

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připláci se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budíž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Vhodné odpovědi na námitky proti katolické víře nejčastěji pronášené.

Upravil M. V. Zahradnický.

XVII. Divy a zázraky.

1. Zázraky jsou nemožny. — 2. Zázraky se více nedějí. — 3. Magnetické čili mluvící stolky. — 4. Nedá se poznati, zdali podivná událost nějaká zázrakem jest čili není.

Zázrakové jsou nejskvělejšími důkazy, jimiž se sv. víra naše honositi může; oni přesvědčují utence i nevědomce, pochopují je i méně vzdělaní lidé. Není tedy divu, že od nevěrců bývají tak často kaceřováni a tupeni. Ale posvíme si na ty jejich důvody, jakými je chtějí oslabiti a zatemniti, i uvidíme, jakých smutných výsledků se dodělávají.

1. Jsou zázraky možny? — Čím jsou tedy dokázány? — Podobné otázky naskytují se velmi často. Jestliže zázraky skutečně se dějí, pak jsou také možny; odpověď tato neztrpí tedy žádného odporu; výrok ten dotvrditi možno ještě jiným velice závažným důvodem. Zázrakové zdají se býti proto nemožnými, poněvadž v sobě zahrnují jakýsi vnitřní odpor; co by ale zbylo z celého Evangelia, které vypravuje o tom množství divů a zázraků, jež Kristus Pán a apoštolé činili, kdyby jen co nemožné a vnitřně si odporující události za pravdu se uváděly? Pak by bylo celé Evangelium a následovně i celé křesťanství se všemi svými divy a zázraky holou pohádkou. Mají-li zázrakové vnitřního odporu, tedy nemohl nikdo nijakého zázraku učiniti; jestli ale jen jediný zázrak se stal, pak to není více nemožné, na tisíce jich učiniti.

Poslyšte chabý důvod, jež někteří lidé pro tu domnělou nemožnost zázraků uvádějí: „Učiněný zázrak,“ praví, „byl by porušením od věčnosti ustanovených zákonů přírody, následovně by sám Bůh ustanovení své měnil, a proto by byl pomíjející jako m y.“ Podobné závady nadhazují obyčejné lidé neprozíraví s jásavou tváří a v domněni, že tím přesvědčili všechny doktory a vyvrátili celou soustavu svaté víry.

Vezměme ale tento jejich důvod s celou jeho tíhou poněkud na přetřes: Ustanovil Pán Bůh zákony přírody? Ano! — Ustanovil jejich neproměnlivost? Připouštíme! — Ustanovil je od věčnosti do věčnosti? Zajisté! — Tedy nemůže v tom žádnou výminku nebo zázrak učiniti? (Dejte pozor, abyste se ve své důslednosti nespletli.) Nepředvídal tedy Pán Bůh od věčnosti i takové případy, kde by při vhodném účelu mohl výminku učiniti od těchto zákonů? Zajisté; jestliže byste Mu nechtěli upírati vševedoucnost do budoucnosti. Jestliže tedy Pán Bůh, když zákony přírody od věčnosti posvětil, byl taktéž ustanovil pro jisté případy změny jejich, nebyly tyto změny taktéž od věčnosti ustanoveny? Když hodinář upraví hodiny, bude snad teprv potom jejich ústrojí pokaždé měniti, aby v pravý čas také odbíjely? Nikoliv! On opatří v nich zároveň jedno i druhé; spořádá totiž jejich pravidelný běh a upraví v nich příhodný stroj bicí. Tak také Pán Bůh, když posvětil pravidelné a ustálené zákony přírody, ustanovil taktéž jisté výminky, které by v příhodném čase učiniti chtěl.

Není-li zázrak možný, pak není také žádné zjevení možné. Nejlehčí důkaz věřiti v možnost zázraků jest jejich skutečnost. Jestliže skutečnost zázraků najisto postavena jest, pak naše theorie musí se řídit dle skutečnosti této a nikoliv tato dle theorie. Jest tedy záhodno, otázku o možnost zázraků jakož i o zjevení poněkud zodpověditi, poněvadž právě ta domnělná nemožnost pudí protivníky k zapírání skutečnosti.

Co jest tedy zázrak? Zázrak jest tajemství přírody, tajemství jest zázrak ducha. Čím je tajemství pro ducha, tím jest zázrak v přírodě. Zázrak jest zjev čili účinek ve viditelné přírodě, který skutečnou příčinu v přírodní síle nemá, poukazuje ale na vyšší moc a nadpřirozenou činnost, od které pochází; jest důkazem řízení Božího nad přírodou.

Kdo upírá zázraky, ten činí tak v domněni proto, že mimo zákon přírody a nad něj žádného jiného účinku není, on upírá zázrak z úcty k přirozonému zákonu; avšak právě tím upírá jiný vznešenější zákon, nežli je ten přirozený, totiž zákon člověčenstva, poráží věčný všeobecný zákon lidského ducha, jehož tento od svého počátku v sobě chová, totiž víru v moc a prozřetelnost Boží a touhu po modlitbě k Tomu, Jenž jakožto Stvořitel světa účinkuje vně i zevně přírodních mocí ku blahu všeho stvoření.

„Tak jako duše naše tělem hýbe a jej řídí,“ praví sv. Tomáš, „tak hýbe přírodou a řídí její běh Bůh jakožto nejvyšší původce. Jelikož jeho svobodnou vůlí pořádek všech přirozených věcí ustanoven jest, není proto moc Jeho stvořením těch věcí ani vázána ani vyčerpána, aby nemohl jiným způsobem vedle přirozeného chodu všech věcí ze své svrchované moci účinky nové vyvoditi.“

Celým právem oslavuje řecké bájesloví Orfea proto, že divokou zvěř zkrotil a ochočil a její divoké přirozené síly službám člověka podrobil.

Průmysl jest druhým vítězstvím člověka nad ohromnými silami živelními, které spoutány mocí lidské vědomosti přivádějí mu nesmírné výhody.

Jenom Stvořitel a Zachovatel všeho toho, Jenž ve všech těchto účincích první a nejdůležitější příčinou jest, On jediný neměl by žádného působení míti, měl by malomocnějším býti člověka, měl by vůči přírodě nečinným býti a ne spíše nad ní a tato pod Ním býti? Největším vítězstvím nad přírodou, jejími zákony a výtvory jest svobodná mravní činnost lidského ducha, jenž zapíraje a přemáhaje vlastní smyslnou přirozenost nový svět mravního pořádku tvoří.

Jestliže lékař šťastným smíšením léku poskytne nemocnému těla opět takových látek, kterých rovnováha a určitý poměr v organismu jeho zdraví vyžadovala; jestliže duch člověka uměním v malířství, plastice a hudbě mrtvý kov, dřevo, plátno a barvy oduševní a oživí, jim svého ducha, své ideje vdechne, že vzbudí v posluchači a diváku lidské myšlenky, nejvznešenější a nejmocnější pocity: neřídila všude intelligence a vůle člověka přírodu vedle jejich zákonů pravidelných a nedosáhla přece výsledků, které by při-

roda sama sobě ponechána v této způsobě, pravidelnosti a zákonitosti vyvoditi nemohla?

Jako mravní síla v duchu lidském uložena jest, jejíž pomocí přirozenost vlastní přemáháme, tak také uloženo jest v Duchu Božím nesmírné množství prostředků, kterými se zjevy a účinky na vesmíru, na tom velikém tělesu stvoření, objevují, aniž by v tom sám nebo ze sebe působil. (Tak jest cnost analogií zázraku, křesťanská svatost sama pokračováním velikého zázraku.)

A vskutku, kdyby člověk přestal věřit v Boha a jeho moc, kteréž ani smrt vzdorovati nemůže, pak musel by přestat modliti se, pak by byl chudý teprve velmi chudým, nešťastný teprve hodně nešťastným, pak by se mu to poslední vzalo, co nejhudší má, totiž naděje, pak by život náš byl peklem, kde, jak jistý básník praví, naděje nesídlí. Vezmi člověčenstvu víru v moc modlitby, můžeš-li, a svět stane se hroznou pouští.

Člověčenstvo nedalo se nikdy oloupiti o tuto víru v účinkování vyšší moci na běh vezdejšího života; ve starověku nikomu ani na mysl nepřipadlo toho upírati.

Pohledme do dějin národů; všechny národy se modlí, neboť všechny mají víru, a modlitba jest živým výrazem víry. Modlitba zakládá se na víře v Boha a Jeho vševládnoucí prozřetelnost.

Lidé se modlí proto, jelikož nespátřují v přírodě a její zákonech ztrnulou, slepou, neoblomnou uevyhnutelnost, jež by byl Pán Bůh založil jako nepřestupný úval mezi sebou a svým stvořením; lidé se modlí a proto věří, že zákony přírody nejsou nepřestupnou ohradou, nýbrž povolným nástrojem v rukou Božích, jehož neskončená moc účinkuje ve stvořených silách a zákonech, které v přírodě uložil nebo spíše jako přirozený pořádek stvořil. Zázrakem jest tedy každý zjev, stane-li se mimo a přes pořádek přírody.

Hlubokým žalem sklíčená matka sedí u lože svého nemocného jedináčka, pozoruje jeho znetvořené tahy v obličejí a kterak jeho tělesné síly každou chvíli mizí; nezměrnou tesklivostí dojata rozhledne se po světlnici a oko její utkví na kříži mezi okny visícím; vzhopí se, padne před něj na kolena — pláče, prosí, zapřísahá Pána Boha: „Je-li možné, nechať kalich tento mne mine!“ — Nuže, jdi k té ženě a řci jí: „Bloude, nač se modlíš? V přírodě děje se vše dle věčných, pravidelných a nezměnitelných zákonů, všecko se děje tak, jak a protože se to státi musí.“ Žena ta upřela by na tebe ztrnulý zrak, a se zarosenýma očima by ti odvětila: „V přírodě děje se sice všecko, jak a protože se tak státi musí, ale u Boha neplatí žádné musí, u Něho není žádná věc nemožná!“ Tím vyslovila žena ta hlubokou pravdu filosofickou, všeobecnou víru člověčenstva, víru ve všemohoucí Prozřetelnost Božskou, která jest mocnější síly přírodní.

Průběh nějaké nemoci vyvíjí se také přirozeným zákonem, ale lékař přece účinkuje pomocí zákonů přírody a skrze tyto na změnu té které nemoci. Tak jako v malém svobodná činnost člověka není vyloučena přirozenými zákony, naopak tyto spíše onou se řídí, tak účinkuje Duch Boží v organismu všehomíra a skrze něj. Příroda jest ve službě ducha, morální síly stanoví fysické zákony; to jest podklad všeliké modlitby.

Zjevení divů a zázraků bylo událostí světovou, o níž nikdo nepochyboval, dokud víra v živého Boha nebyla zviklána, pokud deismus a atheismus neodvázily se veřejně prohlašovati svět bez Boha, nebo pokud Jej alespoň nevyobcovaly do nějakého neznámého podsvětí, anebo pokud Jej nepřetvořily v hluchou mrtvou modlu, který mimo přírodu a nikoliv v ní a nad ní jest a ji spravuje. Ano, může se říci, že svět byl duchovně mocnější, pokud v zázraky všeobecně věřil; „nebo k tomu potřebí jest mnohem silnějšího ducha,“ praví jeden učenec, „bez hloubání a nerozumného sudilkování věřiti v zázraky, než všecko chabě a zbaběle upírati, co nechce souhlasiti se všedními pravidly rozumovými.“

Sv. Augustin praví: „Zázraky, kterými Bůh veškerou přírodu a všechno stvoření řídí a spravuje, neoceňují se dosti pro svou pravidelnost v přírodě, tak že už ani nikdo nevšímá si podivuhodného a zázračného díla Božího v každém zrnu obilném: proto ponechal si Bůh ve svém milosrdenství ledacos, co by svého času činiti chtěl — vedle obyčejného pořádku všech věcí, aby se lidé divili nikoliv proto, že viděli něco většího, nýbrž něco neobyčejného, poněvadž obyčejnému přivykli.“

Ve starověku bylo řízení Boží v dějinách člověčenstva nerozlučně spojeno s pojmem o zázraku jakožto vznešený projev Božské bytosti. V zázraku musel se Bůh zjevit; proto také jeví se zázrak u všech národů jako pečet a vyšší ztvrzení zjeveného náboženství.

Tak také vysvětluje se nám jedno z památných zjevení v dějinách křesťanstva. Když se totiž apoštolé rozešli do celého světa, aby ukřižovaného Spasitele hlásali, a když na důkaz jeho božského poslání odvolávali se před židy a pohany na jeho veliké skutky a zázraky; což bylo tedy snadnějšího, povaliti křesťanství v jeho prvních počátcích, udusiti je v zárodku, než dáti jednoduchým způsobem odpověď zápornou: „Vždyť jest zázrak nemožným, a proto vaše kazání plané, klamné, pošetil.“ Tato slova byla by rozhodla vše, tu nebylo by třeba bývalo třistaletého boje, potoky krve a desateronásobného pronásledování. Ale ani pohan ani žid nedal tu odpověď! A proč ne? Tehdejší pohané a židé nedali proto tu odpověď, poněvadž měli velmi zdravý smysl a přirozený rozum, kterým by možnost zázraků upírati nemohli.

(Pokrač.)

Zásady a účinky nevěry, šířené v lid dělnický výstřední socialní literaturou.

Přednáška děl. spis. Tom. Jos. Jirouška, proslovená ve schůzi uspořádané družstvem „Vlast“ dne 30. listop. 1890. v sále křesťanské akademie v Praze.

Již za časů Mojžíšových na hoře Sinaj přikázal Bůh lidem: „Já jsem Hospodin Bůh váš: neuděláte sobě modly a rytiny, aniž nápisy vyzdvihnete aniž znamenáního kamene postavíte v zemi vaší, abyste se jemu klaněli. Neboť já jsem Hospodin Bůh váš! — Pakli nebudete poslouchati mne a nebudete-li zachovávatí přikázání mých, jestliže pohrdati budete ustanoveními mými, soudy mé potupíte-li, tak že byste nezachovávali těch věcí, kteréž ode mne ustanoveny jsou, a zrušili-li byste smlouvu mou: já také toto učiním vám: Navštívím vás rychle chudobou.“ (Mojž. III 26—1. 14. 16.)

Když přečetl jsem nedávno v písmě sv. tato přikázání Boží a přemýšlel, zdaž jich skutečně lidstvo zachovávalo čili nic, že tak náhle předpověděnou chudobou navštíveno jest, shledal jsem, že veliká část lidstva nejen přikázání Božích nezachovávala, nýbrž že je přestupovala a co více, že samému Bohu se rouhala.

Nynější život této části lidu a socialní ruch, toť jsou dvě veliké duševní i tělesné chudoby, jež tisícové zakouší a zdají se mně býti jakoby trestem za hříchy, které lidstvo spáchalo a páchá z valné části bez ustání.

Nedívám se tomu, vždyť již v proroctví Jeremiáše předpovídá Bůh: „Slyš země: Aj já uvedu na lid tento zlé, ovoce smýšlení jeho: protože neslyšeli slov mých a zákon můj zavrhli.“ —

Ano. Zákon Boha zavrhli lidé! Než, co více. Francouzští encyklopedisté ku konci minulého století dne 8. června r. 1793. odhlasovali v konventu či parlamentě zákon, v němž naproti nejen zákonům Božím se praví, nýbrž i naproti Bohu samému — není Boha!

A kdo dal k tomuto základ? Kdo vychoval tak ono pokolení národa francouzského, které žilo na sklonku 18. století?

Byli to dva mužové, Voltaire a Rousseau.

Nevěra počala u sesvětštělých filosofů a končí za práhy nevzdělané lůzy! Nevěra vzala svůj vznik mezi sesvětštělými mamonáři a rozkvětá mezi ochuzenci — mezi proletariatem. Přejde však doba a nastane jedenkrátě čas, kdy celý vzdělaný i nevzdělaný svět bude toho litovati, že přestalo se někdy také v Boha věřití a že přestaly se zákony Boží zachovávatí...

Voltaireova nevěra vnikla spisy jeho mezi liberalismus a Rousseauova nevěra pronikla jeho „Contrat Social“ a oživila zvláštním duchem nevěry — moderní socialismus.

Tento zjev nepustíme se zřetele.

Staré pohanství bylo zlým, ale novověké pohanství jest daleko horším. Staré pohanství přemoženo bylo křesťanstvím, křesťanskou civilisací a osvětou, ale nynější pohanství, mající základ svůj ve vědomé lidu nevěře, přemáhá křesťanství, vyvrací křesťanskou civilisaci a posmívá se křesťanské osvětě a vzdělanosti — zvláště v literatuře.

Literatura, s níž nevěra nejen v články sv. víry křesťansko-katolické, ale i v jsoucnost Boha pochybuje a učení Kristovu na odpor se staví, jest nepřehledná řada svazků knih a ještě větší počet časopisů, z nichž tak zvaný dělnický tisk sociální internacionály jest to, který v nevěře nejděsněji si počíná.

Ano přes půl století za příklady jiných spěje dnes již přímo divoce dělnický proletariát s celým svým rozmachem k jícnu duševní i hmotné socialistické zásky; k jícnu, jenž rozevřen byl pod nohami společnosti lidské nevěreckými filosofy z 18. století; k jícnu, který velikou částí filosofů světských v století našem otvírá se neustále v širší a v širší bezednou propast bědné záhuby.

Již to, co stalo se přičiněním nevěrecké literatury v socialismu a jeho hnutí, zasluhuje pozornosti a povšimnutí všech, kdož lidstvo svedené zpět — na pravou cestu přivéstí se snaží.

Nynější socialistické hnutí vzalo svůj vznik ve Francii již za veliké revoluce francouzských encyklopedistů na sklonku 18. století. Jména: Babeuf, Herbert, Marat a j. znamenají počátek moderního socialismu, který s nevěrou úzce spřízněn jest...

Nevěru přímo a zimničně z tribun, z časopisů i knih, spatřujeme v moderní socialismu z liberalismu a bídy vzešlý, vtloukati od prvního čtvrt století našeho věku a první, nejrozhodněji s nevěrou mezi socialisty vystupující muž, byl sotva 27 let starý francouzský spisovatel, právník: Augustin Blanqui.

Příklad, jaký poskytnut byl za veliké revoluce francouzskými encyklopedisty (slovníkáři) po nich následovavším socialistickým komunistům již v r. 1830., dává nám s hrůzou poznati, čeho schopen jest lid uchvácený nevěrou, ať již z literatury nebo z řečniště šířenou.

Dočítáme se z dějin, že za velikého hnutí a spiknutí socialistů pařížských v r. 1830., mělo se odebráti divadlo veliké hrůzy, jaké poskytovala Paříž již r. 1793., kdy pod quilotinou skonala na popravišti šlechtný arcibiskup pařížský Puique. — Ano, dovidáme se z dějin, že r. 1830. Quelen, arcibiskup pařížský, nástupce již řečeného, sotva ušel násilným rukoum socialistů, vedených Blanquim a j. proti Karlu X.

Na štěstí však musili se socialisté spokojiti pouze se spustošením sídla arcibiskupského, když arcibiskupa v něm nenašli...

Tak daleko přivádí lidi nevěra, když tiskem počne se šířiti.

A co více. Nástupce arcibiskupa Quelena, arcibiskup Affre, když r. 1848. v měsíci červnu vzbouřili se pařížští komunisté proti vojsku a národním gardám, vyšel s křížem v ruce, oděn v roucho své důstojnosti na místa bratrovražedného boje, aby promluvil k lidu slovo smíru.

Doufale neohrožený a lidumilný Affre, že svojí přítomností uspokojí zbouřence a odvrátí tak zlo zápasu mezi vlastním lidem, mezi lidem jedné krve. Avšak, jakmile přiblížil se Affre k první barikádě obsazené socialistickými komunisty, sotva že povznesl do výše kříž a pronesl křesťanský pozdrav: „Pokoj vám!“ tu v okamžiku nasadil jeden z komunistů pušku k líci, namířil na arcibiskupa a střílel. Arcibiskup Affre třímaje v pravici kříž, klesl k zemi mrtev.

Ze základu citu jsem přesvědčen, že vrah neznal přikázání Boží: „Nezabiješ!“, že neznal víry a že hluboko měl v srdci zakořeněnou nevěru. —

Protináboženský ruch, jaký po osudném roce 1848 z Francie do celé střední Evropy se rozšířil jedině pomocí tisku, neměl zůstat v Paříži samé bez těch nejhroznějších následků, jimž právě líčené ani přirovnati se nemohou.

Po roce 1852, jehož dějiny nejen ve Francii, ale i v celém vzdělaném světě dosti známy jsou, jako před tím, rostly socialistické časopisy komunistů pařížských a psaly protinábožensky. Nevěra vzrůstala na nevěru a v zhoubném tisku komunistů oživovali ji: Augustin Blanqui, Augustin Vermorel, Augustin Flourens, Louis Blanc, Julius Valles, Felix Pyat a j., vesměs to napotomní vojevůdcové komuny r. 1871.

Následky se záhy dostavily.

Komunisté pařížští, ztrativše takto víru v Boha na dobro, stali se z jara roku 1871 postrachem nejen Paříže, ale celé Francie.

Dnem 18. března r. 1871 opanovali Paříž, zavěsili na radnici rudý prapor, zřídili si komunistickou samovládu a panovali. Vojsko republikánské vlády versailské, když dostalo rozkaz: udělati v Paříži pořádek a komunu potlačit — našlo všesky komunisty ve zbrani. Nastal zápas a trval 73 dní; zápas, jakého Paříž ještě nikdy nespátřila.

Bezbožní komunisté chtěli si pojistiti vítězství, nevěděli ale jak. Avšak hnedle na to přišli. Po prohlášení komuny dne 10. dubna r. 1871. zatkli celou řadu vysokých státních hodnostářů ve výslužbě jsooucích, mnoho v činnosti se nacházejících katolických kněží, mezi nimiž nacházel se též arcibiskup pařížský, Jiří Darboy a několik učených členů z řádu Tovaryšstva Ježíšova — celkem 64 osob.

Na jiném místě, a sice v klášteře dominikánském, uvěznili 21 kněží ze řádu sv. Dominika a několik světských učitelů.

Ze všech zatčených učinili si komunisté rukojmí na proti republikánské vládě versailské, s níž, když shodnouti se nemohli a na všech stranách ustupovati musili, všesky řečené rukojmy počtem 64 a 21 osob a mezi nimi také i arcibiskupa pařížského Jiřího Darboya dne 24. května r. 1871., a střelili.

Tyto činy jsou dokázány a nezapírá jich ani sám účastník, komunist Liessagaray ve svých dějinách komuny pařížské, kteréž také v překladu českém r. 1885 od redaktora „Dělnických Listů“ a spisovatele socialistického i vrchního správce obecných škol v městě Cedar Rapids (Jowa), Josefa Lva Paldy tiskem v New Yorku vydány byly.

Jiných 170 „rukojmí“ na místě jiném — třetím, tajně vězněných a k zastřelení taktéž určených, šťastným obratem boje bylo od smrti zachráněno. — Tak činili komunisté.

Vražda na arcibiskupu pařížském provedena byla od tlupy komunardů, již velel politický šašek, bývalý advokát a socialistický spisovatel Felix Pyat.

Když Felix Pyat r. 1889 zemřel i socialistické listy české (Nový Věk Svobody č. 3., roč. III. Praha) přinesly v černých rámcích jeho životopis, což velmi charakteristickým jest úkazem...

Všesky chrámy, kde komunisté vládli, byly zneuctěny, vydrancovány a sochy svatých znetvořeny a zničeny.

Tak daleko poklesli lidé, kteří své zásady socialní nevěry naučili se znáti z časopisů, do nichž čelní komunisté pařížští, z nichž některé hlavnější jsem zde uvedl, psali.

Nejvíce však zaujat byl proti náboženství křesťansko-katolickému ze všech socialistických spisovatelů již řečený Augustin Blanqui, jenž pro svůj boj proti oltářům a trůnu 40 let, tedy přes polovici svého života prodelal v žaláři.

Blanqui, když naposledy r. 1879 amnestován byl a ač již jako pouhý duch a ne člověk, vyschlý na celém těle a takorba bez hlasu a beze síly, sotva viditelný, před zraky veřejnosti se objevil, přece ještě na sklonku života, ten stařec 81letý, založil a řídil v Paříži více jako rok vycházející časopis, jemuž sám dal hříšný název: „Ni dieu ni maitrê“ (ani Boha, ani pána.)

Z toho, jakož i mimo to, že na všech sjezdech socialistů francouzských přijímány byly po celé půl století programy a rezoluce, v nichž náboženství, jestliže ihned zavrhováno nebylo, problašováno jest za věc soukromou, každý poznati může, jaký protináboženský směr a duch v řadách sociální demokracie francouzské, jakož i v jejích časopisech a spisech pěstován byl.

Lhostejnost k zachování klidu nedělního, jenž přikázán jest Bohem i Církví, nevíšavost k svěcení dnů svátečních klidem práce a přímé vyjadřování se proti vyučování náboženství samými dělníky přeneseno bylo i k nám pomocí tisku francouzských nevěrců socialistických přes Švýcarsko a přes Německo. Za to vše máme co děkovati jedině tisku a činnosti socialistů francouzských. (Pokrač.)

Jak řešil sv. apoštol Pavel otázku sociální.

Napsal Tomáš Josef Jiroušek.

Sv. Pavel nejen slovy, ale i skutky ukazuje se nám jako přední apoštolský lidumil.

Lásku — tento nejkrásnější ideal svého velikého Božského Mistra, doporučoval sv. Pavel u příležitosti, kde se mu jen naskytla. Tak dočítáme se v listě k Římanům: „Láskou bratrskou se vespolek milujte a uctivostí se vespolek předcházejte.“

Varoval před špatnostmi světa pohanského, aby nikdo z křesťanů se nespouštěl šlechetnosti, když obracel se k Římanům slovy: „Nedej se přemoci zlému, ale přemahej zlé dobrým.“

Ohledně práce bral na odměnu či užitek sv. Pavel týž zřetel, jako Mojžíš i jako Pán Ježíš Kristus; neboť psal ke Korintským: „Nezavážeš úst volu mlátcímu.“

Zdažli Bůh o voly (tak) pečuje? Aneb více pro nás to praví? Pro nás zajisté to psáno jest. Nebo kdo oře v naději, má orati, a kdo mlátí v naději (to činí), že vezme užitek.“

Mojžíš totiž přikazoval: „Nezavížeš úst voľa vymílajícího na humně obilí tvé.“ Mojžíš přál si, aby i dobytku užiti se dalo něčeho za jeho práci, kterou vyšlapáváním obilí na humně konal.

Apuštol sv. Pavel názory tyto na zřeteli maje, vyslovil se pro odměnu či užitek z práce — zcela po právu.

„O sbírkách pak, kteréž se dějí na svaté, jakž jsem nařídil v Církvích Galatských, tak i vy učíte. Prvního dne po sobotě (tolik jako po naší nynější neděli) vezmi jedenkaždý z vás k sobě, a vlož do pokladnice, co se mu dobře líbiti bude, aby ne teprv, když přijdu; kterékoli schválíte skrze listy, ty pošlu, aby donesli dar váš do Jerusalema. Pakli hodno bude, abych i já šel, půjdou se mnou.“

Mimo to i známé jest, že sv. Pavel i sám almužny lidu jerusalemskému nosil. Pravil to, když stál, obhajující se před vladařem Felixem: „Po mnohých

pak letech přišel jsem (do Jerusáléma), abych přinesl almužny národu svému, a vykonal oběti i sliby.“

A neměně závažně jest, co sv. Pavel psal k Efesským: „Nedávejte místa ďáblu (t. j. jeho učení.) Kdo kradl, již nekraď, ale raději pracuj, děláje rukama svýma, což dobrého jest, aby's měl z čeho udělití tomu, jenž nouzi trpí.“

Že často sv. Pavlu i ostatním apoštolům bylo žítí v strádání, ukazuje v listu k Filippenským: „Umím i snižen býti (t. j. nouzi trpěti), umím i hojnost mítí: (všudy a ve všech věcech vycvičen jsem) i nasycen býti i lačněti i hojnost mítí i nouzi trpěti.

A jako hlásal a hájil sv. Pavel milosrdenství k lidu pracovnímu a obecnému, tak i dělný lid vedl k tomu, aby svědomitě choval se k představeným svým; tak na příklad žádal Kolossenských: „Služebníci, poslušni buďte ve všem pánů (svých) tělesných ne na oko sloužíce.

Společenský život a vzdělanost lidu na zřeteli maje, připamatovával sv. Pavel Tessalonických: „Pročež napomínejte se vespolek, a vzdělávejte jeden druhého, jakož i činíte“ a dále: „potěšujte malomyslných, přijímejte nemocné, trpělivě se mějte ke všem.“

Podobně, o něco později napomíná sv. Pavel Tessalonické: „Nebo sami víte, kterak následovati nás: nebo nebyli jsme mezi vámi nepokojni, aniž jsme d a r m o jedli chleba od koho, nýbrž v práci a v namahání, ve dne i v noci pracujíce, abychom z vás žádného neobtěžovali. Ne jako bychom (k tomu) nebyli měli moci, ale abychom se vám dali za příklad, byste nás následovali. Nebo i když jsme byli u vás, to jsme vám přikazovali: Že ne ch c e - l i k d o d ě l a t i, a b y t a k é n e j e d l. Slyšeli jsme zajisté, že někteří mezi vámi chodí nepokojně, nic nedělajíce, ale všetečné věci činí. Protož těm, kteříž takoví jsou, přikazujeme a prosíme pro Pána Ježíše Krista, aby p o k o j n ě p r a c u j í c e svůj chléb jedli.“

Nuže, může-liž býti hojnějších pro společenský život přímo zlatých a pravidel péknějších?

A jako ke Korintským, opakuje sv. Pavel i k Timotheovi: „Nezavážeš úst volu mlátičímu. A: Hodenť jest dělník své m z d y. A o něco později téhož napomíná: „Pilně se snaž vydávati sebe samého Bohu za příjemného dělníka, kterýž by se nemusel (za svou práci) stydětí, náležitě se obíraje slovem pravdy.“

I o užitku či odměně za práci zmiňuje se sv. Pavel k Timotheovi: „Pracovati musí i oráč, prvé než užitku okusí.“

K Titovi opět praví: „Bláznivých pak otázek a vyčítání rodů a svárů, a hádání o zákon, varuj se, neboť jsou neužitečné a marné.

Člověka kacíře po jednom i druhém napomenutí varuj se: věda, že jest převrácený, kdož jest takový a hřeší, svým vlastním soudem jsa (se) odsouzen“ (i jeví býti.)

„Vyčítání rodů,“ což jest to jiného než spory národnostní; i těch byl sv. Pavel odpůrcem. A právě v tomto ohledu vidíme sv. Pavla státi na stanovisku pravého sociologa. Kdo nenávidí třenic národnostních čili rodových, jest společenský recte socialní přítel veškerého lidu, a tím skutečně sv. Pavel také byl.

Nuže, čeho dobádali jsme se ohledně vědy socialní u sv. Pavla? Poznali jsme: 1. že sv. apoštol Pavel pěstoval milosrdenství a dobročinnost; 2. že napomínal k dobrým skutkům a varoval před každým zlem; 3. že hlásal lásku a uctivost jednoho k druhému; 4. že uznával právo na užitek či odměnu z práce; 5. že konal sbírky, je přikazoval a sám národu svému almužnu udílel; 6. že přikazoval břemena jeden druhého nésti; 7. že varoval před krádeží a nabádal k práci a k ulevování bídy nuzných; 8. že žádal o poslušenství k vrchnosti; 9. že si přál vzdělávání lidu a potěšování malomyslných; 10. že poroučel, kdo nechce pracovati,

a by také nejedl; 11. že prosil, aby pracovalo se pokojně a tak chléb každý si dobýval; 12. že kázal, aby nikdo darmo chleba nejedl; 13. že uznával dělníka za hodného své mzdy; a konečně 14. že před bludy a spory rodovými vystříhával, aby se jich nikdo neúčastnil na ujmu dobré věci: pokojného společenského žití.

Takým sociologem byl sv. Pavel. Zdaž není takovéto učení jasným programem učení křesťanského socialismu prvních křesťanův?

Co chceme naléztí ještě více v knihách učenců? Jaká moudrost měla by as zastíniti filosofickou hloubku myšlének, uložených v obdivuhodné, nepřekonatelné sociologii sv. Pavla?

Když pisatel přítomných řádků tázal se před několika lety jednoho z předních českých křesťanských sociologů, nyní již zvěčnělého, jak vysvětliti se nechá v tak dávných dobách se objevivší sociální věda a humanismus u sv. Pavla, odpověděl učený theolog: „Takového učení hlásati světu mohl jen muž, který Bohem k tomu nadán byl rozumem, jako právě sv. Pavel.“

Kdybychom pro křesťanský socialismus žádného jiného učení neměli nežli sociologii sv. Pavla, postačila by nám úplně k naznačení vznešenosti a velikosti společenského života v duchu křesťanském, v němž jedině blaha a spokojenosti může dojíti lid, když zachovávati bude pravidla a řády, o něž křesťanství se již přes devatenácte sto roků opírá.

M a s t.

Chvála Pánu Bohu, máme svobodu; čeho se nedočkal ani praděd, toho jsme se my dočkali, však již byl svrchovaný čas, aby se nebe nad námi smilovalo, obzvlášť pracující lid za starého zřízení nejvíce trpěl, on byl jako ten muž v sv. evangéliu, který na úsvitě byl najat a nesl břímě dne i horka, on musel jíst, pít a se šatit a činzi platit, jako jiný každý a k tomu měl malý výdělek, on musel dříví na polínka kupovat a to teprve z třetí ruky dostal a ta každá ruka mu kousek uštípla; nejinak to bylo s chlebem, s moukou a krupicí a s ostatním živobytím; k tomu přišla všelijaká nespravedlnost, žito časem bývalo dost lacino a chléb dost malý. Mnohý kněz se nakázal, až ochraptěl, jen aby se mnohý lakomec nad svým nuznějším bratrem slitoval a jemu buď almužny aneb výdělku dopřál, ale kdo pak šel na kázání nežli právě chudý aneb který bezpochyby milosrdný; mamonáři říkali: my máme svého Boha v kapse a štítili se chrámu jako čert kříže; chudý lid si myslel, nic netrvá věčně, nechte vy si svou hlínu a my si počkáme na nebe, a tak bylo s každým stavem; tak sedlák, řemeslník a ostatní verkovní lid měl svou spravedlivou stížnost a p. Bůh pomohl a ještě pomůže. Máme svobodu tisku, nyní také přítel chudého lidu bude smět svoje ústa otevřít a pravdu bez obalu promluvit; vždyť tomu není tak příliš dávno, co o veliké bídě našeho lidu ke dvoru veřejně psáti se nesmělo, až ubožátka duši na jazyku měli; teď to půjde v jiné noty. Teď smí každý v novinách veřejných kázat a těm jistým pánům, kterým se do kostela nechce, pravdu do uší sypat až se budou mít co stydět a když nebudou chtít dát almužny ani výdělku, ať si to třeba . . . však oni s tím do věčnosti neutekou a nechají to pěkné na zemi.

Máme též sněm a na tom sněmu moudří poslové ze všech měst a krajín budou jednat nejen o pánu a sedláku aneb měšťáku, nýbrž i o prostém řemeslníku, dělníku a všem lidu, do toho pak času musíme strpění míti; bude to přece chvíli trvat, veliké věci nejdou bez těžkostí. Matka když rodí, bolesti má, nebo přišla hodina její, a tak jest to zrovna s naší milou maticí, zemí českou, ona pracuje o veliké věci, teď jen přijde na to, aby měla pokoj, aby té dobré matce nikdo nečinil překážky. Bude-li pořádek

a svornost, nastanou nám časové, že splesají otcové naši v hrobích. Avšak nesmím volat ještě sláva, musím volat ještě lidičky pozor — pozor, aby nám neutíkala svoboda před rozumem a nač ta výstaha, abyste nepřišli po mši aneb abyste nedaří závoří, když vám již koně vyvedli. Abys tomu lepší porozuměl, povím ti pověst o Samsonovi, a ta pověst jest pravdivá, můžeš se jí dočíst ve sv. písmě. Byl zajisté Samson ze všech rekův nejsilnější a duch Páně byl s ním, dostal se ale do špatných rukou nevěstky Dalily a ta byla mrzká ženština, ona ho hladila a lahodila a slibovala mu, že ho miluje více nežli zlato. I k tobě, milý Čechu, berou se podobní lidé domácí i cizí a hladí tebe, lichotí, zdají se beránkové býti a zapáchají kozlem. Mnohý té hladí a ometá lišším ocasem a je při tom šelma, že by se z něho nadělalo pět židů. Dalila zradila Samsona, jakmile se dozvěděla, že jeho síla pozůstává v Bohu posvěcených vlasech, uchlácholila jej a ukolébala, až usnul pod střechou její a když spal, ustříhala mu vlasy a zhavila jej síly, nebo Duch Boží odstoupil od něho a potom švala a bouřila Samsona: vstávej, Filištinští ženou se na tebe, a on povstal, byl bez ducha božího, byl mdlý a oni jej svázali, vypíchali mu oči a dali jej do žaláře; i musel tahat mlýn jako kůň se zavazanýma očima. Komu není do pláče, kdo si na ubohého Samsona pomyslí a podívám-li se na vás a na ty jisté dražditele a poštěvace, nemohu slzu v oku zdržeti a proč, to vy se sami dovтіpíte. Samson měl hájit svou židovskou vlast proti zhoubným Filistinským, propůjčil mu Bůh k tomu cíli sílu; místo aby tak učinil, upletl si metlu jen sám na sebe. Podobně Bůh českému lidu propůjčil zvláštní sílu, aby hájil své drahé vlasti. Dáš-li pak se navěsti takovými potutelnými přátely, uděláš-li roztržitost na vesnici a ve městě, bude zle, přijde nepřítel buď od východu neb od západu, jemu se zachce vzítí naši českou svobodu, pohubí pole a zahrady, vydrancuje města a vesnice, nadělá spousty, Bůh nebeský sám nás toho uchovej. Já jsem Čech a chlubím se tím před světem, že národ český byl až podnes tak poctivý, že by si z něho jiní všickni příklad mohli brát; kdyby se měl nyní odrodit, museli by se naši hodní dědové ve hrobích obrátit, abychom je nikdy ani neviděli; až mráz po mně jde, když si na ně myslím.

Slyšeli jsme z mnohých stran, že se veliká znamení na obloze ukazovala, buď tomu jak buď, na zemi se dějí divné věci, jakoby se měly tytéž časy navrátit, v kterých byl živ náš miláček Kristus Pán, neb On tak pékně kázal a nejvíce chudým lidem pomáhal, v zármutku je těšil a v nemocích uzdravoval. Nám všem jsou povědoma jeho milostivá slova: Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste a já občerstvím vás. Než farizejská a saducejská rota rozhořčovala ten ubohý lid proti nevinnému dobrodinci, vymýšleli všelijakých klevet a pomluv, že prý neodstrčil velikou hřišnici Majdalenu, že přijímá hřišníky a jí s nimi, že je zrádce vlasti. I uvěřili ubozí zaslepenci, shlukli se muži, ženy, staří i mladí a křičeli plným hrdlem: Ukřižuj ho, krev jeho na nás i na naše syny, a tak krev na ně přišla, netrvalo dlouho, mnozí z nešťastného lidu byli pobiti mečem, jiní hladem, někteří morem a Jeruzalem vydrancován a vypálen; tak byl počátek bouřlivý a zlý konec. Můj rozmilý, drabý lide český, prosím tě pro Boha, že jak před časy, tak až podnes Kristus jest s tebou, nebo pověz sám, kdyby bylo horko i sucho, drahota neb nemoc, když jsi byl v ouzkosti a zármutku tak sklíčen, že jsi nevěděl pomoci ani rady, kdo tě těšil, kdo ti pomáhal, byl to Kristus a nyní otevři oči svých a viz, berou se k tobě ti sami staří fariseové a saduceové a mluví proti Kristu anebo víře, ne sice zřejmé, ale potutelně ukazují tobě straku na vrbě, z mrvy dělají mškat a z anděla čerta a vypravují ti věci, že na tom pravdy jako na žabě chlupů, že ani sám Bůh a slovo jeho před nimi neobstojí, a to jen proto tak dělají, aby jako ta Dalila tvému svědomí dali pro spaní, až pak uhýčkají tvé dosud zachovalé svědomí, odejmou ti to nejlepší, co máš, pak tebe jako Samsona opustí duch Páně. Vidím, kterak se milovanému lidu písek do očí hází, tak že mají někteří zapálené oči a někteří strach; i pomyslel jsem sám u sebe, víš co, udělej mu nějakou

masť: hrstku z křesťanské pravdy, do toho dáš balzám ze sv. svátostí a byla by to šlakovitá věc, aby taková vzácná masť nepomohla. Drahá nesmí být, poněvadž jest v lidech málo peněz a tak jsem se o to postaral, aby kornoutek masť se mohl dávat za darmo. Ze pak, můj dobrý lide český, tuto masť tobě tak lacino prodám, nežádám za to ničeho, jen abys jí oči své duše mazal denně modlitbou a rány duše umýval vodou kajicnosti. Uposlechněš-li svědomité mé rady, stojím ti za to, že dostaneš oči jak nebe jasné, což tě pak nejvíce těšit bude. Přijde k tobě leckdos a bude vypadat jako doktor aneb se za doktora počítat bude, ty ale svým bystrým zrakem prohlédneš ho a poznáš, že to olejkář neb dryáčník, a on potáhne pak jako by ho pes pokousal. Konečně tuto masť ne abys zahodil, ale zaobalil a třebaš za obraz uložil, nebo nevíš, kdo jí bude potřebovat, buď ty neb syn tvůj, zatím s Bohem.

V. H.

Na sklonku tohoto století.

Z haraburdí na světlo vytaženo od Pravdomila Č.

Bylo jednou jedno století. Hned při narození jeho lidé prý se smáli, že nosilo cop a napudrovanou paruku. Ale za nedlouho všickni měli copy a paruky a smáli se s ním. Byly to časy veselé. Lidé jedli, pili, hodovali a bylo jim hrozně do smíchu — vždyť prý Páubiček tam na nebi na ně zapomněl! Byly to pěkné dni: chodilo se po promenádách, dělaly se neslané vtipy o náboženství, tančil se menuett, zpívaly se veselé často i necudné písničky. O Pána Boha nač se starati! On již není podle módy — a jistě prý není tak elegantním kavalírem jako „božský král“ Ludvík XIV.!. . . Král byl bohem. Jak se kývnul jeho cop — tak musily se kývati copy celé země a podle jeho vkusu se žilo, pilo a umíralo při písničce: „Après nous le déluge! Po nás ať si přijde třebaš potopa!“ Ale na Náměstka starého Boha a sluhu Jeho přece rádi vzpomínali: neboť ti jaksi prý neviděli, jak se kýve cop královský. Přišli k nim tedy páni státníci v copech a parukách a povídají: „Slyšte moudré a opatrné naše rady. Váš Pán Bůh beztoho zapomněl již býti všemohoucím! Ale to nic neškodí. Nyní jest všemohoucím — stát. Služte mu poslušně (= otrocky) a budete oplývati jeho přízní!“ A když oni (až na některé Jidáše) přece nechtěli Pána Boha zraditi, přišli jednoduše drábi, pobrali jim jmění, vsadili je do basy — a z pobraného nastavěli si paláců — a z kostelů dělali divadla. Svatyně spustly, veškerá bohosiuzba naměřila a přistříhla se podle copu.

Ale deu byl poněkud parný. Kdesi na nebi ukázal se mráček malý z počátku jako bod. Ale pánové přece si vyšli na procházku a smáli se mraku — vždyť si vzali deštníky. . . Ale mrak rostl a šířil se — počalo se stmívat. Najednou se země zatřásla, otevřela se propast a král zmizel s trůnu. Místo veselých písniček Ludvíka XIV. zpívala se marseillaisa a quillotina pracovala jako píla. Řezala hlavy, jež padaly do košů s piinami.

A tak milým pánům Francům zmokly copy a paruky padaly s holých hlav. Století, jemuž se smáli, když se narodilo — vzrostlo v Samsona, který když mu vlasy pod parukou narostly, zatřásl veškerou společností a pohrbil ji v ssutinách oltářů a trůnu.

A narodilo se nové stooké dítě, nové století. To prý přišlo na svět s čelem zamračeným a chtělo veškero lidstvo opět osvětliti. Ale nebe nebylo jasné. Ve vzduchu bylo mnoho kouře z „novověkých chrámů,“ jež místo věží měly komíny. Jeden ze současníků popisuje takový chrám následovně:

„Věž tu vzpíná pod oblohu
nový chrám, kde v obětisku

dýmavém se slouží bohu
našich časů, bohu zisku;
kde mu divný oltář spleten
z koles, řemenův a vřeten,
kde za hudbu varhan, zvony —
hlučí strojů píle kvačná,
a kde myrrhy oblak vonný
zastupují páry mračna,
od jitra kde do soumraku
v komžích bídy z cárů tkaných
slouží jemu volní rabi:
muži rysů potrhaných,
bledé ženy kalných zraků
i sval chorých dítek slabý.
V potu, slzách, trudu, hladu
slouží tam až do úpadku
zlaté modle, kteráž ryje
těžkou nohou jejich šíje,
krev a mízu jejich ssajíc,
v pýše chladné pozírajíc
na ty stíny lidí matné;
a když některé z kol hřmících
ku slávě ji vznášejících
zub svůj rabu v srdce zatne,
rozerve mu mroucí líci:
bůh ten s tváří odvrácenou
hodí grešli zkrvácenou
do siroty bědující . . .“

Chrámů ty měly i své kněžstvo — podivné křivonosky s baziliščíím
zrakem. Ale lidstvo, které starým Bohem a sluhý Jeho opovrhlo, líbalo
krkavčí drápy těchto nových „kněží.“

Kouř z těch chrámů počal znenáhla padat lidem na prsa. Ale tito
buďto toho nepozorovali aneb nechtěli pozorovati. Málo bylo těch, kteří si
povídali: „V tom vzduchu cosi visí!“ a pokukovali po těch kouřících se
věžích. A kouř čím dále tím více úžil dech.

Ale nač by pánové v rukavičkách a ve fraku si lámali hlavy! A bez-
toho povídali si, opět to zavinil ten starý Bůh! . . . A proto lidé skládali
Jemu na vzdor hymny satanovi *) a v metropoli Církve Boží postavili sochu
odpadlému Jeho sluhovi . . .

V jedné velmi staré knize stojí psáno: „Proč se zbouřili národové, a lidé
smyslili marné věci? Postavili se králové země, a knížata sešla se v jedno
proti Hospodinu a proti Pomazanému jeho. Roztrhejme svazky jejich a vrzme
od sebe jho jejich. Jenž přebývá v nebesích, směje se jim, a Hospodin po-
smívá se jim. Tehdá mluvití bude k nim ve hněvu svém a v prchlivu ti své
zkormoutí je . . . A nyní králové, srozumějte; učte se, kteříž soudíte zemi . . .
Chopte se kázně, aby nerozhněval se někdy Hospodin, a vy nezahynuli jste
(uchýlivše se) z cesty pravé! . . .“ (Žalm 2.)

*) Carducci, básník hymny na Satana stal se senátorem v parlamentě
italském. Red.

Sebevražda na jevišti.

Vojtěch Žák, výtečník. Drama o pěti dějstvích. Napsal Lad. Stroupežnický.

V prvním aktě uvádí nás spisovatel do domácnosti Vojtěcha Žáka, vesnického kavalírka. Muž ten jest hrdina vyčtených frází, bez víry, bez zásad a bez šlechetnějších pocitů, oddaný marnotratnému životu. Chce se státí slavným mužem, vůdcem okresu, a ctižádost tuto v něm rozněcuje Štětka, majitel listu „Osvěty z východních Čech.“ Ovzduší v domě ovívá nás jako z Ibsenových dramát. Záhuba visí nad touto rodinou. Žák nezbývá těžkých peněžních nesnází chystá slavnou honbu, při níž chce provéstí diplomatický skutek, „státníkovu zkoušku“ pozváním úhlavního svého soupeře mlynáře Krákory, jehož čest Štětka při posledních volbách ve shodě se Žákem zničil, nařknuv v novinách mlynáře z nedovoleného poměru. Rodina Žákova — choť Markéta, evangelička, starý výměnkář otec Martin, přepjatě pobožná sestra Žákova Terezka — pozvali si přítele domu, kmotra, bývalého poslance Mošovského, aby napravil Žákovi hlavu. Když mu počne Mošovský vážně domlouvati, odbývá ho Žák frázemi o tmářské a otrocké nevědomosti, v čemž mu přizvukují Štětka a hajný Havlík, dobrodruh, jenž jako figurant při stavbě drah od inženýrů pochytil něco o Darwinovi a každou řeč svou končí: „Tak to jest. A páteři mohou kázat, co chtějí.“ Mošovský snaží se vyrvati Žáka z rukou ničemného Štětky, ale nadarmo. Žák se ho vřele ujímá a dává mu 200 zl. subvence pro list ze čtyř tisíc, jež právě obdržel ze záložny, aby mohl zaplatiti směnku židu Hellerovi. Spor s rodinou se stupňuje, když Žák podává ženě Markétě jídelní lístek k honební hostině. Markéta ho zapřísahá jménem syna svého, aby upustil od marnotratnictví toho. Štětka na oko ustupuje, nechťe býti příčinou sporů rodinných, ale tím více Žák vzplane a rozhoduje, že bude se domáhati vůdcovství, že bude míti revír, poněvadž honba není více privilegií urozených feudálů, a že také hostina, slavná hostina musí býti vystrojena. Markéta prohlásí, že ji strojit nebude, načež Štětka se nabízí, že obstará z města kuchařku. Terezka odchází do Staré Boleslavi, aby tam vyprosila pomoci Boží. Starý otec zlostí se chvěje volá: „Ani se mi ten kluk neměl narodit.“

Druhý akt jakož i ostatní hrají v den honby. Štětka objednaná kuchařka přichází a svým drzým chováním uvádí Žáka i Štětka v rozpaky. Markéta chce opustiti na několik dní dům takto potupený, ale Mošovský ji přemlouvá, aby zůstala, poněvadž, přijde-li mlynář Krakora, pověstný karbaník, bude třeba chrániti poslední majetek synův. Mezi účastníky honby jest také starosta Strouhal, pěkná to figurka, bodrý, poctivý, starý rolník a vlastenec. Krakora přijde, má ohromné zrzavé vousy, jest lstivý a úskočný. Tváří se, jako by byl na urážku zapomněl, a vyzvídá, má-li Žák peníze. Žák přemlouvá mlynáře, aby ho uznal za vůdce v okrese, mlynář na oko svoluje. Časopis pro chov drůbeže „Český kurník“, vydávaný Perličkou — kterýž učitel nosí pořád u sebe pochvalné dekrety a chatrné literární plody své — přináší právě podobiznu Žákova a článek jeho o chovu drůbeže, a v příštím čísle přinese podobiznu Krákorovu. Štětka a Perlička o překot oslavují bombasticky smíření odpůrců. Všichni si připíjejí a odcházejí na honbu. Markéta však zadrží manžela svého a žádá na něm, aby jí dal uschovati peníze na směnku, aby je neprohrál, a vyhrožuje mu, že jinak odejde z domu. Žák se rozzuří a vrhne se na ni, aby jí udeřil. Ale v čas se zarazí a chtěje jí i Mošovskému imponovati svým klidem odevzdá jí peníze.

Třetí akt. Konec hostiny po honbě. Starosta Strouhal vtáhne otce Martina do síně, aby zahránil, by se nedal syn do karet. Štětka končí frasemi nabobtnalý přípitek svůj na svornost a vůdcovství Žákovo.

Štětka (stále bombasticky). Nuže tedy, pánové, v tomto slavném okamžiku připíjím s hrдостí našemu hostiteli, který svojí noblesou vyrovná se každému kavalírovi se starým erbem. — Náš rolník (s důrazem) nového věku rolník kavalír ať žije!

Perlička a všichni hosté. Ať žije! Sláva! Na zdar! (Připitek.)
Mošovský (připíjí Žákovi). Buďte zdrav a šťasten!
Strouhal. Stálý zdraví, Vojtěchu!

Martin (jehož si nikdo nevšimne, aniž mu podají sklenici, sedí v koutku skrčen a spínaje ruce, tiše si šeptá). Je tohle hospodářství . . . bodejť! . . .

Mošovský (vstane náhle, zdvihne sklenici). Pánové, prosím vás o slovo!

(Úplné ticho a napjetí.)

Mošovský (mluví následující řeč s mladickým zápalem, rázně, s vřelostí i s ohněm a ve stylu zkušeného parlamentárního řečníka). Když připíjíme rolníku věku nového, uznejme také velkou cenu rolníka doby staré! Cenu muže prostého, který celý svůj život s láskou vřelou lnul k půdě své rodné a který tu českou naši hruď pole svého, ten květnatý trávník našich lučin, ten borový lesík, jenž na našem obzoru se modrá, a tu bílou kapličku v jeho stínu — který to vše považoval (důrazně) za svatý majetek rodu svého — který v srdci otcovském cítil vřelou povinnost, že jak čistý jej zdědil po svých praotcích, tak čistý odevzdati jej musí svému dítěti Muži, který tuto naši půdu, jako jeden ze statisíců klenotů, z nichž toto naše království se skládá, pevně držel, aby nám je cizinec pod nohama neurval . . . Muži, který byl strážcem starobylého našeho jazyka a který při svém pluhu tak ryzí nám jej zachoval, že i my, žáci velkých jeho mistrů, k němu jsme s vřelým srdcem putovali, abychom se naučili znáti jej v starobylé jeho pravosti a ryzosti . . . tomuto muži, jenž zosobňuje starodávnou skromnost, pilnost a pracovitost našeho lidu vesnického, a který i pod tíží roboty a poddanství svým a českým zůstal (Mezi tou řečí přivede do popředí vzpírajícího se Martina, jemuž Strouhal podává naplněný pohár vína) tomu ukláním se já s úctou upřímnou a volám ze srdce: Nechť našemu pokolení pro příklad ještě dlouho, dlouho žije! — (Připíjí si s Martinem.)

Všichni (bezděky uneseni). Ať žije! Sláva!

Martin (hluboko dojat, k Mošovskému, jemuž tiskne ruku — hlas jeho se chvěje radostí). No — no — tento — náš starý pán, který byl vždycky náš starých sedláků výborný přítel a rádce — tento — Vašnostpán tak promluvil, že nemůžu lítosti ani slovo ze sebe dostat. To víte, sousedi, takovej starej dědek, má pláč na kraji — tento. A tak já vám děkuju, že jste pili na můj zdraví — a taky, aby vám Pánbůh dal, tento, dlouhý zdraví, aby se vám na vašich gruntech dobře dařilo. (S výtkou, ale stále srdečně a bez ostrosti.) Ale — tento, capraherti, nemějte mi to za zlý . . . to jsem chtěl říct — abyste se víc starali o hospodářství, než o flinty a noviny — a tento, o ty karty, abyste si nemysleli, že už jste takoví mudrci, že musíte celej svět předělávat — tento —

Martin (spozoruje rolníků nevrlost — omlouvá se). Nu, jestli jsem vás, sousedi, některýho urazil, tento — nehněvejte se — vůle byla dobrá . . . Nu, já vím, že se už svým starým plesnivým rozumem — do nového světa nehodím, bodejť! Ale já chtěl jen jako říct, že bych na svý starý kolena rád viděl, aby selskej grunt zůstal našinci sedláku a nepřípad cizímu fabrikantovi nebo židovi. Abyste jako na svejch gruntech v bázni boží tento, šťastně hospodařili a po vás vaše děti a po nich vaši vnukové a tak, tento, až na věky věkův, amen! (Připíje si s Mošovským.)

Strouhal (radostně). Sláva, tatíku! Sláva! Ať žijete!
Všichni. Ať žije! Ať žije!

K r á k o r a (s líčenou prostotou). Já, pánové, navrhuji, abychom si tak pro švandu zahráli v k a r t y!

Odtud spěje drama rychle ke konci svému. Otec Martin prozradí, že Žák dal ženě uschovati peníze. Krákora se mu posmívá, že jest pod pantoflem, a že tudíž nemůže býti vůdcem, když musí doma dělat, co žena poručí. To Žáka rozpaluje. Jde hráti a brzo jest obehrán o to, co měl při sobě, a ještě jest Krákorovi dlužen tisíc zlatých. V neobyčejně dramatickém výstupu přinutí ženu svou, aby mu vydala tisíc zlatých. Ale ďábel hry jej posedl a na konec aktu vyrve násilně ženě klíče od pokladny a vybere peníze všechny.

Akt čtvrtý. Žák jest obehrán. Z pouti vrací se Tereška, ale nevymodlila tam útěchy, nýbrž měla vidění smutné a pohromu věstící. Žák vytýká prudce Krákorovi, že hrál falešně. Štětka vyhrožuje mlynáři, že ho dá do novin. Krákora vezme ho stranou a dá mu pět set zlatých subvence pro list, načež Štětka se s ním smiřuje. Nyní Krákora vyzná, že přišel do domu Žákova, aby se pomstil za všechny ty rodinné útrapy, jež mu Žák a Štětka uchystali svou bídnou pomluvou, a odhalí Štětku jako padoucha, jenž za peníze všeho jest schopen, i zrady na příteli. Žák vyžene Štětku z domu. Všichni odcházejí. Zničený Žák si zoufá. Tu vloudí se k němu Pavlík a podněcuje ho, aby si pomohl k penězům zapálením svých velikých stohů za obcí, které jsou pojištěny. Žák vrhne se na darebáka, aby ho za jeho zločinný návrh ztrestal. Ale Pavlík ho svou filosofií o tom, že ve světě chytřejší a silnější vládne, přemluví, že svolí. Akt končí požárem.

Akt pátý. Pavlík zapálil, ale Mošovský vraceje se právě kolem s psem svým, spatřil zháře a polapí ho. Přivedou svázaného Pavlíka, jenž udá na Žáka přede všemi, že ho podplatil, aby zapálil, načež Žák po dramatické scéně s rodinou svou odkvapí, aby podal důkazy o své nevině, zatím však uchopí pušku ve vedlejším pokoji a zastřelí se. (Dokonč.)

D r o b n o s t i .

Falešné průvodní listy. Mladí spisovatelé, aby se ujali, doprošují se obyčejně doporučení, anebo předmluvy od osvědčeného spisovatele staršího. Spůsobem tím dostává se často kyselý, nezdravý plod do rukou čtenářstva.

V *Almanahu belletristů maďarských* právě vyšlém posmívá se této slabůstce známý novelista uherský *Mikszáth*. Napsal ve své „předmluvě o předmluvách“ následující humoristickou skizzu. Autor, jenž už byl mnoho kamarádkých předmluv napsal, sedí ve svém pokoji a přemýšlí o nových toho druhu závazcích. Klepe se na dvěte.

— Dále!

Dlouhý pán, z jehož postavy z daleka čiší vesnice, vstupuje.

— Hledám pana poslance, — též spisovatele.

— Jsem já sám.

— Jmenuju se Petr Várga. Myslím, že neuhodnete, proč přicházím.

— Jakkpak ne! Chcete vydati knihu a přejete si, abych k ní napsal předmluvu.

— Báh uchovej! Znám vaše předmluvy a také se mi líbí. Proto jsem také přišel . . .

— Nu, neuhodl jsem?

— Přece jste na omylu. Přišel jsem jen apellovati na vaši kollegialnosť.

— Jste také spisovatelem?

— Jsem vesnickým notářem a dopustil jsem se něčeho, zač mne kurie odsoudila. Potřebuji protekce, aby ministr vyslyšel moji žádost za milost.

— Co jste provinil?

— Totéž, co vy... jenže mně se hůře za to vedlo. Zhotovoval jsem falešné průvodní listy.

Vyskočil jsem uražen.

— Falešné listiny? A vy se opovažujete tvrditi, že bych byl já se něčeho podobného dopustil?

— Tak jest, odpovídal muž něžně; jenže vy píšete průvodní listy pro knihy a já je zhotovuju pro dobytek. Vám za to říkají „náš nadaný přítel v péře“ a mně nadávají podvodníků a dokonce mne i zavřeli. Pohřichu není na světě spravedlnosti!

* * *

Opatrnosti neškodí. Jeden kočí vezl dva pány a svrhl je s bryčkou do škarpy. I prosí tu kolem jdoucího o pomoc k vyzdvižení povozu; když tento však uslyšel, že veze dva státní pány komisary, ubíral se docela lhostejně svou cestou dále s doložením: „Můj otec mi vždy dával radu, abych se do státních komisí nemíchal.“

* * *

Odpověď vtipná. Jistý farář usiloval o opravu neschůdné cesty do vedlejší osady; k tomu cíli sám příkladně přispíval a občas na práci dohlížel; když pak vykonanou opravu s účastníky prohlížel, naskytl se tu liberální vzácný pán, a chtěje dáti důtku faráři, že takové zaměstnání duchovnímu nepatří, oslovil jej před přítomnými uštěpačně: „Velebný pane! jelikož jste, jak slyším, mnoho starosti a obětí zde podstoupil, přece nedržím toto Vaše výhodné podniknutí za cestu do nebe.“ — „Račte mítí pravdu, pane,“ oslovil p. farář, „nebo kdyby to dílo bylo skutečnou cestou do nebe, museli bychom se náramně diviti, kterak jste Vy, pane, sem přišel.“

* * *

Kde poklad můj, tam srdce mé. Když farář svému občanku domlouval, že zřídka služby Boží navštěvuje, dostal za odpověď: „I račte věriti, velebný pane, že jsem Vašnosti tím největším přítelem, a že mi velmi těžko Vašnosti v chrámu častou návštěvou obtěžovati.“ — „I vy čtveráku,“ doložil duchovní, „proč pak podobně nešetříte svými návštěvami hospodu, kde i celé noce trávíte?“ — „Nížádný mi to klásti nebude za zle,“ pravil, „nebo tam jest celý poklad můj a tedy i srdce mé.“

Obsah „Obrany víry“:

Vhodné odpovědi na námitky proti katolické víře nejčastěji pronášené. (Upravil M. V. Zahradnický. Pokračování.) — Zásady a účinky nevěry, šířené v lid dělnický výstřední sociální literaturou. (Přednáška děl. spis. Tom. Jos. Jirouška, proslovená ve schůzi uspořádané družstvem „Vlast“ dne 30. listopadu 1890. v sále křesťanské akademie v Praze.) — Jak řešil svatý apoštol Pavel otázku sociální. (Napsal Tomáš Josef Jiroušek.) — Masť. (K. H.) — Na sklonku tohoto století. (Z haraburdí na světlo vytaženo od Pravdomila Č.) — Sebevražda na jevišti. — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovni ulice č. 1508—II.

Majitel vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (V. Kotrba) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Vhodné odpovědi na námítky proti katolické víře nejčastěji pronášené.

Upravil M. V. Zahradnický.

XVII. Divy a zázraky.

(Pokračování.)

Může tedy Pán Bůh zázraky činiti? „Taková otázka“, praví učenec Rousseau, „byla by, přesně vzato, bezbožná, kdyby nebyla sama v sobě odporná; ale trestati někoho proto, kdo by na ni záporně odpověděl, bylo by velikou ctí; a proto jest lépe, poslati takového člověka jednoduše do blázince.“ A kdo pak toho také kdy upíral, že Bůh zázraky činiti může?

Mnozí věhlasní filosofové otupili rozum svůj v brojení proti křesťanství, zvláště ale v jeho zázracích; prohlašovali je za účinek zlých duchů, jako někdy židé činili, předstírali je jako kouzelnictví, šalbu, nebo konečně jako výsledek tajné přírodovědy a lékařství křesťanů, ale možnost zázraků neupíral z nich nikdo. Ano naproti křesťanským zázrakům dovolávali se mnozí zázraků báječných bohů a hrdin.

A nevede právě tato okolnost — mohlo se nám namítati — důkaz proti zázrakům křesťanství a zázrakům vůbec? Nehonosí se také každé nepravé náboženství svými zázraky? *) To nedá se upříti; ale co z toho následuje? Z toho vyplývá přece zase a vždycky jen ta nepopíratelná pravda, o které jsme se chtěli přesvědčiti, že náboženské vědomí všech národů uznávalo zázrak co výtvor zjevené činnosti božské, že právě zjevení nejen zázrak v sobě obsahuje, nýbrž zázrak obsahovati musí, a proto jest skutečný a historicky pověřený zázrak nezvratným důkazem božského zjevení a pravého náboženství.

*) Tento nedostatek v divotvorství pocítil také Mohamed u veliké slabosti své. „Nevěřící praví,“ tak čteme v Koranu, „že neměl daru činiti zázraky.“ Proto přičiňovali se všemožně přívrženci jeho v pozdějších stoletích a připisovali mu radu divů a zázraků, jejichž dobrodružství ale, jako je ku př. přitažení měsíce na jeden vrch, mají na sobě pečeť lži.

„Místo abychom se domnívali,“ dokládá Paskal, „že žádných zázraků není, proto že jsou také falešné, musíme tím spíše naopak tvrditi: jelikož jsou nepravé zázraky, proto musí býti také pravé.“

Pohanstvo vypravuje taktéž o zázracích, jež mu bájesloví v poetickém hávu z doby předhistorické podává, které ale nikdo za historickou pravdu nemá.

Křesťanství odvolává se na mimořádné podivuhodné události, které znamenány jsou za jasného dne historií před nesmírným počtem lidí a které neupřeli ani ti nejúhlavnější nepřátelé sv. víry.

Proč by tedy zázraky neměly býti možny? Co jest příroda, co nadpřirozenost? Příroda jest viditelný svět se všemi do něho vloženými silami, které dle míry, počtu a váhy v něm spořádány jsou a podle určitých pravidel a zákonů účinkují a se spravují. Ony vyšly z lůna všemohoucnosti Boží, ony jsou neustále řízeny a zachovávány všemohoucností Boží, neboť podružné příčiny — síly přirozené — účinkují jen mocí prvni a nejvyšší příčiny — Pána Boha.

Kdo by směl tedy říci, že Stvořitel přírodními silami, které ve vesmíru uložil, jest vyčerpán, anebo že těmi podle času a místa, objemu a účinku konečnými bytostmi jeho všemohoucnost z její neskonalé plnosti docela se vyprázdnila?

Nejvyšší všemohoucí vůle Boží, která na počátku stvoření vyřkla slovo „staň se“, jest vlastně ta nejvyšší příčina, z níž vyšly všechny moci přírody v jejich rozličných formách, řádech a stupních, poslední a nehlubší základ, na němž spočívají.

Kde zůstává tedy ta proměnlivost Boží, porušení Jeho ustanovení a celá ta předstíraná nemožnost?

Zásady a účinky nevěry, šířené v lid dělnický výstřední socialní literaturou.

Přednáška děl. spis. Tom. Jos. Jirouška, prosloušená ve schůzi uspořádané družstvem „Vlast“ dne 30. listop. 1890. v sále křesťanské akademie v Praze.

(Pokračování.)

Socialističtí spisovatelé němečtí udržují neustále styky se svými soudruhy na březích řeky Sekvany a jsou pilnými v překládání jejich výplodů „ducha;“ zejména Augustin Ferdinand Bebel jest to, který za tím účelem i jazyku francouzskému se přiučil. Bebel vydal již několik spisů protináboženských, z nichž uvádím pouze tři: Christenthum und Socialismus (Křesťanství a socialismus), Das wahre Wesen des Christenthums (Pravá věc křesťanství) a Glossen zum wahren Wesen des Christenthums (Poznámky k pravému křesťanství).

Jak silně nevěra proti křesťanství u spisovatelů socialní demokracie francouzské zakořeněna jest, poznati může každý i z toho, že na všech sjezdech nevěrců nejen francouzských nýbrž i jinonárodních, socialističtí spisovatelé a komunisté francouzští, jako: Lepeletier, Rochefort, Louisa Michel, Goffin a j. pravidelně za předsedy bývají voleni.

Tak na příklad: Světový mezinárodní sjezd „svobodných myslitelů“ — nevěrců, — jenž konán byl dne 30. srpna r. 1880 v Bruselu, svolal a organizoval socialistický vůdce a spisovatel belgický J. U. Dr. Eduard de Paepé. Předsedou sjezdu byl pařížský komunist a hlavními řečníky: socialistický spisovatel německý a vyučený tesař, Vilém Liebknecht a známý materialista a velký přítel socialních demokratů, prof. dr. Ludvig Büchner.

Druhý důkaz: Kongres nevěrců francouzských, odbyvaný v Paříži dne 18. září r. 1881., opět řízen byl socialistickým spisovatelem Lepeletierem, redaktorem časopisu „Marseillaise“ a kongres ten prohlášen byl i přes odpor liberálního komunisty Rocheforta: kongresem nevěrců socialistických ve Francii. Rochefort chtěl míti ze sjezdu toho všeobecný sjezd nevěrců, byl však socialisty rázu demokratického překřížen. Než dosti o tom, doufám, že tyto dvě ukázky postací úplně k porozumění stavu celé věci, jak totiž socialismus internacionální a demokratický nevěru považuje za svůj nezbytný základ

Z Francie, jak jsme se byli přesvědčili, rozlily se proudy sociální nevěry a zasáhly i naši milou vlast a vzrušily také v přední řadě dělnictvo průmyslové, dle Marxistů tak zvaný velkoměstský proletariát k životu, který se stává povážlivým.

Příčiny dlužno hledati v tom: 1. Že u nás právě jako ve Francii mezi tak zvanými vzdělanci a spisovateli ze stavu obecného nejmenších nachází se příkladů k následování v charakterní dokonalosti, ve ctnostech a zájmech náboženských, že málo jest mužů, málo z tisíce tisíců knih a časopisů, jimž byla by křesťanská osvěta a vzdělanost pravým a pevným vodítkem v životě; a 2. že i mezi dělnictvem českým zavládl týž internacionální ruch v otázkách dělnických a sociálních zvláště, jako ve Francii a skrze tuto pak v Německu, Anglii, Dánsku, Švédsku, Norvéžsku, Nizozemsku, Belgii, Španělsku, Portugalsku, Itálii, Švýcarsku, Rakousko-Uhersku, ba i v Egyptě, Rumunsku a v Srbsku.

Když zmínil jsem se, že i v Srbsku zavládá již internacionální socialismus s touž nevěrou jako ve Francii, u nás a jinde, musím zmíniti se také o tom, kdo byl předním spisovatelem a zároveň nevěrcem socialistů srbských.

Byl to Vasil Pelagič, kněz pravoslavný, bývalý archimadrit a bosenský z Baňjaluky, o němž počátkem měsíce října r. 1890. roznášel telegraf na všechny strany Evropy zprávu, že byl právě v těch dnech po svém vypovězení vládou radikální z Bělehradu, na cestě v Rusčuku zavražděnu, aniž by se vědělo od koho. —

Vasa Pelagič, socialistický spisovatel na Jihoslovansku, byl velikým nevěrcem. Lze to poznati z okolností následujících:

Na počátku povstání bosensko-hercegovského v měsíci červenci r. 1875. proti Turkům, podán byl na Vasila Pelagiče od socialistů srbských z redakce sociálně demokratického listu „Rad“ (Práce) v Bělehradě dotaz, zdaž po těchto událostech v Turecku, kdyby jařmo půlměsíce s národa svrženo bylo, neklesl by národ srbský opět v jařmo nové, v jařmo kříže.

Vasa Pelagič odpověděl ve veřejné brožuře, počátkem měsíce srpna téhož roku v Nových Hradech tiskem vydané ve 27 odstavcích, kladoucích sociálně demokratické internacionální idee a zásady za základ osvobození srbské ráje po celém Jihoslovanstvu . . .

Brožura ta pod názvem: „Poselství mým přátelům, kteří ještě pod tureckou porobou stenají“ byla rakousko-uherskou vládou až na několik set již předem rozšířených exemplářů v celém nákladu skonfiskována.

Vedle toho do Srbska přenesen byl nevěrecký socialismus z Paříže, a sice od bývalého srbského studujícího Světazara Markoviče, s nímž Vasil Pelagič, když ještě byl v Baňjaluce archimadritou, se spřátelil a zásady Markovičovy rozšířil. Socialismu má co děkovati radikální strana v Srbsku, že takové moci, jakou dnes má v zemi, dosáhla.

K nám do Čech přišla nevěra také z Francie, šla ale velikou oklikou se tří stran: přes Švýcarsy a Bavorsy do Vídně, do Brna a do Prahy; dále přes severní a jižní Německo do Liberce a Teplice a odtud roznesla se do celých severních Čech mezi hornický lid.

Dělníci národa českého vzdorovali internacionálnímu socialismu a nevěře dosti dlouho. Vzdorovali po svém probuzení r. 1867. bez mála plných sedm

let až do konce r. 1874. O tom nejlépe svědčí brožura vydaná v několika tisících výtiscích od Antonína Tůmy, prvního redaktora „Dělnických Novin“ a od Václava Petra, redaktora „Dělníka“ r. 1871. nadepsaná: „Kde stojíme!“ Krátký rozhled a úvaha o všelikých nepovolaných ztřeštěncích mezi dělnictvem českým.“ —

Druhým, ještě skvělejším důkazem odporu dělníků českých proti nevěře a internacionalismu socialnímu bylo provolání dělnictva českého a rozhodně katolického, když r. 1874. přejímalo od Ant. Tůmy „Dělnické Noviny“, kteréž vycházely ještě pod jeho — katolického dělnictva — správou a řízením Václava Žižky, stříbrníka, až do polovice roku 1875.

Po zajetí „Dělnických Novin“ až do dnešního dne měl nevěrecký socialismus v Čechách mezi dělnictvem otevřené pole . . .

Neuznávání víry vyjádřeno bylo v programech strany socialně demokratické v Rakousku na následujících sjezdech: v Brně r. 1882. a v r. 1887. a v Heinfeldu r. 1888., kterýžto poslední program má pro socialní demokracii u nás platnost až do dnes.

V programu tomto doslovně se praví v čl. 5.: „Ve prospěchu budoucnosti dělnické třídy třeba je povinného, bezplatného a bezkonfesionálního t. j. náběženského vyučování na školách obecných a pokračovacích; první podmínkou k tomu je oddělení církve od státu a prohlášení náboženství za věc soukromou.“

K tomu podotýkám: dříve, od r. 1874. až do r. 1882. v prvních programech socialních demokratů v Rakousku, neprohlášovalo se náboženství za věc soukromou. Tehdáž v programech těchto, ohledně náboženství spojené s národností, stála doslovně tato zásada: „Socialní demokraté bez rozdílu víry a národnosti jsou si bratry.“ —

Dnes pokročilo se s nevěrou dále a veřejně.

Jak viděti, nevěra v socialní demokracii se stupňuje. Dokud, — a na to kladu velikou váhu — dokud neměli na socialistický tisk, život a hnutí dělnické židové žádného rozhodujícího vlivu a jen na počátcích socialní demokracie jako nota bene „učenci“ pracovali, považovali se socialně demokratičtí dělníci bez rozdílu víry a národnosti za bratry. Jakmile však židé, zvláště u nás v Rakousku, dosáhli svého kýženého vlivu na socialistický tisk a hnutí dělnické, ihned prohlášováno jest mezi katolickým lidem dělnickým náboženství za věc soukromou a domáháno oddělení Církve od státu a školy od Církve . . .

Naproti tomu však obhajováno jest židovství ve všech socialně demokratických listech „dělnických“ celou řadou článků a na schůzích řečeno nejen proti víře křesťansko-katolické, ale i proti Bohu a nejvíce proti křesťanskému socialismu katolických dělníků. Židé pší do socialistických listů z ochoty a socialní demokraté pší zase do židovských listů liberalních za peníze. Zde prý ruka ruku meje — řkají.

Ohražuji se co nejrozhodněji proti tomu, aby se snad řeklo, že jsa katolík, mluvím jen na plano, abych jako křesťanský socialista socialní demokraty zostudil a jako katolický křesťan židy podezřívával. Nikoliv! Necht se hájí!

Já co mluvím dokážu každé chvíli. Potom podám důkazy na zjištěné pravdě se zakládající, jak vzájemně sebou souvisí celá ta židovsko-socialně-demokratická internacionalní aliance, která má svůj rozhodující v socialismu vliv, která dává socialistickému tisku takt a která zároveň má i svoji váhu na protináběženský směr časopisů, brožur a knih socialní demokracii vydávaných. Tisk socialní demokracie v Rakousku a následkem tohoto i hnutí dělnické již od svého počátku, jak veletí mu se jali socialní demokraté, podlehalo vlivu a rozumu židů a nacházelo se v plném vlekú kaftanů.

Než dále. První, kdo návrh do socialistického programu: náboženství budíž věcí soukromou — prosadil, byl socialistický spisovatel německý a vyučenec žida Karla Marxe, Karel Kautzský z Vídně.

Týž přijel z Německa, kde neustále se zdržuje, na socialistický sjezd do Brna r. 1882. a zde jeho návrh ohledně uznání víry za věc soukromou byl přijat.

Nuže, slyšeli jste znění 5 článků programu socialistického sjezdu Heinfeldského z r. 1888., dle tohoto programu píše se o náboženství ve všech socialistických spisech a časopisech v Rakousku.

Náboženství tedy není u sociálních demokratů pokládáno za ustanovení Božské, nýbrž za věc soukromou, která jest a není nutnou. Někdo ze sociálních demokratů může a nemusí věřit, jak právě chce; když chce, nemusí mít také žádného náboženství.

V ohledu tom jest socialistickým přívržencům všecko dovoleno: jejich soudruh může být protestantem, mahomedánem, židem, pohanem nebo bezbožníkem, jen když na veřejnost se svým náboženstvím nevychází, má-li jaké, aby jim jejich protináboženské snahy a plány nehatil . . .

A to dnes, pánové, jest modou, že mnoho lidí se svým náboženstvím na veřejnost nejen nevychází, ale i mlčky často pohanu na své katolické třebas náboženství slyší ve své blízkosti, aniž by se proti tomu ozvali, když katolíky jsou, jak jim toho přikázáno jest v Encyklice o povinnostech katolických křesťanů od Jeho Svatosti papeže Lva XIII. slovy: „Mezi povinnostmi tedy, jež máme k Bohu a k Církvi, jest na předním místě ta, aby každý podle své možnosti a schopnosti snažil se křesťanskou pravdu šířit a jí proti bludům jednotlivců hájiti.“ (Str. 12. a 13.)

Že sociální demokraté v Boha nevěří, dokázali ve svých listech více než tisícekrát a za co považují nebe, velikou nadějí křesťanstva při spasení svém, to jest přímo děsným lžiti. — O nebi umí sociální demokraté ve svých listech psáti taktó: (Cituji z ústředního orgánu sociálních demokratů, z „Dělnických Listů“ ve Vídni r. 1833 vycházejících, z čísla 70. str. 560.) „Myslíme (dobře že si to socialisté ještě jen — myslí), že největší povinností každého člověka jest, již zde na zemi největšího blaha pro sebe a své bližní se domáhati a proto pravíme s básníkem Hainem: „Nebe zanechme andělům a vrabcům.“ — — — — —

Pánové! Zde přestává kritika, zde má své místo jen úžas, ošklivost, hrůza a zděšení!

Aj! Jakého blaha zde na zemi lidu zaopatřiti chtí sociální demokraté, jimž nic na zemi ani na nebi není svatým — toho nemohu pochopiti.

Mluvíme-li před nimi o rodině, vynášejí svobodu lásky a chtí manželství bez jakýchkoliv závazků.

Mluvíme-li před nimi, že nejsvětější povinností každého člověka jest ctít a milovati Pána Boha a jeho přikázání zachovávat — vzpouzejí se proti tomu. Mluvíme-li před nimi o pravé křesťanské lásce k bližními, odpovídají nám, že křesťanství neuznávají. Mluvíme-li před nimi o krásných nadějích do života věčného z tohoto slzavého pozemského údolí, posmívají se nám s Hainem, že není nebe, že není života věčného!

Nuže, když sociální demokraté všecko chtí rozrušit a odstranit, co na nás od našeho dětinství, od kolébky až ke hrobu blaze působí — pak nepochopuji, čím tedy chtí nás zde na zemi oblažiti . . .

Vzor šlechtného katolického učitele.

Dne 28. listopadu 1890 konán byl ve Křinci za velikého účastenství pohřeb staříckého pens. učitele Františka Ledvinky, který téměř půl století v úřadu učitelském působil v městečku tomto. Po zaopatření sv. svátostmi umírajících, jež se vzornou zbožností z rukou d. p. faráře byl přijal, odevzdal tomuto listy již dříve sepsané se žádostí, aby možno-li splněna mu byla tato poslední prosba. V listu prvním píše:

Důstojný Pane! Milovaný otče, rádce a příteli!

Povinnost křesťanská mně káže, abych smířen s Bohem a s bližním svým všemu pozemskému výhost učinil a jedině svého spasení pamětliv byl. K tomu účeli žádám Vašnosti, v příloze obsažená slova k mým bývalým spoluobčanům a žákům v lásce Kristově po mém odchodu z tohoto světa k větší úctě Boží a ku povzbuzení zbožné mysli dotyčných občanů a žáků laskavě oznámiti, abych takto tím spíše povinnosti a přání svému zadost učiniti mohl. Jest to sice práce skromná, ale upřímně míněná, ne snad z chlouby, ale z pouhé pokory a z nedostatečnosti lidské v dobrém úmyslu podaná; jen v tom ohledu prosím snažně o její uveřejnění. Dejž Bůh, aby poněkud dobrá upomínka a žádoucí dobrá pověst po mně v zdejších sídle a okolí pozůstala! — Zdali té žádoucí pověsti a dobrého jména hoden budu, zanechme Bohu samému, Jemuž jedině přináležejí, úsudek pravý nad námi pronésti; lidská chvála jest pomíjející. Vzdávám Vám, ctihodný Otče, povinovaný dík za vše dobré, cokoli jste mně za mého zde pobýti prokázati ráčil... Všem d. p. bratřím Vaším dávám „s Bohem!“ a prosím, račte se všickni při nejsv. oběti svým časem na mne nehodného laskavě upamatovati a milosrdenství Božímu doporučovati. Pochybil-li jsem kdy v čem, budiž mi dle modlitby Páně odpuštěno jako i já odpouštím rád všem svým vinníkům, aby bylo vše příkré před tváří Boží vyrovnáno....

Všecky Vás odporučuje ochraně a milosrdenství Božímu a přimluvě Rodičky Boží a všech Svatých Váš poslušný syn v Kristu

Fr. Ledvinka, učitel.

D. p. farář Křinecký Ant. Černovický ochotně vyhověl této žádosti a při pohřbu, jehož vůkolní duchovenstvo i učitelstvo v hojném počtu se zúčastnilo, přečetl toto tklivé loučení, připojiv k tomu případná slova o útěše živé víry v hodince smrti a o zásluhách v Pánu zesnulého učitele jakožto věrného syna Církve katolické, což vše učinilo hluboký dojem na přítomné, že nezůstalo oka suchého. V požehnání zajisté zůstane památka vzorného učitele toho u žáků jeho a zasloužené odměny došel u Soudce věčného, jenž skrze pro-roka zaslíbil, že ti, „kteří spravedlnosti vyučují mnohé, jako hvězdy stkvíti se budou na věky.“ (Dan. 12, 3.)

Upřímná slova Františka Ledvinky, učitele v Křinci, na rozchodu z tohoto světa ku svým bývalým milým spoluobčanům a žákům.

Milovaní bratři a sestry v Kristu Ježíši!

Dle své nejhlubší moudrosti, dle svých nevyzpytatelných soudů a dle svých nevystižitelných cest, stvořil nás Bůh k obrazu svému a spolu k tomu účeli, bychom se jedenkrát s Ním mohli v nebeské říši po všecky věky věkův radovati.

Ku dosažení tohoto věčného blahoslavenství byli jsme, hříchem prvních rodičů peklu propadli, křtem svatým opět ve společnost svatých znovu přijati a stali jsme se údy církve pravé, totiž církve křesťansko-katolické, v které

nalezáme hojných prostředků, státi se miláčky božími. Děkujmež proto vroucně Bohu za tuto milost a vynasnažme se, jeho svatou vůli co nejvěrněji plniti.

I já jsem žil v ovčinci našeho Pána Ježíše Krista po 83 leta (narozen 10. ledna 1807 a zakusil jsem v něm mnohé útěchy, slasti a radosti, a aby tyto slasti milejšími se staly, zkoušel mne dobrotivý a vševědoucí Bůh také mnohým zármutkem a křížkem, začez budiž jméno Páně věčně chváleno a velebeno! — Zdali jsem Bohu za vše dobré vždy vděčným byl, toť pro mne ta trapná myšlénka, kterou Jeho neskončenému milosrdenství a Vaši vroucí přimluvě, draží bratři a sestry v Kristu, u něho odporučiti musím; vždyť žijeme vespolek v svatém obcování, a protož pomáháme jeden druhému modlitbou a jinak dobrými skutky, aby nám všem hojného ovoce u Boha přinesly. Mne povolal Bůh z tohoto světa, z tohoto slzavého údolí k sobě, aby, uzná-li mne za hodna blaženějšího života, die svého milosrdenství milostivě dopřál, čehož jsem dle jeho zaslíbení vždy pevně doufal; nejsem-li ale dle zasloužení věčné blažené odplaty za hodna uznán, děj se Jeho svatá vůle! — Co katolik nemohu opomenouti k Vašemu povzbuzení zde vyjádřiti, že vše, co Bůh sám nebo skrze proroky, skrze Pána našeho Ježíše Krista, a skrze svou svatou neomylnou církev k věření představuje, pevně věřím a vyznávám; věřím v jednoho Boha, Stvořitele nebe i země, všech viditelných i neviditelných věcí; věřím, že vše přemoudře řídí, spravuje a zachovává; věřím v Jeho jediného, jednorozeného Syna, Ježíše Krista, Vykupitele, Spasitele a budoucího soudce našeho, co neviditelnou nejvyšší hlavu Církvě katolické, našeho Pána a zákonodárce; věřím, že se počal z Ducha svatého, z vůle Otce svého; věřím a vyznávám, že se narodil z neposkrvněné Panny Marie, a takto že se i člověkem spolu stal, aby nás o Bohu poučiti a nás svou smrtí s Ním smířiti mohl; věřím, že pro naše nepravosti trpěl pod Pontským Pilátem, že byl potupně ukřižován, že umřel a pohřben jest; věřím, že vstoupil do pekla, aby nábožné duše z předpekli do nebe vzíti mohl; věřím, že třetího dne co vítěz nad smrtí a ďáblem vstal z mrtvých, co prvotiny těch, kteří zesnuli, a tím že nás o našem z mrtvých vstání ujistil; věřím, že vstoupil na nebesa v ono sídlo Svatých, kde sedí na pravici Boha Otce všemohoucího, a že tím obdržel veškerou moc nade vším, co jest na nebi i na zemi; věřím, že opět přijde soudit živých i mrtvých; věřím v Ducha svatého, utěšitele a obživitele našeho; věřím v svatou církev obecnou od Ježíše Krista na svatém Petru založenou, samým Kristem posvěcenou a chráněnou a Duchem svatým neomylnou; věřím obcování Svatých, onu společnost údů Bohu milých, kteří se ve spolek modlitbou, dobrými skutky a zásluhami Ježíše Krista pro své blaho podporují; věřím odpuštění hříchů dle ujištění Ježíšova; věřím v těla vzkříšení dle naděje Joba a dle výroku Pána našeho Ježíše Krista; věřím konečně v život věčný, co účel našeho všeho počínání. To vše za božskou pravdu před světem vyznávám a Vám všem, draží bratři a sestry v Kristu, k následování pozůstávají a odporučuji. Vyznávám též, že svaté svátosti jsou od Krista k našemu posvěcení a obživení ustanoveny; že mše svatá jest vděčná upomínka na hořké utrpení našeho Spasitele a smiřující oběť mezi Bohem a lidmi; že jest prospěšná a Bohu milé, za mrtvé se modliti, Svaté o přimluvu prositi, za duše v očištění se přimlouvati, posty zachovávatí a často z hříchů svých se zpovídati. Předě vším ale odporučuji Vám, abyste se vždy pod ochranu Rodičky Boží, Panny Marie ve svých potřebách utíkali. Musím vyznati, že kdykoliv jsem se „Zdravas Maria“ neb „Zdravas Královno, Matko milosrdenství“ modlival, nejvíce útěchy a klidné mysle jsem při tom nalézal; neb jsem v Marii nalezl milostnou matku, ōrodovnici a prostřednici u Boha, příčinu naší radosti, otevřenou bránu nebeskou, jediné útočiště hříšníků, jisté a stálé potěšení zarmoucených, ochotnou pomocnici křesťanů, mocnou královnu nebes, pravý vzor čistoty a pokory a takto pravou, nás milující matku u Krista našeho budoucího soudce. Modlete se především za rozšíření království božího

na zemi, za duchovní i světskou vrchnost, za prospěšenství papeže a svého biskupa, za vykořenění bludů u víře, za přátele i nepřátele. Louče se naposled s vámi všemi, odporučuji Vás Bohu, jeho přemilé Matce a všem Svátým a přeju všem mým bývalým žákům a milým známým, aby Vás milosrdný Bůh jak na duši tak na těle žehnal a Vás všecky jedenkrát do své nebeaké vlasti milostivě přijmouti ráčil. Komu bych byl v čem vědomně neb nevědomky ublížil, račiž mně pro Boha odpustiti a prosím Vás, byste mně na svých modlitbách milosrdenství božímu odporučovali.

Pochválen budiž Pán Ježíš Kristus!

Váš upřímný bratr a učitel

Frant. Ledvinka.

Hrdinové za trůn a oltáře.

(Pokračování.)

V minulém ročníku přinesli jsme četné vynatky z hrdinných bojů statečných, Bohu a králi věrně oddaných sedláků neveliké země vendéské. Válka tato náleží k bojům nejpamátnějším všech věků. Byl to boj o nejvyšší statky: o náboženství, historické právo, boj o vznešené myšlenky, vedený od sedláků prostých, jednomyslných, obětavých. Vydobyli vítězství mnohých a i tam, kde musili vstoupiti, jako přemožení na cestě zpáteční jsou postrachem svých nepřátel. U Saveneje bojovali poslední velikou bitvu: bojovali jako Řeci u Thermopyl, jako Gothové u Taginy. Vítězové volají: Vendei již neui! — a užívají prostředků děsných, aby sedláci nikdy více se nevzpamatovali. Celý národ měl býti vyhuben.

Po smrti Bonchamps (viz číslo 19. r. min.) dne 18. října 1793. na bojišti, musili poražení sedláci dáti se na útěk. Za nimi v patách táhli krvelační republikáni, koho kde ještě natrefili nemilosrdně vraždíce: zraněné, ženy, děti, starce. Vesnice zapalovali. Všecko utíkalo k řece Loare. Stateční přátelé jejich Bretaňové připluli na lodicích volajíce na ně: „Pojďte přátelé do země naší, my vám pomůžeme, nebude vám na ničem scházeti.“ — Avšak lodic bylo příliš málo a utíkajících mnoho. Na výšinách Saint-Florentských shromáždilo se na 80.000 lidí: vojnů, žen, dětí, starců, utíkajících před přesilou paličů a vrahů. Kam oko pohlédlo, všude samý dým a požár z dohořívajících vesnic. Odevšad ozýval se pláč a úpění. V této směsi každý s pláčem hledal své přátele. Nikdo nevěděl kam se poděje. Dvacet lodic nestačilo nával utíkajících převážeti. Mnozí vrhali se do chladné řeky na koních anebo jen tak. Všichni zvedali ruce volajíce o pomoc. Uprostřed řeky je ostrávek, jenž plný byl lidem. Mnohým, když svědky byli toho chvatu, zoufalosti, děsné nejistoty, výkřiku hrůzy, dunění děl, chropotu umírajících na řece naproti údolí, — se zdálo, že nejnak to bude vypadati při hrůzách posledního soudu.

Dne 15. října svedena byla nešťastná bitva u Tembleje, dne 16. modráci obsadili Chollet, zde dne 17. bitva nová a dne 18. a 19. přechod přes Loaru. Sedláci ocitli se na půdě cizí, což je naplnilo velikým zármutkem. Tesknota nepřemožitelná zmahala se jich po drabé půdě otcovské, za niž tolik krve byli prolili.

Vojsko jejich čítalo dosud 30.000 mužů a 200 jízdných a něco málo děl. Povaha boje na půdě cizí změnila se. Doma řadili se podle farních okršků. Dobyli-li vítězství, spěchali sedláci domů ku svým.

Nyní mělo nastati seřadění jiné podle pravidel válečných, jemuž tito hrdinové nebyli zvyklí. Především ale jim scházel vůdce. Zraněný Lescure navrhol Larochejaquelaina, jenž ale sám proti volbě protestoval, že prý je mu teprv 21 roků. Avšak volba tato s jásotem byla přijata. On skryl se,

a když ho našli, plakal hořce. Přivedli ho k Lescurovi, který ho k přijetí vůdcovství přiměl.

Zatím modráci připravili se k novému útoku. Byliť v ohromné přesile. Naproti tomu bílí — sedláci, — viděli, že nezvítězí-li tentokráte, na vždy jsou tracení. Bojovali tedy boj zoufalství.

Dne 27. října 1793. došlo pod velením Larochejaquelaina ku hrozné bitvě u Entramesu. Vůdce konal divy statečnosti. Komandoval s rozvahou a chladností starého generála. Vojáci ho zbožňovali. — Modráci nadáli se, že touto bitvou bílé zničí na dobro. A proti všemu nadání dobyli tito stkvělého vítězství.

Kéž by byli tehdy uměli vítězství svého využití a domů na rodnou půdu se navrátili podle přání Larochejaquelaina. Po hříchu však ve válečné radě usnešeno, aby zůstali. Vůdce při svém mládí netroufal starým válečníkům odporovati. On měl pouze v boji veleti. A tak zmařilo se několik drahých dnů v nečinnosti a když chtěli nazpět přes řeku se navrátiti, bylo již pozdě. Ve chvíli nebezpečí největšího ukázalo se, že vůdce nebyli svorní. Angličané nabízeli pomoc 50.000 mužů a peníze, což bylo velmi nutné. Druzí přáli si, aby táhlo se přímo na Paříž, a opět jiní chtěli táhnouti domů.

Mezi tím časem zemřel Lescure.

— Zdá se, — pravil mde ku své manželce, — jako bych měl před očima závoj. Vidím, že musím umřít. Bolí mne nejvíce, že musím opustiti tebe a že nemohu krále mého zase uvést na trůn. Utec s dítětem do Anglie. Co by na mne přišlo, umírám pokojně. Sloužil jsem Bohu vždy věrně.

Vždy jsem bojoval pro Boha, pro Boha i umírám a doufám v jeho milosrdenství. Jako vojn dival jsem se často smrti do očí, a proto se jí nebojím. Toliko pro tebe, věrná družko mého života na loži smrtelném pláču.

Sedláci ho nazývali „vendeským svatým.“ On by byl rád zemřel v Lavelu, avšak sedláci se báli, aby republikáni ze hrobu ho nevyhrabali, hlavu mu neuržili a krvežíznivcům do Paříže neposlali, aby se na ní mohli popásti, jako na hlavě Bonchampsa. Proto umírající za velikých bolestí nechal se véztí dále, až jim na cestě zemřel. Smrt mu byla ztrpčena zprávou z Paříže, že královna byla popravena.

— Vedl jsem válku, — zvolal — abych ji osvobodil, — kdybych se opět pozdravil, chtěl bych ji pomstít. Pardonu bych nedal žádného.

Smrt jeho v Paříži byla oslavována jako veliké vítězství.

Při bitvě u Chollet byl též těžce raněn jeden z velitelů d'Elbée. Jeho věrní odnesli ho do okolí Beaupréa, kdež ho skryli a ošetřovali. Odtud ho na noskách přinesli do Noarmutjeru, kdež léčil se po celé tři měsíce, aniž by byl opět se pozdravil. Proti všemu nadání zmocnili se republikáni města.

— Ano, jmenuju se d'Elbée, — pravil k republikánům ho hledajícím, — váš největší nepřítel. Kdybych byl mohl státi na nohou, sem byste se byli nikdy nedostali.

Pět plných dní ho republikáni vysíychali a potupou trápili.

— Milí pánové, — pravil konečně, — k čemu mne otázkami mučíte, veďte mne raději na popraviště.

Jelikož nemohl na nohou státi, byl popraven sedě. Manželka jeho mohla útekem se spasiti, nechtěla však těžce nemocného opustiti. Jeden republikánský důstojník maje s ní útrpnost, zachytil ji při popravě manžela, bylo mu však vyhrožováno smrtí, nenechá-li ubohou paní padnouti na zem! Byla hned na to zastřelena a s ní i její bratr, švagr a 1500 sedláků, kteříž byli do slepé uličky vehnání a zde šmahem postřeleni.

Mezi tím časem bylo vyjednáváno s Anglickem, které vyslenným hrdinům nabízelo pomoc. Mnozí radili, aby raději nastoupil se pochod domů a aby zde do posledního muže bylo bojováno, což bylo i moudřejší. Jak mile sedlák vendeský vytržen byl ze své rodné půdy, ztrácel takofa kouzlo své chabrosti. Avšak strana spolehající se na Anglii, nad touto zvítězila. Především měly ženy, děti a ranění za pomoci Angličanů býti převezeni do některého

anglického přístavu Ku králi Jiřímu III. do Anglie byla vyslána deputace s nejuctivější prosbou, aby jim buď poslal královského prince za vůdce vojska, aneb některého maršálka francouzského, tou dobou ve vyhnanství v Anglii, za tou příčinou, aby zmaňující se řevnivost mezi vendeskými vůdci přestala. Pak též, aby jim poslal něco vojska, především dělostřelce a inženýry s municí a alespoň s 500.000 franky na válečné výlohy.

Bylo umluveno, námořní pevnosti Granvillu nenadálým útokem se zmocniti, což by se bylo i podařilo, kdyby nebylo se otálelo. Měli pouze šedesát řebříků ku slezení zdí, kdežto pevnost pod rázným komandantem Payrem dobře byla zásobena. Na vyzvání, aby pevnost vydal, odpověděl střílením z děl. Podařilo se sice vendeským hrdinům do předměstí sv. Mikoláše vniknouti. Zde pro nedostatek řebříků vráželi bodáky do zdí, aby po nich vylezli na násyp, ale hrdinství toto se nezdařilo, protože se strany moře francouzská válečná loď na ně střelila. A aby hrdinové i z předměstí byli vypuzeni, poručil velitel toto zapáliti. Požár se šířil, útočníci musejí před plameny utíkat. Výpad republikánů z pevnosti porážku jejich dovršil. Nedaleko na anglickém ostrově Jersey bylo slyšeti střelbu, zde stála zakotvena válečná loď, avšak nepřišla jim ku pomoci, protože její velitel neměl k tomu rozkazu. 1800 hrdinů zaplatilo nezdařený útok svým životem, což vzbudilo velikou nevoli, protože po celých 36 hodin čekalo se na pomoc anglickou.

Vendeských zmahala se malomyslnost. Nebylo potravy, nebylo munice. Zima na krku. Vojsku zastesklo se po domově. Vratme se domů! — ozývaly se hlasy. Larochejaquelain musil uposlechnouti.

— Nuže tedy nazpět k Angersu! — velel.

— Vydobudeme ho, — zněla odpověď.

Zatím republikáni pod zkušenými vůdci konali pilně přípravy k opět-nému útoku na vysilené Vendeské. Z Paříže přišel rozkaz: které město by poskytlo Vendeským potravu nebo přístřeší, má býti v prach a popel obráceno a obyvatele vyhubeni. Vojsko republikánské nesmí se s povstalcí do žádné větší bitvy pouštěti, nýbrž jen stále na ně dorážeti, a je unavovati. Jenom žádného klidu povstalcům!

Venděští zanechali všechny raněné a ženy v Avrausí, kdež později na rozkaz republiky vesměs byli povražděni. V Pontorsonu vrazili na 400 Modráků. Pět hodin trval zápas. Konečně tito byli poraženi. Zanechali po sobě 14 děl a několik praporů. Zajatých nebylo žádných. Modráci nechali své raněné na bojišti. Významné bylo, že tito před smrtí nechávali se od kněží vendeských zaopatřovati.

V Pontorsonu odpočinuli si Venděští pouze jeden den, na to odtáhli k Dólu, kdež chtěli si odpočinouti déle; avšak sotva že utrmáceni si ulehli, ozval se pokřik, že Modráci jsou jim v patách.

Vdova po Lescurovi vyhlídla velmi dojemně krvavou bitvu u Dólu.

— Věděli jsme, že buďto musíme zvítěziti, anebo zahynouti. Ženy a raněný musili domy opustiti a se podél zdí postaviti. U prostřed ulice stála zavazadla, vozy a děla. Po obou stranách stála jízda s vytasenými šavlemi. Dvacet bubensků volalo vojáky do boje, jež započal za noční tmy. Byly to chvíle děsné. Víření bubnů, křik vojáků, hřímání děl, záblesky výstřelů, praskot pušek, zápach prachu, — to všecko tajilo v náš dech ve stálém očekávání, brzo-li nám poslední hodinka odbije.

— Jízda v před, ať žije král! — zní povel.

A ze statisíc hrdel mužů, žen a dětí opakuje se: ať žije král!

Nyní věděli jsme alespoň tolik, že naši přistupují k útoku. Po nějakém čase Durivault vrátil se z bitvy zraněný se zprávou, že Modráci jsou na ústupu. Po celou noc slyšeli jsme dunění děl, jež se vzdalovalo. Úzkost naše přestávala; avšak k ránu nepřítel ze dvou stran vrátil se k novému útoku. Sluha mého otce šeptal mi, že musím ihned na koně skočiti, naši že jsou poraženi. Odjela jsem s matkou z města. Silnice byla zacpána utíkajícími

vojáky, ženami a dětmi. Ocitla jsem se mezi 400 jezďci, kteří sice křičeli: nuže pojďme a umřeme! — ale sami utíkali. Byla jsem oblečena za selku.

— Zbabělá ženo! — vzkřik na mne jedec jeden, tase na mne meč, — ty odtud neodjedeš!

— Jsem nemocna, — odpověděla jsem, — nemám do smrti daleko.

— Chudinko, lituji tě, — řekl na to a nechal mne jeti dále. Na cestě byla jsem ještě několikrát zastavena a pohaněna. Vojáci neprávě obviňovali ženy ze zmatku nastalého.

Konečně dostali jsme se z města ven na malý můstek, zde stál zraněný Perault u svých děl, aby vojákům kryl ústup, jež ale nazpět do bitvy vracel. I já jsem několikrát vojínů vrátila. K nesmírnému překvapení potkala jsem i udatného Stoffleta — na útěku. Útěk byl velmi nakažlivý. Stofflet spatřiv mne, zastyděl se, sebral něco vojáků a vrátil se do boje.

— Chcete svého generála hanebně opustiti, — volal Marigny hlasem hromovým na utíkající? —

— Ne — ne — odpovídali, — ať žije král a Larochejaquelain! —

Ženy vůbec osvědčily nemalou horlivost, aby vojiny pohnuly vrátiti se nazpět do bitvy. Zastavovaly utíkající, stavěly se jim do cesty, ano i bily je. Viděla jsem ženu jednu chápati se pušky a vsedati na kůň s pokřikem. Ku předu ženy z Poatů do bitvy!

Však důraz ještě větší osvědčili kněží. Ve chvílce, kdy všichni se ztichli, aby na dunění děl, odkud přichází, naslouchali, vyšel farář od sv. Marie-de-Ré na vršek nedaleko mne, pozvedl v ruce kříž a jal se hlasem velikým Vendeským kázati. Tázal se vojínů: měli byste tolik svědomí zanechati své ženy a děti nožům Modráků? Jediný prostředek nebezpečí to odvrátit je: vrátit se do bitvy. Moji drazí synové, já budu vám kráčet v čele s krucifixem v ruce. Kdož půjdou za mnou, nechť pokleknou, udělím jim rozhřešení. Padnou-li, přijdou do ráje; avšak sketové, kteří zradili Boha a své rodiny a opustili v bídě, zahynou v rukou Modrých a potáhnou do pekla. — A více než 2000 mužů padlo před ním na kolena, on dal jim rozhřešení, načež dali se k bitvě na pochod s voláním: ať žije král, chceme dostat se do ráje.

Asi šest hodin trvali jsme na louce blízko silnice, očekávající svůj osud. Čas od času přicházely zvěsti, že naši dosud udatně bojují. Konečně přišel posel, že vítězství je naše a že Modráci jsou na útěku. Nyní teprv vrátili jsme se do Dólu. Vojáci, důstojníci, kněží objímali se a blahopřáli si. I ženám děkovalo se, že pomáhaly vojáky vracet se do bitvy a tak k vítězství. Viděla jsem i faráře v čele svých oveček vraceti se vždy ještě s krucifixem v rukou. Zpíval vítězný zpěv: Vexilla regis a všickni mimojdoucí padali na kolena, klaníce se Bohu.

(Pokrač.)

Malé obrázky ze soudní síně.

Soudní síň lze v jistém ohledu nazvati kazatelnou. Kdo doma nechce poslouchati rodiče a učitele, musí často na vojně poslouchati kaprála a kdo ani na vojně nezmoždí, ten dostává se do rukou bičice, do rukou soudu. Kdo doma nedbá na slovo boží, musí často poslouchati přísné, neúprosné slovo soudce. Proto podáváme obrázky následující ze soudní síně pro poučení a výstrahu neposlušným.

I. Mladiství rozpustilci, anebo upomínka na loňský den 1. května.

Na tento den, jak známo, těšili se všudež nejvíce mladiství výrostkové, že prý si záhu shladí na svých zaměstnavatelích a nejraději na „židech“. Výsledek stávky 1. května loňského roku byl pro stávkáře velmi smutný,

Mnozí byli navždy propuštěni z práce a poznamenáni tak, že i dnes ještě stěží pořádnou, dosavadnímu zaměstnání práci přiměřenou někde naleznou. Mnozí mladíci tím neblahým dnem zkazili si všecku svoji budoucnost. Byliť až do toho dne občansky zachovalými. Nyní v soudních lejtstřech zaznamenáni jsou jako již jednou trestáni a to pro příčinu na pohled nepatrnou, jakož níže vyličíme:

Již dne 25. dubna vydal městský úřad hořovický vyhlášku, jíž každý občan byl dožádán, aby podřízené sobě mladé lidi, zejména učedníky a výrostky, v době od 28. dubna do 5. května po 8. hod. večerní z domu nepouštěl, aby nebylo bezúčelného toulání po ulicích.

Avšak ještě téhož dne uspořádáno mladými pomocníky hořovických řemeslníků sročení a shluknutí, kteréž, kdyby v zárodku energickým zakročením hořovického četnictva nebyvalo potlačeno, povážlivými následky mohlo býti provázáno. Uvedeného dne shromáždilo se několik výrostků, počtem asi padesát, u hořovického zámku. Zde zpívali a uradivše se, táhli k městu, povolávající: „ať žije stávka!“ Tak dospěli Pražskou ulicí až na náměstí, kde stanuli. Zde postavil se proti nim městský strážník Václav Samec a vyzval je, aby se rozešli, že jest přísně zakázáno v tento čas — bylo totiž čtvrt na devátou večer — houfem po ulicích choditi. Vyzvání toto slyšel náhodou tudy jdoucí strážmistr četnictva Jan Janeček, kterýž zaslechl, jak někdo na vyzvání strážníkovu z davu odpověděl: „My půjdeme k zámku, tam se seřadíme a přijdeme zase!“

Celý tento zástup skutečně ustoupil před policajtem Samcem a hnul se k zámku. Asi za půl hodiny přitáhli však mladíci zase a v jejich čele byl Josef Jícha, 19letý cvokař ze Záluží, který dle žaloby bučel na hřeben pochod. Na náměstí stanul průvod opětně a Samec, který tam čekal, vyzýval shromážděné marně k rozchodu. Také neúčinkovala přítomnost městského radního a policejního komisaře, dle jehož udání prý se mnozí z davu strážníkovu vysmívali.

Tu dostavil se na náměstí v plné zbroji četnický strážmistr Jan Janeček provázen závodčím Maxem Krušinou ze Švamberka. Vida, že se na vyzvání strážníkovu nikdo nevzdaluje, postavil se proti zástupu se zbraní v ruce a vykřikl:

„Tak použijeme násilí!“

Vyhrůžka tato účinkovala — praví obžaloba — dav se rozutíkal a když potom nové tlupy na náměstí se tvořily, byly i tyto rozehnány.

Celý tento na pohled nepatrný sběh zavdal podnět k vyšetřování velmi rozsáhlému, jež teprv letos po Novém roce bylo skončeno. Museliť před soud dostaviti se následující mladíkové: František Kincl, 24letý krejč. pomocník, Josef Kobylka, 29letý pomocník kovářský, vdovec, Václav Frýdl, 24letý pomocník obuvnický, Karel Kovářík, 23letý bednářský pomocník, Václav Kokeš, 24letý obuvník, Václav Kužman, 29letý ženatý kovář, Václav Lizec, 16letý nádeník, František Vlček, 20letý pokrývač a Josef Hrkal, 18letý truhlářský pomocník.

Podotknouti sluší, že všichni obvinění byli soudně dosud zachovali.

Někteří svědci stvrdili, že slyšeli též volati: pojďme na židy.

Výsledek přelíčení, jež trvalo skoro celý den, byl ještě dosti mírný.

František Kincl a Josef Kobylka sprostěni byli obžaloby pro zločin veřejného násilí a uznáni vinnými pouze přečinem shluknutí, začež jim vyměřeno vězení na týden. Stejného trestu dostalo se Václavu Frýdlovi a Karlu Kováříkovi pro týž přečin.

Václav Kokeš, jehož se obhájce jeho p. dr. Podlipský velmi horlivě ujal, byl obžaloby pro přečin shluknutí sprostěn, rovněž propuštěni Jícha, Pužman, Lizec a Vlček.

Hrkal přiznal se bez odmluvy ke všemu, bylo mu vyměřeno třídnenní vězení s jedním postem.

Dosvědčiti se musí, že soud při vši spravedlnosti jednal s nezkušenými, a ovšem nezkaženými mladíky velmi milosrdně. Nechť jim toto je výstrahou, aby nikdy více nevybočovali z cesty mravnosti a zákonitosti.

II. O b ž e r s t v í .

Co všecko již na světě nespáchal chla s t ! Může se říci, že dobrá třetina všech zločinů a přečinů proti veřejné mravnosti, bezpečnosti hrdel a statků páše se z chlastu. Tento hlavní hřích bývá přemnohým velmi osudný, jakož seznáváme z následujícího.

Na dobré pivečko v Hostivicích u . . . si loni 13. července zašlo až z Kej osm občánek, mezi nimiž vedli hlavní slovo bratří Josef a Václav Tichý, nádenník Antonín Klikar, a kapo všech Josef Měchýř, zavalitý dragoun v parádní uniformě.

Hostivické pivo chutnalo všem tak dlouho, až žádnému v kapse krejcaru nezbylo a šenkýř nechtěl na dluh nikomu nalévatí.

Teď nastal rámus.

Dragoun Měchýř popadnuv židli vzkřikl: „Nám že nedaj' na dluh? Co? A to by byl v našem státě pěkněj pořádek! To by byl čistej zákon, když je pivo dobrý a člověk má žízeň, aby mu taková šenkýřská taškařská slota na kredo nenalila! . . . Pivo sem! . . .“

„Už není! Už došlo!“ bránil se hostinský. „Sklep je prázdný!“

„Tak sem dejte klíč!“ zahřměl voják. „My se podíváme!“

„Ano! Klíče sem!“ zavyli druzí a uchvátili šenkýře za prsa.

Ten se jim vymkl a křiknuv na ženu, aby běžela pro pomoc, chtěl utéci, ale ti se naň vrhli a povalivše jej na zem, začali mu vyhrožovati, „že ho zabijou, rozpárají a rozsekají na drobné šunknflekle!“

Na to vrazili však do jizby dva bratři hospodského se zástupem sousedů a po krátké krvavé bitce všech osm kejských žízniců na měkko stlučených i s dveřmi na dvůr vyrazili.

Teď byli hostivičtí pány situace a opanovali bojiště, leč brzo seznali ku svému zármutku, že jsou vlastně zajatci vyhozených rváčů, kteří hostinec oblehli a počali jej bombardovati klacky a kameny.

Vítězům nezbylo nic jiného, než se zabarikádovati stoly, lavicemi a skříněmi a naslouchati až do bílého rána hromovým ranám balvanů, které se sypaly celou noc bez přestání do šenkovny. Teprve když se rozednilo, odtáhli.

Při líčení nevyšly o vině Václava Tichého a Antonína Klikara na jevo žádné závažné okolnosti a proto vzal státní zástupce p. dr. Kaplan ohledně nich žalobu zpět.

Dragoun Měchýř i Josef Tichý však byli uznáni vinnými a odsouzeni na jeden měsíc do těžkého žaláře.

Ta opice jim přišla draho.

III. H n ě v .

Kam hněv člověka zavede, je známo, proto je též jedním z hlavních hříchů, co se osudně mělo osvědčiti na obuvnickém mistru Antonínu Hodrovi. Je to vlastně, jak se říká, potrhlý švec. Povaha to velmi nešťastná. V osmiměsíčním chládku, k němuž byl odsouzen, bude míti času dosti k rozmyšlení, kterak zhoubný je hlavní hřích: h n ě v .

Antonín Hodr, 50 let starý, domnívá se, že ho celý svět pronásleduje, že ukládá o jeho majetek, klid, zdraví, ba i život, a bráně se těmto domnělým úkladům, stává se metlou sousedů, metlou své obce, ba i širšího okolí a krom jiných týrá neúnavně i okresní soud říčanský.

Popudlivý, nesnášenlivý, divý, mstivý podává žalobu nad žalobu na každého, kdo se na něj podívá. Pro rozličné urážky na cti a jiné přestupky byl již mnohokrát trestán, věčným souzením připravil se téměř na žebrotu — neboť místo ševcování sedí celé dny nad spoustami akt, žalob, rubrik, stu-

duje, jak by koho „prohual“, soudí se a soudí a vypadne-li v jeho neprospěch, stěžuje si zase na soud a zaslá své stížnosti k nejvyšším instancím. Je pokutován, odsuzován, exekvován — nic naplat; nemíruí se a vede svoji dál.

V listopadu loňského roku vestěhoval se do domku Václava Čelikovského v Blatově, jež spravuje matka Čelikovského, Barbora, která tam na výměnku bydlí.

Bylo tam pěkné pobytí vedle Hodra.

Hulákání jeho rozléhalo se po domku od rána do večera — Čelikovský litoval, co měl vlasů na hlavě, že si nasadil takového nájemníka. Ale Hodr nejen že byl nesnesitelným sousedem — on ani nájem neplatil. Konečně dostal výpověď a měl se loni 15. července stěhovat.

Ale teď teprv nastalo dopuštění! Barbora Čelikovská sotva že se odvažovala vyjít z jizby. Považovalť ji Hodr za původkyni výpovědi a stále vyhrožoval.

K velikému rámusu došlo o loňských svátcích svatodušních, kdy se měl do domku přistěhovati zedník Karel Müller, do bytu, sousedícího s bytem Hodrovým. Hodr činil nároky i na tuto místnost a počal se vztekati již časně z rána na Boží hod. Sotva že zočil Čelikovskou, hnal se za ní s knejpm, nadával a hrozil zabitím. S těží mu unikla. V pondělí svatodušní násilné výjevy se opakovaly, v úterý pak zmlátil a zranil Hodr manželku Müllerovu, když byla sama doma, a také jí vyhrožoval zabitím.

Pro tyto skutky žalován byl pro zločin veřejného násilí a dne 12. září odsouzen do těžkého žaláře na osm měsíců.

Při tehdejšíh líčení počínal si Hodr jako divý a po rozsudku hulákal před soudní budovou, na něj že musí přijít jiný soud a má-li si těch „nevinných osm měsíců“ odsedět, tedy začne mordovat a pálit, aby měl zač sedět.

A sotva že se vrátil do Blatova, vyhledal svého pokoutního advokáta, který Hodra také popichuje k procesům, a druhý den již posýlal zmatečnÍ stížnost kasačnímu soudu do Vídně, poněvadž prý mu zemský soud nepřipustil vývodní svědky.

Čhtělt Hodr dokázat, že on vlastně byl Müllerem pronásledován, podávkami ohrožen a že se sám ničeho zlého nedopustil.

Kasační soud zrušil skutečně rozsudek soudu zemského a nové líčení s Hodrem ustanoveno bylo na včerejšek.

Ku podivu, přece na něj celá věc nějak účinkovala a Hodr byl při včerejším líčení mírný a krotký jako beránek. Již neřval, nenadával, neodpovídal soudu na všechny otázky „já nevím“, jako poprvé, a hleděl dosti starostlivě, jak jeho vývodní svědci budou mluvit. Je vidět, že se mírnit umí, když jen chce.

Přivedl si řadu těchto vývodních svědků a zajímavé bylo, že ani jediný z nich nebyl zachovalý. Všichni byli trestáni buď pro krádež, buď pro koupi podezřelých věcí, buď pro podvod atd.

A někteří z těchto „vývodních“ svědků měli na mále, aby také neuvázli v léci, kterou si strojili vlastními výpověďmi — pro podvod.

Přes horlivé hájení panem drem. Buchalem uznán byl vinným zločinem veřejného násilí a přestupkem proti bezpečnosti těla a odsouzen do těžkého žaláře na osm měsíců se šestnácti posty.

Zde ještě podotknouti sluší, že by zajisté zasluhoval před soud pohnán býti i ten, jenž hloupou a domýšlivou potrhlost ševce podněcoval, totiž ten jistý svrchu uvedený pokoutní advokát.

IV. Když se rodiče mezi děti pletou.

Pro děti a pro — vejce bývá na venkově nejvíce svárů. Zaneseli selce slepice k sousedce vejce a nevydá-li jí je, je po přátelství třeba mnoholetém veta. Udělá-li při hraní jedno dítě druhému modřinu, a přijde-li toto s brečky domů, povstávají hádky, ba rvačky mezi starými. Rozumný otec by řekl: odkud

jsi si modřinu přines, tam si ji taky odnes, bojíš-li se modřiny, tedy si nehraj a seď za pecí doma. Běda rodičům, pletou li se do dětských sporů! Pravidla toho naprosto nedbal ryškovický soused a řezník Frant. Kubišta.

S kloučkem jeho Rudim hrál 23. července loňského roku sedm let starý Honzík Šárů na louce za stodolou špačka a když se s ním o postavení „cile“ nepohodl, bříknl ho tak silně palestrou přes koleno, že Rudovi praskly kalhoty, a on s náramnou modřinou utíkal brečky k tatínkovi.

Jak otec zhlédl uplakaného mazánka, vyletěl na dvůr, pustil se za malým Honzou, jenž zatím vzal nohy na ramena, a lapnuv ho za uši přivlékl uličníka na dvůr, kde mu pořádně býkovcem napráskal.

To by bylo ovšem v pořádku a nemělo by ráz pražádné příšernosti, leč rozkacený tatík se dal svým vztekem strhnouti tak daleko, že chytil ubohého vězně za pačesy, odnesl ho k svinskému chlívků u stáje, otevřel dvířka a hodil jej mezi chrochtající čunčata.

Nešťastný delikvent kvílel a lamentoval, ba když jej počala podsvinčata zvědavě očmouchávat, dal se do hrozného řvaní.

Hanzimu v strachomorně konečné z bédování vyschlo v krku, takže začal prositi o krapet vody, ale ačkoli žíznil až jazyk vyplazoval, byla jeho prosba odmrštěna a on ponechán mezi prasátky celou hodinu.

Otec Šára však hned, jak mu na smrt ustrašený kluk domů přiběhl, učinil trestní oznámení, načež státní zastupitelstvo Kubištu pohvalo před soud pro násilí omezování osobní svobody, a když řezník se svou ženou Marií svedl jedinou svědkyni svého zločinu, služku Marii Milovanskou ku krivému svědectví před okresním soudem, byli všichni tři obviněni také z dokonaného podvodu.

Dne 16. ledna konalo se před čtyřčlenným senátem závěrečné přelíčení. Když pět svědků stvrdilo vývody veřejné žaloby, zdálo se býti odsouzení všech nepochybným, leč po řeči obhájcové sprostil senát Kubištu zcela obžaloby pro násilný čin, avšak odsoudil oba manželé pro svádění k podvodu na jeden měsíc a služku pro krivé svědectví na 14 dní do žaláře.

D r o b n o s t i .

Buddhistická legenda. V jednom, nedávno publikovaném díle o Buddhově učení, nalezá se tato zajímavá pověst: „Mladá dívka, jménem Kisâgotami, zasnoubila se se synem velikého boháče. Sňatek slaven byl takovým způsobem, že upomínal na líčení těch nefantastičtějších pohádek. Po krátké době rozkoše, lásky a blaha porodila Kisâgotami hezkého chlapečka, který však, když již se naučil choditi, pojednou zemřel. Smrt milovaného synáčka dojala nešťastnou mladou Kisâgotami zármutkem nevyhláditelným. Vzala mrtvolu svého syna, přitiskla ji ke svým prsům a šla dům od domu k útrpným svým přátelům prosit o nějaký prostředek, který by mrtvého synáčka vzkřísil k životu. Tu kdosi, jenž byl členem jednoho buddhistického řádu, poradil Kisâgotami: „Milé dítě, já sám nemám žádného křísícího prostředku, jaký ty žádáš, ale znám někoho, který jej má.“ „Ó, řekni mi, kdo je to!“ zvolala Kisâgotami. „Buddha tobě může potřebný prostředek dáti,“ zněla odpověď. Ona tedy šla do Gantamy a poklonivši se Buddhovi, pravila: „Pane můj a mistře, rci mi, znáš-li lék, který by syna mého mohl vzkřísiti?“ „Znám!“ řekl mistr. Bylo však zvykem, že nemocní nebo jejich přátelé byliny, jichž lékař potřeboval, sami musili přinést, proto i Kisâgotami se tázala, jakých bylin Buddha ku vzkřísení jejího syna potřebuje. „Potřebuji několik horčičných semenek,“ odpověděl tázaný, a když nešťastná matka plna radosti slíbila žádaný lék přinést, dodal: „Musí to však býti seménko jenom z toho domu,

kde dosud nikdo, ani syn, ani choť, ani někdo z rodičů nebo ze služebnictva nezemřel.“ „Oh, to učiním ráda,“ řekla potěšena Kisagotami a odešla, aby si někde horčičné semínko vyprosila. Mrtvé své děčko nosila ovšem s sebou. Lidé všude říkali: „Zde je horčičné semínko, vezmi si, mnoho-li chceš!“ Ale jakmile se tázala: „Ó, přátelé, nezemřel v tomto době syn, nebo choť, nebo někdo z rodičů, nebo ze služebnictva?“ tu odpovídali: „Ženo, co to mluvíš? Živých je málo, mrtvých však je mnoho.“ Kisagotami šla do jiných domů, ale i tu řekli jí: „Ztratili jsme syna,“ onde „ztratili jsme rodiče“ a opět jinde: „nám zemřel sluha.“ Tu konečně, když nemohla naléztí ni jediného domu, kde nikdo by nezemřel, vyjasnilo se jí v duši. Neuvažovala dlouho. Zanechala mrtvolu drahého svého synáčka v lese, odebrala se nazpět k Buddhovi a v hluboké úctě se před ním poklonila. Buddha se tázal: „Máš, mé dítě, horčičné semínko?“ „Nikoliv, pane a mistře můj,“ odpověděla Kisagotami, „nemám; lidé mi řekli, že živých je málo, ale mrtvých velice mnoho!“ Tu jal se k ní Buddha mluvití o oné velice důležité části svého učení, která jedná o pomíjitelnosti všech věcí, až Kisagotami prostá veškerého zármutku klidně podrobujíc se svému osudu, stala se žákyní velikého Buddha a zároveň se odhodlala následovati ho po cestách, které on ve svých naukách hlásal.

* * *

Návraty do církve jsou vždy četnější v Anglicku. Čelnější anglický list „Pallmall Gazette“ nedávno napsal: Na pobouřené vody anglikánské církve přišla vlna, jež přináší rozlišování se duchů. Nedávno přestoupil ku katolické církvi představený missionářského ústavu na universitě oxfordské, zdržující se v Kalkutě — východní Indie — dr. Townsend, následuje při tom příkladu kollegy svého dra Rivingtona, představeného ústavu podobného v Bombaji. Nyní doslýcháme, že přijati byli do katolické církve anglikánští duchovní dr. Tatlock, dr. Beasley a dr. Clarke; za lonský rok z jediné farnosti na severu Londýna přestoupilo jich přes 100. V Brightoně — námořní město asi 100.000 obyv., za lonský rok páčí se přestup na 500 osob. Londýnští Redemptoristé, kteří v tomtéž domě přebývají, v němž nalezá se kritická biblická společnost, přijali do církve katolické na 1000 osob. Pravda, že zase jinde z církve naši mnozí odpadávají, ovšem ale s rozdílem tím, že od nás odchází brak, kdežto k nám přicházejí lidé z přesvědčení. Kdysi byl u císaře Bedřicha Viléma III. v audienci přijat slavný žurnalista Gentz, jenž též navrátil se do katolické církve. Král před Gentzem prohodil ostře: já nemohu vůbec konvertity — co se vracují ku kat. církvi — ani cítit. — Dobře máte, Veličenstvo — odvětil Gentz — právě proto nemohu ani já cítit Luthera. — Církev katolická jest nejstarší ze všech církví, jest církvi pravou a proto návrat k ní je vždycky čestný, kdežto odpad od ní je vždy nečestný. Který protestant začíná o pravosti své církve pochybovati, má povinnost po církvi pravé pátrati a k ní, když ji našel, se i navrátit. Pravou však může býti jediné katolická.

Obsah „Obrany víry“:

Vhodné odpovědi na námitky proti katolické víře nejčastěji pronášené. (Upravil M. V. Zahradnický. Pokračování.) — Zásady a účinky nevěry, šířené v lid dělnický výstřední sociální literaturou. (Přednáška děl. spis. Tom. Jos. Jirouška, prosloušená ve schůzi uspořádané družstvem „Vlast“ dne 30. listopadu 1890. v sále křesťanské akademie v Praze.) — Vzor šlechtěného katolického učitele. (Frant. Ledvinka) — Hrdinové za trůn a oltáře. (Pokračování.) — Malé obrázky ze soudní síně. — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (V. Kotrba) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Vhodné odpovědi na námitky proti katolické víře nejčastěji pronášené.

Upravil M. V. Zahradnický.

XVII. Divy a zázraky.

(Pokračování.)

2. Zázraky se již nedějí. — Kdyby i pravdou bylo, že se nyní žádné zázraky již nedějí, byly by proto vyhlazeny ty zázraky, které se v minulosti staly? Nebyly by proto více pravdivými ony důkazy veřejných událostí, které se před obličejem celých zástupů udály? Neměli bychom tedy uvěřit všem těm největším svatým a těm nejučenějším mužům, kteří dosvědčují, co na vlastní oči viděli? Kdyby se také v přítomnosti žádné zázraky více již neděly, tedy nemůže přece nikdo dřívější zázraky vyvrátiti, které o pravdivosti křesťanství svědčí. Avšak klamně jest tvrzení, že se nyní žádné zázraky více nedějí. V církvi katolické nedošly v žádném století a dějí se stále až po naše dni. Mohli bychom taktéž uvéstí zde nejeden zázrak, který jsme na vlastní oči viděli, ale nemáme práva žádati, aby se nám na slovo uvěřilo. Proto chceme si jen málo těch připomenouti, které se při jich svatořečení skoro každého dne v Římě zkoušejí. Nejedná se tu o zázraky, které lidem rozličného stavu zkoušeti možno?

Zkoušení těchto zázraků děje se od lidí každého národu, od očitých svědků, aby každá možnost omylu nějakého vyloučena byla. Nejučenější mužové, zkušeni ve vědách, berou se k radě, aby vyšetřili a zjistili, nejsou-li účinky, o které se jedná, přirozené povahy; vše vyšetřuje se s takovou obezřetností a přísností, že s potvrzením jich tak dlouho se odkládá, pokud na nich jen stín podezření lpí. Při žádném hrdelním rozsudku nevyžaduje se takových důkazů, jakých církev sv. žádá, nežli zázrak nějaký za opravdivý div prohlásí. Nahlédněte a vypočtete si ty pravidla opatrnosti Benedikta XIV., přečtete si ty procesy, předpisy a dobré zdání, které se k tomu účelu nesou, a můžete-li, upřete pak tu dokázanou pravdivost zázraku.

Projednávání podobných processů děje se ale v nepřetržitém postupu až na naše dni. Proto nemluvíce o mnohých jiných, odvoláváme se zde jenom na ty, které nepopíratelně pravdivé jsou a ustavičně se opakují.

Na přímluvu blahosl. Panny Marie děje se až podnes ve svatyních ku cti její vystavených i mimo ně mnoho velikých a podivuhodných zázraků; proto všickni národové blahosl. Pannu Marii vzývají a věří, že Matka Boží divy tvoří.

Po vlastech českých jest nesčetný počet chrámů a poutních míst, které posvěceny jsou zázraky na přímluvu nejsvětější Panny Marie, neboť milá jest Panna Maria Čechům, milí jsou Češi Marii Panně. Skoro všechny ty chrámy vystaveny jsou z vděčnosti lidu křesťanského k blahosl. Marii Panně právě na těch místech, kde se nejsv. Bohorodička buď nevinným a zbožným lidem zjevila, anebo jinak prosby zbožných lidí vyslyšela a zázračně působila. Na poutních místech každý nejlépe se přesvědčuje, jak všemouhoucí Pán Bůh na přímluvu Svatých a zvláště blahosl. Panny Marie až dosud divy činí, kterak lidem v bídách a všelikých potřebách nejrozmanitějších pomáhá. Na místech těch poznává se nejlépe, kolika srdci vládne blahosl. Panna Maria, kolika srdcím vévodí; neboť tu splnila se předpověď: „Od této chvíle blahoslavenou mne nazývají budou všickni národové.“ Co vystřídá se všude tu za rok lidí všech stavů a každého stáří, a touha všech jest jediná: chváliti nejsv. Rodičku Boží, oslavovati královnu nebeskou, odporoučeti se její ochraně a doprositi se její pomoci pro život časný i věčný. Mnoho zarmoucených, mnoho nemocných a trpících hledá zde pomoci a bývají vyslyšáni. Prosebných přibývá a počet milostí se množí.

Na mnohých místech poutních působí také zázračně i prameny, které podivným způsobem z nitra země vytryskují; zde uzdraveni bývají a nemoci odstupují od těch, kdož s důvěrou k nejsv. Rodičce Boží se utíkají a vody té k léčení zbožně užívají.

Mnozí obrazení se k blahosl. Panně Marii se zbožným úmyslem o pomoc v jakémkoliv nemoci a sotva se tu nábožně a důvěrně pomodlí, uzdraveni bývají: slepým navrácuje se zrak, hluchým sluch, chromým údy se narovnávají, ano mnohým i život zachován anebo z nebezpečení smrti vysvobození bývají.

Proč chodí ti tisícové zbožných křesťanů na ta posvátná místa poutní, kde nejsv. Matka Boží divy tvoří? Ptejte se přemnohých, zdaliž nesplnila se toužebná přání jejich, zdaliž jich nejsv. Matka Boží oslyšela, a přesvědčíte se hnedle o mnohých zázracích.

Rozličné dary vzácné a vysoké ceny, které chudí i bohatí tam zanechali, mluví jadrněji a zřetelněji než slova nejdojemnější, jak „veliký jest Bůh ve svých Svatých.“ Každé poutní místo má darů takových hojnost.

Taktéž nespočetné zázraky staly se na oslavu našich sv. Patronů českých, sv. Jana Nepomuckého, sv. Vojtěcha, sv. Prokopa, sv. Václava a jiných Svatých a Světic Božích. Ve svatyních, kde těla Svatých uložena jsou, přesvědčiti se můžeme nezvratnými důkazy o zázracích, které se buď na přímluvu těchto Svatých nebo z milosti Boží na oslavu jejich staly.

Sv. Jan Nep. byl neohroženým obhajcem tajemství sv. zpovědi, pro kteréž i smrt mučnickou vytrpěl, a proto oslaven jest skrze mocnost Boží rozličnými a mnohými zázraky. Katoličtí křesťané berou k sv. Janu Nep. útočiště v rozličných nemocech a na jeho přímluvu bývají uzdraveni zvláště od zimnice, silných křečí, vředů na těle, vodnatelnosti, padoucnice; on chrání též před nebezpečím utonutí a při pádu s nějaké výšky; zbožní předkové naši utíkali se k němu zvláště za ochranu proti světské hanbě a potupě. Tisícové nábožných křesťanů přesvědčili se o mocné jeho ochraně; zkusme toho i my všickni, on zajisté důvěru naší nezklame. A tak jest i u ostatních našich sv. Patronů.

V Itálii jsou sv. Antonín Paduanský, sv. Alois z Gonzagy, sv. Filip z Nery, sv. František Hieronymský nevyčerpatelnými zdroji nesčetných zázraků.

Ve Francii děje se u hrobu sv. Františka Regis každoročně více velikých zázraků, jež dle pravidel nejpřísnější kritiky jsou věrohodny a nepopíratelný. — Počínaje II. polovicí našeho století jest poutní místo v Lour-

dech na francouzských hranicích blíže Španělska nevyčerpatelným zdrojem zázraků, které se tam na přímluvu blahosl. Panny Marie neustále opakují. Z jeskyně, kde se nejsv. Bohorodička několikrát zjevila a kdež věkopa-mátná slova pronesla: „Já jsem Neposkvrněné Početí,“ prýští se pramen, jehož vodou pozdravili se již tisícové nemocných, zvláště kdož stí-žení jsou nějakým neduhem nezhojitelným.

Francouzský advokát Lasserre vydal celou knihu o zázracích v Lour-dech, a jiný Francouz, E. Artus, jehož neř od lékařů za nezhojitelnou pro-hlášena byvši, v Lourdech r. 1870. zázračně se uzdravila, vydal obšírný spis o tom zázračném uzdravení a zároveň vypsál cenu 15.000 franků, kterážto summa složena jest na úřadě a vyplatí se každému, kdo dokáže, že jen jediný zázrak ve knize od advokáta Lasserre-a popsáný vyvrátí, že se buď nestal anebo že se může přirozeným způsobem vysvětliti. Tu mají naši protestanté mimo vítanou příležitost proti zázrakům se osvědčiti i lákavou odměnu.

Ve Španělech sv. apoštol Jakob a sv. Isidor utvrzují ve víře ctitele své neustálými zázraky. Sv. František Xaverský obdařil již celý východní svět zázraky a jest až podnes pravým divotvorem.

A tak mohli bychom ještě neskonale řadu důkazů o zázracích uvésti, ale nadějeme se, že co tu povědíno, postačí i těm nejzarytějším odpůrcům. Avšak proto přece vyskytnou se mnozí křivohlaví filosofové našeho věku a odbudou všechny tyto důkazy s pohrdlivým úsměvem; ale i my odmítnouti můžeme jejich posměch s úsměvem plným soustrasti, jakož i tou nepravdou povrhnutí, že minuly časy zázraků. Jen tolik by se mohlo připustiti, že se tak veliké zázraky nyní často nedějí, jako v dřívějších dobách; ale i v tom je důležitá příčina, že tak musí býti. Sv. Řehoř trefně připomíná, že se mají stromky, pokud ještě útlé jsou, častěji zalívati, poněvadž by bouří a parnu tak snadno odolati nemohli; ale když jedenkrát své kořeny hluboko za-pustily a na silný kmen dorostly, ať se zůstávají lijavcům a bouřím, jakých nebe v příhodném čase sesílá. Právě tak nutny byly zázraky v prvních do-bách proti nevěrcům, jenž se obrátiti měli, jakožto mimořádné prostředky věrohodné pro utvrzení víry, kdežto za našich časů víra již utvrzena a věřící v kolébce její odchováni těchto mimořádných prostředků nepotřebují. Tenkrát nemohla sv. víra jiných důkazů o věrohodnosti své se prokázati, nežli divy a zázraky, kdežto za našich dnů místo nich máme mnoho jiných důkazů po ruce.

Naše církve sv. představuje nám celou řadu prorocství, kteréžto všechny od jednoho století ke druhému se vyplnily. Sv. Církev římsko-katolická po-ukazuje na své nepřetržité trvání, na své rozšiřování, na své zápasení a vítě-zení, na vytrvalost svých mučenníků, na nepřetržitou posloupnost svých pa-stýřů atd. Všechny tyto důkazy dosahují během věků vždy větší síly a proto není divu, že svatá víra naše nyní oněch důkazů postrádati může, kteréžto v prvních dobách jejím jediným podkladem byly.

Tak odhaluje se nám to podivuhodné a krásné hospodářství, kteréžto jedině Pán Bůh spravuje a tím i veškerou církev řídí, dáváje jí v rozličných dobách rozmanité prostředky k blahodárným účelům jejím. (Pokrač.)

Tajemství velikých činů.

Podle P. A. M. Weisse ze řádu Kazatelů.

Chváliti ještě nejproslulejšího katolického obrance naší sv. víry P. Weisse, jemuž sotva který ze žijících se vyrovná, bylo by nošením dříví do lesa. Čtenáři naši znají způsob jeho psaní z Kalendáře pro mrtvé a živé duše. Pravda, má svůj zvláštní sloh pro čtenáře neučeneného, časem těžce srozumitel-ný: uváží-li se však, že o věcech pojímání lidskému nejzáhadnějších a přece

nejutěšenějších prostonárodně ne vždy psáti lze, a že přečte-li čtenář ty krásné jeho spisy po druhé a po třetí, a kdož by se jich kdy častým čtením přesytil! — do hlubin obsahu jejich vnika vždy lépe a zří v nich krásy vždy vznešenější: má každá stať a každá řádka z péra tohoto učence do sebe kouzlo přímo neodolatelné. Na našem katolickém nebi (ovšem pozemském) právě září dvě hvězdy: P. Didona a P. Weisse, jež obě vzešly z tichých klášterních kobek sv. Dominika a z nichž prvější sice náleží národu francouzskému a druhá německému, ale oba přece církvi katolické a skrze tuto národům všem.

P. Weiss počátkem tohoto roku uveřejnil v lineckém časopise pro kněze (Theol. prakt. Q.-Schrift) velmi krásnou stať: O tajemství velikých činů, jež sice těsně přilehá k obsahu lonského ročníku Kalendáře pro m. a ž. duše, jež ale poněkud šíře ještě rozvedena jest a již tuto skoro v úplném převodu podáváme:

Generál Ambert vypravuje podivnou historii ze života Napoleona I. a učence Volneye. Nebyli si sice přátely, ale osud sváděl je často dohromady. R. 1791 seznámil se Volney na Korsico (ostrově italském) ponejprv s Napoleonem, o dvanácte let mladším, nežli byl on. Napoleon, ač Volneye příliš nemiloval, velmi rád s učeným mužem rozmlouval. Nechával ho celé hodiny mluvit, jen aby z učenosti jeho hodně mnoho zachytil. Ze živého slova učence lze naučiti se o mnoho více, nežli z mrtvé jeho knihy. Kdysi mu Napoleon též naslouchal a při tom tužkou na papíře před sebou čmáral. Volneye to trochu mrzelo, brzy však poznal, že jeho posluchač poznenáhla nakreslil mapu Italie. Tehdy o něm pronesl úsudek: je to 24letý blouznivec, jemuž scházejí perutě k povznesení se nad všednost. Roku 1793 byl Volney z Korsiky vyobcován. Odtud uchýlil se do Nizzy. První Francouz, ježž zde potkal, byl Napoleon v důstojnosti setníka v armádě francouzské. Napoleon ujal se vyhnance a představil jej francouzským důstojníkům. Tehdy nalezala se armáda republiky francouzské ve stavu velmi žalostném. Když jednou byla o tom řeč, zvolal Napoleon nevrle: dobře tedy, potáhněmež do Italie, tam si armádu ošatíme! —

— Je to přece jen blouznil! — zvolal opět Volney.

Volney musil tehdy pohostinství francouzské armády po delší dobu užívat. A tu slyšival mladistvého důstojníka — Napoleona — nadšeně horovati o polním tažení do Italie. —

— Zde — ukazuje na mapu před sebou — musejí býti svedeny bitvy: u Lonata, Castiglione, Rovereda, Bassana, Arcole, Rivoli, Tagliamento a naposled u Leobenu. A na to Napoleon rozpovídal se o dějinách Italie, o slavných mužích, o Řehoři VII., o sicilianských nešporách, o Welfech a Ghibelínech, o Medicích atd., až přišel i na Karla VIII., Ludvíka XII., Františka I., na Michala Angela, Danteho, Tassa, Machiavelliho, Lva X. a Sixta V.

Volney mladého vojína poslouchal sice udiveně, ale nevěděl, co by si z jeho řeči měl vybrati. Konečně dospěl k úsudku: Je to vysoce nadaný blázen.

Po mnohých nešťastných příhodách musil Volney roku 1795. utéci až do Ameriky. Při svém odjezdu dozvěděl se, že mladý nespokojený, protože nezaměstnaný důstojník právě chce nabízet služby své tureckému sultánovi. Přífátího jara dočetl se z novin, že válka zanešena byla do Italie a že její vedení svěřeno bylo Napoleonovi. Počátek války děl se zrovna podle programu Napoleonova, jemu již známého, a každá další zpráva z bojiště dotvrzovala, že vojevůdce kráčí po cestách, jež si byl dříve na mapě nakreslil. A nyní vrhl se Volney na prorokování. Uveřejnil totiž v novinách celou řadu bitev, které Napoleon teprv svede, — podle téhož slov — a všecko se skoro na slovo splnilo. Volney ho sice nejmenoval a proto slavný Washington měl za to, že ten novinář musí býti znamenitým generálem. Volney na to měl co dělat, aby dokázal, že věcem válečným rozumí pramálo a že to všecko před rokem slyšel od Napoleona.

Volney o tomto často vyprávěl v době, kdy Napoleon již přikován byl ku skále v širém moři. A když v tom mnozí hledali pouhou náhodu, říkal: Nikoliv! Myšlénka je mistrýní událostí.

Italie byla stálou myšlénkou Napoleona.

Stálé přemýšlení velikého ducha o jedné věci vytvoří konečně i veliký skutek. Nic na světě velikého není bez práce, bez pilnosti. Myslíváme si, že veliké věci z hlavy lidské vyskakují náhle, jako blesky z oblaků, anebo je lze jako prach vydupati ze země. Pravda je v tom, že každý znamenitější duch veliké věci dříve myslívá, nežli ostatní svět a že o čem dlouho přemýšlel, přede všemi jinými uskutečňuje, že je slovem předběhl. On stojí v plné zbroji připraven k útoku, prvé nežli ostatní svět na obranu pomyslí. U něho síla myšlénková spojuje se s úchvatným během času. Dříve však musil bystrozrak a přemýšlení věci skrytě připravovati a vhodný okamžik použití a pak vykoná se něco důkladného. Mnozí mluví o štěstí, osudě a náhodě. Toto trojí ale nikdy nevedlo k výsledkům v pravdě velikým a trvalým, nýbrž myšlénka je vždy mistrýní událostí. Tak soudil Volney o Napoleonovi I.

Něco podobného dokazuje spisovatel Hübner o velikém papeži Sixtu V. U papeže toho je nepochopitelná jeho mnohostrannost, činnost a obratnost u vyřizování úředních věcí. Leč všechno to je pouhým výsledkem dlouhého přemýšlení papeže tohoto v předcházející samotě. Ta dlouhá leta samoty, do níž nemilostí svého předchůdce musil se utéci, byla školou jeho slavného panování. V klášterním klidu tento veleduch pořádal své myšlénky a když povyšén byl na stolec papežský a měl moc a příležitost je uskutečňovati, pak takorča hravě z něho prýštily veliké činy v dokonalosti takové, že jimi svět takorča omráčil a že duchové povrchní ho podezřívávali, že je ve spojení s jistými duchy. I na tomto papeži splnilo se: myšlénka je mistrýní událostí. Totéž jeví se nám v životě svatých. Nesmíme se domnívati, jako by u těch všechno ve všem působila mimořádná milost boží. Neboť i tyto milost boží táhla provázky lidskými. (Oseáš 14.).

Zajisté že i Mojžíš Hospodina stokráte v duchu se tázal, co z toho všeho vyjde, že musí nejkrásnější věk svůj ztráviti jako pastýř na poušti. I on zajisté cítil se zrozena k něčemu vyššímu. V srdci jeho plála myšlénka o vysvobození ujařmeného lidu. Zdáloť se mu, že dopouští se na lidu svém zpronevěry, bude-li stále jen na poušti život svůj trávit. Osmdesáte let již čítá, co mu ze života zbude ještě dále? Zajisté že na poušti po 40 roků zakoušel dosti útrap podobných! A teprv po 40 letech dostalo se mu odpovědi v hořícím keři. Těch 40 let na poušti přineslo světu činy úžasné.

(Dokončení).

Zásady a účinky nevěry, šířené v lid dělnický vystřední socialní literaturou.

Přednáška děl. spis. Tom. Jos. Jirouška, proslovená ve schůzi uspořádané družstvem „Vlast“ dne 30. listop. 1890. v sále křesťanské akademie v Praze.

(Dokončení.)

Pánové! Ta nevěra, kterou na mysli a v srdci mají, ta anarchie, k níž směřují, ta nezjedná zde na zemi blaha nikomu, ta vede svedené lidstvo jen k stálé a k stálé nespokojenosti a k stálému se vzpírání člověka proti člověku a lidu proti lidu, ta vyvolává jen: bellum omnium contra omnes, t. j. boj všech proti všem. —

Zasvěcení neděle neuznávají socialisté vůbec. Poslyšme, co o klidu a zasvěcení neděle, od samého Boha přikázané, socialisté napsali v „Děl. Listech“ r. 1882 v čísle 43 ve článku „Svěcení neděle“: „Jest málo dělníků, kteří by na tom stáli, že ten vyhrazený den odpočinku a občerstvení má býti neděle; ne, většině dělnictva jest to lhostejno a těm, kterým to lhostejno není a neděli přednost dávají, tuto též zřídka z náboženských okoličností světi — jak páni klerikálové udávají, nýbrž ze zvyku!“

Tak se píše od socialistů o jednom z nejpřednějších přikázání Božích a církevních!

Svěcení neděle není jen zvykem, jak sociální demokraté se domýšlejí, nýbrž přikázáním Božím a tak starým jako svět sám a pro celé věky platným. Jen člověk nekřesťanský může tvrditi, že neděli světíme a zachováváme — ze zvyku. My spatřujeme v neděli nejen den odpočinku, ale den Pána Boha; odpočinek nás jen upamatovává a poukazuje, že neděle jest den Boží, v němž Boha zároveň uctívají a slovo Boží slyšeti máme. Avšak sociální demokraté o nějakých přikázáních Božích nechťi věděti. Tak na příklad:

V socialistickém listu „Budoucnost“ roku 1881 v Praze vycházejícím v čísle 22. ročník VIII. ve článku „Svěcení neděle,“ se dočítáme: „Socialisté chtějí mítí neděli v kterýkoliv den dle ukončení rozdělené práce či vhodných okoličností a dle odborů, aby žádný den nebyl v roce pro společností lidskou dnem mrtvým. Nesmí nikdo domýšleti se, že bychom snad schvalovali práci nedělní při dnešním zařízení. (Tehdáž v r. 1881. nebyla ještě práce nedělní zákony státními zakázána.) Ne. My zavrhujeme toliko tradicionelní ustanovení, kde neděle za zvláštní, patrně na základech náboženských spočívající den platí.“

K tomu — tuším, není žádného komentáře zapotřeby. Zde jest zřejmě černé na bílém — jak se říká, že sociální demokraté neděli jako den od Boha k odpočinku ustanovený, na vzdor samému Pánu Bohu neuznávají a jej odstraniti se snaží.

Dle národohospodářského náhledu sociálních demokratů má se pracovati dělnictvem bez přestávky a neděle dle ustanovení Božích tisíce a tisíce let zachovávána, má se odstraniti. Na místě naší neděle má se zavésti jakýsi jednodenní odpočinek dle odborů. To jest: jeden den nepracovali by na př. továrny strojnické, druhý den továrny vlnářské, třetí den dělníci zemědělství na venkově atd.

Takový anarchistický chaos a nepořádek (v němž vůbec o nějakém odpočinku při několika stech odborů řemesel průmyslových a prácech zemědělských, nebylo by ani možno mluviti) nastati má v budoucím státu sociální demokracie.

Takový, abych tak řekl nesmysl, zvolili si na místě všeobecné neděle do svého národohospodářského lexikonu sociální demokraté za prvý článek.

Jak z tohoto každý s dobrým rozumem posouditi může, pracují sociální demokraté na novém společenském Babelu, od něhož jedenkrát veškeré rozumné lidstvo opět vzdalovati se bude, jak jsem hluboce přesvědčen, byť sociální demokraté i učenci ze řad realistů českých tvrdili naproti mým náhledům opak toho. *)

Ano, dojde k tomu, že od konečných cílů internacionálního socialismu odvrátí se lid s ošklivostí a v ustrnutí překvapujícím.

Že sociální demokraté propagují a hájí nevěru za všech okolností a ze všech sil na úkor katolické Církvi, dokážu také.

Na Nový rok 1882 přinesly veškeré socialistické listy dělnické, v jazyku českém i německém v Rakousku vycházející, svolání k bezvyznání jsoucím občanům za účelem hájení práv bez vyznání jsoucích lidí. — Svolání podepsáno bylo Frant. Nechvísem, dělníkem zámečnickým a hlavním spolupracovníkem „Dělnických Listů“ vídeňských, Josefem Ulbrichem, dělníkem souken-

*) Viz časopis „Čas“ v měsíci září r. 1890.

nickým a spoluvydavatelem časopisu „Arbeiterfreund“ a Ferd. Schwarzem mistrem pekařským a bývalým redaktorem časopisu „Social-politische Rundschau,“ vesměs v Liberci se nacházejících. Veškeré stížnosti proti „utiskování“ práv bez vyznání jsoucích lidí adresovaly se na redakci socialistického listu „Arbeiterfreund“ v Liberci. — — —

Pánové! Špatné příklady kazí dobré dobré mravy!

Od času sesvětštělých filosofů, jimž příroda hlavy pomátla, přišlo také do módy zahrávati si s oslavou prvního máje. To vidouce socialistní demokraté, připadli na myšlenku, pokaziti dosavadním majistům — první máj.

I učinili zároveň největší protináboženský projev, jaký se strany socialistní internacionály se kdy byl udál: slavili letos den prvního máje poprvé a nazvali je svátkem dělnickým.

Vzdor usnesení mezinárodního sjezdu socialistních demokratů v Paříži r. 1889 konaného, nebyl by nikdy „dělnický svátek“ na den prvního máje býval možným, kdyby veškeren socialistický tisk pro tuto nerozumnou a protináboženskou myšlenku až zimničně neagitoval nejen u nás, ale v celé Evropě.

A den prvního máje slaviti se má jako „svátek dělnický“ každého roku. Tak rozhodl i v polovici měsíce října t. r. konaný sjezd socialistů německých v Halle. Návrh ten podal nevěrec a socialistický spisovatel německý, Vilém Liebknecht.

Nuž, kde obecný a dělnický lid sám „svátky“ si dělá a o církevní a Bohem ustanovené svátky k odpočinku a Bohoslužbě nedbá, tam rozhodně přestává všechna křesťanská láska i mizí povinnost k Bohu — Tvůrci světa. Tam počíná nevěra a z nevěry přichází se v pohanství! Proti tomu musíme se postavit. —

Cynismus, v jakém píše socialistní demokraté o stavu duchovenstva křesťansko-katolické Církve, přesahuje všechny meze slušnosti. Tak na příklad, slyšte, co stojí psáno v socialisticky atheistickém časopisu pražském „Září,“ po konfiskaci v II. vydání čísla 2. t. r. ve článku „Naše Školy.“

Tam socialisté píší: „My jsme pevně přesvědčeni“ — pánové, opakují to ještě jednou: „My jsme pevně přesvědčeni, že klerikálové nedovedou vychovávat mládež mravně ani šlechtně!“ —

Jsem vychovanec dvoutřídní školy náboženské z vesničky Zlichova u Prahy, již navštěvoval jsem od r. 1864 do r. 1871; jiných škol kromě této konfesionalní čili náboženské školy jsem neměl; avšak bídník veliký musil by býti, kdo by se opovážil říci, že jsem dostal vychování nemravné nebo nešlechtné Ano, jsem hotov a ochoten měřiti se s každým, kdo má vychování ze školy světské po r. 1871; jsem ochoten měřiti se s ním snad ve všech oborech vzdělanosti společenské a obecní, ať již slovem nebo pérem. Myslím, že většího důkazu nemohu podati o tom, jak tedy ti „klerikálové“ dovedou vychovávat mládež a lid.

Než, pánové, když tedy ti „klerikálové“ nedovedou vychovávat mládež ani šlechtně ani mravně, jak socialisté jsou „pevně přesvědčeni,“ pak musí vychovávat snad mládež nemravně a nešlechtně — což obojí jest protizákonným a mně je velice divným, že se to těm „klerikálům“ trpí Jest-li však není tomu tak, potom ještě více jest mně divným, že taková volnost tisku panuje, v níž i následovníci Pána Ježíše Krista ve školství, za nemravné a nešlechtné vychovavatele pokládání býti mohou. — — —

Socialisté si přejí a snaží se pracovati k tomu účeli — jak z 5. článku programu Hainfeldského sjezdu jste slyšeli, — aby náboženství a s tímto i kněží ze škol odstranění byli.

Socialistický časopis „Září“ v č. 2. t. r. píše: „my chceme, aby ve školách vyučováno bylo o povinnostech a právech občanských, tudíž chceme, aby na místě katechismu — zákony se vyučovaly.“ —

Ejhle, ten skutečný Marxův proletariát! Chudáci zapomínají anebo opravdu nevědí, že právě v katechismu našem obsaženy jsou v e č n ě plat-

nost mající zákony Božské, jimž podlehá celý svět i socialisté — chtě nechtě — s a m i.

Jest viděti, že socialističtí „redaktoři“ pp. Václav Šturm a Vilém Körber, sami učiti by se měli katechismu a v něm zákonům všech zákonů, pravidlům lidským a řádům křesťanským!

Socialisté se domnívají, že odstraněním zákonů Božích zde na zemi ze škol, přestaly by tyto existovati a platnost míti. Ó! chudáci!

Kdo jen poněkud občanské právo, t. j. zákony zná, ten musí říci bez odporu, že redaktor „Záře“ Václav Šturm napsal něco, z čeho nemá ani pojmu. Tvrdím, kdyby Šturm o právnictví v naší době jen trochu poněti měl, musil by též uznati, že napsal vlastně veliký nesmysl, chtěti dětem od 6 do 14 let starým podati spisy, jimž sotva sám, bez výkladu dobrého právníka by neporozuměl. Že však Šturm skutečně sám zákonům mnoho nerozumí, poznati může již z toho každý, že skoro každé číslo jeho „Záře“ stíhá zákon konfiskací třebas dva- i třikráte za sebou. A takoví lidé, zákon překročující, chtějí, aby již ze škol učilo se zákonům, když sami se nepřičiní jich znáti a zachovávat!

Socialisté nevěří také v nesmrtnost duše. A právě proto že nevěří v nesmrtnost duše, nemají naprosto ani pravého měřítka pro pracovní smlou v jejich tak zvaných „vědách.“ Neznajíce věčných pravd, nebudou pravého měřítka moci nikdy ku svým naukám přiložiti, neboť tisíc slepců nevidí o nic lépe nežli slepec jeden. Kdo však přestane jednou v Boha a jeho zákony a řády věčných pravd věřiti, ten pobude brzy i tu poslední jiskru lásky křesťanské k bližnímu, ten pobude i svědomí a spravedlnosti na proti lidu....

Avšak, zdaž myslíte, že to vše, co jsem předvedl, zaviňuje v lidu bída, hlad nebo dokonce zoufalost v životě? Zdaž domníváte se, že nevěra patří v program sociální? Nikoliv!

Toho se mnou zajisté se nedomníváte a to si také ani nemyslíte. To vše, co pochází z nevěry — nejmenuje se socialismus; to vše, z čeho pochází nevěra, to nejmenuje se bída, nejmenuje se hlad; ano, to není ani zoufalost, ale to, z čeho pochází nevěra se svými hrůzami, to pánové — to jmenuje se fanatismus; fanatismus, který do socialismu sociálními internacionalisty byl zavlečen a zde strašně řádí. A toho se střežme!

Socialismus máme trojí. Socialismus první pochází již z dob apoštolských, v němž lidskost, láskou, dobrými skutky a vůbec křesťanstvím a vzdělaností vše září a oblažuje — a to jest socialismus křesťanský.

Socialismus druhý způsobují si často lidé sami mezi sebou svojí nevědomostí v zacházení s lidem dělnickým a z toho pochází — socialismus bídy.

Socialismus třetí jest, který vyvolává socialistická internacionála svými sliby, že lidstvo z bídy k šťastné budoucnosti přivede. Než, tato budoucnost má prý býti bez Boha, bez Božských zákonů, bez Církve a bez jakýchkoliv autorit vůbec. Tohoto socialismu nejvíce se hrozíme a děsíme, poněvadž není mu nic svatým, nic opravdu právním, než co anarchií a bezbožstvím se nazývá.

Socialismus křesťanský uznávám mezi sociálními naukami a otázkami za jedině nejlepší, který nás může všechny lidi dobré vůle na zemi k životu křesťanskému a k šťastné, spokojené budoucnosti přivést.

Socialismus z bídy a hladu omlouvám — — ale socialismus nevěrecký a anarchistický jako socialismus zhoubný co nejrozhodněji odsuzuju....

Přicházím ku konci své přednášky. Právě dostala se mne do rukou zpráva, potvrzující úplnou nevěru sociální demokracie, o níž jsem zde tolik svědectví byl podal, — zpráva, že ústřední orgán sociální demokracie v Německu: „Berliner-Volksblatt“, u něhož Vilém Liebknecht jest chefredaktorem,

zahajuje dnem 30. října t. r. řadu článků o zřízení budoucího socialního státu, z něhož Církev křesťansko-katolická a vůbec veškerá náboženství jsou — vyloučena.

Nuže, tedy k takové budoucnosti, k budoucnosti všeobecné nevěry spějí socialní demokraté celým svým rozmachem

Končím slovy, jimiž počíná Jeho Svatosť papež Lev XIII. svoji Encykliku o povinnostech katolických křesťanů: „Den ode dne jeví se větší potřeba, navrátiti se k zásadám křesťanské moudrosti a dle nich zcela zaříditi život, mravy a zákony národů.“ —

Nuže, domáhejme se toho, domáhejme se toho netoliko z nutnosti, netoliko z přesvědčení, netoliko z nadšení, ale z vrozeného povolání a příkazu zákonů Božích a církevních, domáhejme se toho s vytrvalostí nezlomnou, aby v příštím socialním životě národů nejen zachovány byly zákony Boží, ale aby i Bůh byl lidem ctěn a veleben u všech národů vzdělaného světa!

Kdo jsou naši evangelíci, „helvíti“?

Podává Linhart Jakoubek.

„Kdo chodí upřímně, chodí doufanlivě,
kdo pak převrací cesty své, vyjeven
bude.“
Přísl. 10, 9.

Osada novo-cerekvická jest zvláštním údělem nadělena. Kdyby tak z čista jasna povstal z hrobu předek některého nynějšího osadníka jejího, který jen před 100 lety zemřel, věru že by jí nepoznal. Změna ona záleží v té okolnosti, pro jednotu vždy katolické osady osudné, že se v ní během posledních 100 let usadily dva náboženské živly, jeden nekřesťanský, druhý křesťanský sice, ale nekatolický.

Jsou to židé a protestanté.

Židé svírají mocí svojí ubohou Cerekev, farní místo osady, v míře úžasné, až úpi, Protestanté helvétského vyzvání usazení jsou v okolních vesnicích osadních, zejména v Moravci, v Leskovicích a v Lítohošti.

Naší úlohou jest všimnouti si blíže evangelíků, náboženského a společenského života, zvyků a způsobů jejich, a jak se katolíkům mezi nimi v smíšených obcích žije.

Osada novocerekvická jest v diecesi budějovické, v hejtmanství pelhřimovském a rozložena jest v příjemné horské krajině kolem malebného městyse Nové Cerekve. K Cerekvi tulí se všech dvanáct přifařených obcí jako k svému středu, a osadníci ve všech svých záležitostech do milého údolí, v němž se rozkládá roztomilá (až na ty židy) Cerekev s ohromným farním chrámem Páně sv. Jakuba, se svých návrší a pahorků sbíhají a zde se scházejí a soustřeďují.

Osada obsahuje asi 4.300 duší katolických, přes 400 židů a okolo 1000 evangelíků „helvítů.“

Z čísel těch patrno, že osada novocerekvická patří mezi ony osady v Čechách, v nichž jest katolíků nejmenší procento.

Středistě evangelíků jest vesnice Moravec, kde mají svého pastora, kostel se štíhlou gotickou věží, hřbitov a jednotřídní soukromou školu.

Leskovice i Lítohošť položeny jsou s Moravci v přímé čáře a od sebe jsou vzdáleny po slabé půl hodině. Náhodou všechny tři obce patří k pacovskému okresu, kdežto farní Cerekev náleží k pelhřimovskému.

V této trojici smíšených obcí jsou katolíci ve velké menšině. Moravec má 70 čísel a z 23 tak zvaných sedláků jsou katoličtí jen 3 (židovští 2),

z ostatních chalup sotva 4. V Leskovicích jest 39 čísel a 10 sedláků, mezi nimi jen dva katolíci, v Lítóhošti severním směrem ležící z 38 čísel mezi 10 sedláky nyní také jen 2 katolíci. Chalupníků v Leskovicích jest polovice katolíků, druhá evangelíků, v Lítóhošti mimo ony dva sedláky jest 8 chalupníků katolických.

Mají tedy všude valnou většinu a o hmotnou sílu postaráno.

Počátek helvitů v obcích těchto datuje se z doby císaře Josefa II., který r. 1785. vydal toleranční patent. Toho důkazem byla jubilejní 100letá slavnost v Moravci v létě r. 1885 od moravečského „sboru“ konaná. Toho roku totiž slavili v Moravci u stodoly rolníka J. 100leté jubileum prvního jich kázání a bohoslužby, i bylo prý místo u stodoly oné při slavnosti jejich předmětem zvláštní pozornosti a oslavy. Bylo tam proneseno několik řečí od domácího i cizích pastorů, kteří se tam sjeli k slavnosti sboru moravečského, a připomínáno prý, jak před 100 lety při onom prvním kázání jejich veřejném tehdejší kazatel stoje v stodole nad mlatem ve džberu na provazech visícím místo v kazatelně, ovečkám svým hlásal čisté evangelium. Jeden pastor zvláště prý se vyznamenal (!) haněním a utrhaním naší sv. církve, až se za to i sami evangelíci styděli a horšili. Velebení byli a jména veřejně čtena těch, kteří před 100 lety přes všecko kruté pronásledování, jež jim bylo od katolíků snášeti a pro čisté evangelium i vězení a okovy trpěti, víru zachovali a se nedali. Při slavnosti té bylo přítomno velmi mnoho diváků katolických.

Z utrpení jejich na počátku doby, kdy se v krajině této usazovali, datuje se také povídačka, již se kdysi chlubil chlapec evangeličtí chlapcům katolickým: že když prý jim katolíci jednou pálili knihy jejich, tu prý jedna kniha z ohně vyskočila (!) a katolík paliče v obličejí popálila. To by byl snad první zázrak v náboženství jejich za tu dobu, co stavá. Děti samy ze sebe toho ovšem neměly!

První kazatelé a nositelé bludu jejich v náš jinak druhdy neporušený katolický kraj byli prý Slováci, vlastně vystěhovalci čeští v Slovensku, kteří byli čeští bratři a Husité. Patentem Josefovým volno im bylo vrátiti se do původní vlasti, i našli leckde zbytky skrytých českých bratrů a Husitů v odlehlých viskách usazené. Tito, aby se nemusili vzdáti tajených bludů svých, přijali novotu učení Kalvinova, které se zdálo víře jejich zcela podobným, a z Husitů stali se helviti. Odtud jenom dá se vyložití poněkud jinak nevysvětlitelná úcta jejich k Janu Husovi, z jehož bludů mají jen některé.

Že novota věci a zvláště snadnější povinnosti v náboženství jejich než v našem přilákaly mnoho nerozumných a lehkomyslných katolíků, lze uvěřiti. Odpadlíci lákali prý katolické sousedy do nové církve, libujíce si: „Jen se na to dejte, kmotře, je to učení výnosné; vyhodíte-li na střechu dvacetník, spadnou vám dva.“ Takovými obraty naznačovali prospěchy své duchovní a snad i hmotné; možno, že kynuly zvláště chudším lidem od bohatších odpadlíků všelijaké výhody.

Za 100 let přálo jim štěstí tak, že dnes mají ve všech třech vsích velkou většinu, a bude-li se jim dařiti tak dále za 30 let, jako se jim v posledních 30 letech dařilo, budou celé tři vesnice v rukou jejich, jak tajně si přejí.

Okolní vesnice jsou od nich nakažené nepatrně. Na příklad v Nové Cerekvi, v Chmelné, v Čížkově, Mašovicích, Stríteži, jsou po jedné rodině, v Markvarci, v Lidnáňce, Lidmani po dvou rodinách, v Outěchovičkách, Pejškové po 3—4 rodinách. Do kostela scházejí se ze všech těchto i vzdálenějších obcí ojedinelí helviti do Moravce, jako z Zitětíc, Čakovic a z Hodejova blíže Pelhřimova, z Lipkové Vody a Vokova. Náleží všickni ku „sboru moravečskému.“ Vzdálenější docházejí a dojíždějí do moravečského kostela velmi zřídka, jen o velkých svátcích, jako o Hodech Božích. To jest ovšem velmi smutné, že musí býti pro vzdálenost místa celý čas bez kostela jako

katolíci na mnohých místech v Americe. Kterí jsou od Pelhřimova, jezdí obyčejně Novou Cerekví.

Jest posud ještě pamětníků, již mimo matriku živě dosvědčují, které statky v těchto třech obcích byly katolické, a byly skoro všechny. Získali jich od katolíků, když špatně hospodařili, koupí, aneb při uzavírání sňatků „odepsáním“ jedné strany na jejich víru. Možno, že se jim podaří během 20—30 let získati všechny pozemky i stavení v těch třech obcích, ovšem na nějaké výjimky, a že budou pak svoji doma. Vespolek bývají samí přátelé, spojujce se svazkem manželským. Chtějí si bráti jen ze svých, k souvěrcům svým žijícím okolo hranic českomoravských v obcích českých i moravských mají daleko, berou se proto často samí příbuzní. V jedné a téže vesnici najdeš také plno rodin jednoho a téhož příjmení.

Všimněme si našich „helvitů“, jak jim říkají katolíci, v životě praktickém, pokud jest možné obcování s nimi, a jak se občané obojí víry srovnávají.

Jest jim vzdáti plně uznání, že umějí žíti občansky a že lze s nimi vyjítí hladce, bez trápení a slz na straně katolíků. Říká se o nich, že jsou větší písmáci, že více rozumějí Písmu než katolíci, a že jsou vůbec pokročilější. Na první pohled zdálo by se to býti pravdou. V jednání jeví zručnost a obratnost, i psáti a čísti naučili se obyčejně ve své škole obstojně. Jest jich málo, můžeť si s nimi učitel dáti větší práci. Biblí, kancionálů a sva-tých čtení mají více než katolíci, což vše snadno dá se vysvětliti. Potřebovali vždy a i posud více sebeobraný k zachování svému než katolíci. I podávali jim asi kazatelé jejich do rukou mnohé modlitební knihy a kancionály, aby se soukromě vzdělávali. Důležitost Písma u jejich sekty jest známa, poněvadž tradici docela zavrhují. Bible jsou u nich velmi rozšířeny. Říkají jim „bible Páně,“ má ji každá rodina a i mnohý čeledín neb služka sloužící u katolíka jsou jí opatřeni. I u několika dobrých katolíků v okolních obcích vyskytne se velké vydání jejich bible od anglické biblické společnosti vydané. Poznavše odchýlný text biblí těchto od textu vrchností katolickou schváleného, zavrhlí je a katolickým vydáním Písma sv. nahradili.

Nějaké hádky náboženské neb docela malé disputace a výklady o náboženství mezi nimi a katolíky nikdy nebývalo a není. Každý hledí si svého, nebráně druhému. Lze to přičísti těm dvěma příznivým okolnostem, že katolíci občané ve všech třech obcích smíšených jsou rozšafni a mírní dle pěkného příkladu duchovního jich otce, drahého p. vikáře Msgr. Antonína Luga-gera v Nové Cerekvi, a dále, že ve dvou z těchto obcí, totiž v Lítohošti a v Leskovicích nebývalo nikdy hospody.

Úkorů nějakých, útisků a pronásledování jedna strana od druhé netrpí, protože jich jedna druhá nečiní.

Jen jednou udála se v Leskovicích s jejich strany ke katolíkům od nějakého rozpustilce veliká nešetřnost a veliká bolest jim způsobena, že bezbožná ruka jeho zlomila kříž před kapličkou za vsí směrem k Cerekvi postavený. Byl u něho železný prut, snad to udělal výrostek pro ten kus železa. Ale byl prý naveden od jednoho z jejich chalupníků!

V Moravci, ač jsou hostince tři a dva z nich mají chytráctví a lhotejný židé, kteří pro náboženství ani to ani ono nemívají ni nejmenšího citu, také se nic neudá pro obě vyznání rozčilujícího, žádný výklad a pře náboženská. Ještě tak s nějakým cizincem katolíkem, poněvadž domácí katolíci jsouce v nepatrné menšině, vyhýbají se všem sporům. Jinak jsou Moravečtí známi povahou bujnou a velmi živou. Za důkaz, že jsou obě strany v Leskovicích i v Lítohošti v míru, ať slouží to, že volili za radního katolíka přes 10 let a za starostu beze všeho uvažování, že jest katolík, zvolili jednoho mladého „sousedá“.

Navštěvují se vespolek, ať katolík, ať evangelík, vypomáhají si v potahu, v povozech a v náradí i v práci, na potkání se pozdravují a věnují si pozornost katolík s evangelíkem větší, než katolík se svým a evangelík se svým,

poněvaž až skoro úzkostlivě jedna strana druhé chce vyhověti. To jest ovšem pěkná charakteristika spolubydlících jinověrců.

Jen děti katolické, když se nepohodnou s evangelickými ve hře nějaké a chtějí se pomstíti, spustí nerozumné: „Berani, berani, kam chodíte na ranní?“ Nacež za odvetu odpovídají děti evangelické: „Beránek je Boží a kozel v pekle hoří.“ Ti kozlové mají býti katolíci proto, že jim říkají tito berani.

Protestanti neb „helvíti“ nedají si říkati, majíce to za přezdívku. Že prý jsou „evangelíci.“ Podobně jako když si dá žid říkati „Israelita“, a pro slovo žid jest uražen! Řekl-li by některý katolík před nimi, chtěje naznačiti, že něco pevně drží: „To je to pevné, to to drží jako beranská víra,“ zlobili by se, a zatím jeden z nich sám se tak před katolíky vyjádřil a smál se tomu.

Umře-li kdo s jedné strany, jdou se strany druhé na pohřeb. Večer před pohřbem jdou na pozvání občané strany druhé do přibytku zemřelého úda rodiny zpívat. Hlavním zpěvákem a předříkávačem jest katolíkům katolík, jim evangelík. Zpívají písně se strany toho, kdo zemřel. Nápěvy mají až na nějaké výjimky společné, jen že helvíti zpěv hodně protahují. V Moravci není hezké od katolíků, že si brávali někteří, zemřel-li jim kdo, za zpěváka večer před pohřbem evangelického učitele s jinými jeho pěvci, a tito že zpívali písně ne katolické, nýbrž svoje. Ráno v den pohřbu vyprovodí učitel průvod za Moraveč a vrátí se. Až do Cerekve ovšem jíti nemůže.

Na pohřby si chodí, jak řečeno, navzájem. Oni s naším průvodem do Cerekve, katolíci s nimi do Moravce, a aby doprovodili nebožtíka až do hrobu, súčastňují se bohoslužeb vzájemně. Mnohé evangelíky lze viděti na naší mši sv., ale jen u příležitosti pohřbů, jindy ne. Katolíci naopak při každém pohřbu jejich se súčastňují.

Jest tedy úplná shoda a snášelivost v každém ohledu mezi oběma náboženskými stranami v Litohošti i v Leskovicích. V Moravci již to není tak úplně hladké. Tam helvíti přes čas — aspoň dříve — některého katolíka si dobírali s jeho náboženstvím, a dokázali, že mají čistou pravdu a my blud. Ten byl-li rázný muž a dobrý katolík, bránil se, ale co zmožil chudšas proti chleboďárcům svým, co pořídil jednotlivce proti mnohým? Jeden říkává, že kdyby (!) měl takhle hodně peněz, že by si tam koupil „grunt“ a že by jim pověděl. Hádal by se s nimi a ničeho by si od nich nedal líbiti,

První přijímání před popravou.

Pan Roch, kat pařížský, muž veskrz zásad křesťanských, vyprávěl v kroužku svých přátel o mladém muži, jenž před samou popravou poprvé sv. přijímání konal.

„Byl to velký mladý muž,“ vyprávěl pan Roch, „skoro bez vousů; oči černé, významné. Byl mírný a hovorný, aspoň v předvečer svého prvního přijímání, čímž mu začal jeho poslední den; byl také sdílný. Vyprávěl, že dobrou náladu teprve v žaláři dostal, kdežto dříve byl mrzutý a zamklý. Slyšte, co mi o svém životě vyprávěl“:

„Nezrodil jsem se v poměrech, které by mne mohly vésti na popraviště. Bůh mi dal všecko, čeho bylo třeba, aby ze mne byl pořádný člověk. Jak jsem tak daleko zabloudil? Ani nevím; však ne, vím velmi dobře. Po chvíli uvidíte kněze, bude za mne mši svatou sloužiti a já budu poprvé přijímati Tělo Páně.

Celé tajemství mého zločinství jest: já jsem nikdy Těla Páně nepřijal. Celý život můj není dlouhý — sdělím vám jej.

Můj otec nebyl právě špatný muž, věnoval se docela politice. Mluvil se mnou o věcech, jimž jsem rozuměti nemohl. Pamatuji se ještě, že pro mne jen školu beznáboženskou chtěl, žádného kněze a žádné náboženství.

V dvanáctém roce chtěl jsem se také dáti zapsati do náboženství. Můj otec zapověděl řiditeli mému „bláznovství,“ jak pravil, vyhověti.

Jednou vstoupil do školy kněz, který dítky katechismu vyučoval. Byl právě čtvrtek; mnozí si hráli. Muž boží se díval chvíli dětské hře a spatřiv mne, pravil: „A ty, mé dítě, já tě nikdy ještě neviděl. Nechodíš snad na katechismus?“

„Otec nechce,“ řekl jsem a s hloupou pýchou ubohého slepce přidal jsem: „otec říká, že jest to bláznovství.“

„Což tatínek nikdy nebyl při prvním sv. přijímání?“

„Říká, že byl, ale že jest to pro mladého zbytečno; že postačí býti pořádným republikánem.“

„Mohl bych s otcem tvým mluvit a v kterou hodinu?“

„Každý den v osm hodin večer.“

Dobře se pamatuji na rozmluvu, protože všechno ve mně rozproudila, a protože bych rád chtěl, aby otec svůj úmysl změnil.

Má ubohá matka, které jsem rozmluvu vyprávěl, zachovala mlčení; nikdy mému otci neodmlouvala. „Tvůj otec ať si dělá co chce,“ bývala její jediná odpověď.

Okolo osmé hodiny mi bušilo srdce; byl jsem u okna a viděl jsem kněze přicházeti. Otevřel jsem mu dvěře; potřepal mne vlídně po tváři a pověděl matce účel své návštěvy: „Otec ať si dělá, co chce,“ odpověděla zase. Konečně přišel otec a zavřel se s knězem ve své světuici. Pochopíte, že jsem měl ucho na klíčnici dírce, slyšel jsem vše.

„Proč pak nechcete dovoliti, aby vaše dítě slavilo první sv. přijímání? Jest hoch přímý, rozumný a zdá se mi — aspoň při hře ohnivý. Necháte-li jej bez náboženství, bez lásky k Bohu a povinností bez uzdy pro probouzející se vášně vyrůstati, pracujete na jeho záhubě.“

Ač můj otec lehce a plyně uměl mluvit, přece opakoval bez přestání, co už mně povídal a zdráhal se důrazně, prosbám kněze vyhověti. Konečně kněz vstal a otevíraje na polo dvěře, následující slova pronesl, která mi jako bolestný výkřik v duši zaznívaj: „Dovolte mi pane, abych vám řekl, že Vy sám jste největší nepřítel štěstí svého dítěte. Jednoho dne budete se svým dítětem nešťasten, ale vinu poneseťe sám.“ Vzdálil se smutně, ač byl ke mně právě tak laskav, jako při příchodu.

Vyprávím vám vše, protože zde bylo východiště mého života. Od toho dne počal jsem svými soudruhy shrdati, má vůle byla mým zákonem, neměl jsem před nikým úctu. Po třech letech opustil jsem otcovský byt, když mi otec jednoho dne dal políček. Přidružil jsem se bandě ničemů, žili jsme z malých krádeží. Bylo mi 17 let, když jsme po prvé přišel policii do rukou. Protože nic zvlášť těžkého mi nebylo dokázáno, byl jsem poslán do polepšovny, abych se tam učil řemeslu. Zde jsem se seznámil s dvěma přátely, kteří byli horší než já. Při všem přísném dohledu povedlo se nám utéci. Jsou tomu již dvě leta, tehdy jsem byl 19 let star.

Od toho okamžiku žil jsem od krádeže a loupeže. Jak se buď dříve neb později přihází: bránil se majitel při posledním mém loupežném pokusu. Poranil jsem ho smrtelně; měl však ještě tolik síly, že volal o pomoc. Byl jsem zakrvácen a také zatčen, ku smrti odsouzen, což jest docela v pořádku, nebo jsem smrt tisíckrát zasloužil. Jest vám má řeč podivnou? Zajisté, odpovéděl jsem, zřídka, velmi zřídka uznávají se odsouzení vinnými.“

Pokračoval dále: Také bych snad mluvil, jako oni, kdyby mne žalář nebyl obrátil. Když jsem sem vstoupil, byl jsem zuřivý blázen; přísahal jsem, rouhal jsem se, proklínal jsem Boha i lidi; ale hle, dvěře mého žaláře se otevírají, a ctíhodný kněz se objeví na prahu. Zdálo se mi, že vidím téhož kněze, který tolik se přičiňoval, abych také první sv. přijímání slavil.

„No — příteli!“ pravil pevným a milým hlasem, „zajisté jste slavil první sv. přijímání a to snad dobře?“

„Odpusťte, velebný pane,“ řekl jsem, „mohu tak i v žaláři učiniti?“

„Zajisté,“ odpověděl kněz, a dal mi katechismus do rukou.

Jak krásná to kniha, jak krásné modlitby . . . Kdybych byl dříve to věděl . . . a jaké srdce měl onen kněz! Vidíte zde krásný křížec na stěně. Myslím, že jsem jedinký v žaláři, který má obraz Vykupitele. Jáká škoda, že není tento obraz všude. Věřte mi — na nikoho se nehněvám, neproklínám jméno svého otce . . . těším se myšlénkou, že se obrátí od své bezbožnosti, která pro mne tak hrozně následky měla. Modlil jsem se za něho . . . a hle, právě kněz přichází, ještě poslední slovo a uvidíte, že mi dovolí poprvé Tělo Páně přijmouti.“

Hodný onen mladík skončil své vypravování; dodám ještě, co mi jeho skromnost zatajila. Ve vězení byl předmětem úcty všech, jeho obrácení bylo opravdové. Dohlížitel, který mu jídlo nosil, vyprávěl mi velmi krásný skutek jeho; v pátek totiž nepřijal žádného jídla a řekl, že se stydí, že dosud nic dobrého pro Pána Boha nevykonal, který ho svou krví vykoupil.

Čtěl v poslední den svého života sv. přijímání vykonati. Všickni jsme obcovali mši svaté. Odsouzenec zůstal na kolenou, dokud byl kněz u oltáře. Přijímal . . . my plakali. Zdálo se, jakoby se připravoval k nějaké slavnosti. Modlil se ještě dlouho. Musil jsem mu říci, že jest čas, aby něco pojedl. Jedl s chutí, byl šťastný, ba skoro veselý. Pro každého z mých pacholků měl laskavé slovo. Viděl, že si jeden oči utírá. „Těšte se, dá-li mi Bůh milost jako kajícímu lotru, a mne do ráje přijme, pak na vás všechny budu vzpomínati. Zatím — obrátil se k nám všem — prosím přítomné, aby se pomodlili za vraha.“

„A vy jste se za něho modlili?“ ptal se jeden z přátel přítomných.

„Ano,“ pravím, „a modlím se ještě denně za něho jeden Zdravas.“ Na prahu vězení řekl mi slovo, které jsem ještě neslyšel: „Není tak těžko ve věku 21 let umíratí, když smrt jako obět smíření za své hříchy přijímáme.“

Kněz ho doprovázel na popraviště, on objal ho několikráte . . . než dostal smrtelnou ránu, měl mladý zločinec čas slyšeti přání svého kata: „Dítě litosti, vstupuj do nebes.“

Z Eichsfeld Volksblatt. N. 4. 1887. (Vaněček.)

D r o b n o s t i .

3000 zlodějů pod protekcí zednářů v Římě. Nedávno přinesly liberální noviny: Giornale di Roma je ve Trasteverské čtvrti a dále ve čtvrti Kosimatské zdržuje se na 3000 pověstných policii známých zlodějů, kteří těší se jakési výsadě a protekcí zednářů a na něž policie římská nesmí se odvážiti. Mají své stanovy a své představené, kteří stojí pod poručnictvím zednářů. Kdykoliv má nějaká protipapežská nebo protirákouská pouliční demonstrace býti provedena, dá se té zlodějské bandě se shora aviso, aby nějaký útok, vytloukání oken, překažení některé nemilé slavnosti a pod. provedla. Nejnovější demonstraci Irredentistů označuje jmenovaný list též co její dílo. V Římě jsou dokonce známa jména komandantů té bandy, kteří mají své služné a za to musejí býti schopni všeho. Z revoluce pařížské před sto lety je známo, že Jakobini měli v žoldu na 10.000 banditů, paličů a zlodějů, kteří musili na daný povel táhnouti buď před zámek královský, anebo do některého šlechtického, úřednického, kněžského domu vrazit, zde všecko buď pobrati a potlouci, anebo i osoby odvléci a popravití. Byla to výkonná policie revoluční, jež tehdy celou Paříž po více let udržovala ve strachu. Velikou roli hrálo též těch 10.000 banditů v národním shromáždění a v kon-

ventě. Oni tvořili posluchače a představovali veřejné mínění. Mluvil-li některý poslanec ve prospěch náboženství, anebo krále, musili ho ukřičeti. Tedy něco podobného je sosenováno teč v Římně. Pak ale trvání trůnu v Italii nebude již dlouhé.

* * *

Mrtvoly pochované do sněhu. Ze zábřebu se píše, že tam napadlo tolik sněhu, že skoro všechna komunikace do vzdálenějších osad přestala, ano že ani s mrtvolami nelze dostat se na hřbitov. Ve vsi Mereni musily dvě mrtvoly pochovány býti prozatím do sněhu.

* * *

Sjednocená Itálie. Svobodomyšlné listy psávají s chutí, jaký prý nepořádek býval v papežském státě, a že z ohledu bezpečnosti života a majetku dobře se stalo, když stát ten zabrán ve prospěch sjednocené Itálie. Jaký tam pořádek a bezpečnost, líčí sama „Nár. L.“ touto zprávou:

Bandité v Italii. Dle zpráv, které docházejí z Říma, budí po celé jižní Italii naprostý údiv nový odvážný čin italských loupežníků, kteří nedávno pod vedením pověstného Ansuiniho přepadli a odvedli statkáře Pasquala Signorelliho z vlastního jeho příbytku. Signorelli nacházel se právě na jednom ze svých statků nedaleko Viterba, když se tu pojednou v bytě jeho z čista jasna se svými soudruhy po zuby ozbrojenými, objevil Ansuini. Jak dlouho a jakým způsobem se Signorellim vyjednával, nevíme; příliš galantní asi vyjednávání to nebylo a skončilo se tím, že lupiči prostě bohatého statkáře odvedli do svých brlohů jako zajatce a k rodině jeho ve Viterbě poslali jednoho z čeledi Signorelliho, by okamžitě jako výkupné za svého živitele Ansuinimu odevzdala maličkost 2000 lir. Mezi tím co rodina Signorelliho spěchala, aby rozkazu banditů vyhověla, byli tito právě se vyskytnuvší četnickou hlídkou na cestě zpozorováni a pronásledováni. Podařilo se jim však i se zajatcem uniknouti do hor, kde později byli od sedláků, ale již bez Signorelliho vidění. Dle některých zpráv mučili bandité svou oběť bestiálním způsobem, aby Signorelli pocítil, pokud možno, nejvíce jejich hněv. Pomsta Signorellimu byla odpřísněna již dávno; tento prý kdysi upozornil policii na stopu banditů a od té doby byl osud jeho rozhodnut. Bandité ukrutným způsobem vyřízli prý mu nejdříve jedno oko a pak po týráni ho usmrtili. Mrtvola dosud však nalezena nebyla, ba policii nepodařilo se dosud ani naléztí stop po loupežnících. Výslednému pátrání škodí hlavně ta okolnost, že sedláci, obávajce se pomsty banditův, raději oklamou četnictvo, než by je uvedli na pravou cestu. — Tyto dny docházejí též zprávy o zápasu vojska s bandity ve vsi Scano Monteferro u Cagliari, kde četníci chtěli 16 z loupežnictví podezřelých sedláků zatknouti. Asi 60 karabiníků obklopilo ves, kterou v pravém slova smyslu pak musili dobývat, nebo sedláci prudce na ně pálii. Přes to vše podařilo se však vojínům do vsi se vedrati a téměř veškeré sedláky polapiti. V jednohodinném tom boji bylo několik karabiníků poraněno a jeden z loupežníků zastřelen.

* * *

Svoboda svědomí. Jistý kněz byl povolán, aby dva k smrti odsouzené vrahy na odchod z tohoto světa připravil, jeden prý byl Angličan a druhý Francouz. Na otázku, jakého by byli náboženství, odpověděl první vzdorovitě, já se nepřiznávám k žádnému náboženství, druhý pak velmi zdvořile pravil: Proším vašnosti, dle libosti, jakého si jen račte přátí.

* * *

Řízná odpověď. Jistý, černým vousem obrostlý voják, potkal občana vousů zrzavých; chtěje si jej dobírat, tázal se ho, zdali ví, jaké barvy byl vous Jidáše? — Jak bych nevěděl, odslovil, dokud totiž byl Jidáš učeníkem Páně, měl vous zrzavý, a jak se stal zrádcem, proměnil se mu v černý, zrovna jako vy máte.

Když je zle, jen trpělivost. V jisté vojenské kumpanii řádila zlá nemoc. Vojenský lazebník, an rádného lékaře hned nebylo, léčil, avšak tak nešťastně, že mu mnoho vojáků umíralo. Hejtman předvolav lazebníka, ostře a hrozebně mu domlouval. Lazebník však těšil pana hejtmána: jen trpělivost, pane hejtmáne, jen trpělivost; neboť já musím na příčinu té zlé nemoci přičítati, kdyby měla celá kumpanie vymřítí.

* * *

Drahá a laciná učenost. Jistý mladý nadutý pán ve společnosti se chlubil, že ho studie na universitě stály ke 4000 zl. — Dle vašeho obcování jest to možná věc, pravil jeden společník, avšak najdete-li někoho, jenž by vám za vaši učenost nyní dal 100 zlatých, berte rychle; nebo více od žádného nedostanete.

* * *

Není nad smíření. Lehkomyslný pijan, který vody nikdy neokusil, žádal na smrtelné posteli, by mu přinesli džbán vody a na otázku, co s ní chce dělati, odpověděl: Inu, když již člověk umírá, tuť se má přece s každým nepřítelem smířiti.

* * *

Výnosné věno. Jistý starý advokát provdal svou dceru za mladého doktora advokáta, a dal mu pro začátek za věno tři důležité pře (soudy) k vyřízení. Když tento v krátkém čase dva soudy dle přání ukončil a se těšil, že i ten třetí brzo šťastně provede, káral jej starý advokát, že nejedná dost obezřetně; nebo tak výhodné procesy, pravil, kdybych si byl sám podržel, byl bych v stavu po plných deset let celou svou domácnost skvostně vydržovati.

* * *

I lichvář pomahá lidem do nebe. Jistý lichvář se ptal kněze, kteří lidé by byli nejblahoslavenější? Chudí, odpověděl kněz, nebo stojí psáno, že jejich jest království nebeské. — No, když tomu tak, toť jsem již mnohým pomohl do nebe, — ale sám sobě do pekla, dodal kněz.

* * *

Něžná prosba. Jistý otrhánek se opovážil ptáti boháče, kolik loket látky P. Ježíš na oděv potřeboval? Jak bych to mohl já věděti, odpověděl boháč; načež odvětil chudás: inu, prosím, já bych myslel že právě tolik, kolik bych já nyní zapotřebí měl, nebo On řekl: Co jste chudému učinili, mně jste učinili.

Obsah „Obrany víry“:

Vhodné odpovědi na námitky proti katolické víře nejčastěji pronášené. (Upravil M. V. Zahradnický. Pokračování.) — Tajemství velikých činů. (Podle P. A. M. Weisse ze řádu kazatelů). — Zásady a účinky nevěry, šířené v lid dělnický výstřední socialní literaturou. (Přednáška děl. spis. Tom. Jos. Jirouška, proslavená ve schůzi uspořádané družstvem „Vlast“ dne 30. listopadu 1890. v sále křesťanské akademie v Praze. Dokončení.) — Kdo jsou naši evangelíci „helvíti?“ (Podává Linhart Jakoubek.) — První sv. přijímání před popravou. — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovni ulice č. 1508—II.

Majitel vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

O mši svaté.

(Dle Bened. Stim. podává Vincenc Bosáček.)

Počátek mše.

(Modlitba stupní.)

*„Vstoupím k oltáři Božímu, k Bohu,
jenž obveseluje mladost mou.“
(Žalm 42, 4.)*

O Alexandru Velikém, vypravují dějiny, že kdykoliv v noci podíval se na hvězdy, zahorekoval. Muž, abychom dnešního výrazu použili, muž železa a krve — pláče. On již dobyl tolik zemí, kolik jich bylo tehdy známo a přece ještě stále volá: plus ultra — jen více — jen dále!

Ve dne se zdál sobě velikým, ale v noci, kdy poblédl na ty světy, na tu slávu tam na nebi, tu zaplakal nad svým malinkým panstvím a slzel, že si tam ty světy nemůže a nesmí podmanit.

Bláhového toho snění! Hvězd dobytí, pánem blankytu nebeského se státi! Nižádné hlavě nepovede se měsíc pozemšťanům přístupným učiniti, neřku-li sedmihvězdí (vůz na nebi) se zmocí, vladařem na nebi se státi. Tam jen Bůh Pánem.

Jest však ještě jedno nebe, jest ještě jeden svět, svět duchovní, jehož celý vesmír pouhý jest obraz, a toto duchovní nebe lze nám smrtelníkům dosáti, ano na zem stáhnouti. Jestli jedno slunce na nebi plné světél, jehož naše slunce stvořené pouhým jest odleskem, jestli nebe mnohem krásnější toho hvězdnatého nad námi a to duchovní nebe tak blizounko k nám se sklání.

Když tak někdy z toho světa ryku a styku vstoupíme do chrámu Páně, kdež v tajuplném šeru světla od oltáře nám kynou a jakési tušení o vznešenějším žití objímá naši duši, když i obrazy andělův a svatých vážným mlčením nám naznačují: tam ve svatostánku jest ukryt Ten, jenž v světle přebývá nepřístupným (I. Tim. 6, 16.) a když veškeren sbor shromážděných věřících pln úcty na onen okamžik čeká, kdy zvonek u kněžiště zazní a kněžstvo v slavném průvodu, neb třeba jen jednotlivý kněz v mešním rouchu se svým ministrantem, pozvolna, vážně a slavně k oltáři kráčí — tehdáž stojíme na prahu toho duchovního nebe, tehdy se k nám sklání celá říše nebes.

I kněz obětující jako by si toho vědom byl, že stojí na prahu toho nebe, před trůnem nejsv. Trojice Boží, buď hned na stupních oltáře a sice u toho nejnižšího pln pokory a úzasu před velebností Boží zůstává, an zatím jáhen a podjahan kalich a knihu připravují, neb sám kalich na oltáři postaviv a knihu rozevřev ihned sestupuje na úpatí oltáře.

Zde jako Mojžíš slyší slovo Hospodinovo: Nepřibližuj se sem: zzuji obuv z noh tvých, nebo místo, na němž stojíš, země svatá jest!“ (Exod. 3, 5.)

S Jakobem pak žasne: „Jak hrozné to místo! Dům Boží — brána nebes!“ (Gen. 28, 17.)

Než z druhé strany jest si kněz vědom, že neskončený Bůh již očekává od něho nevýslovné zvelebení jména Svého tou nejsv. Obětí, že on sám tu nabude milosti a posily na cestě své k nebeské vlasti, že ubohé duše v očištění prahnou po obcerstvujícím je proudu obětní krve Kristovy; on ví, že krom přítomných věřících, jej obklopují kůrové andělští a ti, že s ním se modlí, jej podporují, jemu pomahati budou.

Proto v duchu se žalmistou zaplesá: „Jak milí a libí jsou stánkové Tvoji, Pane Pánu! Touží a omdlévá duše má po síních Tvojích — srdce mé a tělo mé plesají k Bohu živému.“ Žalm 83.

Hluboce se ukloniv, neb — je-li na oltáři ukryta nejsv. Svátost — pokleknuv, znamená se kněz sv. křížem se slovy: In nomine Patris, et Filii et Spiritus Sancti. Amen. Křížem začíná nejsv. Oběť n. Zák.

Se znamením sv. kříže setkáváme se všude při bohoslužbě, ono tvoří takřka celé obřadnictví sv. Církve. Není chrámu, není oltáře, není svátosti ani jaké svěceniny, kde by nepřicházelo toto znamení našeho vykoupení. Ve znamení tom se křtí, biřmuje, rozhřešuje, sv. hostie uděluje, nemocný maže, kněz světí, manželství požehnává.

Ve způsobě kříže se vše světí, žehná, okuruje, kropí ano i obětuje. Zbožná mysl prvních křesťanův ve všem hledala a spatřovala kříž aneb aspoň podobu sv. kříže. Perutě rozkládá pták křížem k letu, loď vesla, strom větve, ba sám člověk, roztáhne-li ruce, tvoří toto znamení.

Kříž se stal během času ozdobou a okrasou nejen náčiní a rouch bohoslužebných, ale i purpuru královského, jím zdobena koruna, žezlo, říšské jablko; kříž octl se na věžích chrámův, stěnách našich příbytkův, nad dveřmi, na střeších, na knihách ba i na sklenicích — všude, kde se chtěl naznačiti nějaký vznešenější účel, kladl se kříž za základ.

Kříž jest od dob Konstantinových pravou korouhví, prápořem Církve sv., kde ona působí tam působí s křížem, ve kříži a pro kříž.

Kdo by si myslel, že kříž a žehnání sv. křížem jest plodem „temného středověku a přičítal ho za vynález klášterům a vůbec mnišství, ten by dokázal velikou porci nevědomosti.

Již Tertulian v 2hém století po Kristu, jenž nebyl ani mnichem, ani knězem, nýbrž spisovatelem, píše o prvních křesťanech. „Při každém kroku, každém hnutí, ať vcházejí, neb vycházejí, ať se oblékají neb svlékají, v koupeli, u stolu, na lůžku, při jakémkoliv zaměstnání, znamenávali se na čele křížem.“

Podobně sv. Ignác Antiochenský, jenž byl žákem sv. apoštolů mluví o znamení a žehnání se sv. křížem.

Proto můžeme směle říci evangelíkům, že si zůstali nedůsledni, když se zase chopili kříže. Majíť jej sice v kostele, na hřbitově, ano i v ložnicích (v ložnici starého císaře Viléma I. visel nad postelí kříž) jako by potřebu kříže uznávali, ale jim se poznamenati zpěčují — zrovna tak jako ten černý, o němž je přísloví, že se kříži vyhýbá. Helveti čili reformovaní jsou zarputili nepřátelé sv. kříže. Budiž mi dovoleno při té příležitosti zmíniti se o rouhání helvetů. Když šlo processí katolíkův o křížových dnech, vyslovil se jeden taký evangelík: „už zase nesou toho naháče.“ To se stalo na Vepřku r. 1878.

O řecké Církvi mohli bychom říci, že až příliš toho znamení spásy užívá. Dvoj- trojnásobný kříž na silnicích, na prsou každého popa, podávání jeho k líbání na nový rok, jest jejich výdělkem.

Znám jest v kruzích kněžských falešný onen Rus, jenž v rozmluvě za minutu se desetkrát pokřizuje, aby mohl nekřesťansky osídit.

Než i toto zneužívání sv. kříže v církvi Ruské svědčí o dávném zvyku žehnati se sv. křížem.

Však jest také znamení sv. kříže hluboce významné a tajuplné.

Poznamenání se sv. křížem jest nejkratším vyznáním víry, neboť tím vyjadřujeme jednotu Boha ve třech osobách a dílo vykoupení Kristem Pánem.

Sv. František Saleský píše velmi krásně o významu sv. kříže: „Nejprvé pozvedáme ruku k čelu když říkáme „ve jménu Otce“ na důkaz, že první osoba Božské Trojice jest Otec, od něhož zplozen jest Syn, a z něhož Duch sv. vychází.

Při slovech „a Syna“ spouštíme ruku na prsa, abychom vyjádřili, že Syn od Otce přichází, jenž Ho poslal shůry do lůna Panny.

Pak pohybujeme rukou od levé strany prsou ku pravé slovy: „i Ducha svatého“ — že Duch sv. třetí osoba nejsv. Trojice od Otce i Syna vychází, že On jest láska, jež Oba spojuje, a že Jím stáváme se účastni milostí Kristem skrze sv. kříž zasloužených.“ To platí o „velkém“ kříži.

Ale i „malý“ čili „jednoduchý“ kříž, jímž se po většině žehnáváme a který i kněz při evangelium dělá, pln jest krásných významů.

Znamenáme čelo, že Bůh Otec náš Stvořitel, naši duši utvořiv rozumem jí obdařil, abychom poznavše Jej nikdy se nestyděli za sv. víru, nýbrž „zjevným čelem“ vyznávali; pak ústa na znamení, že Syn, věčné slovo Otcovo jest a my jen v jeho kříži se chlubití máme (Gal. 6, 14.) a konečně prsa, na znamení, že Duch sv. si naše srdce za svůj chrám vyvolil, nás očišťuje a zahřívá — spolu jako bychom sv. kříž objímali, by nás nic od něho nemohlo odloučiti (Řím. 8, 35.)

Žehnání se sv. křížem jest posléze nad míru ochranným prostředkem proti nepříteli našeho spasení.

Církev zažehnává ďáblы sv. křížem: Ecce crucem Domini, fugite partes adversae! — „Vizte kříž Páně, utecte mocnosti pekelné!“

Sv. Benedikt znamením sv. kříže nad číší jedu způsobil, že nádoba praskla.

Sv. Tiburc poznamenav řežavé uhlí, bos po něm se procházel.

Komu chtěl Ludvik XII. dáti milost nad toho jménem udělal znamení sv. kříže.

První modlitba kněze u oltáře při oběti N. Z. jest žalm. Ano, žalmy propletená jest celá mešní liturgie.

Žalmy jsou nejstarší, nejvznešenější a veškery cti hodné modlitby. Jsou na způsob písní, neboť když duše k Bohu se pozvedá, je výraz její nalady báseň a píseň.

„Prosa (řeč obyčejná) se při bohoslužbě vyjímá tak, jako všední kabát, neb domáci náradí (kredence) v kostele.“ (Schegg.)

Sotva že slunce na východu Jerusaléma vystoupilo, anebo za Sionem zapadalo, ozvaly se žalmy s průvodem harfy.

Žalmy zaznívaly z čistých, hříchem nezkalených úst Marie Panny, když co dívenka v stínu svatyně prodlévala.

Ježíš Kristus sám svým požehnaným, boholidským jazykem pěl žalmy a to od nejtělejšího mládí až k jeho poslednímu vzdechu tam na kříži. (Eli, eli, lamma sabakthani? Žalm 21, 2.) Tak i apoštolové.

„Slovo Kristovo, přebývej ve vás hojně, ve vši moudrosti, učíce a napomínající sami sebe žalmy, zpěvy a písničkami s milostí zpívající v srdcích svých Bohu.“ (Kol. 3, 16.)

V žalmech jest to naše srdce haifou, jejíž tony jsou brzy prosebné, brzy plny důkův, brzy velebné, brzy slavné; hráčem pak jest Duch sv., jenž v nás nevyslovitelným vzdycháním Boha uprošuje.

Sv. Otcové si velmi mnoho zakládali na žalmech. Slyšmež jen sv. Basilia: „Žalm přivádí duši do rovnováhy, vybojuje jí pokoj, zjednává útěchu v zmítání a vlnobití rozháraných myšlének. Žalm způsobí přátelství, sjednocuje protivníky a smiřuje nepřátele; neboť kdo by mohl považovati za nepřítel svého toho, jenž s ním společně píseň Bohu zpívá? Zaltářování zahání zloduchy a svolává ku pomoci andělé — žalm jest oslaví svátky, vlevá svatý zármutek, vykouzlí slzy ze srdcí i kamenných. Onť jest dílem andělův, službou nebes a duchovní zápal vonný před Hospodinem.“

Žalm 42, jímž kněz — vyjma některé smutečné dny — mši sv. začíná zní:

„Sud' mne, Bože, a rozsud' při mou od národu nesvatého, od člověka nepravého a lstivého vytrhni mně.“

„Nebo ty jsi, o Bože, síla má; proč jsi mne zapudil? a proč smuten chodím, když mne sužuje nepřítel? (Pokrač.)

Dějepis sv. rouch v dómě trevirském.

Dle F. Marxe podává V. Josef Čečetka, duch. správce v c. k. trestnici Kartouzské.

Jak známo z biblické nauky o starožitnostech a mnohými příklady z písma sv. dokázáno, nosívali Hebreové dvojt roucho: spodní (chetonet, v židovské řeči, chiton u Řeků, tunika u Římanů) a svrchní roucho, čili plášť. Spodní roucho nosili na těle — naše košile — bývalo obyčejně plátěné, někdy i vlněné, mělo dlouhé, široké rukávy, sahalo až přes kolena, při práci a chůzi se obyčejně podkasalo, neb řemenem přepásalo. Často bývalo i beze švů, v celku tkané, nemajíc napřed ni vzadu otvoru, nýbrž toliko na hoře, oblekalo a ztahovalo se přes hlavu na tělo. Vrchní roucho čili plášť byl velký, čtyrrohý šátek přehodil se pouze kolem beder a byl často bílé neb nachové — purpurové — barvy. Spodní roucho čili sukně, o níž se nám zde jedná, byla i s rukávy z jednoho kusu tkaná, beze švů. Čeho jsme tak všeobecně o spodním rouše Hebreův podotkli, to nalezáme výslovně o rouše našeho Spasitele ve sv. písmě poznamenáno. Sv. Jan evangelista, očitý svědek při ukřižování Páně, píše o rouše svého Mistra: „Bylať pak sukně nesešívaná, od vrchu všeska veskrze setkaná.“ Jan 19, 23.

O též sukni, dí pak staré ústní podání, že Panna Maria sama tutěž byla tkala. Toto ústní podání jest velmi pravdě podobno. Byloť zvykem ve starověku nejen u Židů, nýbrž i u Římanů a Řeků, že paní roucha a tkání nivo nejen pro sebe, nýbrž i pro muže i dívky připravovaly. Pile a dovednost v tomto druhu domácí práce jest vlastností, zdobící ctnou ženu, kterou již Šalomoun opěvuje. (Přísl. 31, 13.). Anna zhotovila svému synu Samuelovi sukni. (1. Král. 2, 16.). Za dob sv. Chrysostoma (ku konci IV. steletí) byl ještě tento chvalný zvyk, píšet: „Muž stará se o výživu, zabývá se rolnictvím, žena pak o šatstvo, neb tkaní jest její úlohou; jí dal Stvořitel umění a dovednost ve tkaní.“

a) Z dějepisu světského známo jest, že vznešené paní, ano i kněžny pro otce neb manžela, neb syny roucha tkaly. Tak vypravuje se o Penelopě, manželce Odyssea; Alexandr Veliký nosil roucha, jež mu matka a sestry, císař Augustin a Karel Veliký, jež jim manželka a dcery zhotovily.

Z toho jest vidno, že tato tradice o zhotovení sukně Kristovy blahoslavenou Pannou Maríí má mnoho pravdy do sebe, zvlášť když uvážíme, že

toto vlastnoruční zhotovení sukně pro svého Syna bylo znamením něžné lásky, již Bohorodička přehojně oplývala. *)

K tomu dí i jiné vypravování, že sukně Páně od jeho chlapeckých let s ním rostla a nošením že se neroztrhala, podobně i roucha Israelitův za jejich pobytu na poušti. Toto vypravování pozbývá všeho zevrubnějšího odůvodnění.

O rouších Páně při jeho ukřižování vypravuje nám evangelium sv. Jana: „Vojáci pak, když jej ukřižovali, vzali roucho jeho (a učinili čtyry díly, každému vojáku díl) a sukni. Byla pak sukně nesešívána, od vrchu všeska veskrze setkaná. Protož řekli mezi sebou: Neroztrhujme jí, ale losujme o ní, či bude; aby se naplnilo písmo, kteréž dí: „Rozdělili sobě roucho mé, a o můj oděv metali los.“ Jan 19, 23. 24.

Byloť zvykem, že vykonavatelům ortele smrti připadla roucha k smrti odsouzených. (Chrysostomus píše o tom: „Rozdělili se o roucha jeho, což dělo se u odsouzených, pocházejících z nízkého rodu, jež považováni byli jako opuštění a zavržení.“) — Dle dotýčného místa měl Kristus dvě roucha, roucho vrchní, plášť a sukni. Plášť rozdělili si vojáci na čtyry díly, každý jeden díl; poněvadž byl plášť velkým čtyrrohým šátkem, mohl se každý díl užítí. Jinak tomu bylo se sukni. Byla beze švů, rukávy z jednoho tkaniva, a kdyby ji byli na čtyry díly rozdělili, nebyl by žádný díl k potřebě. Protož vojáci nechtěli sukni rozděliti, nýbrž metali o ni los, komu z nich připadne. Tak naložili vojáci při ukřižování s rouchy Páně, jak věc sama sebou jim kázala a oni dobrovolně se na tom usnesli; přece do slova vyplnilo se proctví Davidovo, jenž tisíc roků napřed pěl: „Rozdělili sobě roucha má a o můj oděv metali los.“

Nyní nastává nám důležitá otázka: Co stalo se se sukni a kam přišla po ukřižování Páně? Nemáme o tom žádných přímých zpráv, a proto možno nám jen po pečlivém uvažování stavu věci, a s ní úzce spojenými osobami více neb méně pravděpodobnou domněnku míti. Matouš westminsterský, chronista ke konci XIII. století, se domnívá, že Pilát sám sukni koupil.

Byl u císaře Kaliguly z mnoha přečinů obžalován, a bylo mu se před ním dostaviti; a tu se domníval a pevně doufal, že nikdy nebude usvědčen a odsouzen, poněvadč jest chráněn božským rouchem Toho, Ježž usmrtiti dal. Veronika tuto leš prozradila a Pilát byl za to potrestán. Tak píše Matouš westminsterský, jest to nepravdě podobná a libovolná domněnka, nicím nejsou odůvodněna. Jsme toho mínění, že jednoduché pozorování věci nás na pravou cestu přivede, a že nejpřirozenější domněnka bude též nejjistější. Okolo kříže stáli přátelé a nepřátelé Kristovy; přátely byli: sv. Jan, Matka Páně, a sestra jeho Matky, Maria, žena Cleofašova, a Maria Magdaléna; nepřátely pak byli vůdcové lidu židovského, pobouřený lid a vojáci. „Stál lid dívaje se a posmívali se mu s nimi knížata ... posmívali pak se mu i vojáci,“ Luk. 23, 25—28 — Jednomu z vojáků, nepříteli Kristovu dostalo se sukně za podíl. Pro vojáka, v Boha nevěřícího, nemělo toto roucho žádné ceny; připadlo mu roucho losem, a vojín, jenž nositi musel oděv válečný, roucha toho upotřebiti ani nemohl; tedy zcela přirozeně si přál, aby sukni tu prodati mohl. Jemu na blízku byly osoby, jimž toto roucho bylo nade vše drahým a milým, jež přály si roucho to za každou cenu koupiti a proto nečekaly, až jim je snad ke koupi nabídne. Osoby ty byly: sv. Jan, pak zmíněné zbožné ženy, jež Krista doprovázely, jmenovitě Maria Magdaléna, Jej nade vše milující, a která nemohla se dočkati, by ke hrobu pospíšila a mrtvolu Spasitelovu vonnými mastmi namazala. Této učennici Páně bylo nemožným zanechati roucha Kristova, tohoto posvátného pokladu v ruce vojnové. Peníz byl zajisté vojínům milejší, než roucho, a proto za to míti, že je od vojína sv. ženy koupily. (Totéž platí i o rouše rozděleném na čtyry díly a není pochybnosti, že je buď učennici Páně neb sv. ženy koupí zase nazpět dostali.) (Pokr.)

*) Tato tradice jest u Euthymia Zigabena, řeckého commendatora na zá-
čátku XII. století, v commentáři ke sv. Janu.

1800—1900.

Na začátku posledního desetiletí našeho století, již již ku konci se chýlí-
cího, chceme podati malou úvahu — třeba „post festum“ — o věcech, jež
hýbají nyní myslmi všech lidí.

Hrdě vze se století naše „věkem svobody.“ Zrušena jest robota, zave-
dena svoboda vyznání (lépe řečeno: beztrestná nevěra), svoboda tisku, a vedle
mnoho jiných svobod až do té nejnovější a nejslibnější svobody na nejníž-
ších školách, jež začíná nésti povážlivé ovoce a záleží v nedotknutelnosti
mladé naděje vlasti, mluví a píše se obzvláště mnoho o svobodě lidí pracov-
ných, o svobodě dělnictva. Tento ruch svobody není ovšem od včerejška,
anobřž tak starý jest jako lidstvo samo, ba svoboda sama podle učení kře-
stánského (sit venia verbo!) jesti převzácný dar, ježž Sám Tvůrce vložil
prvnímu člověku do vínku. A hle! Táž svoboda učinila hned prvního člověka
— nesvobodným, otrokem, otvorem vášní, otrokem ďablovým; táž svoboda
otřásá ještě dnes základy společnosti lidské! Čím to? Což byl to snad dar
Danajský, jímž obmyslil Bůh praotce lidstva? Pak ale bláznovstvím neb
aspoň bláhomostí museli bychom nazvati svatý zápal, s jakým tisícové vyli-
ti za něho potoky krve — své vlastní i cizí. A zač umřel Kristus na kříži
otroků — mezi lotry? Každé dítě odpoví: „Aby lidstvo osvobodil,“ a každý
již chápe, jsa v tom utvrzován vnitřním hlasem, že svoboda sama o sobě
jesti něco vzácného, velikého, svatého. Ale pro Bůh! odkud tedy onen jed,
ježž otravuje čistý, svatý tento zdroj? Kde ještě, ježž tento jed připravuje?
Ptejme se těch, kteří o svobodě nejvíce jednali, ptejme se mudrců, zákono-
dárů, básníků! Chateaubriand, tento cituplný, šlechtný muž, ježž na své
vlastní oči zřel, kterak za veliké revoluce svoboda (lépe: svobodáři) svobodu
v krvi topila; ježž po dlouhém a krutém pronásledování k pravé církvi celou
duši svou příluuv, teprve v náručí této matky vši svobody došel vytouženého
míru a pokoje; ježž tudíž ve věcech svobody svědkem jest nad jiné povolá-
ným, muž tento napsal na začátku tohoto století výtečnou apologii křesťan-
ství (Le génie du Christianisme), v níž dotýká se také poměru svobody ku
křesťanství, řka: „Co všechno svoboda lidská děkuje právě tomu nábožen-
ství, jemuž předhazují, že káže prosbu!“ A níže dokládá: „Plato a Sokrates
hlásali národům: Buďte ctnostni — a budete svobodni! My však kážeme
jim: Buďte svobodni — a budete ctnostni! Řekové — vece dále — zacho-
vávali toto naučení učitelů svých, a byli velcí, slavni, šťastni; jak asi povede
se nám se zásadami opácnými?“

To napsal veliký Francouz před 90 lety. Nuže! Jen chutě! Odpovězme
mu dnes na sklonku tohoto vykřičeného století svobody! Zapřeme, jak
chceme — to přiznati a vyznati musíme, že se nám při zásadách opácných
vede také opácně — neblaze, zle, velmi zle. Nač bychom toho přiti měli na
odpor zdravé logice a na škodu svou ještě větší? Čím dříve sebe a svůj
stav poznáme, tím lépe pro nás. Či jest ještě někdo tak raněn slepotou, že
nevidí, nezří těch hrozivých mračen, ježž stahují se nad hlavami našimi čím
dále tím více? Tak hluchý, že neslyší hrůzověstného dunění? Tak strnulý, že
ne cítí, jak země se pod ním chvěje, třese? I ti, již tuto bouři nastrojili, děst
se dnes svého díla a strachují se, by jim za to jednou lidstvo nevpálilo na
čelo znamení Kainova, a podávají ruky pomocné lidem rozváznějším a po-
máhají robiti hromosvod, po němž by se tiše svezl hrom boure jimi vyvo-
lané. Ale neblahá předtucha jímá duši naši: Což jestli bouře přikvačí dříve,
než hromosvod bude hotov? A dále: Na jakých základech staví se tento
hromosvod, ježž vzdorovati má tak ohromné bouři, bouři celého světa? Zdaž
na těch hlubokých základech, jichž nevyvrátí ani brány pekelné: na základech
ctnosti, náboženství? Běda nám — a Bohu žel! Nikoliv — aspoň z většiny
ne. Sbírají se sice peníze, zakládají podpůrné spolky, pojišťovny, vynášejí

zákony a jiná ustanovení na ulevění všeobecné bídy hmotné. Ale „zdravá duše v těle zdravém“ platí také naopak. A potom: kde berou se po většině ony peníze na zažehnání bídy, hladu a nouze? Sněm dolnorakouský zamítnuv návrh Schöffllův dal k této otázce jasnou odpověď. A dále: Což neměl lid římský „panem et circenses“ (výživy a zábavy), neměl Řím peněz dosti, když — se v rummy řítíl? A jako s penězy, tak je to se všemi ostatními prostředky: nicotny, zbytečny, nejsou-li docela záhubny, škodlivy, když nepřidruží se k nim požehnání nebes, horčičné símě víry Kristovy. Dokavad nebude vyhlazena ze srdcí lidských pýcha, první škůdkyně lidské svobody, nevěra její máti, sestra lakomost, jakož i ostatní neřesti, její družky — dokavad není a nebude pomoci. Ne ctnost ze svobody, nýbrž svoboda ze ctnosti pochází. Ale nezoufejme: ještě čas, a lék vydatný, pomoc jistá blízko! Ó slyšme jen Lékaře nebes, Jenž vlastní krví zhojil všechny rány! Slyšte Ho „vy všichni, kteří pracujete a obtíženi jste — a On vás občerství, potěší, posilní!“ Slyšte Ho také vy, kteří v bojnosti žijete a své bližní do svých služeb najímáte: „Milujte je jako sebe samy!“ Dopřejte jim zasloužené mzdy; neboť „Hoden jesti dělník mzdy své.“ Dopřejte jim odpočinku, neboť psáno jest: „Pomni, abys den sváteční světil!“ Vězte ale všichni, že „nebe i země pominou — slova však Kristova nikdy, nikdy nepominou!“ Buď s Kristem — nebo proti Kristu; buď ku blahu — nebo k záhubu! Zvolíte li Krista, pak buďte jisti, že Ten, Jenž kříž potupy a otroctví povýšil na symbol slávy a svobody; Jenž útrapy lidské, mozoly dělníkovy a pronásledovanou ctnost ctíti rozkázal, jim odměnu a vítězství zaslíbil; Jenž slovem jediným utišil litou bouři rozkáceuého more — Ten jediný jistě zažehná také bouři, jež nám hrozí. Dokládám se pak na konec vývodů ne snad nějakého kněze nebo jiného „zpátečníka“ nebo „ultramontána,“ nýbrž velikého a nad jiné proslulého obhájce svobodného svědomí, Emilia Castelara, jenž přece sám se přiznal, že nenáleží říši theologie a víry, nýbrž světu filosofie a rozumu. A jakže slavený tento politik soudí o náboženství a jeho působení? Čteme doslovně v jeho proslulé nebo spíše pověstné řeči ve sněmovně španělské ze dne 5. května 1869., jak následuje: „Co působí náboženství? Ono žehná kolébce; ono vede první váhavý rozbřesk rozumu ku pravdě; ono čistí srdce; ono úžeji všze svazky rodinné; ono vrývá znak nekonečnosti umění a vědě; ono proměňuje lásku k vlasti na článek víry a život občana na kněžství ba i mučennictví.“ A kteréže to myslí náboženství Castelar? Řekl sám: „kdybych někdy opět se chtěl navrátiti do říše (theologie a víry), kterou jsem opustil (zvláštní shoda slov a skutků!), nepřešel bych k protestantismu, věčnému nepříteli vlasti mé, práv mých, v jehož chladnosti duše má tuhne, srdce moje mrzne; já bych se obrátil k posvátnému oltáři, padl bych opět na kolena před Svatou Pannou, navrátil bych se k vonným obláčkům kadidla, k varhanám mile znějícím, a kdybych zemřel, hledal bych útěchy pod — křížem, pod jehož rameny dříme také moje máti.“ Ó kéž nastávající nebo ještě toto století učiní to, co jediné spásu může přinést ve všech hourách, co nejen všichni velcí mudrci i zákonodárci hlásali, nýbrž i vnitřní nezdolný hlas neústupně žádá: kéž navrátí se k pravému křesťanství! Ó naděje! ó tužby mé! prostě Boha, byste nebyly hlas volajícího na poušti!

(25.)

Hrdinové za trůn a oltáře.

(Pokračování.)

U Dolu bylo po-řední, ačkoliv velmi draze vykoupené, vítězství statečných hrdinů. Nyní následovaly samé porážky. Ubozí sedláci ztráceli všecku naději a co nejhoršího bylo, vůdcové ztráceli svornou mysl. Začali vespolek na sebe žehрати. Starší vůdcové, kteří požívali vážnosti, zahynuli vesměs

v bitvách a Larochejaquelein, ačkoliv se často jako vůdce osvědčil a sám bojoval jako lev, zdál se jeho soupeřům u velitelství býti příliš mladým. Ten i onen z nich začal válčiti na svou pěst.

Na své zpáteční cestě bylo 6000 na smrt znavených sedláků donuceno s 12.000 dobře ozbrojenými republikány k nerovné bitvě, jež nese název u Savenaye a kteráž ovšem vypadla nešťastně.

— Všecko jest ztraceno, spas se kdo můžeš! — Ten byl výsledek bitvy. Bojovali zde 14letí chlapi jako rekové.

— Viděl jsem je, ty reky — tak napsal o poražených republikánský general Merlin — poznal jsem je z bitvy u Cholletu a u Lavalu podle oděvu a držení těla. Podařilo-li se republikánským vojákům porazit tyto reky, pak naše války s národy jinými jsou jen hračkou.

General Tribout zvěstoval do Paříže konventu: koho naše jízda na útěku postihla, bez milosti rozsekala. My nechceme žádných zajatých, ani raněných, oni beztoho ležení naše nakažují morem. Proto jsme přívržence trůnu vesměs poslali do nebe podle jejich přání.

Pověstný palič Westermann psal do Paříže: Podle vašich rozkazů vzháel jsem děti zabitých sedláků pod koryta koňská a jejich matky, aby více nerodily, dal jsem rozsekati. Nesmí se mi vytýkati, že bych jen jediného raněného ušetřil. Všecko jsem zničil. Silnice posety jsou mrtvolami, na některých místech jsou jich celé hromady. Neděláme zajatých. Musili bychom je živiti a milosrdenství není vlastností republiky. Čelnější zajatci přišli pod guillotinu.

Jak to v nešťastném kraji vendéském vypadalo, o tom podává zprávu republikánský komisař Bourbotte: Ticho a mrtvo je zde. Musí se po zemi dlouho cestovati, nežli se potká človíček. Zanechali jsme po sobě jen popel a hromady mrtvol.

Když svrchu jmenovaný Merlin u konventu milosrdenství pro ubohou zemi se doprošoval, odpověděl mu Fayan, jeden ze zuřivců konventu: Ve Vendé nebylo ještě spáleno všecko. Musí se tam znova vyslati armáda paličů. Po celý rok nesmí tam ani člověk, ani zvíře naléztí potravy. — A tak se i stalo. Republikáni poslali do Vendé pověstného kata Turreaua s „pekelnými batajlony“ (Colonnes infernales) a rozkazem, všecko všudež popálit a povraždit. — Tak vladařili republikáni ve jménu lidskosti, bratrství a vzdělanosti! —

Všecko jejich státnické umění pozůstávalo v pálení a mordování. A takovou republiku považují za vzor vladaření dosud naši svobodáři!

Z rozprášených sedláků podařilo se Larochejaqueleinovi sebrati opět hlouček obranců vlasti, jenž rostl každým dnem a jenž konal divy udatnosti. Se 400 sedláky přepadal menší oddělení republikánů. Nedaleko městečka Nery podařilo se mu zajmouti jednoho z náčelníků paličů Turreauových, jež ovšem bez milosti dal zastřeliti. Dne 4. března, právě na popeleční středu po šťastné potyčce s republikány spozoroval dva republikánské granátníky, jež vojáci jeho chtěli zabítí.

— Vzdejte se, — volal na ně, — daruju vám život.

A místo odpovědi jeden z nich stělel po něm a trefil ho přímo do čela. Larochejaquelein, hrdina v tolika bitvách, sklesl mrtev na zem ve stáří 21 roků. Zemřel důstojně: kulkou republikána, jemuž nabízel život.

Zármutek sedláků byl nesmírný. Ač z vůdců nejmladší, byl z nich nejslavnější, byl takorůka bohem sedláků. Dlouho, dlouho po jeho smrti honosili se sedláci a vypravovali to svým vnučatům, že znali Larochejaqueleina a že pod ním sloužili a s ním bojovali. A do dneška je hrdina tento předmětem rekovných písní vendéských sedláků.

Po něm stal se vůdcem selských houfců Stofflet, jimiž republikány přepadal a mnohých škod jim nadělal.

Dne 17. ledna 1794. vnikly paličské batajlony do Vendé ve dvanácti zástupech, kteří měli celou zemi kolkolem obklíčiti, nikoho nepropustiti

a všecko všudež popáliti a povraždití. Marně namítal republikán Lequinio: Kdyby těch sedláků bylo 40.000 šlo by to snadno. Povraždili by se. Avšak je jich dosud na 400.000 rozdělených po zemi, jež jim poskytuje mnohých útulků. Naši generálové z lupičství se obohacují. Některý republikánský voják naloupil si až 500.000 franků, jiní zase byli přetíženi drahokamy, konečně olupovali i přátele republiky. Avšak lupičství toto nebylo skvrnou nejhorší těch paličů. Vendeským ženám a dívkám bylo učiněno dříve nejohavnější násilí, načež byly zavražděny. Tak zohavené ležely na hrobkách u cest. Někteří republikáni nosili na bodácích napíchnutá dítká. Vzdala-li se některá obec beze všeho boje, byli nic méně v ní všickni povražďeni. Republikánští paliči své řádění ve Vendé nazývali republikánskými promenádami. Kterak si na těch promenádách počínali, popisuje general Commaire: Grammont, vůdce jedné kolony, kamkoliv přijde, nechává obyčejně starce, ženy a děti zardousiti. Viděl jsem ho, jak každého dne děti chytal za nožky a jim je vylamoval, jak to dělá řezník u telat, — ať si potom jsou to děti sedláků nebo republikánů. Všecko jde na pohmátku. —

O generálu Ameyovi vypravuje se. Dává roztápěti chlebové pece, do nichž pak hází ženy a děti. — Když jsme mu to kanibáliství vytýkali, odvětil: já peku republikánský chléb. Jiný generál chlubil se: Počítám, že jsem dal 3000 mužů postříletí, z nichž bylo beze zbraně zachyceno 2000. V Herbiersu dal jsem přes sto mužů zardousiti, ženy a děti nepočítaje. Vrchní generál Turreau hověl každodenně obžerství. V obžerství dával obyčejně rozkazy, jež zněly vždycky stejné: všecky ženy a děti rozsekejte! — Počínání jeho vzbudilo konečně úžas i v Paříži, tak že byl odvolán a do vězení uvržen, avšak nestalo se mu za to nic.

Tisíce a tisíce vendeských sedláků se ženami uteklo se do Nantesu. Kterak se s nimi zacházelo, dozvíme se níže, kdež seznámíme se s jiným republikánským bídňkem, jehož jméno je Carrier.

Carrier v Nantesu.

Jan Carrier narodil se 1756. v jedné vesnici v jižní Francii a byl až do r. 1789. advokátem velmi nepatrným a skoro neznámým. Velikou hubou získal si trochu přívrženců mezi nevědomým lidem a tak se dostal r. 1792. jako poslanec do konventu, kdež se přidal ku straně zuřivých. Jakobínů. — Všecko všude buď vyhnat, anebo zabít, — bylo jeho pořekadlem. O něm se mohlo tvrditi, co napsal starý filosof Seneca, že byl stvořen z bláta a krve. — Byl zhovadilým hýřilem, ačkoliv, anebo protože rád čítal spisy Rousseaua. Carrier pravil kdysi ku svému důvěrníku Realovi: Vláda naše sčítala všecko obyvatelstvo a shledala, že není možná tolik lidí v zemi uživiti a že proto musí býti užito prostředků ku zmenšení obyvatelstva a to především šlechticů, úředníků, kněží, obchodníků a jednatelů. Tedy jen je řežeme, řežeme! — Proto kdykoliv jsem někde honbu činil na kněze, nikdy jsem se tolik nesmál, jako když jsem je viděl před smrtí se uškříbat.

— Ale co se potom stane z konventu? — tázal se ho přítel.

— Konvent je nám posvátným odznakem svobody, pod jehož praporem musíme všickni se shromáždití, ačkoliv myslím, že konečně všickni, jeden za druhým přijdeme na guillotinu. Ale ať si, my raději z celé Francie uděláme jeden veliký hřbitov, než abychom od svého ustoupili. — A jindy zase vyjádřil se: Vláda naše — konventu — je odhodlána obyvatelstvo snížití na 700 duší na jednu čtverečnou míli, kdežto až dosud čítá se přes 1000. Jmenovitě ve městech je příliš mnoho lidí. Boháči nebudou nikdy milovati nás revolucionáře, proto musíme je udělati o hlavu kratší, jinak nebudeme pokoje míti nikdy. Obyvatelstvo Lyons musí o 25.000 býti zmenšeno.

V tom tedy pozůstávala státnická moudrost revolucionářů, obyvatelstvo země o celou třetinu zmenšiti. Proto i Carrier k jednomu „pekelnému batajlonu“, táhnoucímu do Vendée na zabíjení sedláků, pravil: Stateční obrancové: vlasti, kteří nesete jméno pekelného práporu, zaklínám vás ve jméno zákona

podkládejte všudež oheň a nešetřte nikoho, ani žen, ani dětí, všecko všudež postřílejte a popalte. — Plukovníku Haxovi jménem konventu dal rozkaz: domy všech vzbuřenců zapalte, všechny obyvatele v nich rozsekejte a potraviny odeberte, nebo zničte.

V ústech stále nosil: volnost, rovnost, bratrství, co je vysoké musí býti sníženo a co nízké, povýšeno. Stateční sansculoti — bezkalhotáři, tak se nazývali tehdy vojáci republiky a jejich přívrženci, — až dosud žili jste v nedostatku, ale nyní budete mítí všeho dost, neboť vaše je všecko, co až dosud bohatým kupcům náleželo. Čas k užívání dobrých věcí nastal nyní vám. Jen hodně boháčů udávejte. Svědectví dvou statečných sansculotů dostačí, aby hlavy bohatých kupců padaly.

Nantes bylo již tehdy značným městem. Na počátku bylo tam Jakobínů poměrně málo, ale jako vždycky a všude, těch několik svobodářů bylo náramně drzých, jimž občanstvo konservativní tak dlouho ustupovalo a bojácně povolovalo, až se všechna moc města ocitla v rukou jejich. Měšťané přáli statečným hrdinům vendeským a proto i na tisíce utíkajících bojovníků se ženami a dětmi pohostinně přijali. Proto konvent poslal Carrierovi rozkaz toho znění: zapřísábáme tě, abys honem udal se do Nantesu a jej vyčistil. A Carrier dne 8. října 1793. do města přitáhl. Především snažil se, aby na svou stranu dostal nejhorší lůzu města.

— Lide, lide, — pravil — uchop se palic a zab všechny velkokupce, — běž a vylámej a vyrabuj jejich sklady, znič ty zlosyny, kteří tvé trpělivosti zneužívají. Na mne, lide, můžeš se spolehati, já tebe na tvých pijavicích pomstím. Guillotina jim všem učiní po právu, jejich hlavy budou se koulet na popravišti. —

Spůsobem takovým mohlo by se ku př. i v Praze 10.000 obranců vlasti za jediný den naverbovati.

Na to Carrier kolem sebe shromáždil 60 nejodvážnějších darebů ku zajmání podezřelých, — podezřelým byl každý, kdo ještě něco měl a králi a kněžstvu veřejně nepřál to nejhorší.

Nejhorlivějším a nejsilnějším z těch šedesáti byl jakýsi Goulin, poločernocho, kromě tohoto ještě více jiných, ze všech nejzuřivějších. Tito měli svrchovanou moc nad hrdly a statky měšťanů, oni byli členy revolučního výborů. Když později nastaly časy pokojnější, byli i s jejich vůdcem poháněni k soudu pro vraždění, loupež, paličství, zpronevěření, pro hanebné násilí na ženách a dětech a vůbec pro hanebnosti, jakých prý ani za časů ukrutníka Nerona nebylo spácháno.

— Svoboda, největší statek člověčenstva, — tak zněla později obžaloba — přchala ode břehu Loáry — (Nantesu).

Francouzští vojáci v německém zajetí.

(Les soldats francais dans les prisons d'Allemagne. Par l'abbé Guers. Paris. Bloud et Barral. 1890.)

Zajímavá kniha! Nepřihlížejte k národnímu citlivůstkářství, jen někdy tu a tam se jevícimu, činí na nás právě takový dojem hrůzy jako Grotterova „Vojna“ nebo bitevní obrazy Vereščaginovy, dokazující, že daleko více mužstva hyne nemocemi v ležících, nežli přímo koulemi a bodákem. Ryšavý drak Apokalypse nepotřebuje ani prachu ani stěeliva; dýcháť smrtí a záhubou i tehdy, když děla mlčí a palba tichne.

Spisovatel dlel v létech sedmdesátých v Římě při kostele Saint Luis de Francois; po prvních porážkách vojska francouzského povolán byl za vojenského kaplana k armádě rýnské. Již cestou spatřil v Chambéry patrný

trest spravedlnosti Boží. Před palácem, v němž Napoleon III. pravil Cialdinimu, aby italští revolucionáři vykonali rychle, co vykonati chtějí, před tím palácem vláčela šílená lůza a chátra poprsí císařských manželů v prachu a bahně.

Na březích Lechu v Augsburgu vkročil abbé Guers poprvé do baráků, v nichž sténalo na 15.000 zajatců v nejhlubší bídě. Časná zima zdvojovala bídu ubožákův, nemajících teplého oděvu, nemajících ani pokrývky ložní. Množství hynulo jich denně, a na blízkém hřbitově bylo lze napočítati přes 400 náhrobků. V Ingolstadtě nevedlo se jim lépe. Baráky stály u samého břehu Dunaje, vlhkost decimovala obyvatele jejich, a roboty v pevnostech připomínaly sužování Israele v Egyptě. Biskup eichstädský prosil snažně francouzského kněze, aby se ujal tamějších zajatců. Nějakou dobu pobyl tam Guers, snášeje mnoho od podezřívavosti městské rady, která v něm spatřovala francouzského vyzvědače. Ve Stuttgartě byli po většině důstojníci internováni; hmotně vedlo se jim lépe, ale jak Francouz tak katolík zažil dosti trpkých výjevů. Tak na př. představovali na divadlech epizody z poslední vojny, a po bitvě řítily se ze zákulisí zástupy milosrdných sester a bratrův, aby mrtvoly odíraly a raněné dobjely!!

Ale Guers umí býti též spravedlivým; tak s největším vděkem vzpomíná nemocnice v Karlsruhe a vůbec položení francouzských zajatců ve hlavním městě bádenském. Nejvíce podařených operací bylo tou dobou vykonáno v Karlsruhe. Lékaři prosili kněze, aby domlouval raněným, by se přece poddali operaci. Mnozí podrobovali se jen za té podmínky, že kněz v tom okamžení od nich neodstoupí.

Příležitostně zmiňuje se spisovatel též o vzrůstu katolického žilvu v Německu. Tak na př. bylo v Karlsruhe v prvých desetiletích tohoto století sotva sto katolíků. „Kapucíni,“ praví Guers, „vyvolení Prozřetelností Boží téměř vždy a všudy, aby střežili jiskru hasnoucí víry, měli tam dlouho malou missii a kapličku, až konečně nesnášenlivost protestantská vyhnala je i z tobo mstečka. Zdálo se, že všechno jest ztraceno. Ale právě té doby ustanovil Bůh, že všechno změní. Hlouček odvážných katolíků spojil se, zakoupil nepatrný pozemek a založil novou faru. Dnešního dne jest v Karlsruhe na 25.000 katolíků, majících své školy, nemocnice a překrásný chrám.“

Kapitulace Met vypudila na půdu německou téměř 300.000 zajatců. Nebylo možno připravit jim slušná přístřeší. Ubozí Francouzi byli hnáni jako dobytek a nalezáli horší příbytky nežli dobytek. V Heidelbergu byly dva lazarety, v Mohuči 27.000 zajatců, v Darmstadtě 4000, v Koblenci 30.000, v Kolíně 20.000. Hrozný byl příchod prvních zajatců do Rastadtu. Jako příšery vláčeli se sněmi lazaretu, tlačili se k ohniskům a jako živé kostry třásli se a se zakaleným zrakem a dechem horečně zrychleným zírali strnule vůkol sebe. — „Osm dní jsme na cestě a umíráme hladem.“ — V lazaretě Mindenském brodili se ranění po kotníky blátem a ve Weselu spalo 30.000 zajatců v prosincové slotě a mrazu na holé zemi pod jednoduchými stany, jež víchřice často převracovala a odnášela. Nejbolestnější byl pohled na baráky magdeburské, do nichž vehnali 30.000 Francouzů. Shnilá otep byla jejich postelí, bídná bouda, do níž sníh i déšť volně padaly, příbytkem. Teprve snahou císařovny Augusty zlepšil se osud zajatců, jmenovitě když milosrdné sestry přibýly na místo, kdež tyfus, úplavice a neštovice decimovaly ubožáky. V šachtě magdeburské odpočívá 1193 mrtvol francouzských, jimž druhové ve zbrani i v utrpení postavili skromný pomník.

Guers neopomenul navštívití též císařského zajatce Napoleona ve Wilhelmshöhe. Vida tolik bíd a neštěstí, vrhá spisovatel všechnu zodpovědnost na bedra Napoleonova. „On utvořil Itálii, dovolil, aby Rakousko pokoreno bylo u Sadové, usnadnil všechny plány Bismarkovy a pojistil Prušákům všechno, co si urvali. Zdá se mi, jako by ještě teď zněla mi v uších slova prince Jeronýma, pronešená ve sněmovně francouzské: „Francie musí býti zarytou nepřítelkyň katolického Rakouska a činiti všechno na zvelebení

velikosti protestantského Pruska.“ Tato politika druhého císařství připravila záhubu naší zemi. Jest jistou pravdou, že Napoleon byl hlavním činitelem jednoty Itálie na užitek Piemontu a jednoty Německa ve prospěch Pruska.“

— Potud Guers.

Francouz přichází tedy k témuž úsudku, kterýž v tomto listě stokrátě pronešen byl, že potlačování živlu katolického v Rakousku přináší užitek jedině Hohenzollerákům. (43.)

Kdo jsou naši evangelíci, „helvíti?“

Podává Linhart Jakoubek.

(Pokračování.)

O jakémsi nepřátelství a probudilejší nenávisti Moravečských proti katolíkům a našemu náboženství svědčí i ta okolnost, že v dny našich marianských a jiných svátků, jichž oni nesvěti a za všední dny považují, i na poli pracovatí se odvažují a hřmotnou práci konají, kdežto v Lítóhošti a v Leskovicích až dosud tak nečiní z jakési lojálnosti a shovívavosti ke katolíkům. Řekl bych spíše, z jakési buď čistě přirozeného křesťanského citu, buď ze starého, hluboce zakořeněného zvyku z dob pro ně šťastnějších, kdy ještě všickni neb velká většina z nich byli v lůně církve obecné. Této nešetrnosti Moravečských hlavním původcem teď prý jest sám pastor. O našich svátcích zvl. marianských posílá prý čeleď na svoje pole a poroučí jí v dny ty pracovatí. Pan pastor jinak jest dosti opatrný, nedá si nijak snadno přijíti na kůži, poněvadž již pykal

V Leskovicích a v Lítóhošti svátků ovšem nesvěti, nemají jiných kromě hodů Božích, Velkého Pátku, Nanebevstoupení Páně a Nového Roku, ale z domu po práci třeba i v létě nevyjdou. Vykonávají práce jen doma po dvoře, na př. ženské perou, druzí vyklizují chlévy atd. Ždá se však vždy, jakoby měly poloviční svátky, zvláště odpoledne v takové dny, kdy lépe přístrojemi vyjdou si „do vsi“ na besedu.

Moraveč vyniká mimo to i tím, že jest tam mládež trochu nezvedená, příliš bujná. Jednou se i přihodilo, že několik výrostků jejich na naše katolické procesí z Cerekve do Lidmaně, sousedního farního místa, putující, kamením házelo. Známo jest o moravečské chase, že se ráda potýká a bujně si vede. Kdo jen drobet se jim nezachová, hned dostane výplatu. Ani by nebylo divu, že mravy jejich zvláště u mladých lidí, více se viklají, než u katolíků. Vždyť jest jejich víra snadnější, méně sebezapírání v ní třeba, méně povinností předkládá, méně odříkání žádá. A to se musí někde jeviti.

Čeládka při výběru služby a hospodáři při výběru čeládky na víru se příliš nevážou. V domech katolických mívají v čeládee někoho z jejich strany, a u nich čeleď katolická také není nezvyklá. Jsou-li s obou stran svědomití lidé, mají se rádi a vycházejí dobře. Hovory náboženské mezi čeledí a rodinou katolickou neb naopak nebývají ovšem nikdy. Katolíci rozmlouvají o svém před nimi, na příklad, jak pěkné bylo dnes kázání a o čem bylo, co se v kostele událo a p. Oni o svém také něco propoví, ale zřídka a jen, když jest jich více pohromadě.

Evangelická čeládka v katolických domech málo se modlí, a katolická u nich sloužící sotva asi bude lepší. Jednoho čeledína helvítu neviděli katolíci ani jednou se modliti, jiná služka říká, že je to jedno, modlí-li se nebo nemodlí, a také nikdy ráno a večer se nemodlí, ač bibli Páně má a proti bábě žebravé, která nectění obrazů před ní zavrhuje, víru svou hájila. Zpěvník sebou nosí do kostela, místo kde se zpívá prý si ještě najde, ale zpívá a namáháti se zpěvem že nechce. Ať si to zpívá učitel, že prý jest za to placen.

Posud bylo málo prozrazeno z helvétského učení, z jich dogmatiky ritu či obřadů, a jak všechno u našich evangelíků se jeví. Široce vykládati všechny rozdily učení jejich od katolického sv. náboženství, není zde místa. Poslouží každému, kdo chce důkladně o tom se poučiti, četba výtečných a roztomilých spisů Brynychových. Kanovník Edvard Brynych jest prvním českým apologetou proti domácím protestantům vůbec, helvitům zvláště. Známý jsou ct. čtenářstvu spisy jeho: „Kříže a kalichy,“ „Dilo lidí,“ „Slovo kříže,“ „Naše vesnice po roce 1860,“ „Štít víry,“ „Světlo pravé,“ kalendář „Meč“ atd., a poslední vydává pozoruhodné laciné brožurky, vesměs s tendencí apologetickou. Kdo se nepřesvědčil, neuvěří, s jakou zálibou čte venkovský lid spisy Brynychovy. Proto zasluhují mezi lidem nejvalnějšího rozšíření. Děje jsou brány nejvíce ze smíšených obcí a osad, a četli-li by jen trochu pozorně spisy ty helveté, nebylo by možno, aby se neprotrhlo bělmo s očí jejich, jímž je pastoři jejich pokrývají, a v zápětí musily by s toužebností po pravdě vytrhnouti se z mačešské náruči církve své a vrhnouti se v náručí pravé matere — jediné, svaté, apoštolské církve katolické.

Chceme jen podati ukázky z praktického jich, jinak chudého života náboženského, jak se jeví mezi venkovany v sboru moravečském na osadě novocerekvické.

Svou církev pokládá lid za čistou, pravou, věře pastoru svému, od něhož duševně úplně závisí. Ten jest jejich duší; kdyby přestal na ně působiti, přešli by brzy, nevinně bloudíce, do obecné církve. Štěstí pro ně, mají-li kazatele věřícího vůbec a v Nejsv. Trojici zvláště, poněvadž by jinak jejich křest, brána života duchovního, a skoro jediná jich svátost, nebyl platný, ničím.

Brynych praví (Světlo pravé str. 51.): „Zdá se, že novější páni jen tak za ceremonii křest považují, kterou se dítě do církve přijímá. Jak to ale potom bude s dítětem, které umře dříve, než může „vírou“ se ospravedlniti?“

Svatých v nebi nevzývají. V kalendáři je sice mají skoro dle toho pořádku, jako církev obecná, ale jen proto asi, aby určovali čas dle jistých svátků našich. Sváté si jen připomínají. Také nikdy neřeknou, jako katolíci, „na sv. Václava,“ ale jen „na Václava,“ „při Jakubě.“ Bohužel, že si od nich berou příklad i vlažní katolíci.

Zárnou hvězdu mezi svatými, Rodičku Boží Pannu Marii, daleko neuctívají tak, jako naše sv. církev, ba nectí jí, jako ostatní svaté, nijak! Neříkají jí nikdy: „Matka Boží, Rodička Boží,“ a snaží se všelijaké chyby na ní nalézti, vidouce, jak vroucně jí katolíci ctí a zvláštními modlitbami a pobožnostmi vzývají. Matkou Pána Ježíše jí uznávají, ale nikoli pannou. Jeden „pevný“ chalupník, vetchý stařec vykládal, prý jednomu katolickému mladíku z „Bible Páně“, že měla Panna Maria více dětí, než jen Pána Ježíše. Tak daleko dojiti to musí, když si každý vykládá písmo jak rozumí, a chce!

„Zdravas Maria“ a „Anděl Páně“ se nemodlí, proto klekání nemá pro ně žádného jiného významu, leč určování času, zvláště v poledne, aby snad věděl rolník, kdy má vypřáhnouti potah a jíti k obědu.

Ve všech třech obcích jsou kaple se zvonkem, a zvoní se na nich třikráte denně, ovšem pro ně ne, ač při stavbě kapliček přispěli stejně s katolíky a i zvoníka platí celá obec.

V Moravci mají katolíci ode dávna, dokud ještě evangelci tam nebyli, svoji kapličku. Té užívají ovšem vždy ku svým účelům, zvonku ku klekání a ke hranám a ku pohřbům. Než asi před 4 lety nastalo mezi katolíky zděšení, když jednoho rána nalezena byla v jejich kapličce mrtvola nemanželského dítěte helvétského. Chtěli si najednou z katolické kapličky udělati umrlčí komoru. Rozhořčení katolíci poručili matce dítě odtud odstraniti, ale představený evangelík, před něž se obec vznesla, rozhodl, že si tam matka dítě své opět dáti může, že jest to obecní místnost a p. I učinila tak, ale katolíci nemlčeli. Zalovali si u duchovního otce Msgr. Lugera, který zavedl protokol a udal věc k hejtmanství. Odtud vyšlo konečně vyřízení, když se bylo dokázalo z farních paměti, že kaplička ta od jakživa sloužila účelům katolíků

moravečských, že nesmějí sáhati helvíti na právo katolíků a z jejich kapličky činiti si umrlčí komoru.

Umíráčkem a hrany v Moravči nezvoní, ač v Lítohošti a v Leskovicích ano! Klekání zvoní v Moravči jen v poledne, ač se při něm ničeho nemodlí.

Za duše v očistci se nemodlí, poněvadž očistec upírají, neuznávajíce II. Makabejskou knihu, z níž modlitba za mrtvé jasně se ukazuje. „Divná věc,“ praví Eduard Brynych, „dítky křtí, poněvadž církev vždy tak činila, za mrtvé se nemodlí, ač církev vždy za ně se modlila.“ Ale mnozí puzeni jsouc citem a srdcem, za mrtvé miláčky se modlí. K jedné hospodyně katoličce přišla v téže vsi žena evangelička, již zemřel právě syn, a žádala ji, by jí půjčila své modlitby, by se mohla pomodliti za duši svého milovaného dítěte. Oni že modliteb za mrtvé nemají, a že jest jí po něm tak smutno a úzko, a nemůže se s ním jinak potěšiti, proto že se za něj chce modliti. Ovšem žena ta byla prý, než se vdala, katoličkou. Vdávajíc se za evangeličku, dala se odepsati,“ jak říkají, ale dobře jest z toho viděti neklid duše v jich církví, nemůže-li žádného spojení míti více s mrtvými.

Mají za to, že po smrti přijdou všichni „bratří v Kristu“ do nebe, do slávy věčné, do království Božího, jak pastor v kázáních so vyjadřuje. Tím se těší všichni, zvláště v nemocích a při pohřbech. Peklo sice uznávají, ale o pekle nikdy se nezmiňují, ani při úmrtí toho, kdo vedl život všelijaký. Ovšem lépe jest těšiti se nebem než peklo si připomínati. Ta nedůslednost!

Ostatně Kalvín učil, že věřící jest jist, že jest předurčen. Nač tedy jejich časté kázání a napomínání? Kdyby se spravovali dle učení svých zakladatelů, všechna marnost, jež jest bez toho slabší, než u katolíků, by zcela u nich zmizeti musila.

Za svátosti považují křest a Večeři Páně. Mají tedy 2. Ale u nich jsou svátosti jen jakési znamení, kterými se nám dává na srozuměnou, že Bůh hříchy odpouští. Tak Heidlberský jejich katechismus. Do r. 1848. dokud nebyla svoboda, musili nositi helvíte děti své od pastora pokřtěné do Cerekve na faru, aby je dali do cerekvické matriky zapsati. Tak bylo činiti i cerekvickým židům. Teď, co jsou úplně volni, mají vše v Moravči. Křtitelnicí mají podivnou a vodu lejou na křtěnce také jinak než katoličtí kněží. Vody nesvěťí, že prý jsou vody od křtu Pána Ježíše v Jordánu posvěceny.

Místo bířmování mají jakousi konfirmaci, při níž dítky vycházejíce ze školy slibují, že budou vyznávati vždy čisté evangelium. Pastor skládá také ruce avšak nedůsledně, poněvadž ceremonie zavrhuje. Ovšem že Ducha sv. tím neuděluje, poněvadž není ani knězem ani biskupem, nástupcem to sv. apoštolů. Při tom vycházení ze školy mají dítky zvláštní slavnost. Musí znáti z náboženství mnoho na paměť a jsouc bedlivě zkoušeny, odpovídají na otázky jim kladené a konečně přistupují poprvé k večeři Páně.

K večeři Páně chodí evangeličtí naši několikráte do roka, a to o hodech Božích a Velký Pátek. Poněvadž celý sbor nemůže býti za jeden den hotov, jdou po sobě třeba na tříkráte, na př. na Hod Boží vánoční, na prostřední svátek a v neděli na to ještě. Bohatší hospodyně posílají do kostela bochníky pěkně upečeného, bílého chleba, jež rozkrájíjí a jednotlivci po malé skývé přijímají. Víno také přijímají, tedy pod „obojí.“ Pastor víno každému podává z jednoho kalicha a přidrží rukou, aby každý rovnoměrně se napil. Přijímají ovšem jen pouhé víno a pouhý chléb, poněvadž věří, že jest to jen „znamení“ těla Kristova. Tent jest hrozný rozdíl mezi jich večeří Páně a našim přijímáním Nejsvětější Svátosti Oltářní. Brynych praví: „Jejich večeře Páně (bez oběti) jest stínem jakýmsi toho pravého účastenství v oběti oné „pokojné,“ kterou Kristus Pán u večer před svou smrtí konal; stínem, pravíme, že to jest, poněvadž pouhý chléb a pouhé víno na místo Krista Pána se podává.“

(Pokr.)

Šestiletá komunikantka.

As před dvanácti lety zemřelo v Tyrolsku děvče, Aloisie jménem. Bylo jen šestileté, ale před smrtí svou přijalo velebnou Svátost. Učitelka vypráví o něm následovně:

„Ještě pokud zdráva Aloisie byla, slychala, že dospělý ku svatému přijmání jíti smí a že při tom Boží Jezulátko s tělem i Božstvím, jak v nebi jest, k nám přichází. Již tenkrát ptala se Aloisie opětovně, jak a co se musí při sv. přijímání činiti a prosila svou dobrou matku, aby ji teď ještě častěji z rána dovolila s ní jíti do kostela, aby viděla jak lidé přijímají; ano zkoušela sama doma jazykem i ústy, jako by přijímala, a ptávala se, dobře-li tak dělá. Když teď se roznemohla a méně vycházeti mohla, ještě větší žádost a touhu měla po sv. přijímání a často se ptávala, jak dlouho ještě bude trvati, až bude tak šťastna, svého Spasitele poprvé do srdce přijmouti. „Není-li pravda, milá maminko,“ pravila, „dostanu potom bílé šaty ne k vůli sobě neb lidem, ale k vůli P. Ježíši, protože jest ten nejvyšší, který ke mně přichází.“ Dobré dítě! S jakou zálibou patřil Pán Bůh na ně, když v něm shledal tak čistou a nevinou duši, která v tomto pozemském životě bez lásky, jen po něm toužila, po něm bažila a skoro na nic jiného než na něj myslila, jak jemu se zamilovati a s ním trpěti. — Ubohá Aloisie viditelně vysýchala — ale ač nemohla své bolesti ukryti, přece nenařkala. Politoval-li jí kdo neb oplakal, říkávala: „Já chci trpěti, já trpím ráda, milý Spasitel také a mnoho a rád trpěl.“

Lékaři nemohli nemoci přijíti na kloub, a radili konečně, aby změnila vzduch. Ačkoliv malá trpitelka těžce stonala, těšila se srdečně, že cestou do S., kam měla býti dopravena, hodně mnoho kvítí natrhá, aby Matce Boží pěkných věnečků a kytic mohla uvíti, jak dříve ve zdravotí ráda dělávala. Z trhání květin sešlo, protože pro nemoc těžkou musilo dítě se vši opatrností býti vezeno; když dojeli ustanoveného místa, ukázalo se, že vzduch jest tam příliš drsný, nemoc kráčela rychleji ku předu. Brzy se domácí přesvědčili, že na zlepšení nelze pomýšleti, a proto dali Aloisii udělit poslední pomazání, protože byla rozumu velmi rozvitého; po sv. pomazání dostavil se tichý spánek. Když se probudila, žádala o kněze. Na otázku, co od něho žádá, odvětila: „Chtěla bych milého Spasitele, neb bez milého Jezulátka nemohu umřítí.“ Požádala důstojného místního duchovního, aby do domu vešel. Bez odkladu se dostavil a ptal se malá nemocná, čeho si od něho přeje. Ubohá nemocná trpitelka sepjala prosebně ruce a řekla: „Prosím — přineste mi milé Jezulátko!“ — „Ano,“ řekl kněz, „chceš Jezulátko pod sklem, anebo takové, které leží ve škatulce obložené zlatem a kyticami, jak se obyčejně hodným dítkám nosívá?“ — S podivením dívala se Aloisie na kněze a řekla: „Ne, ne, prosím o milé Jezulátko z kostela, které je v tabernakulu ve sv. hostii, které pro nás na svět přišlo, mnoho trpělo, na kříži umřelo, aby nás vykoupilo. Ó prosím, dejte mi ho, a nenechte mne umřítí bez něho.“ Takovéto dětské prosbě nemohl duchovní odprati; zkoušel a doptával se maličké ještě chvíli, a řekl konečně: „Tomuto dítěti musíme Spasitele přinést, třeba by nemělo onoho věku. Umí a zná tak odpovídati, jako by bylo po více let vyučováno a v letech dospělo.“ Zbožnému dítku, po vykonané zpovědi téhož dne, co poslední pomazání přijala, přinesen byl Božský Spasitel ve Velebné Svátosti jako posilnění na cestu věčnosti. Jaká to blaženost pro milou Aloisii. Z veliké radosti zapomněla na všechny bolesti, a co více milost Boží v ní způsobila, poznáme z následujícího. Záříc radosti, pravila maličká brzy po sv. přijímání: „Teď ať přijde co chce, před ničím se nebojím.“ Když v noci hrozná bouře přišla, ptala se své ošetřovatelky: „Bojíte se? pojdte jen ke mně, tady se vám jistě nic nestane. Ó, já mám milého Ježíše u sebe a více se ničeho nebojím.“ Když bolestí se velice množily, že dítě bezděky vykřiklo,

přece vždy dodalo: „Přece chci trpěti, ano chci trpěti, milý Spasitel, kterého sebou mám, ještě daleko více trpěl.“

Ještě deset dní žila Aloisie po prvním svém přijímání. Umřela jako malá světice dne 5. srpna 1873.

(Schutzengel N. 7. 1886.)

Fr. Vaněček.

D o p i s y.

Ze Zbirova — dne 25. ledna 1891.

(Ještě několik slov na adresu „Záře“ a „Socialního demokrata“). Viz článek „Čecha“: „Na přivítanou“ v č. 18.

Špatný latinář (nedostudovaný gymnasista) velmi rád latinskými floskulami hází, aby ukázal, že „taky“ latinské školy má. A takovým pečlivcem z latinské gramatiky vytrženým chtěl se pochlubiti pan pisatel onoho „Memento mori!“ v „Záři.“ Aby kněžím odtrumfau „taky“ trochu klerikálně. Nu přejme mu tu radost, že ještě nezapomněl imperativ, aneb že se mu povedlo v masopustě Trapistův pozdravem nás upomenouti na smrt, což se na tutti quanti moralisty „Záře“ pěkně rýmuje. Větší ignorantství vyčuhuje ze řádků pisálka „Socialního demokrata“. Logika? kde pak on má kdy mysliti, když se mu pero splášilo. Citují: „Nelze očekávati od lidu, kterým celý svět dí, že zatemňují . . . že celá vrstva a cech kněžský . . .“ Buďte jsou klerikálové lid a pak zasluhují, aby majestátnost lidu i jim přičítána byla, aneb jsou vrstva a cech, pak ale je to urážkou majestátu lidu, když se takové nenáviděné vrstvě a cechu to krásné, majestátné slovo „lid“ přičítá. Jak tedy? — Dále: „Toť vysvědčení, že za celých devatenáct set roků i při tom nejsilnějším zastoupení ve všech sborech zákonodárných nejsou s to, z á k o n u, který v platnosti jest, zjednati platnost. To jest jako: klerikálové nedovedou za devatenáct set let zatemnit tmu. Výborně! Než k věci. Pan pisatel zajisté neví, že větší kubíci, než jaké za sebou socialní demokrat má, ustanovili ve Francii místo sedmého dne odpočinek, aby se světil desátý den — protože od té doby neuplynulo 100 let a světí se neděle zase. A nyní slyšte můj rozhodný čin: Když za devět jenom let po zavedení (?) svátku prvního května všichni dělníci budou jen tak mizerně světit prvního května, jako on sám (totiž pan pisatel) světil nyní neděli, jsem hotov pak ze zámku Zbirožského na kolenu k němu se šoupati a jeho kolena jako pravého mesiáše našeho českého lidu obejmouti — a na celý můj zbývající život se na „Socialního demokrata“ item „Záři“ předplatiti, a „Čecha“ i s přílohou ke všem všudy poslati. Zatím ať mi laskavě napíše svou adresu, jemuž se ve vši trpělivosti a dlouhočekání poroučí

P. Vincenc Bosáček, zám. kaplan na Zbirově.

Obsah „Obrany víry“:

O mši svaté. (Dle Bened. Stim. podává Vinc. Bosáček.) — Dějepis sv. roucha v dómě trevirském. (Dle J. Marxe podává Václav Josef Čečetka.) — 1800—1900. (25.) — Hrdinové za trůn a oltáře. (Pokračování.) — Francouzští vojáci v německém zajetí. (43.) — Kdo jsou naši evangelíci „helvíti?“ (Podává Linhart Jakoubek. Pokračování.) — Šestiletá komunikantka. (Fr. Vaněček.) — Dopis ze Zbirova.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II

Majitel vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (V. Kotrba) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Vhodné odpovědi na námitky proti katolické víře nejčastěji pronášené.

Upravil M. V. Zahradnický.

XVII. Divy a zázraky.

(Pokračování.)

3. Magnetické čili mluvící stolky. „Ale naše století hledí zázraky novou vymožeností navždy vyvrátiti. Mesmerismus nebo vůbec nazvaný zvířecí magnetismus prý podivuhodnými výsledky svými jest s to, aby všechny zázraky vysvětlil. Třeba prý nám jen pozorovati zjevy magnetického vidění, abychom se o tom přesvědčili, a přidáme-li k řadě těchto výsledků mluvící a tancující stolky i klepající duchy, kteří jsou tak laskaví, že se nám z onoho světa ihned objevují a o svém přebývání zprávu podávají, zmizí i ta poslední stopa zázraků.“ Tak mluví mnozí a jiní to zase tisknou. Skutečně, kdybychom takové mudráctví sami neslychali, neuvěřili bychom tomu. Než na tuto výtku přímo odpovíme, uvažujemež dříve všeobecně toto: Svobodomyslníci tvrdí, že nemohou věřit, rozumu jejich že se to přičí, katolíci jsou prý lehkověrní; ale dojde-li ke skutku, pak není žádného tvora na světě, jenž by tak lehko neuvěřil každé hlouposti jako oni, jenom když pomocí její zapřítí mohou víru v Krista Pána.

V minulém století dosáhla nevěra, jak známo, nejvyššího stupně, díky za to filosofům a encyklopedistům. V co se tehdy věřilo? Ti, kdož pro důvody kritiky ani ve Starý ani v Nový zákon uvěřiti nemohli, uvěřili ihned směšným čínským letopisům, které bájíce o prašedé dávnověkosti klamaly lid, aby tím dokázaly nepravdivost Genese, t. j. knihy Mojžíšovy o stvoření světa. Uvěřili, že jakýsi v Indii nalezený kodex — dílo to nějakého missionáře novější doby — prastarým jest, a doufali tím dokázati, že rozumu postačí i bez zjevení pravdu objeviti. Uvěřili, že v Egyptě nalezené dvě polokoule představují podobu oblohy nebeské, které by nebyly možnými, kdyby nebyly určeny pro svět mnoho století před dobou stvoření, jak ji Mojžíš udává. Uvěřili výpovědem rozmarných cestovatelů, že jsou národy bez všelické bohoslužby; věřili, že v některých dílech Ameriky jsou lidé s ohony, že židé obývali kvetoucí říše na protějším břehu Jordánu. Věří ještě v ledacos s úmyslem, jen aby

některému textu z Písma sv. odporovati nebo nějakou událost v něm vypravovanou v lehkost uvéstí mohli.

Uvěřivše mnohým věcem k víře nepodobným, proč tak těžko věří v zázraky veřejně dokázané, slavné, dosvědčené muži učenými, kteří raději smrt podstoupili, než aby o tak důležité věci byli nepravdu vyřkli? Kdyby někdo k tomu odpověděl: „Pouhá nenávisť proti katolické církvi jest toho všeho příčinou,“ nebyl by dalek od pravdy.

Toto předeslavše, přistupme k vyvrácení výtek těch. Může mesmerismus a spiritismus věrohodnost zázraků vyvrátiti? Nikoliv! Ani oslabiti jí nemůže tomu, kdo o tom jen dost málo přemýšlí. V nejbližší stati zmíníme se o zvrhlosti a zlomyslnosti těchto pokusů obšírněji; zde obmezíme se pouze na vyvrácení těch výtek, které se proti zázrakům uvádějí.

Připusťme na okamžik, že všechny zjevy jsou úplně pravdivými, které tito zkušeni obdivovatelé nové vědy tak vynášejí. Dejme tomu, že magnetisovaná osoba čte se zavřenýma očima psané, třeba i v cizí neznámé řeči; že vidí do vnitřností neznámého člověka a pozná nemoc, která jej souží; že zná prostředky, které v nitru přírody skryty jsou; že vidí přítomnost i budoucnost, daleké i blízké. Připusťme taktéž, že stoly samy sebou se pohybují, mluví, na dané otázky odpovídají; že duchové z onoho světa přicházejí, poznati se dávají a tajemství sdělují, a připusťme třeba vše jiné, co by odpůrci zázraků od nás ještě žádati mohli.

Ale potom nechť odpoví nám také na některé otázky naše: Jak můžete jistiti, že všechny tyto vědomosti v našem století objeveny byly, tvrdíce zároveň, že starí předkové je znali a jich užívali, aby jimi kouzelnictví prováděli a je pak obecenstvu za zázraky podávali? V tom jest patrný odpor. Vy musíte spíše doznati, že naše století tyto vynálezy jen na světlo vyneslo, proto že je u našich divotvorců vidělo. Za druhé: Známa-li byla ve starověku taková tajemství, čím to jest, že jen lidé dokonalých ctností a bezúhonného života je znali, kdežto ostatní jejich současníci majíce třeba vzdělanějšího ducha i větších zkušeností, ani zdání o nich neměli?

Je to skutečně podivné, že ten starý spiritismus vždycky jen se svatostí se spojoval, kdežto za našich dnů věda tato méně upejpavou jest, vstupující v bratrství s lidmi všeho druhu, a jak jizlivé jazyky tvrdí, i v nejdůvěrnějším přátelství jest s muži prostopášnými a ženštinami pověsti pochybné. Za třetí čteme o zázracích dávnověkých, že sloužily vždycky k utvrzení nějaké důležité pravdy, ke cti Boží a ku pravému blahu duševnímu, ale nikdy že neděly se z lehkomyšlnosti nebo z důvodů nízkých a tím méně hříšných; čím to tedy jest, že za našich dnů zjevy spiritismu a magnetismu pořádají se k ukojení nezřízené, často nanejvýš hříšné zvědavosti? Kterak se stala tato změna?

Magnetismus a spiritismus může sice zcela nové zázraky světa vykouzlit, ale jen tak, jak to professori těchto kejklů předpisují a stanoví. Ku př. abychom se poradili o zdraví někoho, zapotřebí k tomu dvou osob, totiž magnetiséra a osoby magnetisované; v onom musí býti silnější magnetické fluidum (látka), nežli v tomto, ale oba musí vůli svou soublasiti; onen může na tuto účinkovati jen pohledem nebo slovem, anebo i jiným výkonem vůle, aby tato v žádoucí spánek přišla. Z tohoto stavu musí přejíti do tak zvaného vidění. Konečně musí magnetisovaná osoba s osobou, která se o radu táže, v magnetický rapport (sdílnost) vejíti, a sice musí tato buď sama přítomna býti, nebo její vlasy, anebo něco jiného od ní. Aby se nějaký duch z onoho světa přivolati mohl, je třeba osoby prostředkové (media); při tomto výkonu musí účinkující osoby shodnouti se o jistých znameních, slova zastupujících, musí klásti otázky, aby na ně odpovědi dostali, a nevíme ani co ještě všecko. Venkoncem obmezuje se všecko jen na rady a odpovědi, ale žádných skutků se nedocílí.

Pozorujeme-li ale zázraky našich Svatých, nevidíme na nich nic podobného; neboť zde dějí se skutky za okolností, jež i všechny podobné prostředky

vylučují, jimiž by se zázraky jen jako účinky přirozených příčin jevily, na kterých ani stopu magnetismu a spiritismu nepoznáváme. Naše zázraky objevují se brzo v povětrí, brzo v ohni, ve vodě anebo i na nerozumném tvorů. Znamením sv. kříže hasí se oheň, tiší se bouře i vlny mořské, jedy stávají se bezškodnými a t. d. Může se povětrí, bouře, moře, mrtvá příroda magnetisovat? Zázraky naše působí často člověk, jenž najednou ze smrtelného lože vstává, jenž po vodě kráčí, jenž v ohni nehoří. Kde máme zde tu magnetisovanou osobu nebo to médium, kterouž nějaké účinky vyvésti možno?

Zázraky naše dějí se často n hrobů Svatých, kdež nabývá jeden ztracených sil, druhý rozumu, třetí rovných údů, jiný zase pokoje duše. Čím to jest? Magnetisují snad tito mrtví lidé živé, anebo slouží snad někomu za médium a Bůh ví co ještě? Naše zázraky dějí se po vzývání Svatých, jenž v nebi panují, anebo po dotýkání se ostatků jejich aneb uctíváním nějakého svatého obrazu; tu může každý sám sebe magnetisovati i duchům poroučeti, aby od nich nějakého účinku dosáhl. Avšak to nejhlavnější jest, že zázraky naše nejsou prázdna slova, nýbrž skutky.

Všechn žvst magnetisovaných, všechna zjevení duchů obmezují se jen na to, dáti tobě radu, co bys měl činiti nebo říkati, abys nějakého účele dosáhl; ale vyplnění nějakého účelu Tobě pojistiti nemohou.

U našich zázraků děje se právě opak toho všeho. Ty nepředpisují tobě léky, kterých bys užívati měl, abysi se uzdravil, nýbrž dají ti ihned zdraví; neradí teprv, co bys měl činiti, abys zase zdravého rozumu nabyl, nýbrž vrací ti ho; neukazují ti, jak si počínati máš, abys oheň uhasil, povětrí očistil, mrtvého vzkřísil, nýbrž udělují ti ihned samy žádoucí milost.

Vezměte tedy nějaký nepopíratelný zázrak v úvahu a vysvětlete ho. Tak ku př. zázrak o nejsv. Svátosti oltářní, který se udál v Turině, na jehož památku vystavěn jest tu krásný chrám Božího Těla. Událost sama jest následující: „Jistý svatokrádcé uloupil v jednom tamějším chrámu Ciborium, t. j. kalich s jednou posvěcenou hostií, strčil jej do vaku a naloživ jej na osla, ubíral se s lupem svým dále přes náměstí. Zvíře došedše k jednomu místu, zůstalo pojednou státi i nechťelo se dále hnout; v tom okamžiku otevře se vak a svatá hostie vznáší se ozářená v povětrí tak dlouho, až obyvatelé celého města, duchovenstvo a úřady se sběhli a svědky byli, kterak se zase ta sv. hostie dolů snáší a sama do jiného kalichu sestupuje, který arcibiskup tamější pozdvižený v rukou držel.“ Kde pak jsou, ptám se, při takovéto události ty podmínky, jež magnetismus a spiritismus vyžaduje? — A když sv. František Xaverský požeňnav několik sudů mořské vody znamením sv. kříže, vodu tu v sladkou a zdravou proměnil a jí víc než 500 lidí opatřil, kteří žízni chradli a svědky této události byli: kde jsou ty podmínky, které věda vyžaduje, o nichž jsme se zmíuili? A nepůsobí-li zde podmínky, které k dosažení účinku požadujete, proč nechcete uznati, že účinek z těchto příčin vysvětliti se nedá? Kdykoliv byste tedy proti našim zázrakům tvrditi chtěli, že podobné účinky i přirozeným způsobem pomocí vašich vynálezů docíliti můžete, dáme vám vždycky jediné správnou odpověď: Možná dost, že tyto účinky docíliti můžete, ale jen s užitím těch prostředků, kterých vaše umění vyžaduje; avšak když naši Svati těch účinků bez všelikých prostředků dosáhli: nenahlížete ještě, že účinky takové nemohou býti přirozenými? Vy můžete snad pomocí svého umění také podivné věci vyvésti; ku př. nemocné uzdraviti, po vodě kráčet, v povětrí lítati, zemí otrásati, ano i mrtvé křísiti, toho všeho uznáváme; ale vše to konati budete jen pomocí vašich vynálezů a prostředků, skrze tajemství vaší vědy, kdežto naši Svati beze všech těchto prostředků právě divy a zázraky konati budou.

Konečně jsou-li všechny tyto události, které my zázraky nazýváme, jen přirozené účinky, proč je tedy pokaždé neopětujete, když se vám k tomu příležitost naskytá? Příroda jest neustále v činnosti, máte ji ve svých rukou, proč ji tedy nenecháte podle libosti své účinkovati? Proč neodhalujete věci

budoucí? proč nehojíte nemoci? proč nehasíte požáry? proč nezastavujete déšť? proč nekřísíte někdy mrtvého? Jiné přirozené účinky obnovují se často, kdykoliv jsou zapotřebí, proč ne také tyto, které by přece nové, užitečné, ano i podivné byly?

A skutečně, kdo by se podobnými výklady o zázracích spokojiti chtěl, musel by k tomu býti velmi bezbožným a ještě více zpozdilým a nevědomým.

Kdo neví, co jest zázrak, ani co jest magnetismus a spiritismus, a přece o tom mluví, ten činí tak jen proto, že má fysickou schopnost k mluvení. Odpověď tato, jak každý nahlédne, platí jen v tom případě, že ty objevy, které se spiritismu připisují, také pravdivými jsou. Uvážíme-li však, že mnohý z těchto objevů není nic jiného nežli podvod a sprosté kejklřství, jak to sami jejich zastancové připouštějí; přidáme-li k tomu dále, že mnohý z těchto pokusů není nic jiného, nežli těžké a strašné rouhání, vzývání ďábla, vůbec pověrečný výkon, jenž církev sv. již ve starověku zatracovala: tož pochopí každý, jak svatí byli oni mužové, jimž dějepis připisuje moc, zázraky činiti. Námitky z kteréhokoliv stanoviska proti zázrakům pronášené, neobstojí tedy nikdy. (Dokončení.)

O m š i s v a t é.

(Dle Bened. Stim. podává Vincenc Bosáček.) (Pokračování.)

Počátek mše.

(Modlitba stupní.)

„Sešliž světlo své a pravdu svou: ty aby mne provodily a přivedly na horu svatou Tvou, a do stanů Tvých.“

„I vejduť k oltáři božímu: k Bohu, kterýž obveseluje mladost mou.“

„Chválu vzdávati budu Tobě na harfě, Bože, Bože můj!“

„Proč jsi smutná, duše má? a proč kormoutíš mne?“

„Doufejž v Boha, neb ještě vyznávati mu budu: že jest spasení obličeje mého, a Bůh můj.“

Královský pěvec žalmů David nalezal se na útěku před svým synem Absolonem, když tento žalm stesku, naděje a útěchy vyronil se z útrobs stísněného srdce jeho. Vzdálen své domoviny, obklíčen se všech stran nebezpečími, utíká od stánku — a přece nejraději by se k němu vrátil; čím více se svatyni vzdaluje, tím více po ní touží: „sešliž světlo své a pravdu svou, ty ať mne provodí a přivedou na horu svatou Tvou a do stanů Tvých.“

V tétož náladě začíná kněz i oltářní sluha (a za nimi veškeren věřící lid) obět mše sv.

Vědomí viny, ten přístrach z hříchův pocházející, není-liž to Absolon, náš nezdárný syn, jenž nás honí a zahání od oltáře, od svatyně, že ze zkormouceného srdce voláme: „Proč jsi smutná, duše má? a proč kormoutíš mne?“

Avšak: „kam bych zašel od ducha Tvého a kam bych před tváří Tvou utekl? Jestliže bych vstoupil na nebe, tam jsi Ty; pakli bych sstoupil do pekla, přítomen jsi; bych bydlel v končinách moře, i tam by mne ruka Tvá provodila a držela by mne pravice Tvá.“ (Žalm 138, 7—10.)

„Nebo nepravost svou já poznávám, a hřích můj proti mně jest vždycky. (Žalm 50, 5.)

„Avšak u Tebe jest smilování a pro zákon Tvůj doufal jsem v Tebe, Hospodine.“ (Žalm 129, 4.)

Z těch slov a podobných od téhož žalmisty jindy pronešených čerpá svou naději i kněz, sluha i lid; a proto velmi krásně se vyjímá, když sluha oltářní jakoby těšil a pamatoval kněze snad příliš zkormouceného, odpovídá:

„Doufejš v Boha, neb ještě vyznávati mu budu, že jest spasení obličej mého a Bůh můj!“

Nevím, který jiný žalm ze 150 hodil by se lépe pro začátek mše sv.?

A kdyby jinak ne, již pro strofu 4. verše: „Vejduť k oltáři božímu, k Bohu, kterýž obveseluje mladost mou.“

Někdo řekne: ovšem, pokud jest kněz mlád a sluha církve (jak bývá obyčejně) ministrant mládencem jest — hošíkem; ale jak přijde k tomu stříbrovlasý kmet — kněz, neb sešedivělý kostelník říkati: „kterýž obveseluje mladost mou?“

Jestif dvojí mladost, přirozená a napřirozená. O té prvé praví zajisté Duch sv.: „Pamatuj na Stvořitele svého ve dnech mladosti své, prvé než přijde čas trápení a přiblíží se leta, o nichž díš: Nelíbí se mi! (Kaz. 12, 1.)

Avšak i starci v šedinách lze obnoviti mladost, mladost ducha, jenž v milosti Ducha sv. obrozen rozkvétá vždy k novému a krásnějšímu životu, životu nadpřirozenému.

A obět Kristova, to jest ten zdroj, z něhož prýští nový život pro veškeré člověčenstvo, pokud se hlásí k přijímání toho chleba života: „dostanou perutě jako orlice, poběhnou a nebudou umdlévati, půjdou a neustárnou.“ (Is. 40, 31.)

„Sv. Eucharistie jest ten chléb vyvolených, jest ono víno, jež panny rodí (Zach. 9, 17.), neboť působuje v nás kvetoucí omlazení duše, činíc tuto silnou, lehounkou a bodrou ku všemu dobrému, čistou a panenskou (Corn. a Lap.).

To platí v první řadě o knězi, zároveň však ale jest napomenutím pro laiky (věřící křesťany), aby mši sv. nebyli přítomni více ze zvyku, nebo vlahně, duchem kdo ví kde se toulajícím a snad dlouhou chvílí se nudíce, jako by jim to bylo za trest, tu půl hodinku, někde již jen čtvrt (bohužel!) při oltáři ztrávit, nýbrž že mají v duchu čilém, veselém spojití modlitby své s modlitbou kněze; pak zajisté nebude jich trápití suchopárnost duše a dlouhočekání.

Žalm končí, jakož vůbec všechny žalmy a podobné výrony zbožnosti doxologií, poctou trojjediného Boha: Sláva budiž Otci i Synu i Duchu sv., jakož bylo na počátku, nyní i vždycky, na věky věkův. Amen.

„Není v písmě sv. jediného slova, na němž by nevisely hory“, tak vyjadřovali za starodávna židé převelikou vážnost slova Božího i svou i k němu.

Věru, slova naší doxologie jsou tak obsahu a váhy plna, že na nich nejen hory, nýbrž celé světy jsou zavěšeny. Tato slova doxologie unášejí nás do závratných výšin, kde oko lidské nic nevidí, kde jen oko víry smí nahlédnouti v nepřístupné světlo, jímž nejsv. Trojice Boží se tají.

Vždy milá a úchvatná jest legenda o sv. Augustinu, jak o hlubokosti tajemství nejsv. Trojice byl poučen.

Když totiž byl v práci, aby tajemství nejsv. Trojice jak nevěřícím tak věřícím jasnějším učinil, procházel se zaduman na břehu mořském. Tu náhle zahlédne roztomilé pachole, ano škeblí vodu z moře do jamky v písku přelévá. Sv. biskup po nějakou chvíli dítě pozoruje, otáže se, co obmýšlí?

„Chci,“ odpovídá, „moře vyvážití a do té jamky přelíti.“

Usmívaje se, praví sv. Augustin: „To není možno; neboť moře nevyvážíš, moře nepřeleješ!“

„A přece, spíše já vtěsnám to celé moře do jamky, než ty, abys svým omezeným rozumem vystihl tajemství nejsv. Trojice.“ Tak pachole a zmizí.

Touto doxologií vyznáváme a doznáváme spolu nesmírnou slávu, již tři božské osoby si na vzájem prokazují, jakož i onu česk, jež Jim vším tvorstvem na nebi i na zemi prokazována jest.

A jaká to pocta!

Hřmí to všemi světy, všemi věky: „Sláva Bohu Otci; Sláva Jeho Synu; Sláva i Duchu svatému, jakáž byla na počátku, tak buď i nyní i vždycky, až na věky věkův.“ Amen.

„Tři jsou na nebi,“ píše sv. Jan, „již svědectví vydávají: Otec, Slovo a sv. Duch.“ Vydávají si svědectví o Svých vznešenostech a nesmírných dokonalostech. Otec miluje Syna a z lásky té vyplývá Synu čest, jež mu náleží. „Otec můj, jenž mne poslal, svědectví vydává o mně.“ (Jan 5, 37.)

Dalť jemu jméno, kteréž jest nad všeliké jméno: nebo ku kterému z andělův řekl kdy: „Syn můj jsi ty, já dnes zplodil jsem tebe?“ (Hebr. 1, 5) „Tentof jest můj milý Syn, v němž se mi zalíbilo.“ (Mat. 3.—17.)

A Syn těší se z této oslavy, aby ji zase Otcí opětoval:

„Otče! přišlať jest hodina: oslav Syna Svého, aby Syn Tvůj oslavil Tebe.“ (Jan 17, 1.)

„Když pak přijde ten Duch pravdy, naučít vás všeliké pravdě — — onť mne oslaví, nebo z mého vezme a zvěstuje Vám.“ (Jan 16, 13. 14.)

Ó té nekonečné oslavy, ó té nepochopitelné veleby, již Sobě tři božské osoby u vzájemné lásce vespolek prokazují!

V druhé řadě zvelebují nejsv. Trojici Serafini a Cherubini se všemi kůry andělskými, volajíce neustále: „Svatý, svatý, svatý — jest Bůh zástupčův; plna jsou nebesa i země velebnosti a slávy Jeho.“ (Isai 6, 3.)

A s nimi miliony a miliony úst lidských volá: Sláva Bohu Otcí, i Synu i Duchu svatému.

Tato kratičká pocta nejsv. Trojice byla a jest nejzamilovanější modlitbou svatých a světic Božích. Sv. Augustín, sv. František Xav., sv. Gertruda, všichni se slili nesčíslněkrát zvolanou tou poutou.

Sv. Beda umřel se slovy: Sláva Bohu Otcí atd.

Sv. Magdalena z Pazzis, kdykoliv jí bylo podle církevních předpisu při těchto slovech skloniti hlavy, vždy tak činila, jako by svou šíjí skláněla k useknutí hlavy na poutu a v obět Bohu.

Touto doxologií: Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto uchvácen, kloní se i kněz i sluha oltářní při začátku mše sv. hluboce k zemi.

Činí se tak i v choru při recitování žalmů, činí tak překrásným pořádkem a jednotou sbor vel. Otců a ctih. kleriků Beuronských v Emausích a jen ignorant může se nad tím pozastavovati a to za přepjaté neb theatrální považovati. Jist jsem, kdo si toto přečte, že s větším než kdy jindy zápalem, s hlubší než kdy jindy poklonou volati bude: Sláva Bohu Otcí, i Synu i Duchu svatému, aby milost Pána našeho Jezu Krista a dobrotivost Boha (Otce) i úcastenství Ducha sv. byla s námi všemi. (2 Kor. 13. 13.)

Nostra spes, nostra salus, honor noster, o bea Trinitas!“ (Naše nádeje, naše spásno, čest a sláva, o nejsv. Trojice)

K o n f i t e o r.

Když David, obklopen vladykami kmenův Israelských, v průvodu přenášel archu úmluvy z Kariath Jarim údolím Terebinthu, olivovým a oranžovým hájem, vztáhl Aza ruku k arše boží a zadržel ji, nebo spržení volů počalo se plašiti a nachýlili ji.

I rozhněval se prchlivostí Hospodin na na Azu a porazil ho pro tu všetečnost, kterýž tu umřel u archy boží. (2. Král. 6, 7.)

Jestliže takový trest zastihl Azu, syna kněze Abinadaba, jen za to, že se opovážil sáhnouti na archu úmluvy — jaká svatost, jaká čistota vyžaduje se na knězi nového Zákona, jenž se chystá pravé tělo Páně do svých rukou vzítí?! Který kněz si vědom jest smrtelného hříchu a nemůže odložití sv. úkon mše sv. až po vykonané sv. zpovědi, má jenom v úmyslu nezvratném co nejdříve vykonati sv. zpověď, přistupovati ku oltáři Páně.

Kdo však není vázán sloužití mši sv. neb může najíti kněze, aby jej vyzpovídal, probůh at tak učiní, jinak lépe učiní, když se podle sv. Augustina zachová, jenž raději od toho stolu pro smrtelný hřích zrazuje, než aby nehodně přijímal.

Dobré jest také pro příklad zpovídati se knězi před knězem v kostele, aby lid viděl, že i kněz nejinak leč sv. zpovědí rozhrěšení pro sebe nabývá.

Mnozí mají za to (neviděvše nikdy kněze se zpovídati), že kněz sám sobě rozhrěšení uděluje.

Avšak i kněz, jenž si není vědom smrtelného hříchu, má cítiti svou nehodnosť a skroušenost při počátku mše sv., a tudíž oběma vyzpovídánému i nevyzpovídánému slouží tu za poslední příležitost kú lítosti nad hříchy předešlého i přítomného života „konfiteor.“

Toto konfiteor čili veřejné vyznání hříšnosti není svátostnou zpovědí, auiž vespolečně s ministrantem říkáán rozhrěšení (absoluce) není svátostné rozhrěšení, jako ono ve zpovědi — toť se samo sebou rozumí, přece ale působí odpuštění lehčích poklesků a slabostí, jimiž se denně obtěžkáváme dle slov sv. ap. Jana: „Díme-li, že nemáme hříchu, sami sebe svádíme a není v nás pravdy.“ „Kdo ví, že bratr jeho hřešil hříchem ne k smrti, modlí se, a budeť mu dán život hřešícímu ne k smrti. Jestli hřích k smrti, ne za ten, pravím, aby se kdo modlil.“ (I. Ep. sv. Jana 1. 8. a 5. 15.)

Toto prastaré (snad z dob apoštolských) vyznání počíná vzýváním pomoci Boží: „Adjutorium nostrum in nomine Domini — pomoc naše ve jménu Páně, který stvořil nebe a zemi“, při tom žehnáme se vždy sv. křížem na rozum dávající: Jako bez Boží pomoci nic se nedaří, tak ani bez vykoupení sv. křížem není odpuštění.

Nejhloběji co možno (ruce až ku kolenou) se ukloniv, sepjatýma rukama, hlasem dobře slyšitelným modlí se kněz veřejnou zpověď:

„Vyznávám se Bohu všemohoucímu, přeblahoslavené Marii „vždy“ Pauně, sv. Michaeli archanděli, sv. Janu Křtiteli, svatým apoštolům: Petru a Pavlu, všem svatým a Vám, bratři, že jsem zhřešil velice velmi, myšlením, řeči a skutky, mou vinou, mou vinou, mou největší vinou (tříkrát se bije v prsa svá). I protož prosím přeblahoslavenou Marii vždy Pannu, sv. Michaela archanděla, sv. Jana Křtitele, sv. apoštoly Petra i Pavla, vše svaté i vás, bratři, proste za mne u Pána Boha našeho.“

Ó šťastné vyznání! Kde a kdykoliv se Bůh smiloval, vždy se to dalo po kajícím vyznání — po zpovědi. Již v ráji byl takřka Bůh sám prvuím zpovědníkem. Oteckými slovy klade na Adama otázku, aby jej přivedl ku vyznání vlastní viny. Ó jaké štěstí v neštěstí našich prarodičův, že se po pádu aspoň vyznali. Ač vyznání to nebylo, jak by mělo býti: mea culpa — mou vinou, přec bylo to vyznání, přec jest to zpověď.

Bez tohoto vyznání — bez této první zpovědi Adama a Evy, nebylo by vykoupení — odpuštění viny. (Pokrač.)

Obraz Panny Marie Strakonické.

Původcem úcty jmenovaného obrazu byl generál bosých Karmelitánů v Římě Fra Domenico Scalzo de Jesu Maria. Vynikl jak neúhonností života, tak i výmluvností neobyčejnou, kterou obrátil na se pozornost císaře Ferdinanda II. Když tento se všech stran nepřátely byl sklíčen a válečně zemí svých hájiti, ano i dobývati musil, žádal Fra Domenica, aby k vojsku císařskému se odebral, které vévoda bavorský Maxmilian sbíral, by svojí přítomností k udatenství povzbudil a jejich zbraním požehnání přinesl. Při tom mu přislíbil, že zvítězí-li, řadu Karmelitskému dva kláštery vystaví.

S dovolením tehdejšího papeže Pavla V. (r. 1605—1621), jemuž císař Ferdinand i vévoda Maxmilian v téže záležitosti psali, odebral se P. Dominik do Bavor a dne 28. července roku 1620. v táboře u Schärdingu odevzdal Maxmiliánovi klobouk a meč samým papežem svěcený. Na to účastnil se tažení vojsk císařských do Čech, byl přítomen dobytí Vodňan, Písku a Strakonice, vesměs to měst jihočeských.

A právě v posledním městě jmenovaném podivuhodným řízením božským podařilo se mu mezi smetím naléztí pohozený krásný obraz, představující Narození Páně. Než jaké bylo jeho strnutí při bližším obhlédání obrazu, když shledal, že bohuprázdnu rukou Rodičce Boží, Ježíškovi, sv. Josefu i oběma pastýřům oči vypíchný byly.

Rozlícen nad tímto nejvýše rouhavým činem, který vojsku protestantskému, nedávno zde drancovávanému na vrub kladl, vzal obraz k sobě a vévodovi Maxmilianovi jako naději na vítězství jej ukazoval.

Když pak vojsko císařské táborem na Bílé Hoře proti vojsku stavovskému se položilo a útok již již se očekával, tu prý P. Domenico de Jesu vystoupil a ohnivou řečí shromážděné vůdce tak rozohnil, že uzavřeli na český tábor udeřiti. Dříve však než k útoku dáno bylo znamení, s některými důstojníky pobožně se pomodlil a bitvy začítí nesvolil, dokud sám neoznámí. Až pak, nepochybně zvláštním vnuknutím vzkřikl hlasitě na kolenou kleče: „Nyní ve jménu Božím začneme!“ Potom s obrazem nalezeným v rukou koňmo projížděl bitevní šiky a neobyčejnou výmluvností vojsko vybízel, by udatně bojovalo a v bitvě statečně setrvalo. Jak povědomo císařští s heslem „Maria“ udeřili na stavovské vojsko, které poměrně po krátkém boji porazili a na útěk obrátili. To stalo se v neděli, dne 8. listopadu Léta Páně 1620.

Po vítězné této bitvě doprovodil Fra Domenico, jak byl přislíbil, vejvodu bavorského v náručí jeho milé manželky a z Bavor na to odebral se ku dvoru císařskému do Vídně, by Ferdinandovi ku šťastnému vítězství blahopřál.

S obrazem Rodičky Boží, na jejíž přmluvu, jak Fra Domenico se domníval, katolické vojsko tak znamenitého vítězství dosáhlo, odebral se do Říma. Se slávou velikou přijat byl obraz od papeže Řehoře XV. (1621—1623), nástupce Pavla V., a na skvostně vyzdobeném oltáři kostela bosých Karmelitánů di s. Maria della Viktoria na vrchu Quirinalu ku veřejné účtě byl vystaven, kde prý, dle některých, nedosti zaručených zpráv, až podnes se nalézá.

Nedlouho na to vyhotoveny mnohé kopie zázračného tohoto obrazu. Tak proslulý malř Roberto de Longin de Bruxelles zhotovil kopii pro kostel kláštera Karmelitského v Praze, a snad i pro klášter Vídeňský, kteréžto oba kláštery dle slibu P. Dominikovi učiněného císař Ferdinand II. založil. Klášter Pražský založen byl na Malé Straně, kde původně kostel nejsvětější Trojice — před bitvou Bělohorskou německým Lutheránům pražským náležející — stával. Karmelitáni vystavěli si zde klášter, který novým kůrem rozšířili, vysokým průčelím, mimořádně k východu hledícím a jednou věží ozdobili, druhé však věže nedokončili. Poněvadž pak na blavním oltáři postavena byla kopie námi již popsaného obrazu Panny Marie, kterým P. Dominik v bitvě na Bílé Hoře vojsko císařské k udatnosti podněcoval, nazván kostel tento, nyní farní, „Panny Marie Vítězné.“ V tak zvané „osvícené“ době Josefsinské byl klášter tento, v němž 44 kněží žilo, z rozkazu císaře Josefa II. roku 1787 zrušen a kostel jako farní řádu Johanitskému či Maltezkému odevzdán. Jméni pak klášterní bylo zabaveno — jako všech zrušených klášterů — a odhadnuto následovně: Solnice na 6553 a Libědice na 4737 zlatých.

Jediná veliká loď, vyvedená v přísných formách italského slohu, s vysokým klenutím, připojuje se k užšímu dlouhému kůru. Velký oltář byl roku 1723. dle nákresu Ferdinanda Sochora nově přestavěn, nejvýše pak na něm stojí onen nevelký obraz Panny Marie Vítězné, na němž zobrazena jest (nyní již poněkud vybledlá) bitva Bělohorská. Na ostatních oltářích jsou obrazy od předních mistrů Brandla a Cimbrechta. Konečně na jednom přeskvostném oltáři z popelavého mramoru stojí vosková soška Ježíškova s bohatými rouchy, k níž Pražané velikou úctou chovají.

Roku 1650. přinesl jeden měšťan Strakonický kopii tohoto obrazu z Říma do Strakonice, kde posud na jednom z pobočních oltářů ji spatřujeme.

Podobná kopie obrazu jmenovaného jest v kostelíku na Bílé Hoře, založeném na památku vítězství Ferdinandova nad Čechy. Co se založení tohoto kostelíka dotýče, zaznamenáno jest v pamětech souvěkých, že když Ferdi-

nand II. ztrestal účastníky ohavné rebelie, připojil část zboží Libšteinského (nade Mží, které před tím Kolovratům náleželo) k sousedícímu Zbirovu i ustanovil, aby dříví z Libštejských lesův na stavbu kostela na Bílé Hoře upotřebeno bylo. Doslovně čteme o tom v urbáři hradu Zbirova k rokn 1652. takto: „V těch lesích dříví na klášter na Bílé Hoře vystaveným se sekalo a po vodě k Berounu až ku Praze plaveno bylo.“

Konečně nalézáme jednu kopii téhož obrazu i ve hraběcím archivu na Nových Hradech, kterýžto však obraz vydávají za pravý a původní. *)

Pětašedesátiletý neokommunikant.

Velezasloužilý missionář P. Weninger (S. J.) měl v americkém městě Kilburu sv. missii. Zde se udál krásný a pohnutlivý případ obrácení, který zasluhuje, aby nevesel v zapomenutí.

Blízko kostela, v němž se v době missií přednášelo o povinnostech stavů, a kázání pro bratrstva a Bohoslužba se odbyvala, zůstával katolický ženatý muž, který v mládí z Irska utekl a ani tam ani v Americe se nepovídal a nepřijímal. Žena jeho byla zbožná. Často jej napomínala, řkouc: „Jdi přec jednou ku sv. zpovědi a přijímání.“ Ale on jí neposlouchal a k sv. svátostem nešel. Teď však, mezi missií, přece šel do kostela a poslouchal kázání a rozhodl se s milostí Boží ku přijetí sv. svátostí. Vykonal životní zpověď a přijal po velmi horlivé přípravě s velmi příkladnou zbožností ku povzbuzení ostatních obyvatelů první sv. přijímání ve věku 65 let. Teď živě viděl velikou shovívavost a milosrdenství Pána Ježíše, dobrého pastýře, který 65 let svou ovečku s očí nespustil, až se vrátila a s dobrým pastýřem ve sv. přijímání se spojila.

(Fischer „Lehrb. für Erstcomm.)

Fr. Vaněček.

Upomínka na první sv. přijímání.

Hoch francouzský, jménem Jiří, který se od mladosti zbožností a nevinností vyznamenával, připravoval se ku prvnímu sv. přijímání velmi horlivě. Byl žákem páté třídy.

Druhý den na to, kdy byl poprvé tak šťasten Spasitele přijmouti, vyhledal dle obyčeje v ústavu zavedeného, svého učitele, aby mu oznámil svůj úmysl, který pojal. Byl jen jedinký.

„Předsevzal jsem si, bílý nákrčník, který jsem včera měl,“ pravil zbožný Jiří, „tak dlouho nositi, až bych byl tak nešťasten, upadnouti do smrtelného hříchu.“

Professor velmi udiven, chtěl mu vložiti na srdce, že není lehkou věcí vždy dostáti takovému úmyslu.

Hoch trval na svém; z počátku byl často vysmíván, když ostatní pozorovali, že denně nosí bílý nákrčník, který v den prvního přijímání měl; když se však příčinu dozvěděli — dali mu pokoj a obdivovali se jemu.

Tak dorůstal Jiří a dokonal s vyznamenáním studia; vždy věren svému úmyslu, byl radostí rodičů svých.

Vypukla vojna v r. 1870; Jiří byl vřaděn do pluku pána ze Charette.

V půtce u Mars byl smrtelně raněn.

*) O obrazu tom jest šíře pojednáno ve spise: „Strakonická Matka Boží“ od P. S. Navrátila (stran 240), vydané Benediktiny Rajhradskými v Brně.

Přišel kněz vojenský k němu a tázal se, přeje-li si se zpovídati.

„Velebný pane!“ odpověděl mladý Jiří, „nemám ničeho na svědomí co by mne znepokojovalo, nebo jsem před dvěma dny se zpovídal; žádám jen, abych mohl Velebnou Svátost přijmouti a potom mám ještě přání, které mne zajisté splňte. Zde vedle mne leží tornistra; v ní jest bílý nákrčník, bílá pentle a růženec od prvního sv. přijímání. Ty věci jsou mi velmi drahé; doneste je mé matce jako poslední znamení mé synovské lásky. Oa zná tajemství onoho předsevzetí, které jsem v den prvního přijímání učinil. Doneste jí tento bílý nákrčník, který mi tak milý a drahý byl a řekněte jí, že nikdy nebyl poskvrněn, vyjma teď mou krví.“

(Fischer Lehrb. für Erstkomm. B. II. S. 57.)

Fr. Vaněček.

Kdo jsou naši evangelíci, „helvíti?“

Podává Linhart Jakoubek.

(Pokračování.)

Moci odpouštěti hříchy kazatelové jejich nemají; oni jen ohlašují odpuštění, jakési přikrytí hříchů. Zpovídají se velmi stručně, společně, hlasitě, an pastor všech se táže: „Zhřešili jste?“ I odpovídají: „Zhřešili.“ „Litujete svých hříchů?“ „Litujeme.“ „Já s vámi lituji,“ a jdou k večeři Páně. Tou jsou jim všechny hříchy odpuštěny. Kdosi pravil, že před ní mohou dělati, co by chtěli a po ní zase.

Odpustkům nevěří a lid obecný neví o nich jistě pranic. Pánům pastorům liberálům jsou předmětem urážek na papeže a celou církev.

Svátost posledního pomazání evangelické církve všechny zavrhuje pro libovolné výklady své na Písmo sv., jež připravily nemocné evangelíky o veliké milosti. Ale přece p. pastor navštěvuje nemocné evangelíky, zvláště na smrt nemocné, aby jim poskytl, jak říkají, útěchy. Modlí se s nimi „Věřím v Boha“ a těší je. Zdali zhřešil a lituje-li hříchů pastor nemocného také se táže.

Což jest ta útěcha jiného, než co praví sv. Jakub 5, 14.: . . . a polehčít jemu Pán . . . ;“ ovšem toho ostatního z celého textu, kterýž církev Kristova podává za důkaz této svátosti, si nevšímají a tím, celou svátost zamítají.

Při pohřbu loučí se s nebožtíkem také tím způsobem, že na dvoře ještě a před kostelem přes kázání a zpěv rakev otvírají a na nebožtíka sami se dívají a hostům a účastníkům pohřbu na jeho tvář podívati se dovolují.

„Oddavky“ jejich neuznávají pastoři za svátost. V těchto vesnicích smíšený sňatek uzavřen bývá velmi zřídka. V dřívějších dobách se to stávalo častěji. Každá strana zůstávala při svém. Děti bývaly buď katolické, neb chlapi po otci, děvčata po matce. V poslední době v jedné vesnici mimo tyto tři bylo v jisté smíšené rodině mnoho bojů, kam se má novorozené dítě ke křtu nésti, zdali do Moravce neb do Lidmaně. Rodiče matky evangeličky chtěli mermomocí do Moravce, do Lidmaně naléhala strana otce katolíka. Kde jest potom spokojenost manželská a láska rodinná ve smíšeném manželství.

V několika letech dá se vždy někdo z katolíků při uzavírání sňatku „odepsati“ k evangelíkům, z nich zase ku katolíkům. Ale víra obrátců z obou stran nebývá pevná. Činí tak obyčejně jen z pohnutek časných jakýchkoli, nejvíce, aby vyženil někdo neb vyvdal více peněz. „Odepsaní“ zradivše své druhé polovice, vracejí se často z ohledu na příbuzné své k původní víře. Jeden chudší člověk změnil dokonce víru svou asi čtyřikráte, pořádé z jedné

do druhé přebíhaje. O jiném, který se odstěhoval pro hanbu a výčitky svědomí do Ameriky, přinesena zpráva odtud, že přestoupil ze své evangelické víry na jinou, nejspíše anglikánskou. A to proto, že prý mu ta nová bude více vynáseti. (1) Z toho viděti, jak mají někteří víru svou na srdci přirostlou,

Odpadlíci od náboženství katolického kojí se ve lhovostnosti své výmluvou, že je víra jako víra, nesmyslným se uspáváním, že víra helvétská neliší se mnoho od katolické. Mnohdy nemajíce děti od svých rodičů svolení „odepsati se,“ dají se na hejtnanství civilním sňatkem oddati, když duchovní otec dle umíněnosti a přání jejich s evangelikem oddati jich nemohl. Ale kolik vrělých slz prolíje mnohdy staříčká matka katolička pro dceru svou odpadlici, kolik vroucích modliteb vyslala a vysílá za ni k Pánu Bohu.

Při oddavkách užívá pastor podobných obřadů jako v katolických kostelích. Spojuje také ruce snoubencům a svoje na ně vzkládá (!)

Při svatbách svých mají skoro takové zvyky, jako katolíci. Jeden sedlák evangelik vdával dceru a měl za družbu katolíka. To bylo ovšem divné. Když se tomuto bylo dle zvyku modlití před jídlem modlitbu, „Zdávas Maria“ toť se rozumí neříkal, spokojil se jen s jejich „Otčenášem.“

Při bohoslužbě zavrhují v zásadě obřady čili ceremonie, úkony a náznaky. Neklekají tedy ani při modlitbě, ani v kostele, nikde, znamení sv. kříže také nikdy naši helveté nečiní, svíce a lamp neuvžívají. Konají bohoslužbu jen slovy: tedy jen modlitbou, zpěvem a kázáním. Na tom si dávají záležeti, zvláště na kázání. Zpěv pěstují dosti, ale nějak seřizeno neb dovedného nemají. Modlitby jejich jsou za našimi daleko.

Vkutku však úkony, ceremonie přec konají. Nemohou si pomoci. Přirozenost toho žádá. Ohýbají, na příklad, tělo a sklánějí hlavu v lavici, jakmile vejdou do kostela, doma na stůl při modlitbě, pastor skládá ruce nad mrtvolami a nad hrobem, když ho vykropuje, ovšem bez vody, jen slovy. Protože však přec jen „slovo“ mají a úkony, jimiž nábožnost velice se probouzí, zavrhují, jest jejich bohoslužba příliš jednotvárná a nedojemná.

Oběti ve své bohoslužbě vůbec nemají. Zvláště jest to, a Edvard Brynych praví, že evangelické náboženství jest téměř jediné náboženství, které nekoná oběti.

Některé církve lutherské podržely více obřadů, nejméně však kalvínské, tedy i naši helvíti.

O drahém pokladu mše sv. ani památky, ani zmínky u nich. Patrně z toho, „že bohoslužbu katolickou (i řeckou a východních křesťanů, pokud jejich kněžstvo platně jest vysvěceno) nenahradí žádná modlitba, ani píseň ani kázání. Modlitbou atd. velebí Boha člověk, obětí naší = Bůh-člověk ustavičným sebe obětováním.“

Tak Edvard Brynych.

Latiny pastoři nepotřebují.

Evangelický chrám jest zbaven přítomnosti Kristovy a „proto zbožnému a uvědomělému katolíku,“ praví dobře kanovník Brynych, „jest v chrámě jejich smutno, teskno. Schází mu tam, po čem srdce lidské touží, přítomnost Ježíšova. Není tedy v pravdě stánkem Božím, ba starozákonní chrám jeruzalémský více byl než chrám evangelický.“

Kostel jejich zvenčí nemá žádného imponantního dojmu, jest jako obyčejná budova. Nad hlavními dvéřmi jest nápis, slova ze Zalmu. Uvnitř jest to obsáhlá, čtyřhranná místnost, s dřevěným stropem a s kamennou podlahou, v níž mimo kazatelnu, lavice, „stůl Páně“ kulatý, malovaným ubrusem potažený, a dva chóry s varhanami ničeho jiného není. Kazatelna nemá příkrovu čili stropu, a lavice jsou ve třech skupinách. Muži ženatí na jedné straně, v prvních lavicích dobří zpěváci, ženy naproti nim ve druhé skupině. Mezi muži a ženami jest kazatelna, vedle ní lavice pro pastora a stůl k večeri Páně. Mládenci a panny mají třetí svou skupinu lavic uprostřed u protější stěny, obličejem ku kazatelně a ke skupinám mužů a žen. I mají příležitost mládenci v kostele vyhlédnouti si některé děvče, jemuž by srdce svoje věno-

vali, a minulý pan pastor Szalatnay, který prý ničeho nesmlčel, co věděl, při pohřební své řeči nad jednou hospodyní vyrazil prý, že si ji byl oblíbil muž její v chrámu Páně.

Modlitby růžence nemají, ano v tiché hodince urážlivě si o nás řeknou, že se při modlitbě svazujeme „držákem.“ (!)

Průvodů zavrhují, ale nedůsledně při pohřbech je přece mají. Ale slavné průvody o našem Božím Těle a Vzkříšení se jim mnoho líbí, poněvadž v dny ty bývá v Cerekvi množství evangeličků ze všech třech vesnic na podívanou, i mohli by na velikém a malebném průvodu cerekvickém a na ozařujícím osvětlení oči nechat.

Výroční pouti svého chrámu nemají. Pouti zavrhují, zázraků a zázračných míst nepřipouštějí, ač Panna Maria Lúrdská užitím zázračné vody vyprosila na Pánu Bohu zázračné uzdravení také několika protestantům. Ale na katolické pouti na podívanou a na výzvědy, to chodí. Jeden čtverák helvíta z Moravče bývá prý skoro každý rok na Křemešníku pelhřimovském na pouti. Podívá se vždy asi do kostela, poslechne kázání, pozoruje život ten poutnický, má-li peníze, dobře se posilní neb něco zahraje, a jde zase pěkně domů, aby měl mezi svými co povídati, jak se „klaníme dřevu a kameni.“

Obrazů nectí, také žádných nemají ani v příbytcích ani v kostele. Dříve mívali stěny úplně holé. Ve světnici jednoho rolníka před lety nebylo ani obrázku, na stěně však nad stolem byl upevněn veverčí ocas. Později zavěšovali obraz Desatera Božích přikázání, později ještě Večeře Páně.

Poněvadž holé stěny míti nechtějí, mají v příbytcích světské obrazy, nejvíce císařské manžely, všelijaké panny, krajinky a zrcadla. V jiném statku, aby něco měli na stěně, mají v příbytku 3 zrcadla závěsná. Každá stěna má svoje. V jednom statku dovolili „mladí“ pro starou matku odpadlé dcery, hospodyně, již 20 let viseti katolickým obrazům na stěně, jež jsou ze starého vydání ještě. Jest to uznání hodno, ale jakmile matka shasne, půjdou asi obrázky hned do starého haraburdí nebo do ohně.

V posledních desítiletích, kdy se ohřívá často památka Jana Husi, ovšem vždy na ponížení katolické Církve, mají v některých příbytcích obraz Husův. Ještě lze viděti u nich obrazy nějakých jejich patronů z doby reformace. Jest-li to Kalvín se Zvinglim, kdož je zná? Luthera snad nectí? Jak přišli helvété k Husovi, jak řečeno, těžko je vysvětliti. Příbytky jejich obrazů prázdné snadno prozradí víru domu jejich. Do chalupy katolické, kde mají služku evangeličku, přišla zebřavá bába, i spustí hned šelmovsky, vidouc obrazy svatých na stěně: „zlaté naše obrázky; ty sednice helvítů nejsou ani žádné sednice, to je v nich pusto bez těch obrázků.“ Služka evangelička jsouc přítomna, dala se do báby a hájila se proti ní.

Velmi teskno jest seděti s helvítem neb v jejich společnosti, a najednou se zvoní klekání. Stane se to ve vesnici snad každý den někomu. Tu katolíci dle starého pěkného zvyku a také povinnosti vykonají svou pobožnost. Evangeličci v společnosti katolických ustanou mluvit, mlčí, kouří-li někdo, vyndá dýmku z úst, někdo kouří dál po tichu. Ovšem nemodlí se z nich nikdo. Nejsmutnější jest, že nedělají s námi znamení sv. kříže. To katolika v jejich společnosti vždy píchne a bolí. Krásného křesťanského pozdravení „Pochválen buď Pán Ježíš“ také neříkají.

Katolíci, je-li jich více pohromadě s helvíty, domodlivše se „Anděl Páně“ neb na potkání na cestě, dají si vespolek toto pozdravení, helvítům však odpovídají na jejich „dobrytro, dobré odpoledne, dobrý večer“ zase jen tímž nekřesťanským způsobem.

Na rakvích mají kalich (!) a ne kříž, v němž se chlubí sv. Pavel jako v kříži Krista Pána. A na „Pavla“ oni přece ještě něco dají!

Na hrobech místo křížů mají kamenné pomníky, zrovna jako židé. Jsou to kamenné hranoly, nahoře klenuté, s obrazem kalicha a nápisem na přední straně, jehož obsah bývá jako na křížích katolických: „Zde v Pánu odpočívá

atd.“ Dle novějšího způsobu bývají pomníky jejich stavby více umělecké a nákladnější, s různými ozdobami a s nápisy zasklenými, čehož nikdy nebylo.

V Moravci byl jeden starý muž „helvít,“ čtenář a rozumec. Když měl pobřeb, jmenoval ho pastor často v kázáních „písmář.“ Toho se jednou tázal a namítal jiný stařec, jen že katolík, proč oni nectí znamení sv. kříže, a proč nepozdravují křesťanským pozdravem „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus?“ Vždyť prý přece věří v Ježíše Krista jako Syna Božího, na kříži ukřižovaného, jako my, proč tedy kříže neuctívají a křesťanského zbožného pozdravu nedávají? I odpověděl uznalý a zkušený muž, člověk zdravého rozumu: „Vidíte, strýčku, to by mělo u nás také býti. To já uznávám, ale když naše víra toho nemá, když my toho nemáme v písmách“ Úsudek další necht si udělá laskavý čtenář sám.

Katolík-li někdy z přehřeknutí neb z jakéhokoli omylu dá evangelíku pozdrav „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus,“ odpoví někdo z nich patřičně „až na věky. Amen,“ někdo nevhodně: „Dejž to Pán Bůh,“ neb „děkuji,“ neb „dobrýtro“ atd.

Na opatovské osadě evangelické za Pelhřimovem od moravečské pět hodin vzdálené, spatřiti lze na štítech stavení evangelických tu a tam vymalované kalichy. K tomu zvyku jejich vztahuje se název spisu Brynychova „Kříže a kalichy,“ poněvadž na Královéhradecku mimo kalichy evangelíků i kříže na staveních katolíků, jako odznaky víry obyvatelů jejich, bývají. Avšak v smíšených obcích těchto ani v jediné ničeho takového není.

Rozumí se i soch svatých, krucifixů, kapliček, křížů v poli neužívají. Svěcené vody, vůbec svátostnin, svěcenin a žehnanin nemají.

Ostatků svatých nectí. „Za to však ctí ostatky a hroby těch, kteří proti církvi obecné vystoupili,“ jak podotýká kanovník Brynych.

Modlitby „Zdrávas Maria,“ jak řečeno, nemají. „Otče náš“ mají, ač přichází katolíku vždy nezvykló, kdykoli je slyší u příležitosti modliti se: „Otče náš, který Jsi v nebesích odpusť nám viny naše viníkům našim a na konci po „ale zbav nás od zlého“ přidávají: „Neboť Tvé jest království i moc i sláva na věky. Amen.“

Odpolední pobožnosti mají v kostele každou neděli. Pastor hledí přísně k tomu, aby nedělní klid byl zachováván od nich. Ani k „muzice“ nesmějí jíti mladší, leč až po „modlení“ odpoledním neb po „nešporách,“ jak říkají. Jednou prodloužil „modlení“ až do večera, aby dospěla i nedospělá mládež nemohla hned odpoledne místo kostela oddati se veselí a marnosti. Nedávno zkoušeli hasiči moravečtí v neděli odpoledne novou stříkačku, také mu to právem nebylo vhod.

Na křesťanské cvičení v neděli obpoledne také prý jezdí pan pastor, jako to činí katoličtí kněží. Shromáždí se ve světnici váženého jejich občana. Větší část cvičení vyplní zpívání. Proto každý evangelík, který se ho účastňuje, nese sebou v ruce neb pod paždí kancionál. Bez něho pravý helvít nemá do kostela jíti, ani na pohřeb ani na jakoukoli jinou pobožnosť. Snadno pochopitelné, ježto zpěv vyplňuje největší část jejich bohoslužby. A také skoro všickni dospělí muži jsou opatřeni knihou tou a nosí ji do kostela. Na deskách nese obraz kalicha.

Přijda do kostela, pokloní se každý v lavici a zvedne hlavu vzhůru na protější kruchtu, kde jest upevněna černá tabulka, na níž před bohoslužbou napíše pan učitel křídou číslici té písně v společném kancionálu, která právě v ten den má se zpívati. Dle té číslice najde si každý snadno píseň.

„Desetero Boží“ a „Věřím v Boha“ ovšem mají. Před jídlím a po jídle se modlí. Beze všeho kříže však modlitba ta zdá se býti neúplnou, žádnou.

Postů nemají docela žádných. Namítají, že Kristus se postil za nás, nám netřeba prý více se postiti. Jednou v pátek dostal žebrák, dobrý katolík v jejich statku masovou polívku. Nechtěje ji jísti, vylil prý ji nepozorovaně do nádoby vedle něho stojící a odešel.

Velký Pátek, den pro nás přemutný a proto den přísného postu, slaví jako den veliké radosti, a vskutku není jim většího a při tom radostnějšího svátku nad Veliký Pátek. Na den ten jdou všichni k Večeři Páně, a chudšas každý musí mít v den ten nějaké maso. Budiž zde dodáno, že před Večeří Páně ráno se nepostí, nýbrž s chutí snídají. „Jest však nepřirozeno oddati se radosti, kdy vše truchlilo; jest to i nedůsledno, jelikož jindy nejdůležitějším dnem jim jest neděle dle apoštolské tradice, ne pátek. — Kdyby jednali důsledně, musili by za týdenní den sváteční mít vždy pátek.“ Tak uvažuje Edvard Brynych.

A v Moravči na věži zvoní na Velký Pátek, až by zvony rozbili. Činí tak ještě s tím nadšením, že katolíci v Cerekvi oddávající se smutným a dojemným obřadům, všeho zvonění se zdržují.

Takových nedůsledností jest víra jejich plna a i povrchní pozorovatel musí nabyti přesvědčení, že vyznání helvétské jest tvrdošíjný blud a ruina čistě, božské víry obecné, již se předchůdcové pastorů jejich odcizili a tito sami zatvrzele, netečně a jediné svaté pravdě lhostejně v bludu trvají.

Stůžtež zde příklady jejich křiklavé nedůslednosti: Dokud si nevystavěli věže s velkými 3 zvony, smávali se nám, že v Cerkvi pořád vyzvánějí, to že je samá pompa, říkali, a teď sami, co si vystavěli věž?

Před každou nedělí v sobotu večer „slavějí“ také jako v Cerkvi, a zvonů užívají při průvodech pohřebních a k seznáčení do kostela. V Leskovicích a v Litohošti umíráčkem a hrany si zvoní zvonkem na katolické kapličky, kdežto v Moravči ani umíráčkem ani hrany na věži si nezvoní. Jest to podivné! V jedné z prvních dvou vsí také nikdy se nezvonilo. Ale když zemřel před lety jednomu „povnému“ chalupníkovy syn, a otec chtěl mu slavný pohřeb vystrojiti, ač vždy zvonění se smával, vyběhal si nevím kde všude dovolení, aby si mohl dáti zvoniti hranu a při průvodu, jako katolíci vždy činili. Dosáhl toho — a od té doby se jim to stalo zvykem, ač prý někteří z nich na onoho „falešného proroka“ dlouho se horšili, co že jim to zavedl! A možná že měli radost, že snadno přišli k tomu, po čem dávno toužili.

To se stalo dávno před tím, než si v Moravči pořídili věž a zvony. Bylo to někdy na podzim před 16 lety. Nevysoká ale úhledná věž byla právě dostavěna, a z Moravče hnul se průvod (!) evangelíků s pastorem v čele a došel až do sousedních Leskovic, očekávaje povozy se zvony od Tábora příjíždějící. Cerekvičtí „staří“ muzikanti (!) vyhrávali slavně, a bujně banderium bodrých rolníků činilo průvodu pěkné pozadí. To byla sláva tehdy! Družiček bylo plno, jen že když je bolely nohy, posadili je na zvony a kolem nich, nemajíce sebou jiných povozů, i byla to pěkná podívaná na jednoduché vozy, a na těch byly zvony a na zvonech seděly nevinné družičky.

Do té doby slavili v Moravči posvícení vždy kateřinské, ale od té doby na památku pověšení zvonů slaví „helvétské“ čili císařské.

Varhan neměli nikdy, až asi před 7 lety si je opatřili, a učitel hned se na ně doučoval a teď hraje. Nepatří zvony a varhany k ceremonii?

Rouch obřadních nemá pastor žádných, poněvadž neslouží oběti ani žádných nepotřebuje. Ale proč nosí dlouhý talár s řasnatými rukávy, na krku bílý límec a pod krkem na prsou bílou mašli a biret? Biret jeho jest jiné formy než náš biret. Má dvojí druh: jeden jest podoben našemu, má však čtyry rohy a látku těžkou a lehkou. Druhý jest široký a pleskatý příliš.

Jiná nedůslednost: Obrazy nemají, ale vidouce takovou prázdnotu v kostele svém, dali na stěnách jeho namalovati několik nápisů, citátů to z Písma sv., jako na př.: „Dům můj jest dům modlitby,“ „Já jsem Hospodin Bůh tvůj“ a j., a okolo nich namalovali černé rámce. Což jest to jiného než obrazy?

Nad kazatelnou mají na stěně symbol rozevřené knihy s nápisem: „Nestydím se za své evangelium.“

Ale s jejich opovrhováním obrazy svatých má se to divně. Ze zásady obrazy opovrhují, a hle, skoro ve všech domech jejich nalezneš zasklený

obraz Večeře Páně zrovna takový, kterého užívají katolíci: Pán Ježíš s 12 apoštoly. Jak si tohle lze vysvětliti? Aneb jak si má katolík vyložiti tu skutečnost, že v jednom statku jejich mají obraz Panny Marie, sv. Josefa a Pána Ježíše na kříži pnicího? Vždyť se kříže straní, jako — nechceme říci kdo. Aneb ať vyloží někdo to, že se hospodář i hospodyně téhož statku modlí „Zdravas Maria“ a učí této modlitbě svoje vnoučata. Nijak jinak nelze si toho vysvětliti, než že jsou chudáci popleteni a nevědí sami, co dělají a co dělají mají.

Spíše dá se vyložiti, ač jest to zvláštní a podivné, že před mnohými lety, když smíšená manželství byla častější, matky a babičky evangelické učily děti a vnoučata svá katolická písním a modlitbám katolickým. I říkala prý jedna taková matka „helvice“ s jakousi chloubou ke katolíkům v mohutné a zřetelné řeči své: „Vždyť já se také umím modliti „Zdravas Maria“ a „Zdravas Královno“ a naučila jsem to modliti se děti a vnoučata svá.“ Nyní snáze pochopíme jednání onoho starého hospodáře, pravíme-li, že jeho matka byla katoličkou, kdežto on s bratry svými byl po otci evangelíkem. Nejspíše od ní naučil se v útlém mládí oněm krásným modlitbám k Rodičce Boží a do dnes nemůže se jich ani Ježího obrazu zbaviti, ač jest jinak „pevný“ jako skála. Ale co jest to za pevnost, když ten úhelový kámen jeho víry, snižování důstojnosti Nejblah. Panny Marie, jest u něho pobořen neb zcela vypadl? Jest o to šťastnější, než ostatní. Snad se mu za to Rodička Boží hojně odmění!

Jejich víra klečení nemá, a neklekají nikdy, a proč v domě tomto a i v jiných domech při modlitbě klekají? Při modlitbách večerních, někde i ranních klekne celá rodina. Hospodář modlí se nahlas z knížek, ostatní potichu.

Tradice rozhodně zavrhuje, ale „Věřím v Boha“ a křest nemluvnátek, o nichž není v Písmě Sv. ani zmínky, přece mají.

Mimo to „kromě nedělí slaví také některé svátky Páně od obecné církve zavedené, ač o tom není ani písmenky v Písmě sv., ale slaví je dokonce i v ty dny, kdy je církve obecná slaví, a jak je na sněmě svém ustanovila, na př. velkonoc, aneb jak starobylé tradice dny jejich ustanovily, na př. vánoce dne 25. prosince atd., o čemž v Písmě sv. teprve ani zmínky není.“
(Pokr.)

Kdo jest větší antisemita?

Na svadbě seděl u stolu velebníček a vedl hovor s paničkou zdánlivě velice vzdělanou. Po sociální otázce vzata na přetřes otázka židovská. Tu spustila panička na všecky čtyry kola a konec byl: Kněží by měli místo peklem hroziti židovskou vládou.

„Věru, velebnosti, závidím vám vaši kazatelnu; být já na kazatelně, tak bych mluvila proti židům, až by mne zavřeli — a jak by mne pustili — začala bych znovu.“

„Dovolte, milostivá paní,“ praví klidně velebníček, „jedinou otázku.“
„Prosím.“

„Od koho běrete maso?“

„Já, od Steina, protože křesťani nemají nic kloudného, samou šlachotinu — a Stein dodává vrchnosti.“

„Vidíte, milostivá paní, abych těm křesťanům pomohl, raději jím ty šlachotiny od Vohnouta — a to tak dlouho, až se zmohou aspoň tak, by milostivá paní si mohla i v křesťanském závodu vybrati na řízky — a nemusila se zlobit na to, že nemůže u křesťanů nic kloudného najíti.“

„Antisemiticky mluvit — škodí, ale antisemiticky jednat — prospívá.“

D r o b n o s t i .

Pána Boha — ne, ale knížete — ano! Dne 8. září, tedy na svátek narození Panny Marie šel jistý farář do kostela. Na louce knížecí hrabali. Nedávno měl řeč, a v ní dokazoval, že lid náš nerad pracuje na svátky Mariánské — a tu vidí opak svého důkazu.

„Tak už i vy“, spustí na hrabáky a hraběnky v polosvátečním a v polosvědním obleku, „zrazujete za několik krejcarů naši svatou víru?“

Otázané ženy daly se téměř do pláče a plačtivým hlasem omlouvaly se, že prosily pana Z., aby je tentokráte do práce neposýlal, že ale jim pohrozil propuštěním z panského výdělku.

Kněz napsal lístek p. Z.: „Nebudete-li se hned „pakovat“ z louky, píšu to zítra knížeti pánu!“

Než šel z kostela, byla louka čista!

* * *

Jak lze dopomoci zřízencům pošty k nedělnímu klidu. Jest sice ustanovena již úleva na neděli, avšak skoro jen úleva, mnohý přece nemůže do kostela na mši svatou. V tom ohledu jeden mladší duchovní zachovává se dle zásady: nikdy v sobotu nedávati psaní a záskyly na poštu, neboť v neděli jistě musí někdo s nimi do domů, nebo pro ně na poštu. A kdyby to několik kroků bylo, kdyby to jen udeření razítkem bylo, když to v neděli lze zamezit, staň se tak, třeba na ujmu korespondence (někdy docela lhostejné) ke cti a chvále Boží.

* * *

Svěcení neděl na panstvích katolických kavalirův. Na panstvích knížete Koloredo-Mansfelda amtiruje se až dosud z pravidla v neděli (svátky vyjmaje) od 9—12 hodin. Proč? Mnozí úředníci by si přáli, aby v neděli nemuseli do kanceláře, ale těch ohledů lidských a — bázeň!

U p o z o r n ě n í .

Do čísla 4. tohoto ročníku „Obrany víry“ vloudily se do článku „1800—1900“ následující tiskové chyby:

Strana 54.	2.	odstavec	10. řádka	místo „otvorem“ — „otrokem“.
„	2.	„	13. řádka	místo „vyliti“ — „vylili“.
„	2.	„	5. řádka	zdola místo „prosbu“ — „porobu.“
Strana 55.	2.	„	2. řádka	shora místo „po věšinu“ — „po většinu.“
„	2.	„	11. řádka	shora místo „dokavad“ — „dotud“.
„	2.	„	20. řádka	shora místo „k záhubu“ — „k záhubě“.
„	2.	„	3. řádka	zdola místo „velci“ — „velci“.

Obsah „Obrany víry“:

Vhodné odpovědi na námítky proti katolické víře nejčastěji pronášené. (Upravil M. V. Zahradnický. Pokračování.) — O mši svaté. (Dle Bened. Stím. podává Vinc. Bosáček. Pokračování.) — Obraz Panny Marie Strakonické. — Pětašedesátiletý neokommunikant. (Fr. Vaněček.) — Upomínka na první sv. přijímání. (Fr. Vaněček.) — Kdo jsou naši evangelíci „helvíti“? (Podává Linhart Jakoubek. Pokračování.) — Kdo jest větší antisemita? (Vinc. Bosáček.) — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Vhodné odpovědi na námitky proti katolické víře nejčastěji pronášené.

Upravil M. V. Zahradnický.

XVII. Divy a zázraky.

(Dokončení.)

4. Nedá se poznati, zdali podivná událost nějaká zázrakem jest čili není. — Oni stojí na tom a tvrdí, že příroda sama v sobě má moc, podivné účinky vyvozovati, že každý námi označený účinek zázračný není nic jiného, nežli tajemství přírody, kterého my prý neznáme. Abychom říci mohli, že ten neb onen účinek jest zázrakem, musíme dříve věděti, jak daleko síly přírody sahají. Kdo to ale může věděti? Proto jest skutečnost zázraku vždycky nejistá.

Ku podivu, titěz lidé, kteří se za našich dnů chlubí, že všecko vědí a že nejskrytější tajnosti přírody vypátrali, přiznávají se přece zase ku své nevědomości, jen když ji jako šíp proti náboženství upotřebiti mohou. Proto rádi připouštíme, že síly přírody ani neznají, a k tomu ještě dodáváme, že pokládajíce se ne však ze skromnosti za nevědomce, skutečně i nevědomci jsou. Co z toho následuje? Nevědouce, jak daleko ty které síly sahají, víme přece, že sami sobě odporovati nemohou a že stálými zákony se řídí. To nahlížejíce, lehce poznáme pravé zázraky. Nebo kdykoliv pozorujeme, že na nějakou bytost něco působí s přirozeností její se nesrovnávajícího, nebo vidíme-li, že se ruší zákony, které jsme ze zkušenosti za nezměnitelné poznali; vidíme-li konečně, že stálý a všeobecný zákon přírody bez přirozené příčiny se změnil: můžeme vždy tvrditi, aniž bychom se tím nějakého bludu dopustili, že působila zde příčina nadpřirozená a nadlidská — že se stal zázrak.

Tak víme ku př., neznajíce třeba všechny síly ohně, že tělo lidské ve svém přirozeném stavu v něm shoří, jestliže se k němu velice přiblíží. Vidíme-li však, že lidské tělo ve svém přirozeném stavu v ohni nejen nehoří, nýbrž od něho ochlazeno bývá, a sice skrze prostředek, který k účeli tomu v žádném poměru není, totiž skrze znamení svatého kříže, což nedopustíme se bludu, řekneme-li, že je to zázrak. A proč? Protože zničující (pálící) síla ohně není totožnou se silou opačnou (chladící); byl by to odpor sám v sobě.

V nezměnitelnosti zákonů přirozených máme ještě jiný nepopíratelný důkaz. Buďsi jakýkoliv cíl, kterého stvořená síla dosáhnouti může, tolik jest jisto, že za téhož případu a za těchže okolností vždycky jedno a totéž působí. Tomu svědčí zkušenost všech věků tak jasně a nepopíratelně, že opominouce i všech jiných důvodů upříti toho nemůžeme. Voda byla vždycky mokrá, oheň vždycky pálii, slunce vždycky svítilo a hřálo, země vydávala vždycky rostliny, nůž vždycky řezal nebo píchal atd. Za stejných okolností vidíme stále tytéž účinky přírody. Vidíme-li ale ve zvláštním případě, že žehnáním, vyzváním některého Svatého, dotknutím se sv. ostatků zákony tyto se mění, můžeme pak býti v pochybnosti, že to není dílem přírody, nýbrž účinkem mimořádné síly? Kdyby tyto události přirozené povahy byly, musely by se vždycky opakovati, kdykoliv by tytéž příčiny účinkovaly; tak by musely sv. ostatky neustále tytéž zázraky působiti. Není-li tomu tak, nemůžeme patrně jsoucnost zázraků upírati.

Mnozí konečně praví: Nemohu se odhodlati, uvěřit jistým událostem, které se v některých knihách čtou.... Mne zdají se málo věrohodnými.... Jsou tak nápadně.... Vy že v ně nemůžete uvěřit? Odpověď na to jest lehká: Vy nepotřebujete v ně věřit. Zastávajíc skutečnou existenci a pravdivost zázraků, nechceme tím říci, že všechno, co se za zázrak vydává, také skutečně zázrakem jest. Mezi zázraky, ve které věřiti povinností naší jest, jsou zázraky ve sv. Písmě starého i nového Zákona zaznamenané, neboť ty jsou Duchem sv. dosvědčené a vnuknuté. Po těchto zasluhují plné víry zázraky Círky sv. za přispění Božího prozkoumané a blahořečením Svatých potvrzené, jichž upírati bylo by věcí velmi odvážnou; avšak ostatní zázraky, které se v životopisech Svatých vypravují, vyžadují jen tolik víry, kolik jí poskytuje věrohodnost spisovatelova, uvedená svědectví, jakož i kritika, která je podává a ztvrzuje. Vypravují-li se ale události beze vši kritiky, nestává povinností v ně věřiti, nýbrž jest docela moudré, v ně nevěřiti. Ba nejsme povinni věřiti ani v takové zázraky, které se opírají jen na lidskou autoritu, a kdyby je i zákony kritiky ztvrzovaly. Kdo v obecném životě v nějakou třeba dokázanou událost věřiti nechce, činí se sice směšným, jest, jak se říká výstředním, svéhlavým, nedůvěřivým, ale proto neprohřešuje se ještě proti víře. Podobně činí se směšným ten, kdož nade všechnu pochybnost po lidsku odůvodněnému zázraku věřiti nechce; poněvadž to ale sv. víra k věření neukládá, není proto nevěřícím.

Zajisté nemůže se již opatrněji jednati a lidem věc sama ulehčiti. Kdyby tomu tak všichni lidé porozuměli, jak snadno by všeliké předsudky proti zázrakům vymizely! Ale kam vlastně mívá všechny ty námitky nevěrců proti zázrakům? Ony odhalují jen velikou nezapomnělost toho, který je pronáší.

Vliv tisku na mravnost.

Mezi vynálezy doby nové, jež měly veliký účinek na dějiny světové a tím také na mravnost, jež základ svůj má v dobrém vychování, počítati lze vším právem tisk. Tisk jako ostatní veliké vynálezy jest světovou událostí a také, jak z historie se dovídáme, způsobil vynález tisku veliké věci ve společnosti lidské, které též na mravnost pokolení lidského nezůstaly bez účinku.

Největší a nejdůležitější mocností v životě lidském bez odporu jest škola a tisk a tudíž také největší a nejdůležitější otázky řeší se za spolupůsobení školy a tisku. Největší náklad vedou nyní lidé na tisk a to ne bez důvodu; vědí dobře, jakým mocným činitelem jest tisk a jak hluboko zasahá do záležitostí lidských. Důležitost této věci má na zřeteli též Církev a ne-

může tedy sloužit pravým synem Církve Kristovy ten, kdo u věci té lhostejným zůstává. Věru všichni katolíci, jimž skutečně leží na srdci rozkvět Církve, jsou téhož mínění a zajisté nezanedbávají svých povinností, aby se dobré a záslužné věci neujmali. Jsou ovšem mezi křesťany mnozí, jimž vše jednostejně jest a také o to se nestarají, prospívá-li věc dobrá nebo ne. Tito vlažní křesťané nepomýšlejí, že takovým počínáním poškozují věc svatou a zároveň se dopouštějí velikého hříchu nejen proti sobě, nýbrž i proti jiným, poněvadž blaho své a blaho ostatních vydávají v šanc všem odpůrcům zjevného náboženství a všeho toho, co na Boha upomíná, aniž by pomýšleli na obranu svaté věci. Za to nejzvrůvější nepřátelé Církve katolické stejného jsou s námi smýšlení, co se tisku dotýče a všechny své síly na to obětují, aby dostali veřejný tisk do svých rukou, dobře vědouce, že jim prokazovati bude dobré služby v jejich podnicích. V nynějším století události světoborné dějí se jenom za spoluúčinkování veřejného tisku.

Když nepřátelé všeho náboženství, tak zvaní „svobodomyšlní“ a „zednáři“ uznávají důležitost tisku a všemožně o to pracují, aby ve svých rukou veřejný tisk měli, proč medle křesťané neměli by se s ještě větší horlivostí o to zasazovati, aby dobrý tisk byl rozšiřován ve prospěch Církve svaté? Zde jedná se o věc dobrou a pro Církev, zřídlo to naší spásy, prospěšnou a to jest povinností jednoho každého, aby věc užitečnou podporoval a jí průchodu zjednával.

Než s velikým zármutkem budiž poznamenáno, že se právě opak děje; neboť tisk špatný úžasně rozšiřuje se mezi lidem, tisk dobrý za to pozvolna cestu si razí do řad lidu a nezřídka bývá i zatlačen tiskem špatným. V každém skoro knihkupectví bývá vyloženo spisů velmi mnoho obsahu protináboženského a jdou velmi rychle na odbyt a dočkávají se v krátké době několikaletého vydání. Objeví-li se však nějaký dobrý spis, ten dlouho bývá za skříni vyložen a málo kdo se po něm ptá a tudíž obchodník nechce do skladu knihy dobré, poněvadž, jak se již mnohý vyjádřil, spisy dobré se nevyplácejí.

Namane se nám tedy otázka: „V čem vězí příčina toho nezdaru?“ Odpověděti na otázku tuto není věcí těžkou, ale za to důležitou a nesmíme tudíž opominouti v krátkosti o tom se zmíniti.

Přirozenost lidská jest toho hlavní příčinou, nebo člověk bývá vždy dříve nakloněn ku zlému než k dobrému a tak snadno věc špatná najde u člověka útulek. Mimo to má velikou váhu ta okolnost, že odpůrcové Církve a náboženství vůbec jsou při svých podnicích chytřejší, odhodlanější a což ještě na váhu padá, obětavější než křesťané.

Také způsob, jakým se tisk špatný rozšiřuje, značně napomáhá při této věci. Uvedeme zde jen několik příkladů rozšiřování špatného tisku, abychom poznali neurvalost nepřátel Církve, s kterou se starají a namáhají zjednati průchod tisku špatnému a tím zároveň svým pro společnost lidskou záhubným zásadám.

Ten neb onen spis bývá v tak zvaných liberálních listech nad míru vychvalován, obecenstvů jako spis velmi užitečný a blahu člověčenstva na nejvyšší potřebný doporučován. Vychvalování takové a doporučování vyplácí se velmi dobře listům liberálním, jak toho každodenní zkušenost dokazuje. — Mezi horlivými rozšiřovateli špatného tisku vidíme hlavně zastoupené svobodné zednáře, kteří všeho se chápou, jen aby mohli Církvi svaté uškoditi. Proto najímají hromadně kolportéry, kteří vynikají velikou drzostí a jsou pravými mistry v oboru svém. Svobodní zednáři vyhlednou si za oběť svou hodné, při tom ale nezkušené katolíky a podvádějí je, že ozdobi spisy své obsahu protináboženského na oko titulem nezávadným. Jiný prostředek bývá ten, že se vydávají spisy a brožury, v nichž se vyhláší učení katolické za bludařství, bohoslužba katolická za modloslužbu, dále se v nich papež, biskupové a kněží podezřívají nebo dokonce hanobí a tupí, celé pak zřízení církevní

prohlašuje se za zpátečnické a toliko že prý na oklamání věřících jest vymyšleno.

Podobných zkázonosných spisů daruje se mezi lid veliké množství a lidu to velice lahodí, když dostane knihy zdarma. Aby pak lid byl ve tmě držán a neprohledl nekalé řemeslo svých dobrodinečků, dostává se mnohým kromě zkázonosných spisů také bible, ale ovšem zfalšované. Takovým jednáním dá se snadno lid obecný vláskati do tenat od nepřátel Církve jemu nalícených a pak bývá všechna práce marnou, aby člověku takovému se dokázalo, že četbou špatných spisů doznává zkázy jak ve víře, tak i na mravech. Člověk takto svedený vždy odpovídá: „Kdyby ti dárcové knih byli špatní lidé a nepřátelé svatého náboženství, zajisté že by nám nedávali darem Písmo svaté.“ Za podobných okolností, namáhej se, jak chceš, člověka takového nepřesvědčíš.

Jiný způsob, jakým se zjednává průchod špatnému tisku, jest neurvalost a veliká prolhanost, skorem až nestydatost se strauy našich odpůrců. Všude na veřejných místech jako na stanicích železničních, v hostincích, kavárnách a p. vystavují se špatné spisy, jež bývají mnohdy tak nemravné a ohyzdné, že jich sporádaný člověk ani nečte. Než toho žádá svoboda ducha a tisku a proti té nesmí se nic namítati. (Pokr.)

Kdo jsou naši evangelíci, „helvíti?“

Podává Linhart Jakoubek.

(Dokončení).

Jiná křiklavá nedůslednost udála se o jubilejní slavnosti jejich r. 1885. v Moravci. Mimo slavnostní průvod (užívají velmi často průvodů, ač je zavrhují) dopustili se té nešťastné nedůslednosti, že si osvětlili okna celé vsi, Bylo tam slavnostní osvětlení jako bývá v Cerekvi o vzkříšení. Kam dali rozum? Vždyť v kostele a v příbytcích nemají ani jediné svíce, ani hromničky, ani jediné lampičky, a vždy se tomu smávali!

Lapavé otázky a námítky, které katolíkům někdy předhodí, dostanou-li se do něčeho takového, ale jest to velmi zřídka, bývají prý: Proč váš kněz vypije víno (!) sám a vám k sv. přijímání dá jen chléb (!)? Tak říkají o nás, nevědouce toho hrozného rozdílu mezi naším sv. přijímáním a svou večeří Páně. I odpověděl kdosi na to, že si může vína dáti nalíti v hostinci a zajísti k tomu kousek chleba a má to jako oni při večeří Páně.

Dále proč náš kněz u oltáře pořád se shýbá? Chudáci nevědí ničeho o klanění se přítomnému Spasiteli na oltáři po konsekraci. Mnohá kluzká slova vyplynou také asi z úst jejich o našem Nejsvětějším Tajemství při vzkříšení a o Božím Těle, kdy okázalé a slavné průvody s Nejsvět. Svátostí Olt. v Nové Cerekvi mívají od nich hojně nečinných a necitelných diváků. Odpusť jim, Pane, v Nejsvětější Svátosti Oltářní přítomný, neboť nevědí, co činí, námítky takové činíce a tak Tě urážejíce!

Jak se smávali našemu zvonění, nazývající je „samé cinkání a pompa v Cerekvi.“ Teď neřikají ničeho, když sami zvoní. Hudby církevní neměli nikdy a naši také se vysmívali — až přišlo na varhany, a na pohřbech asi dvou měli již také hudebníky, kteří doprovázeli jejich zpěv. Ale nešlo prý jim to tehdy. Hudebníci byli mladí a nezvyklí tomu. Pan učitel zpívává s vybranými zpěváky hlavně mladšími nějaké vložky dvoj- i trojhlasné.

Takové odpory a nedůslednosti kdyby uvážili a milostí Boží osvíceni byli páni pastoři, jistě musili by se navrátiti do lůna pravé církve i s ovcemi svými. Ten prostý lid jest politován hoden. Ten za nic nemůže. Jakou víru

od otců zdědil, tu i chová a drží se jí pevně, zvláště když jest od kazatelů svých pobádán a poučován. Svým rozumem, jsa bez zkušenosti v dějinách, a ve vědě náboženské, nemůže se vzhopiti, aby se vyprostil z pout bludu. Náboženství jeho jest nepřemožitelně bludné. Ale pastoři by měli pravdu poznati a přivésti ho do středu samospasitelné církve, a ne, jako mnozí čeští pastoři v Polabí a v Čáslavsku, zaryté hanobiti naši církve, papeže a Řím a v časopisech periodických bludy svoje a zášť ke všemu, což katolické jest, rozšiřovati.

Abychom ještě doplnili deskriptivu našeho pastora, prozrazujeme, že jest asi padesátník, silný právě není, má plný vous na bradě delší, příjemný hlas, zvláště když káže. Zdá se, jakoby obrazy Jana Husi, které viděny bývají namalované, mu z oka vypadly.

Káže s velkou affektací, ale případně i dojemně. Skoro o každém pohřbu mívá troje kázání, v domě na dvoře, v kostele a nad hrobem. Jest ženatý, dětí nemá. Říkají mu „dvojtihodný pane,“ jinak ho jmenují „pán,“ a v posledních letech také „pán farář,“ ač dříve nikde nebylo o „faráři, faře a farním úřadě“ v Moravci ani slechu. Ruku mu líbají. Paní jeho říkají „dvojtihodná paní.“ Učitel jejich jest pastorův bratr. Jsou Moravané.

Pastor jest dosti pečliv o své stádce a zpozoruje-li nějaké chyby a nectnosti jak u celku tak u jednotlivců, napomíná prý je výstražně, kárá a poučuje. Avšak ku katolíkům prý právě křesťanské shovívavosti a lásky nemá. — Není-li doma ani pan pastor ani učitel, vede služby Boží jeden presbyter ze sboru moravečského. V neděli trvá jim bohoslužba asi od 9¹/₂ až do poledne.

Kéž by pozuali naši helveté svoje nepřímé, převrácené cesty a navrátili se v lůno církve obecné. Církev svatá vyzývá věřící k vzpomínce na ně v mnohých krásných modlitbách. Vzpomeň si tedy, laskavý čtenáři, také někdy na svoje bloudící bratry.

Vzdávati se naděje na jejich obrácení není moudré. Snad milost Boží evangelíky české brzy zpět povolá.

Přímluva Panny Marie Lúrdské uzdravila zázračně několik protestantů. Zdali pak se o tom neb vůbec o všech zjeveních a zázračných událostech Lúrdských do nejnovější doby spadajících evangelíci dověděli? Sotva asil A zdali ano, hnulo to pastory? Vědí-li o všem, proč nehledají pravdy, aneb vědí-li, kde jediná pravda jest, proč s lidem svým se nenavráti? Církev katolická by své pobloudilé a nezdrárné syny s pohnutím přijala do své náruče, jako otec onomu marnotratnému synu v Evangelíu učinil. Či se bojí pastoři jen o svou existenci, o svůj chléb? — Úzko jest u srdce, uváží-li se, jakých velkých milostí zbavují lid svůj i sebe, a jak těžké, ba těžké zodpovídání způsobují si před Božákým Pastýřem duší na věčnosti.

Vždyť moravečský pan pastor jeví se vážným, Písma sv. znalým, o své stádce starostlivým, oduševnělým, jest pobožný, v mravech přísný, o všech nedůslednostech své víry a svých svěřenců ví a je trpí i nařizuje — tážeme se, nepřemýšlí nikdy, co jest pravda a kde jest pravda? Či slepě kráčí v šlépějích předchůdců, kteří se byli nerozumně od obecné církve odtrhli? Či také těší se nesmyslným výrokem, jako někteří jeho svěřenci: „Je víra jako víra.“ To jest nemožno!

Nic jiného mu neschází, než s milostí Boží aby vzal a četl katolické knihy a svým svěřencům ku četbě je předkládal, a všickni aby osvíceni Duchem Sv. čtenému rozuměli — ostatní dostaví se samo sebou. — Poručíme je do ochrany a vůle Boží.

Kdo toho dočká, za 50 a 100 let uvidí nějakou velkou změnu s nimi. Časy jsou teď v každém ohledu pohnutlivé. Za několik desetiletí bude naše drahá vlast v jiné zcela podobě. Vždycky však v šťastné podobě, bude-li národ český rozhodně katolický a marianský.

I prosím milého čtenáře, aby i on, až nebude hned mít svůj zbožný „Zdravas Maria“ komu věnovati, vzpomněl si s ním ku spáse bratrů bloudících také na novocerekvické osadě s povzdechem:

„Bože, jenž každého k spasení povoláváš a nechceš, aby jediný zahynul, pohleď milostivě na duše lstí nepřitele sklamané a svedené. Dejž, ať veškeré roztržky a sváry mezi lidem křesťanským zcela přestanou, všickni od pravé víry zbloudilí bludů se odřeknou, k jednotě pravdy se navrátí, a jí věrně se držíce, věčného života dosáhnou, skrze Ježíše Krista, Pána našeho.“

Žádá toho od nás láska bratrská.

P o s t n í n e d ě l e.

Od pradávných dob zvláštní důležitosti se těšily neděle postní. Ať připomeneme jenom hluboký jejich význam v duchu církevním, určitý počet jejich a jak důležité věci v dobu tu projednávány v radách, ceších řemeslnických a jiných společnostech. Ve starých listinách velmi často dočítáme se, že ta neb ona událost se stala a zaznamenána léta spásy v neděli „Invocavit, Reminiscere, Oculi, Laetare, Judica“ (I. II. III. IV. V. neděle postní — dle počátku mše sv.) Dosud pak lid některým nedělím přiděluje názvy významné, jiné se z paměti vytratily a toliko v knihách se s nimi setkáváme.

První neděle postní sluje „č e r n á“ (pytlová, sazometná) na označení, že se věřící šatem barvy temné odívali, by ukázali smutek a kajicnost. Snad také popeleční středa účinek měla na pojmenování neděle té.

Ani tato ani následující neděle nemá nyní v ústech lidu zvláštního názvu, dříve slula druhá „s u c h o u“ nebo „p r a ž n o u“. Suchá se jmenovala dle kvatembu či suchých dnů, které v ten týden připadají. Název neděle pražné pochází od chudých, postních pokrmů — zapraženek, jež se v čas postní jídaly.

Název třetí neděle dosud se uchovává a často vyslovuje. Je to neděle „k ý c h a v n á“, kdy se vykonávaly modlitby za odvrácení moru, který tak zuřil, že při kýchnutí nebo zívnutí smrt přivodil. Od té doby také vznikl obyčej kýchajícím říkati „Pozdrav Pán Bůh.“ Nyní jako by se kýchání obrátilo; lidé prorokují, že, kolikrát kdo v neděli tu kýchne, tolik bude let živ. To by se mnohý nakychal. —

Následuje neděle hlubokého významu, neděle „d r u ž e b n á.“

D r u ž e b n á neděle má prý jméno od družiček a družbů, kteří v ten ten květiny na oltář kladli (jak se posud děje), neb od zlaté růže, již papež týž den světlí (neděle růžebná), nebo že v ní bývali kajicníci a nově přistupující členové ke spolkům bývali přidružováni (k cechům, družině Mariánské).

S m r t n á čili s m r t e l n á neděle měla a dosud má hluboký význam v národním i církevním životě. V chrámě smrt a umučení Páně se připomíná, smrt do řeky se kdysi potápěla za zpěvu „Smrt nesem z města, léto do města“ a podnes chodí mládež na koledu s „litem“ zpívajíc:

„Smrto, smrto bílá, kdes tak dlouho byla?“

U studynky u hlubinky ruce nohy myla“

Na „pašijovou“ neděli se čtou pašije čili utrpení Páně. U nás je známa jako neděle k v ě t n á od ratolestí čili kočiček, jež se v ten den světlí na znamení slavného vjezdu do Jerusaléma. Hospodyně se bojí v ten den zadělávati na buchty, by nezapekly květ. Kdo spolkně určitý počet kočiček, nedostane zimnici, ale může se udáviti.

Velikonoční neděle sluje „boží hodová“ nebo „velká“ od největšího divu — vzkříšení Páně. V den ten hospodyně zapovídá toulky a u večer se vaří a barví vajíčka na koledu. Druhý svátek je prostřední, poněvadž dříve i úterek byl zasvěcen. Často je o svátcích dosud milo poseděti u teplých kámen při „mazanci“ čili „bochánku“, jindy mile hřeje slunce a předcházející čtvrtek je opravdu — zeleným, při časných velikonočních však sobota před svátky zcela skutečně bílou.

I jiné neděle mají svá jména jako první po velikonočních — bílá, provodní, z provoda, pátá prosebná, křížová atd. Nejpamátnejší však přece jsou neděle postní hlubokým významem národním i církevním. *Al. Dostál.*

Dějepis sv. rouch v dómě trevirském.

Dle F. Marxe podává V. Josef Čečetka, duch. správce v c. k. trestnici Kartouzské.

(Pokračování.)

Tak dostalo se roucho Páně u křesťanské rodiny do tichého úkrytu; a tak i dějepis jeho veřejnosti zůstal skryt po celou dobu pronásledování křesťanů židy a pohany, tedy po 300 let. Malý počet zbožných křesťanů měl o rouše tom vědomost, která ústním podáním se mezi zasvěcenými udržovala. Křesťané, jimž posvátné roucho svěřeno bylo, museli je chrániti před rouháním, posměchem nevěrců, před loupeží a zničením od pronásledovatelů; chtěli na př. židé křesťanům vyrvati ostatky sv. Polykarpa a je zničiti, a to jen z té příčiny, že byly křesťanům drahou a milou památkou; dále jest i známo z pronásledování křesťanů, že pohané žádali na nich, aby vydali posvátné knihy aneb jiné věci, které vzpomínku na Krista a jeho uctění u křesťanů udržovaly a ve víře je potvrzovaly; dále známo jest že pohané zasypali místo ukřižování, tam že postavili chrám Venuše, by zbavili křesťany upomínky na toto posvátné místo. Jelikož křesťané nepřátely a protivníky obklopeni byli, a nikde nebyli jisti ani majetkem ani životem; dá se tedy vysvětliti, že tento drahokam, posvátné roucho Kristovo, jen v největší tajnosti nejjistějším bylo.

Tato opatrnost a nebezpečnost pro posvátné roucho trvala až do počátku 4. století. Constantin, syn Constantia Chora a jeho manželky Heleny, byl prozřetelností povolán, aby konec učinil pronásledování křesťanů. Po zralém uvážení a podivným zjevením se kříže na nebi „v tomto znamení zvitězíš“ — přijal křesťanství a dekretem v r. 312, zaručil křesťanům svobodu náboženskou.

Z Trevíru, z hlavního sídla západních cesarů, táhl Constantin s vojskem svým do Italie, zvitězil blíž Říma, a toto vítězství osvobodilo církev a říši římskou od tyranů; v r. 324 byl jediným pánem v ohromné říši římské. Rok na to zřel, 318 biskupů z celé říše v Nyci shromážděných, aby bludné učení Ariovo zkoušeli a zavrhli. Matka jeho Helena odebrala se za ním do krajín východních a podnikla v r. 326 cestu do sv. země. S touto cestou jest se nám zabývatí. —

Když Maxentius (312) byl poražen, daroval Constantin s Liciniem svobodu náboženství říši římské; Constantin i se svou matkou přijal náboženství křesťanské. Pro tento slavný čin spravedlnosti, zvláště pro oddanost císaře a jeho matky k církvi, vážili si jich a ctíli je křesťané všech zemí. Císař korunovati dal matku svou na císařovnu, a takovouto hodností vyznamenaná a jako zbožná křesťanka všude ctěná, odebrala se do sv. země, by viděla ona posvátná místa, je vyzdobila a chudým křesťanům ku pomoci přispěla. Vyptáváním se u obyvatelů nalezne místo ukřižování, sv. hrob, sv. kříž, nápis na kříži a sv. hřchy; žije dlouhý čas v Palestině a jest vzorem pokory, zbož-

nosti a dobrotivosti, putuje po zemi a všude bohaté almužny a dary udílí. Tak vypravují nám o ní Eusebius, biskup caesarejský, Rufinus, kněz v Aquileji, a Theodoret, biskup cyrský v Syrii. S touto cestou spojuje tradice přenesení sv. roucha do chrámu trevírského. Tradice vypravuje, že sv. Helena po svém návratu ze sv. země darovala trevírskému chrámu a jeho biskupu sv. Agroeciovi, ze zvláštní oddanosti, sv. roucho Spasitelovo. Poněvadž však nemáme žádných zpráv, a ačkoliv tato tradice později sepsána byla, jest na nás, abychom se přesvědčili, má-li pro toto udání a tvrzení pádné důvody. Proto říkáme: Tato tradice má veškerou pravděpodobnost do sebe. Když totiž pronásledování křesťanů r. 313tým přestalo, nestávalo žádné příčiny, by toto sv. roucho Páně dále se ukrývalo a před světem křesťanským i pohanským zatajovalo. Ne dlouho na to, za 13 let, přichází sv. Helena do Palestiny, kde sv. roucho býti muselo; tam objevuje se tato císařovna jako anděl strážný všech křesťanů, a jako první křesťanská císařovna prochází veškerá místa, jež upomínají na smrt a umučení Páně. Proto tážeme se, kdo byl povolanejším, aby zachránil a zachoval veškeré památky na našeho Vykupitele, než sv. Helena? Nyní mohly veškeré drahé a vzácné upomínky se světu okázati, neb nebylo nebezpečí, že by pohaněny a potupeny býti mohly; nyní byla tato vznešená a zbožná paní v zemi, této paní daroval každý křesťan vše, co nejdražšího měl.

Mimo toho bylo z nalezení sv. kříže, jeho nápisu a hřebů veliká radost mezi křesťany palestinskými a když tyto drahé památky císařovna měla, mohla i snadno dostati buď koupí, buď darem i sv. roucho.*)

Když sv. Helena měla roucho Páně ve svých rukou, bylo zcela přirozeným, že je darovala chrámu trevírskému tím spíše, ana obdarovala svého syna Constantina v Constantinopoli — nyní Carhrad — částí sv. kříže a jedním sv. hřebem, a proto není možno se domnívati, že by městu Trevíru, kde po dlouhý čas sídla, ničeho nebyla na důkaz své lásky a dobrotivosti darovala. Ač není rozhodnuto, kde se sv. Helena narodila, poněvadž Britanie, Trevír a Drepanum, (Constantinem Helenopolis zvané) město v Bithynii, se honosí, že tam se narodila, uicméně jest dokázáno, že sv. Helena v Trevíru dlouho žila a tam i víru křesťanskou přijala. Mělť Constantin Chlorus, manžel její a panovník v Gallii v r. 292 ve Trevíru, hlavním městě celé Gallie, své hlavní sídlo. Ovšem, že několik roků před tím, nucen byv jednak svým spoluvladařem Maximianem Herkuleem, a jednak z politických ohledů svou pravou manželku Helenu od sebe zapudil, a Theodoru, dceru tohoto Maximiana, za manželku pojal. Než Helenu pojal z lásky za manželku a nelze se tudíž domnívati, že by snad jej byla opustila a jinam se odebrala. Ještě jistějším jest, že od r. 306 až po vítězství nad Maxentiem v Trevíru žila. V tomto roce totiž uprchl Constantin z Bithynie k otci Constantiovi, který tehdež, krátce před svou smrtí, byl s vojskem svým v Britanii. Po smrti otcově, od vojska za císaře prohlášen, pokořil Franky na Rýně a již v r. 307 vrátil se do Trevíru, otcovské residence. Za následujícího nepřátelství, které povstalo mezi panovnicí Východu a Italie, proti Constantinovi, který jim byl tajně utekl a od vojska za císaře prohlášen byl, nebyla nikde matka jeho Helena tak bezpečna a jista, jako poblíž svého syna Constantina v Trevíru. Mimo što neopomenul Constantin, by potupu matce otcem učiněnou napraviti, a sice tím, že ji vzal ke svému dvoru trevírskému.

*) Že mnozí spisovatelé a i řecký kronikář Theophares o nalezení sv. roucha zmínky nečiní, není proti naší domněnce. Nalezení sv. kříže muselo zraky všech křesťanů na sebe upoutati. Helena vypyávala se židů a křesťanů po místě, kde Spasitel byl ukřižován, pohanský chrám na tomto místě stojící poručila zbořiti, až podivným uzdravením nalezl se sv. kříž. Toto zboření chrámu a uzdravení ženy sv. křížem rozneslo a rozšířilo se brzo po celé zemi; o tom mohli tedy spisovatelé vypravovati, jinak se to má se sv. rouchem, o němž snad jen málo kdo věděl, kdo je má a kde se nalézá.

K tomu připojuje se jiná příčina, která zároveň tradici podporuje. Nejen že Helena v Trevíru žila, byl Trevír sídlem západních císařů od konce 3. až do konce 4. století, proto zváno bylo druhým Římem, nýbrž i v církevní správě zaujal Trevír podobné místo, neb chrám jeho byl nejstarším za Alpami, a rozšiřováním církve křesťanské byl Trevír hlavou ostatních obcí křesťanských, a tím dosáhl jakéhosi primatu nade všemi církevními obcemi Gallie a Germanie. Jest to tedy zcela přirozeným, že dóm trevírský, jenž po většině byl budovou římskou z dob Constantia a Heleny, snad i palácem jejím byl, obdarován byl od sv. Heleny za biskupa sv. Agroecia, která osobně jej znala a jej si vážila, sv. rouchem Páně. (Pokračování).

Trestnice pod dozorem a vedením řeholnic.

Za příkladem jiných států pracovalo se i v Rakousku na tom, aby trestnice lépe se zařídily, trestníci ku práci se přidržovali a zároveň i k jejich mravnému polepšení se hledělo. Proto bylo starší nařízení (Tereziána) ohledně trestnic přepracováno, více trestnic zařízeno a vedení jejich (16 trestnic) řeholnicím svěřeno (1856).

Že tyto řeholnice „slabé pokolení“, silné však láskou k Bohu a bližnímu, úloze své dostaly, nejtěžšího zločince z kalu nepravosti pozvedly, s Bohem i s bližním smířily, na pravou cestu přivedly, z něho zase řádného otce, manžela a občana učinily, toho důkazem jest jejich láska a dobré vedení marnotratných těchto synů.

Důkaz toho podává nám † JUDr. Wilhelm Emil Walberg. Píše takto: Dne 29. srpna 1863 navštívil jsem trestnici, a za šhodinné návštěvy dostalo se mi nutných výkladů a poučení od představené trestnice. Vzorné chování se trestníků a vystoupení představené mne dojalo. Trestníci vstávají v létě o 5 hodině, v zimě o půl hodiny později; když se umyli a učesali, dělají v ložnici pořádek. Při ranní modlitbě sedí každý trestník na svém lůžku, řetězy drží v ruce a tiše se chová. Při vstoupení představené neb i jiné osoby pozdraví trestníci hlasitě „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus“ a při odchodu „s Pánem Bohem“. V sedm hodin snídaně, na to mše sv., po mši sv. znamení zvonku svolává je ku práci. Každý trestník při svém nastoupení do trestnice dostane knížku, kde má zanešeno jeho trvání trestu, peníze, které si byl sebou přinesl, výdělek, vydání a den vystoupení z trestnice.

Trestníci ze Špilbergu do přesazení přinesli sebou fond v obnosu několik tisíc zlatých, z něhož trestníci, kteří dobře se chovali, obdrželi malou podporu až do 25 zl. V 11¹/₂ hod. se rozdává oběd; odpoledne se pracuje od 1—6 hod., při čemž mlčení se zachovává. Dle možnosti se trestníkům něco z dobré knížky předčítá; při světle se nepracuje. Po večerní modlitbě a přehlídce není nikomu dovoleno pod přísným trestem, buď křičeti, pískati, neb nemravně řeči věsti. Před položením se na lůžko se každý slušně odstrojí a více nemluví. —

O zdravotním stavu trestníků píše, že jest velmi uspokojivý; dále připomíná, že tam bylo v r. 1861—62 trestníků 744; z těch 55 na do smrti, 689 od 10—20 let k těžkému žaláři odsouzených.

Pochvalně se zmiňuje, že o proselytářství není ani řeči, a správa trestnice velmi nedůvěřuje tomu trestníku, který by k jinému vyznání chtěl přistoupiti, poněvadž pohnutky jsou velmi nepatrné (ku př., by mnohý trestník nemusel v zimě choditi do kostela, přestoupí k protestantismu.) —

Co se týče trestníků jiných vyznání, k těm dojíždí jejich duchovní.

Že Wahlberg není přítelem tohoto duchovního ústavu, svědčí slova jeho, „že povaha duchovního ústavu to sebou nese, že život v něm má jakýsi

klerikální nádech a dokládá, welcher möglicherweise von den einzelnen akatholischen oder israelitischen Sträflingen als eine Seelenqual empfunden wird.“ — Nicméně velmi pochvalně zmiňuje se o † vdp. Bublovi, který vyučoval trestníky hudbě a tak náboženské mravní city u nich budil. Zařídil dva orchestry, jeden šmyčcový a druhý plechový. Členové těchto orchestrů museli vynikati bezúhonným chováním v trestnici a prodělati kurs, který řídil P. Bubla neb vycvičený trestník. Trestníci pokládali si to za čest býti členy tohoto spolku a připláceli měsíčně 2 kr., začež se buď noty, nástroje, knihy neb obrazy koupily. O vánocích pořádali trestníci v řetězích rozličné přednášky, které s psychologickým výpočtem vybrány byly. —

Zacházení s trestníky bylo humaní. V pracovnách vedly a řídily práci „sestry“ a k tomu podotýká Walberg: „In der That ist es vom hohen psychologischen Interesse in einzelnen Localitäten eine barmherzige Schwester umgeben von Räubern, Mördern, Brandlegern, friedlich und zuversichtlich die Arbeit leiten zu sehen.“ K tomu dodávám: A co jest touto psychologickou zajímavostí? Nic jiného než láska k bližnímu, kterou nám náboženství hlásá. Tato láska neštítí se nikoho, ni vraha, loupežníka a paliče, ona všechny stejnou láskou objímá a všem dobře činí. A kdo zkrotil tyto vrahy, loupežníky a paliče! Nikdo jiný než zase láska a náboženství. Toto jest největším protidůkazem oproti těm, kteří chtějí, by se ve škole náboženství nevyučovalo. Či snad chtějí, by později se náboženství učil, až škole odrostlý výrostek se zločincem stane.

Čč.

V z o r n ý k n ě z.

Karel Krbeček, kněz, jub. farář a biskupský notář, zemřel v Skočicích dne 26. února, narozen 3. ledna 1809. Študoval v Písku gymnasium, filosofii v Budějovicích, kdež dne 25. března 1836 na kněžství byl posvěcen. Jako studující věrně uzavřel přátelství s biskupem Janem Neumanem. Ač každý z nich na jiném študoval gymnasiu, přece již od prvých let študii svých spojily se ve svazek věrný zbožné duše jejich. Rodiště obou nedaleko jsou od sebe. Rozdíl národnosti nevalil oběma. Byl Neuman rodilý Němec, † Hrbeček rodilý Čech. Bylo spojení obou více závodění v konání ctnosti a prospívání ve vědách. O prázdninách pospolu putovali na místa poutní, pospolu přijímali sv. svátosti, pospolu cestou modlívali se a zasvěcovali se Bohu svatým postem. Bylo to spojení krásných duší, kteříž přátelství své zdokonalovali i tím, že používali ho k naučení se řečím. Tak nejd. p. biskup s Krbečkem jinak nemluvil, nežli česky a české jemu dopisy posílal; † Krbeček mluvil italsky a italské dopisy psal. Jeden od druhého se učil, nejd. p. biskup češtině, † p. farář italině.

Jestliže Inuli k sobě láskou upřímnou jako studující rozdílných ústavů, uzavřeli mezi sebou přátelství tím vroucnější, když na téměř ústavu v Budějovicích se sešli. Tuž oba náleželi k těm, kteříž sbromažďovali se u vzorného a zbožného † probošta a gen. vikáře Mokrého, tehdy vikaristy v Budějovicích, oba přijímali dvakráte za týden ano i častěji sv. svátosti, oba vynikali v pilnosti, tak že známky jejich byly samé eminence.

Na studia bohoslovecká odebral se do druhého roku semináře nejd. p. biskup Neuman do Prahy a pak po skončení jich do Ameriky, kdežto † P. Krbeček zůstal v Budějovicích, přátelství však obou trvalo dále, a pomocí dopisů utvrzoval jeden druhého v dobrém. † P. Krbeček absolvoval studia theologická r. 1835, že ale neměli v diecesi pro novosvěcence žádných míst, museli čekati na svěcení až do r. 1836. Ale i tu nebylo pro novosvěcence míst dostatek, a tak P. Krbeček doporučen svými představenými, převzal místo vychovatele v domě hraběcím v Dolních Rakousích. Zde byl

P. Krbeček ukryt, duše jeho toužila po spáse duší, po činnosti ve správě duchovní.

Když tehdejší papež Řehoř XVI. vyzýval lid k obnovení pobožnosti sv. růžence, opustil P. Krbeček místo vychovatele, a stal se hlasatelem slova božího v Prešpurku v Uhrách. Kázával dvakrát denně, zpovídal od rána do noci, a hlas lidu o kázáních jeho zalétal i do Haliče, Moravy a Čech, a poutníci putující do Maria Cell zacházeli na zpáteční cestě do Prešpurku, aby slyšeli jeho kázání. Práce P. Krbečkovi přibývalo, nestačil již sám a musel přibrati k ruce své kaplana. Neměl platu ani služby, toliko dary od lidí byl živ, a přece darů těch tolik sešlo se, že vystavěl Bohorodičce Boží posvěcený chrám, jehož stavba a zařízení stálo na 50.000 zl. V těch letech platil o Krbečkovi výrok: Učinil jsem tě nádobou vyvolenou, abys nesl jméno mé před knížaty země. Posluchači kázání Krbečkových byl nejen prostý lid, ale také biskupové a šlechta. Znaje dobře řeči, kázával těmto latinsky. Aby trvale lid k Bohu naklonil, postaral se o nábožné písně, nechal je tisknouti a rozdával je lidu. Vydal pro lid modlitební růženecké knížky, jež VII. vydání se dočkaly. Rok 1848 bouřlivé povstání v Uhrách zničil požeňnanou činností jeho. V bolesti své nad zkázou díla svého uchýlil se v klášter Karmelitánů, kdež přijal řeholní jméno Dominik.

Touha jeho působiti mezi lidem nedala mu zůstatí v klášteře. Nena-lezaje více v Uhrách pro působení své zdaru, uchýlil se do vlasti své, do rodiště svého Strankovic, kdež po r. 1850 stal se kaplanem. Chudobný jest lid v Strankovicích, co ale zbožný, obětavý kněz docíliti může, viděti bylo brzo. On získal na chudické osadě snad více nežli 60 údů Dědictví Svato-janskému, on rozšířil bratrstvo sv. růžence, on zavedl tam III. řád sv. Františka. Než nikdo není ve vlasti své prorokem. Černá zášť odpůrcův Kristo-vých, škodolibá závist spolubratrů na vinici Páně dovedla očerniti i zbožného P. Krbečka u konsistoře tak, že na nějaký čas dán do výslužby. Generální vikář Mokřý příliš znal svěřence a vychovance svého; a když všickni odsuzo-vali jej, dopisy svými jej těšil, povzbuzoval a se zastal otcovsky a vymohl jemu po brzkém čase, že zase do duchovní správy uveden byl. R. 1874. po 38letém působení kněžském stal se Krbeček samostatným duchovním správ-cem v Skočicích na malé faře, ale na místě, kde máti Boží divy tvoří. Byl již stařec věkem, ale mladík horlivostí svou. V Skočicích prožil stáří své na kazatelně, v zpovědnici a v modlitbách před obrazem zázračné Matky Boží. Aby lidu svěřenému byl pastýřem dobrým, dvakrát postaral se o sv. missii. Ve škole místo hodiny jedné, býval po třech, a více ještě, a dítky osady Skočické znají tak sv. náboženství, tolik pěkných a zbožných modliteb, že až podivem žasnouti musel každý, kdo přítomen byl zkoušce ze sv. náboženství, že tolik znáti mohou děti. Rozšířil na osadě své III. řád sv. Františka, za-ložil spolek pannen a mládenců, za něho staly se Skočice pravým poutním místem, kamž nejen o pouti, ale každé soboty spěchají lidé z okolních osad Vodňanské, Blsecké, Bavorovské, Protivínské a odjinud, věduce dobře, že P. Krbeček vždy káže, vždy ochotně sv. zpovědi slyší, vždy mile a laskavě ve svatyni Boží je uvítá. Vzdor svému požeňnanému působení neměl P. Krbeček v konsistoři příznivců, jediný jeho zastance byl generální vikář Mokřý.

Roku 1882. byla generální visitace. Nejd. p. biskup Jan Valerian přijel za deště o celou hodinu dříve než bylo ustanoveno. Na tak brzký příchod nebyli v Skočicích připraveni; nebyli tam ještě kněží, nebyl tam lid, nebyli biřmovanci v pořádek uvedeni. P. biskup po odsloužení mše sv začal biřmo-vati, při biřmování byl nepořádek. Nevolí p. biskupa bylo možno z očí jeho vyčísti, ano veřejně jí pronesl před lidem na hlas. Po biřmování začal chvě-jící se p. farář strachem a bolem kázati lidu. Postupem řeči pozbývá p. farář strachu, mluví srdečně, mluví ohnivě, mluví svatě, tak jako vždycky všecka byla jeho kázání. Nevole p. biskupu mizí s čela, naslouchá upjatě slovům kazatele a po skončeném kázání veřejně dí lidu: „Dobře promluvil k vám váš farář; nemohu vám ničeho jiného říci, nežli zkrátka opakovati to, co

řekl.“ Po kázání byla zkouška ze sv. náboženství. Mile usmíval se p. biskup, když slyšel odpovědi dítek a veřejně před lidem pochválil a poděkoval panu faráři. Při obědě již jmenoval p. faráře biskupským notářem, a nikdy neviděl jsem p. biskupa tak radostného, takovou láskou a něžností ku knězi se sklánějícího, jako tehdáž k † Krbečkovi. Po letech dlouhých, po 46letém horlivém působení kněžském dostalo se P. Krbečkovi zastání na místě nejvyšším, dostal uznání od svého biskupa. První, kdo radostně sdílel povýšení P. Krbečka, byl generální vikář Mokřý, který psal asi v tato slova: „Věděl jsem, že Bůh dopřeje Vám dočkatí se okamžiku, kdy žaloby na Vás objeví se jako křivé a falešné.“

P. Krbeček byl povahy tiché, byl skromný tak, že myslel o sobě, že jest knězem posledním. V pokoře své tak daleko šel, že radu bral s kněžskými mladými, u nich hledaje poučení, sám jsa vzorem pilnosti, horlivosti a sebezapírání. V bránění zlého byl ohnivý naproti každému. Bylo mu stejno, uviděl-li pohoršení dávati, ostrým slovem svatě pravdy obrátiti se proti chudému neb bohatému, proti prostému nebo vznešenému. Neušetřil slovem pravdy svatě ani knížecích úředníků, ani kněze lhotejného. Za to však kde uviděl upřímnou snahu, dobrou vůli, skláněl se jako drahý otec k dítku svému. Příčinlivému knězi byl otcem, a my kněží mladší chodili jsme do Skočic k svému tatíčkovi. Tolik lásky bylo v jeho objetí, tolik upřímnosti v jeho slovech, tolik povzbuzení k dobrému v jeho schudlé vráskovité tváři, tolik ohně sv. horlivosti v jeho oku, že vždy a opět touživali jsme návštěvou u něho se posílití, na jeho laskavém srdci pookřáti, že podnikavše těžší práci žádali jsme sobě jeho pozhennání.

Naposled viděl jsem tu jeho milou tvář v červenci 1890. Vyprovázel mne stařeček ten milý na půl cesty k mému rodišti. Rozloučil se se mnou a pravil mi: „Dejte mně pozhennání, kdož ví, zdali se uvidíme ještě. Půjdu si odpočinouti k Matičce Boží!“ Slze zaleskly se mi v očích, že bych mohl na světě ztratiti tak drahého mi a laskavého otce. — Splnilo se to; nuže, Otče drahý, s Pánem Bohem, oroduj za mne u Boha, bych dovedl býti tak horlivým knězem, jako Ty jsi byl v životě svém. J. B., farář.

K d o t o u m ě l ?

(Malá upomínka.)

„Jemnost pane! Račte odpustiti, jdu na malou poradu. Mému je pořáde hůře. Už otéká. Říkala jsem, aby se dal ještě jednou zaopatřiti. Povídá, že počká až do postu, aby si odbyl velkonoční svatou zpověď ještě prý naposledy. Myslím, že by přece neškodilo, aby raději tak učinil hned.“

„Proč ne? Ostatně, to ještě může trvati 14 dní a déle.“

„Ale to trápení! On je mučedník! Co se navolá k Rodičce Boží, co se naprosí: Děti, modlete se za mne! Modlíme se všickni...“

„Já přijdu. Posilní ho to zase. A co říká lékař?“

„Nic! Podívá se, mluví „kdyby“ a „snad“ a jiného nic.“

„Dal mu něco užívat?“

„Nějaké prášky a trochu opia nebo čeho, aby prý bolesti umírnily.“

„Umírnují?“

„Již ne. Dříve předpisoval, co má a co nemá jísti — a teď povídá, že je to jedno, že už bude dobře.“

„Bude — bude!“

„Ale až ve hrobě.“

A dala se do pláče. Kdo by se divil? Celá oktáva větších a menších hlav dětských a všechny ještě by potřebovaly živitele! Jsou to hlavy hochů,

stále usmívavé a veselé, a mezi nimi hlavy děvčátek vtipně a s důvěrou hledící. Je tu domek a polí několik měr. Kterak vdova na všecko stačí, vše obstará, všemu dostojí? Doposud šlo všecko třeba ne v hojnosti, aspoň v dostatku. Bylo viděti, že důvěra otcova v pomoc Boží a přímluvu sv. Panny, spojená s poctivým přičiněním, také něco vydá.

Každý rok putoval do stánku Marianského u Dobré Vody a odtud do Říмова. Býval zpěvákem. Loni již bídne tam došel. Nemilosrdná dna ho trýznila. O hůl opřen vydal se na tu cestu se starší dceruškou, která mu nesla tlumok s obyčejnými potřebami poutnickými. Šli pomaleji nežli jindy, dostali se tam přece, odbyli si svoji pobožnost, zpět kus cesty jeli dráhou a byli zase s procesím doma. Jak rád uviděl štíhlou věž domácího kostela, jak rád slyšel zase ladný souzvuk domácích zvonů, zpíval zase v domácím kostele při uvítacím požehnání:

„Skrytý Bože, my se ti klaníme
a v nouzi své o pomoc prosíme!“

Pak stál s velebným pánem chvíli, malou chvíli, před kostelem, dcerka vedle něho, a díval se okem zaroseným za odcházejícími poutníky. Šli domů, jemu se ještě jaksi nezdálo.

„Snad jsem tam byl naposledy! Zaplať Pán Bůh! Aspoň jsem viděl, v jaké slávě září ten dům Panny Marie. To je krása! Hlavní oltář plný zlata, stěny jako mramorové, všecko, všecko plno světla — jako na kraji nebe. Teď se tam zpívá a modlí s důvěrou! Ať to odplatí Pán Bůh té dobroditelce, která to všecko pořídila. Viděl jsem to, ale už nevidím. To byla zkouška, ta cesta!“

„Pojďte, tatínku! Tuhle už jde maminka!“ Andulce při tom chtělo se do pláče. Když ten tatínek takhle mluví! A ona se modlila za jeho uzdravení a za dlouhý jeho život! Dobře, že malá Olivka a Ferda už jsou u ní a ptají se po přinesených pokladech, jako jsou obrázky a jiné věci z poutí.

Dobře tehdy tušil zpěvák, že již tam nepůjde. Letos šel jiný. Také by nebyl vydržel té sloty, kterou povodně způsobily! Již je zaopatřen jednou a nyní jemnostpán jde tam po druhé. Brzy se vrátil a povídal:

„Nevydržel. Do postu bude v zemi!“

Po náměstí přechází sem tam některá maškara. Hlavní proud jejich, který představoval selskou svatbu a pak exekuci od čísla k číslu — odbyl si své žerty a šprýmy ráno. Nyní jde jen tu a tam polo opilý „hadrník“ nebo podobná chudší ještě maškara. Lidé jsou v kostele. Je požehnání.

Po požehnání vycházejí zástupy dětí a dospělých, aby se podívali ještě, zdali kde něco lepšího uvidí. „Hadrnů“ si všimnou jen uličníci, kteří jim berou pytle.

Je pondělí masopustní.

Najednou zní s věže umíráček. Proudem ženou se malí a též někteří větší ke věži zpět.

„Kdo to umřel?“ — ptají se o přetrž.

„Od sv. Jana Bursík — zpěvák!“

„Zpěvák od sv. Jana umřel!“ — povídá jeden druhému.

Mnozí dělají kříž a modlí se.

„Dej mu Pán Bůh nebe — byl jeden z pořádných lidí“, povídají mnozí — odcházejí a za chvíli je ticho.

„Co chcete? Umřel jeden člověk a nebyl jsem to ani já, ani druzí, kteří ho nyní chválí. Zbylo nás živých ještě na miliony a máme před sebou ještě tolik a tolik set hodin života. Jen rychle do toho, ať ho ještě užijeme: jedni vesele, jiní truchlivě, jedni v práci, druzí v zahálce . . .“

Úterý masopustní. Zase po požehnání.

Kdesi pod farou zní křik a smích, a mezi to skřípot falešných houslí a vřesk rozlámané harmoniky. Pochovávají „masopust“. Udělali slaměného panáka a vlekou ho na saních k potoku, k prosekané „studánce“ a tam ho shodí. Uličníci se všech stran jsou při tom a baví se znamenitě. Když zástup odtáhl, vytáhne si slámu některý chudák a dá ji pod kozu. Také dobrá.

Bursíková s malou Olivkou jsou „o funus.“ Chtějí malý, a pláčí obě. Vdova povídá, kterak se umírající trápil, až po poledni najednou bylo mu volno, vyjasnil zrak, něco šeptal, bleděl po světnici, přál si mítí u sebe děti, dělal jim křížek na čele a když jej i Olivé udělal — najednou se ztišil — na vždy. Hromničkou obnášeli jen mrtvolu a křížek dali do rukou — až mrtvole.

Dobojoval — dotržel. I bolest ukládá boj a kdo trpí, bojuje.

„Memento homo, quia pulvis es, et in pulverem reverteris!“

„Pomni, člověče, že jsi prach a v prach se obrátíš!“

Kostel byl plný a každý přijal to napomenutí a znamení pomíjivosti na čelo v podobě křížku z popela.

Potom byl pohřeb zpěváka od sv. Jana.

Zvony, které ho vítávaly hlaholem svým při návratu z pouti, provázejí ho nyní na poslední pozemské pouti. Byl pohřeb velký — jak zpěváci, tak jemnostpán povídali, že chtějí aspoň tak prokázati čest jeho dobré památce. Doznělo „Libera“. v akord zvonů zní harmonicky umělá melodie kajicného žalmu — průvod lidí popelem označených za rakvi se modlí růženec.

Do chladné země spouštějí rakev. Sbor zpívá poslední loučení:

Země! lůno tvoje chladné
domov ať mi vyklene,
Bůh až k soudu volat bude,
propusť tělo vzkříšené!
Bože, duši zbav úzkosti,
ať ji mine pekla děs,
ať tvé lásky hlas ji přijme
tam, kde svatých věčný ples!“

Rakev spuštěna již na dno hrobu.

„Vodu sem, hoši, vodu, omdlévá!“ volaly ženy na ministranty.

„Maminko, jen vy nám ještě zůstaňte!“ volají děti a malá slibuje:
„My vás budeme poslouchat!“

Mezi to znějí zmrzlé hrudy, dopadající na víko rakve.

Všední událost!

Ze hřbitova se vrátily domů sirotky se vdovou. Je tam tak pusto a prázdno. Chladno a zápach mrtvolný. Nějaká předčasně vyříhlá moucha bzučí po okně. Mlha mrazivá se dere dveřmi. Zavřely je. Co nyní? Útrpné sousedky těší, pořádají, rozdělávají v kamnech, strojí trochu jídla. Pak odcházejí, vidouce vdovu poněkud zotavenou.

Ale místo jídla klekly děti s matkou před obraz Rodičky Boží a modlí se — za otce i za sebe.

Modlete se, víra a důvěra v pomoc nebe posiluje!

„Memento, homo, quia pulvis es et in pulverem reverteris!“

Fr. Šubrt.

D r o b n o s t i .

Kázání v rozmluvách. Pařížskému obyvatelstvu poskytuje se vzácná příležitost poslouchati každou neděli a středu zajímavá kázání v kostele Sct. Pierre de Montrouge ve způsobě rokování o socialní otázce. Cyklus těchto kázání pořádá farář téhož kostela, P. Ratoud, jenž si umínil, že v letošním postu na místě kázání o věcech čistě náboženských bude pořádati přednášky o socialní otázce. Za spolupůsobení dvou missionářův, kterým podobně jako ve snémovně slovo se uděluje, střídavě mluví jeden na kazatelně jako generální řečník, druhý pak vedoucí řečník opposice odpovídá ze středu auditoria. Oba tito missionáři jsou kněží Gibergues a Lefant. Minulou středu mluvil P. Gibergues „o poměru církve k socialní otázce“ a byl opětě protirečníkem svým P. Lefantem delším výkladem přerušován. V auditoriu panovalo patrné vzrušení. Za doznívajících zvuků sboru objevil se P. Gibergues na kazatelně a uklouiv se na vše strany zahájil kázání své následovně: „Rozmilí přátelé!“ „Nemohu déle zamlčeti pravdu: socialní otázka dnešního dne jest na denním pořádku. Minulého roku měli jsme my, sluhové Páně kongres marx stický a possibilistický. V Německu sloučili se stoupenci strany socialistické s námi u značném počtu jednoho millionu. Všady jest boj mezi rentou a výdělkem. Jaký jest tudíž úkol církve v této povážlivé situaci? Nejprvé musí se církev vrhnouti do boje obou těchto vojáků nepřátel, neboť spolupůsobení církve jest nevyhnutelné, bez něho nedojde se toužebného výsledku. Rozmilí přátelé v Kristu! Nespoléhejte na hrůzu děl, na tuto moc, která v rozhodném okamžiku může býti — pravda, osudnou, avšak církev posilena jest učeníem svatého evangelia, církev zná lid, neboť z lidu pochází a neskonalou láskou k němu lne. Potupena jest církev svatá výsměšky Voltairovými, dnes však doznává lid sám potřebu církve, poněvadž s ní počítá, poněvadž církev vezdy chrání svobodu neobmezenou láskou . . .“ — „Pardon . . .“ ozývá se ze středu posluchačstva P. Lefant, což mimoděk řečeno, vyjímalo se, jakoby některý z posluchačů ujal se slova. „Církev svatá nestojí ode všerejška, církev svatá stává již po osmnácte století. Je-li v pravdě tak mocná, jak vy pravíte, pak měla dosti času lidu dokázati svoji moc. Dokažte, že schopna je církev svatá rozluštití socialní otázku, ne-li, tedy odstraňte se z kazatelny a nechte nás klidně jíti domů . . .“ Na to P. Gibergues ujal se rozrušen znovu slova: „Církev svatá stvořila tři věci a sice: 1. vyhostila otroctví, filosofům, kteří kdysi tvrdili: „Otrok jest tělo bez duše,“ odpověděli vyznávači Kristovi: „Nedotýkejte se jich, jsou vašími bratry.“ 2. Církev svatá posvětila řemeslnické nástroje, humanisovala žezlo císařů a králů. Guizot sám napsal: „Mnichové zahubili evropskou divokost.“ 3. Z církve svatě vyšla humanita, jděte do Pompeje, Herkulana a užíte tam budovy bohatých. Prozkoumejte naproti tomu Paříž a sečtěte všechny humanitní ústavy. Prohledněte sobě nemocnici hotel Dieu, jest to palác bohatých na chudobu, tedy dům Páně. St. Vincent de Paula se svými sestrami učinil více pro národ francouzský než všechny vlády dohromady . . .“ Abbé Lefant zvedá se opětě: „V pravdě, pane kazateli, hájíte věc svoji výtečně a měli by se oni, kdož pochybují o zásluze církve, poslati na zpět do školy neb ústavů vychovávacích. Ale humanita tato dávno již minula a co vy nám tuto pravíte, jest již jen starou pohádkou. Církev svatá dnes již jest mrtva. Nuže tedy, uložme jí s okazalostí v krásnou rakev, oslavme tu zásluhu církve a nemluvme více o ní.“ . . . „Nikoliv,“ zvolal na to P. Gibergues. „Církev žije stále ještě a jest plna tvůrčí síly. Vše, co důmysl lidský vymyslí, bylo horlivě studováno katolíky. Biskup Gibbons ustanovil postulátem osmidenní dobu pracovní. Přečtěte si „Pall Mall Gazette“ kterak slaví kardinála Manninga, jenž navzdor svému pokročilému věku 82 let, vřele holduje bouři socialistické. Pravíte, co církev dnes pro lid činí? Nuže, mluví se o rakvi, já však pravím, ano směle tvrdím, otevřeně před celým tímto shromážděním, že církev svatá chystá, ne rakev, nýbrž kolébku člověčen-

stvu!“ Adb Lefant opětně zvedá se ze své stolice a odpovídá: „Vše to, co nám zde pravíte, ctěný pane kazateli, může býti sice velice krásné, než to vše mne nepřesvědčuje. Zmiňujete se o Rusku a Anglii. Což pak má s těmi státy Francie co činiti...“ „Ano!“ odpovídá páter Gibergues. „Blahobyť Francie jest pláštěm, který zahaluje mnoho nezacelených ran.“ V podobném smyslu pokračuje řečník dále, jeho vývody shodují se úplně s vývody abbéa Garniera, známého kazatele socialistického. „Církev svatá mateřsky pečuje o zacelení těchto ran“ dokončuje Gibergues kázání své. „Ona káže chudým trpělivost a bohatým udílení dobrodiní. A právě že v duchu tohoto století žijeme, chystá pro přítomné člověčenstvo budoucnost. Ale proto vždy ukazuje věřícím nebe...“ Opposiční řečník Lefant tentokráte byl spokojen s řečí Giberguesa a nechal jej klidně domluviti. Na to zapěl sbor pěvců církevní píseň, načež uděleno požehnání posluchačům.“

* * *

Ruský baron Kartusiánem. Nedávno zemřel ve francouzském klášteře „La Grande chartreuse“, řeholník zvaný „bratr Jan Ludvík.“ Vědělo se o něm, že byl před 25 lety ještě ruským brigádníkem a velmi oblíbeným generálem u ruského císaře. Narodil se r. 1820 ve Finsku v Rusku a sice jmenoval se jménem rodným Ludvík, baron z Nikolaiů. Vychován byl v náboženství lutheranském. Vojenskou dráhu započal při námořnictví, avšak seznal záhy, že mu moře nesvědčí. Stal se na to dragounem a postupoval velmi rychle. Stal se adjutantem císaře. Roku 1848 bojoval též v Ubrách. V 29. roce byl již plukovníkem. R. 1860. byl poslán jako generál-lieutenant na Kavkaz, kdež ve válce s divokými horaly sice se vyznamenal, ale zároveň i smrtelně byl raněn. Rány nechtěly se mu dobře hojiti, proto dostal dovolenou r. 1868. do Francie, aby se zde s nejslavnějšími lékaři poradil. A zde též našel lékaře velmi proslaveného — biskupa Dupanloupa, s nímž ho prozřetelnost boží svedla. Výsledek rozmluv s ním byl, že ruský baron cítil v sobě povinnost, vstoupiti jako prostý bratr do nejpřísnějšího řádu Kartusiánského, v němž skoro čtvrt století kajicně žil. Sestra jeho odřekla se též lutheránské víry a vstoupila do kláštera Karmelitek, kdež je známa pode jménem sestry Simplicie.

* * *

Pastori v Německu — neznabohy. Nevěřecký směr v Německu a jmenovitě v Prusku zmahá se nejen mezi professory, ale již i mezi pastory. Přes tu chvíli čte se v novinách, kterak ten a onen pastor pohnán byl k zodpovídání z nevěrectví. Tak i tyto dny obžalován byl osadníky svými pastor Ziegler v Lehnici (Liegnitz) v pruském Slezsku pro spis: „Der geschichtliche Kristus“ — Kristus podle dějin, — v němž upírá Pánu Ježíši božství. Vratislavská konsistoř — lutheránská — předložila mu k zodpovídání 33 otázky, o nichž si musí s učenými pány promluviti.

Obsah „Obrany víry“:

Vhodné odpovědi na námítky proti katolické víře nejčastěji pronášené. (Upravil M. V. Zahradnický. Pokračování.) — Vliv tisku na mravnost. — Kdo jsou naši evangelíci „helvíti?“ (Podává Linhart Jakoubek. Dokončení.) — Postní neděle. (Alois Dostál) — Dějepis sv. roucha v dómě trevirském. (Dle J. Marxe podává Václav Josef Čečetka, duchovní správce v c. k. trestnici Kartouzské. Pokračování.) — Trestnice pod dozorem a vedením řeholnic. (Čč.) — Vzorný kněz. (J. B., farář.) — Kdo to umřel? (Malá upomínka.) Fr. Šubrt. — Drobnosti.

Předplatné budíž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Hus rozlišením duchů.

Úmysl českých liberálů postavití velikolepý pomník Husovi skoro na nej přednější místě v království českém, nemálo rozčiluje mysl katolíků. Praha je caput regni a zde je prvním domem radnice a prvním místem prostranství okolo radnice, tedy náměstí, jež svojí rozlohou dělí se na větší a menší. Může se tedy říci, že pomník Husův má státi na prvním místě království českého.

Praha je hlavním městem království, v němž po věky již společně bydlí dva národové: Češi a Němci.

Praha je teď hlavním městem Čechů a Němců.

Když nedávno ve městské radě vídeňské jeden člen Vídeň nazval městem německým a žádal, aby německý ráz města byl zachován, protestovaly proti tomu všechny slovanské listy a to vším právem. Vídeň není žádnou měrou městem německým, nýbrž říšským, v němž všechny národnosti, pokud je obývají, mají míti stejného práva.

Z téže příčiny nezdá se nám přívlastek Prahy, jehož se mu ústy předešlého p. starosty dostalo: Prahy slovanské, býti správným.

Tím méně však oprávněnosti by měl přívlastek Prahy husitské. Kdyby měl pomník Husův státi na nej přednější místě království českého, pak by každý host z Prahy bezděčně si odnesl dojem: Praha nese ráz husitský, Praha není již ani slovanská, nýbrž husitská.

Nechť p. Vojta Náprstek s jeho přátely neoklamává nikoho tvrzením, že tím pomníkem má býti ctěn pouze jako učenec, ctnostný člověk, horlivý kněz a vznešený vlastenec, a nikoliv jako neblahá příčina děsných a svrchované záhubných válek husitských. My naproti tomu uvádíme na povaze lidské založený důvod: postavme třeba tisíc pozorovatelů ze všech vzdělaných národů, českých dějii znalých před pomník Husův a tažme se každého: jaký pocit ovane tě při pohledu na muže toho? Zajisté že ani jeden z nich neodpověděl by: byl to slavný literát, učenec, vlastenec a pod., nýbrž u každého hned do popředí bude tlačiti se myšlénka: byl to původce válek husitských.

Katolík, protestant, žid z kterékoliv národnosti bezděčně bude vzpomínati zároveň na Žižku a na ty hrozné strasti válečné, jež husitismus v Čechách a též mimo Čechy spůsobil.

Věrný katolík a s ním každý Němec bude bolestně vzpomínati, kterak se jménem Husa spojuje se plemenná zášť, vědatorská úpornost a umíněnost, jež nešťtíla se pochodeň války občanské vrhnouti do království blahobytem kvetoucího a učiniti z něho bez mála poušť. A muži co původci toho všeho v době této svrchovaně rozechvěné, měl by na místě nejpřednějším v království českém postaven býti pomník, tak aby každému návštěvníku Prahy s celou svojí děsnou minulostí drze se stavěl na odiv?! Bylo by to politické, bylo by to tolerantní, bylo by to moudré u národa malého, o existenci svojí zápasícího?

Pomník Husův na nejpřednějším místě království českého byl by nejen urážkou katolíků a Němců, ale i českých dějin znalých cizinců, a byl by konečně důkazem naší ne tak mla d o, jako spíše m a l o a m a l i c h e r n é české ch v a s t a v o s t i.

Fueramus Pergama quondam! Co nám dnes jsou platny hrdé vzpomínky na rozmach husitský, nemůžeme-li do pole postavit alespoň milion moderně vyzbrojených husitů. Pomníkem Husovým učiníme se před světem směšnými. A směšnost je, jak známo, horší nežli zločin.

Pomník Husův již nyní bude rozlišovati duchy v Čechách. Jedni, a těch bohdá bude převalná většina, budou seřaďovati se kolem sochy Matky boží na náměstí větším a druzí kolem sochy Husa na náměstí menším. Kdož hodláš přidružit se k šiku prvéjšímu, nuže, připoj se zmužile ku protestu, jež panu místodržiteli českému proti postavení pomníku Husovi na nejpřednějším místě království českého donesla mariánská kongregace a jež níže v plném znění nveřejňujeme. Protesty přijímá a na místo patřičné odevzdá redakce tohoto listu.

Ohražení v příčině postavení pomníku Mistra Jana Husi

*podané dne 27. března 1891 Jeho Excellenci panu místodržiteli hrab.
z Thun Hohensteina.*

Vaše Excellenci!

Ve schůzi sborů obecních starších král. hlav. města Prahy, konané dne 25. února t. r. byl na programu návrh městské rady na věnování místa pro pomník Mistra Jana Husi na Malém staroměstském náměstí. Návrh tž prý jest m o u d r ý, š l e c h e t n ý a k r á s n ý; návrhem tím prý se nečiní nikomu křivda, poněvadž zbudovati se má pomník M. Janu Husovi jako dobrodinci národa; v pomníku tom že se má uctítí charakter a člověk — a nic jiného. — —

Z 90 členů sboru obecních starších súčastnilo se na té schůzi toliko 58 členů; mnozí stranili se jí, tušivše předem terrorismus z druhé strany. Z přítomných 58 členů hlasovalo 37 pro návrh městské rady a 21 proti: z těchto hlasovalo 10 výslovně „ne“ — o ostatní se zdrželi hlasování.

V hluboké úctě podepsaní obrací se důvěrně s prosbou k Vaší Excellenci, by rozhodně uskutečnění tohoto návrhu zameziti ráčila a uvádějí proto následující důvody:

1. Návrh tž n e n í m o u d r ý. V době naší podkouvá se na všechny strany jak autorita světská tak i autorita duchovní. Muž, kterému ku cti pomník postavit se chce, byl jeden z prvních, který snad sám toho ani nechtě, autoritu tu podkopal a v pochybnost uvedl. Na autoritě zakládá se veškerý řád společnosti lidské, není tedy na čase, aby se muž taký jakýmkoliv pomníkem ještě oslavoval a to uskutečněním návrhu rady městské, které v první řadě přináleží, aby autoritu již vzhledem k sobě samé chránila.

Moudrý není dále návrh ten z té příčiny, protože jím oslavován má býti muž, který pro uvedené právě působení své požívá sympatie světa nekatolického, nejen naší mí é vlasti České, ale i širší vlasti Rakouské od věku nepřátelského.

Konečně moudrý není návrh ten také proto, že v rozbourené vášně národnostní přilévá ještě více oleje vášní náboženských, že nesvornost v obyvatelstvu bez toho na strany mnohé rozešťvaném ještě více rozdmychuje, ano i sociální otázku nyní nakvašené vrstvy obyvatelstva by jen ještě více ponoukal k nespokojenosti při pomýšlení na Husovo zvrhlé učení, že člověk ve smrtelném hříchu trvajícím zbaven býti má všeliké důstojnosti, úřadu, moci a jmění.

2. Návrh ten není šlechetný. Nikdo nemůže tvrditi, že by Hus proti právu tehdejšímu nevinně byl odsouzen; neboť i Palacký, ačkoliv nekatolík, píše o Husovi, že „měl neobyčejnou smělost... lehce zapomínal, že také pokora a poslušenství jsou ctnosti křesťanské, ... že jeho stoupenci „Husité“ bořením, pálením a rozbíjením připravili Čechy bezmála o všechny památky starého umění českého atd., atd.

Pomník ten byl by stále připomínání domnělého bezpráví, spáchaného sněmem Kostnickým a způsobilý k tomu, aby trpkost v srdcích pravníků stále živil a nesváry v rodině, obci a vlasti stále udržoval.

3. Návrh ten není krásný. Podmínka krásy jest především soulad. Jaký soulad byl by ale v provedení návrhu toho, kdyby postaven byl jmenovaný pomník na Malém náměstí staroměstském? Několik kroků od vyhlídnutého místa povznášá se velebná socha nejbláh. Marie Panny, představa ducha katolického, v nejbližším okolí stavby chrámů katolických — a uprostřed nich socha bludaře, předchůdce Luthera a jiných zapřísáhlých nepřátel církve katolické. Ale i kdekoliv jinde v Praze postavený Husův pomník byl by vždy střediskem podvrátého živlu sociálního.

Zmíněným návrhem nečiní se prý nikomu křivda, poněvadž zbudovati se má pomník M. Janu Husovi jako dobrodinci národa. Že by se návrhem tím nečinila křivda nikomu, jest holá lež. Návrh ten uráží náboženský cit katolických obyvatelů bez rozdílu rodu a jazyka; návrh ten uráží katolické kněžstvo, katolickou církev a tu víru, ku které se hlásí veškeré přes pět milionů čítající obyvatelstvo Čech, uráží cit celého katolického světa. Všecko upírání úmyslu takového jest marné a směšné, nebo návrh ten jest jen schválením úmyslu těch, kdož podnět dali k zamyšlenému pomníku, jichž nepřátelské stanovisko k církvi katolické vůbec známo jest.

V zamyšleném pomníku by se, jak zastavatelé jeho tvrdí, neoslavoval Hus jako dobrodinec národa, jenž dobyl si velikých zásluh o jazyk jeho, nýbrž velebil by se jím Hus jako první z odbojníků proti církvi, jím oslavovala by se revoluce proti rádným státním a církevním: a protož opakují v hluboké úctě podepsaní věrní synové církve katolické loyální žádost svou, a by Vaše Excellenci velemocnou autoritou svou rozhodně zameziti ráčila uskutečnění zmíněného návrhu bez toho nepatrným počtem členů sboru obecních starších schváleného, ale ani nedopustiti ráčila postavení pomníku toho kdekoliv v Praze vůbec, a tak odvrátiti ráčila upomínku stálou na trudné události z dějin českých, na něž nejen každý upřímný katolík, ale i každý poctivý vlastenec s největším bolem vzpomíná.

(Prijato ve valném shromáždění Mariánské kongregace v Praze, dne 1. měsíce března 1891.)

Následují podpisy.

O mši svatě.

(Dle Bened. Stim. podává Vincenc Bosáček.) (Pokračování.)

Počátek mše.

Obapolnou po konfiteor na vzajem pronesenou absolucí kněze i lidu (jež tu stále zastupuje sluha oltární — ministrant) není sice vědomí hříšnosti odstraněno, nicméně převládá tu důvěra v Boha, vzájemnou přímluvou na novo posilněna.

Tudíž pozvedna se kněz říká následující s menší těla úklonou:

Kněz. Obrat se k nám, ó Bože, a oživiž nás!

Ministrant. A zplesá lid Tvůj v Tobě!

K. Ukaž nám, Pane, milosrdenství Své!

M. A spasení Své dejž nám! Ž. 84.

K. Pane, vyslyš modlitbu mou!

M. A volání mé přijdiž k Tobě!

K. Pán s Vámi!

M. I s duchem tvým!

Bůh sám v sobě jest pouhý duch, proto všechna Jeho z Něho vycházející blaženost opět jen duchovním a to čistým stvořením jest přístupna.

Čím duchovnějším, t. j. čím sebranějším myslé, čím čistších citů a vybavenější jest kněz a vůbec člověk, tím schopnějším se stává pohroužití se v božské vnady. Světák se nedovede zanítili pro Boha a kochati se ve věcech božských, to proň světem neznámým.

Co jest jaro přírodě, to jest Bůh svou milostí srdci lidskému. Jako jarním paprskem slunečním nový život, čerstvý svěží dech všude vane, vše pučí, kvete a se raduje, tak vyraží svěží, čerstvý život v srdci našem, když „Bůh obrátí se k nám tváří Svou.“ —

Pramen a zdroj všeho radování ale jest „Milosrdenství“ a „Spasení“ — Kristus, po němž arcioctcové se tak roztoužili, že spatřiti jej za cíl a vrchol vši naděje své považovali — my však při mši sv. jsme tak šťastni, že se nám ovšem tajemnou rouškou svátostní zakryt ukáže, k nám sestoupí.

Jest tedy celá stupní modlitba jakoby adventní náladou protkána byla.

Závěrkou k obapolným těmto modlitbám jest pozdrav církevní: Dominus vobiscum — Pán s Vámi!

Booz, jakž totiž čteme v knize Ruth — pozdravil tak žence na poli Betlémském. Podobně i anděl Marii Pannu: „Pán s tebou“ — Dominus Tecum! Jest to tedy pozdrav nejkrásnější a spolu nejvýznamnější.

Neboť s kým jest Pán, s tím všechna síla a milost, láska a milosrdenství, s tím požehnání a pokoj.

„Pán s Vámi,“ to znamená: Pán nechť nad Vámi bdí, Vás opatruje, Vás vede; Vy nikdy nebuďte odloučení od Ukřižovaného, nýbrž v Něm, skrze Něho a s Ním živi buďtež!

„A kdybych uprostřed stínu smrti krácel, nebudu se zlého báti, neb Ty Jsi se mnou. Ž. 22, 4.

Může-liž býti lepšího pozdravu a jadrnějšího přání nad toto církevní: „Pán s Vámi!“

Mimoděk nám napadají suchopárná a planá slova, jakýmiž se nyní svět pozdravuje, jako: Má úcta! na zdar! dobrýtro! — dobré chutnání; má poklona atd. atd.

Škoda, přeškoda, že vymírají ty pravé staročeské pozdravy: Pozdrav Bůh! Zachovej Bůh! Provázej Pán Bůh! Pomáhej Pán Bůh! Zaplať Pán Bůh! Pán Bůh požehnej! Bohu chvála! Budiž jméno Páně pochváleno! ba leckdes se již stydí za to křesťanské: Pochválen buď Pán Ježíš Kristus! a co hor-

šho, že i v domech duchovních leckde „ruku líbám!“ zaplašilo tento pozdrav.

Nejméně knězi sluší, aby toho slova „ruku líbám“ užíval oproti dámám, byť to i paní patronka byla. Opravdivé rukou líbání budiž jako nedůstojné kněze zavrženo! — Rty jeho jsou od krve, Páně svaty!

Konečně budiž ku větší vážnosti toho našeho: „Dominus vobiscum“ podotknuto, že již r. 561 na synodě Portugalské bylo toto pozdravení jako „starým apoštolským podáním“ do služeb Božích zavedené, prohlášeno.

Toto pozdravení přichází při mši sv. několikráte, ale povždy má jiný význam neb potřebu.

V tomto okamžiku, kdy se chystá kněz proraziti ohradu oltářní — a jako Mojžíš kdysi v posvátný mrak se zahaliti, vypadá toto první pozdravení D. v. jako na rozloučenou lidu. Lid pak zpětivým pozdravem: „Et cum spiritu tuo! — i s duchem tvým!“ přeje knězi totéž, co on jemu. „Pán Ježíš Kristus s duchem tvým!“ Tak psal sv. Pavel k Timotheovi. Těmi slovy jako by lid kněze za sebe posýlal, řka: Jdi a jednej jako muž Boží — konej svůj sv. úřad v duchu Páně!

Celá ta modlitba na stupních oltáře nám věrně připomíná Krista Pána v zahradě Jetsemanské. Neboť i On na počátku své krvavé oběti zvolal: „Smutná jest duše má až k smrti!“ — A co kněz se modlí třikráte: Vstoupím k oltáři božimu — připomíná si věrný Jeho učenník (katolík) jeho trojí modlitbu: Otče, je-li možná, vzdal ten kalich ode mne; ale ne jak já chci, staň se vůle Tvá!

Co zatím kněz hluboce se kloní a konfiteor říká — vzpomíná si tu zbožný posluchač mše svaté na Ježíše krví se potícího a únavou na zem se klonícího. Vůbec jest celá oběť mše svaté trefné nápodobením oběti kříže tam kdysi v Jerusalemě vykonané.

I kněz jakoby nastupoval tu křížovou cestu, roztáhne ruce své patře na oltář a zase je sepna, praví: Oremus — modleme se! —

Roztažením rukou nápodobuje kněz Krista, jenž posilněn andělem, vydal se v ruce nepřátel.

Na cestě k oltáři vyřikává, pokud možno, tyto dvě modlitbičky: „Zbav nás, prosíme Tě, ó Pane, našich hříchův, abychom hodni byli s čistou myslí a srdcem vstoupiti do svatyně svatých. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.“ — „Prosím Tě, ó Pane, pro zásluhy Tvých svatých, jichžto ostatky zde uloženy jsou i všech svatých — račiž mi odpustiti všech hříchův mých. Amen.“

Když povážíme, jakých očist bylo potřebí v starém zákoně veleknězi, než vstoupil do svatyně svatých, nedivme se, že Církev vkládá do úst kněze novozákonního tolik proseb za očistění od hříchův.

Kněz líbá oltář na místě, kde svaté ostatky v kameni oltářním (dříve hroby) uloženy jsou. Jak pěkně těmi kůstkami sv. mučenníkův, jež nyní nevyhnutelně na každém oltáři zasazeny býti musí — znázorňuje Církev Boží bojující své spojení s Církví vítěznou. Tak činila již v katakombách, a činí podnes.

Ačkoliv toto první políbení oltáře vztahuje se ponejvíce na ostatky, přece není vyloučeno políbení vztahující se na Krista.

Políbení jest dle biblického ponětí nejprvé důkaz úcty, holdování a díkův. Tak políbila Esther vrcholek královského žezla. Samuel políbil Saula, když ho byl za krále pomazal. Svatá Maří Magd. nohy Pánu Ježíši. Tak papeži líbá se noha, knězi ruka.

Polibek jest za druhé výraz svaté a bohumilé lásky. Tak líbal Josef své bratry. David Jonatha.

V prvních dobách Církvě byl polibek při službách božích důkazem smířené, bratrské lásky a pokoje.

Osculum pacis = políbení pokoje — dáváno si na vzájem před sv. přijmáním, jež sv. Augustin nazývá „polibkem holubičím.“

Polibek jest za třetí závdavek zasnoubení a práva manželského. „Ať mně políbí políbením úst svých.“ Tak nevěsta v Písni písní. I. 1. Jakub políbil Rebeku a plakal radostí Gen. 29, 11.

Všecky tyto tři významy polibku jsou sloučeny při líbání oltáře. Jest to polibek úcty, neboť oltář znamená Krista Pána a vrchol Golgoty nového Zákona. Jest to polibek bratrské lásky, neboť jsou tam ostatky svatých, našich to bratří na věčnosti. Jest to polibek zasnoubení a nejužšího spojení, jehož se duše stává účastna při konání oběti mše sv.

„Když kněz ku oltáři vstupuje, líbá svěcený oltář na znamení, že Kristus, přišed na tento svět s Církví se zasnoubil, jakož to zní v písni Šalomounově: Polib mne polibkem úst svých.“ Tak Innocenc III.

Ó té vznešenosti! Políbení oltáře znamená políbení Kristovo! Toto ale — dle sv. Řehoře — záleží v dechu Jeho božské milosti, jíž On věřící duši k novému křísí životu.

„Tu však slyšme sv. Bernarda: „Padni nejprvé k nohám Ježíšovým a než je políbíš, umyj je slzami svými a nepovstaň dříve, dokud neuslyšíš: Odpouštějí se tobě hříchové tvoji.“ Potom líbej ruce, abys došel ctivosti a konečné — pravím s třesením — odvaž se políbiti ústa, abys došel s Ním spojení.“

„Tak líbáme Krista ve svatém přijímání.“

Ó kéž nikdy to není políbením Jidášovým!

Introit (vstup).

Přečtete si toto obšírnější poučení o počátku mše sv., ohledněme se na náš lid, jak on se připravuje ku oběti N. Z.

Na našem venkově, konají-li se služby Boží slavně, děje se to po většině takto:

Hejno kluků stojí půl hodiny před zvonici, aby si „zahráli“. Mnozí z nich nepovažují věž za místo posvátné a proto se tam dějí věci, které často více volají do nebe, než hlas zvonů do srdce osadníkův. Duchovní správce udělá dobře, když také jednou za rok překvapí tyto nepovolané zvoníky, jenž nechtíce zrovna do hospody v čas služeb božích jíti (jak bohužel již se děje od výrostků našich, že tam hrají v karty atd.) našli si takové zátiší, jež opravdu myslí jejich vyhovuje.

Nejsou ani v kostele ani venku.

Lid se pozvolna schází. Na mnohých je vidět, že chtějí býti na službách božích asi tak jako zedník v práci: ani o chvíli dříve přijíti — ani se v kostele déle zdržeti. Proto vidíme, ani čekají, kouříce sváteční své doutníky, před portálem a kritisují děvčata. A tato jako by na odvetu zastaví se u postranních dveří a vedou si své poznámky nad vším možným.

Tu zazní zvonek po „druhém“, vel. pán jde do kostela, a nyní teprv hrne se oboje pohlaví do chrámu Páně. Mužská mládež zůstane v zadu, aby měla co nejbliže ku dveřím. Někde klepají přes prsty děvčata, jež se opozdila a u kropenky po svěcené vodě sahají.

Na choru začne hluk jako před počátkem divadla. Páni učitelé dávají na varhany „á“ — štemují se housle, zkoušejí se klarinety, horny, flety, trumpety. Zpěváci s partesy ukloňují se dvorně slečnám zpěvačkám a tyto přes zábradlí rozhlížejí se po celém kostele. Všeobecně se na choru mluví na hlas. Některé výkřiky jsou srozumitelné až do presbytáře.

Konečně ministranti dají znamení u sakristie a varhany spustí vším fortem „tuš“, jež má býti introitem čili vstupem k nejsvětějšímu úkonu.

* * *

Dočista jinak připravovali se naši dědové, praotcové ku slyšení mše sv. Než zaleťme duchem ještě dále do dob prvotní Církve.

Stojíme na mramorové podlaze basiliky Panny Marie Sněžné v Římě v době, kdy papež Řehoř Veliký má konati „pontifikální“ mši sv. Jest veliký

hod Boží velikonoční. Četní zástupové se hrnou se všech stran. Rád by každý se svým pastýřem slavil vzkříšení a přijal z jeho rukou velikonočního Beránka ve způsobu sv. hostie. Četné plameny svíce ozařují zlatem se skvící strop, v lesklých mramorových sloupech zrcadlí se světla voskovic. Vše tiše, v posvátném mlčení očekává příchod „apoštolského muže.“ Na dané znamení hne se průvod k oltáři a v tom ozve se sbor zpěváků v presbytéri umístěných a takřka oku neviditelných v mocném a slavném chorálu: „Resurrexi“! Vstalt jsem a jsem s Tebou, alleluja: Ruku Svou položil's na mne, alleluja: divuplna učiněna jest známost Tvá, all. all. A tento slavný zpěv provázející velekněze N. Z. ku stupním oltáře, slul Introit. —

Z toho soudíme, že introit čili vstup má svůj původ od slavného průvodu k oltáři, kdy měla býti slavná mše sv.

Nyní má však i tichá mše sv. svůj vstup, a ten se modlí kněz, ať je mše sv. slavná nebo tichá, vždy po modlitbách stupních na straně epištolní, když byl k oltáři vstoupil, políbil a se křížem poznamenal.

Kdežto stupní modlitba — jakožto vzdálenější příprava — vždy táž jest, mění se introit dle obsahu svého podle rozličných slavností a svátků církevních.

Introit vyjadřuje tu hlavní myšlenku, jíž se ta která doba církevní nese; jest jaksi vodítkem celé bohoslužby toho kterého dne; jest „klíčem ku mši sv.“ Dle toho jest introit — jakož i ostatní měnitelné částky mše sv., jako: Graduale, epištola, evangelium, offertorium (obětování) a communio — velmi rozmanit, jako vůbec církevní rok jest. V podstatě své je sice jeden, ale po každé se uspůsobuje našim potřebám. Jednou jest jako hlas smíření, po druhé díky, po třetí prosby, jindy a to nejčastěji chvály. Někdy zní tento vstupní veršík (vždy z písmá sv. vzatý) radostně, někdy žalostně; o Velikonoči zní jako veselé vyzvánění všemi zvony.

O introitu píše kardinál Wisemann: „Slova vstupu (v missálu obsažená) zdají se míti cenu, aby ve vyšším ovzduší byla pronesena a tam uschována na oltáři, jemuž andělé slouží. Majíť do sebe ještě tu slávu a vznešenost míst, v nichž poprvé byla pronesena; k našemu uchu zaznívají jako ohlas z katakomb; v nich opětuji se plesy, jimiž otráasaly se zlacené basiliky, jako harmonie z vysokých klenb dopadají na zem. Žalosti i radosti Cirkve, obět mučenníkovu, díky vyznavačův, vzdechy poustevníkův a steny panen — vše v nich dochází výrazu svého.“

A věru ty svaté pocity, jež v nás slova introitu, slova to Ducha sv. vyluzují, jsou jako by obláčkové ranního zápalu kadidla, jež pak večerní rosou duši naši občerstvují.

Srdce naše hoří, modlíme-li se s Církví; duše naše pojí se s duchy nebeskými, neboť co zatím ústa naše pozemská vyslovují slova, vznáší se duch náš na perutích svatého obřadu mešního do oněch krajův, kde žádných slov není třeba, kde duše svobodna svobodně zírá v slunce spravedlnosti a oko vševědoucího Boha.

Stůjtež zde čtenáři na výběr některé introity:

Na Květnou neděli: Hosanna synu Davidovu; požehnaný, jenž se běře ve jménu Páně. Ó králi Israele! Hosanna na výsostech!

Na bílou neděli: Jako nyní zrozená nemluvnátka, rozumného, beze lsti mléka žádejte! all. all. alleluja. Radujte se Bohu spomocníku našemu, a plesajte v Bohu Jakobovu.

Na 28. března; nejsv. Krve Páně: Vykoupil's nás svou krví ze všelikeho pokolení a jazyku, i lidu i národa, a učinil's nás Bohu našemu královstvím. Milosrdenství Hospodinova opěvovati budu na věky; od národu do národu zvěstovati budu pravdu Tvou ústy svými.

Na slavnost na nebe vzetí Panny Marie (15. srpna): Radujme se v Pánu, radujme se všichni, den slavný opěvujmež na poctu bl. Marie Panny, nad jejímž nanebevzetím plesají andělé a oslavují Syna Božího. Vypravilo srdce mé slovo dobré; díla svá řku králi.

Při mši za snoubence: Bůh Israelův spojiž vás; Sám buď s Vámi, jenž smiloval se nad dvěma jedináčky: a nyní, o Pane, spůsobíš, aby ještě hojněji žehnali Tebe! Blahoslavení, kdož se bojí Hospodina, kdož chodí po cestách Jeho. Sláva Bohu Otcí atd.

Při mši sv. v kterékoliv nouzi: Já Spása lidu, praví Pán, v kterékoliv nouzi volati budou ke mně, já vyslyším je, a budu Bohem jejich na věky. Pozoruj, lide můj, zákona mého; nakloňte ucha svého k slovům úst mých.
(Pokračování.)

Dějepis sv. roucho v dómě trevirském.

Dle F. Marxé podává V. Josef Čečetka, duch. správce v c. k. trestnici Kartouzské.

(Pokračování.)

Nastává otázka, jak stará jest tradice trevirského domu? Vžijme se do oné doby, když arcibiskup Jan I. při obnovení dómu náhodou na ono místo přišel, kde sv. roucho ukryto bylo (1196) a je poprvé, jak z dějepisu známo jest, lidu k uctění vystavil. Dle zpráv, týkajících se nalezení tohoto sv. roucha, nikdo z tehdejších současníků nevěděl, na kterém místě by roucho se našlo. „Vědomost o tom vymizela tehdejšími lidem z paměti“, dí kronikář. Nepovědomo toliko bylo, na kterém místě se sv. roucho našlo; že však v chrámě trevirském jest, to již ze dřívější doby známým a jistým bylo, ana zmínka o něm se činí ve psaní císaře Bedřicha I. k arcibiskupu Hillinovi v r. 1157, tedy 40 roků před nalezením sv. roucha arcibiskupem Janem I. Bychom tomuto svědectví důrazu dali, jest zapotřebí v krátkosti příčinu a účel psaní udati, v němž se zmínka o sv. rouše činí. Jak pro Itálii tak i pro svobodu církve bylo vystupování císaře Bedřicha I. velmi nebezpečným, k tomu ještě císař zapudil od sebe první svou manželku, proto stěžoval si ve psaní papež Hadrian IV. do císaře, kteréžto psaní bylo příčinou známého nedorozumění, jež veřejnou roztržku mezi oběma zástupci nejvyšší moci spůsobilo. Papež použil totiž následujících slov: „Také mne to nermoutí, že jsem tvému přání všude vyhověl; kdyby jsi snad, což jest však nemožným, větší dobrodiní (beneficia) z mé ruky přijal, bylo by mi milým, pomní-li, jaký prospěch a užitek pro církev boží a pro mne sebou z toho povstati mohl.“ A pouěvadž před těmito slovy ve psaní zmínka se činila: „císař nechť uváží, jak blahosklonně byl apoštolskou stolicí přijat a od římské církve vyznamenán, jak mnohou počtu a hodností mu propůjčila a císařskou korunu s největší radostí mu na hlavu posadila,“ proto rozuměl císař výrazu „beneficium“ ne ve smyslu všeobecném, kde „dobrodiní“ ve smyslu užším „léno“ znamená, a proto se císař domníval, že papež tvrdí, že německá říše mu jest lénem podaná. To rozhněvalo německého císaře. O tomto případě zpravil císař z říšského sněmu Besançonu (1157 v říjnu) německá knížata a biskupy, a zvláště psal arcibiskupu Hillinovi a trpce si nařikal, jaká potupa se papežem německé říši stala. Mír církve a vážnost říše německé jsou nerozlučitelný; kdo by porušil císařskou hodnost, ten ruší mír a ničí jednotu církve. Toho dopustil se papež, a proto mají se všickni biskupové německé říše kolem církve trevirské, jako kolem středu shromážditi, zde mají míti synodu a o potřebách svých pojednávat, poněvadž tato církev jest církví druhého Říma a má svůj primat, a dle okolnosti bude jí papežskou stolicí zastupovati a nad to má mystický symbol nedělitelnosti církve, sv. roucho. Dále pak stojí: Proto, když jsi primasem a středem říše, a váš dóm, myslím totiž trevirský, znám jest, a vyniká a honosí se majetkem nesešitého roucha Páně; proto chceme tvojí pomocí a radou toto

drahocenné duchovní a nesešivané roucho Páně, totiž církev, z ruky onoho Amorraea, jenž sedí na papežské stolici, který ji byl roztrhl a losem rozdělil, osvoboditi.“

Toto jest nám zřejmým důkazem, že císař Bedřich I. znal ústní podání dómu trevírského, že má nesešivané roucho Spasitelovo. Okolnost, že tento dopis není psán za tím účelem, aby se o sv. rouše zmiňoval, přece však postup myšlének tak jest přirozený, nenucený, že nás na sv. roucho přivádí, musí důraz tohoto svědectví zvýšiti.

Druhé pak svědectví, pocházející opět z doby před nalezením sv. roucha, nalezáme v životopise sv. Agröcia, jenž psán byl před onou dobou a Bollandisty z rukopisu opatství maximinského opsán jest. V tomto životopise se vypravuje (verissima narratione majorum didicimus), zcela pravdivým podáním předků, že v době po sv. Agröciovi (ve neb po 4 stol.) věřící zvědavě se ptali, jaké že jest to roucho Kristovo, které byl svatý Agröcius ve skříni uzavřeně v dómě uložil; ani mnozí děli: „že jest to nesešivané roucho Páně, jiní, že jest to purpurový plášť, kterým Kristus při svém umučení byl odděn, jiní pak, že to jest obuv Spasitelova.“ —

Touto zprávou jest tradice trevírského dómu dokázána, a sice již dlouho a dříve před nalezením sv. roucha v r. 1196. Na konec tohoto životopisu se dí, že od oné doby, kdy se pokoušeli, by skříň otevřeli a nadpřirozeným způsobem jim v otevření skříně bráněno bylo, se nikdo nepokusil, aby ji otevřel. Z toto jest jasno a zřejmo, jak Bollandisté výslovně podotýkají, že tento životopis před otevřením v r. 1196 psán býti musel. Jelikož pak spisovatel dokládá: „verissima majorum narratione etc.“ jest tím zároveň dokázáno, že toto svědectví a tradice dómu trevírského o sv. rouše na mnohá pokolení před XII. století se vztahuje.

Třetí a mnohem starší svědectví o tomto ústním podání v dómě trevírském, dává nám dekret pojmenovaný po papeži Sylvestru I. z dob arcibiskupa Volusiána trevírského, na konci V. století. Tímto dekretem potvrzuje papežská stolice trevírské církvi primat nad církvemi v Gallii a Germanii, a sice na počest vlasti, císařovny Heleny, která se v této metropoli zrodila:

„Na počest vlasti císařovny Heleny, jejíž domovem tato metropole byla: která tuto šťastnou vlastí ostatky apoštola Matouše, které z Judey přinesla, rouchem a hřebem Páně, zubem sv. Petra, obuvi sv. Oudřeje, hlavou papeže Cornelia a jinými ostatky bohatě obdařila a vyznamenala.“

a) „Ad honorem patriae Dominae Helenae Augustae, Metropolis ejusdem indigenae. Quam ipsa felix per Apostolum Matthiam a Judaea translatum cum tunica et clavo Domini et dente S. Petri et sandaliis S. Andreae et capite Corneliae papae ceterisque reliquiis magnifice ditavit specialiterque provenit.“ Po důkladné kritice učeného Hontheima a Boschia nepochází tato výsada, jak shora uvedeno, od papeže Sylvestra, nýbrž z dob trevírského arcibiskupa Volusiana, který toto privilegium dal papeži Hilariovi r. 467 k obnovení, poněvadž, jak pravděpodobným jest, se dřívější výsada za stěhování národů na začátku V. století, kdy Trevír byl spustošen, ztratila.

Připouštíme, že tento dekret čili výsada není, jak Hontheim dokazuje, od papeže Sylvestra, nýbrž z dob arcibiskupa Polusiana (r. 467), jest tímto písemným svědectvím z pátého století dokázána tradice domu trevírského, že od sv. Heleny má roucho Páně.

b) Proto Hontheim a Boschius, ač upírají, že by toto privilegium pocházelo od papeže Sylvestra, a právem za mylné označují, že by Agröcius jako patriarcha antiochenský sv. Helenou byl do Trevíru poslán, nicméně dí, že tato okolnost nepřiči se nikterak dějinám sv. ostatků a primatu církve trevírské. Nepochybujeme, že učený pracovník trevírských annalů v 17. století měl mnohý codex a nalezl mnohý spis v knihovnách klášterních a v archivu kostelním, potvrzující tradici dómu trevírského, které se však na nás nezachovaly, poněvadž zrušením klášterů mnohé vzácné dílo z knihovny se

ztratilo a bohatý archiv ve francouzském převratu byl odvezen a více nevrácen.

Brower píše totiž: „Zaměstnán vyhledáváním a zkoumáním dějepisných památek o těchto sv. ostatcích, nalezám, že téměř všicki středověcí spisovatelé v tom souhlasí, že tyto ostatky štědrosti císařovny Heleny z Východu a Italie sem poslány byly.“

* * *

Kdyby bylo za prvních dob křesťanských zvykem, sv. ostatky ve slavném průvodu přenášeti, nad oltářem uschovávat, a věřícímu lidu veřejně k uctění je vystavovati, jak to zavládlo od VII. století a trvá až na naše doby; bylo by to vždy obtížné vysvětliti, jak jest to možným, že máme až do XII. století tak nepatrné zprávy o uschování sv. roucha v Trevíru. Zmíněný zvyk, by sv. ostatky veřejně nad oltářem se vystavovaly, a ze svého původního místa, kde uloženy byly, se braly, povstal v době pozdější. O tělech svatých zmiňuje se papež Řehoř Veliký ve psaní, že nebývají vyzvednuta, přenášena, dotýkána, vůbec že ani pohnouti se s nimi nesmí, a tento mrav, aby těla svatých nedotknuta ve schránkách odpočívala, jest všeobecným v západní církvi. Proto měl-li býti kostel posvěcen a nebylo-li tam žádných sv. ostatků, poslali v pouzdře příkrývku k tomu chrámu, od kterého si sv. ostatky žádali; tato příkrývka pak položila se k ostatkům světce, jenž tam odpočíval, na to se vzala a poslala dotýčnému chrámu nazpět. Až do konce VI. stol., kde Řehoř o tomto mravu píše, byl zmíněný zvyk v západní církvi všeobecným. Tento zvyk, jak zřejmo jest ze psaní Řehoře a z vypravování Mabillonova, měl původ v oné neobyčejné úctě a sv. bázni před sv. ostatky učedníků a tím více platiti to musí o sv. rouše Páně, které vznešeností svou nad jiné ostatky vyniká. Že tomu tak jest, a že ze sv. bázně k sv. rouchu dřívější arcibiskupové trevírští již před šestnáctým stoletím těchto sv. ostatků se nedotýkali, jimi ani hnouti ani veřejně je vystaviti nechtěli, toho důkazem nám jest jednak rozhodné vzpírání se arcibiskupa a kurfiřta Richarda z Greifenklauů císaři Maxmiliánovi, který mu sv. roucho neukázal, jakož i uvedené důvody, jimiž protivení své před císařem ospravedlniti hledí. Dí totiž: „toto přesvaté roucho, které již jedenáct století zde jest uloženo, nebylo nikdy, jak z vypravování předků zřejmo jest, na odív staveno: od té doby, kdy arcibiskupem Janem I., takřka božím vnuknutím nalezeno bylo (1196) odpočinulo přes 300 roků nepohnuto v úkrytu. Na to ještě sv. bázeň, tradicí udržovaná, jímala mysle, poněvadž dříve se mnozí o otevření sv. ostatků ne bez zjevných důkazů boží nevole pokoušeli, proto žádnému arcibiskupu ani nenapadlo, a rádné se nevidělo, by tímto sv. rouchem pohnul.

Zde máme tedy důkaz, že sv. roucho od svého prvního vyzvednutí (1196) přes 300 roků (1512) nedotknuto v hlavním oltáři dómu odpočívalo; odtud si také vysvětlíme, že ze sv. bázně k těmto sv. ostatkům dřívější biskupové nedovolili, by oku lidskému vystaveny byly. (Pokr.)

C í r k e v u č i t e l k a.

(Přehledy missionářské činnosti.)

V Makedonii staví se katolický kostel ke cti sv. Cyrilla i Methoděje v Soluni. Základní kámen položen byl na staveništi 15. července 1890. Slavnost tehdejší jasně ukázala, kterák katoličtí se svým biskupem Mladenovem těší se obecné přízni nejen panstva, mezi nímž zvláště zástupci cizích mocností vynikali, ale též obyvatelstva bulharského i řeckého. Zvláště Bulhaři se přiznávali, že posud byli udržováni klamem v nepřizní k bratřím katolíkům.

V Asijském Turecku zuřily loňské povodně děsně. Armenský patriarcha Azarian podal zprávu o zničení missijních budov v J. sgađu, kde i kněz jeden při vysvobozování tonoucích dítek katolické školy přišel o život. Schismatikové hledí využití bídý mezi katolíky k tomu, aby je za peníze a jiné podpory získali rozkolu.

V Číně vypuklo nové pronásledování křesťanů v katol. missijní osadě Long-šui-tšen při pohané slavnosti 4. srpna loni. Nejhůře řádili pohané 11. srpna. Rozbili a spálili křesťanům vše a mnoho jich buď ztýrali, buď vyhnali. Odtud rozšiřovali tlupy lupičův hrůzu po okolí. Krajina tamní čítala posud 1900 křesťanů zámožných, kteří nyní jsou na mizině. 24. srpna slavili pohané v pagodách své vítězství a sklízeli pak úrodu po vyhnaných křesťanech. Všude plno potupných spisů a panfletů o víře katolické. V listopadu byly vyloupeny křesťanské vesnice v Sučuenu a 20 nově obrácejících křesťanů pobito.

Z apoštol. vikariátu Kiang-nan ohlašují se mnohé zástupy nových křesťanů. Mnoho pomáhá k šíření víry v tamní končině jistý způsob pobratimství (jak tam říkají „suchého přibuzenstva.“) P. Bienvenu S. J. chválí zvláště jednoho čínského učence (Mo-y-koanga), který pomáhá učití sv. víře a podává Číňanům pravdy její zvláště přesvědčivým způsobem. Leckdy celé noci ho poslouchají. Modlitby večerní tam prý zpívají. Přes to ovšem nejsou ti lidé hned dokonalejší a při mnohém je již velkým výsledkem, když aspoň na konec kajicně umírá. Za to školy vychovávají lepší dorost.

I v Číně na mnohých místech zuřivé povodně mnoho nadějných osad buď zničily, buď přivedly na mizinu.

Z Tonkingu oznamuje se po přestálém pronásledování velký vzrůst církve. Ve vikariátu Msgra Puginiersa bylo za r. 1889 6026 pohanů křtěno, 76 obcí je zcela křesťanských. I zde povodně zle řádily. V Touoi bylo za ten rok 212 křtů a katechumenů ještě zbylo 180. V Ruong-nuo-ragu žije 550 nových křesťanů a brzy změni pagodu v křesťanskou školu. Zvláště krásně slaví v těch končinách pobožnosti májové.

Missie v Maduře trpí velice hladomorem. Anglikáni svádějí mnohé ne obrácením, ale podporami. Kdo nevytrvá při nich, musí jim podporu s úroky spláceti.

Nový biskup Trichinopolský Jan Maria Barthe S. J. stěžuje si do těchže nesnází a prosí o podpory, aby mohl nadějně svoje osady udržeti. V několika měsících bylo v jeho jedné osadě 600 pohanů pokřtěno.

V středním Bengalsku jsou tisíce křesťanů povodněmi o chléb připraveny.

Z kalkutské diecese se ohlašuje, že tam je 91 tisíc katolíkův a katechumenův.

V Africe v krajině Matabelské pro strach před fanatismem pohanův jdou missie velmi pomalu v před.

Ve státu Orangském působí Oblaté zvláště dobrými školami. Odtud šíří víru i mezi okolními divokými kmeny. Zvláště se připomíná, že mnohem snáze působí se mezi úplnými divochy, nežli mezi těmi, kteří poznali vyvrhele „civilisovaného“ světa a proto nemají důvěry k missionářům.

V Britické severní Americe oddělen byl od diecese St Albert nový apošt. vikariát Saskačevan, kde je 7000 katolíkův, 11 kostelů, 12 kaplí. Působí zde 10 missionářů a „sestry křesť. lásky“ s „družkami Kristovými.“ Území toto je velmi rozsáhlé a málo zalidněné, tak že působení zdejší je jedno z neobtěžnějších.

Řád Kapucínů měl r. 1889. 166 štací missionářských, 286 kostelů a kaplí, 212 škol se 7637 žáky, 10 kollegií, 6 vyšších ústavů, 29 sirotčinců, 279 missionářských kněží, 87 bratří laiků ve všech dílech světa.

(Vše dle kath. Missionen.)

Matka Štěpána Velikého.

Napsala Carmen Sylva.

V severní Moldavii mezi Piatrou a Folticenim spatřiti možno na hoře nad řekou zříceniny starého hradu jménem Niamtz, z něhož bohužel pramálo se zachovalo po naše časy. Malé městečko, rozkládající se na úpatí vrchu vystavěno skorem celé ze zdiva pyšné pevnosti. Za dávných časů byla to pevnost znamenitá a široko daleko známá svou nedobytností; bylať sídlem Štěpána mocného Moldavského knížete. Vybojoval padesát bitev a z každé vrátil se poraněn. Na památku každého vítězství zbudoval kostel na důkaz vděčnosti své k Bohu. Háje neunavně svou zemi zanašel se velkolepými záměry, kterék by ji rozšířil a mocnou učinil. V archivech Benátských nalezen opis smlouvy válečné, již uzavřel s mocnou republikou sv. Marka proti Turkům. Byl pravým štítem křesťanstva, štítem, do něhož Turci neustále bušili, ale zlomiti ho nedovedli.

Tehdy bylo nesnadnou úlohou vládnout krajinám na dolním Dunaji, neboť sousedé Turci, Poláci, Maďaři, Kozáci i Tataři znepokojovali je dnem i nocí. Ale Štěpán dorostl své úloze a lid měl v něho důvěru neobmezenou.

Jednoho dne strhla se nová srážka s Turky a s cimbuří opevněného hradu bylo možno zrakem sledovat bojující. Už po několik okamžiků zdálo se že ustupují, a každý by by řekl, že tentokráte štěstí válečné odvrátilo se od Štěpána. Ve hradě zůstaly dvě ženy: choť Štěpánova a matka jeho. Mladá kněžna plakala; horké slzy splývaly po růžových jejích lících, vroubených bohatým, zlatorusým vlasem. Brzy zírала upřeně v širou pláň, brzy chvějíc se strachem a hrůzou zastírala mladistvý obličej závojem, nechťc viděti něho více.

Jinak matka. Hrdě vztýčená stála po boku své snachy, hledíc do dálky bez hnutí, beze slova. Pod černým, směle klenutým obočím zářily velké, tmavohnědé oči dodávající obličejí jejímu spolu se silně zahnutým nosem cosi orlici podobného. Závoj z nejjemnějšího hedvábného tkaniva halil její černý v modrý lesk přecházející vlas a objímal bledou tvář s energickou bradou a úzkými sevřenými rty. Ústa její byla spíše velká nežli malá, ale otevřela-li je, objevily se dvě řady bělostkvoucích zubů, jež výborně slušely, energickému výrazu obličejce. Oděna v bohatý, hedvábný šat stála tu po celý den s očima tutěž stranu upjatýma nepřijímajíc potravy ani nápoje. Co chvíli položila svou krásnou ruku na rameno své snachy šeptajíc povzbuzující slova. Hlas její silný a zvucný utišil alespoň na okamžik mladou ženu umírající strachem. Ale jediný pohled na bojující znepokojil ji na novo; nepokoj přehlušil všecko. Vojska blížila se hradu krok za krokem, — Štěpán ustupoval.

„Matko má, oni mi ho zabijí!“ —

„Štěpán zvítězí prve než den uhasne.“

Jistota a klid s jakým pronešena tato slova, zastavily nový proud slz. Mezitím hukl ustával, tišil se, blížil se večer.

Žhavé slunce chýlic se k západu, vrhalo na pláň dlouhé stíny. Předměty jevily se stále neurčitějšími, až bylo šero a zahalilo vše. Nastala tma. Obě ženy zbystřily sluch. Bály se sebou pohnouti, aby šustot látek nepřehlušil nejmenší vzdálený šum. V tom uslyšely dusot koně tryskem uhanějícího a už zabušil někdo silně do hradních vrat.

„Ó matko má, toť Štěpán, vím to zcela jistě. Nech, ať sejdu dolů a otevru mu.“

Ale stařena velitelským pokynem zadržela mladou kněžnu a sama zvolna sestupovala se schodů.

„Kdo to?“ tázala se uvnitř, neotvírajíc.

„Štěpán, tvůj syn.“

„Můj syn! kdo jsi, cizince, jenž vetřít se chceš do hradu slavného mého syna?“

„Matko má, otevři, jsem to já, tvůj syn. Jsem poraněn, Turci jsou mi v patách a rány moje pálí.“

„Není možno, aby můj syn, takto mluvil, tys cizinec jakýs. Syn můj nevrací se nikdy bez vítězství. Syn můj je daleko odtud a mocnou rukou vyhání nepřátely ze země. Ale ty, mladý cizince, kterýž chceš zasaditi srdci mému bolestnou ránu, právě se býti mým synem, slyš: sem nevejdeš. Neumíš-li vítězit, hledej na bojišti alespoň hrdinnou smrt, pak budu ti matkou a ozdobím hrob tvůj květinami.“

Mladá kněžna vrhla se na kolena, plakala, zapřísahala, ale stařena nedala se obměkčit. Jediným pokynem zjedнала si ticho, pak jala se znovu naslouchat.

Štěpán sklonil na okamžik čelo pod tíží hanby a bolesti, ale hned na to pohodil bujnou svou hlavou s těmi dlouhými vlajícími vlasy, zatroubil na svůj roh a pod pláštěm noci jal se sbírat znovu svou družinu a pohřbívat padlé bojovníky. Záhy seřaděna prchající armáda. Jako bouř valila se do údolí na nepřátely, již byli se rozptýlili, radující se z vítězství. Turci byli poraženi.

Hluk bitvy ztrácel se v dálku. Vítr donesl k oběma ženám jásot vítězný. Srdce jejich zaplesala.

A zase Štěpán přiložil k ústům svůj roh, a zatroubil jásavou fanfáru směrem ku hradu, jehož cimbuří mizela v azuru hvězdného nebe. Brzy na to nesčíslná světélka objevovala se v oknech hradu, pobíhala po nádvoří; činěny přípravy ku stkvělému uvítání.

Znovu ozval se dusot koně tryskem ujíždějícího a Štěpán objevil se v čele svých bojovníků před hradní branou otevřenou dokořán. Uzřev svou matku, seskočil s koně a klaně se jí až k zemi pravil: „Matko má, dnešní vítězství je tvojí zásluhou.“

A silné stařeně teprve teď zvlhly oči a rty se zachvěly, mezitím co hrdina zachytnul v náruč mladou svou ženu zářící štěstím.

„Tys chtěla mi otevřít“, zašeptal.

Přivinula se k němu.

„Miluju tě tolik a bála jsem se o tebe,“ zašeptala tak tichounce, že to sotva slyšet bylo.

„A přece,“ pravil hlasitě Štěpán, „matka moje miluje mne více nežli ty.“

Přel. Marie Habltova.

Vliv tisku na mravnost.

(Pokračování.)

Poznavše, jak neurvalým způsobem špatný tisk se rozširuje a jak tisk dobrý všude bývá zapuzován, věnujme na krátko pozornost svoji také tomu, jak působí na mravnost tisk dobrý a jak špatný!

Dobré knihy, jak samo sebou se rozumí, přinášejí člověčenstvu užitek mnohonásobný a velice k tomu přispívají, aby člověk stal se tvorem spořádaným. Dobrymi knihami člověčenstvo se vzdělává a poučuje o svých povinnostech jak k Bohu, tak i k svému bližnímu. Z užitečných spisů zjednáva si člověk vědomosti o své krásné vlasti; v lásce ku své drahé otčině bývá také jenom na základě dobrých knih utvrzen. Dále užitečné knihy jsou nevyčerpatelným pramenem, z něhož čerpáme učení o Bohu, Stvořiteli všech věcí a jenom na základě svatého naboženství můžeme dojíti blaha a spokojenosti na zemi a po smrti pak nemine nás spása duše naší.

Náboženství má veliký účinek na mravnost; neboť vštěpuje všem zásadu pravé lidskosti a rovnosti, ano dí, že jsme všichni synové jednoho a téhož Otce, jenž v nebesích králuje; náboženství vlévá již v útlá srdéčka nevinných dítek lásku k rodičům a lásku k bližním. Slovem možno říci, že všechny vědomosti, jichž nám třeba v tomto životě pozemském, obsaženy jsou toliko ve spisech dobrých a užitečných. Rovněž z dějepisu se dovídáme, že již mnohý užitečný spis byl příčinou, že leckterý člověk vysvobozen byl od věčného zahynutí. Sv. Augustin, jeden z největších biskupů a učenců církevních, byl získán Církvi katolické jenom tím, že četl dobré a užitečné knihy. Ne jinak stalo se u sv. Ignáce z Loyoly, jenž odřekl se všech bludů a stal se z horlivého vojína královského neohroženým bojovníkem Církve svaté.

Tento veliký účinek jest tedy příčinou, proč praví a věrní křesťané dávají velikou váhu na dobrý tisk a jemu veliký význam přičítají vědouce dobře, že kde se daří tisku užitečnému, tam se též daří mravnosti a tam kde mravnost vzkvétá, tam jest též blaho a spokojenost domovem.

Pravý opak tisku dobrého jest tisk špatný. Pravdu slov těchto dotvrzují výroky slavných mužů a události jak doby nynější, tak i dob dřívějších.

Účinky špatného tisku lze asi tímto způsobem přehlednouti: Špatný tisk, špatné knihy, špatné časopisy jsou největším jedem pro náboženství a svatou víru; neboť podřívají základy, na nichž společnost lidská byla zbudována. Tisk Kristu nepřátelský a Církvi nepřítivný boří základy společnosti lidské a je na dobro ničí tím, že upírá Krista a tím zároveň i lásku a rovnost všech lidí, již Božský Spasitel hlásal všemu stvoření.

Největším neštětím pro rodinu jest, když se v ní uhostil špatný tisk; nic nemůže více uškoditi rodině jako špatná kniha a špatné čtení, které podřívá domácí blaho rodiny, zasévá sítě nesvornosti a činí z údů rodiny samé tyrauny.

Proto nedivme se té okolnosti, že tisk zvláště v našem století jest tak mocným činitelem a podporovatelem snah revolučních. Časopisy liberální, jichž jest veliká převaha proti časopisům konservativním, jsou největším nebezpečenstvím nejen pro trůn, ale i pro oltář; vždyť jsou morem, jenž vše otravuje a ničí. A přes všechno zlo, jež špatný tisk již způsobil a stále působí, přece dobré časopisy bývají velmi málo čteny; za to časopisy svobodomyšlných zednářů jdou z ruky do ruky, zásady v nich obsažené se na podiv velmi rychle ujímají a již skutečně jeví se toho patrné účinky, poněvadž mravnost stále klesá a nemravnost se rozšiřuje i u takových lidí, o nichž by se právem domnívati mohlo, že patří do třídy vzdělanců.

Náboženství, víra, pravda, spravedlnost i mravnost jsou mocnými základy lidské společnosti a právě proti těmto brojí liberální tisk vůbec. Za dob našich kráčí tisk cestou svobodomyšlnou, která jest opakem cesty pravé. Zkrátka tisk liberální a zednářský vypověděl válku náboženství, pravdě, spravedlnosti, pravé osvětě a myslí, že dodělá se stkvělého vítězství.

Avšak myšlenka tato jest bláhová, poněvadž pravda vždy musí na povrch vyjít jako olej nad vodu; naděje v úplné vítězství se strany lži-osvětářů jest velmi nejistá a zajisté by jinak smýšleli, kdyby tito hlasatelové zásad bezbožeckých vzpomněli si na výrok Páně: „Tu es Petrus et supra hanc petram aedificabo Ecclesiam meam et portae inferi non praevalerunt adversus eam.“

Nechť tedy tisk strany svobodomyšlné omlouvá lidské nectnosti, nechť je prohlašuje za věci dovolené, nechť bere v ochranu vraždu, sebevraždu a jiné podobné zlořády, jež v dobách nynějších jsou na deníku pořádku, nechť činí Církvi nástrahy a staví osidla, přece ničeho nepořídí; vždyť Církev svatá má mocnou ochranu a když již po 19 století blahodárně působí pro spásu člověčenstva, tož i na dále bude starati se o blaho sobě svěřeného člověčenstva; vítězství vždy připadne na stranu Církve svaté; neboť slova Písma syatého: „Et ego ero vobiscum usquem ad consummationem saeculi“ jsou toho zřejmým důkazem.

A věru není se co diviti, že tam, kde náboženství nezapustí své kořeny, uhnízdí se všeliké neřesti a nepravosti. Odpůrcové naši dobře vědí, že vezme-li se lidu náboženství, mohou s ním činiti, co a jak se jim líbí. Voltaire sám, ač byl největším odpůrcem náboženství, o něm takto se vyjádřil: „Člověk bez víry, bez náboženství jest horší divoké zvěře“ a starověký filosof Cicero praví, že není na světě tak divokého národu, jenž by nějakého boha nectil a jemu se neklaněl. Než s velikým zálem zaznamenati jest, že v našem osvíceném století přes všechnu osvícenost jest mnoho lidí, kteří jsou pravými nezabohy.

A ptejme se, kdo tím vším vinec, že takové zlo jest na světě, že nevěra a s ní spojené neřesti na světě vládou, mezi tím co víra a pravda bývají nohama šlapány. Odpověď opět zní: „Tisk špatný, špatné knihy, bezvěrecké časopisy to vše zavinily, otrávilše celou lidskou společnost jedem obsahu svého. A v pravdě platí o takovém tisku výrok Páně: „Vae, per quem scandali-zabitur.“

(Pokrač.)

D r o b n o s t i.

Svátek v pašijovém týdnu. Letos něco zvláštního jsme měli v pašijovém týdnu, že ve středu před Zeleným čtvrtkem byl svátek Zvěstování Panny Marie, o němž ale mše sv. konati se nemůže, nýbrž o Umučení Páně, tedy pašije zase. To nebylo již od r. 1812. (tedy před 79 lety) a nikdo toho proto nepamatuje, aniž to bude zas, až teprv r. 1959 (tedy za 68 let). Na Zelený čtvrtek připadá ten svátek častěji, jako r. 1869, 1875, 1880, a bude zase 1937, 1948, kde pak více mší sv. (k vůli svátku) ve farních kostelích se sloužívá; i na Velký pátek připadá ten svátek a pak se svátek odloží po Velkonocích, jelikož na Velký pátek nemůže se sloužit mše sv., pouze s předposvěcenou hostií se konají posvátné obřady, jako r. 1842, 1853, 1864 a bude zase 1910, 1921, 1932, kdo se toho dočká; ještě řidčeji připadá ten svátek na Bílou sobotu, kde taktéž více mší sv. se koná ve farních kostelích, jako 1837 bylo, ale zas teprv roku 1967 bude. Leckdy připadá ten svátek na samé Velkonoce, jako bylo 1883 a bude hned zase 1894, ale pak už zase ne až r. 1951, kde je tedy ještě kratší masopust nežli byl letos; nejkratší pak je, když Velkonoce připadají na nejdříve možný den 22. března, jako bylo r. 1818, ale už více nebude, leč až se bude psáti 2285!

* * *

V jakých rukou toliko mohou býti ústavy hluchoněmých? Na otázku tuto odpovídá pařížský Figaro.

Ve Francii totiž mají poznenáhla všechny školy a ústavy dobročinné býti laifikovány, čili z rukou církevních vyrvány býti a odevzdány do rukou bezbožického státu. Proto i na ústavy školní a dobročinné pokud ještě jsou v rukou církve, školních bratří a milosrdných sester, uvalena byla veliká spolková daň.

V Bordeaux nalezá se v rukou školních sester veliký ústav pro hluchoněmé, v němž jako u nás vyučuje se na základě metody slavného kněze de l'Épée. Nyní před velikonocí konána byla v ústavě zkouška hluchoněmých žáčků, při níž shledalo se, že žákyně vyjadřují se podivuhodně srozumitelně, že umějí čísti hlasem povýšeným, nižším, slovem, že umějí accentuovati. — S přítomnými hosty rozmlouvaly beze vší obtíže, což nemalý obdiv vzbuzovalo. Jeden z přítomných hostů, kovaný republikán, pronesl náhled, že ani tento ústav laifikaci neujde, proti čemuž řiditel ústavu co nejrozhodněji se ozval a pravil: Vy obdivujete se stkvělým výsledkům ústavu zdejšího, avšak neumíte uvážiti, co stojí namáhání, nežli se jich docílí. Tu nepostačí, aby učitel jako do škol se žáky mluvícími, v jisté hodiny přicházel a odcházel, zde učitelka musí stále býti přítomna, ve dne, v noci, musí s nimi spáti, musí každý jejich pohyb, posuněk a pohled oka znáti, jakož i povahu kaž-

dého dítěte do podrobná a podle ní zvláště své vyučování zařizovati, což vyžaduje hluboké znalosti každé chovanky. Učitelka musí býti stálou jejich společnicí nejen ve škole, ale i na procházce, v kostele atd. A nyní, pánové, dejte sem dobře placeného profesora, anebo nějakou madame, aby ty děti zde naučili v době poměrně krátké mluvit, čísti, psát, kreslit, dějepisu, zeměpisu atd. Z chovanců hluchoněmých, vyučených od učitelů a učitelek řeholních, ulezají se mnozí teď ve vynikajícím postavení jako učitelé kreslení, vzorkování, umělého vyšívání, ano v malbě někteří vynikají. Zde, pánové, dodal ředitel, laifikace rozhodně se ztracuje.

* * *

Úspěchy katolické církve v Turecku. Mezi tím, co ledakde v Evropě a nejvíce ve Francii a v Itálii církev katolická a její ústavy vládami zednářskými se pronásledují, těší se církev v Turecku svobodě opravdu závidění hodné. Školní bratři a sestry a milosrdné sestry zřizují všudež bez překážky své ústavy, do nichž Turci posílají své děti, ano i sebe. Jmenovitě sestry sv. Vincence docházejí zde uzoání vždy většího. V Berytu — v zemi někdy filistinské — založili jezuité universitu sv. Josefa (1). Otcové bílí, Dominikáni, zase zde založili seminář. — Vedle těchto těší se i Františkáni, Vincenciáni, Resurrectionisté a milosrdné sestry veliké oblíbě. Dnes bude se museti říkati o svobodě církve katolické: svobodná jako v Turecku a utlačovaná jako v Itálii, anebo ve Francii, v říších katolických.

* * *

Katolická církev v severních státech amerických čítá nyní: 1 kardinála arcibiskupa, 12 arcibiskupů, 76 biskupů, 6337 kněží světských a 2177 řeholních, z nichž je 644 jesuitů, 312 benediktinů, 227 františkanů, 182 redemptoristů, 91 dominikánů, 92 lazaristů, 80 kapucínů, 133 passionistů, 51 kněží sv. kříže, 49 augustianů, 42 oblatů, 39 marianů, 32 karmelitánů, 31 sulpiciánů, 30 minoritů a t. d. Katolíků je asi 8,300.000. Kostelů katolických 7420, kaplí 1539. Sirotčinců 202. v nichž je sirotků 22.761; pak 30 seminářů s 1621 bohoslovci a studenty. Mají 125 kolejí — vyšších škol pro chlapce, 632 pro děvčata, 3209 škol farních s 654 838 žáků.

* * *

Vzrůstání kat. církve v Anglii. O tom svědčí nejlíp čísla z roku 1851 a 1891.

	1851	1891	přírůstek
Kněží	958	2852	1894
Kostelů a kaplí	683	1680	997
Klásterů mužských	17	236	219
Ženských	53	460	407
Vyšších škol	11	35	24

Obsah „Obrany víry“:

Hus rozlišením duchů. — Ohrazení v příčině postavení pomníku Mistra Jana Husi. — O mši svaté. (Dle Bened. Stim. podává Vinc. Bosáček. Pokračování.) — Dějepis sv. roucha v dómě trevirsském. (Dle J. Marxe podává Václav Josef Čečetka, duchovní správce v c. k. trestnici Kartouzské. Pokračování.) — Církev učitelka. (Přehledy misijnářské činnosti.) — Matka Štěpána Velikého. (Napsala Carmen Sylva.) — Vliv tisku na mravuosť. (Pokračování.) — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendář“ připláci se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasýláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Nový dědičný hřích.

Povstalo nové učení, nové evandélium, naprosto odporující evandéliu Kristovu, v němž Moudrost nebeská svolává anděly, aby radovali se nad hříšníkem pokání činícím. Máme nový dědičný hřích. Zrovna jako by člověčenstvo nemělo dosti na hřichu prvotním, vynašel Darwinismus a z něho vyšlý naturalismus, dědičný hřích druhý, jenž nese český název: Zkažená krev. Moderní darvinistická filosofie a šopenhaurovský pessimismus vynašel, že nejen vlastnosti fyzické, ale i duševní jsou dědičné. Nedávno dával se v Praze v německém divadle nový kus, jenž nese název: Schlechte Race, špatné, čili zvrhlé plemeno, od Jose Echegeraye. Spisovatel tento rozhodně se postavil proti tvrzení moderní školy, že byla-li cizoložnic matka, musí jí státi se i dcera, protože pochází ze zvrhlého plemene. Vlašský učenec Lombroso dokazuje, že náklonnost ke zločinům přechází z pokolení na pokolení, že ku př. byl-li děd zlodějem, pak i musejí státi se zloději jeho synové a dcery, byla-li zvrhlou osobou matka, že musí — jsouc jakýmsi osudem pohanským k tomu vedena, zvrhnouti se i ona. Naproti tomu pravíme, že je to nauka přímo hrozná, svrchované záhubná, a v následcích takměř nevstihlá. Proto s politováním tím větším musíme zde konstatovati, že nauce té začal hověti jeden z nejnadanějších spisovatelů českých, Ladislav Stroupežnický, jehož péro až dosud byli jsme zvyklí míti v úctě.

Náš český dramaturg v době poslední nápadně zabočuje na cestu skluzkou. Měli jsme příležitost nedávno, vytknouti velikou vadu jeho poslednímu divadelnímu kusu ze života rolnického, jenž dosud byl jen tu a tam provozován na venkově, ale nikoliv v Praze, a v němž hlavní osoba — zbankrotělý sedlák končí samovraždou. My proti zakončení takovému rozhodně protestovali z ohledu sociálně mravních. Neboť zakončí-li sedlák anebo živnostník nešťastím stížený, ať si již zaviněným, život svůj samovraždou, pak je to indirektním vyzváním, kdo se octneš v situaci takové, učin taktéž!

Následky pro život rodinný byly by pak přímo nedozírné. Náhledy takové o cti až dosud panovaly pouze u bursiánů, kavalrů, nešťastných hráčů v Monte Karlo a pod. Dole v masách lidu dosud nejevily se. Jsme zajisté povděční, že divadelní správa tento kus Stroupežnického na jeviště dosud nepřipustila. Spatřovalit bychom v tom jakousi provokaci k samovraždě.

Avšak na cestě o mnoho větší upadl Stroupežnický divadelním kusem nejnovějším, jež tuto dle Č. P. podáváme v obsahu.

„Zkažená krev“ odehrává se v malém českém městečku na faře (1) jejíž správcem jest šlechtný, staříčký kněz Stěpanovský.

Ten přílnul otcovsky k hodnému, nadanému vnuku kostelního sluhy, dědečka Karáska, dal pilného chlapce vyučit řezbářství a již se chystá vypravít pomocí štědré šlechtičny paní z Choltic nadějného mladíka do ciziny, když přijde starý Karásek s brozou zprávou, — že se jeho Vojtěch chce oženit.

Již taková pošetilosť v jinošském věku by zabila plány mladého talentu, ale co horšího — dobrý, nezkažený chlapec se zbláznil do holčice, jejíž tatík, matka i celá rodina jsou známí — zlodějové a vězí v kriminále víc než doma.

Šlapákova Baruška sama je ovšem hezké, slušné děvče, na které dosud nebylo pranic slyšeti, ale šedivý, nedůvěřivý kostelník její ctnosti nevěří a soudí, že se z ní vyklube to co z táty, protože „co je z kočky, chytá myši“ a jablko od stromu daleko nepadne.

Nic naplat, že její darebný pantáta přijde sám prosit pana faráře o přímluvu za svou dceru, o níž tvrdí, že je to jeho nejlepší dítě, které by měl rád brzo z domu, aby nemělo na očích stále zlý příklad a aspoň ono bylo živo jinak než on sám — poctivěji a šťastněji.

Vojtěchův děd zůstává neoblomným jako skála i když oba snoubenci jeho ruce v slzách libají a sličná Baruška přísahá, že z lásky k jeho vnučkovi chce být rádnou ženou — a teprv až Vojtěch pohrozí, že s milou prchne do světa neoddan, bez jeho požehnutí, zděsí se kmet takové hanby a s krvácejícím srdcem dá svolení.

Leč sňatek, který v zkušeném Karáskovi budí neblahé předtuchy, přec se neuskuteční, neboť pravdivosť starcova pořekadla: „Co se z kočky zrodí, chytá myši,“ vyjde na jevo podivným, neočekávaným způsobem.

Baruška, o níž každý soudí, že ještě nepoklesla, svěří se v tklivé rozmluvě sama panu faráři, že již také podlehla zločinné touze po cizím majetku, která se stala zkázou její rodičů, ba vyzná, že kradla již od svého dětství a nemůže se démonické vášni vyrvatí, ač se brání, modlí a prosí Boha, aby od ní ty zlé úmysly odvrátil! . . .

Ona za nic nemůže, běduje, že na ni nekalé myšlenky přicházejí, chce být poctivou osobou, ale vše marno — jí není pomoci; jak někde shlédne, co se jí zalíbí, pojme ji zavrať, blava jí vzplane — a již nemá jiné vůle, než aby to odcizila.

Dobrý kněz vidí, že je nešťastnice na vždy ztracena, a již lituje poctivého Vojtěcha, kterého život po boku takové bytosti dožene v zoufalství, když náhoda okáže klamanému mladíku jeho nevěstu v pravém světle a na vždy neblahý svazek rozruší.

Pan farář odkvapí na okamžik ze světlice uvítat šlechtičnu z Choltic, která si přichází pro drahocenný šperk, jejíž ráno v kostele ztratila, a tu zůstane Baruška v jizbě sama, beznadějí a hořem zrcena.

Uvažuje o tom, jak je špatnou a ubohou, i zaklíná se v duchu, že bude na dále jinou, že se hříšné vášni ubrání, a když jí někdy napadne, aby kradla, chce si raděj hlavu o zeď rozdrtit. Leč za malý okamžik spatří v rohu jizby sbírku skvostných starožitných věcí, mezi nimi i zlatý šperk šlechtičny Choltické, ten marnivé lehké děvče okouzlí a — všecka předsevzetí jsou zmařena.

Po zoufalém duševním boji zvítězí v ní vrozená „zkažená krev“, Baruška ukradne vzácný skvost a sotva jej skryje, vrátí se starý kněz, který pohřešiv klenot, pozná co se přihodilo.

I přivolá Vojtěcha, dá v jeho přítomnosti prohlédat kapsy zvrhlé dívčiny její vlastním otcem a když tento najde u ní ukradený šperk, tu usvědčená zlodějka vyhnána a zavržena bývalým milencem prchá z domu, kam přišla rozsévat zkázu a neštěstí.

„Zkažená krev“ odejde na vždy mezi své pokrevence, kam ji osud zatratil a v kroužku dobrých lidí na faře rosické vzejde zas dřívější mír a klid.“

Podle dojmu tohoto divadelního kusu měl by zloděj před soudem božím výmluvu tu: Pane Bože, je pravda, že jsem na světě byl nenapravitelným zlodějem, ale nestal jsem se jím vinou vlastní, nýbrž vinou tvojí, proč jsi mi dal zkaženou krev, proč jsi mne nechal naroditi se z rodiny zlodějské. Já jsem krásti nechtěl, já jsem se bránil dost, ale nemohl jsem si pomoci, bylo mi to souzeno.

A cizoložnice bude vymlouvati se stejně: babička moje cizoložila, matka cizoložila, a já musila cizoložiti, muže klamati a děti manželsky splozené o dědictví okrádati. Bylo mi to souzeno, a proto Ty mne odsouditi nesmíš.

A po zlodějích a cizoložnicích přijdou lichváři a mamonáři a budou si vésti stejně.

Konečně dostaví se i vrahové a řeknou: můj děd byl vrahem, lupičem a paličem, můj otec byl totéž, co jsem si měl počítí, já musil jsem vraždit, loupit a pálit taky!

Bylo odjakživa za nejhoupější výmluvu považováno, když zloději se před soudcem omlouvali, že jim zlodějství bylo již souzeno.

— Dobře — odvětil prý kdysi soudce, — když ti bylo souzeno, tak jsi měl věděti, že ti bude souzena i šibenice.

Pan Stroupežnický svojí „zkaženou krví“ tu zlodějskou filosofii jaksi restauroval, což tuto konstatujeme s politováním a spolu s podivením, na jaké bludné cesty skvělé nadání p. spisovatele přišlo.

Zkažená krev je na stanovisku sociálně velmi nebezpečným a učení katolické církve na prosto protivným.

Hus rozlišováním duchů.

Pod tímto záhlavím přinesli jsme předešle úvodník, jenž obsahem svým nenalezl milost před orgánem Novohusitismu, jenž kříž nahraňuje jakobínskou čapkou. Husitismus vydání starého měl ještě v úctě svatý kříž, avšak husitismus moderní kříži vyhýbá se jako čert svěcené vodě, což mu ovšem nevdá pranic vždy ještě nevěreckou nahotu svojí zastíratí starou firmou k obalamucení lidu.

V odpoledním vydání N. L. ze dne 8. dubna horší se na nás husita s jakobínskou čapkou proto, že jsme předešle pravili, že pomník Husův na nejpřednějším místě v království českém bude urážkou nejen Němcům, ale i všem vzdělaným národům, jelikož samo jméno Husa každému návštěvníku Prahy bude připomínati plemennou a náboženskou zášť, kterouž Hus buď rozdmýchal sám, anebo přičinou byl, že jiní ve jménu jeho ji rozdmýchali. Článek náš psán byl veskrze věcně a klidně na základě povahy věcí. To však pohnulo přece organ novohusitismu s jakobínskou čapkou k následující vodnaté odpovědi:

Německo-klerikální aliance. Ve zdejší Cyrillo-methodějské knihtiskárně vychází vedle „Čecha“ měsíčník „Obrana víry,“ jenž psán duchem nejtemnějšího¹⁾ ultramontanismu má za úkol, hájiti v první řadě

¹⁾ Co asi vyrozumívají N. L. slovem: nejtemnějšího ultramontanismu? My známe ultramontanismus jen jeden a to církve katolické, tentýž, kterýmž svatý Václav, Karel IV. a s těmito nejslavnější panovníci a mužové čeští osvěcovali národ. Na tento temný „ultramontanismus,“ jenž národ český přivedl ku blahobytu největšímu, přišla na počátku věku 15. žhářská osvěta husitická, jež ovšem národu přepodivně posvětila.

„církev“ proti útokům nepřátel. V posledním čísle zlobí se zmíněný list velice na usnešení obecního zastupitelstva pražského, jež vykávalo pro pomník Husův Malé náměstí. A z jakého stanoviska brojí tento „organ vlasteneckého kněžstva“ proti zamýšlenému pomníku, patrně z toho, že jmenovaný list volá na pomoc proti pomníku — Němce? ²⁾

Na to N. L. uvádějí první část našeho článku s vynecháním — kterak opatrně! — toho, že Hus sám svým jménem u všech pozorovatelů cizinců bude připomínati nejtrapnější část českých dějin, načež dodávají:

„Jestli bude sestávati příští „veliká konservativně-klerikální strana“ z těch, již kupí se večer kolem zmíněné sochy, jež postavena byla na Velké náměstí jesuity ze vděku, že podařilo se jim dokonati katanské dílo, jímž založen byl v Čechách Schwarzenbergův „zlatý věk“, potom příliš světu imponovati nebude. Jak hluboko ale zapustilo vlasteneckví kořeny své do srdcí klerikálů, patrně z toho, že kdykoli jde o zájmy Říma, přívrženci jeho ochotni jsou obětovati všichni i tu špetku vlasteneckého citu, jež na nich semo tamo utkvěla. Aby zamezili postavení pomníku Husova v Praze, s lehkým srdcem vydali by národním odpůrcům celou Prahu. To jest ten nenárodní pobělohorský duch, který ale na štěstí nedotkne se, budem li státi na stráží, nikdy zdravého jádra českého lidu. K vůli Němcům nemá býti tedy postaven v Praze Husův pomník. Tito dovedou mluvit za sebe a nepotřebují k tomu klerikálních tlumočnicků. Podivno: v Praze by Němce pomník Husův urážel a v Berlíně, jak příští „rakouský Windthorst“ sám doznal, zdobí socha Husova hrobku královskou.“

Pozoruhodné jest, že N. L. Marianskou sochu na větších náměstí pražském považují jakožto dokonání díla katanského jesuitů v Čechách. Věru péro se přičí k opakování slova toho, v němž jeví se nejhlubší zaslepenost a neznalost úcty mariánské v Čechách.

Proti všem rozumným důvodům mají liberálové a s nimi i N. L. vždy odpověď jednu: katolíci jsou každé chvíle hotovi, obětovati zájmy vlasti zájmům Říma. Co vyrozumívají N. L. slovem: zájmy Říma? Co chce na nás Česích svatý Otec, čili prostě papež? Jaké zájmy na nás vyhledává? — Vyhledává zrovna tolik, co na Němcích, na Francouzech, Španělech a t. d., aby totiž byli dobrými, horlivými křesťany, abychom Boha milovali nade všecko a bližního jako sebe samého, abychom plnili přikázání boží a církve — ty jsou zájmy Říma a žádné jiné. Co však N. L. nazývají zájmy Říma, je prostě nerozum.

Stejně nerozumná a zároveň utrhačná je výtká, že by katolíci vydali Prahu národním odpůrcům. V příčině té viní právě socha mariánská na větším náměstí pražském N. L. ze lži. Neboť ta socha je věkovitým svědkem, že právě katolíci s těmi „jezovity“ to byli, kteříž před 240 lety Prahu uhájili naproti Švédům, jež zvrhli potomci českých Husitů — tehdejší husitští protestanti stále na vlast a nejvíce na Prahu štváli a je sem vodili. Skvrnu tuto mají tehdejší protestantští potomci Husitů vpálenou na čele. A v roce 1866, kdož se to těšil na bratry z rájchn, kdo je vítal? zase jen ti, co se vydávají za potomky husitů. — Jen s touhle výtkou nechť jsou N. L. hezky z ticha! Právě z husitismu u věku 16. a 17. vyklubávali se největší zrádcové vlasti. A chtějí-li husité moderní kráčetí ve šlépějích těch zvrhlých husitů ve věku 16. a 17., pak je svrchovaně třeba, abychom my katolíci a nikoliv oni, bedlivě stáli na stráží, aby Praha na še nebyla vydána národním odpůrcům.

²⁾ To je prostě lež. My toliko věc nestranně vyložili, ale Němce na pomoc nevolali.

O m š i s v a t é.

(Die Bened. Stim. podává Vincenc Bosáček.) (Pokračování.)

III. K y r i e.

Pomodliv se introit, vrací se kněz sepjatýma rukama do prostřed oltáře, spočine zrakem svým na sv. kříži, jenž musí býti na každém oltáři, a volá střídavě se sluhou oltářním:

K.: Kyrie eleison! Pane, smiluj se!

M.: Kyrie eleison! Pane, smiluj se!

K.: Kyrie eleison! Pane, smiluj se!

M.: Christe eleison! Kriste, smiluj se!

K.: Christe eleison! Kriste, smiluj se!

M.: Christe eleison! Kriste, smiluj se!

K.: Kyrie eleison! Pane, smiluj se!

M.: Kyrie eleison! Pane, smiluj se!

K.: Kyrie eleison! Pane, smiluj se!

Kdo viděl na bílou sobotu, an kněz a vůbec klerus, kde jest ho více, padli na zem a tváří k zemi obrácenou natažení leželi jako mrtvoly, co zatím zpěváci nad nimi litanie konali, má obraz dřívější mešní liturgie.

Katechumeni (čekanci křtu sv.), energumeni (posedlí ďabelstvím), kající atd. leželi na zemi, co zatím lid a všecko množství nad nimi volali tak dlouho: Kyrie eleison, až biskup dal znamení, by přestali.

Někdy a to zvláště při kajících dnech voláno až 1000krát „Kyrie eleison!“ A představíme-li si tu sílu zvuku toho lidového chorálu na tisíce hlasů čítající, pak nás pojme téměř hrůza.

„Toto stále se opakující volání o smilování téměř nutí Boha, aby Svě Spravedlnosti násilí způsobiv (kdy spravedlnost a milosrdenství se setkaly), milosrdenství nechal volný průchod.“

Neboť co může Bůh odpověditi tomu, kdo stále o slitování prosí: Pane, smiluj se! Kdyby Bůh dal za odpověď: „Bezbožník jsi a nezasluhuješ mého slitování!“ může nešťastník svým: Elejson! slituj se! dorážeti taktó: Právě proto, že jsem ten nejnehodnější, ano více nehoden, než si mysliti dovedu, budu stále volati: „Pane, smiluj se, abych aspoň tím voláním stal se hodným Tvého vyslyšení. Na Tvou lásku a milosrdenství se odvolávám, neboť větší jest než zloba a bída má.“ — Tak Diviš Kartusian.

Tak prosil Abraham za Sodomu a Gomorhu, smlouvaje s Hospodínem po pěti od padesáti až ku desíti.

Průvody pořáde opakovanými, trubením podtrhovaným, křikem lidu israelského opěťovaným padlo město Jericho.

„Ježíši, synu Davidův, smiluj se nade mnou!“ Tak volal slepý Bartimeus u Jericha, a když mu přimlouvali, aby mlčel, tím více volal: „Synu Davidův, smiluj se nade mnou! (Marek 10, 46.) Tak volala žena Kananejská. (Mat. 15, 22.)

Bůh sám dal na jevo, že dětinskou důvěrou často opakovaná modlitba jest mu mila. Jenom našim některým rozumářům se to nechce líbiti, že v církvi katolické se opakuje totéž mnohokrát až do omrzení. Tak se ozývají hlasové proti litaním, růženci, ano i proti tomuto Kyrie eleison.

Však i někteří modlilové zavrhuji prosté opakování modlitby Páně, litanii atd. a vezmou raději své básněmi a frásemi oplývající modlitební knihy do ruky, než aby s lidem veřejně a na hlas „louskali“ zdrávasy, otčenáše, — oroduj za nás! Těm platí slovo kardinala Wisemanna: Zhroziti se musíme tou myšlénkou, že my vzdělanci, jenž takřka v knihách ležíme, budeme odsouzeni proto, že jsme opovrhovali těmi sprostáčky tam u dveří chrámových, jenž jedině své „otčenášky“ a „zdrávasy“ uměli opakovati.

Budem tázáni: Což jste z vašich v sametě vázaných a stříbrem kovanych modlitebních knih vyčerpali větší pobožnost, než tam v koutku uschovaná babička se svým růžencem? — Stali jste se snad horlivější, vroucnější, vřelejší, zbožnější? Mějmež se na pozor, aby o nás neplatila slova sv. otce jednoho v pravěku Církve: Surgunt indocti et rapiunt regnum Dei, et nos cum nostris literis mergimur in profundum, t. j. Neučenci povstanou a uchvátí nebe, kdežto my s naší učeností zahyneme (sv. Aug.)

Pročež buďme rádi, když se můžeme mezi chudé (duchem) počítati a s nimi dohromady se modliti.

„Kyrie eleison“ jsouc řecké, upamatuje nás na ty časy, kdy nebylo rozdílu mezi křesťanem západu a křesťanem východu, až když rozkoem Fotiovým, až když círové uchopili se moci církevní a se žezlem svým ji spojili, utvořila se ona propaš, kterou, pokud círové ruští budou hlavou církve, není možno překlenouti.

Církev latinská podržela své Kyrie, ale zdali řecká nahlédne, že zase Kyrie nás spojí — to jest u Boha.

My Čechové máme náš nejstarší zpěv (sv. Vojtěcha) zakončen „Krluš, Krluš!“ Což jest stažené a zčeštné Kyrie eleison, jež v písni k sv. Václavu zůstalo: Kriste eleison!

Dějepis sv. rouch v dómě trevirském.

Dle F. Marxe podává V. Josef Čečetka, duch. správce v c. k. trestnici Kartouzské.

(Pokračování.)

Když tedy sv. roucho se mezi r. 1196 až 1512 nevystavovalo, kde všeobecně známo bylo, že v dómě se roucho nalezá, následovně z toho vysvitá, že vystavování roucha za dřívější doby se státi mohlo, když uschování i v širších kruzích známo nebylo. Tím tedy vysvětlil se i nedostatek dějepisných zpráv o rouše Páně z dřívějších dob; poněvadž když roucho se vystavilo, bylo zcela přirozeným, že zmínka se o něm činila.

Toto však není jedinou příčinou, by se tak vysvětlil nedostatek bližších zpráv z dřívější doby, jest pak jinou příčinou i krutý osud, který město Trevír v dřívějších dobách stihl. Od konce třetího až na počátek pátého století byl Trevír nejnádhernějším a nejvznešenějším městem za Alpami; bylo sídlem západního císařství, a Řím předčil je toliko mocí a nádherou svých budov, díly uměleckými a veřejnými ústavy, které však ohromná válečná moc římská, vítězství jich císařů, bohatství a nádhera vytvořily, a sídlo císařovo a stkvělý jeho dvůr této nádhery potřebovaly. Toto však nádherné město stěhováním národův a s ním spojenou bouří bylo zničeno a spustošeno, jako žádné jiné. Na konci r. 406 přišli Suevové, Vandalové a Alanové pod vůdcovstvím Croka, u Mohuče přes Rýn překročili a cestu znamenali pustošením měst germanských a galských. Při vpádu do Gallie byl vůdce těchto národů od své matky takto poučen: „Chceš-li něco nového vykonati a sobě jméno získati, jest na tobě, bys vše, co jiní vystavěli, zničil a každý národ, který si podmaníš, porubal. Lepších a nádhernějších staveb, nežli tyto jsou, nevystavíš, aniž cokoliv znamenitějšího vykonáš, čím bys se proslaviti mohl.“ Toto tažení Vandalů valilo se kolem r. 410 přes Trevír a zničilo největší budovy města; část pak obyvatelstva, která se do divadla utekla, se zachránila. Ku konci téhož roku spustošili město Trevír Fraukové, v následujícím r. 411 a konečně v r. 415 přišli opět Fraukové.

Tak zvaný Jeremiáš V. století, kněz Salvián marseilský, který město po spustošení viděl, podává nám děsný obraz tohoto spustošeného města. „Spaleniště, popel na mrtvolách zabitých v každém koutku města možno ti spatřiti! Kde by netekla krev, kde by neležely mrtvolky, kde by nebylo zprerá-

žených údů usmrcených. Všude zříme obraz dobytého města, všude hrůza z podrobení, všude obraz smrti! Zbytky těžce zkoušeného národa nařikají na hrobech svých milých... Vše nařiká a běduje!“

Trevír se byl ještě ani nezotavil, když v r. 451 přitáhli Hunové se svým vůdcem Attilou a zpusťošivše město toto, táhli přes Rýn dále.

Z těchto tak zákázonosných okolností pro město Trevír možno nám pro předmět náš aspoň toho použiti, což ostatně velmi pochopitelným jest, že úplným vyhlazením původního obyvatelstva trevírského nejen ústní vypravování, které se týkalo chrámu Páně, velmi utrpělo, ba až na nepatrné stopy zaniklo, nýbrž že také většina písemných dokladů z dřívějších dob ve ssutinách a v plamenech shořela a zanikla. Proto jest zcela přirozeným, že letopisy našeho dějepisu hned když Hunové spustošili město o arcibiskupovi Volusianovi vypravují: „Tento dal obnoviti od římského papeže výsadu našemu městu papežem Sylvestrem vydanou, a tak důstojnost a vážnost dřívější svého města upevnil.“

Podobné spustošení opět zasáhlo město Trevír v druhé polovici devátého století. V tomto čase podnikali Normanové své zhoubné vpády do severních částí a měst Francie a Lothrink a plavivše se po řece, spustošili města Nanty, Tours a j. v., a i Trevír. V pašijový týden r. 883 dobyli Normanové Trevíru, spustošili domy, kláštery a chrámy, pobili pozůstalé obyvatelstvo, a zapálili opuštěné a lidu prázdné domy. Ačkoliv duchovenstvo trevírské před blížícím se nebezpečím uschovalo sv. ostatky do zvláště pro ně vykopaného podzemního klenutí, by tak je před loupeží, znesvěcením a záhubou zachránili, nicméně zahynulo v požáru mnoho písemných dokladů, týkajících se hlavně dějin města Trevíru.

Dva řeholníci opatství sv. Matouše, kde byla slavná škola, Florbert a Eberhard, kteří byli očitými svědky tohoto spustošení, vyhledávali po odchodu nepřátel s velkým namaháním v popeli a zbořeníšti listiny, které, kameny přikryté, nepadly za obět plamenům.

Nejen že tímto spustošením mnoho písemných dokladů z doby dřívější se ztratilo, nýbrž i vzpomínka na ty neb ony sv. ostatky vymizela, a to tím, jak píše benediktin Maurus Hillar, že ti umřeli, kteří vědomost o tom měli, a za těchto dob plných hrůzy a nebezpečí buď jim možné nebylo jiným to sděliti, buď odvahy k tomu neměli. Že mnoho starých listin zahynulo, vysvítá z toho, že arcibiskup Theodorich v druhé polovici X. století žádal u papežské stolice, by mu potvrzen byl primat církve trevírské; a v tomto stvrzení se výslovně dí, že dotýčné listiny spustošením, požárem a jinými nehodami na zmar přišly.

Z tohoto je vidno: 1. Jest dokázáno, že až do VII. století bylo v západní církvi zvykem, svatých ostatků ze schránky nebrati, neotvírati, nad oltářem nevystavovati a jich veřejně neukazovati, nýbrž že zůstaly nedotknuté v schránkách pod oltářem ležeti.

Co se týče sv. roucha máme důkazy, že arcibiskupové trevírští od XII. až do XVI. století ze svaté bázně jich vyzvednouti, dotknouti a vystavěti nechtěli.

(Pokrač.)

Vliv tisku na mravnost.

(Dokončení.)

Ze slov až doposud pronešených vidno, jak hluboko zasahuje tisk v mravnost lidskou a proto nastává nám ještě povinnost o tom promluvit, jak by se měly klásti meze tisku nemravnému a jemu ve všem odporovati. Samo zřejmo jest, že jest povinností postaviti proti nepříteli, když na nás útok učinil a tím rázněji musíme nepříteli odporovati, čím více na nás doráží; neboť máme pracovati, jak dí Písmo svaté, dokud jest den, nebo potom přijde

noc, kdy nebudeme moci nikdo pracovati. Protož poctivý a spravedlivý člověk a tím méně katolický křesťan, jenž se ve všem má řídit podle učení Církve svaté, nesmí býti lhotejným a nesmí ruce v klín složit, když nastává nebezpečí pro jeho svatou víru. Jednoho každého jest to povinností, aby dobré knihy a s nimi spolu dobré mravy rozšiřoval; knihy pak špatné má dle sil svých ničiti a zároveň se přičiňovati, aby špatné mravy vymizely.

Na prvním místě jest to povinností duchovního, aby se o to staral a se zasazoval, by dobré mravy lidu jemu svěřeného nedoznaly úrazu na základě porušené četby. Všechn tisk proti Kristu brojící má hleděti, aby vymýtil a dobrý uvedl a při tom nesmí šetřiti žádných prostředků a obětí; ano může, když by se mu věc nedařila, užiti všech zákonnitých prostředků, pokud mu jich vůbec po ruce stává, aby zlo potlačil hned v zárodku. Duchovní dále poučuj lid jak veřejně, tak i soukromě o škodlivosti špatných a protináboženských spisů, naváděj jej ku čtení dobrých knih a sám jim v tom dobrým předcházej příkladem!

Ne menší úloha nastává učiteli, jemuž jest tolik set nevinných a dosud nezkažených srdcí dětských pod dozor svěřeno. Jak velikou si získá zásluhu a odměnu za to, že děti na základě dobrých knih přivedl ku mravnosti, tak velikého opět dojde trestu a zatracení, ztratili-li a pohoršili-li některé dítko tím, že je vyučoval na základě špatných knih. O učiteli takovém zajisté se vyplní slovo Božského Spasitele: „Kdo by pak jedno z maličkých těchto, kteříž ve mne věří, pohoršil, lépe by jemu bylo, aby zavěšen byl žernov osličí na hrdlo jeho a on pohřben byl do hlubokosti mořské!“

Těž otcové, matky, hospodáři a vůbec ti, jimž jsou jiní lidé podřízeni, mají jako praví katolíci a věrní synové náboženství od otců svých zděděného starati se o blaho svých svěřenců a nemálo poslouží zajisté ku mravnosti a tím zároveň i ku blahu svých svěřenců, když vynaloží vše na to, aby dosud nezkažená mysl jejich klientů nedoznala pohromy tím, když by se tam uhnízdil nevěrecký tisk, kterému vším možným odporovati mají, abychom jemu volný průchod do rodin jejich zamezili.

Žádoucnou by bylo, aby každý řídil se pravidlem: „Nikdo nekupuj a nečti knihu nebo časopis, jenž odporuje náboženství a tím eo ipso mravnosti! Žádný otec, žádná matka a vůbec žádný představený netrp nic proti náboženství brojícího u svých dětí nebo u svých svěřenců!“ Toto pravidlo se toliko neodporčuje, nýbrž se přímo poroučí ústy sv. Jana, an dí: „Si quis venit ad vos et hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum in domum, nec ave ei dixeritis; qui enim dicit illi ave, communicat cum operibus ejus malignis.“ 1 ep. cap. 1. vers. 10—11. Kdo jiný jest to ten: „quis venit ad vos et hanc doctrinam non affert“ než neurvalý a bezbožecký tisk, jenž s sebou přináší učení, které naprosto se přičí učení tomu, které svatí apoštolové hlásali. Kdož tedy takového hostě přijímá, ten obcuje se skutky špatnými. Toť zajisté zřejmé nám praví, že nemáme u sebe nic chovati, co by mohlo víru naši zvíklati a mravy porušiti.

Dáme-li tudíž výhosť knihám a časopisům nekalého obsahu, pak nemysleme, že jsme své povinnosti za dost učinili. To bychom byli na velikém omylu; my jako praví křesťané musíme se starati, abychom chovali ve své domácnosti jenom knihy dobré, které nám mnoho užitečného přinéstí mohou.

Pravý křesťan může čísti knihy obsahu jakéhokoliv, jen když nehanobí a nepodezřívají víru naši; spisy takové mohou býti zábavné nebo poučné.

Není dále toliko povinností jednotlivce, aby zabraňoval špatné knihy rozšiřovati, nýbrž jest to spolu povinností celé společnosti lidské, nebo co by bylo platno, aby se jednotlivec všemožně namáhal, když by celek byl nečinným a mnohdy třeba by snad brojil proti jednotlivci. Když všichni, jimž na srdci leží blaho národa, jako jeden muž v pevný šik se spojí a potíratí budou tisk bezbožecký, tož směle doufatí můžeme, že učiní pro pokolení lidské velmi mnoho. Za dnešních dob v tomto směru velmi horlivě bojuje družstvo Vlast

se svými odbočkami a dá se očekávati, že za pomocné ruky Boží dodělá se stkvělých výsledků.

Konečně hraje velikou úlohu tisk také při vychovávání mládeže a proto i zde na to hleděti jest, aby náležitá pozornost byla tisku věnována. — Poslední cíl člověka na zemi jest spokojenost, která předpokládá pravé náboženství. Církev svatá při vychovávání údu svých klade na to velikou váhu, aby každý dobře vycvičen byl v pravdách svatého náboženství. Než dle nynějšího zřízení školního není možno, aby děti s sebou přinesly důkladnou známost svatých pravd ze školy, poněvadž katecheta, ač svědomitým jest, není s to, aby hluboko do srdcí dítek zakořenil mravné zásady na základě náboženském. Ze školy mohou děti při všem úsilí katechetově odnésti si toliko základy, jenom jakýsi návod, jak by podle daného základu se zdokonalovaly. Proto nesmíme na tom ustáti, abychom náboženské vychování dospívajícího pokolení si nevšímalí. Ano s dvojnásobnou péčí abychom vykonávali umění vychovatelské, na nás jest. Tu kněz co učitel od Církve ustanovený neopomine v křesťanských cvičeních a v kázáních na to hleděti, aby ty pravdy, co ve škole rozsel, dále pěstil, až by z nich dokonalá vyrostla květina. Avšak za nynějšího, abych řekl, moderního směru světového nelze od pastýřské činnosti duchovního učitele nadíti se úplné jistoty a tudíž povinnost káže, abychom sáhli ještě k jiným prostředkům a to jest právě jeden z nejdůležitějších, opět tisk. Na dobrém tisku velmi mnoho záleží a dokázáno jest, že kde se rozšiřuje dobrý a v duchu křesťanském vedený tisk, tam bývají děti při vyučování náboženském pozornějšími a rády se učívají, poněvadž si z domova přinášejí dobré zásady. Jinak se věc má, kde krajina zaplavena jest tiskem špatným a zkaženým. Tam děti nebývají tak učenlivými, co se týká vyučování náboženského. A proč? Dítě takové, které sice nerozumí ještě obsahu knihy bezbožecké, ale přece tu a tam nějakou narážku o svatém náboženství spozoruje, bývá nedůvěrou naplněno anebo aspoň již silně otřeseno ve svém srděčku a tudíž pravdy náboženské s takovou ochotou nepřijímá, jako by je bylo přijímalo kdyby nebylo dostalo do rukou knihy ceny pochybné.

O účincích tisku zajisté nikdo nepochybuje a každý uznává, že mnoho dobrého přinesl člověčenstvu, ale při tom nesmíme zapomenouti, že také mnoho zlého natropil a tropí doposud. Vychovatel a vůbec ten, kdo má svěřenou péči o veřejnou mravnost, nemůže se věru ani bez tisku obejít a právě z té příčiny proň nastává důležitá úloha, aby vždy jenom dobrý tisk, knihy užitečné, necht jsou obsahu zábavného nebo poučného, podporoval a kde může vlivem svým působiti, o to vši vážností svou se zasazoval, aby maje vždy na mysli dobro člověčenstva pro rozšíření tisku dobrého pracoval, a pak můžeme býti jisti, že zamezíme všem účinkům, jež z tisku lžiliberálního vyplývají.

V e h u d o b i n c i .

Přel. Marie H.

Bylo překrásné počasí, nemusel jsem pospíchat domů; šel jsem se projít po hradbách. Tomu, kdo dlouho studoval, bývá podobná procházka pravou pochoutkou. Vzduch byl čistý, svěží větérek ovíval mi tváře; takto osvěžen, vrátil jsem se branou k domovu.

Zuzanku Noiretovu stihlo neštěstí.

Nedaleko brány potkal jsem její přítelkyni Aničku. Šla rychle, hlavu majíc skloněnou. Došed až k ní pozoroval jsem, že je všecka uděšena a má slze v očích.

„Co se vám stalo, Aničko?“

„Ach, nezdržujte mne! paní Noiretová umírá.“

„Co pravíte? Včera ještě mluvil jsem se Zuzankou.“

„Ano,“ odpověděla, „včera vypadala matka její ještě dobře, ale večer stížena byla záchvatem. Byla jsem v kostele, maminka zůstala s dětmi doma. Zuzanka vzkázala mi, ať se domů vrátím a tu mi řekli, že dobrá paní Noiretová umírá. Otec pravil, že chtěli jí pustit žilou, ale nevyšla ani kapka krve a lékař vzdává se vši naděje. Co počne si ubobá Zuzanka?“

Dala se do prudkého vzlykotu.

Šel jsem s ní do chudobince.

Řiditelka, bývalá kuchařka statné postavy, oděna bílým šatem a velkou zástěrou, možno-li ještě bělejší, stála u dveří, rozmlouvajíc se stařenou jakousi v černém plášti zahalenou. Zaslechl jsem zřetelně následující slova:

„Aby se vám to zase nestalo, vyhledejte pána a řekněte mu: dobré jitro, pane, číslo 9 jest uprázdňeno.“

„A potom?“ pravila žena v černém plášti.

„Potom počkáte,“ odvětila řiditelka.

Stařena odešla nejistým krokem.

Přistoupil jsem blíže a jako bych byl ničeho neslyšel z předešlé rozmluvy, otázel jsem se:

„Jak daří se paní Noiretové?“

„Zemřela už,“ odvětila řiditelka, svěsíc hlavu.

Vešli jsme. Jedna z nejstarších obyvatelek chorobince, v černém čepci na hlavě stála před čerpadlem; spozorovala nás, když jsme se ptali; když šli jsme kolem ní, pokrčila rameny a svěsila hlavu.

„Měla nejvyšší čas, že ji zaopatřili,“ řekla nám čerpajíc vodu na mísu bramborů.

Odebrali jsme se do obydlí paní Noiretové. Malá předstíh dlážděna rudými cihlami vedla do světnice obývané paní Noiretovou a před ní dlouhou řadou stařen. Byla to světnička s krbem, jenž k vaření i k vytápění místnosti sloužil. Nábytek sestával z velkého stolu, čtyř slaměných židlí a velkého prádelníku, na němž stálo čajové náčiní žluté s růžovými květy. V koutě stál žebřík, po němž vcházelo se na půdu pro rašelinu a dříví, jimž chudobinec zásoboval své obyvateleky na zimu. Na bílé zdi umístěny dvě rytiny, z nichž jedna představuje kněze, a pověšeno různé domácí náčiní, jež nebylo kam umístit. Na stole ležela bible, zpěvník, v němž dobrá stařena ještě ráno četla, jak vidno bylo dle brejlí, jež zůstaly v knize, aby označily místo, kde přestala, dále byl stůl pokryt sklenicemi, lžicemi, šálky a jinými předměty jichž bylo použito, a jež pro nedostatek času nemohly býti urovnány. Lahvička obsahující éther zůstala otevřena a rozšiřovala prudký zápach omamující čich. Na židli, kde paní Noiretová obyčejně sedávala, usadila se pohodlně její bílá kočka a dřímala.

Záclony lože byly zastřeny. U hlavy seděla Zuzanka na smrt bleda, s čelem v dlaně skloněným. Řiditelka, dobrá paní Grootová podala jí sklenici vody a nutila ji, aby se napila.

Zuzanka smutně pozvedla hlavu, uchopila sklenici a spolkla mechanicky doušek vody. Tu spozorovala nás, zahleděla se na nás upřeně a podávala nám ruce.

„Mé obavy se splnily,“ pravila.

Anička placha a rozrušena zůstala v pozadí. Vzlykala prudce a klesla na židli u stolu.

Když se utišila, žádala vidět mrtvolu. Zuzanka zvolna rozhrnula záclonu a uzřel jsem stařenu překrásných tahů. Čistý paprsek sluneční proniknul oknem a označoval obrysy hlavy a obličjeje, na němž stále zřejměji jevíly se známky smrti. Oči byly zavřené a vpadlé. Něco sporných bílých vlasů vysmeklo se s pod čepěčku a stkvělo se na slunci jako stříbrné nitky. Hubené ruce slavnostně sepjaty na prsou. Anička poklekla u lože; byl to obraz kvetoucího života klečícího před smrtí. Položila svou malou bílou ručku na

ruku mrtvé, ale vztáhla ji rychle zpět uděšena ledovostí její. Neviděla dosud nikdy smrti. Nicméně vynaložíc vší svou odvahu, osmělila se jemnými prsty pohladiti vráscité čelo zvěčnělé.

Tu otevřely se dvěře a vešla žena. Z výrazu tváře i chování jejího bylo možno vyčíst nejhlubší soustrast. Byla to vznešená dáma paní Konstancie.

Jsou lidé, jež posláni jsou na svět jenom proto, aby těšili nešťastné; poznáme je hned, jak se objeví, už celý zjev jejich tiší; paní Konstancie byla z těch lidí.

Vešla do světnice s klidem, který neurážel, spíše naopak, měl do sebe cosi jímavého.

Již před vstoupením odložila klobouk i kožich, byla v tom něžná pozorost, že přišla bez drahého oděvu do chudé světnice. Přistoupila k Zuzance, která seděla dosud hlavu majíc v pravou ruku skloněnou; uchopila ji za levou ruku a pravila hlasem měkkým a soucitným:

„Slyšela jsem o neštěstí, jež vás stihlo, milé dítě, a přicházím ho s vámi oplakávat. Víte, že nemám také už matky.“

Zdroj slzí vyřine se snadněji vlivem něžného dojmu, nežli když zničeni jsme dravou bolestí. Zuzanka mohla už plakat. I v dlouhých černých řasách Konstancie trpytily se slzy. Anička připojila se k těm dvěma ubohým a slzy jejich řinuly se stále hojněji.

Bylo to dojemné skupení, bolest, soustrast, útěcha spojeny něžným poutem. Vyzývám některého z našich malířů, aby zkoušel svých sil na předmetu podobném, místo aby si za model bral muže kouřící z dýmky nebo služky kupující zeleninu.

Zase otevřely se dvěře. Vešel lékař. Přistoupil k Zuzance, aby se jí cos otázel. Jakmile uzřel paní Konstancii, vyjasnila se jeho tvář.

„Ta výtečná dáma je zde!“ pravil, „tím lépe. Doufal jsem, že vás zde naleznu. Odporučím vám svou nemocnou. Zarmouceným jste lepším lékařem mne.“

Předepsal utišující lék a odešel. Hledali jsme u Boha slitování nejvyšší. Neváhal jsem vzdáliti se též.

Trappisté afričtí a jejich otec.

Je zajímavo, jakou cestou vede Bůh své dítky, které k větší práci na své vinici zavolati chce. Pro africké Kafry vychovával si jednoho z nejhornějších pracovníků na horách Tyrolských, odtud vedl ho do Záhřebu v Chorvátsku, do Bosny — a teprve na místo, kde ho chtěl míti. Pracovník tento je P. Frant. Pfanner, opat Trappistů v Marianhillu v Natalsku.

Pfanner jmenoval se původně Wendelin a narodil se 21. září 1825. v Langenu u Bregenze ve Vorarberku. Otec jeho byl pravý rolník, který syna vedl záhy k práci a modlitbě. Do školy poslal ho teprve v 7 letech učiteli na tu dobu dosti umělému, ale prázdný čas bylo Wendelinovi pilně pracovati. V 5 hodin ráno vzhůru, modliti se, pak do stáje k dobytku, k dojení i krmení — podobně v poledne, nebyl-li ten čas ve škole, a zase večer. Modlitby bývaly společné, tak i jídlo.

Když hoch povyrosl a seslil, bral jej otec i k práci jiné: k spravování polních cest, zakládání nových, stavbě plotů, úpravě luk. V senoseči také Vendelin musil pilně obracet i nakládati.

Roku 1838. dovezl otec Vendelína do Feldkirchu, aby zde studoval. Najal mu laciný byt, opatřil slušnější šat, dal dva šestáky „na útratu“, napomenul, aby se učil a modlil, a Vendelin byl studentem. Učil se zprvu jen málo, ale umíval dobře. Za to tím více bylo rvaní s druhy, kteří se pro jeho rudý vlas mu posmívali. Později, když poznali jeho upřímnost, měl od nich

pokoj, ano všickni skoro mu přáli. Kdykoli byl doma na prázdninách, vždy ho otec bral k práci ať jakékoli.

Do šestého roku šel na školy Innsbrucké, kde však s tehdejší „poesí“ nedovedl žítí ve valném přátelství a proto neobdržel tak dobrého vysvědčení, jako dříve. Nyní měl jíti na „filosofii“ = 7. a 8. gymnasiální třídě dle našeho počtu. Tu měli studenti plnou volnost a o celém roce rozhodovala chvilka výroční zkoušky. Vendelín studoval v Innsbrucku jen jeden rok filosofii. Na druhý rok — do fysiky — odebral se s jinými ještě soudruhy pěšky do Italské Paduy. Život zdejších studentů byl velmi svobodný, ba nevázaný, ale Tyroláci se drželi dílem pro nedůvěru, s jakou na ně Italové hleděli, dílem pro dosavadní lepší vychování, a obdrželi po ukončení roku výborné známky.

Sotva se vrátil Vendelín domů, dostal zase podávky a šel na sena. Po studiích filosofických odjel do Brixenu na theologii. I jako theolog rád pracoval o prázdninách na polích a lukách, a co nejvíce později jako cvičení těla miloval, stavěl i s otcem cesty na pole málo přístupné. Byl skoro Trappistou již jako student.

Na kněžství vysvěcen jest roku 1850. Není třeba líčiti slavnost první mše svaté, ani radost všeho přibuzenstva, ba veškeré osady, která církvi zase dala jednoho sluhu. Beztoho byla radost na krátko! Byltě poslán za provisorního správce duchovního na osadu zanedbanou, jménem Haselstaudu, kde byl dosud farářem staříčkův kněz-dobráček. Neomysta měl zde působiti k napravení všeho nedostatečného! Nikdo ho nepřivítal, hleděli naň jako na vetřelce, nikdo neporadil ani nepomohl, za každý krok a hnutí ruky bylo prositi a platiti. Takové obecenstvo si získati — to poloviční zázrak — a P. Pfanner jej provedl!

První kázání poslouchali ze zvědavosti, druhé a třetí ještě s jistou nedůvěrou, potom chodili zdaleka poslechnout toho mladého kněze, který tak hezky káže. A hle — ti, kteří prve na něho hleděli jako na vetřelce, nyní žádali, aby jim byl dán za faráře. Dosáhli toho — a litovali toho.

Ne snad proto, že by nebyli spokojeni s tímto duchovním, ale že ho neměli na dlouho podržeti.

V Záhřebě v Chorvatsku byla pro něho od Boha určena další zkouška a škola. Milosrdné sestry potřebovaly tam německého zpovědníka a biskup Gasser navrhoval Pfannerovi, aby ono místo přijal. I odevzdal faru Haselstaudskou provisorovi a stěhoval se do Záhřeba. Nová nedůvěra! Přijel po způsobu německých venkovských kněží v krátkém kabátě, sloužil mši sv. rychleji, nežli sestry dosud vídaly a tak byl úsudek o něm ihned hotov:

„Krátký kabát, krátká mše,
bude při něm krátko vše!“

A nebylo — leda zase působení jeho! Byl jim výborným vůdcem, kterého brzy rády sledovaly; od nich častěji zajížděl do trestnice Lepoglavské, aby tam řídil duchovní cvičení trestanců německého jazyka znalých. Jednu chybu měl stále; nechtěl se učiti řeči srbsko-chorvátské — ale později, jak uvidíme, musel.

Roku 1862. putoval do Říma, roku 1863. až do Jerusalema se vydal. O této cestě mysli, že to jeho poslední delší cesta, po které bude v zátíši klášterním tiše Bohu sloužiti. Byltě zadal do kláštera Trappistů v Mariavallu na řece Ruše a čekal co chvíli, že bude přijat. Jeho biskup nebyl srozuměn, chtěl si kněze tohoto zachovati pro diecesi, až by Záhřeb opustil, ale vida nezbytí, dal mu propuštěnou a požehnaní na tuto novou životní dráhu.

Pfanner učinil sliby v klášteře Mariavallském roku 1864. První jeho práce v tomto klášteře — bylo pletí zeleniny. Pokorně vykonával vše, co mu představení ukládali. Za tu pokoru brzy stal se podpřevorem. Ale mírný převor a přísný podpřevor nemohli svorně působiti. Proto poslán byl podpřevor z kláštera pryč se svým soudruhem, aby vyhledával v Rakousku příhodného místa pro nový klášter Trappistův. Měl listy doporučovací vystaveny

jen na několik měsícův. Ale za krátký ten čas nemohl ani on, sni soudruh jeho Fr. Zachariáš úloze té dostáti. Co učinili jeho představení? Místo prodloužení jeho listů doporučovacích zaslali mu listinu, kterou zakazují mu vrátiti se do Mariavallu a radí, aby vůbec vystoupil ze řádu.

Nejen mírní Trappisté Mariavallští, ale i bývalí osadníci jeho a představení, pokud býval knězem světským, rádi byli by viděli, aby tak učinil. On však nebyl muž, který dráhu jednou nastoupenou rád opouštěl. Krom toho pochyboval, že by slavné sliby řeholní prostým tímto způsobem daly se zrušiti. Proto odebral se ihned do Říma, by před kongregací řeholních slibův líčil svou při a obhájil platnost svých slibův. (Pokr.)

Z hnutí protiotrokářského.

Podává Vinc. Drbohlav.

Pojednavše v loňském ročníku tohoto časopisu otázku otroctví vůbec a afrického zvláště a vylčivše hnutí protiotrokářské povzbuzené planoucími řečmi primasa afrického. kardinála Lavigerie-ho, slíbili jsme laskavým čtenářům, že jim další výsledky tohoto hnutí sdělíme.

Nuže tímto svou povinnost plníme.

Nejdůležitější událostí v hnutí tomto jest, že brusselská konference mocností ku potlačení obchodu s otroky se ukončila. Usnešení její bylo dne 2. července m. r. podepsáno, ale ještě ne v život uvedeno, protože Hollandsko k vůli elu kakaovému svůj podpis odpíralo. Ale dne 30. prosince přece je podepsalo.

V konferenci té zastoupeny byly: Belgie, Dánsko, Francie, Německo, Rakousko, Španělsko, Anglie, Itálie, Holland, Portugalsko, Rusko, Švédsko, Spojené státy, stát kongský, Persie, Turecko a Zanzibar.

Generalní akta obsahují 100 článků. Z obsahu jich je toto nejdůležitější:

Článek 1. udává prostředky na potlačení otroctví. Tyto jsou: 1. organizace státní správy, soudnictví, křesťanství a zavedení vojenství; 2. založení stanic ve vnitrozemí; 3. založení silnic, železnic a p.; 4. vypravení parníků do řek a do jezer; 5. zavedení telegrafů a pošt; 6. vystrojení výprav na udržování spojení; 7. obmezení dovozů střelných zbraní.

Článek 2. určuje, že stanice mají býti ochranou a útočištěm domorodců; podporou obchodu, missií, výzkumů; vůbec všeho, co k potlačení otroctví směřuje.

Čl. 3. vybízí mocnosti, aby ve svých územích otroctví potlačovaly.

Čl. 5. dí, že mají vydány býti zákony na potrestání lupičů.

Čl. 6. nařizuje, aby osvobození otroci do otčiny své se dopravovali, nebo, aby se starala o ně dotýčná vláda.

Čl. 7. praví, aby uprchlým otrokům popřána byla svoboda.

Čl. 15. dává stanicím právo karavany prohlížeti a podezřelé pronásledovati.

Další články jednájí o omezení dovozu líhovin, o prohlídce lodí podezřelých atd. Za sídlo mezinárodní kanceláře zvolen Zanzibar.

Usnešení tato jsou zevrubná a poměrům vyhovující, tak že mohou poněmáhlu úplně potlačení otroctví míti v zápětí ale — budou-li veškeré mocnosti tato ustanovení energicky prováděti, čili nezůstanou-li tyto články pouze na papíře uschované kdesi v archivu. Leč doufejme.

K potlačení otroctví afrického účinně pracují spolky, nebo společnosti protiotrokářské, které zásluhou kardinála Livigerie ho v život vstoupily. Tyto ustálily ve všech zemích evropských, zvláště ale v těch, které v Africe mají svá území nebo jistý vliv.

První takový spolek povstal r. 1888. v Belgii se sídlem v Bruselu, jež má po celé zemi hojně místních odborů.

Místem činnosti jeho jest Kongo, které, jak známo, náleží pod protektorát krále belgického. Má za účel potlačit tam obchod s otroky. Nyní hodlá vypraviti dobrovolnický sbor k jezeru Tanganika, který lupičům arabským má všemožně překážeti. Organem jeho jest měsíčník „Le Mouvement anti-esclavagiste.“

Francouzský protiotrokářský spolek se sídlem v Paříži utvořil se na základě akt berlínské konference. Účelem jeho jest zamezení otroctví v zemích pod ochranou Francie stojících i o těch, které jsou neodvislé od jakékoli evropské mocnosti. Čestným presidentem jeho jest kardinal Lavigerie, skutečným poslanec Keller. Organem jeho jest „Bulletin de la société anti-esclavagiste de France.“

V Německu utvořil se takový spolek v Kolíně n. R. Slouží ku potlačení otroctví a k rozmáhání se víry křesťanské v zemích pod vlajkou německou. Jest velmi rozšířen. Čítá přes 1400 odborů. Časopisem jeho jest pilně čtený čtrnáctidenník „Gott will es“.

V Anglii existuje již od r. 1835. protiotrokářská společnost v Londýně pod protektorátem prince valeského. Organ její jest: Anti-Slavery-Reporter.

V Itálii má tento spolek sídlo své v Římě, jež podporuje italské missie v Africe. Časopisem jeho jest: Bolletino del Comitato centrale antischiavista di Palermo per la Sicilia.

Ve Španělsku vznikl r. 1889. Protektorem jeho jest sama královna. Tento má za účel potlačovati obchod s otroky tam, kde domorodci nestojí pod ochranou žádné moci evropské. Má svůj vlastní časopis: Boletin de la Sociedad antiesclavista espanola.

V Portugalsku taktéž r. 1889. se utvořil v Lissaboně pod protektorátem královniným.

I v Rakousku protiotrokářské hnutí se záhy objevilo. Hlavně působením šlechtických paní utvořily se mnohé spolky. První spolek povstal v Solnohradě. Předsedkyní jeho jest Marie princezna Rohanová. Má své odnože v Bregenci, Kufsteine, Hintersee, Thiersee a j. V Mikulově na Moravě založil protiotrokářský spolek horlivý prelát Landsteiner, v Olomouci prelat hrabě D'Orsay; dále vznikly dámské spolky v Krakově, Linci ve Sv. Hypolitě. Ve Vídni založen byl knížetem Vredem spolek, který měl svůj organ Antisclaverei Monatsrevue s německo-francouzským textem.

Ale celé toto protiotrokářské hnutí v Rakousku bylo jaksi provisorní, scházela mu jistá basis. Aby docílena byla jednotná organisace celého hnutí, přijel v únoru předešlého roku do Vídne zástupce kardinala Lavigerie-ho, Karmel Brincat, biskup z Adrumetu a gen. ředitel celého hnutí protiotrokářského, který dal všem spolkům rakouským generalní stanovy. Dle těchto stanov rozdělují se spolky protiotrokářské v našem mocnářství na provinciální, které mohou míti své odbory v zemi své. Ústřední sídlo všech těchto spolků má býti ve Vídni, kde se právě centralní výbor tvoří.

Účelem rakouských spolků protiotrokářských jest: udržovati, zařizovati rakouské, nebo pod protektorátem rakouským stojící missie v Africe a to jednou polovicí všech sebraných příspěvků. Ze druhé poloviny jeden díl má býti věnován kardinalu Lavigerie-mu k dispozici a druhým výbor dle své dobré vůle může naložiti; buď na podniky tuzemské nebo cizí, které účelu spolku protiotrokářskému odpovídají.

Organisace tato má vstoupiti do života, jakmile centralní výbor bude utvořen a jeho stanovy vládou budou schváleny.

Organem nynějšího hnutí protiotrokářského jest měsíčník „Echo aus Afrika“, vydává Alexandr Halka (Administrace: Vídeň III. Seidelgasse 8.) Roční předplatné obnáší pouze 50 kr. Tomu, koho hnutí toto zajímá, jej vřele odporučujeme.

Zmínili jsme se výše, že jedna polovice peněžité podpory jest věnována na rakouské missie a na ty, které stojí pod protektorátem J. V. císaře pána. Které to jsou? R. 1846. založil papež Řehoř XVI. apoštolský vikariat centralní Afriky, jež obsahuje Nubii, Vadaj, Sudan východní, Kordofan, Darfur, Šennar a území Negrů při Bílém Nilu. Tento vikariat stojí pod protektorátem našeho císařského domu. Do roku 1882. byl sídlem jeho Chartum, kde zvláště missionáři tovaryšstva Ježíšova blahodárně působili. Ale co Sudan dostal se do rukou dervišů, byl učiněn činnosti missionářů konec.

Nynější apoštolský vikář Monsg. Sogaro povolal missionáře do Kaira, kde jest prozatím pole jejich působení. (Dokonč.)

D r o b n o s t i.

Jak si nahražují protestanté zpověď? Potřeba zpovědi jeví se u protestantů čím dále, tím větší a nemohouce se dopřítí zpovědi svátostné, zavedené v Církvi katolické od dob apoštolských — protože nemají apoštolských kněží, — dávají si na vzájem takovéto blanquety s otázkami k vyplnění:

1. Co se vám líbí na muži nejlépe!
2. Co se vám líbí na ženě nejlépe?
3. Které jest vaše nejmilejší zaměstnání?
4. Jaká jest vaše idea o štěstí?
5. Které povolání zdá se Vám nejlepším?
6. Kým byste nejraději byl, kdybyste nebyl?
7. Kde byste nejraději žil!
8. Kdy (v kterém věku, století)?
9. Jaká jest idea vaše o neštěstí?
10. Jaký jest blavní ráz vašeho charakteru?
11. Vaši zamilovaní spisovatelé?
12. Vaši zamilovaní malíři a sochaři?
13. Vaši zamilovaní hudební skladatelé?
14. Vaše zamilovaná barva a květina?
15. Kterého reka jste si vybral z dějin?
16. Kterou rekyni z dějin jste si oblíbil?
17. Které karaktery v poesii se vám líbí?
18. Která jména nejraději slyšíte?
19. Kterých historických charakterů nenávidíte?
20. Kterou chybu byste co nejspíše omluvil?
21. Proti čemu máte nepřemožitelný odpor?
22. Před čím se nejvíce strachujete?
23. Vaše zamilované jídlo a nápoj?
24. Vaše temperatura?
25. Vaše motto neboli heslo?

Jsme jisti, kdyby se jen tak osmělil optati a tolik otázek položití některý kněz, nemusel by to býti ani jezuita, ve zpovědi některého našeho moderního kajicníka (?), věru že by byl za inkvisitora vyhlášen. Ale lipská „Illustrierte Zeitung“ nejen že takovými otázkami traktuje své čtenáře, nýbrž ona odpovědi některých slavných (?) osobností s jich rukopisem uveřejňuje.

* * *

Když nemají víry, musí se jich zmocnit pověra. Ředitel jednoho panství, jenž knězi dal nepřímou za odpověď, že nevěří ani v peklo ani v nebe, a že je mu po smrti všechno jedno — dal si od cikánky hádat. (Faktum!)

Jistý na odpočinku hodným platem obdařený úředník, jenž ani ve svém stáří nemá kdy jíti do kostela, přišel loni do jedné rodiny, v níž na skříni byl umístěn Makartův chochol ze sušených travin. Sotva že zočil mezi tou kyticí několik pávích per, ihned si dovolil je vytrhati a spáliti s upřímným ujištěním, že páví to perí je příčinou všeho neštěstí.

* * *

Katechismus ve skutečnosti. Trináctiletý hoch (nyní má úlevu), slyše, že vykládání karet jest hříchem ďábelským, spálil v nepřítomnosti matky své karty, jimiž tato žertem i za peníze lidem karty vykládala. Matka nahlédla svůj hřích.

(Zasláno.)

Ctěná redakce „Obrany víry!“

Žádám za uveřejnění následující opravy v „Obraně víry“ na základě článku: „Kdo jsou naši evanjelíci „helvíti?“

„Evanjelický farář v Moravči není nikterak hlavním původcem toho, že Moravečtí evanjelíci v svátky katolické polní práci vykonávají.“

„Evanjelický farář v Moravči nepykal ještě nikdy pro nějaký přechmat nebo podobné věci, nebo pro něco vůbec, jak by se z nedokončené věty v článku: Kdo jsou naši evanjelíci „helvíti“ str. 60, řádek 11 souditi mohlo.“

„Není pravda, že evanjelický farář Moravečský nemá pravé shovívavosti a lásky křesťanské ku katolíkům.“ Str. 85, odstavec 4.

„Není pravda, že hospodyně bohatší posílají do kostela bochníky pěkně upečeného chleba, ježž rozkrájejí a jednotlivci po malé skyvě přijímají.“ Str. 62, odst. 8. „Aniž jest pravda, což řečeno o vysluhování Večeře Páně“ str. 74, odst. 1. „Ta vysluhuje se slušně a dle řádu.“

V plné účtě

Jos. Touh, farář.

V Moravči, dne 9. dubna 1891.

* * *

Uveřejňujeme opravu tuto s podotknutím, že p. pisatel státi svrchu uvedené zajisté neopomene na ni odpověděti. Red.

O p r a v a : Na stránce 101 uprostřed přesunuto jest „pokud možno“ za čárku a má státi: „Pokud možno na cestě,“ neboť cesta k oltáři bývá mnohdy jen dva kroky — a tu vyřikají se tyto modlitby u oltáře samého.

Obsah „Obrany víry“:

Nový dědičný hřích. — Hus rozlišováním duchů. — O mši svaté. (Dle Bened. Stim. podává Vinc. Bosáček. Pokračování.) — Dějepis sv. roucha v dómě trevirském. (Dle J. Marxe podává Václav Josef Ččetka, duchovní správce v c. k. trestnici Kartouzské. Pokračování.) — Vliv tisku na mravnost. (Dokončení.) — V chudobinci. (Přel. Marie H.) — Trappisté afričtí a jejich otec. (Fil. Šubrt.) — Z hnutí protiotrokářského. (Podává Vinc. Drbohlav.) — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (V. Kotrba) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendář“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Příčiny neúspěchu Ježíšova u židů.

Ukázka z díla „Jésus Christ par le père Didon.“

Sama smrt větším žalem a hořkostí skrušiti nemůže srdce člověka, jenž blahu obecnému zasvětil život svůj, nad to, vidí-li, že pravda, kterou hlásá, jest povržena a zneuznána a spása, kterou lidu přináší, jest zamitnuta a pošlapána. Bolest tato jsouc nezištna jest zároveň bolestí nejvznešenější. Apoštolové nermoutí se nad svým neúspěchem, ale nad bédou těch, kdož jich pronásledují; mučeníci neprolévají slz nad smrtí svou, ale nad zločinem katanů. Velkému duchu pronikavější bol způsobuje, jestliže je potupen a povržen; čím lepší a světlejší tento duch, tím jest onen bol nezištnější. Nezměrná byla hořkost a nezištnost bolu Ježíšova, jako nekonečna byla láska, kterou miloval svůj lid.

Když v úterý večer 12. nisanu „skrýváje se před židy“ vyšel z chrámu a na chvíli se zastavil na středním svahu hory Olivetské a obrácen jsa k Jerusalému předpovídal učenníkům svým blízkou záhubu města a chrámu a konec světa: tehdy mohl doznati konečný neúspěch své apoštolské činnosti. Neunavná horlivost, učení, opětovné napomínání, nesčíslné zázraky, výmluvnost, svatost, slavnostná osvědčování, hrozivé výstrahy: všecko nadarmo.

Po lidsku řečeno nedodělal se ničeho.

Dvouletou nepřetržitou a neunavnou činností nejen, že se nezdařilo mu, aby vyvrátil podezřívání představených a učitelů zákona, aby je přesvědčil, že jest Mesiášem, aby je zasvětil v tajemství Království, anobrž viděl, jak odpor, zaslepenost, násilí a nenávisť stále se zmáhá a roste.

Obecný lid byl mu ovšem více nakloněn, ale ten, jak sám pozoroval, jest vrtkavý a povrchní. Když ho k sobě volal, dává se tento lid unášeti zvědavostí, zájmem, přeludy svých snů, ale nechápe Jeho ducha. — Jediným vítězstvím Ježíšovým v době dvouletého zvěstování evangelia jest, že vstúpil víru v několik duší mezi nejprostšími, mnohdy nejvíce proviněnými, ale vždy nejpřímnějšími. To celá jeho vymoženost. — Skrovné to vítězství nepostačující ctižádosti lidské a přece počátek vši slávy Ježíšovy. Život Páně řídí se zákonem, který přesáhá naši zkušenost a moudrost. Nepodobají-li se vítězství Jeho vítězstvím lidským, tím více nepodobny jsou porážky Jeho porážkám našim.

Neohrožený muž započne boj, pobádán nadějí ve vítězství; podlehně-li, ku pokoení způsobenému porážkou přidává se vždy hořkost sklamaných nadějí. Cítí se zodpovědným za své neúspěchy. Jeho jest to vinou, jestliže neodstraní překážek, jestliže nepřemohl svých nepřátel, jestliže neprovedl svých zámyslů. Dějiny neodpouštějí přemoženým. Byli si vědomi odporu, nad kterým jim bylo zvítěziti a měli se za silné překonati ho? Proč ho nepřemohli? Byl jich silnější; nač tedy bojovati proti němu? Nedostávalo se jim bystrosti nebo odvahy. —

Všecky pohromy, způsobené přeludem nebo nepravostí člověka, jsou přemoženému trestem, v řadě událostí světových uvádějí se pod názvem ran, znepokojující, tísníce a potírajíce pokolení a národy.

Ježíš nikdy nevěřil ve vítězství své u židů, mnohokrátě předpověděl svým, že mu bude mnoho trpěti od náčelníků v Jerusalemě a že jim bude vydán. Nebyl příčinou neúspěchu svého, tou byla tvrdošíjnost těch, kterým kázal. Dílo, které založil, bylo nad ně větší. Než porážka jeho jest vítězná, nebo byla trestem národa nevěrného, který se domníval, že Jej přemůže, ano z úradku prozřetelnosti jest příčinou všech béd, jichž neodolatelný proud tento národ viděl, vidí a uvidí na sebe se hrnouti.

Nevěra židů v Ježíše a odtud plynoucí konečný neúspěch apoštolské Jeho činnosti, jest velikou událostí vlastního Jeho života, dějin Jeho lidu a náboženských dějin lidstva. Vznesenost díla, chudoba života, naprosté zamítnutí prostředků lidskou zchytralostí k úspěchu požadovaných a nade vše úradky Boha, naprostého Pána výsledku, jsou mnohonásobné příčiny, které poněkud osvětlují tuto událost velevážnou.

Ježíš v apoštolské činnosti své v Judsku i v Gallilei, v Samaří i v Perei obraceje se k zástupům nebo zákonníkům, zjevuje své dílo a svou osobu; prohlašuje, co přichází naplnit a ukazuje, kdo jest. Obojí toto zjevení se spojuje, nebo mezi dílem a dělníkem jest shoda naprostá a souhlas trvalý. Příspůsobené vždy okolnostem a lidem vzrůstá s bouří, kterou vyvolává. Nevzrůstá tak poznenáhlu ani vědění ani sebevědomí Ježíšovo, jak někteří dějepiscové za to měli, ale přibývá nových a nových důkazů dokonalého vědění a sebevědomí Ježíšova.

Co obsahuje krátce vykupitelské dílo Ježíšovo? Založiti na zemi království Boží, jak sám pravil. Toto království záleželo podstatně v tom, aby měl člověk účastenství na životě Božím; Ježíš je nazývá: „život věčný.“ — Aby člověk se zrodil pro takový život, nedostačuje přirozená síla; třeba, aby Bůh sám v štědrosti neskončené se sdělil. Vlastním úkonem Mesiáše jest, aby uskutečnil toto sdělení, totiž, aby nám dal Ducha Božího. Na člověku jest, aby přivolil tomuto vylití a na ně se připravil lítostí a věrou. Lítostí a pokáním člověk uznává svou hříšnost, odřiká se sebe sama, vzdává se všeho toho, co bylo špatné, nedokonalé a obmezené; věrou druží se k Bohu, Jemu se otevírá a stává se téhož ducha s Ním: království Boží počíná. Člověk jest ve světě novém, jest účasten pravdy věčné, lásky nekonečné a okouší již v hlubinách svého svědomí pokoje, slasti a blaženosti Boží.

Tázali se, jaký byl záměr Ježíšův, v lidském smyslu toho slova; takový!

Nic politického a pozemského, nedokonalého a pomíjejícího, částečného a obmezeného. Vše jest prosté, všeobecné, živoucí, velkolepé. Jest to dílo podstatně Božské, ať s kteréhokoliv stanoviska se uvažuje; Božské ve svém účelu, ano se snaží člověka pozdvihnouti až k životu Boha; ve svých prostředcích, protože jediná moc, která by dosti hnouti mohla Nekonečného, jest Duch živého Boha; ve svém původci, nebo neměl-li plnosti Ducha Božího v sobě, nemohl jej sdělit; v samém předmětu, poněvadž pokládá člověka za rozumnou a svobodnou bytost, schopnou povznést se k Věčnému a Nekonečnému a povolanou k životu Božímu. Dílo to jest posledním slovem Prozřetelnosti k lidstvu, naprostým, konečným vyjádřením náboženství, dokonáním všech věcí a cílem postupujícího vývinu všehomíra.

Takový záměr přesahuje každého ducha lidského a stvořený rozum; jako nemůže tvor dáti Boha, tak nemůže sám od sebe vznésti se k životu Božímu. Ten, jenž přišel, aby uskutečnil tento záměr, který jej oznámil, chtěl, připravil, mohl býti jen Bůh.

A v skutku, jakož povolával lidi k dílu Božskému, tak pravil a proklašoval o sobě, že jest Syn Boží. Veškeru horlivost a všechnu apoštolskou činnost svoji k tomu vynaložil, aby dokázal židům Boží Synovství své, a to nikoliv synovství morální, které by záleželo jen v poměru morálním, ve spojení vůle jeho nebo ducha s Otcem nebeským, nýbrž Synovství skutečné a pravé, které majíc původ od Otce v pospolitosti téže přirozenosti a v rovnosti téže moudrosti, moci a téhož života, oprávněvalo Jej, aby se po výtce zval „Synem.“ —

Tento Syn Boží jevil se ovšem jen v přirozenosti lidské, ve kterou se vtělil a pro toto vtělení nazýval se Synem člověka; ale přirozenost lidská neporušila Synovství Božího a Synovství Boží nezrušilo přirozenosti lidské.

Podstaty mohou se spojit, ale nemohou se smístiti. — Hledíme-li na Ježíše jako Syna Božího, vysvětlíme si Jeho život, Jeho učení, Jeho skutky, Jeho dílo. Potom v životě Jeho všechno jest pravdivé, moudré, dokonalé; pakli není Synem Božím, vše jest urážející, odpuzující, rouhavé. Židé právem ho odsoudili a ukřižovali. Žádný člověk není oprávněn mluvit, co mluvil Ježíš, konati, co on konal, požadovati, čeho on požadoval, siřbovati, co on sliboval. —

Toliko Syn Boží, rovný Bohu a Bůh sám vlastním jménem svým mohl prohlásiti zákon mravní a proklašuje zákon ten mohl užiti slov: „Bylo řečeno starým; já ale pravím vám.“ Toliko On mohl rozkazovati přírodě jako Pán, aniž vzýval Boha, poněvadž v Ném byl, žil, mluvil Bůh. Toliko On byl oprávněn uzdravovati a křísiti, poněvadž, jsa Bůh, slovo Jeho mělo moc tvůrčí. Jediné On mohl jménem svým vymýtatí zlé duchy, poněvadž měl Ducha samého Boha. Jediné On mohl odpouštětí hříchy, poněvadž byl Bohem, jenž hříchy těmi byl uražen. Jediné On mohl se nazývati „Světlem světa“, poněvadž Syn Boží v pravdě jest věčná jasnost. Jediné On mohl o sobě říci, že bludu a hříchu v něm není, poněvadž Bůh a člověk, který přijal plnost Boha, není podroben bludu ani hříchu. Jediné On mohl žádati naprosté víry a neomezené lásky, poněvadž Bůh jest člověku vším. Jediné On mohl příslibiti život Boží, poněvadž jej měl jako své vlastnictví. Jediné On mohl se vydávati za svrchovaného soudce lidstva, poněvadž soud svědomí v spravedlnosti Boží má svrchovaný zákon svůj a náleží samojedinému Bohu. Jediné On mohl říci, že nebesa a země pominou, ale nikoliv slova Jeho, nebo slovo Boží jest věčné. Jediné On mohl tvrditi, že Jeho slova jsou Duch a život, nebo, co Bůh praví a co Bůh chce, to činí: nic neodporuje Jeho vůli a Jeho moci.

Všecky tyto črty roztroušené v evangelích podávají pravé projevy Ježíšovy, Jeho přirozenosti a Jeho úkolu. Zasló by se, že takovému záměru a takovému učiteli od lidu, kterýž byl vyvolen, aby jej viděl, mělo se dostati přijetí ochotného a nadšeného. Vždyť sama podstata díla Ježíšova srovnávala se s tím, co v náboženském duchu a poslání Israele bylo nejživějšího, nejhlubšího a nejčistšího.

Smlouva s Hospodinem, jediným a pravým Bohem, byla duší tohoto lidu; tato smlouva nyní dokonale naplněna, když se zjevil Syn Boží uprostřed židů a sdělil toto Synovství Boží se všemi pravými syny Abrahamovými. Veliká výsada Israele, zákon, jehož ducha zákonníci v pravdě nepoznávali, měl ospravedlniti člověka. Aby naplnil a dokonal toto ospravedlnění přinášel Ježíš, nikoli zákonník psaný, ale živého Ducha Božího, kterýž jedině může odroditi a posvětití člověka. Úlohou Israele mezi národy země bylo naučiti všecky pravému jménu Boha. Mesiánské dílo otevírajíc veškerému lidstvu bránu do království Božího, zdaž nebylo naplněním tohoto úkolu Prozřetelností vytknutého?

(Pokračování.)

Svatý Jan Nepomucký.

Mezi všemi svatými země české nejvíce úcty požívá sv. Jan Nepomucký, ano my můžeme tvrditi, že světec tento ctěn jest po svátcích zasvěcených a sv. apoštolů nejvíce. Toho dne, kdy král Václav IV. chtěl vynutiti na něm zpověď královny Johanny a kdy svatý ten muž vzdoroval hněvu královu, byl odvléčen na most, který dělí Staré město pražské od Malého a s výše mostu nedaleko místa, kde až po dnešní den stojí krásná socha světce, uvržen byl do Vltavy. Když zmizel ve vlnách vyzářily jasné hvězdy, poletovaly nějakou dobu po vodě a směrem k nebesům zmizely. Duše pak sv. Jana, když tělo jeho mukám vezdejším bylo podledlo, nesena na křídlech dvou andělů, vystoupila do výšin nadhvězdné věčné blaženosti. To stalo se léta Páně 1393. od narození Syna Božího.

Když pak v pozdějších stoletích chmurné nadešly zemi české doby, dávali se praví křesťané v ochranu světce, nečekajíce, až by Benedikt XIII. za svatého jej prohlásil. Všude pak, kam řeč česká sahala, stavěli zbožní Čechové sochy svému nesmrtelnému mučeniku. Zejména pak u vod a na mostech skoro všude nalézáme jeho sochy nejen po všech zemích koruny svatováclavské, nýbrž i v zemích cizích, ano i v daleké Číně a Japonsku.

Nic není dojemnějšího nade ctěnou tu sochu, která zdvihá se na veřejných místech městeček a měst, jako palladium krajin, roztroušené to zbytky časů minulých, které v jistou dobu oblékají se v šat sváteční, aby súčastnily se zbožné veselosti katolíků českých.

V den velkých průvodů staví se kolem sochy velkolepý oltář barvy modré a červené se zlatými a stříbrnými hvězdami a velkými svícemi, které se zbožně uschovávají od jednoho roku ke druhému.

Když potom odcházejí poutníci, kteří se ubírají do rodiště sv. Jana, obcházejí třikrát oltář, pokleknouce pak ještě jednou zbožně se modlí.

Legenda Nepomucká jest jednoduchá a melancholická, jako krajina, v níž sv. Jan se byl zrodil a ač nepochází až z počátku XIV. století, jest přece tak mystická, že by se mysliti mohlo, že vznikla v prvých dobách křesťanství.

Jednoho dne, vypravuje legenda ta, Bůh pozoruje ohromný prostor, jenž byl dílem jeho vůle obrátil zraků svých na opuštěnou krajinu tu, která v bouřích náboženských zpusťována měla býti ve válkách kdy bratr proti bratru v šiku stál.

Po boku na pravici Boží seděl Ježíš Kristus a prosil za milosrdenství a slitování nad pobloudilými. Slza pak skanula z oka Božskému Spasiteli, pronikla prostorem a padla na vrchol neúrodného pahorku. Bohatý plášť zeleně obestřel ihned holé boky pahorku, jenž od této doby nepřestal se zelenati po celý rok a když sněh aneb jíní pokrývaly okolní krajinu, „Zelená Hora“ sama zářila nevyslovnou krásou.

Na úpatí této hory narodil se sv. Jan, ochránce země české. Tu rozkládalo se druhdy kvetoucí město, dnešního pak dne hledal by marně pocestný stopy slávy minulé, jako vše, co jest ve spojení se zemí.

Město samo rozkládá se ve středu klidného údolí, jež uzavírají pahorky převýšené Zelenou Horou, na jejíž vrcholku se zdvihal zámek stejného jména.

Místo podoby nerovné, sklánějící se k malé říčce, již vroubí zeleuté luhy, tvoří střed příjemného toho bydliště, jež událostí světem otrásající mšejí, nečiníce sebe menšího zde nárazu. Prostranná, fantastická ulice, vede k malému rybníku, jehož shnilá voda, obklopená nemnohými stromy, vydychuje smutnou melancholii.

Naproti, právě na tom místě, kde sv. Jan se narodil, hrdě do výše se nese chrám, jménu jeho posvěcený. Taková jest úcta, ve které se chová náš slavný dědic zemský, že budova tato více než skrovná, sestavená téměř ze

všech stavitelských slohů, chová sochu sv. Jana z ryzího stříbra v přirozené velikosti, jejíž drahocennost tím větší budí obdiv, ježto bychom uprostřed chudoby neočekávali nic tak vzácného. Napohled podivným šetřením socha tato nemá než jediného famene. Naproti tomu byli by se již dávno lidé ozvali, kdyby s tím nesouvisela zajímavá událost, o které i ve francouzských spisech se dočítáme („Le bras volé“ par M. A. Opper de Blowich. Paris 1858).

V měsíci srpnu roku 18*² ubíral jsem se — vypravuje očitý svědek ve spise uvedeném — dle svého zvyku, abych strávil prázdniny na zámku Zelenohorském. Proti vůli vábila mne melancholická ta příroda, mimoděk zabral jsem se do snění na břehu malého toho jezírka, naproti němuž narodil se rek, mučenník, světec. Tento pocit podivného snění, tato podivná sympatie s legendami minulosti jsou bezpochyby to, co ustavičně pocítují rekové křesťanství, když poprvé vstoupili na půdu svaté země.

Večer při návratu z vycházek po venkově a před vstoupením do zámku zastavovali jsme se vždycky v chrámu sv. Jana, abychom se pomodlili u sochy světce i myslil jsem vždy, že by působením světce štěstí mé musilo být zničeno.

Jednoho dne strojili jsme se učiniti dlouhý výlet do lesa Nepomuckého. Koně řetali na dvoře, smečka pak psů honila se nádvořím. Výkřiky radostnými pozdravovali jsme východ slunce. Najednou temný a neurčitý hluk doléhal na nás uprostřed veselé nálady, takže podivením a úžasem zůstali jsme jako zkamenělí. Sami psi zdáli se býti znepokojeni tímto hlukem, slunce pak jasně dosud svítivší ukrylo se za mraky. Ruch podivný šířil se údolím, odrážel se od okolních vrchů, překročil vyvýšeninu a vnikl do zámku jako děsná zvěst, že socha sv. Jana byla ukradena. Nikdo nepomýšlel na polní práci, role zůstala opuštěna a ticha, okolo pak sv. Janského kostela tlačilo se mlčky nesmírné množství obyvatelstva.

Hledalo se v celém okolí, konaly se modlitby a ohlásil půst, než nadarmo. Ochranná socha zmizela i zdálo se, že s ní zanikla radost celé zdejší krajiny.

Sebe menší neštěstí, které obyvatelstvo stihlo, přičítalo se zmizení sochy a jako na důkaz zbožné té víry množili se v prvých dnech po zmizení sochy stále nešťastní. Konečně ke vzmužení obyvatelstva nařizeny byly od konsistoře osmidenní průvody všemi směry po okolí. Sedm dní uplynulo marným hledáním. Farář od sv. Jana, stařec vzrůstu štíhlého a imposantního vybízal každodenně své osadníky, aby odhalili toho, kdo by mohl o krádeži věděti, ukazuje jim neúspěch všeho hledání spíše jako důkaz shovívavosti Boží, než jako důkaz, že vinníka trest nestihne. Než vše bylo marno. Osmého dne přidalo se nové ještě neštěstí ku předešlému.

Mluvil jsem o malém rybníčku, ležícím naproti kostelu. Rybník tento byl obtočen strmou hrází s úzkou cestičkou. Průvod, aby se dostal na druhou jeho stranu, musil se bráti asi 200 kroků kruhovitou stezkou. V čele kráčel staříčkový farář modle se a drže v rukou rovněž tak vzácnou památku jako sochu zmizelou totiž stříbrný kříž, ježž prý sv. Jan držel v rukou, když vhozen byl do vln pěnivé Vltavy. Asi v polovici úzké stezky klopytl staříčkový kněz přes kořen vyčnívající, kříž mu vypadl z ruky a dříve než-li jej mohl zachytiti sjížděl po dlouhé hrázi až zmizel ve vlnách rybníka. Veškerý shromážděný lid následoval příkladu svého duchovního pastýře, vrhl se na zemi a upíral zraky své v místo, kde drahocenný kříž zmizel.

Otevřeli stavidla a čekali přes hodinu až voda z rybníka opadne. Tu hle, šťastná náhoda, v tom okamžení, kdy poslední proudy vodní z rybníka se vylévaly přes splav, objevil se kříž toužebně očekávaný — v pravé ruce ztracené sochy právě tak, jak jej držel svatý Jan, když shozen byl s mostu Karlova do Vltavy. Zloději čekajíce až by mohli sochu bezpečně odnésti ulomili si levé rámě, které nemohlo se nalézt, sochu pak ukryli do nedalekého rybníka.

Po tomto šťastném objevení dlouho želané sochy vrátil se průvod pěje žalmy a díky Bohu vzdáváje do chrámu, aby opětně sochu postavil na podstavec, který dvanácte dní opuštěný zde stál.

V tom okamžiku, kdy poslední z účastníků do klenby chrámové vešel, utrhla se obloukovitá část nad křídlem dveřním vyčnívající, padla na rámě právě do kostela jdoucímu rolníku a levé rámě tak jakoby nožem mu odrazila.

Od tohoto dne na památku dvojnásobného zázraku nemá socha sv. Jana ve chrámě Nepomuckém levého ramene, u dveří však chrámových ukazuje se za to stále muž nemající levého ramene na prahu klečící, jenž neodvážil se od té doby, co takým veřejným způsobem byl potrestán, práh svatyně překročiti.

Lid viděl v tom prst Boží a označoval jej jako zloděje zázračné sochy. Úcta pak ku dědici a patronu země české: sv. Janu Nepomuckému tím více se rozšiřovala a získala.

Liga + 19.

Z hnutí protiotrokářského.

Podává Vinc. Drbohlav.

(Dokončení.)

V Kairu má missie dva ústavy pro negerské chlapce a dívky a rakousko-uherskou nemocnici Rudolfinum; v Gezirehu u Kaira velikou hospodářskou kolonii, v níž učí se negrové rolnictví, truhlářství, zednictví, sedlářství a j. zaměstnáním. V Heluanu vydržuje missie dvě školy, v Suakimu při Červeném moři je stanice a škola, taktéž zařízeny jsou nejnověji exponované posty v Assabu a Ottumlo

Kardinal Lavigerie chtěl již r. 1889. svolati sjezd všech evropských spolků do Lucerna, aby se na něm důležité otázky protiotrokářské rozluštily, ale nedošlo k tomu. Muselo se vyčkati, až brusselská konference se ukončí, neboť na ní závisel příznivý vývoj věcí. Když tato se skončila, přikročil kardinal ku obmyšlenému sjezdu. Svolal jej na den 21. září do Paříže. Sjezd se skvěle vydařil. Kardinal zahájil jej mohutnou řečí ve chrámu St. Sulpice, v nížto vyslovil dík brusselské konferenci, která jeho naděje splnila. Na to představil biskupa Livinhaca jako svého spomocníka a budoucího svého nástupce v díle missionářském celému shromáždění a sám se dojemně s Evropou rozloučil, hodlaje zbytek dnů svých v Africe strávit.

22. a 23. září bylo rokování sjezdu. Předsedou byl zvolen francouzský president spolků protiotrokářských Keller. Právo hlasovací mělo 6 delegatů francouzských spolků, po 3 z Anglie, Belgie a Portugalska, po 2 z Německa a Španělska, 9 z Italie a 1 z Rakouska.

Usnešení jeho obsahuje 11 následujících resolucí:

1. Kongres vyslovuje bruselské konferenci své nejvyšší uznání za její blahodárné usnešení.

2. Protiotrokářské hnutí rozděluje se na spolky národní, které mají společný morální účel, ale ve své organizaci a ve svém podniku jsou si zcela neodvisly.

3. Sjezd klade největší váhu na mírné prostředky, zvláště na činnost missionářů a na mravní povznesení černochů.

4. Spolky dobře učiní, když tam, kde toho okolnosti dovolí, se vynasnaží působiti na soukromou obětavost (ku př. na vypravení expedic.).

5. Kongres vyslovuje pokorné přání, aby sv. Otec povolil roční příspěvek na podporu díla protiotrokářského (Již se stalo. Roční kolekty pro tento účel dějí se na den sv. tří králů.)

6. Kongres si přeje, aby vydáno bylo nařízení, které by zabraňovalo zlořádům, jaké se daly při najímání svobodných dělníků, při omezování svobody černochů a při smlouvách s nimi učiněných.

7. Kongres činí pozorny veškeré mocnosti i mohamedanské na zhoubné působení jistých afrických sekt (Senussů.).

8. Jest záhodno, aby jednotliví nacionalní spolkové uveřejňovali periodické správy a udržovali pravidelné spojení s novinami, aby tyto o zevrubném hnutí protiotrokářském se zmiňovaly. Taktéž je důležité, aby rozliční spolkové vyměňovali si spisy — by obapolnou dobrou shodou výsledek díla byl podporován.

9. Sjezd vyslovuje dík dobrodinci, který věnoval 20.000 franků jako honorář za nejlepší dílo o hnutí protiotrokářském.

10. Sjezd chová přání, aby předměty, které na podporu missionářů zaslány jsou, byly prosty cla. Konečně

11. je toho náhledu, aby během nejvýše dvou let byl svolán druhý sjezd k výměně názorů.

Jak patrné až dosud, nynější protiotrokářské hnutí spočívá hlavně v rukou spolků, které sebrányi příspěvky a dary podporují činnost missionářů. V čem tato činnost missionářů záleží, osmělíme se laskavým čtenářům ve zvláštním článku sdělit.

Nesmíme ku konci řádků svých mlčením pominouti nový podnik kardinála Lavigerieho. Tento neunavný kníže církevní založil společnost laiků, která se zove: Bratří Sahary. Oni mají býti pionýry civilisace v Saharě a Sudanu. Účelem jich jest vzdělávati půdu, nabádati kočovníky k usedlému životu a zabraňovati obchodu s otroky.

Sotva že vystoupil se svým úmyslem na veřejnost, přihlásilo se přes 1700 kandidátů, aby se stali „Bratry Sahary“. Kardinál vyvolil si jich pouze 60 a poslal je do Biskry. Tu mají pobýti 15 měsíců, aby se naučili různým saharským a sudanským dialektům, pěstování datlí a zelin a cviku ve zbraní. Po tomto noviciátě půjdou do pouště a vyhledají si místo, kde se voda nalézá. Zde založí osadu s kostelem. Utvoří tlupy zedníků, rolníků, lovců a p. Dva missionáři a jeden negerský lékař budou sdíletí s nimi společnost.

Jestli se dílo toto podaří a rozšíří, tu kardinál Lavigerie silně doufá, že toulající a lupuchtivé syny pouště ku klidnému, rolnickému životu přivede a kvetoucímu obchodu otrokářskému konec učiní.

Divadlo beze slov o ztraceném synu.

Ve Vídni nedávno dával se nový divadelní kus pod názvem: „Ztracený syn“. divadlo beze slov o 3 jednáních od Michala Carré, syna, hudba od Ondřeje Wormsea. Oskar Tauber zaslal o něm zprávu do „Bohemie“, z níž tuto uvádíme:

— Všecka čest, — píše, — divadlu tomu. Slzy jak brách veliké kanuly mi po tvářích, když jsem při generální zkoušce viděl oponu spouštěti se nad synem ztraceným, ale opět nalezeným. Toliko pět osob vystupuje na jevišti: totiž ctihodná bílá rodina Pierrotova (paňácova). Čtenář ji snad zná z různých maškarních plesů, při divadlech cirkusových a pod. Vystupuje Pierrot starší se svojí paničkou, pak Pierrot mladší, rozpustilá slečinka Frynetka a konečně též rozpustilý přistárly baronek. Kdo kdy v operním divadle viděl dávat: Rouge et noir — červený a černý — pozná ihned své staré známé. Avšak přistupme k líčení děje. Připomínáme, že všecko hraje se beze slov.

Rodina sedí u stolu. Papínek má hrozný hlad, což znázorňuje chvatným jídlem. Vedle sedí Pierrot mladší, jenž tváří se mrzutě a polyká koustičky

jako by polykal utrech. Papínek i matinka výraznými pohyby tváře tážou se, co by mladému pánu scházelo. On však unylé zraky zvedá k nebesům, ošívá se a mlčí. V tom do pokoje přiskáče malá roztomilá pradlenka — Frynetka.

Sotva že ji Pierrot mladší uzel, je všecek jako elektrisován. A následek je, že se s ní dal do tance. Všecek láskou rozbolestněn dělá ji nadšené vyznání lásky — ovšem beze slov — a malá Frynetka příliš mnoho se neupejpá. On chce s ní utéci. Ona však dává mu posušky na srozuměnou, že k útěku je třeba — peněz.

V Pierrotovi mladším probudí se kletá touha po zlatě.

Papínek s matinkou leží na ložích a dělají, jako by spali. Vidí přicházeti synáčka a dělají, jako by ho neviděli. Nechtí ho vyrušovati při díle, jež jim rozdírá srdce.

Pierrotek stojí před papínkovou pokladnou. Rozmýšlí, sahá si na prsa, v nichž se mu srdce chvěje a dělá výčitky. Boj lásky k rodičům, poctivosti s láskou hříšnou. Konečně, jako obyčejně, poslednější zvítězí. Pierrotek má růži od Frynetky za knoflíkem a vůně její opojí ho novou láskou k ní a on vykrade peníze a dá se na útěk. Staří ho vidí, ale nebráou mu. — Výjev tento působí prý na diváky silou přímo magickou, protože je beze slov.

Jednání druhé uvádí diváka do pokojíčka Frynetky. Za ukradené peníze krásně si pokojíček zařídila, v němž kraluje jako svůdná Eva. Pierrotek ji zbožňuje. Právě sedla moucha na nosíček Frynetky. Pierrotek rozzuří se a začne mouchu pronásledovati a za všecku námahu dostane na konec od své z nejmilejších nežnou ručinkou — facku.

Z toho ale on si nedělá pranic a nedělal snad ani ze sta podobných důkazů lásky, kdyby nebylo těch zatrolených účtů od modistky, jež jsou mu důkazem, že Frynetka umí nejen hezkou býti, ale též šeredně dluhy dělati. Ukazuje jí, že má již kapsu prázdnou, z čehož vyvine se rozčilující výstup — ovšem beze slov. Ona mu dává na srozuměnou: buďto peníze, anebo aby táhnul! Pierrot klesá s nebe štěstí, avšak nešťastná láska lomcuje jím dosud a odhodlá se sáhnouti — ku karbanu. Odkvapí, aby sehnal někde peníze. Sotva že odešel, přišoulá se starý mrzácký baronek, který všecky účty zaplatí, načež si Frynetku odvádí do svého domu, kteráž na vonném psaníčku oznámila zrazenému a zhrzenému, že kde nejsou peníze, je konec její lásky. Pierrotek vrátil se s kapsami plnými zlatem ve falešné hře vydobytým. Nadál se, že novým zlatem vydobude si opět srdce nevěrnice, avšak vonuý. lístek mu oznamuje, že je konec všemu. Kam teď?

Domů k rodičům. Papínek s maminkou sedí opět doma u stolu. Nechutná jim. Papínek vstane a odejde. Smutna zůstává matinka doma sama. V tom někdo na dveře nesměle zaklepe. — Snad žebrák? — Matinka chápe se bochníku, ukrojí kus a blíží se s ním ku dveřím. — Uzří vybledlou tvář svého syna. Láska mateřská silnější je hněvu a bolesti. V horoucím objetí ztraceného a nalezeného syna zapomíná na všecku bolest po tak dlouhý čas. Krmí, napájí, zahřívá nově nalezeného.

Otec se vrátí domů. Matka mu jde v ústrety, aby srdce k synu obměkčila. Srdce otcovské je tvrdší k odpouštění, chvílku otálí. A tu z ulice zavzní víření bubny a polní trubky. Rodiče syna zvedají ze země, ukazujíce mu na ulici, kde právě sbírá se vojsko k obraně vlasti, ukazujíce synu cestu, na níž mu lze čest ztracenou opět vydobýti. Ještě jedno políbení otci a matce a syn spěchá k vojsku.

Tím se divadlo beze slov zakončuje.

Referent Bohemie Oskar Tauber slibuje mu delší budoucnost. Snad by se doporučovalo i na naše divadlo národní místo leccjakých pařížských frivolit.

Trappisté afričtí a jejich otec.

(Dokončení.)

Mezi tím, co tato záležitost se projednávala, obdržel tam za úkol, uspořádati nový klášter Trappistův „u tří pramenů“ (Tres fontes.) Rád se podjal této práce a pobyt tento i práce namáhavé s ním spojené byl mu další školou pro budoucnost. Zde poznal lidi různých národů, poznal rozmanité práce a nesnáze se zakládáním nových klášterův spojené, nabyt značných zkušeností, a vše to později výborně se mu hodilo.

Před církevní kongregací uznány byly jeho sliby posud platnými a udělena mu plná moc, by nový klášter vystavěl a řídil, kdekoli by se mu vhodné místo naskytlo. S radostí přijal to rozhodnutí a hned se chystal je vykonati. I odebral se do Záhřeby, odtud vycházel se soudruhem na sbírky a pátral po příhodném místě na novou osadu Trappistův. Nalezl je v Bosně, kde jistý Mohamedán prodati chtěl statek u Banjaluky. Vymezil si hranice koupeneho pozemku a jal se pracovati. Připojilo se k němu několik statečných soudruhův, kteří ochotni byly státi se prvními řeholníky tohoto řádu v Bosně. Malé byly začátky — ale vytrvalost zvítězila. Prvním obydlím družiny byl — chlívek, potom malá chaloupka.

Zatím pilně se pracovalo a brzy stál klášter na území tureckém. Úřady turecké ovšem překážely, co jen mohly. Každou chvíli Pfanner se prohřešil proti stavebnímu zákonu, který křesťanům nedovoloval takových pevných staveb, ovšem pak klášterův pro tolik lidu. Ale Pfanner dojel si do Cařihradu a s pomocí křesťanských konsulův vymohl si povolení, stavěti dům pro sebe a svou družinu. Vystavěl jej, ba i kostel si postavil — prostorný a vysoký. Když pro tuto novou stavbu byl vyslýchán, udával, že to je „síň pro zpěv“ a že musí býti proto tak vysoká, aby zpěv se nedusil. Ba i zvony si pořídil a dopravil z Rakouska — v sudech, aby neměl dlouhého opletání s tureckými celníky. První zvonění bylo jen krátké a tiché. Potom zvonivalo se stále a směleji, až — zase zde bylo obeslání Pfannerovi a nové vyšetřování, které končilo záповědí zvoniti a rozkazem, aby se zvony s věže sundaly. Nezvonilo se nějaký čas, ale zvony na věži zůstaly. Později zvonilo se zase.

Takové menší a větší pronásledování trvalo stále. Nicméně klášter se zveleboval. Měl dílny, mlýn, stáje, hospodářská stavení, pole, sady, vše ve vzorném pořádku. Působil výborně k osvězení víry mezi křesťany Banjaluckými, podporoval křesťanskou školu řeholnic, byl útlukem pronásledovaných.

Zvláště za doby vzbouření Bosenského proti rakouské okupaci stal se výborným útlukem křesťanův, kteří se vzbouřenci nechtěli jíti. Za úřadův Rakouských ovšem přestalo sužování P. Pfannera, ba klášter Mariastern a jeho opat byly všem důstojníkům a úředníkům Rakouským, kteří jej poznali, stále v milé paměti.

Ale Mariastern měl býti zbaven za nedlouho svého opata. Roku 1879. byl Pfanner opět u generalní kapitoly Trappistů ve Francii. Dostavil se tam i biskup z jižní Afriky (Grahamstovský), aby získal několik řeholníkův na založení Trappistické osady ve své diecesi. Nikdo nechtěl se tam odebrati, každý opat měl málo řeholníkův. Náš Pfanner konečně se odhodlal, jestliže biskup tento zaplatí některé dluhy kláštera Mariastern, že půjde s ním a osadu tu mu v Africe založí. Milerád svolil biskup onen. I byl Pfanner ještě přes zimu v Bosně, uspořádal, čeho bylo třeba, vybral si, kdo s ním, nebo za ním do Afriky jeti má, ustanovil svého zástupce, a pak vydal se na cestu k biskupovi a s ním z Anglie do jižní Afriky.

Biskup tento vybral pro novou osadu pustinu zvanou Dunbrody. Opatřil pro novou osadu stroje rozmanité, zaručil se opatovi, že bude řeholníky tak dlouho vydržovati, pokud nebudou pozemky vzdělány a sliboval, co jen

mohl. Snad byly sliby ty upřímný, ale pán onen sám neosvědčil se mužem praktickým ani volbou místa, ani volbou pomoci, kterou chtěl poskytovat.

Místo ono bylo málo svažováno, řeka tudy tekoucí byla vlastně jen na mapě, ve skutečnosti tekla jen za doby deštivé, úrodu ničil úpal a lesní zvěř, které několik těch mužův ubrániti nemohlo. Všickni umdlěli, klesali — a výsledku nebylo. Biskupovi docházely podpory v Evropě nasbírané, nemohl tedy řeholníkův živiti. Stroje přivezené nemohly pracovati pro nedostatek vody a bída sevřela ubohé Trappisty.

Co učinil P. Pfanner? „Nemůže-li Vaše biskupská milost nás živiti, postarám se o to sám, ale žádám o svobodu jednání!“ To bylo jeho nové předsevzetí. Zanechal své řeholníky pod vedením zástupcovým a jel do Evropy. Zde vymohl si od kapitoly řádové plnou moc k založení novému, putoval po Evropě, zvláště tam, kde dosud jej znali, přednášel a kázal o missii Africké, sbíral příspěvky a hájil se proti některým utrhačům, kteří z nezdaru Dunbrodského brali příčinu jej vyhlášovati za pouhého dobrodruha.

Zatím dostaly se zprávy nepravé k řeholníkům v Dunbrody zůstaveným, že prý opat Pfanner je sesazen a že bude jmenováno kdosi jiný, ba že je již na cestě. Někteří vrtkaví mezi řeholníky věřili zprávám těm a bájili různé věci o svém opatovi, který téhož času pro ně přinášel tolik obětí.

Vrátil se právě v čas, aby nový pořádek zavedl. I velel hned opustiti Dunbrody, jakožto místo na novou osadu řeholní docela nevhodné a stěhoval se do diecése biskupa Durbanského Joliveta.

Tento církevní kníže vykazoval Trappistům opět místo nevhodné. Pfanner nechtěl je přijati a byl raději ochoten vůbec ty kraje opustiti, nežli opět nemožnostmi síly a peníze utráceti. Biskup Jolivet slyšel také pověsti, které Pfannera líčily za dobrodruha, i není divu, že nechtěl hned povolití a že vzal Pfannera k důkladnému výslechu. Pfanner ovšem věděl, proč, vykázal se všemi listinami, vysvětlil některé věci posud biskupovi nepovědomé, a dostal konečně povolení, aby zřídil osadu, kde sám za vhodné uzná. Tak posléze dočkal se té radosti, že mohl zaříditi klášter Marianhill. Dobře volil! Klášter tento mohutněl a šířil vzdělání a viru ve všem okolí. Roku 1885. při generalní kapitole Trappistův povýšen byl klášter Marianhillský za opatství.

Odtud rozšířil se řád Trappistův na 10 vedlejších klášterův, a Pfanner je dnes otcem duchovním velkého zástupu nadšených pracovníků na této zanedbané vinici Kristově.

Chcete viděti výsledky té práce?

K jeho 25. jubileu slibů řeholních vydala knihtiskárna Marianhillská knihu redigovanou od Fr. Otmara, a pak vydáno bylo tamtéž album zajímavých pohledův Marianhillských. Kniha ona je skutečně krásně, živě psána. Nám Evropanům jenom je při ní podivnou ta otevířenost, kterou spisovatel vytýká vady představených řeholních a jejich přehmaty proti Pfannerovi. Obálka spisu toho má několik dřevoryteckých obrázků jemně provedených, a na nich pohledy na jednotlivé kláštery opatství Marianhillského. Nesmíme ovšem čekatí, že jsou to nádherné, evropské stavby, ale povázíme-li, co se v nich vše kryje, uznáme, že dílo Pfannerovo stálo za trochu té oslavy.

Album obsahuje podobiznu tohoto opata, některé pohledy na budovy klášterní, skupinu všech řeholníků tamních kolem svého otce — zástup to četný, pak obrázky ze škol chlapeckých a dívčích, kteréžto poslední řídí řeholní sestry. Na těchto podobiznách vábí zvláště ten oddaný pohled dítek podle našich pojmů škaredých, jakým sledují své učitele, na př. jen pohled jednoho Kaferského děvčete na sličnou kandidátku řeholní, která ve svých neřeholních šatech vedle těch nepěkných a přece tak přítulných tváří „divošských“ znamenitě vyniká. Dále jsou tam skupiny dělníků-černochoů a dělnic v jednotlivých dílnách: krejčovské, klempířské, kovářské a kolářské, ba i v knihtiskárně.

Nemluví to vymluvně o pravé zásadě, kterou obrácení na víru se zde řídí? Ora et labora! Modli se a pracuj! Trappisté se modlí a pracují, pracovatí a modlití se učí své svěřence.

Není třeba ničeho připojovati. Kdo sleduješ dílo církve a její sluhů, kterým volá ke Kristu národy, nemůžeš odepřítí ústavu Kristovu obdivu, oddanosti a lásky, nemůžeš odepřítí jejím hlasatelům, rozsévacům semena Kristova v těch dálných, posud divých končinách — podpory modlitby a almužny.

Fil. Šubrt.

O m š i s v a t é.

(Dle Bened. Stim. podává Vincenc Bosáček.) (Pokračování.)

G l o r i a.

„Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle!“ jest jako andělskou odpovědí na introit vyjadřující touhu praotcův — i na „Kyrie“ z nejrůznějšího srdce po smilování prosící.

V „Gloria“ touha čtyřtisíc let dosáhla svého vyplnění, „Kyrie“ svého uslyšení a proto duše kněžská i lidu vděčností naplněna vzlétá jako na perutích v sladkém jásetu až k nebeským výšinám.

Proto i tělo jako by za duchem letící dosíci chtělo otevřeného nebe zrakův i rukou vzhůru povznáší, kdy ústa k andělskému tomu zpěvu se otvírají.

V tomto nadšeném zpěvu (modlitbě) cítí se kněz na luzích Betlémských uprostřed kurův andělských a za radost v dřívě zkormouceném srdci svém pocítěnou vzdává jménem Církve Bohu a jeho Synu Ježíši Kristu ten nejvznešenější dík a poklonu — až pak zplesá na konci modlitby v trojjediném Bohu svrchovaným jubilem.

„Gloria“ podobá se modlitbě velekněžské, kterou Ježíš Kristus se modlil na cestě k hoře Olivetské. (Jan 17.)

„Gloria“ podobá se zpěvu Mariinu, jež zapěla u Alžběty. (Luk. 1. 46.)

Zníť pak Gloria v překladu z latiny, jak následuje:

„Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle!“

Chválíme Tebe, dobrořečíme Tobě, klaníme se Tobě, oslavujeme Tebe, díky vzdáváme Tobě pro Tvou velikou slávu Tvou. Hospodine Bože, Králi nebeský, Bože, Otče všemohoucí.

Pane Jezu Kriste, Synu jednorozený, Pane Bože; Beránku Boží, Synu Otce, Jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi.

Jenž snímáš hříchy světa, přijmi modlitbu naši.

Jenž sedíš na pravici Otce, smiluj se nad námi.

Nebo, Ty Sám Jsi svatý, Ty Sám Jsi Hospodin, Ty Sám Jsi, nejvyšší, Jezu Kriste s Dochem svatým v slávě Boha Otce. Amen.

Překladem trpí „Gloria“ do české řeči mnoho, poněvadž nelze vystihnouti originál (původ) zvláště v těch posledních slovech: Quoniam tu solus — Sanctus, Tu solus Dominus, Tu solus Altissimus, Jesu Christe cum sancto Spiritu in gloria Dei Patris.

„Ku chvále nejvyššího Boha našeho třpytí se hvězdy, kvetou luhy, šumí moře, pje ptačtvo — ale mnohem vzácnější a vznešenější jest česť a chvála, již člověk v úplném vědomí své cti, vznešenosti a svobody modlitbou neb zpěvem pronáší.“ (Gihř.)

Pročež radostně s anděli zvoljeme: „Gloria in excelsis Deo!“

Orace (prosby).

Diviř Karthusianský o mši sv. dí, že vzpomínka na božskou velebnost, již při mši sv. největší česť se děje, velmi pěkně střídá se s vědomím naší bídy.

„Po konfíteor, v němž doznali jsme svou hříšnost následuje slavný introit; pak hned následuje kyrie, v němž znova v nouzi své voláme. Po chvále, již jsme vzdali Bohu andělským „Gloria“ přijdou „orace“ t. j. prosby neb modlitby, v nichž opět božského milosrdenství se dovoláváme.“

Kněz políbiv hned po „Gloria“ oltář na znamení svého spojení se s Kristem, obrátí se k lidu, rozevře pozvolna ruce a sepne vysloviv pozdrav: Pán s Vámi!

Na tomto místě přeje a zároveň vyprošuje sobě i lidu božského přispění od Ducha sv. k náležitému modlení se, neboť On jest duchem milosti a modlitby (Zachar. 12. 10.); On jest to, jenž v nás působí a vzbuzuje ducha nábožnosti a vytrvání v modlitbě; On jest to, jenž nevyslovitelnými vzdechy (Rom. 8. 26.) za nás prosí, aby naše prosby došly záliby před tvář Boží a zasloužily vyslyšení.

Na to jde ku knize mešní, aby připadající toho dne oraci — jednu nebo více, slavně se pomodlil.

Tato děje se při zpívané mši sv. zpěvmo, jinak vždy hlasem zdviženým: **M o d l e m e s e !**

„Modlitba jest nejmocnější řečí, nejvýmluvnějším kázáním.“

Mnoho, velice mnoho zmůže výborný řečník. Jen si vzpomeňme na Cicerona, na sv. Bernarda, po jehož řeči tisíce si připnuli kříž a vydali se na vydobytí sv. země s okřídleným: „Bůh to chce!“

Řeč dovede z války udělati mír a z míru rozbouřiti furii válečnou. Když Filip, král Macedonský oblehal Atheny, slibil ustáti od boje, když mu město vydá své řečníky.

Mocnější ale jest řeč Duchem svatým naplněného člověka. Petr vhodil tuto síť svatého řečnictví do vln shromážděného lidu v Jerusalémě o letnicích a zalovil 3000 duší.

Před řečnickem sv. Pavlem chvěl se Felix jako osyka. Tak také mluvili do duše sv. Basil, Dominik, Vincenc Fer. a t. d.

Nejmocnější však, co se Boha týče, jest výmluvnost modlitby.

Co prospěla řeč sv. Štěpána před vysokou radou židovskou?

Zacpali si uši a skřípěli naň zuby. Ale když odbyl svou obhajovací řeč na zastání se Církve Boží a kameny padaly naň — utekl se k modlitbě, a ejhle! — vymodlil si Šavla, jenž stal se pak Pavlem, a to dle sv. Řehoře větším jest divem, než mrtvého vzkřísiti. (Pokračování).

Dějepis sv. rouch v dómě trevirském.

Dle F. Marxe podává V. Josef Čečetka, duch. správce v c. k. trestnici Kartouzské.

(Pokračování.)

Toto dlouhé ukrytí mělo za následek, že zprávy o něm byly velmi řídké a následovně vymizelo vědomí jak u duchovních tak i u lidu o jeho uschování.

2. Z posvátné bázně se nikdo tohoto sv. roucha nedotýkal, a tomu jest co děkovati, že roucho se zachránilo před loupeží a znesvěcením.

3. Mnohá spustošení města Trevíru nutně vedla k tomu, by sv. ostatky v tajnosti se měly; neb spustošením zničil se mnohý dějepisný doklad, jenž obsahoval bližší zprávy.

Účinek těchto příčin jest zřejmý: zůstala jen slabá vzpomínka na ty neb ony sv. ostatky, — roucho Páně. —

Nejstarší zprávu, která se zmiňuje o nalezení roucha našeho Vykupitele, nalezáme u Řehoře, biskupa tourského, jenž žil v druhé polovici šestého století až do 595. Píše pak ve svém díle „de gloria martyrum“ následovně: a) „Co se týče roucha Páně (tunica), která beze švů a tkaná jest, nemohu zamlčeti, co jsem od některých lidí slyšel. Vpravují totiž, že se nalezá

v jednom městě Galacie, a tam ve chrámu u sv. „archandělů“ jest uschováno. Město ono jest od Constantinopole 1150 mil vzdáleno; ve chrámě tohoto města jest velmi tajná skrýš, v níž pak ve dřevěné schránce roucho ono jest uschováno a od zbožných věřících s velkou zbožností ctěno.“

Dříve nežli tuto zprávu prozkoumáme, podáme ještě jinou, která se u francého kronikáře Fredegara nalezá. Tento Fredegar žil v první polovici osmého století (až 740) a sepsal kroniku, která jest pokračováním dějin franckých, psaných Řehořem tourským; v této pak kronice píše k r. 590: v třicátém roce panování krále Gunthrama nalezeno jest roucho Páně a sice na udání žida, jménem Šimona, který po dva týdny velké bolesti trpěl a konečně viděl se nucena zjeviti, že roucho nalezá se v mramorové schránce v městě Jaffé, nedaleko Jerusaléma. Biskupové, Řehoř antiochský, Tomáš jerusalémský a Jan constantinopolský s mnoha jinými poručili třídenní půst, na to roucho s mramorovou schránkou, která byla lehkou, jakoby ze dřeva byla, ve slavném průvodu do Jerusaléma nesli a tam, kde sv. kříž jest ctěn, uložili.“

b) Tuto Fredegarovu zprávu pozdější kronikáři do slova opsali a po něm vypravovali. Tak nalezáme ji zcela nezměněnou u Aimoina, mnicha ve Fleurech, který psal na konci desátého a na začátku jedenáctého století. Z toho pak vidno, že Aimoin neměl jiných pramenů, než vypravování Fredegarovo. Dále nalezáme ji v hlavní části nezměněnou, ale jen poněkud zkrácenou u německého kronikáře Hermana „mrzáka“, mnicha st. gallského, který žil v první polovici jedenáctého století († 1054), slova jeho jasně prozrazují, že Fredegar byl jeho pramenem.

Totéž vypravování opakuje se i v kronice St. Denis z XI. století, zde jsou slova Fredegarova do franciny přeložena a k nim jen připojeno: „o rouše tom se vypravuje, že blahoslavená Panna je sama zhotovila,“ ačkoliv evangelium o tom zmínky nečiní.

a) de gloria Martyr. c. 8. De tunica veno beati corporis non consuta, desuper contexta per totum, quae a quibusdam audivi, silere nequeo. Ferunt enim in civitate Galatae in basilica, quae ad ss. Archangelos vocitatur, retineri. In qua basilica est crypta abditissima, ibique in arca lignea hoc vestimentum habetur inclusam, quae arca a devotis atque fidelibus cum summa diligentia adonatur.

b) Fredegar. chronicon. u Buquet scriptores rer. gall. et franc. tom. II. p. 419. Anno XXX. regni suprascripti principis (Gunthramni) tunica Domini nostri Jesu Christi, quae eidem in passione sublata est et a militibus, qui eum custodiebant, est sortita, de qua David propheta dicit: „et super restimenta mea posuerunt sortem“ — inventa est prodente Simone Filio Jacob, qui per duas hebdomadas multis cruciatibus affectus, tandem profitetur ipsam tunicam in civitate Zaphad procul a Hierosolyma in arca marmorea positam esse. Quam Gregorius Antiochenus et Thomas Hierosolymorum et Joannes Constantinopolitanus, Episcopi cum aliis multis episcopis triduanum facientes jejunium exinde condigne cum arca marmorea, levi effecta, quasi ex ligno fuisset, ordine pedestri Hierosolymam cum devotione sanctissima perduxerunt eamque in loco ubi crux domini adoratur, cum triumpho posuerunt.

C í r k e v u č i t e l k a.

(Přehledy missijní činnosti.) Die Katholische Missionen.

Evropa. V Dánsku, kde teprve roku 1882. ve městě Koldingu P. Hort začal katolickou missijní činnost, vystavěli si katolíci sami chrám gotický. Až do té doby měli kapli a školu ve farním domě. Nyní je tam i dívčí škola vedená řeholnicemi. Chrám jejich má krásná okna barevná, představující Božské Srdce Páně, sv. Michaela a Ansgara.

V *Asii* otevírá se čím dále, tím širší pole činnosti kat. církve.

V Číně velké povodně zvláště ve vikariátě apošt. jižního Tang-tonska zle řádily, takže tamnější missionáři co nejdůtklivěji o podpory žádají, ale přece jen daří se dílo apoštolské dosti značně. Biskup a vikář apoštolský Jan Anzer sděluje tato data:

Křtěných 2733 (z těch za minulý rok 720.). Katechumenův 8017., dítek pohanských pokřtěných přede smrtí 12650, sirotků v sirotčincích 320, školy 54 s 1205 žáky. Učitelů a katechetů i katechistek 100, seminaristů 25, evropských missionářů 19, čínští kněží 2, evropských bratří laiků 6. Ovšem to není mnoho proti těm 12 millionům pohanů v tom kraji usedlým, ale je to na poměry čínské dosti. Missie zdejší je velmi důležitá proto, že kraj tento je Číňanům posvátným jakožto východisko jejich náboženských soustav, jakýsi Jerusálém jejich. Podaří-li se zde pevně zakotviti kříž Kristův, snadno rozproudí se odtud blahodárné proudy světla Jeho i po jiných krajích.

Z apoštolského vikariátu Čekiangu sdělují se zprávy o zdárném působení milosrdných sester ve městě Nin-po a v okolí.

Když r. 1870. v Tienvinu byly milosrdné sestry zavražděny, zdálo se, že činnost všech zbylých řeholnic musí přestat. Ale Bůh dal jinak! Brzy hlásili se nemocní a volali sestřičky do okolí zvláště k dětem. Tak se jim naskytuje i nyní příležitost, aby nejen v ústavech svých, ale i po venkově zasévaly znenáhla símě víry, ale i aby získaly mnohou duši nebi. Křtí totiž potajmu i veřejně dítky smrti blízké. Mnoho nemocí je prý mezi ženskými pro nepřírozené stísnění nohou, pro kruté zacházení a přetahování prací, nečistotu a jiné neřesti. Nemocnice milosrdných sester je ústav i v civilisatorském směru důležitý. Zde učí se pohané znáti lásku Kristovu a lásku křesťanskou! Odtud šíří se i víra i mrav s vyhojenými na těle i na duchu do jejich rodin. Není místa, bychom podávali dojemné příklady toho, kterak nemoc mnohého přivedla sem, aby poznal Boha a byl pak jeho apoštolem u svých domácích. Jistě záslužno, velice záslužno, na takoveto podniky přispívati dle možnosti.

Také v horách střední Číny podle nových zpráv pilně se zasévá evangelium Kristovo. Jednu osadu má ve správě bývalý pruský dělostřelecký důstojník, který opustil kariéru a stal se Františkánem, aby v Číně hlásal Krista. Jeho osada sluje Tan-cu-šan. Má 800 věřících, kteří bydlí v horách a jsou celkem chudí. Mají kapli, kterou pilně navštěvují, ač mnohý má k ní cesty přes 3 hodiny. Lnou ku svému duchovnímu upřímně. Druhá osada sluje Su-ku-šen — a vede ji čínský kněz, který studoval v Neapoli. Má 400 křesťanův. Osady tyto utvořeny jsou již dávno a sice z uprchlých odjinud křesťanův a jejich rodin.

Také v provincii Kuang-si jsou křesťané odjinud přistěhovalí, kteří mají svého kněze. Ale lid provincie té je velmi zatvrzelý, tak že posud se nepodařilo nikoho domácího obrátiti, ba i křesťané sem přistěhovalí stávají se vlažnými.

V apošt. vikariátu severozáp. Sučuenu stýskají si missionáři na nesnesitelné sekatury čínských úřadů, které každý krok jejich a každé slovo jejich sledují, aby vše bylo „podle zákona“. Mají tamnější missionáři 211 škol s 2502 žáky, pak vedle špitálu školu pro odrostlé novokřtěnce, kterou navštěvuje 50—60 osob. Špitál působí nejvíce na ty pohany, zde vidí ústav lásky. Minulý rok bylo pokřtěno 1028 dorostlých lidí.

V přední Indii zřídil sv. Otec apošt. vikariáty pro syrsko-malabarské křesťany. Jeden sluje Kotayam a je při jižním Malabarském přimoří. Čítá 120.000 katolíků a mnoho schismaticů. Kněžstva čítá 277 osob domácího původu. Poměry jak kněžstva tak řeholnic, i farních osad jsou smutny a dají mnoho práce, než bude se moci kraj ten řaditi k živým větvím církve. Proč? Jsou to kraje často rozkoly a bludy církvi odcizené. Monofysité staří a noví, vzdorní a nepořádní pastýřové duší mnoho škod naplodili. Ještě r. 1861. a 1864.

opakovaly se podobné roztržky a teprve sv. Otec Lev XIII. byl tak šťasten, že posledního rozkolného biskupa jako kajicníka upřímného v těch stranách do církve přijal. Je naděje, že nyní dílo obrácení pohanů zdárně i zde pokročí. Pohané zdejší jsou z většiny chudí a právě proto náchylní ke mnohým zlovykům, že nemají ve víře posily a opory ve mnohém pokušení a nedostatku svém.

V Africe umřel v jižním Zanzibaru vůdce missije benediktinské v Dar es Salaamu P. Bonifác Fleschutz zimnicí tropickou. Nezvyklé ponebí tamních končin bere četné oběti na životech statečných pracovníků Páně.

Ve stanici Naší Paní v Rubaga při severním cípu Viktoria Nyanzy umřel v květnu 1890. P. Simeon Lourdel, missionář Ugandský ve věku 37 let. Působil zde od r. 1878. a propracoval všechny fáse vývoje této stanice: napřed velký zdar, potom pronásledování domácích kňazů divokých kmenů, popuzených podniky Německa a Anglie, zajetí, odsouzení na smrt, vysobození pomocí přátel a nový rozkvět. Nyní odpočívá ve stínu kostelíka ze třtiny udělaného a zástupy křesťanů ho želí.

V zemi Basutů v ujímá se evangelium. V jediné stanici Roma bylo loni 300 dospělých křtěno a 70 katechumenů cvičeno. Ve stanici Koro vystavěn kostel.

Na Madagaskaru bylo 2097 křtů dospělých, 3327 křtů dětských, 85.206 zpovědí, 58.573 přijímání, 1348 bířmovanců, 105 zaopatřování, 308 sňatků, ve školách tamních mají 7450 hochů a 7563 děvčat.

Tak působí v Africe církev.

A jak působí tam jiný „civilisator — stát?“ Od 1. července do 31. prosince 1889. dovezli do Kamerunu Němci půl milionu litrů rumu, 10.000 litrů koňaku. Na pobřeží otrocké Tonga dovezen skoro million litrů rumu a 7191 litrů ženevských lihovin od 1. dubna do 1. října 1889. Jiné zprávy ohlašují, že do východní Afriky jen z Hamburku vyvezlo se 8000 sudů rumu přes Zanzibar. Tak civilisuje kramářská Evropa, tak podporuje církev v úkolech jejich.

V Americe severní, jak povědomo, povstali Indiáni v Dakotě proti vládě spojených státův. Zajímavo, kterak spravedlivě vytýkal vůdce jejich Sitting-Bull („sedící býk“) Evropanům jejich nespravedlivost, řka při vyjednávání o nová řízení pro Indiány:

„Kdy zrušil rudoch smlouvu s bělochy, a kdy ji běloch rudochu zachoval? Nikdy! Když jsem byl hoch, byli jsme my Siúsové pány země. Slunce u nás vycházelo a u nás zapadalo. 10.000 jezdců jsme posílali do boje. Kdo nám je pobíl? Kde je náš kraj, kdo jej má? Kterému bělochu kdy rudoch ukradl jediný penízek? A jmenují mne zlodějem! Kterou bělošku jsme kdy zneuctili? A přece nás mají za ukrutné. Mne samého kdy jste viděli opilého? Kdo ke mně šel hladov a hladov odešel? Je zločinem, že lid svůj miluji?“

Jak zahanbuje bělochy, že takto mluví — a to právem Indián, který křesťanství přál! Nebudeme líčiti boje, které po nezdařeném vyjednávání následovaly. Indiáni ovšem podlehají lepším zbráním a taktice bělochův. Jenom poukazujeme na zprávy samých anglických novin o hrdinských pokusech katolických missionářů, by mírně byl spor vyřízen, na chvály jejich, kterými zahrnují missionáře Craffa, jenž byl raněn nebezpečně, když v boji zaopatřoval a ošetřoval raněné, a pak na zajímavou okolnost, že vzbouření Indiáni pokud možno šetří ústavy a kaple katolické v území tom, kde boj zuří, stojící: „Černé roucho“ bylo jim vždy upřímně přátelským a „rudý muž“ důvěruje „černému roucho“ — tak říkají. Není to čestné vysvědčení?

Z jižní Ameriky ze Surinamu oznamují smrt hrdiny lásky, P. Jana Bakera, jenž od r. 1866. opatroval v holandské Guyanně malomocné, až sám tou nemocí zhynul. Poslední měsíce života neměl již prstův. Je to třetí Redemptorista, který v téže službě v Surinamu skončil. Malomocní zdejší jsou většinou nekatolíci — ale není při nich jiného kňeze kromě katolického. Ta okolnost mluví!

Dovolte na konec ještě zmínku o chudé děvečce, která v Bergamu v Itálii 19. října loni zemřela. Proč zmínku? Byla chudá, ale dovedla bohatě podporovati katol. missie. Jak? Za 10 let sebrala a odvedla k účelům těm 2 centy marek poštovních, ročně i příspěvek na missie platila a v poslední vůli odkázala na týž účel 200 franků! A byla to chudá děvečka! Mluv nyní, že nemůžeš podporovati těch, kteří jdou, aby život obětovali službě ubohých pohanův!

Filip Šubrt.

D r o b n o s t i .

O činnosti missionářů protestantských a katolických přináší berlínský Tagblatt doklady velmi zajímavé. V Tanga, na východním pobřeží střední Afriky působí co evandělický missionář Krámer, jemuž německá vláda vystavěla krásný dům a ověncila proti úpalu slunečnímu bujným zelením. Dům je opatřen všemožným pohodlím, a též chlebovou pecí. Krámer se tam odstěhoval se svojí chotí. Právě prý očekává rodinný přírůstek. Tento missionář zaslal vládě zprávu o své činnosti. Učením prý se nezabývá, protože děti černochů jsou příliš nespůsobné (!) a nečistá. A potom, k čemu je odchovávat — snad pro Angličany, aby jednou mohli se státi jejich obchodními sluhy, tak aby drobnému obchodu německému jednou byli ku škodě? Lépe je, nechati je tak! Berliner Tagblatt s posměchem podotýká, že missionář Krámer dle všeho je velmi „činným.“ A hned vedle toho přináší zprávu o missionářské činnosti katolické církve, kteráž prý je velmi potěšitelná. V Bagamaju vystavěli si katol. missionáři velikou třípatrovou nemocnici, v níž nemocné ošetřují milosrdné sestry z Francie. Sami Němci jim vzdávají velkou chválu. Vedle toho mají ústav sv. Josefa k odchově mouřeninských dítek. Francouzští missionáři přenesli do střední Afriky z Alžíru révu, jíž se zde dobře daří, a jež velmi dobře slouží nemocným se pozdravujícím. O kulturní činnosti Němců podotýká na konec dopisovatel, že v Tanga zařídili — k neip u, ve kteréž hosty obsluhuje jakýsi Schalemke. Je prý v ní k doštání všechno.

* * *

Padělání likéru chartreuského. Švindl, jaký se s likérem tímto děje, je nesmírný, a nesmí vůbec věřiti se reklamám novinářským. Chartreští mnichové vůbec svůj likér neinserují. Jim reklama taková se hnusí. Za to tím více dělá se reklama padělků. Konečně zdá se, že zpráva kláštera podvod takový trpěti nehodlá. Její právní zástupce nedávno žaloval jistého berlínského žida pro padělání marky klášterní, zákonem chráněné. Žid byl odsouzen k pokutě 200 marků. Žid zajisté milerád tento capart zaplatí a bude padělati dále.

Obsah „Obrany víry“:

Příčiny neúspěchu Ježíšova u židů. (Ukázka z díla „Jésus Christ par le père Didon“) — Svaty Jan Nepomucký (Liga + 19.) — Z hnutí protiotrokářského. (Podává Vinc. Drbohlav. Dokončení.) — Divadlo beze slov o ztraceném synu. — Trappisté afričtí a jejich otec. (Filip Šubrt. Dokončení.) — O mši svaté. (Dle Bened. Stím. podává Vinc. Bosáček. Pokračování) — Dějepis sv. roucha v domě trevirském. (Dle J. Marxe podává Václav Josef Čečetka, duchovní správce v c. k. trestnici Kartouzské. Pokračování.) — Církev učitelka (Přehledy missijní činnosti.) Dle kath. Missionen. — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádvkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendář“ přijímací se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Příčiny neúspěchu Ježíšova u židů.

Ukázka z díla „Jésus Christ par le père Didon.“

(Pokračování.)

A přece s úžasem jest nám vyznati, že tyto prosté a patrné pravdy nepohnuly myslmi, nepotlačovaly klamných domněnek, nezískaly učitelů a kněží israelských.

Výsledek takový předpovídali, oznamovali proroci staletí napřed. Jeden z nich z daleka zaslechl úradky vražedníků židovských; čtoucím jeho proctví, zdá se nám, jako bychom přítomni byli úkladným nástrahám Veliké rady proti Ježíšovi:

„Protož oklamejme spravedlivého; nebo neužitečný jest nám a protiví se skutkům našim a vytýká nám přestoupení zákona a rozhlašuje o nás hříchy obcování našeho. Udává, že má známost Boží a Synem Božím se nazývá. Učiněn jest nám k pohanění myšlení našich. Těžko nám naň hleděti. Vzdukuje se cest našich jako nečistot; blahoslaví konec spravedlivých, a chlubí se, že má otcem Boha . . . k smrti nejohavnější odsudme ho.“ (Kniha Moud. II. 12. a násl.)

Isaiáš, tuše to z dále, pravil o něm smutně: „Kdo uvěřil slyšení našemu a ráme Hospodinovo komu jest zjeveno? I vzejde jako proutek před ním a jako kořen ze země žiznivé; nemá pěknosti ani krásy a viděli jsme ho a nebylo vzezření a žádali jsme ho; pohrdaného a nejposlednějšího z mužů, muže bolesti a známosti nemoc a jako skrytý byl obličej jeho a potupený, pročez ani jsme si ho nevážili“ (Isaiáš LIII. I. a násl.)

A tentýž Isaiáš líče mravní stav lidu, pravil: „Syny jsem vychoval a vyvšíl; oni pak pohrdli mnou. Znáť vůl hospodáře svého a osel jesle pána svého: Israel pak mne nepoznal a lid můj neporozuměl. Běda národu hříšnému, lidu obtíženému nepravostí, plemeni nešlechtnému, synům hříšným! Opustili Hospodina, rouhali se Svatému israelskému.“ (Isaiáš I. 2. násl.)

Proroci rozhojnili důrazné kresby o mravním úpadku svého lidu.

„Slyš mne“ — volá Jeremiáš — „lide bláznivý, který nemáš srdce; kteříž majíce oči nevidíte: a uši a neslyšíte. Lid tento má srdce nevěřící a odporné; odstoupili a odešli, a neřekli v srdci svém: Bojme se Hospodina, Boha našeho.“ (Jerem. V. 21—24)

A Ezechiel, obraz budoucího Vykupitele, slyšel an k němu Pán pravil: „Synu člověka! uprostřed domu popuzujícího ty bydlíš, kteřížto oči mají k vidění a nevidí a uši k slyšení a neslyší, nebo dům popuzující jest.“ (Ezechiel XII. 2.)

Isaiáš vážné slovo děl o této tajemné zaslepenosti. „Slyšel jsem“ — volá prorok — „hlas Pána řkoucího: Koho pošlu a kdo nám půjde? I řekl jsem: Aj já pošli mne! I řekl: Jdi a rci lidu tomu: Slyšte, slyšte, a nerozumějte; vizte vidění a nepoznávejte! Oslepiž srdce lidu toho a uši jeho obtěž a oči jeho zavři; aby snad neviděl očima svýma a ušima svýma neslyšel a srdcem svým nesrozuměl a neobrátil se a uzdravil bych jej.“ (Isaiáš VI. 8. a násl.)

A se strašlivou důrzností, mluvě o témž zjevu, pravil ještě: „Žasněte a podivte se. zmítejte sebou a potácejte se: zpíte se, ale ne vínem; motejte se, ale ne od opilství. Nebo smísl vám Hospodin ducha dřímoty, oslepil oči vaše, proroky, knížata vaše, kteří vidí vidění, zastřel. I bude vám vidění všech, jako slova knihy zapečetěné, kterouž, když dají tomu, jenž zná písma, řkouce: Čti jil i odpoví: „Nemohu, nebo zapečetěna jest. A dá se kniha tomu, jenž nezná písma a rce se mu: Čtil odpoví: Neznám písma! I praví Pán: Protože tento lid přibližuje se ke mně ústy svými a rty svými oslavuje mne, srdce pak jeho daleko jest ode mne, a že bojí se mne dle lidského přikázání a učení, proto také i já, ajhle podivení ještě učiním lidu tomuto divem velikým a předivným; nebo zahyne moudrost moudrých a rozum opatrným jeho skryt bude.“ (Isaiáš XXIX. 9—16).

Úžasná to proctví, nejenom proto, že napřed oznamují nevěru židovskou, ale také proto, že ji vysvětlují. Tento lid jest odpadlý, zvrhlý, nemocný, porušený, převrácený: odtud jeho zavržení. —

Ale proč neosvítíl Bůh těchto zaslepenců, proč neotevřel uší těchto hluchých, proč neroztrhl těchto srdcí zatvrzelých, proč nesklonil těchto čel tvrdošijných? Úpadek lidu na vždy-li jest nezhojitelný? Zda dechnutí Ducha nemůže vždy oživiti mrtvých? Dechnutí toto nezavanulo; proč? Odpověď na tuto otázku překročuje úzký obzor myšlének člověka; unáší nás v nepřístupný svět svědomí a Boha.

Prozřetelnost, jejíž cesty nám zůstávají nedostupny, vede svobodné bytosti, jednotlivce i národy. Nečiní jim násilí ani proto, aby dovedla je k jich cíli; šetří jich svěprávnosti i v poblouznění a nepravostech jejich; zadržuje nebo opouští je, aniž pochopujeme příčinu zadržení nebo opuštění jejich. Ti, kdož uchránění jsou od zlého, zakoušejí dobroty Osloboditele; zatvrzeli doznávají, že člověk sám sobě jsa zůstaven, není ničím. Apoštolové noří se v hlubiny nekonečné Moudrosti, když potvrzují nevěru svého národa.

Věřící klaní se nejvyšší příčině všeho v proniknutelných tajemstvích Božích. Ale dějepisci jest bádati o životě člověka a národu po příčinách druhotných, patrných a bezprostředních.

Člověk jest váhavý, vzdorovitý, zatvrzelý vůči pokroku, zvláště vůči pokroku mravnímu a náboženskému. Národové jsou váhavější jednotlivců, lidstvo váhavější národů. Čím jest skutek, jehož se na nich žádá světější, tím ostřejší jest jejich odpor. Nad dílo Ježíšovo nebylo podáno člověku a lidstvu díla světějšího a hrdinnějšího. Israel, zachovávaje svou víru v jediného Boha uprostřed pohanského světa a modloslužebnosti národů, ostříhaje čistého zákona svého uprostřed nepravostí pohlcujících zemi, dostal úkolu přesvatému; zbývalo mu, aby představil zemi Spasitele všehomíra a s ním, aby zahájil pravé království Boží.

Veškeren lid stržen v šlépěje Ježíšovy, k volání Jeho lkaje velikým hlasem pokání, ohlašuje všude pravé mesianství a pozývá pohany ku blahé zvěsti, k vykoupění všeobecnému, ku přetvoření světa požehnaným působením Božím; jaké to divadlo neobyčejné! I kdyby Israel byl pozbyl své národnosti a krev jeho, na niž byl tak hrdý, kdyby se byla smísila se všemi plemeny lidskými, nebylo by mu čeho litovati. Kristus by k oslavě jeho býval dostačil

a byl by ho zvěčnil v tomto světě, kde království Syna Božího se mělo zahájit, naplňujíc věky a království země svými ctnostmi, svou spravedlností a svým pokojem.

Přilnutí člověka nebo národa k mravní a náboženské pravdě nevysvětlí se jen vnitřní zřejmostí, nutností nebo vznešeností pravdy, ale zvláště stavem svědomí. Zabývajícím se dějinami národa židovského nelze nám neuznati, že v době, kdy Ježíš, Janem oznámený, veřejně vystoupil, hluboký byl úpadek jak po stránce politické tak po stránce náboženské i mravní.

Odtud nevěra tohoto lidu; odtud nevraživý a krvavý odpor představených vůči Ježíšovi.

Na první pohled nic neprozrazuje náboženského nebo mravního úpadku Israele. Ano zdá se, že tento lid pokročil proti svým předkům. Nesklání se více před bůžky pohanskými. Jeho jedinobožství jest nezlomným. Slavná slova: „Slyš Israeli, Hospodin Bůh náš, Hospodin jeden jest“ stala se heslem zamilovaným. Bohoslužba nebyla nikdy před tím tak oslňující a nikdy v takové vážnosti. Chrám, Herodem znovuzřízený a okrášlený jest divem světa. Dary se tam řinou. Obětí jest tam bez počtu. Láska ku vlasti mohutní pod útliskem, zpíjí se v nejtvrdějším zkoušce nadějí a sny o blahých dnech útěchy, ano směšuje se i s náboženstvím. Zákon, souhrn to předpisů obřadných, jest předmětem přichylnosti vášnivě. „Vše mohou nám vzít“, praví upřímným důrazem Josef Flavius, „naši národnost, naše města a veškeré naše statky, ale zákon na vždy nám zůstane. Byť i daleko od vlasti zavlčen byl žid nebojí se útisku více než zákona.“ A v skutku dle slov téhož dějepisce, bylo mnoho zajatých židů, kteří raději přetrpěli muky a všeliké trápení, než by slovo pronesli proti zákonu a posvátným knihám.

Jedinobožství nezlomné, skvělost bohoslužby, vášnivá přichylnost k zákonu a řádům traditionálním, posvátné a drsné vlastenectví, vše to předpokládalo by pokrok, a přece všechno to jest jenom škraboškou. Úpadky jsou jako nemoci, tají se mnohdy pod svůdným zevnějškem. Národové a říše říjí se obyčejně v době největších slavností a rozkoší. U večer pádu svého bylo pohanstvo nejrozmařilejší. Všecky velké převraty, které přicházejí na lidstvo, je překvapují v horečné a nesmírné činnosti, kterou by mnohý měl za nadbytek života.

Tento lid po výtce náboženský a kněžský ve svém úpadku jeví zvláštní úkazy. Všecky živly jeho náboženství jsou zasaženy: úřad, věda, svědomí, zákon i mravnost.

Kněžstvo jest sníženo. Před mocí pohanskou, jejíž jest stvůrou, se třese. Nejvyšší místa, nejvyšší hodnosti, předsednictví a místopředsednictví nejvyšší rady, úřad velekněžský zaujímají Sadduceové, ti pochybovači, kteří nevěří ve z mrtvých vstání, v nesmrtelnost, v duchy, v Prozřetelnost! Podivní to velekněží! Pro ně obmezuje se náboženství na tento svět, tím jest psaný, posvátný, nezměnitelný zákon, který zajišťuje dobrý pořádek a pokoj; neuprosní jsouce ve svých soudech, v přísnosti ukazují svou horlivost. Zakládají si na skvělé bohoslužbě, radí k rozmnožení obětí, vykořisťují zbožnost lidu, zvětšují příjmy své desátky a prodejem darů obětních, jichž výsadní prodej si vyhrazují. Jakého ohlasu mohlo dojiti slovo Proroka a Boha samého v těchto duších bez víry, v těchto srdcích otupělých, v těchto bytostech žádostivých a milovných lesku a hojnosti? To jsou ti, kteří vůči Ježíšovi plýtvali tím tajeným úštěpkem a tím posměvačstvím, jehož ozvěnu nalézáme ve čtvrtém evangeliu.

Náboženská věda strany farisejské ani v nejmenším neodporovala neblahému vlivu tohoto kněžstva zneváženého. Těchto učitelů netrápí žádná velká záhada. Poslušni jsouce praktického ducha svého plemene, měli vyučovati nezbytným pravdám náboženským. Bylo jim vykládati činnost Boží vůči jich národu; nebo povinností těch, kteří myslí a vědí, jest vždy to, aby řídili vědomí krajiny.

V tomto čase Mesianském židovská věda měla hledati pravých znamení této doby rozhodné, a přičiniti se, aby pochopila přirozenost velikého Poslance a jeho božský úkol. Ale to bylo nejvíce zneuznáváno a zanedbáváno jak hellenistickými židy v Alexandrii, tak učiteli palestínskými. Tito na místě, aby učením čerpaným ve škole proroků bojovali proti hrubému hmotařství svádějícímu lid a plodícímu tajněstkářství bezuzdné obrazotvornosti, sami je trpí a potvrzují.

Mají po ruce knihu proroků, slov tak jasných žádný lid nezaslechl, z nich by poznati mohli povahu svého plemene, ducha svého zákona, původ své národnosti, tajemství svých nadějí do budoucnosti a smlouvy své s Bohem; nechtějí, neumějí v nich čísti. Smysl jich překrucují, jak se hodil k jich klamnému učení a zahlobbávají se v právnickou a kasvistickou subtilnosť. Zachovati literu zákona, to cílem jich života. V tom záleží pravá spravedlnost. Co obsahuje tato litera? Kterak, za kterých podmínek byla dokonale zachovávána? To se má ukázati. Takové rozpravy ozývají se na všech stolicích, dětinství, zvláštěnkářství, úzký formalismus jejich patrně dokazuje úpadek nenapravitelný.

Cit náboženský otupěl. Tento lid jest nepřístupen působení Božímu. Duch, který vzbuzoval proroky, a který jej tak mocně upomínal na jeho povinnosti a na veliký jeho cíl, ten více nemluví. Od věků oněměl.

Nač se ohlašuje, že Hospodin jest jediný Bůh a že není Boha mimo Hospodina? Není více živého spojení Hospodina s lidem jeho. Rázem náboženství Israelského jistě bylo osobní a trvalé zakročování Boha, který skrze proroky, kněze a krále oznamuje lidu svému vůli svou; od staletí toto zakročování jest ochromeno.

Učitelé a představení hlásají jediného, neviditelného, nepřístupného Boha, vynášejí v theurgii polopohanské nadpřirozenou moc nevyslovitelného jeho jména, z úcty pověřené varujíce se vysloviti je, ale nejsou ve spojení s tímto duchem; jestliže slovo věčné sestupuje ve svědomí svaté, nejsou schopni porozumeti jemu.

Seslabená svědomí vydaná takovým kněžím a učitelům pozbývají citu pro povinnost a znají jen zákonitost. Zevní výkony, modlitba, půst, almužna, očistování, oběti, klid sobotní cele je zajímají, ale vnitřní čistoty, vroucí lásky k Bohu, milosrdenství k bližnímu, pokory, pokání, spravedlnosti a poctivosti si neváží. Ziskuchtivost a žádostivost, bohatství, lakomství a smyslnost, opovrhování lidem a chudinou, sobectví a pýcha ukrývá se pod škraboškou ctnosti.

Cizoložství jest obecnou nepravostí a co nejzávažnějšího, zastírá se a opravňuje zákonitosti. Zbožný farisej nedbá toho, že z důvodu nejneopatrnějšího zapuzuje svou ženu. Úřední libellum repudii vše posvěcuje. Nazývá-li Ježíš současníky své pokolením převráceným a cizoložným, toto poslední může se rozuměti doslovně a zřejmě se jím označuje porušení, které snížilo manželství u židů. To již není jen zákonné cizoložstvo, ale docela mnohoženství. —

V knihách talmudických, v nichž duch a ráz nejprísnejšího fariseismu tak mocně jest vtisknut, nikde nezaslechneme výkřiku upřímné vůle v boji proti mocnostem zlým, nikde nenajdeme přiznání slabosti člověka vůči povinnosti. Pyšným a úzkostlivým fariseům zákon jest jen hmotnou smlouvou Hospodina se svým lidem, souhrnem předpisů a pravidel, jichž zachování bude pramenem blaženosti, jichž přestoupení příčinou nehod. „Buď věrný!“ praví učitelé, „budeš odměněn; pakli nebudeš, neuprosný trest tebe nemine.“ V tom jest všecko.

Sobecký servilismus jest duší tak pojatého náboženství. Pravé to kupčení pána s otrokem. Na nejvyšší protináboženské jest takové nábožné sobectví. Jím zasaženo vše v tomto lidu, který vidí jen sebe, a který z pokorného a učelivého služebníka Hospodinova učinil tvrdého nájemníka. —

Jako všichni národové v úpadku tak i národ židovský v době Ježíšově ovládan jest mocnými předsudky. Nerozumí dni zítřejšímu, nezná významu

svého cíle, jest opojen a zaslepen pýchou. Netuší ani svého úpadku a svého ponižení. Naděje jeho jsou pošetilé. Vše, co chtěl, bylo mu odepřeno, čeho doufal, to jej sklámalo, co jej spasiti mohlo, jest mu zahaleno a sám to od sebe odmítá.

Mní se vyvolencem Hospodinovým a nepoznává, čeho na něm žádá jeho Bůh; více než kdy jindy pošetile lpí na svém plemeni a své krvi, ani netuší, že toto plémě a tato krev bude zavržena; houževnatě horlí o svůj zákon, o kterém sní jako o zákonu všehomíra, a zatím zákon ten jest blížek svého potlačení; doufá v národní vzkříšení a jest odsouzen, aby jako národ navždy byl zničen; spolehá na slavného Mesiáše, bude mu dán pokorný a chudý; zpit jest nadějí rozkoší pozemských a vítězství a zatím bude napájen nesčetnými nehodami a pohany v prach zašlapán.

Nenapravitelným jest úpadek země, plemene nebo náboženství, jakmile taková poblouzení převahy nabyla. Tato poblouzení v době Ježíšově nebyla jen ovzduším, v kterém se dýchalo a žilo, ale zákonem ve školách, učitelé veřejně jim učí a hierarchie svou mocí jest jim záštitou. —

Než Prozřetelnost přece neopouští svého lidu v propasti, do které se řítí: zakročuje viditelně, mocně.

Přichází prorok. Nad míru vážné, slavné bylo toto náblé probuzení Ducha Božího, po čtyry století oněmělého, dřímajícího. S hůry dostalo se Janovi všeho, čím může dojmouti, osvětití svou vlasť a připravití ji, aby porozuměla vůli Boží. Israel očekává svého Mesiáše a nový věk, Jan jej oznamuje, líčí, ohlašuje ano ukazuje naň prstem. Lid rád vidá na svých věstcích přísňost života, Janova přísňost života jest hrdinná. Lid touží po ospravedlnění, ono jest stálým předmětem napominání Janových ku pokání. Obřady vábí lid, Jan volí takový, který jest nejvíce ve vážnosti, křest totiž, jako znak ctnosti, které vyžaduje. Ovšem Jan nečiní zázraků, ale jeho svatý život jest zázrakem ustavičným. Lid poslechl vždy jen zastrašen ranami hrozeb Boha svého, mohutné, strašlivé hrozby zavznívají z úst Janových. Než Předchůdce nalézá jen netečnost, nepřátelství nebo pohrdání u náčelníků a učitelů, u představených a strážců vědy pravověrné; následuje ho jen prostý lid, chudá chátra bez vážnosti a ctnosti, hříšníci, celníci a nevěstky.

Na to Bůh povolává Vyvoleného a Pomazaného svého a vlévá v něj plnosť Ducha svého. Jest Syn Boží viditelný v Synu člověka. Všim jest nadán, co může probuditi, přivábiti, osvětití, pohnouti, přetvořiti, upokojiti, očistiti a posvětití svědomí. Žádný člověk tak nemluvil. Ohlašuje zákon, který nejen, že neodporuje zákonu vládnoucímu, ale opravuje a zdokonaluje ho. Mírnost jeho přesvědčuje, dobrota lásku budí, jest cituplným ku každému bolu, ku každé bolesti a bídě. Pobádán jsa láskou nevyčerpateľnou rozhojňuje zázraky. Horlivost jeho jest vroucí, neporušná. Nešetří žádné nepravosti, ale také ani jediný kající hříšník nebyl jím odmrštěn.

A přece svědomí tohoto lidu spí, neprobouzí se k hlasu Ježíšovu, leč aby hrozebně se vztyčilo proti němu. Nic ho neupokojuje. Odpor, s kterým se Jan setkal, vůči Ježíšovi nepoměrně se zvyšuje. Nebo měl-li Ježíš vše, čím možno probuditi a zachovati svědomí, jest vyznati, že také měl vše, čím se uráží a dráždí nejohavnivější a nejživější předsudky, které zaslepují lid, a ty nejhroznější, které svádějí představené a učitele věd.

Očekávají slavného, vznešeného Mesiáše, ale Ježíš přichází chudý a pokorný. Zdá se jim o Mesiáši politickém jako náboženském, ale Ježíš odmítá každý úkol politický. Doufají ve zjev, který uchvátí znamenímí nebeskými, ale Ježíš skrývá moc svou v neokázalé dobrotě. Žádají osvobození utiskovaného národa, ale Ježíš prikazuje platiti daň císaři a tak výslovně stvrzuje politické snížení lidu svého. Touží po království pozemském, které by zastínilo říše pohanské, ale Ježíš mluví jen o království duchovním. Nenávidí a povrhují pohanstvem, Ježíš při každé příležitosti chválí jeho víru. Věří ve věčné trvání chrámu, ale Ježíš oznamuje brzké jeho zničení. Pokládají zákon svůj za definitivní zákonník smlouvy s Hospodinem, ale Ježíš prohlašuje, že ho chce

zdokonaliti. Starají se jen o zákonitou čistotu, ale Ježíš požaduje čistotu srdce. Domnívají se, že pouhý název syna Abrahamova opravňuje ku království Božímu, ale Ježíš praví, že každému, kdo chce přivtělen býti ku království jeho, jest se znovuzrodití, káti se a věřiti. Rozmnožují obřady, ale Ježíš je nazývá marnými a žádá poslušnost, milosrdenství a spravedlnost. — Z nepravé uctivosti zůstávají Boha v nepřístupné osamělosti, Ježíš ukazuje Ho v sobě, praví o sobě, že jest Syn Boží, rovný Otci, jeden s Otcem, že jedná jako Otec, co mrtvo, obživuje, a sedé po pravici Jeho, že všechno soudí. (Pokr.)

O m š i s v a t é.

(Dle Bened. Stim. podává Vincenc Bosáček.) (Pokračování.)

Oremus! — Modleme se!

Modlitba a slzy sv. Moniky vyprosily Augustina, tu hvězdu první velikosti na obzoru Církve. Modlitba otevřela žalář Petrovi; modlitba obrátila a přivedla Církvi celé národy, hříšníky obrátila ve světce, pouště naplnila vyznavači a v duševní proměnila ráj.

Snad v tu chvíli někde v nějakém koutečku světa modlí se za tebe chudičský mnich, neb na to nejmenší sousto uskrovněná řeholnice; ty jich neznáš a sotvy se kdy o nich dozvíš, oni však si to za svou úlohu před se vzali, tebe a jiné neustálou modlitbou a dobrovolnou kajicností nebi vydobýti, neb zachrániti. Jich vzdechy vstupují k nebi a božskou prozřetelnost nutí, aby milostmi jako rosou nebeskou ovlažila ztvrdlou půdu srdce tvého.

Mimoděk mi připomíná tato stať výrok jednoho rev. P. redemptoristy, jenž pravil: Missie jistě se zdaří — budete vidět — neboť mi sestry Karmelitánky v Praze slíbily modlitbou na missii pamatovati.

A tak se stalo.

Kdož pak z těch, jenž po sv. missii naplnění byli nebeskou útechou si vzpomněl, že ve dne v noci se několik srdcí na to obětovalo, aby ti a oni osadníci nejen byli dojati, ale posvěceni.

Odtud se vysvětlí ten světáku podivný zjev, jenž se maně ptá: Co pak se as pořáde modlí v těch klášterích? Rád bych věděl, kde se toho nabereu?

„Inu kdyby ty's modlil se, jak máš, nemuseli by oni tolik se modliti.“

Modlitbou zajisté ještě nikdo nikomu neškodil, ale celku velice prospěl.

Jest to přec jen pozoruhodné, že ti, kdož se nic neb pramálo modlívají — nad těmi se pozastavují, ano nad těmi se borší, kdož se více nebo stále modlí.

Zrovna jakoby do vosího hnízda štlouchl — působí, vezme-li kněz svůj brevír a místo marného mluvení neb suchoparných novin, své povinnosti zadost učiniti se snaží.

Tak naši turisté ve Francii nemálo se durdili nad francouzským abbem, že se na nádraží modlil své hodinky — brevír.

Či pořád se opakuje Kain a Abel? Nejspíše jest to závisť, když světáci nemohouce svými zábavami dojíti toho pravého štěstí — spokojenosti, závidí ten duševní klid člověku s Bohem rozmlouvajícimu, jenž požívá pokoje, jehož svět dáti nemůže.

Slyším výtku: Ať se modlí doma ve své komůrce, jak praví sám Kristus Pán. Mat. 6, 6.

To slovo Páně ovšem se vztahuje na pokrytce, jenž chtějí z modlitby čerpati užitek vezdejší a chválu lidí.

Ostatně kdyby skrytá modlitba v komůrce měla býti jediné pravým způsobem v duchu a v pravdě se modliti, pak by ani první křesťané nepo-

rozuměli pravé bohoslužbě, sv. apoštolé Petr a Jan chybili, že chodili do chrámu k hodině deváté. Ano, sám Pán a mistr náš Ježíš Kristus byl by přestoupil své vlastní tvrzení — když chrám nazval domem modlitby.

Kdo se svou komůrkou chlubí, ten věru ani tam horlivým není ve své povinnosti modlití se.

Kněz světský aneb i řeholní, modlí-li se na cestě — dává tím na jevo, že, buď neměl kdy a místa k modlitbě, aneb se obává, že nebude později míti času ani místa k modlitbě a k té jest tak zavázán, jako voják k cvičení se ve zbrani.

A přece nikdo nebude vojenská cvičení prohlašovati za zbytečná utrácení času.

Kdož tedy uposlechne hlasu Církve k společné modlitbě a veřejně kované prosbě nás vybízejícího, ten dosáhne jistoty, že modlitba jeho jest docela podle vůle Boží, že není proti pravidlu a duchu sv. Církve, jak mnohé private soukromé modlitby a modlitbičky bývají. Modlitba Církve jest ta nejkrásnější, nejúčinnější, Bohu nejmilejší. Naše moderní modlitby jsou mnohdy jen rozmazené básně, kterými skladatel se čtenáři chce zalíbiti, a jen někdy aneb jen vedle vyhledává čest a slávu Boží a spásu duše.

„Společná modlitba v Církvi a s Církví jest mocna před Hospodinem.“

Zlatoustý.

Kdo jsou naši evangelíci „helvíti“?

Podává *Linhart Jakoubek.*

Vyzván od sl. redakce t. l., abych na „zasláno“ ev. p. faráře Josefa Toula odpověděl, pravím:

1. Evang. p. farář v Moravči jest hlavním původcem toho, že Moravečtí evangelíci v svátky katolické polní práci vykonávají, v tom smyslu, že sám o našich svátcích jako na den sv. Jana Nepomuckého (není míněno letos) zjednal si jednoho moravečského souseda, aby mu na ten den vozil hnůj, a na svátek Blah. P. Marie v září najal si sekáče na louku. A myslíme, že co dělá farář, to že i dělá a dle toho se řídí osada, vidouc ve svém faráři vzor. Poněvadž však v druhých dvou smíšených vesnicích velkou převahou evangelických na svátky katolické nikdy žádný evangelík na poli nepracoval a jen v Moravči, sdtle to páně farářové, tak se dalo, tím spíše lze říci, že on jest hlavním původcem toho. Řeklo-li by se prostě „původcem“, mysliło by se, že jest jediným, ale řeklo-li se „hlavním původcem“, zřejmo z toho, že těch původců jest více, totiž každý evangelík, který na svátky katolické pracuje. Z těch pak, že hlavním jest p. farář, snadno jest říci, protože jim dává jako farář příklad aneb že jim toho jako jejich duchovní pastýř nezapoví. Vždyť to vidí. Ovšem evangelíci dle svého náboženského zřízení na některé katolické svátky pracovati mohou. Ale dle důvodů výše uvedených kdyby se řeklo, že ev. p. farář jest jediným původcem té práce Moravečských, snadno by se to s pravdou srovnalo.

Ostatně odůvodnění této opravované věty: „Této nešetnosti“ atd. na str. 60. řádek 9. s hora, měl ev. p. farář v článku onom hned ve větě následující: „O našich svátcích“ atd., jen že krátce. Proto jest zde ještě opakováno, ale delší, s určitějšími daty.

2. Uvážíme-li vše, co výše pod 1. bylo uvedeno, snadno mohlo býti napsáno na str. 85. odst. 4., že ev. farář Moravečský nemá pravé shovívavosti a lásky křesťanské ku katolíkům. Nedával by sám pracovati na svých polích o svátcích katolických jako sboru svého farář, na něž oči všech obráceny jsou, aneb nedopustil by, aby evangelíci na svátky katolické pracovali v Mo-

ravči, kdežto v druhých obou obcích nikdy nepracovali, kdyby lásky a shovívavosti ku katolíkům měl. Kdyžtě jeho svěřenci, evangelíci v Litohošti a v Leskovicích, nikdy na svátky katolické na pozemcích nepracovali (ale budou prý už také!), mohlo by se tedy snad říci, že mají spíše shovívavost a lásku ku katolíkům, než p. farář jejich? A jak by se tedy nesmělo neb právem nemohlo říci o p. ev. faráři, že nemá pravé shovívavosti a lásky ku katolíkům, když prostí jeho svěřenci té shovívavosti a vespolné lásky a ohledu více měli než on? Spokojíme se s tímto důvodem. Snad postačí.

3. Co se týče toho pykání na str. 60. řádek 11., není tam řečeno úplně nic, že by byl ev. p. farář pro nějaký přehmat nebo podobné věci pykal. Slovo „pykati“ jest zcela indifferentní, a zůstala-li věta nedokontenou, čtenář cítí, že se nechce říci to, co by se rádo řeklo, a byť se o tom mezi lidem dost povídalo. To však ev. p. farář dobře ví, že sbor moravečský prohrál proces, jenž byl veden o Moravečskou kapličku, a jednalo se o to, patří-li kaplička skutečně katolíkům či evangelíkům moravečským. Rozhodnuto bylo příslušnými rozhodčími instancemi, že kaplička byla vždy a tedy i budoucně bude katolíků. Proto evang. sbor moravečský i ev. p. farář, duchovní hlava a zástupce jeho, při prohrál. Žeť ho to ovšem netěšilo — proto litoval čili „pykal“.

Tolik, pokud chránil ev. p. farář svoji osobu.

4. Ve čtvrtém bodu opravuje něco z toho, co napsáno o jejich Večeři Páně na str. 62. odst. 8. a o „vysluhování“ Večeře Páně na str. 74. odst. 1.

Připomínáme ev. p. faráři, že co bylo na obou těch místech napsáno, o tom mluví zrovna tak každý katolík z kterékoli obce kolem Moravče, který se o ty rozdíly „nějaké“ mezi katolickou a evangelickou bohoslužbou trochu stará. Takovou řeč o jejich Večeři Páně slyšeti možno od každého katolíka, kdo o ní kdy mluví, tak že slova v stati té o jich Večeři Páně napsaná jsou všeobecnou tradicí mezi lidem katolickým kolem Moravče. Urážlivé to pro ně není, proto jest zcela dovoleno to napsati. Ale není-li to na každou písmenu správné, proč toho lid jejich lidu katolickému nevyloží, aby si nedělal o jejich bohoslužbě nesprávného ponětí, aby se skutečnost a pravda, která prý jest nám každému svata a nade vše, nezastírala a nepřekrucovala?

Dáváme na vědomí, že ona stat „Kdo jsou naši evangelíci, helveté?“ z větší části byla čerpána z vypravování lidu a z všeobecného posudku lidu katolického ze smíšených obcí těch o vyznání helvetském.

To ví každý, že chce-li kdo o čem psáti, nemůže sám vše viděti, slyšeti, vše sám zažiti, ale dozví se od jiných, čerpá ze zkušeností, ze zpráv podaných od jiných. Ty zprávy nazýváme prameny. A že ty prameny zde byly vždy pravdomluvné, dokazuje slabá a ještě k tomu marná obrana v opravě od ev. p. faráře podaná. Ale uvedeme evang. p. faráři ještě podrobnější pramen, z kterého jsme čerpali, jehož však jsme neuvedli v stati té v tomto znění, jež právě uvést chceme.

Posylají tedy hospodně chléb potřebný k Večeři Páně nebo ne? Ale jak mohla říci jedna stará evangelička: „Dneska byl pěkný chleba při stole Páně. Dala ho Beneška,“ anebo řekla „dala ho Svobodka.“ (Jména tato jsou volena nahodile, aby to nikoho nemátlo.) Jak to mohla tedy ona evangelička říci? Ručíme za pravdivost slov těchto a víme, kdo to řekl.

Na základě spolehlivých pramenů, které, klamou-li se samy, neb jsou-li klamány, není to vinou jejich, ale samých evangeliček — trváme i na dále na tom, že chléb ten rozkrájí na malé skyvičky neb kostičky kdekoli, ať jest to na faře nebo v kostele, ale nejspíše na faře. Ale nerozkrájí ho hospodně samy, jak asi ev. p. farář v opravě na myslí má, ale vůbec ho rozkrájí, ať je to kdokoli. Dále, že při Večeři Páně podává jednomu po druhém chléb z táčku. Když tu částičku chleba požije, dá mu píti víno z kalicha. Kalich drží v rukou farář sám. Tak aspoň se to konalo jednou, když byly děti vycházejíce ze školy poprvé u stole Páně. Máme pro to svědka

hodnověrného. Není-li zrovna tak, ať o tom ev. p. farář okolní katolíky nějakým způsobem poučí.

Neposylají-li bohatší hospodyně v nynější době do kostela bochníky chleba pěkně upečeného k Večeři Páně, posílávaly je tedy dříve, v době, kdy ona stará evangelička to pravila. Nebylo by divu, jestliže by způsob a obřad tento evangeličky změnili v krátké době, poněvadž jak z črtý oně zřejmo, i v jiných věcech obřady často se jim mění. Tak světél neuzívají nikdy, ale jednou si udělali důkladné osvětlení celé Moravče. Zvonům se smávali a jich neměli, teď zvoní vždy a všude. A jiné pod.

Či nedávají chleba toho bohatší hospodyně? Nedají-li ho bohatší, chudé sotva. Či ho nedávají, ale prodávají? Od hospodyně přec musí býti v každé případnosti upečen. Snad ho nekupují od pekaře! A není-li třeba bochníku, jest to bochníček, a není-li to ani ten, jest to chléb přec upečený. Jak jinak věc tu si vysvětliti?

Konečně pokud se dotýče toho, že není pravda, což řečeno na str. 74. odst. 1. o vysluhování Večeře Páně, ta že se vysluhuje slušně a dle řádu, přiznáváme rádi, že jsme toho jejich řádu, těch jejich rubrik a manualií nikdy neviděli a nečetli, ani že jsme posud neměli v ruce „Rozdíly“ evang. pastora Kozáka. Ale co bylo o tom psáno, tak všeobecně o té „tajemné, neznámé“ Večeři Páně a jejím vysluhování mezi katolíky se mluví, a těmi a podobnými slovy o ní si představu činí. Nechtě tedy ev. p. farář se otáže některého katolíka kolem Moravče, jenž o jich Večeři Páně vůbec něco ví, a bude mu odpověděno podobně. Slova ona, jak řečeno, nejsou vypsána z některé jich obřadní knížky, ale podán smysl toho, co katolíci o jejich všeobecné a společné zpovědi si povídají.

Ostatně, vysluhuje-li se jich Večeře Páně slušně, ohražujeme se, že by v slozech oněch na str. 74. odst. 1. něco neslušného bylo obsaženo. Mimo očekávání poučil nás ev. p. farář o tom, že všeobecné své zpovědi, o níž výhradně v slozech těch na str. 74. řeč, říkají vysluhování Večeře Páně. Jest to zajímavé a zvláštní jak pojmenování tak pojímání. Ovšem není divu. V církvi katolické máme sedm svátostí, zříděl to duchovního života, milosti Boží, evangelicko-helvetské vyznání má jen dvě. V naší sv. církvi jest zpověď podstatnou částkou z pěti známých částí svátosti pokání. Helvéti, poněvadž svátost pokání zavrhlí a ze zpovědi svátostné jim přece ještě něco málo zbylo, připojili tuto svou zkomolenou zpověď k svátosti Večeři Páně a říkají jí dle ev. p. faráře „vysluhování“ Večeře Páně. Aspoň se nepamatujeme, že bychom byli četli ve spisech Brynychových podobného názvu. Jsme zase moudřejší.

Tím bychom byli hotovi s tím, co jsme na vyzvání sl. redakce tohoto časopisu na opravu ev. p. faráře odpověděti chtěli.

A nyní dovoluji si ještě několik upřímných slov připojiti k evangelíkům sboru moravečského.

Svémi články chtěl jsem kruhům, jež o své krajany se zajímají, vylíčiti povahu, občanské i náboženské obyčeje vaše, a ukázáno hlavně na rozdíly náboženských zařízení evangelíků a katolíků.

V této snaze nemůžete pranic zlého spatřovati. Za našich dob obrací se pozornost k studiu lidu. Tak popisují se zvyky lidu pošumavského, moravského, slovenského atd., a popisy ty slouží k poznání a ušlechtění našemu. A možno-li psáti o obyčejích a životu katolíků, možno také psáti o obyčejích a životě evangelíků.

Snažil jsem se podati obraz věrný a proto jsem všechny stránky vytkl, světlé i stinné. O této věrnosti může se přesvědčiti každý, komu na pravdě záleží, snadno, ať si vyjde na nějaký čas do Moravče a okolí.

Proč mé články některé z vás rozčilily a pobouřily, nemohu naprosto pochopiti. Nenajdete v nich ničeho, co by vaši čest a vaše náboženské přesvědčení uráželo. K čemu tedy ta nedůtklivost?

Zcela zbytečná a nemístná byla ta všeobecná a nemírná prý zlost, již dávali evangelíci sboru moravečského všelijakým způsobem na jevo, když se jim dostala ona čísla „Obrany víry“ do ruky, a když o sobě četli a vykládali, na koho prý co mífí a o kom co psáno, ač jmenován nebyl nikdo. Viděli prý se podobně, jako když se dívá někdo do zrcadla a sám sobě se nelíbí a má proto zlost? Tak to bývá. Pro pravdu se lidé nejvíce zlobí a ta ovšem někdy pálí. Ta přílišná nedůtklivošť jejich nás překvapila a zarmoutila. Jsou i oni jako evangelíci čeští vůbec. Ačkoli nejhorší věci čtou v „Hlasech ze Siona“, v „Husu“ a t. d. o nás, o sobě nesnesou ani mírného a zcela pravdivého vylíčení, jaké o nich bylo podáno.

U příležitosti této odpovědi připomínáme ještě evangelíkům sboru moravečského, aby se tedy pevně drželi Písma sv. a chovali se dle slov jeho, jež mají za jediný pramen Zjevení Božího, a v nějž neomylně věří, ač ovšem libovolně, jak kdo chce, si ho vykládají. To Písmo sv. praví: „Milujte nepřátely své, dobře číňte těm, kteří vás nenávidí a modlete se za ty, kteří vám protivensství činí a utrhají vám.“ Mat. 5, 44.

Pisatel článku onoho jest pevně přesvědčen a dobře ví, že co psal, napsal ze srdce všech pravých a ne bojácných a nerozhodných katolíků na celé osadě, a dobře ví, že psal pravdu. A pokládají-li ho tedy neprávem a nerozumně za svého nepřítele, nechť se osvědčí následovníky Evangelia.

Když tedy rozhodně myslí jako krátkozrací, dějin odtržené své církve a dějin jediné pravé a svaté Církve katolické neznalí lidé, že se jim věrným napsáním trochu té prosté, nevinné pravdy Bůh ví jak ublížilo, když v podání té pravdy v katolickém časopisu mermomocí chtějí viděti neslýchanou urážku, fanatickou nesnášlivost náboženskou, zradu a rušení klidu, který prý vždy v klidných obcích těch vládí: ať tedy snášejí domnělou křivdu tu s odevzdaností do vůle Boží a trpělivě a ne s mnohými řečmi, kdo že to psal, kdo že se to opovážil, jsme v novinách a je toho tam mnoho a je to všecko ošklivé, budeme ho žalovat a pod. Ať se tedy řídí slovy sv. Evangelia nejen ústy, ale i skutkem. Mimo to ať nepokládají svého spoluobčana katolíka za svého nějakého nepřítele a za původce onoho článku, an nemá na něm ani toho nejmenšího podílu, ani toho nejmenšího spolupůsobení.

To prý bylo nějakých řečí, zlosti a rozčilení! Že prý tím dáno hrozné pohoršení. Žádné pohoršení nebylo a není dáno, a jestliže si pohoršení vzali, jest to tak zvané pohoršení maličkých či slabých, aneb pohoršení farisejské. Nu nechceme zase více a více líčiti. Neradi také někomu povídáme pravdu, víme-li, že ji nerad slyší, že jest k pravdě až hrůza nedůtkliv. Jest to úkaz skoro přirozený, ale sami za sebe a za tu pravdu a skutečnost tak se stydětí přece neměli „Nic proti pravdě, ale k pravdě!“, mají prý „Hlasy ze Siona“ (1) za heslo. Řiďte se tedy dle toho, ale také pravdu rádi a vděčně sneste. Nerozčilujte se zbytečně, ale spíše klidně uvažujte a rozjímejte o svém nešťastném osudu.

Ale ať jen čtou výborné spisy Brynychovy, tam toho mají více, kde si něco mohou vybrati čeští evangelíci, chtějí-li a budou-li chtítí. Těmi spisy volá jim k srdci milost Boží a ne časopisy řízenými od nelaskavých a pravou Církev pozuatí nechtějících evang. farářů.

Četba spisů Brynychových vám by ještě mohla otevřítí oči, aspoň daleko spíše než souvěrcům vašim v severnějších Čechách, poněvadž vlivem lepšího náboženského života, jak se v již. Čechách shledává, od oněch se značně lišíte. Proto je čtete, ty učiní vás i syny vaše šťastnými zde i na věčnosti, vytrhnou vás z množství nejistoty, která v srdcích vašich jest rozhostěna, vytrhnou vás z bludu. Po přečtení jich budete dobrořečiti Bohu, Matce Boží, blah. Panně Marii, která, ač jste jí mnoho a mnoho nevděčni, nad vámi bdí a bdítí nepřestane, a žehnati budete i nenáviděnému od vás spisovateli Eduardu Brynychovi, jež si Bůh vyvolil za svůj nástroj a za „kladivo“ na evangelické falšovatele reformačních dějin a pravdy náboženské v Čechách.

Čtete spisy Brynychovy, ale dříve proste Boha, aby vám dal vnuknutí, abyste je všechny četli a čtenému rozuměli — jinak jimi povrhnete a nebudete čísti nic, zvláště až vám váš představený spisy ty bezdůvodně pohaní a čísti nedoporučí. K tomu účelu žádáme sl. redakci obranného tohoto časopisu, má-li nějaké knihy Brynychovy ze smíšené osady na snadě, na př. Kříže a kalichy, Dilo lidí, Slovo kříže, Štít víry, Světlo pravé, kalendář Meč, aby je laskavě evangelíkům sboru moravečského zaslala.

Ujišťujeme evangelíky sboru moravečského, že jim dáme již pokoj, nezavdají-li sami k obraně zvláštní příčiny.

Všimněte si — jako já jsem u Vás učinil — povahy a náboženského života katolíků, ale ne těch, kteří jimi jen dle jména jsou, nýbrž těch, kteří své povinnosti věrně plní! Dávejte pozor na katolické obřady, ptejte se po jich hlubokém významu, a čtete pilně katolické knihy, zvláště krásné spisy Brynychovy — zkrátka, vynasnažte se také poznati, kdo jsou vaši katolíci, a milosť Boha Milosrdného vás dojistá uvede do ovčince Kristova.

K l e t b a o t c o v a.

Časová črta od Ant. Plačka.

I.

„Jářku, Francku, vyklepej mi dýmku a podej ji sem. Dnes jsem si přinesl sedlický tabák; to bude jinší pochutnání, nežli na té jihlavské nabubřené nati.“ S takovou vcházela pantáta Zadák do světnice.

Francek, čtrnáctiletý synek hospodáře Zadáka, chopil se dýmky a s velkou zručností jal se přidělený mu úkol konati. Pak podáváje otci dýmku, zaškemral:

„Dáte mi také nacpati, tatínku?“

„Jen se opovaž,“ ozvala se mladá hospodyně, sedící za stolem a zaměstnávající se spravováním bílého prádla. „Takhle pokazíš všechny děti. Již i ten osmiletý Honzik sahá, kde jen může, po tom jedu. Když se z mládí pokazí, jací budou z nich chasníci?“

„Eh, jen si hleď svého spravování, však já sám nejlépe vím, co dělám. Tu máš, Francku, nacpi si. Tabák neškodí, proč by ho vojáci na vojné fasovali; kdyby škodil, však by lékaři též nekouřili.“ A Francek, pošilhávaje po matce, která si zhluboka vzdychla, počal si svou „porculánku“ nacpávat.

Brzo byla světnice plná kouře. Hospodář si spokojeně odfukoval, a Francek mu statečně pomáhal, když v tom vešel do světnice výminkář.

Výminkář Zadákův byl ještě statný muž; vysoký, vlasů bílých jako padlý sníh a z tváře mu zářila staročeská poctivost. Když mu manželka zemřela, popustil statek v Pavlově se všim všudy jedinému synu a oženil jej. Nevěstu nemusil dlouho hledati. Starý soudruh jeho z dávných dob byl vlastním selským usedlosti v blízké obci Petrovicích, k níž Pavlov školou i farou patřil, a měl dcerušku Andulku, již velmi pečlivě vychoval. Andulka byla jeho miláčkem, ač krom ní se ještě kolem rodičů tré rozpustilých škvřinat batolilo.

Andulka si toho však v plné míře zasloužila. Jsouc něžná jako v stinném úkrytu vyrostlá fialinka, byla pravým odleskem své zbožné duše. Ve škole pilna, v chrámu Páně pobožná a doma rodičů svých poslušná. Toť byly přednosti, jimiž se před ostatními družkami svými vyznamenávala. Jsouc štihlá a útlého těla, nehodila se do těžké hrubé práce polní. Otec ji měl jako zřítelnici oka svého a nedal na ni nic dopustiti, ježto byl lékař, jsa

jednou do statku povolán, klid a lehčí práci domácí pro slabou dívku doporučil.

Byla miláčkem celých Petrovic, neboť nebylo ani té staré podruhyňe Čížkové, aby jí nebyla Andulka přívětivě pozdravila. I ta drůbež na dvoře, jak mile se Andulka jen na prahu ukázala, tulila se k ní, a holubi opouštěli v spěchu střechu i holubník a zobali jí z ruky podávané jim zrní.

Pověst o dobrotě jejího srdéčka roznesli potulní žebraři na několik mil po vřkolí, a tudíž nebylo nikomu s podivem, že měla ustavičně nápadníků dosti.

Andulka však nechtěla staré rodiče opustiti, a teprve, když Vojtěch Zadáků, nejšvarnější jun z okolí s otcem svým do Petrovic na námluvy přišel a Andulku dojemně prosil, by se osiřelého statku ujala, povolila a stala se švarnou Zadačkou v Pavlově.

Pán Bůh jí obdařil třemi dítkami, z nichž nejstarší František čtrnácte jar čítal a právě propouštěcí vysvědčení ze školy obdržel. Honzík jsa osm roků stár, navštěvoval petrovickou školu, a malá Andulka, pravý obraz maticíky své, batolila se dosud kol švarné hospodyně.

Vojtěch Zadáků byl v devátém nebi, když si mladou ženušku z Petrovic do Pavlova odvážel a byl by jí snad na rukou nosil. Též Andulka přilnula k švarnému Vojtíškovi s celou něhou srdce svého, a mladí manželé hospodařili v svatém klidu na statečku zděděném, v němž pravou rukou dědeček Zadáků byl.

Dlouho se však nemělo slunko blahé slasti a spokojenosti na růžolící Andulku usmívati. Rodiče jí zemřeli, statek v Petrovicích podědil nejstarší bratr, který oženiv se, ač jsa nebezpečně plicní chorobou stížen, přetrhl, popuzen jsa mladou ženou, dcerou šafáře ze Sýtova, ní přátelství spojující oba spřízněné rody. Rozárka, žena bratrova milovala vlastně Vojtíka a nebýti Andulky, tedy by byla zajisté Zadačkou na výnosném statku v Pavlově. Pročež jí byla Andulka trnem v očích a vzala si Josefa Němce z Petrovic jenom z trucu a pak, aby Andule nenáviděné pohodlněji na kuří oka šlapati mohla.

Petrovický Němec musel trojí výplatu ze statku dávat i hleděl se tudíž dobře oženiti, nehledě na krásu těla, ani na slícnost duše. Což mu bylo do toho, že náležela Rozárka starému rodu zarytých helvétů, že slícností svou ani podruhyňi Mokračkovou nezastínila a krom svého temného, hlubokého zraku, jiné krásy neměla, jen když přinesla do statku hotových šest tisíc. Věnem odbyl všechny sestry, takřka rázem stal se jediným majitelem statku a otrokem ženy pomstychtivé, která všechnu zručnost svoji vynaložila, jen jak by Andulku notně pozlobila.

Bratr Josef poznal sice dosti brzo po svatbě, že místo hezké štiky lapil pouhou žábu. Věc však se nedala změnit, neboť byl dvakráte oddáván a sice jednou v kostelíčku petrovickém, a po druhé v helvétské modlitebně v Laškovicích, kde bydlel uprostřed stáda svého pastor vyznání helvétského.

Josef býval v Pavlově dosti často, za to však Andulka nepřekročila od úmrtí rodičů práh domu otcovského, a jak mile pobožnost v kostelíčku petrovickém vykonala, na faře a ve škole se na skok zastavila, ubíhala k domovu. Za to oba chlapci rádi navštěvovali tetu, která jak mile je oknem zahlédla ke škole kráčeti, již je k sobě lákala, nikoliv snad z lásky, nýbrž, by je matce odcizila a je rozličným nemravnostem a nezpůsobům naučila. Jedním ze škodlivých nezpůsobů bylo kouření. Frantík jako školák naučil se u tety kouřiti ze strýcovy dýmky, odfukuje kouř jako namalovaný Turek na štítu prodáváče tabáku kmotra Bárty, starého vysloužilce, ba i kořalku pil jako vodu. Těmto ctnostem a mnohým jiným, vycvičila jej ctihodná tetinka, majíc v duchu radost, mohla-li tím srdce Andulčino až do krve raniti.

Bohužel, šel na lep i náš Vojtík. Jak mile jej Rozárka z daleka spatřila, lákala švagříčka do statku a uctila jej vždy vybraným jídlem, při čemž lihoviny tvořily hlavní část hostiny. Ký tedy div, že i Vojtík k švagrově

láskou přilnul a doma říkával, že mu nikde tak nechutná jako v Petrovicích u Rozárky. Bláhovec nevěděl, jak řečí takovou rozrývá až do krve srdce věrné ženy, jež o něho a celou rodinu tak vše se starala.

Rozárka z počátku častěji do Pavlova k Zadákovům docházela a rozplývala se něžností a roztomilostí jako máslo na slunci; zkušená však Andulka poznala hned nešlechtné úmysly její, postřehla ohnivé pohledy, jimiž Vojtíka ustavičně pronásledovala a počala se oň strachovati.

Zakázala chlapcům k tetě docházeti, a když to nevzpomáhalo, dala alespoň malého Honzíčka do města Líbeznice, asi hodinu od Pavlova vzdáleného, do škol.

Do Líbeznic chodilo více dorostlých hochů z Pavlova, ba i z Petrovic do měštanských škol a v jejich společnosti cupal malý Honzík každodenně, maje brašnu potravou naplněnou k Líbeznicům.

Vojtík z počátku zle na tu novotu huboval; „škoda prý zbytečných výloh. V Petrovicích zaskočil si hoch k tetě a byl jako doma. Měli jej tam rádi; teta zvlášť se s ním mazlila, děti vlastních nemá, tak, proč ji tu radost nepráli, však by proto chlapce nebylo. Frantík tam též chodíval a nepokazil se, je z něho švarný jun a zastane již notný kus práce v hospodářství.“ Tak hovořil Vojtík, narazil však na tuhý odpor. Andulka i starý Zadák stáli na svém. Zadák výminkář hájil vždy Andulku a říkával, že ten kluk tak hodnou ženu ani nezasluhoval, že měl dostati na sebe jiného metra, aby věděl, zač je toho loket. Andulka má prý zlaté srdce a Vojtík svým chováním páše smrtelný hřích, to by se byl do něho nenadál. —

Když byl výminkář do světnice vstoupil, vstal Vojtík od stolu a podáváje starému tabák, pravil: „Nacpěte si, tatínku, je sedlický.“

„Eh, pro mne třebaš řečický,“ odvětil nevrle starý. Však naděláte oba kouře dost, tak že není v světnici ani viděti. Že to, Andulko, vydržíš. Vyrazila bych tomu chlapci dýmku z úst, když to tatík učiniti nechce,“ a obrátiv se k Frantíkovi, pravil: Jdi se podívat, Františku, do maštale, hřibata se nějak plaší — počkej, dýmku nech zde, mohl bys působit nějaké neštěstí.“

Když Frantík dýmku odložil a ze světnice vyběhl, vzal starý Zadák dýmku, mrštil jí o zem a rozšlapal ji na padrť.

Vojtík, jenž byl až dosud pouhým divákem, zvolal: „Co děláte, tatínku, vždyť ji dostal od tety z Petrovic, ta bude řídit, až se to dozví.“

„Nech ji jen s Pánem Bohem řídit, beztoho chlapce celého pokazila. Otravuje poznenáhla novomodním jedem mysl dětskou, hoch zakrní na těle i na duši, a to vše budeš mítí na svědomí, Vojtíku, neboť špatně nakládáš se statkem od Boha ti svěřeným. Což nepozoruješ zhubu, již nešťastná Rozárka v rodině tvé způsobila? Pohledni na ubledlé líce své ženy, chlapče, jak se ubohá trápí a souží — a kdo je slzí její příčina, ne-li ona ohyzdná žena, jinověrka, která je s to svými převrácenými názory o víře i útlé srdéčka dítek tvých zkaziti.“

„Dosti, otče!“ rozkřikl se mladý Zadák. „Není vše pravda, co povídáte. Rozárka, ač protestantka, chová se k naší víře velmi shovívavě, ba chválí naše obřady a rozkošné průvody, toť prý něco zcela jiného, nežli jejich zasmušilá modlitebna. A ostatně, vždyť je křesťankou jako my a vzývá v modlitbách svých téhož Boha i Jeho Syna jediného, Ježíše Krista. Děti nám též nezkazila, chová se k nim přátelsky, ba láská se s nimi. Kdežto ona jest samá přívětivost, jest Andulka její pravým opakem. Však si Rozárka právě dnes na trhu řečickém stěžovala, že se k ní nechováš jako k příbuzné, neví, čím tě prý pohněvala, ona by prý za tebe dýchala, ty však ji od sebe svým ledově mrazivým pohledem odpuzuješ.“

„A nevíš už nic víc k obhájení cti této svůdkyně,“ zvolal rozhorleně starý Zadák. „Dej si pozor, aby i tebe v síť svou nepolapila; hleď si ženy a své domácnosti a cizí práh nepřekračuj.“

Andulka ani nemukla. Zнала Vojtíka příliš dobře, že bývá odmluvou a odporem ještě více podrážděn, pročež složila šití a vyšla ven, aby si v kómůrce o samotě poplakala.

Starý se s mladým notně pohádal a konečně mu řekl, že je to jejich poslední rozmluva v této záležitosti, neboť Vojtík je hospodář a starý pouze výminkářem a že jednou bude museti ze svých činů na věčnosti Bohu účty skládati. Mladý něco zamumlal, vzhopil se prudce, vzal čepici a odešel ze statku.

II.

Namířil rovnou nohou do hospody.

Hostinec „u deklarace“ stál na jižním svahu vesnice zrovna u cesty k Petrovicům se vinoucí, kterážto farní viska ležela v rozkošném údolíčku as čtvrt hodiny od Pavlova vzdálena, což pro našeho venkovana není vlastně žádnou vzdáleností. Ježto pak byl Pavlov na čísla jednou tak velký, býval vždy usedlík pavlovský za starostu volen, kdežto v Petrovicích byl toliko radní.

Bylo právě před obecní volbou. Hostinec byl hosty téměř přeplněn. Hostinský, mladý muž, vysloužilý dělostřelec, byl hotovým socialistou. Vše chtěl bořiti a postříletí, katolíkům se vysmíval; že jsou tmáři a slepí nástrojové chytrých jezovitů, kdežto helvéty až do nebe pro jich svobodomyslnost a pravé čisté učení vychvaloval a prorokoval, že za padesát roků nebude v Čechách ani jednoho katolíka. U dosavadního starosty se marně namahal, by mu povolil vyvéstí štít nad svůj hostinec s nápisem „U mistra Jana Husa.“ Starosta, šedivý již muž, rozhodně hostinskému Kvasničkovu takovou demonstraci zakázal, pročež nyní hostinský úsilovně proti jeho znovuzvolení agitoval.

„Mladého starostu musíme míti, by se hodil do kočáru i do vozu a nikoliv starého zakukleného jezovitu, který před knězem na mli smeká a o svobodomyslné politice ani slyšeti nechce.“ Takovou kázal hostům svým každodenně. Však měl již nového starostu upečeného. Sestřenice jeho, Rozárka z Petrovic mu diktovala do péra, že nesmí býti za starostu jiný zvolen, nežli mladý Zadák. Ten prý je již na polo jejich a je z nového světa. Kvasnička plán její úplně schválil, počal voliče na novou víru převraceti. Mnoho piva se vypilo, mnoho řečí mluvilo a svobodomyslností kolem házelo. Staří sousedé byli šmahem z kandidátních listin škrtnáni a mladí na místo nich vepsáni.

„Ať žije svobodomyslnost!“ zvolal mladý Bartoň, drže v ruku Národní Listy. „Zde to máme černé na bílém. Našeho národního mučenníka Husa nechce ta staročeská cháska na budově musejní trpěti. Kněží a šlechta se proti tomu co nejrozhodněji ohradili.“

„Hanba jim!“ zvolal hospodský Kvasnička. „Zde vidíte, občané, jejich vlastenectví. Tmáři jsou, chtějí nás Němcům zaprodati. Rieger je uplacen, stane se baronem a členem panské sněmovny. Za takovou jidášskou mzdu se může již celý národ zradit, ha ha!“ A shromáždění pivem a kořalkou opojeno hulákalo a provolávalo hanbu a zhoubu Riegrovi a oslavovalo Husa, tak že nebylo ani svého slova slyšeti. V tuto vřavu vkročil mladý Zadák.

„Sláva Zadákovi!“ rozkřikl se Kvasnička, „sláva novému starostovi spojených obcí Pavlov-Petrovické!“ a všichni jako na povel se zdvihli a připíjeli mladému hospodáři, který pod tíhou slov starého otce zadumčivě kolem sebe hleděl.

„No, což nám nezavdáš?“ zvolal Bartoň, „jsi snad náš, budem tě zítra voliti za starostu, chceme, aby jiný řád panoval v obci, nechť zmizí z obzoru našeho starý šlendrian a tmářství. Až žije svobodomyslnost, sláva Husovi!“

„Sláva!“ křičeli spíti sousedé, a mladý Zadák zasedl ke stolu k nim. Nyní nastala porada volební. Starý farář s řídícím učitelem byli z výboru jako tmáři a zakuklení jezovité vyřiti, a na místě nich byli do výboru

šenkýř Kvasnička s mladším učitelem Čárkou zvolen. Též starý starosta ve třetím sboru „propadl“ a první sbor měl dosti tuhý boj o to, by byl do výboru zvolen.

Mladý Zadák byl tedy od mladých za kandidáta starostenství zvolen, když byl dříve Kvasničkovi slíbil, že nebude ničeho proti nové hospodní firmě namítati, ba slíbil, jakmile se obecním starostou stane, zakoupiti veliké poprsí národního mučeníka mistra Jana Husa pro hostinec. Rozárka byla výborným jeho učitelem a vypravovala užaslému Vojtkovi upálení mistra Jana i mistra Jeronyma. Dovedla mu dobu husitskou vylíčiti živě, jako dobu největší slávy národa českého, kde celá Evropa s úctou k národu našemu hleděla. Tenkrát jsme byli na výši slávy, pravila, tenkrát se před námi trůny trásly, a národ náš vedl první slovo v Evropě. Tu přišli jezovitě a setřeli lesk slávy s lící našich, zavlekli nás do poroby Říma, téhož Říma, jehož bludné učení nás sevřelo v okovy, jež nás tlačí až po dnešní dobu. To vše nám ve škole dvojitíhodný pán vypravoval, ba ještě více.

Tak neslyšel Vojtík dosud nikoho o době husitské horovati; četl sice Národní Listy a dopisy v nich o různých poutích k hrobu velkého mistra do Kostnice konaných, ale nevšímá si jich mnoho, neboť slychal ve škole, že byl Hus bludař s neobyčejnou smělostí, že vypověděl hrdé pokoru a poslušnoství církvi a pro své zarputilé neústupné trvání v bludu, že byl světskou vládou k smrti upálením odsouzen. Věděl též ze školy, že byli husité, (potomci Husa), vlastně hrobaři vlasti naší, že bořením, pálením a rozbíjením, zničili téměř všechny památky české pilné práce, na něž vlast naše druhdy bohata byla, že spustošili úrodné kraje, zničili města i vesnice, nešetřivše rodných bratrů a sester, že učinili z krásné země pustý hřbitov, po kterém se jen hladoví vlci a hyeny v rouše lidském probáneli. —

Co mu starý učitel vypravoval, bylo tedy klamem a drzou lží. Rozárka to povídala a helveté jsou sekta pročtená. —

Pozdě v noci rozcházel se hosté z hostince a úslužný Kvasnička vyprovázal mladého Zadáka, nastávajícího starostu, přes náves. Druhého dne byla v bytu dosavadního starosty Grošíka volba obecního představenstva.

Od časného rána pobíhali noví výboři, vesměs mladí hospodáři, po návsi a tvořili skupiny, rokuje, koho mají voliti za starostu a koho za radní. Strana starých vrtěla povážlivě hlavami, a když odbijela devátá se zámecké věže, počali se přívrženci její v bytu starého starosty scházeti. Starý Kroutil byl jeden z nejprvnějších; za ním přišel soused Říha, a pomalu se plnila prostranná světnice novopečenými výbory. Když byli všichni pohromadě, zahájil starý Kroutil, jakožto nejstarší člen zastupitelstva schůzi krátkým proslovem, v němž děkoval odstupujícímu výboru za jeho obětavou činnost, vytkl velké zásluhy dosavadního starosty o obec a navrhl, aby jej páni výboři opět důvěrou poctili a znovu za starostu zvolili. Po té se přikročilo k čtení paragrafů řádu volebního, a rozdaly se lístky hlasovací. Mladí byli ve výboru ve většině, pročež si ani starí výboři nijakých nadějí na výhru nečinili, přece však doufali, že starý starosta opětně zvolen bude. V tom se zmýlili. Husita Kvasnička s krejčím Kozinou znali se v agitování výborně a všem mladým lístky volební s jménem Zadák Vo, těch vyplňovali. Tím se stalo, že obržel kandidát mladých a Vojtěch Zadák nadpoloviční většinu. Když komise lístky spočítala, oznámil starý Kroutil výsledek volby. Kvasnička provolal „slávu“ novému starostovi, při čemž úšklebně na starého starostu pohlížel, a celá strana mladých mu přizvukovala. Starý starosta věděl, jak věc dopadne, přece však zbledl a přisedl k starému faráři, s nímž počal rozmlouvat, nevšímaje si více další volby. Za prvního radního byl zvolen mladý Mařinec z Petrovic a za druhého mladý Bartoň.

Když bylo po volbě povstal staříčkový farář a žádal jménem celé obce, aby nové představenstvo moudře obec spravovalo, dle zákona Božího i světského se řídilo, tak aby svornost, jaká až dosud v spojené obci panovala, nebyla zbytečnými různicemi a rozkoem rušena.

„O to starost nemějte, velebníčku, však nové představenstvo ví, co má činiti, a vyšlo již dávno ze školy. Nyní bude tmářství a copařství umíráčkem odzvoněno. Sláva novému představenstvu!“ rozkřikl se krejčík rozhorleně. Slova jeho nalezla však málo ohlasu, neboť byla jen asi ze čtyř hrdel opětována. Na to se schůze rozešla. — (Pokr.)

D r o b n o s t i.

Dokonání velikého chrámu Božského Srdce v Paříži. Letos dne 16. června má býti vysvěcen veliký chrám, zasvěcený Božskému Srdci na Montmartru v Paříži, s jehož stavbou bylo započato r. 1875. na poděkování Bohu za vysvobození z útrap válečných a boje občanského r. 1870 a 1871. Tehdy položil základní kámen pařížský arcibiskup Guibert, a letos jej vysvětil arcibiskup Richard. Až dosud stál 23 milionů franků, jež vesměs sebrány byly dobrovolnými sbírkami. O katolické Francii lze vším právem tvrditi, že se tam ročně sebere mnoho milionů k účelům náboženským a nábožensky humanitním. Francie do všech uhlů světa vysílá své misionáře, milosrdné a školní sestry, staví jim chrámy, nemocnice, školy, opatrovny atd. Při všech svých chybách jsou Francouzové přece vždy národem ušlechtilým, opravdu velikým.

* * *

První nálezcové Kalifornského zlata zemřeli v chudobě. Roku 1848. našel Němec Marschal při stavbě mlýna v Kalifornii na zemi něco se lesknoucího. Zvedl to, prohlížel — bylo to zlato. Společníkem jeho byl jiný Němec, jménem Suttner. Domorodci Kalifornští dávno již vypravovali o velikém množství zlatého kovu, jenž prý se v krajině té skrývá a ježž jakýsi duch střeží. Kdo by prý opovázil se, poklad ten vyzvednouti, uvalil by na sebe veliké neštěstí. Proto američtí rudoši zlata toho se ani nedotkli a byli šťastní, dokud nepřišli běloši. Marschal a Suttner jali se tedy chutě vydobývat zlato. Avšak pověst o tom dostala se brzy do novin a nyní hrnuly se davy zlatokopů. Marschal neměl při hledání mnoho štěstí, t. j. důvtipu a proto zůstal chud, obchod mlýnský se mu nedařil. Konečně americká vláda nad ním se smilovala a vykážala mu pensičku, kterou ale po šesti letech zase mu vzala. A tak se stalo, že první odkryvatel Kalifornského zlata umřel v největší bídě. O něco lépe vedlo se Suttnerovi, jemuž se podařilo skrovné jměníčko si zachovati. Zlatá hrouda štěstí jim nepřinesla, ale nemierně mnoho kletby přinesla světu.

* * *

Z úst maličkých. Pětiletý boběček, jinak velmi vtipný, byv tázán farářem: kolik jest Pánů Bohů, neodpověděl:

Doma mu rodiče domlouvali, že na tu otázku, kterou doma stokrát dobře zodpověděl, před knězem — mlčel.

Na to náš praktický občanek: „Jak on dobře ví kolik, proč se ptá?“,

Obsah „Obrany víry“:

Příčiny neúspěchu Ježíšova u židů. (Ukázka z díla „Jésus Christ par le père Didon.“ Pokračování.) — O mši svatě. (Dle Bened. Stim. podává Vinc. Bosáček. (Pokračování.) — Kdo jsou naši evangelíci „helvíti?“ Podává Linhart Jakoubek. — Kletba otcova. (Časová črta od Ant. Plačka.) — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: **Ostrovni ulice č. 1508—II.**

Majitel, vydavatel a nakladatel **VÁCLAV KOTRBA**, odpovědný redaktor **PETR KOPAL**.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budiž zasláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Příčiny neúspěchu Ježíšova u židů.

Ukázka z díla „Jésus Christ par le père Didon.“

(Dokončení.)

Mezi Ježíšem a domněnkami židovskými, mezi Bohoposlancem a národem, který se měl za lid svatý, jest naprostý odpor.

A přece v lůně židovského národa zůstávají nepoznaní vyvolenci, kteří více nebo méně uchovávají se před nákazou. Jsou to čistá svědomí, upřímné duše bojující se zlého a žádostivé dobra, hotové přijmouti pravdu a vyznatí svou hříšnost. —

Jsou zálohou Boží v lidu, jako živly zdravé jsou zálohou zdraví v nemocném těle. Kdyby zmizela nebo zničena byla, smrt byla by osudnou; když není více spravedlivých v Sodomě, déšť víry a ohně ji zachvacuje. —

Tyto živly všude jsou roztroušeny, ve všech vrstvách a stavech; více jest jich mezi chudými než bohatými, více mezi nevzdělanými než učenými, více mezi celníky než fariseji, více mezi hříšníky než mezi tak zvanými spravedlivými, více mezi cizinskými úředníky než židovskými správci.

Nikdo se tomu nediv! Bohatství, věda, zevní náboženství, vládní moc jsou toliké mocnosti, které v době úpadku zvyšují porušenost a zveličují předsudky.

V nižších vrstvách lidu našel a zvolil Ježíš své učenníky. Známkou jejich jest: svědomí jejich jest mocnější předsudků a nepravostí; odpůrcové Ježíšovi poznávají se po známce opáčné: předsudky a nepravosti jejich jsou silnější nad svědomí. Ježíš potíraje předsudky a obrací se ku svědomí, musel oněmi býti odpuzen a tímto přijat.

Počtem málo bylo věřících. V celé Palestině vzrušené slyšeli milionové židů kázání Ježíšovo, jen několik set ho následuje. Bylo by to málo člověku, tehdy zvláště, kdyby v moci své měl všechny prostředky ducha. Ježíšovi to dostačilo. Dobrovolně odmítl všechny takové prostředky, žádá si jen věrných svědomí, dostalo se mu jich, dostačují mu, všechno jimí přemůže. —

Proti Ježíšovi povstávají nejhroznější mocnosti, jakými národ čeliti může proti člověku: moc vládní, věda a dav.

Vládní moc jej odmítá a odsuzuje jménem politiky a bezpečnosti národní. Věda stíhá jej kletbou jménem svatého zákona a pravověrnosti; dav jej zapuzuje jménem nepravého vlastenectví.

Tytéž mocnosti povstavši v lidu židovském proti Ježíšovi, udržují se v lidstvu, aby vzdorovaly dílu jeho ducha a jeho apoštolům.

Politika svými státnickými důvody, vládnoucí věda, neuprosná pravověrnost nepravých náboženství svými kletbami a zobecnělé předsudky svým násilím usilují zničití Syna Božího, zabránití vzrůstu jeho království a prostým dušem v něm účast bráti. Ale tento odboj, na okamžik vítězný, poslouží jen záměrům Božím. —

Oproti těmto mocnostem odbojným zbývá Ježíšovi buď odporovati nebo dobrovolně snéstí násilí.

Odporovati nebude. Kdyby vzdoroval, nepochybně by zvítězil. Než proti vládní moci bojuje se vzpourou, proti úřední náboženské vědě bojuje se dohodnutím a zdánlivým se podrobením, proti vášněmi zmítanému davu bojuje se klamáním ho. Takovým způsobem dovedou velmi dobře jednati ctižádostivci. Tito chytráci výborně umějí na prospěch svůj využítkovati vládnoucích idejí a účinně hověti tužbám země, kterou chtějí uchvátiti a vzbouřiti. Opírají se o stranu, jejímiž jsou náčelníky a mocí lsti a boje, násilí a zdaru nutí vládní moc ku vzdání. Opanovavše pole, kořistí z vítězství, ohlašují zákony své a do žalářů vrhají ty, nad nimiž zvítězili. Náboženští geniové starověku, kteří, jako Kakia-Muni a Konfutse, nebyli jen kazateli a mravokárci, všichni řídili se těmito pravidly lidské zchytralosti a tak domohli se vítězství.

Tak ale děje se jen za spolupůsobení mocností zlých, jimž tento svět vydán a to poskvřňuje ty, kdož úspěch vážili nad mravnost a svatost.

Ježíš tak nejedná; opírá se jen o Sebe a o Otce, jehož věčné úřadky provádí, povznáší se nade všechny duchy výlučnou svou velikostí. Nehoví ideím vládnoucím a tužbám lidu svého, ale potírá je. Učení jeho o království Božím jest naprostou protivou vládní moci, náčelníků školy a snů lidu. Ani jediná strana nemůže jej za hlavu svou čítati. Sadducej, Farisej, Herodián, Essén nepotřebují u něho projádrění svých zásad. Nehledá dohodnutí s pobloudilým učením zákonníků, nikde nejví dovednosti v lidském smyslu toho slova. — Snadná a svůdná byla dvojsmyslnost vzhledem k názvu Mesiáše. Proto upozorniti třeba na tu opatrnost, s jakou se Ježíš varuje tohoto názvu před zastupem a zvláště v Jerusalemě. Tato známka charakteristická dosvědčuje, že se nechce smlouvati s předsudky.

Název syna Davidova mnohdy ho znepokojoval; sám ho nikdy neužíval, vždy jen se nazývá Syn Boží a Syn člověka. Oba tyto názvy zcela vhodně vyjadřovaly jeho bytost, jimi vyrozumívá se pravý jeho úřad přímo a nezne-pokojuje svědomí lidu.

Neužívá moci, z úst jeho nevyšel ani jediný výkřik pobužující proti vládě. Nezná hmotného násilí. V krátkém životě svém pozemském jest „Beránkem Božím“ a nikoliv „Lvem Judovým.“ „Pokorný a tichý srdcem“ jak častěji říkával, „přichází, aby spasil a nezavrhoval, obětoval život svůj a nebral života jiných.“ Žádá na člověku úplné sebezapření, ukáže člověku, jak se obětuje.

Poslání jeho skončeno; může odejítí. Nepokusí se zachovati život, v kterém oslavil Otce taky, jak toho žádal a v kterém lidu svému všechny důkazy podal, které by ho byly osvítily a spasily, kdyby jeho lid byl mohl býti osvícen a zachován.

Přeložil *Ant. Freccr.*

O mši svaté.

(Dle Bened. Stim. podává Vincenc Bosáček.) (Pokračování.)

Kollekty.

Kollekta tolik co z mnohých proseb sebraných do hromady učiněná jediná modlitba. Trefný to název modlitby čili orace před epištolou.

Jestli kněz při mši sv. jako oním andělem v zjevení sv. Jana (8, 3—4), jenž sbírá modlitby svatých do nádob zlatých, aby je předložil před trůn boží.

Vypadá to asi tak, jako by kněz byl šel po celém kostele a od každého zde přítomného vzal podanou žádost na Pána nebes — a všechny tyto rozličné záležitosti, prosby, přání pod jednou páskou svázané přednášel v slavné audienci před trůnem vševědouceho Boha.

Proto také i jeho ruce nejsou sepyaty k sobě (toť prosba soukromá), nýbrž od sebe, jako by ohromný svazek těch proseb na prsou držel.

Při slově k té „sebrané modlitbě“ vybízejícím: oremus = modleme se! nakloní pokorně hlavy své ku středu oltáře, kde stojí sv. kříž, neb odpočívá nejsv. Tělo Páně, rozšíří mocně rukou svých, sepne a znovu roztáhne — nenepodoben tak Mojžíšovi, jenž ruce své roztáhl k prosbě za bojující lid pod Josuem proti Amalekovi. (II. Mojžíš 17, 11.)

Slavné jest toto držení těla před oltářem. Kristus rozpjal rukou svých na kříži, aby všecko táhl za sebou (Jan 12, 32.) a kněz, aby i zevně podobu kříže hlásal, rozpíná rukou svých, jakoby ze svého náručí modlitby církve v náručí Kristovo přenášel.

Tak vidíme nejvíce nápodobněny modlící se křesťanky „oranty“ v katakombách, tak modlili se první křesťané z dob apoštolských, tak modlí se zbožní Poláci a Slováci (viz dráteníci) až dosud.

Co se týče obsahu těch modliteb, jichž na nejvýš může býti sedm, jindy pět, tři, neb jak obyčejně jedna, o tom píše velmi krásně kardinál Wisemann: „Nižádná modlitba nemůže býti dokonaleji složena, nic nemůže býti tak závažného obsahem, nic vznešeněji (elegantně) podáno, jako jsou kolekty, zvláště ty nedělní a v postním čase.“

Zvláště se zamlouvá oslovení Boha ohledně Jeho vlastností:

„Ó Bože, Ochrano všech, jenž v Tebe doufají, bez něhož nic není silného, nic svatého . . . anebo: Bože silný, jemuž vše, co dokonalého, zcela přináleží . . . anebo: Bože, jenž nevinnost dáváš, vracíš a miluješ . . . , anebo: Bože, z Něhož vše dobré vychází . . .“

Není snad ani jedné kolekty, v níž by nějaká krásná myšlénka anebo šťastný obrat téže myšlénky jinými slovy se nezračily.

Prosba, jež následuje pak na oslovení, je vždy slavná, něžně a nábožně podaná, a vždy původní.

Kollekty postní jsou jako rozličné variace na jednu základní myšlénku, při tom ale vždy tak jednoduchy, jako ta první myšlénka.

Myslí-li kdo, že je to lehké, tyto tak jednoduché modlitby nápodobiti; ať to jen zkusí! a brzy dozná, jak daleko zůstanou jeho novinky za těmi starými církevními vzory modliteb; ba on nahlédne, že jest to na nejvýš těžko, tak mnohé myšlénky v tak málo slovech podati, a že teprve nesnáze ty rostou, má-li se ta krása a vznešenost těch myšlének dosíci, jak toho v missálu doznáváme v několika slovech.“

Ano, všechny církevní modlitby, jsou-li veřejné — společné, musí býti stručny. Čím kratší jest orace, tím jest starší.

Nejvíce o zachování starých kolekt mají zásluhy papežové Gelasius a Řehoř (V. a VI. století). I sv. Benedikt poručí, aby společná modlitba krátká byla.

Zakončují se obyčejně: Skrze Pána našeho Jezu Krista, Syna Tvého, jenž s Tebou živ jest a králuje v jednotě Ducha sv., Bůh po všechny věky věkův. Amen.

Per Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti, Deus, per omnia saecula saeculorum. Amen.

Tak končí tyto církevní vzory modliteb s nádherným chvalozpěvem na nejsvětější Trojici a moc a slávu Kristovu a jeho panování.

„Per Dominum nostrum J. Chr.“

Skrze Krista procházejí všechny modlitby a prosby k Otci a skrze Krista nazpět smilování od Otce a milosti Ducha sv. na nás.

Budete-li zač prositi Otce mého ve jménu mém, dáť vám.“ (Mat. 7, 7.)

Kdyby nás nezastoupil náš Prostředník, onemělo by před Bohem naše volání. (Řeh.)

„Qui tecum vivit et regnat“ — „jenž s Tebou žije a králuje.“

Ano, Kristus žije a králuje.

„Byl jsem mrtvým, a hle, živ jsem na věky.“ (Apok. 1, 18.)

Slyšíte to mocnosti na zemi? „Kristus žije, Kristus panuje!“

„Proč se zbouřili národové a lidé si smyslili marně?“

Postavili se králové země a knížata se sešla v jedno, proti Hospodinu a proti pomazanému Jeho.

Jenž přebývá v nebesích, směje se jim Hospodin, promluví k nim v hněvu svém a v prchlivosti zkormoutí je (Žalm 2.).

Slyštež to i vy bohabojní: „Kristus žije — Kristus vládne a panuje.“ Jemu dána moc, všechny přivéstí do Své slávy. Kristus budiž králem našich srdcí. (Pokrač.)

S e s t r a C e c i l i e.

Pařížský Figaro přináší zprávu o hrdinném činu milosrdné sestry.

V ulici Villiers-ské na předměstí pařížském, skoro už u Neuilly je klášter milosrdných sester, při němž je i nemocnice asi tak, jako v Praze pod Petřínem. Sem bylo přinešeno čtyřleté dítě, siroteček, jež utrpělo na jednom rameně nebezpečnou spáleninu. Nemocenský lékař po delším léčení pronesl úsudek: rána se mu dělá vždy horší, zdá se mi, že nezbude nic jiného, nežli ručku uříznout, leda že by

„Leda že by“ — opakovala ctihodná matka milosrdných sester.

„Leda že by se někdo našel, jenž by chtěl kus živé kůže se svého ramene obětovati na ručku dítěte. Pak by to dobře srostlo a dítěti by byla ručka zachována.“

Matka kláštera odešla a v malé chvílce vrátila se s desíti milosrdnými sestrami a postavivši se před doktorem do řady, pravila: zde stojíme a vyberte si z nás tu nejzdravější. Lékař zarazil se nad takovou obětovností, v očích jeho zaleskly se slze.

„Nu tak, doktore, vyberte si honem,“ pravila s úsměvem, „kterou chcete. Sestry musejí opět jíti ku svým nemocným.“

Oči lékaře utkvěly na jedné mladistvé milosrdné sestře, vysoké postavy a slícného, ušlechtilého vzezření.

Sotva že tato spozorovala to, vystoupila chvatem ze řady a nastavíc ruku svou, pravila: zde je moje ruka.

Ostatní sestry s jakousi svatou závistí odešly, každá po své práci. Zbyla jen sestra Cecilie.

Od jejího vstoupení do kláštera nespátrilo oko mužské její bělostné rámě, až teď zase, když je k dílu hrdinnému celé obnažila. Tentokráte chápal

se chvějící rukou svého nástroje — nožíku. Sestra Cecilie s úsměvem na natáhla ruku. A nožík lékaře zabořil se pod koží na ruce milosrdné sestry. Krev její crčela na mísu pod rukou drženou, — v malé chvílce byl potřebný kus kůže vyříznut a na připravené raménko dítěte položen. Načež i ruka hrdinné sestry byla obvázána.

„Zde má druhou svoji maminku,“ pravil lékař k dítěti, když mu ránu obvazoval.

Oběť sestry Cecilie nezůstala bez výsledku. „Matce“ i dítěti vede se dobře.

Na konec spisovatel této zprávy, Boyer d'Aggu praví: Jdeme do veliké nemocnice pařížské, odkud milosrdné sestry byly vyhnány a hledejme tam mezi dámami, jež jmenují se ošetřovatelky jen jedinou, k oběti takové odhodlanou!

Svatý Jan dobrodincem chudého studenta.

„Je tomu asi čtyřicet roků,“ vypravuje kdosi v pražské Bohemii, viz číslo 134., „co jsem jako chlapec od svého otce slyšel vypravovati následující: V Praze žil tehdy známý jeden advokát, na jehož jméno se více upamatovali nemohu. Pocházel z rodiny velmi chudé a studoval v Praze práva. Dobrodinci a kondicemi dopracoval se šťastně až ku právnickým rigorosům, jež tehdy byly ještě velmi drahé. Stál již před cílem svých tužeb — doktorem, najednou bez naděje. Ať počítal, jak počítal: mnoho-li uspoří za měsíc učením a opisováním, nemohl žádným uměním matematiky nižší i vyšší vy počítati sumy potřebné, leda by tak asi půl leta nejed! Chudší studující proto volívali si některého z bohatších měšťanů za svého patrona, jenž by byl ochoten rigorosa za ně zaplatiti. Avšak náš student ať v duchu hledal jak chtěl, nemohl najíti nikoho. V Praze mezi statisíci lidí je chudás nej-neznámější.

„Kdo mne zde zná? — Jen sami chudási, do domů bohatších jsem dosud přístupu neměl,“ pravil k sobě zoufale.

Největší beznadějnost zmahala se ho vždy pod večer, kdy myšlénky o budoucnosti v duši jeho rojily se nejvíce.

A tu jednoho večera slyší na dvěře klepání.

Kdož pak to chudása večer ještě navštěvuje — bezpochyby nějaký ještě větší chudás, nežli je on, pro kus chleba?

„Volno!“ odvětil nedbale.

Dvěře se otevřely a vstoupí jakýsi velebný pán s fialovým límečkem na krku, — na mou věru, toť nějaký kanovník.

Vymrští sebou ze židle a seká komplimenty.

„Nebydlí zde doktor . . .“ táže se příchozí.

„Prosím, neznám to jméno,“ odpoví.

„Tedy jsem se zmýlil v čísle,“ odvěti pán, „nu nic nedělá, dovolte, abych si zde chvílečku odpočinul. Ty schody zde jsou na staré nohy trochu příkré.

Chudás ochotně nabídl neznámému svoji jedinou židli, sám teprv k jeho pokynu zasednuv si na kufr.

Zpamatovav se z počátečního překvapení, pozoroval, že neznámý pán je vysoké postavy, ušlechtilého vzezření a vznešeného držení těla. Ve tvářích poněkud přihublých, jako chorých, jevila se nevýslovná dobrotivost. Pán se též do mladíka zadíval, na to vypytał se po jeho poměrech, po studiích, vysvědčeních atd.

„Zdá se,“ pravil kanovník na konec, „že jste v poměrech trudných. Co vám schází? Snad bych vám mohl pomoci?“

Na to jal se právník celý život neznámému vyprávěti. Host pozorně poslouchal a chvílkami dobrotivě mu pokyvoval. Když pak právník na doklad všeho i svá vysvědčení neznámému předložil, pravil tento: „Vidím, že jste podpory hoden. Víte co, já vám peníze na doktorát zapůjčím, později, až se vám povede lépe, nahradíte mi je. Mnoho-li potřebujete?“

Studentovi dělaly se před očima mžítka, nechtěl ani svému sluchu věřiti.

„Tážu se, mnoho-li potřebujete?“

„Potřebuju — — koktal ze sebe — asi — —“ udal sumu poměrně velmi nízkou, ale pro jeho síly nevydobytnou.

Na to kanovník vytáhl z kapsy knížku jako modlitby, z níž vyndal několik větších bankovek, jež mu na rozdrchaný stolek vysázel.

Oči jeho s ustrnutím na peníze patřily, slze díky vytryskly mu z očí, chtěl ty dobrotivé ruce zlíbat, avšak nežli očí svých z peněz k neznámému odvrátil, byl tento již pryč.

„Kde je? Kam se poděl, jak se jmenuje?“

Marné otázky.

V několika dnech na to odbyl kandidát své poslední rigorosum, načež připravoval se na doktorát.

„Však já svého dobrodince teď najdu!“ těšil se.

Obléknuv se do fraku a posadiv na hlavu cylindr, bral se nahoru ku sv. Vítu do residencí kanovnických, zvat neznámého dobrodince na prvou disputaci.

Zazvoniv v jedné residenci u dveří, tázal se po bytu kanovníka, jenž vypadá asi tak: vysoká postava, přihublá, poněkud chorá tvář, vzezření, oči — — vlasy — —

Portýr pokrčuje rameny, kroutil hlavou a mružel:

„Hm, — hm, — takový milostpán zde na hoře není. Tady jsou všickni páni tak hezky přitloustlí a červení.“

Avšak náš kandidát nenechal se jen tak ledabylo odstrašiti. Stál na svém, že takový milostpán zde musí a musí býti.

„Vždyť jsem ho před několika dny viděl na své oči, zrovna jako zde vás.“

„Nu tak dobře,“ odvětil portýr skoro mrzutě. „Pojďte a poprosíme, aby vás pustili do kapitolní síně, kde obrazy pánů kanovníků visí.“

Přišli do kapitolní síně. Zde jsou obrazy všech.

Kandidát prohlíží si obrazy a na konec praví: „Z těch to nebyl žádný.“

„Nu tak snad z těchto mrtvých bude to některý“, prohodil portýr úsměšně.

Kandidát prohlíží obrazy mrtvých. Jde po zpátku od jednoho k druhému — — žádná podobnost. Mrzutě obrací se již k odchodu — ha, zde — zde — to je on! zvolá radostně překvapen.

Portýr podívá se udiveně na kandidáta a měře ho od paty k hlavě, nemá-li před sebou někoho z ústavu u svaté Kateřiny, načež se smíchem praví:

„Příteli, to není možná, neboť tohle je obraz sv. Jana z Nepomuku.“

Náš kandidát zůstal jako omráčen hromem. Ta nápadná podobnost obrazu. Poznenáhla srdce jeho se rozehřívalo. Kráčel z hradu s plným přesvědčením, že neznámý dobrodinec nebyl nikdo jiný, než sv. Jan Nepomucký.

Noc starého Jakobína.

Napsal Jan Pauly.

Bylo již pozdě v noci, a starý doktor Marx ještě seděl u svého psacího stolku. Dnes mu nebylo snad ani jediné chvílky popřáno po celý den k oddechu: sotva že u jednoho pacienta byl hotov, k druhému byl již volán, a tak to šlo až do milého večera. A on přece toužil po té prázdné chvíli; rád se zamyslel a rozumoval sebou, uvažoval o mnohých věcech a tvořil si úsudky mnohdy až příliš odvážné. Proto snad ještě dnes seděl, když již všecek dům klidného spánku požíval.

Doktor Marx byl člověkem zvláštní povahy. Málo mluvil, ale mnoho myslel, společnosti se vyhýbal a přece o ní často uvažoval, v kostele ho nikdo nikdy neviděl, ačkoli o náboženství tolik rozumoval. Doma byl despotou a venku počínal si s chladností a vypočítavostí až podlivu hodnou; smích, který spočíval v křečovitém trhnutí svalů, byl u něho řídkou vzácností. S nikým nikdy mnoho slov neztratil, jen jednou dostal se do živé debaty s profesorem Riedlem, při níž hájil takové zásady společenské a náboženské, že Riedl se nerozpakoval nazvatí ho „starým Jakobínem.“ A jméno to mu zůstalo.

Doktor Marx sedával obyčejně večer ve své pracovně úplně samotný, zabrán jsa do čtení. Četl, rozvažoval, mudroval, někdy sám k sobě mluvil a řeč svou živými pohyby provázel. Ve dne navštěvoval nemocné, zpytoval různé nemoci a večer studoval různé systémy filosofů a tvořil si systém svůj, vlastní; ve dne byl lékařem a v noci filosofem. Dnes však učinil výminku. Knihy, z nichž obyčejně čítával, zůstaly ležeti pohozeny na psacím stolu; nevšiml si jich. Dnes prohlížel nové knihy. Koupil jich po zemřelém lékárníkovi při dražbě plnou bednu, ale nevěděl jakých; při dražbě nebyl na prohlížení čas. Bedna stála otevřena u stolku, a Marx bral z ní jednu knihu po druhé, prohlížel je a rozřídil. Když přišel až do polovičky, našel „knihu přírody“ a v ní zastrčen byl malý sešit s nápisem: „Upomínka na mé vyznání.“ Dychtivě jej otevřel a četl:

„Jest tomu právě tři roky, když opouštěl jsem Frankfurt a ubíral jsem se do milého domova, abych převzal lékárnu po otci. Vlak byl tehdy v pravém slova smyslu přeplněn; seděli jsme téměř jeden na druhém. Kolem mne byla samá cizí tvář: se známým jsem mluvit nemohl a s cizím jsem neměl chuti, a proto zabral jsem se do myšlének. Vzpomínal jsem na zašlé historky posledních tří roků, které jsem u strýce lékárníka ve Frankfurtu prožil a do budoucnosti jsem si osnoval plány o své vlastní domácnosti. Jsa takto cestou zadumaný ani jsem nepozoroval, že spolucestující moji mě pomalu opouštěli, a já že ve voze osamotněl. Než dlouho jsem nebyl osamoten; na nejbližší stanici přistoupil starší pán; byl katolickým knězem. Nový můj druh nemiloval mlčení a já jsem se ho již taky nasytil, a tak byli jsme v krátku v hovoru. Sotva že několik slov promluvil, pozval jsem, že mám co jednati s mužem nevšedně vzdělaným a učeným. Hovořil tónem přesvědčivým, řečí krátkou avšak jádrnou a jasnou. Já jsem ho rád poslouchal. Ale jakmile ocitl se hovor náš na poli theologickém, změnila se má ochota v odpor, a já jsem bez obalu vyzval, že o podobných věcech nerad hovořím. Kněz tázal se mne po příčině a slova otázky své pronesl tonem tak bolestným a upřímným, že jsem věru počal litovati svého přenáhlení. A než co se stalo, odčinití možno nebylo a mně bylo bez obalu vyznati ač proti vůli, že proto, poněvadž vůbec v nic nevěřím, jelikož víru se svým rozumem nijak srovnati nemohu. Slova má bolestně se dotkla starého kněze; bylo to viděti na jeho tváři. Byl jsem vskutku nerad, že tak nepředloženým způsobem zarmoutil jsem kněze, který se mi velmi zamlouval a imponoval. Proto rád jsem svolil k jeho prosbě, když mě žádal o dovolení, aby mi směl dokázati pravý opak, že právě rozum

naučí mě věřiti. Ovšem svolil jsem proto, abych napravil svoji netaktnost, ne však proto, abych skutečně o věci poučiti se dal; to mně bylo věcí vedlejší.

Můj spolucestující obdržev svolení, všecek se změnil; pozoroval jsem na něm, že pouští se proti mně do boje s radostí a pevnou jistotou ve své vítězství. Byl jsem věru zvědav a tak jsem ho poslouchal a sledoval téměř proti vůli.

„Pozorujeme-li přírodu z kterékoli stránky,“ počal živě můj sok, „vždy přijdeme k určitým mezím, které přírodopytci nijakým způsobem překročiti nelze. A meze ty stanoví pojem hmoty a síly. To vám dosvědčí fysik, botanik, mineralog, lučebník, vůbec každý přírodopysce. Každý z nich zpytuje různé vlastnosti hmot a síly z různých přírodních úkazů, každý počíná s hmotou a silou jako věcí hotovou. Ptáte-li se ho ale, jak povstala tato hmota a síla, tu odpovědi dáti nemůže, tu stojí před hradbou, kterou mu překročiti nelze. Otázka tato jest pro něho gordickým uzlem. To není otázkou přírodopysku nýbrž metafysiky. Kde tedy nestačí přírodověda, tam na pomoc jest nám vzíti filosofii. Dle filosofie nemůže býti žádný výsledek bez příčiny. Síla a hmota jest výsledek a příčina jejich existence musí také někde býti: buď v nich a nebo mimo ně.

Dejme tomu, že síla a hmota má původ sama v sobě. A pak jest věčnou, sama sebou trvajícím, od nikoho nezávislou, vůbec absolutní čili bytostí nejdokonalejší. Neboť to, co samo sobě život dáti může, jest pánem všeho života a sobě zajisté si dá ten život nejdokonalejší, učiní sebe sobě úplně dostačujícím, naprosto nezávislým sobě podřídí všechny ostatní bytosti a jim vládne. V tom nemůže žádná bytosť této absolutní bytosti překážeti, poněvadž mimo ni, nic jiného neexistuje. Dle toho tedy by hmota a síla musila býti bytostí nejdokonalejší. A svět, který z hmoty v různé tvary silou přetvořenou se skládá, a který tudíž pouze hmotu a sílu obsahuje, musí také v sobě míti ty vlastnosti hmoty, on musí býti nejdokonalejším. A jest tomu tak skutečně? Není. Neboť co jest nejdokonalejší, nemůže v sobě míti žádné nedokonalosti. A těch právě svět má mnoho: Svět jest složeným, konečným, proměnlivým, lidi neobdaňuje pouhým štěstím nýbrž neštěstím a svízely a zlem různého a různého druhu. Tím tedy přicházíme k nemožnosti prvé naší položky a nutně tvrdíme, že hmota a síla má původ v nějaké jiné bytosti, která sama od sebe přijala život nejdokonalejší a která jest bytostí tudíž vlastnostmi nejdokonalejšími obdařena. Tato bytosť dala život sobě a všechno ostatní živé i neživé má v ní původ svůj. Abychom blíže poznali tuto bytosť nejdokonalejší, vrátíme se ještě k hmotě a síle a ptejme se lučebníka co vlastně hmota jest. On nám řekne: Abychom poznali hmotu v pravé podstatě jest ji třeba rozložití. Fysika může hmotu až na tak nepatrné částičky rozložití, které ani těmi nejjemnějšími nástroji již dělití se nedají a částičky ty nazýváme molekule. Molekule ale ještě dovede rozložití chemie na atomy, t. j. na nejmenší částičky prvků. Těchto prvků, z nichž veškerá tělesa se skládají, jest určitý počet. A všechny tyto prvky dle mínění nejslavnějších lučebníků našeho století skládají se z jakéhosi jemného fluida, z kterého je síla rozličným působením své energie vytvořila. Toto fluidum a sílu stvořila jistá nejdokonalejší bytosť, jak jsme s vrchu dokázali, ale ne proto aby v prvotním tvaru existovaly, nýbrž aby různé tvary z fluida působením síly povstaly. Měla-li však též síla z téže hmoty různé prvky vytvořiti, musila býti tou nejdokonalejší bytostí řízena, která musila znáti jakou energií má působiti síla při tvoření zlata, jakou při tvoření stříbra, železa, cínu a p. z téhož fluida. To nám dokazuje veliké poznání oné bytosti nezávislé a poněvadž se to skutečně stalo, spatřujeme velmocnou vůli její v dílech těchto. Poněvadž však všechno to, co samo sebou, pro sebe existuje, poznáním a vůlí obdařeno jest, nazýváme osobou, existuje ona bytosť jakožto osobní. Jak jsme řekli již, jest ona bytosť bytostí nejdokonalejší a tudíž musí svůj život osobní dávatí na jevo způsobem nejdokonalejším. Ona nemůže míti žádného těla, jelikož tělo jest hmota, s níž spojeny jsou mnohé nedokonalosti. Tělem se pochop poznání a vůle prodlužuje

a tím stává se život jaksi nedokonalým. Tak oko naše hledíc na předměty, vytvoří jejich obraz na sítnici, sítnice podráždí nerv, nerv sdělí činnost tuto mozku a mozek teprv duši, která poznává. Podobný zdlouhavý pochod děje se u člověka s jeho vůlí. Jest tedy tělo lidské duchu na závalu vlastně, poněvadž pochod vůle a poznání prodlužuje. Ona nezávislá bytosť nemůže míti tedy těla, poněvadž by nebyla nejdokonalejší; nýbrž musí výkony svého poznání a své vůle beze všech prostředků, bez těla na jevo dávatí. A takovou bytosť, která nemá těla a výkony poznání a vůle bezprostředčně provádí, nazýváme duchem. Přicházíme tedy ke konečnému závěrku: Existuje nejdokonalejší duch. A tohoto nejdokonalejšího ducha nazývá křesťanství: „Bohem“.

Obraťme nyní zřetel svůj k člověku. Člověk každý má rozum a vůli. Vznikají v něm různé myšlenky, které vůle podle okolností často ve skutek uvádí. Co plodí tu myšlenku a jaký princip uvádí ji ve skutek? Řekne někdo hmota, mozek. Že se hmota různými pochody chemickými mění, že roste, že se rozkládá, barvu mění, voní nebo zapáchá, připouštíme, ale že plodí myšlenku toho nijak dopustiti nelze. Neboť mezi hmotou, barvou, vůní, vzrůstem a rozkladem jsou vztahy, ale mezi myšlenkou a vlastnostmi hmoty není vztahu žádného; myšlenka nemá žádných vlastností, jakými se ta neb ona hmota vyznačuje. Optejte se dítěte zdali strom myslí, a ono se vám vysměje a tažte se nejnevzdělanějšího divocha, zdali luk jeho sám střílí, zdali jej to bolí, když se stáhne, a on se na vás pohrdlivě podívá. Ale řekne někdo: Vždyť bez mozku není myšlenky! Ano to jest pravda, ale to nedokazuje ještě že plodí mozek myšlenku. Pára bez stroje taky žádných výsledků nemá, a proto přece žádný rozumný člověk nebude připisovati účinky páry pouhému stroji. Stroj jest prostředkem činnosti páry. A čím jest stroj pro páru, tím jest mozek pro určitý tělo oživující princip. Princip tento užívá tělesných organů, jakožto strojů své činnosti. A tento princip nazýváme „duší člověka.“

Člověk tedy skládá se ze dvou částí, z těla a duše. Tělo naše jest strojem a duše naše neviditelnou mocí, která vlastně život žije a tělem na jevo dává život svůj. Tělo naše však tak jako stroj se vypotřebuje a stane se neschopným pro výkony duše; ono umírá. I vzniká otázka sama o sobě: zdali i duše zahyne, když tělo zemře? Poradme se o věci té s fysikem! Řekněme mu, že duše naše jest princip tělo oživující, jednoduchý a nehmotný a tažme se ho, zdali taková bytosť může zaniknouti? A on nám řekne: Duše tedy podobá se svou jednoduchostí a nehmotností jaksi síle, která právě pro tyto vlastnosti, jak různé a různé pokusy nám dokazují, jest bytosť nezrušitelnou. Doklad toho máte pochod síly při elektrickém osvětlení. Teplivo vyzvedne páru, pára plodí pohyb, pohyb elektřinu, elektřina magnetismus, a tento opět elektřinu, elektřina světlo a světlo teplo. A tím jsme tam, odkud jsme vyšli. Síla se nám objevila, vzala na sebe způsob tepla, světla, magnetismu a elektřiny a v prvotní tvar se vrátila ale nezrušila se, ani neztratila. Má-li tedy tyto vlastnosti také duše, jest nezrušitelnou, musí žíti i když tělo zemře. Duše naše jest tedy nesmrtelná a kyne jí život i po smrti tělesné. Smrtí nekončí život náš, nýbrž kyne nám život dokonalejší, bez těla, bez starostí a svízelnů, které tělo svou výživou a svojí citlivostí působí. Než nic není bez účelu, všechno má svůj účel? Jaký účel má tento život posmrtný? Abychom jej poznali, vraťme se ještě do světa hmotného. Pozorujme všechny bytosti od té nejmenší až do té největší a my viděti budeme, že vše má svůj účel, jenž dosahuje plněním jistých podmínek. Říše anorganická slouží říši rostlinné, obě tyto říše slouží říši živočišné a všechny slouží člověku. A jaký má účel člověk, ta koruna tvorstva? K čemu se odnáší všechno jeho myšlení a jednání? K tomu, aby nejvyššího blaha došel. Dojítí nejvyššího blaha jest cílem každého člověka. Než kdo došel kdy tohoto cíle zde na zemi? Prohledejme dějiny všechny okem nejbedlivějším, jděme a ptejme se každého člověka, co jich země dnes na povrchu svém nosí, a nenajdeme ani jediného. Dostí najdeme těch, kteří částečného blaha došli, ale úplného a nezkaleného blaha nikdo ze smrtelníků na světě nedošel, nedochází a taky nedojde. A to

jest důkazem, že člověk na světě cíle svého nedochází. A jest možno, aby člověk cíle nedošel, jest možno, aby ten král přírody účele svého zbaven byl, když i ten nejnepatrnější tvor v přírodě cíle svého dochází. Nikoli, to jest nemožné. Člověk, chce-li podmínky cíle vyplniti, musí k němu přijíti za každou cenu; a nemůže-li přijíti k cíli onomu zde na tomto světě, musí k němu přijíti po smrti jistě. Tedy účelem života posmrtného jest: přivésti člověka k nejvyššímu blahu, kterého svět mu dáti nemůže. (Dokonč.)

K l e t b a o t c o v a .

Časová črta od Ant. Plačka.

(Pokračování.)

III.

Andulka chřadla vůčihledě. Trápilo ubohou velice, že Vojtík, jenž druhdy se kolem ní točil a ani z domu nevycházel, aby se s ní nerozloučil a jen o hospodářství pečoval, nyní si jí ani nevšiml, dítek se stranil a jen hospodu vyhledával. Rozárka jej úsilnou řečí celého omámila. Její muž, jenž postonával ustavičně, neopouštěl téměř světnice, a soucitná žena ponechala k posluze jeho starou služku, dále se oň nestarala. Za to ustavičně pasáka do Pavlova se vzkazem posílala, by jí pantáta šel prohlédnout buď dobytek aneb jí určit cenu za oves. Výmluva se vždy našla a Vojtík byl ve statku v Petrovicích více nežli doma a zvykl si na tento způsob žití tou měrou, že se nemohl ani dočkati okamžiku, kdy proň teta pošle. Měl sice ještě tolik mravního studu, že sám za Rozárkou nedobíhal, přece však pořádě vzpomínal a vyslovil to i před Andulkou, co na statku v Petrovicích dělají. Každá taková narážka a každý vzkaz ze statku rozedíral srdce ubohé ženy, která veškerou vroucí lásku k Vojtíkovy lnula. Tento však jí bídně zradil, jsa omámen licoměrnou záletnicí, která jej zadržla ve svou síť tak, že ho odloudila nejen od věrné ženy, ale i od víry, ku které se až dosud byl alespoň dle slova hlásil.

Nemoc švagra Němce vzala zlý obrat a poslední okamžik života jeho se blížil. Přál si učiniti pořádek s Bohem a požádal Rozárku, aby poslala pro duchovní posilu, by se mohl s Bohem i s lidmi smířiti a na cestu dalekou útěchou duchovní se posilniti. Tato plačíc slzy krokodilovy slíbila tak učiniti a vyběhla ze světnice.

Zatím se nemocnému přitížilo a on spínaje ruce, volal po Bohu, žádal útěchu svaté víry, ku které se byl po celý život lhostejně choval. Viděl před očima černou propast, chtěl se jí vyhnouti, obracel se o pomoc k Bohu. Kněz však nepřicházel, čas míjel, a nikdo nebyl ve světnici kromě nemocného Josefa, o něhož se poslední smrtelný záchvat pokoušel. Vzchopil se ještě jednou a hlasem dutým zvolal: „Bože, což tu není nikoho, kdo by mi pro kněze došel — An-dul-ko —“.

V tom se mihla slabá, útlá postava kolem oken, a volaná vrazila spěšně do světnice s výkřikem: „Ježíš Maria, Josífku, neumírej —“ klesla u postele na kolena.

Nemocný poznal sestru a tvář jeho nabyla klidu netušeného. Pohnul sebou a sepjav ruce, zašeptal: „An-dul-ko — kněz — Bože —“

Andulka pochopila a rychle povstala a opustila jizbu. Zaměřila k faře.

Rozárka byla zatím na špýcharku a uklízela veškeré listiny nějakou cenu mající, jakož i spořitelní a záloženské knížky. Ani jí nenapadlo, by vůli nemocného muže vyplnila; katolické kněze nenáviděla a považovala svátost

posledního pomazání za pouhou formu. Zbytečně by se muž polekal, až by mu farář počal peklem a věčnými tresty vyhrožovati. Ať raději v pokoji zemře. Netušila, že Andulka, dozvěděvši se od pohánka na poli, že hospodář z Petrovic umírá a snad dnes se světem se rozžehná, s pole rovnou cestou do Petrovic se rozběhla a v tom okamžiku přišla, by splnila poslední přání umírajícího. Když pak uslyšela zvuk zvonku po návsi se rozléhajícího a viděla zástup vesničanů za knězem Tělo Páně nesoucí do statku kráčet, nemohla se leknutím ani vzchopit. Po nějakém přemýšlení se vzchopila, uschovala v rychlosti listiny do své truhly a sestoupila dolů. —

Ve světnici prostřela zatím Andulka bílý ubrus, rozžehla dvě voskovice, jež si byla s fary přinesla, uprostřed jich pak postavila kříž. Když byl důstojný kmet do světnice vkročil, zůstal s nemocným, který jen s velkým namáháním mluvit mohl, o samotě. Asi po čtvrt hodině se otevřely dveře a čekajícím v síni bylo dovoleno do světnice vstoupiti. Andulka spěchala rychle k loži nemocného, který klidně ležel, a volně oddychoval. Blahá spokojenost zářila mu z lící, když zašeptal: „Děkuji ti, sestřičko, zaplať ti to Pán Bůh —“ a otáčeje zraku svého po světnici, hledal svoji ženu. Zahlídl jí v koutku u kamen státi se zastřeným obličejem. Zdálo se, že pláče. Tu se na posled vzchopil snaže se povstati, avšak sklesl jsa strašným kašlem trápen v lože zpět s výkřikem: „S Bohem — Andul-ko — Rozár ko —“ a vypustil ducha.

Ve světnici nastal strašný zmatek. Andulka omdlela. Její slabé a útlé tělo nemohlo více snést; přítomné sousedky snažily se ubohou přivést k vědomí.

Rozárka teprve nyní se dala do strašného hořekování a pláče; z přítomných ženštin si jí však nikdo nevšímal, neboť všech péče byla věnována jedině Andulce, již všechny milovaly. Upravily jí na rychlo v komůrce lože a poslaly pro lékaře.

Vojtíkem nemoc výborné ženy jeho ani nehnula. Starý Zadák s vnučkem Františkem hospodařili v Pavlově, kdežto se on od pohřbu Josefa, z Petrovic ani nehnul. V komůrce ležela Andulka jako uvadlá květina a ve velké světnici hospodařil Vojtík s Rozárkou, která sobě smutek za zesnulého manžela příliš k srdci nebrala a nyní se samou přívětivostí ke všem domácím hlavně pak k Vojtíkovi rozplývala. Takové časy jako v Petrovicích, nezažil Vojtík v Pavlově ani o posvícení, neboť Rozárka, když sobě nemohla pěkným líčkem Vojtěcha přitáhnouti, činila tak úsilností a výborným kuchařením a fitěním. Každého dne bylo něco smaženého neb pečeného k obědu, co za tím Andulka od své švagrové ničeho přijati nechtěla a potravu takřka s nucením a odporem požívala. — — —

U soudu v Líbeznicích byla právě projednávaná pozůstalost po zesnulém Josefu.

K soudu dostavily se obě švegruše se svými muži a Rozárka s Vojtíkem, jakožto zástupcem choré Andulky. Švegruše chtěly po bratrovi děditi, avšak umlkly s užasnutím, když jim Rozárka s útržkem odvětila, že je dědic jiný a ony že nemají do pozůstalosti co mluvit. Na otázku soudcovu, by se určitěji vyjádřila, pravila Rozárka, že se matkou býti cítí a že tudíž drahé příbuzenstvo čekati musí na věci, které přijíti mají.

Úžas bylo lze na všech tvářích čísti. Švagři se dali do křiku, že to nemůže býti, že Josef byl dlouhý čas nemocen a chytali se výmluv a vytáček jako se tonoucí i stébla chytá. — Než všechny jejich výmluvnosti rozplynuly se v nivec před výrokem soudce, který přiřkl veškerý majetek dědici, který v lůně matky spočívá a teprve naroditi se má.

Oklamaní dědicové odešli rozvaděně ze soudní síně a s Vojtíkem a Rozárkou nerozloučivše se odešli z Líbeznic. Mužové pak zašli do hostince.

Dědičky Katuška a Mařenka příběhly určeny do Petrovic, vrazily do svého rodného statku, rovnou do komůrky, kde Andulka trávila na lůžku bídně své žití. Malá Andulka batolila se kolem postele a obveselovala přítomností svou trpitelku matičku.

Sestry vstoupily do komůrky a počaly jedna přes druhou nesouvisle křičeti, tak že se Andulka nemohla ani z leknutí vzpamatovati. Když však konečně se pravdy dozvěděla, a starší Katuška Andulce vypravovala, že se Rozárka u soudu pochlubila, že se stane matkou děčka a že mají Vojtíka silně v podezření, že jest otcem a že s Rozárou, tou licoměrníci drží a ženu svoji klame, tu upadla v křečovitý záchvat, ze kterého, když se na okamžik probírala, opět klesala. Konečně se sestrám podařilo ji vzkřísiti, jakmile se však trochu zotavila zasténala: „Chci domů!“ Katuška odběhla rychle do stáje a poručila zapřahati. V malé čtvrt hodině byla Andulka se svým andělkem na vůz uložena, a k ní přisedla Katuška s Mařenkou a odvezly ji do Pavlova.

Starý Zadák div nezšílel. Toho by se byl do Vojtíka nenadál. K vůli šeredné ženě, která ani víru v Boha nemá se tak zapomenouti, ženu klamati a na rod svůj takovou hanbu dopustiti — to přesahovalo meze dobroty jeho a on šedivý stařec takřka nad hrobem stojící, volal kletbu nebes na syna nezdárného. — — —

Vojtík zatím s licoměrnou ženou v předním hostinci Líbeznickém statečně hodoval, a když se večerem domů lesem pěšinou ubírali, zašeptal: „Je to pravda, Rozárko?“ A ona se stydlivě usmívajíc, sklonila svůj zrak, pravila: „Svatá pravda, Vojtíšku, jest to plod naší lásky a dědicem statku Němcova.“ — —

Přišli již pozdě večer do Petrovic. Vojtíkovi bylo nápadné, že v komůrce, kde Andulka na lůžku nemocí připoutána byla, jest tma a projevil Rozárce podivení nad tím. „Ech, nejspíše spí, beztoho celý den ustavičně chrchlá, tak ať si alespoň v noci oddechne,“ pravila tato. V duchu si však myslila: „Či snad již dochrchlala?“ —

V statku bylo hrobové ticho. Čeládka byla ve stájích; služka jedna byla v čeledníku uklidem zaměstnána, když hospodyně s Vojtíkem do síně vcházela. Ihned se jala vypravovati, že obě sestry Andulku do Pavlova odvezly; proč, neví, vždyť jí zde nic nescházelo a byla zde jako v bavlnce hýčkána, doložila. Rozárka pohodila pohrdlivě hlavou a pravila: „Nejspíš jí zde mrazilo a nebo se jí stýskalo po dědečkovi.“ Vojtík však sklopil hlavu, neboť mu svědomí počalo výčitky činiti, zamlčel se a pravil: „Musím se domů podívati, kdo ví co se přihodilo,“ a vzal za kliku. Rozárka však přiskočila a odšoupla jej ode dveří zvolala: „To by tak scházelo, po takovém utrmácení ještě se do Pavlova plahočit. Zůstaneš zde přes noc, švagře, však jsi poručníkem ve statku a ráno můžeš do Pavlova zaskočiti. Bětuška ti v komůrce ustele, aspoň si pohovíš.“

A Vojtík, slaboch, povolil. Zůstal s Rozárkou u večeře a ráno hodlal jíti do Pavlova.

Sotva však se na obzoru rozbřesklo, přiběhl posel z Pavlova na faru, by šel pan farář s Pánem Bohem. Zadačka prý umírá. Přivezli ji včera z Petrovic a cesta, ač krátká, prý jí dodala, vypravoval poslík ve faře. Slyšel prý to na vlastní uši od doktora.

Pan farář byl okamžitě na cestu připraven a vypytał se, nežli kostelník kostelíček otevřel, poslíka, zdali je doma starosta. Poslík odpověděl záporně.

„Tedy, dojde k Němcovům, do té Sodomy a Gomorhy a vyřídí starostovi, co jsi viděl a slyšel. — No, jdi přece, snad jsi mi rozuměl?“ —

Poslík nechtěl s barvou ven, konečně doložil, že mu starý pantáta zakázal k Němcovům jíti. Jest prý celý vyměněn a není s ním žádná řeč. Tak rozlíceného jej nikdo dosud neviděl. Syna prý se odřekl a umře-li panímáma, že prý se stane neštěstí.

A stalo se.

Staříčkový farář pohnul poslíka přece, že k Němcovům zašel a Vojtíkovi o sběhlé události zprávu podal. Zvuk zvonku dosvědčil pravdu slov poslíčkových a v tom viděl již Vojtík staříčkého sluhu Páně k Pavlovu spěchatí.

Rychle popadl kabát a čepici, aniž by komu z domácích co řekl, a spěchal za farářem.

U Zadáků bylo Boží dopuštění. Děti plakaly, dědeček chodil po statku lomě rukama, a čeleď nečině po dvoře popocházela, stírajíc si slzy z očí. Však měla proč plakati. Andulka jim nebyla přísnou paní, nýbrž laskavou matkou, a všichni by byli raději sami zemřeli, nežli aby jejich dobroditelka tak hrozně trpěla a neb snad na věčnost odešla.

V tom zavzněl jasný zvuk zvonku, velebný kmet vcházel do vsi a brzy byl na prostranném nádvoří u Zadáků. Vše klesalo v prach a kořilo se nej-světějšímu Tělu Páně, jež pan farář nesl, a v malém okamžiku stanul ve světnici.

Andulka, bledá jako padlý sníh, byla pouhým odstínem oné švitořivé a veselé žínky a ležela na bělostném loži jako vyzáblý kostlivec. V pravici držela malý křížek, památku po zesulé matičce, upírajíc naň ustavičně uhaslý zrak, a ústa její šepotala modlitbu. Jakmile zaslechla pronikavý hlas zvonku, rozlila se po její bledém obličejí nachová červeň, a blahá záře vnitřního klidu opanovala mysl její.

Dlouho byl velebný pastýř s nemocnou samotou; konečně zavolal přítomné do světnice. Starý Zadák žalem o deset roků sestárlý vešel shrben první a blížil se k posteli, kde klesl na kolena, a kněz se počal s přítomnými modlití. Přítomní nemohli pro bol a slzy ani promluvití, a dědoušek jen úpěnlivě sténal. V tom vrazil do vnitř Vojtík. Sotva jej Andulka shledla, zbledla avšak opanovavši se, pokynula mu, aby přistoupil blíže. Přiblížil se tiše, jakoby cítil velkou tíhu nezměrné viny k lůžku nemocné Andulky a chtěl jí bráti za ruku. Tato odtáhnouc jemně ruku, zašeptala: „Tys ztratil právo, tisknouti ruku mou, zaprodal's právo otcovské, — zradil's víru, v níž jsi byl zrozen a vychován — odpouštím ti, co jsi na mne spáchal, neboť jsem katolickou křesťankou, — co jsi však probřešil na dětech — bled' odčiniti pokáním — to ti snad odpustí Bůh — obrať se k Němu, dokud ještě čas — ó Bože, Bože, — smiluj se nad — ubo-hý-mi sirot-ky!“

Křečovitý záchvat zmocnil se ubohé ženy. Starý farář stíral jí šátkem pot a třel jí sílicí po skráních. Konečně nabyla vědomí a pohlednouc na dítky, u stolu klečící, zavolala je k sobě. Tyto se vzbopily, a jedno po druhém líbaly rodiťelce svojí ruce. Tato, pocelujíc je, laskavě praví ukazujíc na faráře: „Zde jest otec váš, jemu vás odkazuji, buďte hodni — tatínek má mnoho starostí — a nebude moci — o vás pečovati.“ Na to klesla do peřin jsouc až k smrti unavena. Když se byla zotavila, prosila p. faráře, by se modlil modlitby umírajících, a nežli velebný kmet dokončil, ubírala se čistá duše Andulčina k nebeským výšinám, by sobě po strmé cestě vezdejší odpočinula.

Po odchodu pana faráře nastal ve statku teprve soudný den. Starý Zadák počal plakati, konečně zuřiti jako zběsilý a musel býti od čeledě násilně do komůrky odveden. Ubohý minul se rozumem.

Vojtík jakmile spatřil tento truchlý stav věci počal naříkati, konečně však rozvaha v něm zvítězila, a on počal uvažovati, co by nyní činiti měl. Došel k úsudku, že se nyní na věci více nic měniti nedá, Andulka svou jemnou povahou že se k němu do statku vůbec nehodila, a dal Rozárce v duchu za pravdu, když jí tato blouznivou nazvala. Nyní mu nastávala dvojí starost. Musí se starati o dva statky. Starý otec mu poklesek jeho nikdy neodpustí a ne-sejme z něho kletbu, již na něm byl vyřkl, to věděl dobře, — ač netušil ještě, jaké neštěstí starého otce potkalo a nepomůže mu v hospodářství. Prozatím se musí starati o pohřeb, a jakmile bude nejhlavnější ukončeno, již si nějak pomůže.

IV.

Nové volby do říšské rady zaujímaly veškerou mysl jak měšťáků tak i venkovanův. Strana výstřední, majíc po ruce různých zbraní proti straně starých, vystrkovala rohy své všude, rýpala do všeho a převracela stávající klid v bojistě, na němž chtěla zvítěziti. Rozeslala apoštoly po všech obcích, kteří hanili veškeré činy starých, vynášeli stranu výstřední až do sedmého

nebe, slibovali hory i doly; neodvislost, samostatnost a Bůh sám milý ví, ještě jakou ctnost.

I v okresním městě bylo několik schůzí. Ježto v Líbeznicích jsou občané smýšlení staročeského, odbývala se schůze „starých“ v místnostech obecního zastupitelstva, kdežto schůze mladých byla v místnosti okresního výboru. Krom těchto schůzí svolal ještě jakýsi Břinkal z Padřousova, zakladatel nové selské jednoty schůzku svých souspřeženců do panského hostince.

Nejvíce se každý těšil na řeč známého přemrštěnce a neznaboha pana Břinkala, který skutečně způsobil zadarmo vděčnému obecenstvu koncert pro poslech i pro podívanou. —

Jak se dalo s jistotou předpokládati, byla schůze mladočeského Břinkala velmi čteně navštívena. Takřka z každé obce byl někdo přítomen, a z obcí blíže Líbeznic ležících šly zástupy lidu na „světské kázání.“

Z Pavlova krácel starosta Zadák, veda se důvěrně s husitským hostinským Kvasničkou po náměstí líbeznickém. Za nimi šli Kozina krejčík, Bartoň a mladý Turek.

V panském hostinci byly obě prostranné místnosti posluchači téměř přeplněny.

V čele u stolu stál pověstný Břinkal se svým kamarádem a rázem hodiny desáté spustil svoji dobře nastudovanou řeč, která od 10 hodin do poledne v jednom rázu trvala.

„Ten člověk musí míti notaou náuru, kmotře,“ štouchl Rypáček z Petrovic, loktem krejčíka Kozinu z Pavlova.

„Ech, vy tomu rozumíte, jako koza petrželi,“ odsekl Kozina.

„Ať to dokáže náš farář, může-li, to je hlava, milý brachu, v celém kraji tábořském není takové.“ Všiml jste si, jak dovedl panu tajemníkovi odseknouti? „To je kos!“

„Ano, pozoruji,“ odvětil Rypáček, i že je Břinkal kosem, jěnom že mu nikdo nechce červy ze země sbírat, proto by měl raději při svém pluhu zůstat a do věcí náboženských a filosofických se nepouštět. Snad by učinil lepší pokrok nežli nyní, kde mu pole pomalu nic nevynášejí, poněvadž si jich nehledí.“

„Pst!“ ozval se mistr Jabůrek, „ticho tam, vždyť ničeho neslyšíme,“ a Břinkal pokračoval:

„Ano, co je sedlák? Bídny tvor, který musí první ráno vstávat a poslední na kutě se odebrat. —“

„To já také,“ ozval se jeden z občanů líbeznických.

„Pst —“ zasyčel Jabůrek.

„Kdežto kněz z 600 zlí. příjmu neplatí ani zbla daně, musí sedlák z každé hroudy zaplatiti. Aby byl stavu kněžskému roveň, potřebí jest, aby též sedlák měl jisté měřítko, dle kterého by měl daň platit a tu myslím, že by bylo spravedливо, aby měřítko to obnášelo 100 měr polností. Daň by měla býti vyměřena jenom z oné částky přesahující oněch 100 měr, a o to budu na říšské radě pracovati, počtíte-li mne svojí důvěrou. —“

„Výborně!“ zaburácel Kozina, „tak to má být. Sláva panu Břinkalovi, sláva!“

„Oho“, ozvaly se hlasy občanů líbeznických.

„Pst —“ ticho zasípal Jabůrek.

„Polnosti patří stavu selskému, rolníci, nenechte si je odcizit — vy pracujete v potu tváří, kdežto páni velkostatkáři sobě na tučných zajících, které vy jim vykrmíte, pochutnávají. Proč jim pronajímáte honitbu, což vy netrefíte zajíce snísti? Nejkrásnější půdu zabrali velkostatkáři — to musí být jinak — vracet musejí, co jejich předci našim otcům pobrali. —“

„Výborně!“ zahromoval husita Kvasnička, „ať vrátí i s úroky!“

„Pst — ticho,“ ozval se nezbytný Jabůrek.

„Kdo polností nemá, tomu se rozdělí panské pozemky, a velkostatkáři se ponechá 1000 měr, prohlásí-li, že je bude sám obdělávati.“

Rolníci; považte, jak s vámi šlechta nakládá! Či chce se s vámi sblížití a spřátelití? Přišel šlechtic kníže prosit tatíka sedláka, prosit o ruku dcery jeho.

„Nikdy!“ ozval se mladý Bartoň!

„Oho, to znáte málo kroniku českou“, ozval se Rypáček.

„Což kníže Oldřich a selská dcera Božena je nic?“

„Pst, nevytrhovat“ — ozval se Jabůrkův tenor.

„Za odebranou půdu obdrží velkostatkář náhradu od státu,“ pokračoval Břinkal dále v řeči své, mimo to převezme stát veškeré hypotekární dluhy, z nichž bude rolník po 16 roků platit dvě procenta úroků a bude kvít. —“

„Ale pro Boha, kde vezme stát takový kapitál, aby mohl —“, přerušil páně Břinkalovu řeč Rypáček.

„Pst, —“ rozkřikl se Jabůrek, „což musíte ustavičně ctěného pana řečníka vytrhovati?“

„Co pak máte v tomto sbromáždění jediné vy právo mne okřikovat“, — hájil se Rypáček, „od toho je předseda schůze; vy však už jiným nebudete, nežli váš soujmenovec pověstný rek Jabůrek, chcete jen ustavičně u kanónu státi a pořád ládovati“ „jako on.“

Hlučný smích a pochvalné tleskání rukou zahlučelo místností a předseda schůze, radní z Kokotic, sáhl ku zvonci a žádal o ticho.

„Ano, stát má ještě bohaté doly zlata, k nimž může sáhnouti, což tu nejsou wertheimky různých Rotschildů, Herzů, Bunzlů, Jeitelesů a Karpelesů? Stát si potřebný kapitál jednoduše vezme ze zlatých dolů těchto moderních vyřiduchů a bude nám pomoženo. —“

V takovém tonu mluvil pan Břinkal dále a rozehřál mysle posluchačů tou měrou, že mělo sto chutí ještě dnes se do wertheimek židů libeznických podívati. Hluk a rozruch mezi lidem byl tak velký, že musil předseda pod ochranou místní policie schůzi rozehnati.

Pavlovští politikáři ubírali se rovnou cestou do hostince „U mistra Jana Husa“, jakmile do vsi došli. K nim se přidružilo několik občanů stejného smýšlení z Petrovic.

V průčelí prostrané, čistě vybilené šenkovny, stálo velké poprsí mučenka mistra Jana na hlazeném černém podstavci, a hlavu jeho zdobil čerstvý zelený věnec.

U stolu seděl mladší učitel Čárka s obecním písařem Paragrafem a sestřenicí hostinského Kvasničky Rozárkou z Petrovic. Táž byla v plném proudu. Vypravovala o schůzi libeznické, již se též účastnila, chválila politiku pana Břinkala z Padřousova až do nebe a oba mužové jí úplně přizvukovali.

„Ah, to jsou k nám hosti, pěkně vítám,“ vítal hostinský hosty, jakmile byl svrchník odložil, „posadte se, pánové,“ a již letěl čepovat čerstvou chmelovinu. Hovor se otáčel kolem pana Břinkala a jeho slavné řeči, kterou všichni chválili, a usnesli se konečně, že budou voliti za poslance jenom jeho, ježto je se všech dosavadních kandidátů nejpůsobilejším a bude pravým zástupcem stavu selského. Zároveň slíbil jak učitel Čárka tak i písař Paragraf, že do volebního místa do Peřinova se na jisto dostaví — arcíť na obecní útraty — a tlačiti pomohou. „Tma musí konečně světlu ustoupiti,“ mínila Rozárka, „volbou touto se dokáže, že zář kostnické hranice nevyhasla z vnitra lidu zuboženého, tmářstvím a krutou porobou tak těžce zkoušeného. Selský lid musí konečně nabýti jasného vědomí, musí se vymaniti z této, abych tak řekla, zvířecí poddanosti, do níž jej kněžstvo svými báchorami v peklo uvrhlo. Naše mladé učitelstvo seznalo, na které straně je pravda a na které klam. Budoucnost patří nám, ctitelům pravého či-tého evangelia, k nám se kloní lid katolický a brzo bude kněžstvo úplně osamoceno.“ Takhle hovořila fanatická žena, vysílajíc ohnivé střely z oka svého k Vojtíkovi, který proti ní seděl.

Od pohřbu ženy své setkal se s ní po prvé. Zdálo se, že chce opravdu nový život počítí, neboť nevycházel, krom úřední povinnosti nikam, hledě doma pořádek udržeti, při čemž mu statečně Frantík pomáhal. Na starého

otce se nemohl již spoléhati; od smrti hodné Andulky s nikým nemluvil, z komůrky krom do kostela nevycházel, a nebýti malé švitořivé Andulky, ani by se sám neučesal. Tato jej ošetřovala s dětinou láskou se starou děvečkou, která již za staré panímámy ve statku sloužila. (Pokračování.)

L I T E R A T U R A.

Encyklika Jeho Svatosti papeže Lva XIII.: „O otázce dělnické.“ Tisk a náklad knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (V. Kotrba) 67 str. Cena 10 kr.

V ryk nynější rozbourené doby neomalými a zhoubnými požadavky socialní internacionaly, v směr četných více méně planých návrhů na rozluštění otázky socialní promluvila vznešená hlava Církve, důstojný náměstek Kristův, papež Lev XIII. Není divu, že celý vzdělaný svět s dychtivostí očekával slova sv. Otce; vždyť víme, s jakým obdivem čítány jsou encykliky jeho; vzpomeňme jen na encykliku z r. 1885, jejíž nezvratné důkazy o souhlasu náboženství katolického s vědeckými objevy a s vědou vůbec, rázem dobyly mu uznání všech učených, nepředpojatých hlav. Proto skládána byla naděje v nynější encykliku sv. Otce, jakožto nejvypovolanějšího rozhodce v otázce dělnické. A naděje ta sklamána nebyla. Bude-li všude dobrá vůle, řídit se slovy nejnovější encykliky, jistě nastane urovnání poměrů a upokojení svedeného, podněcovaného lidu dělnického. — Každým způsobem, praví se v encyklice, jest však v důležité otázce této nevyhnutelna činnost a námaha všech povolaných faktorů; míníme totiž panovníky a vlády, majetné třídy a zaměstnavatele, konečně dělníky samy. Však pravíme se vším důrazem: Nepřipustí-li se Církev ku platnosti, tož veškeré lidské úsilí bude marným, neboť Církev jest to, jež z evangelia hlásá poklad učení, pod jehož mocným vlivem utiší se spor aneb při nejmenším ztratí na své ostrosti; Církev jest to, jež duchu nejen ponaučení skytá, nýbrž působí u každého jednotlivce mocí na upravení mravů přiměřeným křesťanským předpisům. Církev zabývá se tím bez přestání, aby socialní postavení nižších vrstev užitečným zařízením zvelebila; ona jest prodchnuta tužbou, aby se síly a snahy všech stavů spojily ku podporování pravých zájmů dělnictva. — Již z několika slov těchto patrna ona láska a upřímná snaha sv. Otce o třídu dělnickou. Vrozená mu dobrota srdce, důmysl, moudrost, bystrost ducha září z každé řádky, celek prozrazuje nám, že mluví k nám veleduch, jakým málo která doba může se honositi. Proto jest třeba, by předležitá slova sv. Otce dostala se hlavně mezi lid, o který krutý zápas vedou nevěrci, chtějíce míti z lidu slepý nástroj svých zkázonosných snah a vášní. Kéž otevrou oči dělnictvu slova nejvyššího pastýře lidstva, a do pravého světla postaví šlechtné smýšlení Církve katolické k dělnictvu.

'Obsah „Obrany víry“:

Příčiny neúspěchu Ježíšova u židů. (Ukázka z díla „Jésus Christ par le père Didon.“ Dokončení.) — O mši svaté. (Dle Bened. Stim. podává Vinc. Bosáček. (Pokračování.) — Sestra Cecilie. — Svätý Jan dobrodincem chudého studenta. — Noc starého Jakobína. (Napsal Jan Pauly.) — Kletba otcova. (Časová črta od Ant. Plačka. Pokračování.) — Literatura.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budíž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

O mši svaté.

(Dle Bened. Stim. podává Vincenc Bosáček.) (Pokračování.)

Epištola

Dle příkladu Pána a mistra svého, jakož i plníce rozkaz Jeho (Mat. 28, 19.) rozešli se apoštolé, aby po vši zemi vyšel zvuk slova jejich — až do končin země.

Apoštolská horlivost pudila je vždy dál a dále, avšak láska k zplozeným slovem Božím synům a dcerám nevyhasla v srdcích jejich.

Nemohli zapomenouti prvních svých posluchačův, ani když už víra jejich vítězila nad celým světem.

Co zatím vždy k novým a novým mluvili zástupům — mluvili srdcem s nepřítomnými — v psaních.

Odpovídalič na jejich otázky, zvěstovali „nové učení“, zapuzovali bludy, poblouzené na pravou uváděli cestu, napomínali, varovali, k zmužilosti a vytrvalosti povzbuzovali.

„Hle,“ volá světec Zlatoústý, „apoštol spojen jest se všemi, i s těmi, kdož v dálece zůstávají i s těmi, kdož v blízkosti se nalezájí: s těmito políbením pokoje, s oněmi posláním psaní (poselstvím).“

Tato psaní (poselství) putovala pak z osady do osady, všem památku a obraz jich duchovních otcův v duši vyvolávajíc, je nadchnula pro víru a zapalovala vždy novým žářem lásky.

„Až tento list u Vás bude přečtén, pošlete jej do Laodicee, aby i tam byl čten a onen Laodicejských čtete i vy!“ (Coloss. 1, 4.)

Tak napomíná sv. Pavel Kolossenských a na Thesalonicejské píše: „Zapřisáhám Vás v Pánu, aby tento list všem sv. bratřím byl předčítán.“

Tak asi povstalo biblické čtení při mši svaté. Neboť, třeba se apoštol zřejmě nezmiňoval, aby tato psaní při mši sv. čtena byla, lze se toho do souditi, že se to při mši svaté dělo; vždyť neznáme jiných shromáždění prvních křesťanův, leč za příčinou slavení svaté synaxy, t. j. mše svaté (lámání chleba). —

A tu se čtly nejen listy sv. Pavla a vůbec sv. apoštolův, ale i učenníkův ap. sv. Polykarpa, Ignáce atd.

Jak asi jásala shromážděná obec křesťanův, když takový apoštolský list z daleka se k nim dostal. Netřeba připomínati, že byl čten hlasitě a sice tak, aby všichni slyšeti mohli.

Biskup ustanovil čtenáře (lektora), určil až kam se má čísti a pak vyloužil smysl přečteného — počátek kázání.

V nedostatku apoštolských listův čtlo se něco ze starého Zákona, zejména z prorokův.

„Shromažďujeme se,“ píše Tertulián, abychom čtli sv. písmo a dle něho své jednání pro rozličné časy zařídili.“

A sv. Augustin:

„V shromážděních čtou se písmo prorokův a apoštolův.“

Tato čtení byla více pro katechumeny, t. j. čekatele sv. křtu, aby se hodně ve svaté víře vyznali.

Poněvadž starý zákon jest příprava k nauce Kristově — jest takřka základ naší svaté víry — proto se čtlo více ze starého Zákona než z Evangelia, proto i v katakombách více vyobrazení ze Starého Zákona než z Nového. (Viz: Mojžíš vyvodící vodu ze skály, Daniel, Jonáš, Obětování Isáka atd.)

Výklad, exhorta, kázání nebývaly z počátku známy, vždyť se kázalo živým příkladem. Křesťané prvních století ve svém ustavičném soužení, v jich pronásledování, mukách a popravách těšili se stále divadlům sice pro jiné hrozným, pro ně však na výsost vzdělávajícím. Jeden mučenník kázal stu jiných mučenníkův. Tu nebylo třeba slov vybízejících ku životu křesťanskému; oni byli všichni svatí až na ty zrádce, jenž se jako vlci vetřeli do ovčince, ale i z těch mnozí příkladem souvěrcův napravili svůj hřích, odpad od víry — smrtí pro Krista.

Vypravování o smrti toho kterého neohroženého mučenníka velice přispívalo k utvrzení se ve sv. víře, a proto takové zkazky (popisy muk diakony neb notáry učiněné) čítány byly též při mši sv.

Konečně přistupují k čtením pod jmenem epištoly i listy biskupův a papežův, jich nařízení v zájmu Církve sv. (Ben. XIV.)

Teprv později uspořádal sv. Jeronym úryvky epištol dle obsahu a sice tak, že se s evangeliem doplňují, vysvětlují, objasňují.

Po ukončení epištoly odpovídá sluha oltární ve jménu lidu: Deo gratias = Bohu díky!

Věru záslužno, abychom z hlubokosti srdce svého Pánu vzdali díky za to božské naučení, jehož se nám ústy neb pérem Jeho poslance bylo dostalo. Bůh to nepovažoval za Sebe snižující, aby nám pozemčanům s nebe psaní poslal; „neb co jest,“ táže se sv. Augustin, „písmo sv. jiného, leč list (psaní) všemohoucího Boha na tvorstvo?“

Máme co děkovati za ten duševní pokrm, neboť ne samým chlebem živ jest člověk, ale každým slovem, vycházejícím z úst božích (Mat. 4, 4.); máme co děkovati za to sítě života, jež dobrotivostí Boží skrze ústa Církve sv. v naše srdce se rozsévají, aby sklíčilo, zrostlo a třiceti-, šedesáti-, stonásobný užitek přineslo.

Za času pronásledování bylo slovo: „Deo gratias“ heslem pro ostiáře (vrátné), po němž se poznali a v shromáždění pustili křesťané.

Ještě nyní jest dle regule sv. Benedikta „Deo gratias!“ oblíbeným pozdravem v klášteře.

(Pokrač.)

Noc starého Jakobína.

Napsal Jan Pauly.

(Dokončení.)

Avšak cíl se nedostavuje sám o sobě, nýbrž teprve po vyplnění jistých podmínek. Pohledneme-li do přírody, vidíme, že všechny bytosti plní zákony fysickou nutností a tím k cíli přicházejí. Avšak člověk jakožto tvor rozumný a svobodný není vázán k vyplnění podmínek dosažení cíle nutností fysickou; člověk jedná svobodně. Dříve věc poznává, zkoumá a pak teprve výkon svobodnou vůlí určuje. Člověk tedy ptá se po podmínkách cíle svého, on je chce a musí blíže poznati. A kdo může jej o tom poučiti? Ten, který člověku cíl dal. A kdo jest to? Ona bytost nejdokonalejší, která sobě život dala, vlila i duši nesmrtelnou hmotnému tělu a určila podmínky cíle. A to jest Bůh. Člověk tedy chce-li k cíli přijíti, musí poznati toho, kdo mu cíl dal, musí znáti podmínky cíle toho a musí je plniti. Tím tedy přichází v jakýsi svazek s Bohem a tento svazek nazýváme „náboženstvím.“

Toto nám postačí; dále nepůjdeme. Z toho tedy vidíte, že pouhý rozum vás nutně k víře vede. Ovšem musí býti prost všech předsudků.

Když slova tato pronášel, byli jsme již ve Würzburku. Vlak zastavil. On mi podal ruku a přátelsky mi ji stisknul, odešel. On vykonal úkol svůj věru řádně a moudře, a nyní nastávala úloha mně. Já jsem ho nechtěl poslouchati, ale on mně předčasnou jistotou ve své vítězství učinil zvědavým, já chtěl jsem mu námitky činiti, ale on tím více svoji opatrnou a přesnou řečí moji pozornost zvýšil. Duch můj snažil se všemožně chyby nějaké nalézt, ale nenašel; jeho slova vyvolala v rozumu mém souhlas skutečný. Rozum můj uznával pravdu slov jeho, ale vášeň se pustila proti němu do boje. V nitru mém zápasil rozum pádnými důvody s vášní, která zdřáhala se zřící svých dřívějších práv. Byl to boj tuhý, avšak krátký. Vášeň nabývala vrchu a rozum ustupoval, až byl přemožen mocnou sokyní na dobro — —

Od těch dob uplynuly tři roky. Neblahý tyfus, který v městečku našem zuřil, vyžádal si za oběť moji matku a neušetřil ani choti mé ani dvou rozmilých dítek mých. Drahá matička má ležela mezi květin a hořícími voskovicemi v jednom pokoji, v druhém sténala drahá choť má a téměř se smrti zápasila, a ve třetím leželi dva roztomilí pacholci moji, jeden nevěda o sobě, a druhý schvácen jsa prvními záchvaty této trapné nemoci. Byl jsem již všecek ztrápený probdělými nocemi a tíhou neštěstí celý zoufalý. Čím déle jsem prodléval mezi nešťastnými miláčky svými, tím hrozněji mi bylo u srdce. I odběhl jsem na chvíli do zahrady. Byla krásná noc červenová. Oko mé marně tékalo sem a tam, nespátklo nikoho; byl jsem tam sám a sám, jen zármutek, který hluboko ryl v srdci mém, byl mým společníkem. A já jsem hledal pomoci, já jsem hledal útěchy od někoho. Než marná touha! Zde útěcha lidská nedostačila by, ta byla by málomocnou. Avšak já přece jsem žádal pomoci, chtěl jsem zachrániti miláčky své za každou cenu. Nitro mé mně poučovalo o nějaké moci tajemné, která zná pomáhati, ale já ji neznal, já nevěděl jsem, kde ji mám hledati. Byl jsem sám na sebe odkázán. Tehdy jsem poznal plnost hrůzy osamělosti lidské a s ní spojené slabosti. Můj stav byl hrozný, přímo k zoufání. I pozdvihl jsem bezděky zarosené oko své k nebi, popatřil jsem na to množství světů nade mou a hledal jsem pomoci tam v těch výšinách nadhvězdných. A hle, v tom okamžiku opustila mě tíha, která svírala mocně nitro mé a já jsem pookřál. Mysl má zaletěla do minulosti a vyvolala v nitru mém ony důkazy o té nejmocnější bytosti, o lepším životě po smrti, které mi před třemi roky onen moudrý kněz v paměť vstřípil. Mysl má jaksi byla osvícena, a vůle má posílněna; já jsem poznával pravdu slov tehdy řečených a uznával beze všeho odporu. Vášeň mlčela v nitru

mém, byla potlačena velikým utrpením a tíhou neštěstí; rozum vítězil. Jakási tajemná moc ovládala celou bytost moji, já jsem sklesl do zarosené trávy na kolena svá, já vyznával jsem Boha, uznával svoji závislost na Ném, já ho prosil za odpuštění, že tak dlouho jsem se k němu hlásiti nechtěl, já volal k němu úpěnlivě a prosil v slzách, aby mně nebral miláčků mých, já jsem se modlil vroucně a zbožně ten Otčenáš, kterému mě naučila drahá matička má Odcházet jsem ze zahrady se sladkým vědomím, se srdcem potěšeným — — — A hle, ten mocný Bůh mě vyslyšel; v krátkém čase jsem se těšil se všemi svými drahými v plném zdraví. A od těch dob věří duše má pevně v Boha nejmocnějšího, já nejsem již katolíkem dle slova, nýbrž dle skutků — — — —

Dále starý doktor Marx nečetl. Vstal a rychlým krokem procházel svůj pokoj a přemýšlel. Najednou se zastavil, pravice jeho rychle se zdvihla a spočinula na rozpáleném čele. Snad chtěl zachytiti nějakou myšlénku, která mu prchala? Chtěl asi, ale nezachytil. Neboť znovu usedl do lenošky a cosi hledal v zápiscích zemřelého lékárníka. Pak počal čísti znova a slovo po slově zkoumal. Přemýšlel dlouho, dlouho do noci. Ve starodávných hodinách, které stály nad psacím stolem hrklo a udeřily dvě, když doktor Marx všecek jsa rozpálen a rozechvěn ubíral se na lůžko — — —

* * *

Professor Riedl nebyl již dlouho v Zalužanech. Starý přítel jeho, u něhož o prázdninách býval, spal klidný spánek na Zalužanském hřbitově již několik let. Riedl se dostal potom jen jednou již do Zalužan. Musil jeti skrz; i použil toho a zdržel se tam krátký čas, aby navštívil své známé. Sešel se také s Marxem; ale to nebyl již ten starý doktor; valně se změnil v postavě i v povaze. Byl již staříčkový, shrbený a sotva chodil; a ty jeho náhledy o společenském a náboženském životě valně se změnilly. Riedl v něm nepoznal starého Jakobína, nýbrž — „konvertitu“.

B í l ý k o s .

Úvaha od J. V.

Nebývá zvykem psáti kritiky o díle nedokončeném, než lépe jest zašlápnouti houbu na pohled sice krásnou, ale jedovatou, dříve než ji člověk neznající sebere. pozíje a si uškodí. —

Velikou reklamou před nedávnem uváděn do světa „bílý kos“, román od A. G. Barriliho, román to fantastický. Zvědav, jaký asi obr mezi romány spatřil zas světlo světa, vzal jsem, co se mi tak úsilovně podávalo a četl. Úvahu svou o románu tom, ještě ovšem ne celém jsem sepsal a tuto ji podávám.

Fantastický román! Román bez fantasmie skorem ani mysliti si nemůžeme; ale kde již v titulu čteme román fantastický, očekáváme již hojný výběr podivných věcí a dobrodružství. Než že by někdo román obsahu takového, jako má „bílý kos“ odvážil se vydati a obecnstvu ku čtení takřka vnucovati, přece jen velikým podivením nás naplnilo. Vezměme na př. fantastické romány Verneovy, v kterých sice náhoda a štěstí hlavní úlohu hraje, jako v románu našem: romány ty jsou morální, romány ty jsou i zábavné i poučné. Než kde zábava, kde poučení v „bílém kosu“? Má snad býti zábavou honiti se s hrdinou románu za různými ženskými po všech koučinách zeměkoule, s každou buď kratší buď delší dobu prodleti v užívání tělesném? Toť bychom přece jen pochybovali, že román, byť to byl třeba fantastický román, v tom spočívá, aby vykládal na každé stránce, jak hrdina tu do té tu do oné krásy

se zamiluje, s ní rozkoší tělesných užívá, které obzvláště s velikým uměním do všech detailů provedeny jsou; jen ještě schází k nim ilustrace, ač i ty daleko pokročily.

Než, prosím, pro jaké čtenářstvo jest román ten určen? Pro obecnostvo nejširší. Lze-li si mysliti s p. nakladatelem, že román ten do širších kruhů vnikne, že odběrately nalezne i mezi méně vzdělanými; jaký pak bude toho následek? Román takový pokazí všecku chuť čísti knihu lepší, román takový svede k tomu, že se čtenářům musojí dávatí stále ostřejší prostředky, aby se chuť ke čtení udržela — vede ke čtení a kochání se v románech, jako jsou Marino Marinelli, Klaus, mořský loupežník, Zákeřníci ve fraku a kutně atd. Tak děje se u čtenářstva méně vzdělaného. A u vzdělanějšího? Jednoduše počne čísti, ale když vidí jednu hloupost hromaditi se na druhou, odloží knihu, a aby snad podruhé s knihou se nenapánilo, nekupuje raději žádnou. Odtud ten nárek na trhu knihkupeckém o netečnosti našeho obecnstva. Než kdyby jen román ten přišel mezi dospělé. Však čtou „sborník ilustrovaných románů“ i menší, čtou jej studenti a školáci. A jaký následek toho? V srdce nezkažené pomalu ono bejlí se usadí, kdež ovšem na dobrou půdu přijde, všecky city pro krásu a dobro poznenáhla zničí a bejlí samo, t. j. mravní nákaza ujme se vlády. Zásady v mládí přijaté ne lehko se odkládají, a tu ovšem leccos dá se vysvětliti přirozeným pochodem, co jinak podivným by se zdálo, na př. proč mládež naše dospělá není již ona mládež zlatá, nýbrž mládež morálkou jako stanoviskem překonaným pohrdající, proč tolik mezi ní atheismu holdujících.

Lehkoť jest ze svatých věcí žerty si tropiti; narážku na náboženství napsati, nájezdy na katolické kněze činiti není obtížno ani u člověka nevzdělaného; vzdělanějšímu nad to i spisovateli je to pouhou hračkou a nad to i nezbytností. A kam to vede? Čtenář čte knihu a byť narážku tu ledabyly jen přeběhl, přece podstata utkví jemu v mysli a pak později nahodí se příležitost s vtipem, ježž byl četl, vytasiti se třebaš jen mezi přátely, odkud dále a dále jde. Odtud vysvětlujeme si, že tolik lží, byť byly takové, jako pěst na oko, o učení křesťanském církvi a kněžích jest mezi lidem. Toť vinou spisovatele, vinou knihy. Než všsmněme si i našeho románu! Ukázku jednu podáváme: „Ostatně ono učení, které viděl vyznávati v Brahmově pagodě, podobalo se proklatě učení jeho otců. Byla tu nejdůležitější tajemství tohoto, jako ku př. trimurti, avatára, narození Křišnovo z panny z Madury, příslušné pronásledování nevinátek, patriarchů, světců a t. d.

Otcové missií tvrdí (a možno věřiti všem těmto vážným osobám, které by dojistá netvrdily jednu věc místo jiné), že bylo v nebi předvídáno toto setkání, tato podobnost tajemství, ba ještě více toto předejití klamných před pravými. Neboť opravdu tajemství indická, ačkoli jsou o tisíc, dva i tři tisíce let starší, jsou falešná, jsou tajemstvími kovu, pravé vynálezy ďáblovy. Zlomyslník zuřil, že musil viděti, jak ničemný kousek, který byl provedl prvním rodičům lidstva, jest zvrácen velikomyslným milosrdenstvím. Tehdy mělo se všecko teprve státi, ale bylo přec již oznámeno proroky, takže dojistá o tom věděl, protože měl až do časů Jobových volný přístup do ráje. Poslyšte tedy, jaký zrádný kousek provedl. Vyčeniclav všecky novosti z nového Zákona, pan Lucifer zamířil do území Ganga, abychom tak řekli, daleko od pánových očí a připravoval chytře tajné vydání tajemství předpověděných, vydání hrubé celkem, jemuž se nedostalo té pečlivosti, které se mu mělo dostati od nás, ale pozorujte dobře, že se stalo dříve, dříve o několikráte deset století, jen aby mohl později tvrditi s drzostí jen sobě vlastní, že opis je originálem, a originál že je opisem.

Avšak vím, že ďábel je veliký čtverák! Však o ďáblovi vědí missionářští otcové více. Vděk jim, je starobylost víry indické věci zavrženou, a nikdo se nedá na ni chytiti.“

Čtenář, byť i vzdělaný, co si při tom má pomysliti? Snad má spisovatel pravdu, naše náboženství křesťanské není původní, jest vzaté od Indů, ná-

boženství to jest jen vynálezem a přispůsobením kněží. Z celého místa tohoto nedá se nic jiného dedukovati. V tom právě viděti onu chytrost spisovatelovu, který buď z pouhé nevědomosti, ač nedovědomost ta jest zaviněná, aneb spíše ze zlomyslnosti, aby náboženství křesťanské u čtenářů zlehčil a je proti němu buď lhostejnými neb nepřátelskými učinil, místo ono napsal. Spisovatel dříve než počne psáti, má se informovati a dříve než počne vtipy a šašky si tropiti, má si protříti zrak, aby lépe viděl, a ne sednout a psáti, byť to i hlouposti byly. Ona podobnost pak by mu divnou nebyla, kdyby byl alespoň, nechťéje snad čtením mařiti čas, zeptal se některého kněze, v Itálii jest jich dosti, o věci té, a byl by zvěděl, že národové všichni z jedněch rodičů pocházejíce, „přizjevení“ o přístím Messiáši, které jim Bůh v ráji dal, po rozejití se do nového domova s sebou přinesli a tam Bohem sobě samým ponechání, rozličně přetvořili a osobním tužbám a náklonnostem přizpůsobili, kult svůj tak si vytvořivše. Než línot bylo spisovateli o věci té se informovati, lépe jest vrhnouti urážku ve tvář křesťanství, znít to učeněji.

Aneb snad to má býti dokonce poučením čtenářstva, jež taktéž má míti na zřeteli spisovatel? Snad právě tím zamýšlel osvítiti mysle čtenářů, když jiné poučení v románu vybrati si nemohou?

Opakujeme ještě jednou, co již v předu jsme pravili: Kniha dobrá má i baviti, ale při tom i poučiti, má nás nejen po práci tělesné zotaviti a občerstviti, nýbrž má i na ducha působiti, jej zušlechťiti. A jak dostojí těmto dvěma podmínkám kniha naše? Co se tkne první stránky konstatujeme, že nikoho nezotaví po namáhání, že nikoho nepobaví, nýbrž toliko fantasií pro své oplzlosti rozbourí a unaví. Co se druhé vlastnosti týče, tu nejen neobsahuje ničeho k poučení, nýbrž nad to i čtenáře v omyl a na scestí svádí. Uváživše následky všechny čtení knihy té, nemůžeme nikomu ji ku čtení odporučiti, nýbrž varujeme před ní.

V z o r n ý u č i t e l .

Napsal + 11.

Jest známkou doby naší, že v illustrovaných časopisech všeho druhu uváděny bývají před zraky obecenstva podobizny mužů záslužných, v práci na poli národním proslavených, a obrazy ty provázeny bývají sloupci životopisu oslavencova a jeho blahodatného působení v oboru, jež si zvolil za úkol životní, by v něm člověčenstvu platných služeb prokázal. Dle všeobecného zvyku prohlížím si i já také periodické časopisy naše, i denní listy mi přijdou do ruky, ale odkládám nová a nová čísla našeho světa časopiseckého se spravedlivou výčitkou a v mrzuté náladě, že nikde v žádném listě českém nenalézám (ale učitelský časopis některý snad přece něco přinesl?!) ani nejzadnějšího koutečku věnovaného zásluze přec tak rozhodné, síle v našem společenském životě tak platné, muži, ač veřejnosti ovšem méně známému, přece však plnou měrou veřejného povšimnutí a uznání hodnému, jedním slovem — nevážíme si tiché ale vydatné práce, neuznávájce veřejně tichého, za to však vytrvalého a plodného pracovníka v našem dobrém lidu českém.

Ctění čtenářstvo, tato slova osobního svého uznání dovoluji si pronésti o starci 83letém, venkovském učiteli ve výslužbě, Františkovi Marešovi. a zdálo-li by se komu, že více cítím, než by mi skutečná věc a zásluha kmeta učitele, sešedivělého v poctivé práci pro lid náš venkovský, dovolovala, tu prosím, otažte se kruhů povolanych, kteří se stýkali s učitelem sestárlým, přesvědčte se o zásluhách jeho u bývalých jeho představených, ptejte se o mínění a úsudek lidu v širokém okolí městyse Nové Cerekve v okresu Pelhři-

movském, jaká byla činnost a pravá zásluha pana učitele novocerekevického, Františka Mareše, a co vám bude dáno za odpověď?

Odpoví vám krátce ale významně: „Taci mužové nyní se nerodí! Budiž mu země lehká, a odplatíž mu Bůh jeho práce, starosti a zásluhy, jež si pro čest a slávu Boží a prospěch lidu svěšeného získal.“

Tedy není více Františka Mareše mezi živými? Bohužel, není ho více. Klidně odebral se na věčnost před nemnohými dny a odpocívá již v chladné zemi.

Všimněme si života Marešova, jeho plodného působení a posuďme, jak vyplnil dny dlouhého života, jež mu Prozřetelnost uštědřila. Oslavenec náš narodil se v Plané u Tábora dne 27. listopadu r. 1807. jako syn chudého kováře. Prvním učitelem jeho byl Jau Wiedemann, který pozoruje v žáku svém zvláštní schopnosti a náklonnost k učení, staral se o to, aby se připravoval k stavu učitelskému. V době tehdejší bylo Marešovi přetrpěti mnoho svízele a útrapy. Ale čilý jeho duch přestál vše mužně. V květnu r. 1825. obdržel na c. k. hlavní škole v Táboře vysvědčení, že může jako podučitel působiti na městské škole. V září však téhož roku složil zkoušku v Českých Budějovicích, nabyt způsobilosti učitelské. Jako podučitel působil po dvě leta od r. 1825—1827. v Pacově. Na to byl přijat jako hudebník u městského kapelníka ve Sv. Hypolitu v Dol. Rakousích, kamž odešel, aby se zdokonalil jednak v hudbě, jednak v němčině. Byl tam půl roku. Druhou půl roku byl v Milčíně provisorom II. třídy. Od r. 1828—1839 působil v Mladé Vožici. Mezi tím časem odebral se na dvě leta na varhanickou školu v Praze, kde na vzorné škole složil zkoušky pro hlavní školy. Navštěvoval spolu kalligrafický ústav na c. k. universitě, vypomáhal v neděli a ve svátek při chrámech sv. Víta, Jiljí a P. Marie Vítězné, aby se zdokonalil v hudbě.

Dne 18. ledna 1839. ustanoven od budějovické konsistoře za učitele farní školy v Nové Cerekvi, a od doby té náležel Mareš stále až do své smrti městysu Nové Cerekvi, celé osadě a celému okolí.

Ve škole působil se vzácnou svědomitostí a horlivostí, přiblížeje vždy k mravnímu ušlechtnění a vychování žáků svých. Záslužná činnost Marešova ve škole byla oceněna i na vyšších místech. Tak pro neúnavnou pilnost a chvalitebné chování byl jmenován od budějovické konsistoře vzorným učitelem. Od místodržitelství obdržel pochvalné dekrety r 1846., 1851., 1853., 1868, 1869. Členem okr. školní rady Pelhřimovské byl pro důkladnou zkušenost a odbornou znalost od počátku jejího až do doby, kdy odešel na odpočinek. Poděkovací uznání od zemské rady školní obdržel r. 1871. Téhož roku, když nastal u nás nový systém školský, ustanoven řídícím učitelem v Nové Cerkvi. R. 1873. a 1874. vyznamenán byl od okr. rady škol. výrazem obzvláštní spokojenosti a uznání mu vysloveno. Konečně překonán namáhavými pracemi vyučování a jsa již v pokročilém věku, odebral se na zasloužený odpočinek, tuším r. 1883.

Pro dlouholeté působení svoje v Nové Cerkvi jmenován četným měšťanem jejím. Pro zásluhy o školství jmenován čestným členem Budče Jindř.-Hradecké. S p. vikářem Msgr. Lugrem, který mnohá léta v pevném přátelství s Marešem prožil v Nové Cerkvi, založil první Budeč na venkově po způsobu Pražské Budče. Byla to Budeč Novo-Cerekevická, která se přestělovala později do Pelhřimova.

Tolik mohli jsme se dopátrati o dráze života a o veřejné činnosti Marešově.

Jak to asi vyhlíží v Cerkvi a na osadě její bez Mareše, kterého již více není? Není možno, aby ho více nebylo, a aby mohla osada Cerekevická býti bez něho!

Představme si kmeta postavy nadprostřední, těla tenkého a přímého. Jen stříbrná blava jeho již se kloní, již se nahýbá k zemi, jakoby nemohla více býti zakotvena na hrudi a držeti se pevně a sebevědomě. Ba bedra jeho těžkým a dlouhotrvajícím břemenem obtížena již neměla té tělesné síly

jako v letech mladších. I zrak ho odpouštěl. Za to duch jeho byl stále čilý a jevil se v jeho živé řeči, chůzi a v rychlých pohybech: My, mladší dorost, jinak pana učitele nepamatujeme. Jakoby věčně byl v Nové Cerekvi a od nepaměti chránil ji a celou osadu jako anděl strážný od časů horších, a jakoby bděl nad mnohými syny žáků svých mnohých, jež byl rádně vyučil a vychoval.

Bylo by zajímavo sestaviti přehled a nějakou statistiku žáků Marešových. Počet jich byl by překvapující. Zaujímají snad všechna možná postavení v životě veřejném. Žáci, kteří z Marešovy školy Cereckické odcházeli kamkoli na studie, z pravidla na nich vynikali. Neobyčejné jest, že mezi žáky žijícího ještě Mareše počítali se i starci 70 a víceletí, na osadě cereckické pak 60letí. Tak se přihodilo pisateli této vzpomínky, že před čtyřmi lety smluvil se v Želci u Bechyně s jedním hostinským, který blahověl učiteli Marešovi, když se podivil ujištění mému, že jest posud na živu a zdrav, a mile na něho vzpomínal říka, že byl také jeho učitelem, nevím již kde, zdali v Milčíně neb v Mladé Vožici. Vzkázal stařeček 71letý stařečkovi Marešovi 80letému vděčný pozdrav, který když jsem mu, sešed se s ním, vyřizoval, jmenuje mu jménem vděčného žáka — starce, zazářilá laskavá tvář jeho a byl velice oblažen, že jsou ve světě lidi, kteří ho mile vzpomínají.

Nejblaženější chvíle byly připraveny čistě duši pana učitele v středu rodiny, mnohá léta uprostřed rodiny pana zetě jeho Pojezného, řídicího učitele v Nové Cerekvi. Slavila-li se nějaká památka rodinná, jako jmeniny Marešovy, drahé choti jeho, neb jmeniny p. řídicího Pojezného, aneb o pouti svatojakubské neb o štědrém večeru a j., aj tu zářila tvář důstojného děda, ba praděda. Mohl se kochati s čipernými a milými vnuky a vnučkami, mohl ponořiti duši svou v andělské bytosti svých robátek. Díky vzdával Bohu, že jej opět jeden rok zachoval k radosti a blahu všech shromážděných; a všech přátel a hostů pozornost byla věnována drahému otci.

Rodinné poměry Marešovy byly vzorné a příkladné. Byl chotěm něžným a otcem starostlivým. Bůh mu dal dočkati se na dítkách a vnučích svých jenom radosti. Jediný syn jeho Václav jest řídicím učitelem v Hbitech u Příbrami, tři dcery jeho jsou pí. Kopřivová, choť knihkupce a obchodníka v Pelhřimově, pí. Pojezná, choť říd. učitele v Nové Cerekvi, a pí. Krejčová, první choť ředitele měšť. školy v Rychnově nad Kněžnou. Zalkala duše jeho, když ztratil dobrou dceru svou, pí. Krejčovou. Ale hrob její na hřbitově cereckickém a něžné přátelství, jež rodina pana ředitele s rodinou Marešovou a Pojezného až do dnes udržuje, nahrazovaly mu ztrátu její. Zvláštní radost měl pan učitel vždy z vnuka svého Dobroslava Krejčího, právníka, jenž zdárně studie své právě dokončuje a tento rok ještě hodnosti doktorské dosáhne. Nemaleu rozkoš působil mu i vnuk Jeník Pojezný, který studuje na gymnasiu v Pelhřimově.

O čistém náboženském životě Marešově svědčí mnohé krásné důkazy. Charakteristické bylo u něho, že po celý věk svůj a tím horlivěji ve vyšším stáří chodil každodenně na mši sv. a každý den aspoň na jedné ze dvou mší sv. hrál na varhany. To bylo jeho zvláštní potěchou. Byl Mareš učitelem z těch starých, dbalých dob, kdy skoro každý učitel byl všestranným hudebníkem, dovedným učitelem hudby a pilným pěstitelům hudby a zpěvu chrámového. V tomto směru zásluhy jeho o kůr kostela Novo-cereckického jsou nezměrné. Celé svazky hudebních skladeb, mší, vloček, různých zpěvů — vše to jest rukou Marešovou opsáno, snahou jeho zakoupeno, zavedeno, nacvičeno. Každou neděli a ve svátek až do jeho smrti byly v Cerekvi o Velkých službách Božích instrumentální a vokální mše, jež sám Mareš vždy řídil. Na nástroje, noty a potřebné náčiní měl sám dohled a dbale je ukládal na svá místa a uschovával.

A což když zasedl za varhany o ranní v neděli a ve svátek a ve všední den po celý rok! Tu radost bylo poslechnouti zvučný a plný hlas varhan. Ruka jeho jakoby jezdila po klávesách, pedály nepostačovaly zapadati do

klidných svých poloh. Jen hlava umělcova byla nakloněna, tvář zasmušena, jakoby pro něj zvuky vlastního umění, tóny nadšených písní neměly tolik platnosti a tolik vroucnosti, jaká byla buzena v duši mladého posluchače.

Tak zbožných, v katolickém přesvědčení pevných mužů, jako byl učitel Mareš, novější doby naše nerodí. Možno říci, že ve všední den i ve svátek byl první v kostele a poslední z něho odcházel. Mnohé církevní pobožnosti na osadě sám řídil a vedl, a to jak v působení svém učitelském, tak na odpočinku. Horlivost o kostel u našeho učitele nebyla na odpočinku zmenšena, spíše zvýšena. Byl představeným růžencových růží na osadě a s lidem v kostele modlival se sv. růženec. Po Velkých službách Božích každou neděli a svátek modlival se sám zvučným hlasem svým „Anděl Páně“ a po něm třikráte „Pochválena a pozdravena budiž Nejsvětější Svátost Oltářní,“ načež zbožný lid odpovídal: „A neposkvrněné početí Nejblahošlavenější Panny Marie“ Teu o krásný zvyk zavedl Mareš asi po r. 1856., kdy svátek Neposkvrněného Početí Nejbl. P. M. a úcta Jeho byly v Církvě veřejně zavedeny.

V prvních letech na odpočinku chodil Mareš v letních měsících stále ještě se školními dětmi každodenně na školní mši sv., sedával v kostele v poslední lavici, zpíval s dětmi mešní píseň při průvodu varhan a před odchodem z kostela modlil se s nimi hlasitě po třikráte onu krátkou sice, ale významnou modlitbu. Tento pěkný zvyk udržel se při školní mši sv. novocerekvické až dosud. Z toho patrně, jakým byl učitelem Nejsv. Svátosti Olt. a Rodičky Boží náš učitel.

Také nikdy neopomenul Mareš říkati s dětmi před sv. Přijímáním veřejnou zpověď a modlil se sám hlasitě modlitby po sv. zpovědi a před sv. přijímáním z modlit. knížky, a děti potichu modlily se s ním.

Při pohřbech zastával místo pěvce důstojně a pobožně. Kolik tak zesnulých doprovodil na ten cerekvický hřbitov a každému krásně zazpíval a mnohým dal zahráti a zapěti sborem vycvičených jím hudebníků a zpěváků! Kolikráte asi dojemně zazpíval v Cerekvi na hřbitově po každém pohřbu obvyklé ono „Milosrdný Bože, prosím za to“ atd.

Pevně doufáme, že se po skonání vzorného jeho života Pán Bůh znal „k své stvoření“ a že milosrdný Bůh znal se k tomu, jenž tak přčasto pokorně zpíval dále: „Neboť nejsem než popel a bláto, odpustiž mi moje provinění. Když budu na Tvém soudu státi, rač se k nám všem milostivě znáti, dej nám s Tebou v nebi přebývati.“

Svaté svátosti přijímal často se svou drahou chotí, v působení svém učitelském se školní mládeží.

Shoda Marešova s kněžstvem, zvláště domácím, byla nanejvýše vzorna. O tom může dáti skvělé svědectví vdp. vikář Msgr. Luger se svými kaplany jak dřívějšími tak nynějšími vp. Sobotkou. Msgr. Luger za 47 let svého kněžství až na krátkou dobu všecka tato léta s Marešem na osadě Novocerekvické působí. Přátelství jejich, vzájemná úcta, vzorné poměry obou vespolek a příkladná snaha v povolání dokazovaly, že může býti kněz a učitel, farář a řídící učitel v dobré harmonii, když se oba starají v první řadě o pevný základ a poslední účel svého vychovatelského a učitelského působení, totiž působíce v témž duchu pravých křesťanských zásad a v svornosti, ve věcech však občanských a všedního života se týkajících, když rozumně si vyhoví a jinak dosti obtížný život a stav si neztrpčují.

Farní dům v Nové Cerekvi nebyl Mařešovi nikdy kamenem úrazu. Tam často chodil s přátelskými city v srdci, tam se radil s duchovními a záležitostmi školy, kostela s nimi sděloval. Tak bylo za vikáře Vrzáka, faráře Cerekvického, potomního kanovníka a probošta Jindřichohradeckého, tak činil vždy i za Msgr. Luga. Za dobu skoro půlstoletí spolupůsobení jeho s Msgr. Lugrem ani slova nebylo ze žádné strany přerušeno, a bylo radost viděti dvě ty zasloužilé hlavy se stříbrným vlasem, ať byly kdekoli společně, zvláště však v mohutném a velebném chrámu Páně Novo Cerekvickém, který se těšil tak veliké přízni a pečlivosti obou těchto panů. Kdo současně pozoroval

důstojnou postavu a zbožné výkony Msgr. Luga při oltáři a ctihodnou postavu Marešovu na kůru u varhan neb při řízení mší figurálních — tomu musilo srdce zaplesati a k zvýšené pozornosti a pobožnosti při službách Božích povzbuzováno býti.

Zmíníme se o posledních dnech nezapomenutelného života Marešova a o jeho pohřbu.

Pondělí masopustní tohoto roku cítil se Mareš nevolným. Ještě snad ten den hrál při ranní na varbany, ale zdálo se mu, jakoby na jehly místo na klavesy sahal. Byla mu zima. Ulehl a v rodině bylo veliké zděšení. Báli se všickni o nenahraditelného miláčka. Dítka pana řídícího Pojezného hořce plakaly. Žádaly v zděšení na dědečkovi poslední požehnání, které jim snad udělil. Než Prozřetelnost dopřála stařečkovi i všem jeho miláčkům a bližším ctitelům, že ještě všickni mohli s ním pro tento svět se rozloučiti. Tak Mareš sám se vyjádřil k jednomu z posledních svých žáků, když jej tento o velikonočních navštívil: „Již jsem myslil, že vás, drazí přátelé, na tomto světě více nespátřím.“ Doufal pevně v svět jiný, než jest tento. Mareš dal se zaopatřiti sv. svátostmi od Msgr. Luga. Prudkost nemoci přešla, ztracené vědomí se vrátilo. Byl velice slab a proto připoután na lůžko. Ale jak smutno bylo starečkovi, že nemohl do kostela. Jakmile nabyl ve své nemoci vědomí a viděl, že nemůže se pohybovati, zaplakal, že nemůže do kostela. Po celý půst nemohl do chrámu Páně, a velice mu bylo líto, že ani první postní píseň nebylo mu dopřáno na varhany si zahráti. Poněkud síly nabyl, že mohl z lože vstáti, do lenošky se posaditi, ano několik kroků udělati.

Návštěv se dostalo v nemoci Marešovi velmi mnoho, a všechny ho těšily, zvláště pokud víme, potěšila ho hromadná návštěva čtyř duchovních pánů, kteří před Bílou nedělí přijímali v Nové Cerekvi zpovědi školních dítek. Byli to Msgr. Luga, vp. Sobotka, místní kaplan, vp. Rubík z Pelhřimova a vp. Mančal, bývalý jeho žák. Neméně těšil se na Bílou neděli, že ho navštíví ředitel obec. škol v Pelhřimové p. Ferd. Paulík, jenž, jak se Mareš vyslovil, jest také jeho vděčným žákem. Nemocný rozmlouval živě a dosti pevným hlasem, tak že většinou se soudilo, že s lepším počasím vrátí se mu také síla a zdraví.

Ale souzeno mu jinak. Sil ubývalo, a konečně asi 14 dní před smrtí bylo mu ulehnouti. Hned dal se zase zaopatřiti sv. svátostmi, při tom stále se těše, až nastane lepší počasí, že bude moci do kostela — s kterým prý se ještě nerozloučil. V nemoci modlil se sv. růžencem.

Když ho navštívil jeho žák, řídící učitel z Hor. Cerekve, p. Novotný, pronesl jemu přání, aby mu při pohřbu vystrojili pěkně figurální krásné Requiem české od Horáka. Ale dodal při tom: „Ale ať nikdo nechýbí, já bych vstal.“ Tak byl vždy zaujat pro důstojnou přesnost hudby a zpěvu chrámového ke cti a chvále Boží!

Mlčením nelze pominouti, jakým byl učitel náš vroucím ctitelem Rodičky Boží, a jak ho Ona za to vyznamenala a ukázala nám, že jest jeho smrt Pánu Bohu a Jí příjemna.

Povolal si totiž Bůh Mareše z tohoto světa právě ve chvíli, kdy v Nové Cerekvi byla konána velebná slavnost posvěcení krásné sochy a jeskyně Panny Marie Lúrdské ve farním chrámu Páně. Mareš věděl, že se chystá velká slavnost k úctě Mariánské a na oživení katolického nadšení milých osadníků. Také sám značnější částkou přispěl na velký náklad sochy a jeskyně, ale jen si přál toužebně, aby ji aspoň jednou mohl spatřiti. Velikou radost měl, když mu Msgr. Luga slíbil, až se trochu pozdraví, že ho v kočáře doveze do kostela podívat se na ni.

Před slavností, jež byla konána dne 26. dubna v neděli, určil ještě nemocný svému zeti p. řídícímu Pojeznému, jakou mši má k Velké vybrati. A sotva byla krásná ta slavnost dokonána, vypustil Mareš po 2. hodině odpolední svou šlechetnou duši.

(Dokončení.)

K l e t b a o t c o v a.

Časová črta od Ant. Plačka.

(Pokračování.)

Ztratil úplně paměť, a nevěděl o tom, co se před chvílí přihodilo. Jen když Vojtka spatřil, hrozil pěstí a počal zuřiti. Bez dohledu nesměl býti ani na okamžik ponechán. Starý farář vykonával poctivě poslední vůli nebohé Andulky, a vzal mladšího Jenka do fary. Zde jej připravoval do latinských škol, které se v sídle okresního hejtmanství v Peřinově nalezaly. Vojtka přestal již napomínati, na něho neúčinkovalo slovo, nýbrž pádná rána osudu, pročež klidně vyčkával, zdaž Vojtka setrvá po kruté ztrátě, jež jej umrtím ženy byla potkala, jak byl započal, na cestě pravé. Malou Andulku chtěl dáti šlechtný kmet do některého katolického vzdělávacího ústavu.

Též Rozárka chovala se na oko klidně; nenavštěvovala příbuzné v Pavlově a po pohřbu své švagrové nešla na obvyklé „funusné.“ Měla nyní, když mužské rady postrádala, plně ruce práce, kromě toho blížila se doba, kdy se měl dědic statku naroditi, tak že neměla pokdy plésti tenata, jimž by Vojtka na sebe úplně upoutala. Věděla nyní, že je hlavní překážka odstraněna, že nadejde dnes neb zítra doba, kde se stane ženou jeho a tím splněna její nejnroucnější žádost. O ostatní si hlavu nelámala. Oba chlapce, přilákala k své osobě úlisností svou, tak že tito sotva změnu rozeznají a malá „žába“, jak Andulku nazývala, nemá ještě tolik rozumu, aby se proti ní postavila v boj. Zvítězila zloba nade ctností, zvítězila nepravost nad pravdou, nedbajíc za jakou cenu. Jevila nyní chováním svým úplně klid, stala se jinou, tak že se sousedé s ní pomalu smířili a v duchu ji odprošovali. Přišel-li některý soused do neštěstí, byla Rozárka první na místě pomoci svou a získala si jedním tímto u sousedů lásku v krátké době, a veškerou vinu dřívějšího chování vrhali na nebožtíka Josefa. Almužnu udělovala hojně a bedlivě pozorovala konání a jednání Vojtíkovo, jemuž nezazlívala, nýbrž pochvalně se o něm všude zmiňovala a jej litovala. Úlisností svou spletla lidem rozum tak, že ani Vojtík ani Rozárka nebyli před soudem veřejnosti vinníky, nýbrž spíše obětí mrzké pomluvy. — —

„Však všichni nejsou takovými zaslepenci, jak myslíte,“ ozval se soused Rypáček. „Však vaše víra není dávno tím, čím ji reformatoři vaši chtěli míti. Ba tvrdím směle, že kdyby dnes váš Hus žil, odvrátil by se spravedlivou nevolí od učení, jaké vám vaši pastoři hlásají a měl by co s modliteben vašich vymetati.“

Mladý Bartoň odvětil. „Mluvíte, kmotře, jako slepý o barvách. Učení evangelické jest jedině pravé, neboť drží se jen toho, co je skutečně psáno.“

„Inu, komu není rady, tomu není pomoci. Mne nepředěláte, neboť věřím tomu, co můj otec věřil, a braši, ten byl zajisté mužem zbožným a rozšafným,“ hájil se Rypáček.

„Zase se pouštíte do neplodných hádek náboženských, sousedé,“ ozval se učitel Čárka. „Ať tedy dle vašeho mínění učil Hus bludnému učení, přece jest velikanem národa našeho a mužem, na nějž můžeme býti hrdými. On opravil český pravopis, on to byl, jenž dal českému písemnictví pevného podkladu, on to byl, jenž proti odpustkům hlasu svého pozvedl. —“

„Nepouštějte se do neplodných hádek náboženských, pane učiteli,“ vyrušil mladého filosofa soused Rypáček, úsměšně k němu blikaje. „Jsem katolickým křesťanem a nepřisluší nám o zesnulých nehodně mluvíti a je posuzovat. Nechme Husa Husem, přejme mu té slávy, o níž on beztoho nestojí, a kdyby jí byl zasluhoval, již dávno by jí byl obdržel a nemusel by čekati až na to unějnější zbrklé, osvícené století, rozumíte.“

„Ba nechte hádky a obraťte list,“ vmísil se v hovor mladý Turek. „Což sousedko,“ pravil otáčeje se k Rozárce, již jste nebožtíka oplakala? Pryč

s černým šatem, jste mladá, vdejte se, nebo se Honzík Kožerů zblázní, ne-
učiníte-li tak brzo.“

„Jste šibal, strejčku,“ zašveholila uzardělá Rozárka, již poznámka tato
velice vhod přišla, „na vdavky nemohu pomýšleti, to přece uznáte a kdybych
snad v duchu na ně pomýšlela, tedy není zajisté mladý Kožera předmětem
mých tužeb, ač je takto hodný a milý soused,“ při tom zasáhly ohnivé střely
opět Vojtíka, který se do ruda červenal.

Kvasnička, dobrý politikus a tajný souspřeženec své sestřenice uznal za
dobré kouti železo, dokud je horké a pravil: „Inu, nezlob se, Rozárko, Turek
nemyslel pranic zlého. Vdátí se musíš buď dříve nebo později. Od té doby
co je náš starosta vdovcem, nemůže na tvé hospodářství dohlížeti, neboť bližší
je košile nežli kabát. Kdyby se on oženil a měl se na koho doma spolehnouti,
spíše by mohl opět do Petrovic docházeti, jako to činíval.

„Ba ztratila jsem pravou ruku. Od pohřbu švagrové jsem dvojnásob ne-
šťastnou; dříve švagr alespoň někdy se přišel na hospodářství podívat, nyní
však je všemu konec. Bože, proč jsem tak opuštěnou,“ zaštkala ošemetnice.

„Nu, tak zle snad nebude, Rozárko; jakmile jen své záležitosti uspo-
řádám, dohlédnu též na tvé, vždyť jsem tvým zástupcem,“ rozhovořil se Vojtík.

„Inu, myslím, že by bylo nejlépe, kdyby se tak oba statky spojily v jeden.
Pan starosta je vdovcem a Němcová vdovou, jsou příbuzní, oba ještě mladí,
byl by z nich slušný párek,“ lichotil se Paragraf, sedící vedle Rozárky.

Tato jej pleskla jemně přes ústa, pravila:

„Co pak myslíte, to nemůže býti, co by tomu lidé řekli, beztoho se nás
dostí napomlouvali. Ba pomluva jejich šla tak daleko, že zavinila smrt hodné
Andulky, která mohla ještě notná leta u Zadáků hospodařiti.“

Vojtík však podrážděně vyskočil ze židle, zvolal. „A na vzdor všem
pomluvám, aby ty licoměrnice, které mne o ženu připravily, věděly, vezmu si
tě, Rozárko, jen budeš-li totiž chtít, nuže, chceš?“

„Ale, jdi švagře, taková věc se v hospodě neuzavírá, kdo mne chce míti,
musí k nám na námluvy,“ zašeptala Rozárka, plesajíc uvnitru svém, že tak
lehce Vojtíka lapila.

Kvasnička však pravil. „Ech, co, námluvy, ty mezi vámi býti nemusejí,
a pak zde nejste v hospodě, jste u přítele a myslím tudíž, že byste si mohli
dátí hned slovo.“

Paragraf vytáhl papír, napsal prozatimní svatební smlouvu, již Vojtík
s Rozárkou jako snoubenci a druzí jako svědkové podepsali.

Tak se stali mimo nadání Vojtík s Rozárkou ženichem a nevěstou.

Starý farář zaslechnuv tuto novinu, zarmoutil se velice a přfležitostně
s Vojtíkem o nové této záležitosti pohovořil. Tvrdohlavý Vojtík však se ne-
dal nižádným předstíráním od úmyslu svého odvrátiti, ba zatvrdil se na
faráře tou měrou, že se dal na úřadě s Rozárkou oddati civilně.

V.

Do Peřinova sjížděli se volitelové všech soudních okresů v hejtmanství,
by společně volili poslance do rady říšské.

Den před volbou bylo ve městě velmi hlučno po celé odpoledne až do
pozdního večera sjížděli se voličové, by se uradili o společném kandidátu.
Strana starých kandidovala hostinského Kalouse, strana mladých přičiňovala
se opět o kandidaturu doktora Stoklasy. Na svůj vrub kandidoval kandidát
zemské selské jednoty pověstný Břínkal z Padřousova. Hostince byly lidem
přespolním přeplněny, mezi lidem mňhali se postavy náhončích toho kterého
kandidáta, a hlavně strana mladých byla velmi dobře do boje vypravena.
„Pijte a jezte, sousedé, však to někdo zaplatí,“ pobízeli tlampačové venkovský
lid, který se nedal pranic pobízeti a sáhl chutě ke sklenici a k talíři, ač to
pak vše musel sám platiti. Hlučně bylo po celou noc rokováno a politisováno;
ráno časně přirazili nové zástupy s ranním vlakem, a nyní nastala všeobecná

dovolená i nedovolená agitace. Voličům byly listky hlasovací vyměňovány, neboť strana výstřední chtěla stůj co stůj proraziti. Hlavní oporou strany této byli voliči vyznání helvétského i augsburgského, kteří náruživostí nevšední vynikající, výmluvností svou pro stranu výstřední zdárně působili. Strana starých bojovala boj poctivý zbraněmi čestnými, a tak se stalo, že zůstal boj volební nerozhodnut. Následovala odpoledne volba druhá, užší mezi kandidátem starým a mladým. Břinkal když viděl, že by mohla strana mladých podlehnouti, vzdal se ve prospěch Doktora Stoklasy kandidatury a hlasy takto nabyté rozhodly boj volební ve prospěch kandidáta mladých, který byl též za poslance zvolen.

Užší volba byla velmi bouřlivou. Staříčkový farář Petrovický jsa též voličem, unikl jen ztěží pohanění a hrubému násilnictví. Téměř fanatickou zuřivostí brojily strany proti sobě.

Rozvážlivější voličové odjeli před užší volbou. Krejčí Kozina, písař Paragraf a jiní různí náhončí pomáhali statně vůdcům mladých, Vojtíkovi, Kvasničkovi a Bružkovi, vyplňující hlasovací listky s jménem doktora Stoklasy. Když pak byl výsledek volební znám, neznal jásot opojených vítězů žádných mezí.

V Pavlově byla uspořádána na počest volitelů slavnostní schůze „u mistra Jana Husa“, v níž učitel Čárka obecnstvu vykládal program mladých a zapěl s mladšími sousedy husitskou píseň „Kdo jste boží bojovníci“. Že byl ve schůzi té doktor Rieger mnohokrát na padrť zmařen, kdo by o tom pochyboval? Nyní chtěl býti o překot každý mladým, ba i ten staříčkový mlynář Nebozítek, sedmdesátiletý kmet, volil „mladého“, by svého pana zeté, učitele Čárku nepohněval.

V neděli rozhovořil se důstojný pan farář po cvičení se sousedy ve škole o volbách.

Tak se skončily památné volby sněmovní. Strana výstřední slaví slavné vítězství; věc spravedlivá odkopnuta, strana katolická ve svém citu hluboce uražena, za to pak strana nevěrecká jásá. Tot moderní pokrok našeho osvěceného století. Víra katolická čím více útisků snášeti musela, tím pevnější se stala. Pravdu její zpečetil smrtí svou na potupném dřevu kříže zakladatel její, vznešený vzor všeho dobra a vši lásky, Ježíš Kristus, a svatá krev Jeho přinesla veškerenstvu spásu, klid a svatý mír. Pročež útoky na víru rozplynou se jako bublinky v nivec. — Církev katolická stála, stojí a bude státi ještě i tehdy, kdy po různých mudrlantech ani památky nezbude, a nám věrným katolíkům nezbude jiného, nežli založiti spolek katolický a v něm soustřediti síly naše; pak v tomto středu rázně nevěru a novomodní mudrlantství, slovem. pérem i tiskem mužně potírati. Budeme-li v Boha důvěřovati, nezahyneme, nebo když Bůh s námi, kdo proti nám?“ —

A aby slova svá skutkem potvrdil, oznámil posluchačům, že jest volný, k účelu tomu tři sta zlatých věnovati.

Tak povstala ve farnosti Petrovické velká farní knihovna; nebo jak mile viděli staří občané, že jejich farář ochotně své úspory vydal pro věc dobrou a záslušnou, učinili mezi sebou sbírku, kteráž též tři sta zlatých obnášela.

Farář vyprázdnil velký pokoj ve faře, postaral se o potřebný nábytek a v brzku byly nové skříňe kol zdí rozestaveny a v nich plno knih obsahu zábavného i poučného. Samo sebou se rozumí, že knihovna, jsouc pod dozorem samého faráře, prospívala utěšeně a obsahovala samá díla cenná a obsahu mravného.

Sem chodívali nyní každé neděle a každý svátek farníci mladí i staří dlužiti sobě knihy. Po požehnání četl v čtenářské besedě důstojný kmet střídaje se s řídícím učitelem články z hospodářských anebo i politických novin, a tak se pomalu z malé besídky utvořila velká beseda pod názvem „katolická beseda pod záštitou sv. Petra a Pavla,“ patronů osady. Stanovy byly schváleny a činnost besedy započala. Údů měla beseda dosti, neboť žádali i farníci z cizích farností blíže Petrovic bydlících za přijetí.

Toho se strana mladých lekla, a starosta Vojtík, jsa nyní s Rozárkou oddán, pomýšlel též na zařízení besedy a svěřil se s plánem svým Kvasničkoví a mladšímu učiteli Čárkovi. Ve spojení s nimi založili v obci filiálku politického klubu krajského, a počali sbíratí příspěvky na knihovnu. Obecní zastupitelstvo povolilo k účeli tomu padesát zlatých, starosta daroval 10 zl. a tak sebrali po dlouhém sem tam chození 90 zl. Mladý učitel pak počal dopisovati si s nevěreckými moderními spisovateli a dožebraval se jejich pomoci, a tak v krátkce sbubnovali při politickém klubu knihovnu. Hlavní slovo arcíť měly knihy obsahu svobodomyšlného, jako: „Kněz Jan, Proklatec, Jeptiška, Král-bídák, Pašek z Vratů, Tajnosti inkvisice, Černý Papež, Řádění Jezovitů“ atd.

Sídlo klubu bylo v hostinci „u mistra Jana Husa“ v Pavlově.

Veškerí občané helvétského vyznání tvořili hlavní jádro klubu tohoto a občané z Laškovic a ze Zléhoště byli všichni i s pastorem členy jeho. K vůli těmto členům odebíraly se v klubu listy vyznání helvétského, jako: „Hlasy ze Siona“, „Hus“ atd. Že se četba spisů nevěreckých v Petrovicích a v Pavlově rozmáhala, byli hlavními původci Kvasnička a jeho čistá sestřenice Rozárka, která předčila i samého pastora v Laškovicích.

Vojtík přemýšlel nyní opravdově o to, pronajati statek Němcův a odstěhovati se do Pavlova. Když byl úmysl svůj Rozárce projevil, narazil na neočekávaný odpor. Licoměrnice tato bála se setkati se šíleným starým Zádákem, a mohl jí to Vojtík jak chtěl vyloupati, nepovolila a nechtěla o pronájmu ani slyšeti. Frantik je prý již statný jonák, a když bude mítí zkušeného nádvorníka, půjde to u nich jako na drátkách. Musel tedy povoliti a přecházlel ob čas ze statku do statku, což mu činilo mnohých nepříjemností. Takto uplynul dráhný čas. Nevěrecké knihy líbily se Vojtíkovi velice, a on maje po boku ráznou učitelku, dával spisovatelům nevěreckým ve všem za pravdu, počal láteřiti na katolický tisk i na jeho spisovatele. Když byla Rozárka muže svého osedlala tak, že s ním mohla činiti co sama chtěla, počala mu nadhazovati, že by bylo pro hospodárství výhodnější, kdyby se dal odepšati od katolíků a dal zapsati do matriky laškovické. Vždyť je bez toho tělem i duší jejich, k čemu tedy dvojí útraty. On jde v neděli jinam do kostela a ona též; zmaří se tím mnoho času. Za padesát roků nebude bez toho po katolické víře ani památky v Čechách a někdo musí přece učiniti počátek. — Lichotná licoměrnice vzala Vojtíka kolem krku, celovala a hladila jej tak dlouho, až jí slaboch musil slíbiti vše, co si vůbec přála. Aby však nemohl couvnouti, poslala pro bratrance do Pavlova a pro mladého Bartoně, kteří se v brzku do Petrovic dostavili. Kvasnička napsal dopis panu faráři, v němž mu oznamuje, že starosta ze svazku církve katolické vystupuje. Vojtík dopis podepsal a s ním se podepsali oba sousedé jakožto svědci a poslal jej po pohůnkovi na faru.

Že věci tak dopadnou, tušil farář, neboť znal podvratnou činnost fanatické ženy, která obětovala blaho celé rodiny, jen aby hříšnou choutku svou ukojila. Nepokusil se tudíž, aby Vojtíka opět na pravou cestu přivedl, jsa pamětliv slov umírající Andulky, že musí horší rána naň prikvačiti, aby se poznal. — — Rána ta se nad očekávání brzo dostavila.

VI.

Přestoupení Vojtíkovo k vyznání helvétskému učinilo velký rozruch v celé krajině. Většina sousedů jednání jeho zatracovala, neboť jim nebylo po chuti již dříve, že Rozárka dítě své dala v modlitebně Laškovické pastorem pokřtiti.

„Němec byl našincem, proč by tedy jeho děcko mělo býti helvétou,“ horlil soused Rypáček, domlouvaje to Vojtíkovi. Nepochodil však, neboť starosta jej zkrátka odbyl, že děcko není jeho, a Rozárka jako matka že si může činiti co chce.

V den přestoupení k helvetismu byla v Laškovicích velká slavnost. Modlitebna laškovická byla lidstvem přeplněna. Po ukončené slavnosti jeli hosté s pastorem do Petrovic, kde na ně čekalo opět jiné překvapení. Kvasnička dal totiž mezi tím, co se Vojtík jsa Rozárkou provázen, své rodné víry odříkal, zazdíti do průčelí statku „U Němců“ velký pozlacený, z kamene vytesaný kalich.

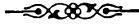
Rozárka překvapením hlasitě vykřikla, když spatřila v září sluneční třpytiti se v průčelí kalich, jakožto odznak, že od dnešní chvíle jest statek poctivému katolickému rodu vyrván. I Vojtík se usmál a pastor manželům vykládal o významu kalicha. Hosté zdrželi se dlouho do noci, konečně však se počali rozjížděti ze statku.

V týž den konaly se v katolickém chrámu Páně též slavné služby Boží, ježto byla neděle. Sirotkové po zvěcnělé Andulce přistoupili po vykonané zpovědi k stolu Páně. Frantík jsa členem katolické besedy, stal se jiným lepším člověkem a proléval hořké slzy na stupních oltáře za zbloudilého otce svého, který opustiv rodinu, vrhl se v náručí ženy lživé, která byla morální vražednicí drahé matičky, nyní pod zeleným rovem odpočívající.

Téhož dne měl pan farář velmi dojemné kázání o smíšeném manželství; varoval rodiče, by v sňatky nerovné a smíšené nesvolovali, všemožně se jim vystříhali a je jako nakažlivý mor považovali. Poukázal na příklad, který se na jeho farnosti udal, na následky z toho vzešlé a zapřísahal mládež, by si žádných známostí s jinověrci nečinila.

Veškerá osada propukla v hlasitý pláč, když se byl výtečný kazatel o ubohých opuštěných sirotcích zmínil, a všichni slíbili v duchu dle jeho moudré rady se zachovati.

(Pokrač.)

D r o b n o s t i .

Velebitelům práce — ctitelům Husa do památníku. Kdyby tak některý kaplan, farář, vůbec kněz katolický kázal: „Bída jest dvojí, bída v duši a bída v těle. V duši bída se nachází, když tato milosti boží nemá a Boha právě nezná, proto je hřích smrtelný, duše bída největší, ačkoliv toho bídní lidé nepozorují.

Vady těla jsou: práce, žízeň, lačnost, horko, studenost a zima, nahota, opilství a jiné bolesti, které se člověka až do smrti drží.“

Tu by ten klerikál byl za toho největšího zpátečníka a tmáře v „Září“ prohlášen za to, že se opovazuje práci počítat mezi vady těla atd. Kdo však ty slova tak pronesl — jak jsem je věrně opsal z Klatovských Novin z čísla listop. 1888 — nebyl nikdo jiný leč náš nešťastný mistr Jan Hus, v jehož pojednání: „O strastech a pomínulosti života vezdejšího“ tak nalezneš.

V tom zajisté souhlasil Jan Hus s Církví katolickou, která učí, že práce stala se s jinými nedostatky těla i duše za trest člověku po pádu Adamově.

Jen že Církev katolická dokládá, že touto prací, která za trest uložena člověčenstvu, můžeme si vydobytí zásluh pro nebe dle pořekadla: „Modli se a pracuj!“

Církev sv. práci posvětila; vy však, kdož dělníka zbavujete útěchy svaté víry — ať jste již chlebovárci nebo chlebohranci — činíte z dělníka pouhý stroj.

Tolik těm pracantům v modré kamizole za redakčním pultem.

* * *

Mají-li Luteráni, Kalvinci a vůbec protestanté kněze? V poslední době přisvojují si rádi pastoři úřední titul „důstojného farního úřadu“ a zavrhují název: „dvojtíhodného pána“. (Rabíni by zase byli rádi velebnými.)

Rozumíme, že by se rádi, co se týče důstojenství, vyrovnali kněžím katolickým. Necht si tedy, ať jsou „důstojní“?! ale důstojnosti kněžské v pra-

vém slova smyslu nenabudou, leč by se vykárali obětí a to zase obětí v pravém slova smyslu: darem, jenž se na oltáři zničí, ztráví.

V Novém Zákoně jest jediná oběť možna, oběť Kristova podle řádu Melchisedechova, a ta jest — mše svatá.

Poněvadž tuto zavrhl se svěcením kněžstva co modlářství, nemajíce obětí — nemají tudíž obětníkův — kněží pravých, nýbrž mají „kazately,“ „pastory,“ „faráře,“ „seniory,“ „superintendenty“ a třeba „biskupy“ vše bez apoštolské moci, bez obětí.

Můžeme mluvití o kněžích husitských, o kněžích utrakvistických (pod obojí) o kněžích třeba buddhistických — pokud mají obětí — ale nedá se mluvití o kněžích kalvínských či reformovaných, evangelických či luteránských.

* * *

H á d a n k a. V „Malém čtenáři“ č. 15. r. X. pro českou mládež Jos. Vilímekem pořádaném čteme stať: „Štítonoš a želva.“

Želvu zná každý, nikoliv ale štítonoš.

Štítonoš dle tamního popisu jest ryba 1 $\frac{1}{2}$ metru dlouhá; na svrchní části hlavy má desku podobnou štítu, jaký za dřívějších dob bojovníci nosívali. Dle tohoto štítu ryba ta sluje štítonoš. „Touto deskou na hlavě přisává čili přichycuje se k lodím, větším rybám, aneb i želvám, a drže se jich takto, dává se jimi štítonoš unášeti.“

Schází mu totiž vzdušný měchýř, pročež nemůže tak rychle plouti, jako by si snad přál. Pro nás jest vítanou kořistí; bude nám pomahatí při lovu želv.

A tak se děje. Ryba se uváže za provaz a pustí do moře, a když přilnula k želvě, chytí se tato, kdy se toho nejméně naděje, pak ale se obě jako jedna bytosť vytáhne.

Učiňme z toho podobenství či hádanku!

Kdo jest želvou a kdo štítonošem, když porovnáváme na vzájem církev katolickou a církev či lépe církvíčky akatolické, protestantské???

(Odpověď budoucně.)

* * *

Na hloupou otázku, chytrá odpověď. Katecheta se ptal letos brzy po velikonoci:

„Co pak se stalo na velký pátek?“

„Padal sníh!“ zněla čiperná odpověď nehloupějšího klučiny.

* * *

Která města byla potrestána ohněm a sírou: „Gomorha“.

„a — to napřed!“

„a — kuchyně.“

Obsah „Obrany víry“:

O mši svaté. (Dle Bened. Stím. podává Vincenc Bosáček. (Pokračování.) — Noc starého Jakobína. (Napsal Jan Pauly. Dokončení.) — Bílý kos (Úvaha od J. V.) — Vzorný učitel. (Napsal + 11.) — Kletba otcova. (Časová črta od Ant. Plačka. Pokračování.) — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

O mši svaté.

Dle Bened. Stim. podává Vincenc Bosáček. (Pokračování.)

Mezizpěv.

Epistola a evangelium nečítávaly se za starodávna na oltáři; oltář byl výhradně pro oběť ponechán.

Až dosud při tak zvané pontifikální mši (biskupem, opatem, prelátem s četnou assistencí konané) koná se začátek mše sv. až do obětování nikoliv na oltáři, nýbrž na stupních oltáře při neb před trůnem pontifikantovým.

Tudíž byly asi v těch místech, kde nyní kazatelný vidáme, neb aspoň na začátku kněžiště (presbytěře), ale hezky blízko k lidu, aby čtenáře dobře bylo slyšeti, umístěny podstavce větším dílem kamenné (ambony), na nichž sv. písmo položeno a odtud přítomným předčítáno bylo.

Jáhen zajisté přijal nejprve knihu od podjáhna, než došel k biskupovi, neb staršímu knězi, aby od něho přijal požehnání knihy i sebe (lépe svých úst), než byl učiněn zápal kadidla, než zase došel na místo, odkud mu bylo evangelium zpívati, uběhlo několik okamžikův prázdné chvíle a tuto časovou mezeru, aby vyplnil, zpíval chor tak zvané graduale čili mezizpěv, jenž po případě měnil se v Allelujah nebo traktus (táhlý smutný zpěv) neb zpívána píseň pod jménem sequence.

O těchto písních (mezizpěvech) platí, co napsal kdysi sv. Augustin.

„Jak mnohá slza uronila se v oku mém při zpěvech Tvých a hymnech! Jak jsem byl dojat, když Tvůj chrám plným chorálem zazníval. Ty zvuky dopadaly v sluch můj a mně bylo, jako by Tvá pravda lila se v srdce mé, tak že v něm vzplanul zár pravé pobožnosti. Slze mi tekly po líci, ale bylo mi při tom blaze.“

Tyto mezizpěvy byly a jsou:

1. Graduale čili zpěv stupní, t. j. na stupních — než se přikročilo k samému oltáři.

Obsah jeho jest větším dílem vyňatek ze žalmů, než přicházejí i jiné snímky ze sv. písma, neb dokonce sady nebiblické.

Graduale jest tak uprostřed mezi traktem smutným a jásavým „Allelujah!“

On naznačuje obtížnou pouť dítek božích po stezkách útrap a strastí — i po útěchyplných nadějích v budoucí život věčného pokoje. Povždy ale pro-

náš tento mezizpěv s ostatními mešními zpěvy (introitem, offertoriem a comunio) náladu toho kterého slavnostního dne neb památky.

2. „Allelujah!“ buď jest dalším rozšířením Graduale, anebo vystupuje samostatně — jakož se děje v čas velikonoční. —

Allelujah jest hebrejské slovo a znamená asi jako: Ať se chvála Bohu rozmáhá. Než v hebrejském jest toto Allelujah více než slovo neb výrok, na východě jest to veselé a radostné jásání (výskání podobné našemu sit venia verbo: ichuchul!) a proto nedá se přeložiti, spíše cítiti; a cítíme ho Čechové, Němci, Poláci, Francouzi atd. stejně, když kněz na bílou sobotu po epistoletě je třikráte po sobě s chorem vždy vyš a vyš povzneseným hlasem zpívá: Ale-eee-ee, ee-eelu-uujáh! Neb kdy na konci mši sv. po: Ita missa est! Allelujah, allelujah! odpovídáme: Deo gratias, al. al. A když tak ty vyšší toniny toho allelujah všemi jazyky všech národností klenbou chrámu až k nebi se povznášejí, tu zdá se nám, jako bychom opojeni samým blahem slyšeli nebeské sbory bez přestání, bez konce volající: Allelujah! Allelujah! Viz: Tob. 13, 22. „a po ulicích jeho (Jerusaléma) allelujah zpívati budou.“ Viz též: Zjevení sv. Jana 19, 1. Potom jsem slyšel jako hlas zástupů mnohých na nebi, řkoucích Allelujah! Spasení a sláva i moc jest Bohu našemu; a opět řekli: Allelujah!

3. Traktus. (Táhlý, vážný zpěv.) Tento se zpívá (případně jen čte jako ostatní zpěvy při tiché mši sv.) od neděle devítátnku (tři neděle před postem) až do velikonoce.

Stejně s fialovou neb popelavou barvou vyjadřuje tento mezizpěv po graduale lítostnou náladu Církvě sv., která jako by krok za krokem následovala trpčícího, kříž nesoucího Spasitele, nejsvětějšího ale i nejbolestnějšího ženicha svého na horu Kalvarii, až tam na velký pátek ustane a táhlý, smutný svůj zpěv zdvojnásobí.

Zníť pak traktus na Velký pátek po prvním čtení (Oseáše 6.) takto:

I. Hospodine, slyšel jsem hlas tvůj, a bál jsem se: zkoumal jsem dílo tvé a zhrozil jsem se.

V. Uprostřed dvou živočichův dal jsi se poznati; když dojdou léta, rozeznati se dáváš; když přijde čas, ty se zjevíš.

V. Když pak zkormoutila se duše má i v hněvu, ty na milosrdenství své pamatuješ.

V. Hospodin s Libanu přichází, a Svatý s hory stinné Fáran.

V. Přikryje nebe sláva jeho a chvály jeho plná jest země.

Habakukova modlitba na signot.

Druhý pak traktus po druhém čtení (Exod. 12.) jest následovní:

Vysvoboď mne, Hospodine, od člověka zlého: od muže nepravého vytrhni mne.

Od těch, kdož myslili na nepravosti v srdci, celý den strojili války.

Naostřili jazyky své jako hadi; jed hadů lítých jest pode rty jejich.

Ostříhej mne, Hospodine, od ruky hříšníka: a od lidí nepravých vysvoboď mne.

Od těch, kdož myslili podtrhnouti kroky mé.

Ukryli na mne pyšní osidlo: a provazy roztáhli sítě; podle cesty léčku položili na mne.

Já však řekl jsem Hospodinu: Bůh můj jsi ty, vyslyš, Pane, hlas prosby mé.

Hospodine, Pane, sílo spasení mého: zastínil jsi hlavu mou v den boje. Nevydávej mne, Hospodine, v ruce hříšníků; neboť smyslili si zle proti mně; neopouštěj mne, aby se nezvýšili . . .

Hlava obcházení a zatáček jejich; úsilí rtův jejich ať přiklopí je.

Spravedliví zajisté oslavovati budou jméno Tvé; a upřímní přebývati budou před obličejem Tvým.“ Žalm 139.

Tak asi rozpoložiti chtěla Církev sv. mysl věřících před čtením umučení Pána našeho Jezu Krista podle sepsání sv. Jana.

4. Sequence jsou zpěvy z IX. století, tedy novější. Původně sequence bylo pokračování v melodii beze slov, již chor přidal ku graduale. Později dány k melodii slova.

Nejznamenitější a nejužívanější sequence jsou: Velikonoční i Svatodušní (Příjď sv. Duše!); Božského Těla (Chval Sione! od sv. Tomáše Aquin.); Bolestné P. M. Stábat Mater — Stála matka; a sequence při requiem: Dies irae — den hněvu, již zde v překladu Sušilové podáváme:

Den ten hněvu s hroznou silou v popel spálí zem tu shnilou, jak dí David se Sibyllou.

Jaká hrůza stihne tvory,
když Pán přijde s nebes hory,
přísně soudit hříšné zdory!

Hlasna Boží po vůkolí
divným zvukem na mrtvolky:
„Vstaňte z hrobu“ zahlaholí.

Smrt a vesmír divem zblednou,
když vše tvory vstávat zhlednou,
jak se k soudu Páně zvednou.

Kniha bude na jev dána,
v níž jsou všechna díla psána,
aby byla prozkoumána.

A když Soudce k soudu vstane,
zjeví věci ukryvané;
bez pomsty nic nezůstane.

Co má smutná duše říkne?
před Pánem kdo se mnou klekne?
vždyť i ctnostný tam se lekne!

Králi, jehož vše se bojí,
jenž všem zdarma spásu strojí,
spas mne tenkrát, lásky Zdroji!

Račiz, Kriste, zpomenouti,
příčinou že Tvé jsem pouti;
nedopusť mi zahynouti!

Do úpadu mne jsi hledal,
kat Tě s křížem pro mne zvedal;
snad by's vše to na zmar nedal!

Hříšných Soudce spravedlivý,
schyl k nám zrak Tvůj milostivý,
dřív než přijde soud Tvůj divý!

Pro hřích mé se chvějí oudy,
v tvář se lejí studu proudy;
nechoď se mnou v přísné soudy!

Mářiny sňal's hříchův tíži,
lotra spasil's na zlém kříži;
milosť Tvá ať k nám se sníží!

Ač má prosba nezaslouží,
uděl, po čem duše touží,
ať ji oheň nepohrouží.

Církev učí evangeliu.

Přehledy katolických misíí posledních časů.

(Dle „Kath. Missionen“ sestavil Fil. Šubert.)

Kolébka křesťanství, s v. z e m ě, vykázati se může novým důkazem péče katolické církve. Jest totiž zařízena poblíž Jerusalema v klášteře sv. Štěpána od generála řádu kazatelského praktická škola biblických studií. Vyučovati se má ve všem, co by k náležitému porozumění písem sv. sloužilo. Proto vykazuje osnova učební nejen obvyklé předměty, ale i vycházky poučné po Jerusalemě (dvakrát za týden) a cesty do vzdálenějších míst svaté země — vždy za měsíc jednou na několik dní. Přijímají se klerikové a řeholníci od svých vrchních tam poslaní, bydlí v klášteře nebo v sousedním domě. První běh započal v listopadu 1890. Učí se těmto věcem:

1. Exegesi podle původního textu písma svatého (hebrejského).
2. Hebrejské řeči.
3. Assyrské řeči.

4. Výkladu nového zákona dle řeckého textu.
5. Arabské řeči.
6. Biblickému zeměpisu a archaeologii.

Vyučují řeholníci řádu kazatelského a jeden kněz světský.

Ze sv. země podíváme se do Syrie a sice do města Beirutu. Máme tam známého kněze řádu Ježíšova P. Fioroviče, o jehož socialním díle jistě jste četli. Poslechneme něco od něho samého, a sice, kterak zřídil svoji dělnickou kongregaci.

„Když jsem v šedesáti letech přišel do Beirutu, bylo zde málo kněží horlivých a málo křesťanů, kteří by víru znali a dle ní žili. I jal jsem se procházeti veřejné místnosti, krámy, a zval dělníky a jiný lid do naší kaple. Po třech nedělích teprve přilákal jsem čtyry, za týden potom osm dělníků. Abych více jich získal, zařizoval jsem po službách Božích pro zábavu malou loterii obrázků, růžencův a p. Znenáhla nabývali dělníci důvěry a přistupovali ke kongregaci, slibující víry lépe si vážiti. Měl jsem s nimi duchovní cvičení, a připravoval jsem je k zpovědi. Dalo to práce. Ale kdo se k tomu odhodlal, byl dobře obrácen na cestu pravou. Když jsem dal rozhřešení, vybízel jsem pokaždé, aby přivedli zase takové hříšníky, kteří ještě u zpovědi nebyli — a tak stávali se dělníci spoluapoštoly tohoto díla. Jeden z kajníků přivedl jich šestnáct, mezi nimi nejen renegáty, ale i lupiče a vrahy, kteří potom činili pravé pokání.

Po dvou letech kongregace měla nad 1000 členův a roste stále. Dělníci se rozcházejí a zase jiní přicházejí a dílo spásy šíří se jimi do všech končin Syrie.

Ze Syrie putovalo málo lidí do Jerusalema. I v té věci P. Fiorovič začal působiti, sám putuje s průvody dělníků a jiných lidí na sv. místa. Ze působení jeho je skutečně ceny trvalé, ukazuje tento příklad: Lupič jeden z Libanonu slyšel jeho kázání, byl u něho u sv. zpovědi, činil pokání a za své skutky dvacet let střehl douputa Libanonská, by překazil lupičství v těch stranách.

P. Fiorovič vycvičil si v Beirutu hudebníky a kapela jeho je velmi oblíbena. Tolik dovede jediný muž, silný Duchem sv., že není fanatik, mrzout, dokazuje právě jeho záliba v hudbě a pak láska všech svěřencův a vychovanců jeho.

Když jsme již v Asii, podíváme se také na syny Ismaelovy do Arabie. Také tam se hlásá víra Kristova. Ale není prý chudší missie nad tuto. Ani vody se nedostává, k pití destilují vodu mořskou. Mínlulé leto měli prý vody dosti — povodněmi a následkem toho povstaly nemoci, tak že sirotčinec Šejk-Otmanský se musil přestěhovati do Aden-Campu. Kostelův a kaplí nedostatek. Ve Steamer-Pointu slouží se mše sv. v bídné světnici missionářské štace. Také tam začíná spása v chudých chýžicích.

V Číně šíří se víra Kristova přes všechny svizele.

Z jižního Honanu píše missionář: Od r. 1882. máme nových šest stanic, kde jsem pokřtil na 300 lidí a mám ještě mnoho katechumenů. Do r. 1887. šlo vše plnou parou, potom nedostávalo se peněz a bylo třeba činnost trochu omeziti a upevňovati, co posud vykonáno. Napsal jsem r. 1889 a letos opět zbožnou knihu v čínském jazyce.

Stav této missie naznačuje pan apošt. vikář statist. tabulkou, ze které vysvítá, že tu mezi 10 miliony pohany a nekatolíky je 60 štací katolických ae 7000 katolíky, 12 kněžimi, 10 kostely, 48 kaplemi a 40 školami.

Apoštolský vikariat Kianguan řídí Jesuité. Hlavní města této církevní provincie jsou Sanghai a Nanking. Lidu 41 millionů. Působí tu s apoštolským vikářem 99 evropských, 21 čínských kněží a příslušný počet katechetův a jeptišek. Mají na 700 obcí křesťanských, nad 105 tisíc katolíků, nad 6000 katechumenův. Ve školách i sirotčincích zabezpečuje se spása na 50 tisícům dítek. Počet to potěšitelný, a sice hlavně z toho ohledu, že stále stoupá — již od několika let.

U hlavního města Šanghaje má řád ústav filosofický a theologický a kolej čínskou, a vydává dva časopisy. Mimo to několik sirotčinců pro hochy a několik pro děvčata, pak špitál pro staré lidi. Na různých jiných místech blízko hlavního města všeliké jiné školy, nemocnice, Vincenckou konferenci a také besedu (kasino).

Povodně lonské i tam značně škodily; nemoci, zvláště cholera po nich zuřila. Do 23. listopadu zemřelo i 19 missionářů, ze kterých zvláště P. Puntsher až do poslední chvíle cholerou nemocné ošetřoval a zaopatřoval. Lékárny missionářův jsou stále obléhány a kněží missijní nestačili ani zaopatřovati. Bůh již pomohl, ta metla zase přestala.

Apoštolský vikář z kraje jihozápadního Hu pe Benjamin Christiacus byl by málem se stal obětí hněvu pohanského na své cestě po vikariátě. Jenom ochraně Boží děkuje, že vyvázl velkému zástupu pohanů, kteří kamením, dřevem, a co po ruce měli, po něm házeli, až jeho nosítka, jaká v Číně vůbec jsou v obyčeji, úplně rozbili. Když prchl, chtěli sirotčinec, který právě byl navštívil, zbořiti. Ale tento skutek zabráněn byl místními úřady Se-Kui-Kyavskými. Svědectví, že v pohanech stále vře nenávisť proti křesťanům.

Také v Japanu potkává se víra Kristova se mnohou nepřizní. V okrese Tokio bylo minulý rok křtěno 267 dospělých, kdežto dříve více křtů bývalo. Je to následek všelikých politických převratů, které lid naplňují jistou nedůvěrou k missionářům. Za to křesťané Japanští horlivostí svou činí missionářům radost. Navštěvují služby boží z daleka a rádi. Obětují čas i namáhání, jen aby svou chudou kapli na kolik hodin vzdálenou v některé větší vesnici stojící navštívili. Hlavní péči missionáři věnují školám; mají je povoleny od vlády s podmínkou, aby učili dle svých a nikoli státních knih; aby prý učice dle státních knih, nečinili státní školy ničemnými. Tedy také — konfessionelní otázka školská.

V celém missijním obvodu severního Japanu bylo za poslední rok křtěno 1289 dospělých, 292 děti křesťanské, 571 pohanské a 26 bludařů přijalo katolickou víru.

V diecesi Nagasacké zuřila cholera. Nová stanice missijní otevřena je ve městě Kumamoto a okresích okolních. Rádi tam vidí missionáře. Dosud působili zde protestanté, katolického kněze neznali. Je třeba katechistův, je třeba kostelův neb aspoň kaplí. Zatím je zde missionář sám a slouží mši sv. ve své světnici. A pohanských kostelů v tom jediném městě je na 100. Kdy pak dopomohou věřící, kterým Pán požehnal, také jemu aspoň k malému stánku v oněch kočínách?

Indie.

V arcidiecesi Kalkutské šíří se evangelium utěšeně. Zvláště mezi horskými kmeny Uraony pracují missionáři horlivě. V noci spí mezi dobytkem nebo pod bídnou střechou, ráno čtou mši sv., pak učí a kází slovo Boží, radí lidem, poslouchají jejich stesky, křtí dítky, léčí nemocné, zaopatřují. Brahmíni a jiní pánové pronásledují tyto ubožáky jak mohou, když jinak nemohou, aspoň tím, že je zaplétají do processův a soudův, aby je potírali. Také luterští agenti chodí mezi ně a lákají je penězi, aby upustili od víry katolické. Nabízejí jedné rodině až 200 mark (100 rupií) za přestoupení. V jediném měsíci bylo v okrese Chota-Nagporském 6279 křtů ve 417 vesnicích. Ve vesnici Bendoře bylo na vánočních službách Božích 3000 lidí s prapory a hudbou. Evangelium Kristovo přijímají vděčně a zanechávají skutečně svých nemravů, nočních tanců, divokých známostí, a jiných hříchův. Také v okolí Barvajském mezi křesťany Birnskými, v kraji plném dravé zvěře a málo prozkoumaném horlivě se hlásá slovo Boží.

V apoštolském vikariátě syrsko-malabarského ritu jeví se i mezi pohany příchylnost k missionářům. Na visitační cestě Msgra Lavigne dávali se v zástupech křtíti. Stařec jeden v Edatuvahu ptal se v kostele křesťanském na víru a hned bylo kolem něho dětí a žen, učice ho dělali kříž a vypravujíce o Kristu. V Chettiparay dalo se 1000 pohanů vyučovati a pokřtíti

a to skoro najednou. Třeba jen více dělníků evangelia — a více podpory pro tyto chudé kraje.

Z diecese P un y, píše P. Weishaup S. J. z Wallanu, kterážto missie zasvěcena je srdci Páně, kterak se mu daří s pomocí vlády stavěti školy. R. 1890 v provincii bylo jich již 11, a to pro děti vyšších a nižších kast. Kastovní rozdíly jsou velkou překážkou ve hlásání evangelia. Děti z vyšších kast posud jsou pohany, z nižších jsou pokřtěny. Vyšším kastám záleží jen, aby děti znaly čísti, psáti atd. a missionář musí velmi opatrně zasévat malá semínka evangelia, aby si rodiče i děti neodpudivil. Kasty nižší přijímají přece slovo Boží otevřeněji. Při mši sv. se modlívali děti hlasitě, staří tiše sedí. Mezi kázáním stále projevují souhlas, volajíce při zdařilejších (podle jejich soudu) místech: „Ase. Tsik!“ (Výborně! Pravda!) Také v okolí bylo by třeba kaplí a katechistův. V missijní stanici samé je škola čtyřtřídní a cvičí se v ní též zpěv liturgický: Děti zpívají slušně Gloria i Credo, i ostatní liturgický text a několikery litanie. Minulý a předminulý rok panovalo v té končině sucho. Pohanský „kněz“ volal stále k bohům, až unavením dále nemohl. Zatím modlily se také dívky školní, ale potichu a beze křiku a déšť přišel vždy ještě v pravý čas.

Z diecese A lahaba du dochází prosba P. Baura Ord. Capuc., jemuž svěřena je péče tohoto okrsku, kde mezi 11 miliony pohany a mohamedány je pouze něco přes 2000 katolíků ve třech stanicích missijních — o pomoc. Missie zdejší bývala kvetoucí, ale nedostatkem kněží a podpory hynula. Lid je chudý, kastovnictví jej rozděluje na nepřátelské tábory, děti chodí zcela nahé, škol a učitelů katolických nedostatek, sirotčince nedostatečné. Zde tedy pole vydatné pro každého, kdo chce Kristovo království šířiti. (Dokonč.)

Byli aneb jsou Jezuité nepřátely národa?

Moravský „Velehrad“ přinesl před časem tuto novinu: „Dokouáno jest! Ano, dokonáno je dílo našich úhlavních národních nepřátel; Velehrad náš — odevzdán tyto dny řádu ctihodných OO. Jesuitů“. — (Dle „Hlasu“ čís. 122).

Vznešené heslo své: „Ad majorem Dei gloriam!“ — Tovaryšstvo Ježíšovo vždy naplňovati se snažilo. Již z hesla je zřejmo, že Jezuité nemohou býti našimi nepřátely, nerci-li úhlavními nepřátely; to dosvědčuje mimo jiné historie Mariánské Družiny pražské. Než aby makavě vynikla nepravdivost výroku, který je vysloven buď z nerozvážlivosti nebo neznalosti, k tomu buďtež následující řádky.

Jesuita P. Balbín napsal „Dissertatio apologetica pro lingua slavonica praecipue bohemica“, kterážto obrana byla vydána l. 1869. „Maticí lidu“ s titulem „Rozprava na obranu jazyka slovanského, zvláště pak českého.“ Stanovisko „Maticice lidu“ vůči Církvi sv., zejména vůči hierarchii je známo; proto předkládám několik rádek z téže knihy „M. l.“ o P. Balbínovi. — Překladatel ve „Připomenutí“ hned na počátku dí: „Neznám spisů, kterýž, pocházející z časův pro vlast naši nejsmutnějších, ujmál by se na záhubu odsouzené národnosti naší zřejměji, poctivěji, výmluvněji a srdnatěji, než tento spisek výtečného Balbína našeho.“ „M. l.“ zajisté Jezuitům nepodkuřuje. Dále dí tamže: „..... málo kdo tak srdečně ubolával nad úpadkem národa, jako kněží dva, totiž právě náš Bohuslav Balbín a Tomáš Pešina z Čechorodu.“ — A na konci „Připomenutí“ čteme: „..... přejí, aby (jmenovaná kniha) každému Balbínovu lásku k vlasti a nezlomnou jeho víru a naději v budoucnost národa našeho do srdce vlévala.“

Že v Tovaryšství nebylo nepřátel našeho národa, nýbrž upřímné účastenství v jeho životě, toho vzorný doklad podal exjesuita Jos. Dobrovský,

kterého „Česká společnost nauk“ hned od zřízení svého řadí k nejpilnějším členům svým. Palacký píše: „Když císař Leopold po korunování svém na království české veřejně sezení společnosti dne 25. září 1791. pocítl přítomností svou, — — — Dobrovský za předmět přednesení svého obral si „oddanost a věrnost národů slovanských domu rakouskému.“ Prosba, kterou k závěrce jménem statisícův připojil, aby Jeho Císařská Milost „národ český při mateřském jeho jazyku, drahocenném, tomto dědictví po praotcích, od neskromného útisku ráčila chrániti“, charakteristickým je znakem jeho smýšlení.“

Víme také, že Jesuita P. Plachý účastnil se osobně boje proti Švédům a tím lásku k vlasti a národu skutkem dokázal.

Přestávám na této malé ukázce z minulosti; pohledme na nynější syny sv. Ignáce. Kdo se rozhlédne po našich katolických časopisech, popatří na různá „Dědictví“ a Katolická nakladatelství, pozná obratné péro Jesuitů v jazyce českém, jimž pracují ve vědě i náboženské i světské, a s nevolí odmítne výrok „Velehradu“. Ale přátelství jejich k národu našemu pne se výše a vrcholí v péči o spásu nesmrtelných duší. Oltář, kazatelna, zpovědnice, sv. missie jsou výmluvní svědkové jejich lásky k českému lidu. Nebo jest-li jmní dobrodincem člověk, jenž škýtá časných statků, čím více zasluhuje toho jména ten, kdo pracuje o našem blahu věčném!

Často jim bývá vyčítáno, že ničili české knihy; ovšem, ale takové, které páchly bludem, jimiž pohoršení se rozsávalo. Kdyby proto jim slušel název „nepřítel“, to by hospodář, který zbavuje strom housenek a chroustů a vyhazuje plevel s polí, byl nepřitelem stromu a rolí.

Však dosti. Jesuitům dostalo se již větších urážek, oni unesou i toto zabzučení s myslí jasnou. Jejich dobré jméno tím nevezme škodu u jejich ctitelů. Sv. František Sál. srovnává dobré jméno s pěknými vlasy, které byvše ostříhány anebo docela oholeny, tím hustěji a bujněji opět rostou. A od nepaměti je přčetnými příklady dosvědčeno, že, kdo přátelství se světem nevyhledává, toho svět zná, ctí a v paměti chová. Nás katolíky těší, že jsou Jesuité všímání. Co napsal P. Svoboda o Mariánské Družině, totéž sluší zcela Tovaryšstvu, v němž Družina vykvetla a dosud kvete; proto vztahuje slova jeho k Jesuitům, končím: Nenávisť protivníků jest nám důkazem nezvratným, že Tovaryšstvo Ježíšovo jest výborné!

Dějepis sv. rouch v dómě trevirském.

Dle F. Marxe podává V. Josef Čečetka, duch. správce v c. k. trestnici Kartouzské.

(Pokračování.)

Dále nacházíme totéž vypravování, ač poněkud vykrášené, u Thiofrieda, opata benediktinského kláštera sv. Willibrorda v Echternachu, v druhé polovici jedenáctého století. Thiofried však vypravování Fredegarovo pouze vykládá, aniž co nového přidává, jmenovitě líčí, jak zbožně a vroucně tato „tunica“ — roucho Páně — bylo ctěno, an ji onen žid pečlivě uschovává, po delší dobu i bolesti snáší, než ji vydává, a jak blažení byli oni křesťané, jimž dopřáno bylo tento svatý poklad do Jeruzaléma provázeti. Konečně nalzáme totéž vypravování Fredegarovo, ač zkrácené, však nezměněné, u Siegeberta zembloverského, který žil na konci jedenáctého a na počátku dvanáctého století.

Zde máme dvě rozličná vypravování o rouše Páně, chronisty „tunica“ zvaném; jedno od Řehoře tourského, druhé od Fredegara, které se u mnohých pozdějších kronikářů až do dvanáctého století častěji opakuje. Jak nám

Řehoř ve svém díle „de gloria Martyrum“ r. 590 vydaném vypravuje, nalezala se tehdy (r. 590) „tunica“ nedaleko Konstantinopole, v jednom městě Galatie, kde ji lid ve velké vážnosti měl. Fredegar však říká, že v r. 590 (tedy v též roce, kdy Řehoř své dílo „de gloria Martyrum“ psal), byla „tunica“ ve městě Jaffé, a tam teprv na udání jistého žida objevena byla. Jak vidno, nedají se tato obě vypravování, jak je zde máme, spojit; obě, mají-li do slovně pravdivými býti, odporují tradici dómu trevírskému. Jak řešiti tuto záhadu? Možno nám mnohé věci uvést, které by hodnověrnost obou těchto vypravování velmi zviklaly. Řehoř tourský totiž jen dle pověsti vypravuje, a znám jest co velmi lehkověrný, jak již v něm opat Hilduin v dopise k císaři Ludvíku zbožnému: „Parcendum est simplicitati viri religiosi, qui multa aliter quam se veritas habeat aestimans, non calliditalis astu, sed benignitatis ac simplicitatis voto literis commendavit.“ Fredegar pak podává zprávu o události, od níž jak prostorou tak i časem, přes 130 roků, vzdálen byl. Tato událost, dle líčení Fredegarova byla velmi velkolepá, slavná, a udála se za pontifikátu Řehoře Velkého, patriarchy Jana (jejun. v Constantinopoli), ač řečtí spisovatelé se o ní ani slovem nezmiňují, u níž by přece muselo býti mnoho očitých svědků, kdyby se byla stala, jak on říká.

Ačkoliv se zdá, že povážlivé tyto záhady hodnověrnosti těchto obou vypravování i jich změnám, tak jak se v nich vyskytují, odporují, možno je nám nicméně, hlavně co se týče jich základu, za pravé považovati, aniž by samy sobě, tím méně tradici trevírského dómu odporovaly. Hlavní známku obou vypravování jest: že v tom neb onom městě Kristovo se chovalo neb nalezeno bylo. Západní spisovatelé, kteří takové vypravování slyšeli, jsou dobou i časem od oné záhadné události velmi vzdáleni, a předpokládají, že po Spasiteli nezůstalo žádné jiné roucho, než ono, jež ve sv. písmě se „tunica“ zove, a o němž říká, že bylo nesešíváné, při ukřižování od vojínů neroztrhnuté, že o ně metali los, a jak tradice vypravuje, že sv. Panna Marie je vlastnoručně tkala: tímto pak náhledem vedeni jmenovali každékoliv roucho Páně, o němž slyšeli že dosud jest, rouchem Páně, „tunica“, nesešívaným rouchem (tunica inconsutilis), používše k tomu všeho, co písmo sv. (St. Z.) prorocky a výpravně (N. Z.) o něm říká. Jim bylo nemožno, by se o nesprávnosti tohoto náhledu přesvědčili, an žádný kronikář neměl té příležitosti, by z vlastního názoru záhadné roucho spatřil, zdali známku má ve formě a ve vnitřní hodnotě sukně „tunica“ neb jiného roucha. Náhled, kterým kronikáři se řídili, že roucho Páně, o němž slyšeli, aniž je byli viděli, a je nesešívaným rouchem (tunica) jmenovali, a podobně i od jiných tak jmenovati slyšeli, jest mylným. Důvod, jak shora podotknuto, dle něhož nesešívané roucho do rukou ctitelů Páně se dostati muselo, platí i zde, že tak mohl se dostati i plášť čili roucho svrchní. Ačkoliv onen byl na čtyry díly rozdělen, bylo je snadno od vojáků dostati, v jeden celek spojití a sloučiti a tak z nich drahocennou upomínku na Pána míti; není pochybnosti, že i tak plášť — svrchní roucho — se zachovalo a s velkou pečlivostí někde uschováno bylo. Mimo toto byla ještě jiná roucha Vykupitele, která, jako svaté ostatky, jsou někde uschovávána; tak: obuv (sandaly), o nichž říká sv. Jan Křtitel, že není hoden rozváděti řemínky u obuvi Jeho. Sem náleží šarlatový plášť, jímž před Pilátem oděli vojáci Spasitele, by jeho hodnosti královské se posmívali. („A svlékše ho, přidělili jej pláštěm šarlatovým . . . Když se mu naposmívali, svlékli s něho plášť, a oblékli jej v roucho jeho, a vedli, aby jej ukřižovali.“ Mat. 27, 28—31.)

Neméně mohl se uschovati, jako sv. vzpomínka na Mistra, onen šat, jímž se Syn Boží při umývání noh přepásal, o němž říká písmo svaté: „Vstal od večere, a složil roucho své, a vzav šat, přepásal se. Potom nalil vody do měděnice, a počal umývati nohy učenníkům, a utírali šatem, kterýmž byl přepásán.“ (Jan 13, 2—4.)

Jak vidno nelze popírati, že na rozličných místech roucha Páně býti mohla a byla, a udání, že v tom neb onom aneb i ve třetím chrámě se

roucho po Spasiteli uschovává, nemá do sebe ničeho nepravdivého. Jest dosti možným, jak Řehoř tourský vypravuje, že v Galatii uschovávali roucho Vykupitelovo, a že on neb jiný je za roucho „tunica“, aniž by je byl viděl, nýbrž jen jak slyšel, považoval; podobně mohlo býti i jiné roucho v Jaffě, jak Fredegar a pozdější kronikáři vypravují. Poukázavše k tomu, že obě vypravování co dosti pravdivá vedle sebe obstáti mohou, zmíníme se o tom, co hlavně a jedině sem při porovnání těchto vypravování s tradicí dómu trevírského spadá, jak se později vyvinul obsah oněch vypravování od tradice dómu trevírského odchylicích, a jak se dokázalo zkouškou archaeologickou tohoto roucha, o němž udání starých kronikátů se zmiňuje, že jest ono skutečně nesešivaným rouchem, čili že jest spíše jiným rouchem. Tak zmíniti se musíme o rouše, které se nalezá v Argenteuilu, nedaleko Paříže. (Pokr.)

V z o r n ý u č i t e l .

Napsal + 11.

(Dokončení.)

Připadá nám, jakoby Blahoslavená Matka Boží zvláště si přišla pro svého ctitele u příležitosti slavnosti na počest Její v Cerekvi od množství zbožného lidu konané. Zdá se nám, jakoby byla schválně zavítala Rodička Boží do Marešova působiště, v němž po 52 léta Bohu, Jí samé a lidu českému věrně sloužil, aby jej sama přenesla do nebeské vlasti. Zdá se nám, že Panna Maria tomu nesčíslnému množství zbožného lidu, který přišel památku Její oslavit, výrazně prstem ukázala na zemřelého právě Mareše a řekla jim: „První a nejvíce se mi zalíbil ze všech ctitelů mých na vaší osadě učitel Mareš, jehož duši právě doprovázím do stanů věčných. Všichni, kteří snažíte se požívati radosti věčné se mnou v nebesích a přišli jste sem a chcete i v budoucnu své prosby mně předkládat a za přímluvu u Boha mne vzývat, následujte v životě svém Mareše! He, co vy mně první své prosby zde před mým obrazem veřejně předkládáte a celou osadu do ochrany mé poručíte, při příchodu svém mezi Vás prvního vyvoluji si pro věčnost nejstaršího a nejvroucnějšího ctitele svého, učitele a duchovního vás všech otce, Mareše, a to hned při slavnosti této. Následujte příkladu jeho a moje přímluva za vás u Boha vám zpomůže. Nebojte se, já jsem s vámi, já zmožu vše u Syna svého!“ — — —

Mareš nemohl býti více tělem účasten slavnosti mariánské, v Cerekvi v den úmrtí jeho konané. Ale jak asi bylo jeho duši, když slyšel zaznívati z tisíce úst ctitelů mariánských zbožnou píseň „Maria, o jméno plné slasti“, kterou zpívali s hudbou v imponantním průvodu slavnostním? Zpěv ten s průvodem hudby Mareš asi jistě slyšel. Průvod vyšel od školní budovy, v níž právě Mareš bydlel. Jak mu bylo asi v chvílích těch? Toho velikolepého průvodu viděti nemohl, ani tu řadu dítek školních s pp. učiteli, mládence a panny, řadu spolků místních s hudbou, 54 družičky, četné duchovenstvo, nemohl slyšeti slavnostní kázání svého milého žáka — kněze Antonína Mančala, nemohl účastniti se svěcení pěkné sochy Mariánské, jež vykonal přítel jeho dobrý Msgr. Luger, ač si přál obraz Panny Lúrdské aspoň jednou v chrámu cerekvickém spatřiti, nebylo mu konečně dopřáno řídit slavnostní figurální mši sv., ač ji ještě navrhl a určil. Avšak že myslí svou zalétal k slavnosti té Mariánské, že se dětinsky modlil k Rodičce Boží a Jí mocně vzýval a duši svou ve vetším těle do rukou Její odevzdával a duše všech svěřenců svých bývalých a osadníků Jí odporoučel — to můžeme na jisto tvrditi, znajíce jeho odevzdanost do vůle Boží vůbec a úctu jeho k Rodičce Boží zvláště. Tu osvědčoval stále i v nemoci tím, že se pilně modlil sv. Růženec. Mareš

zesnul klidně, jak řečeno, v neděli 26. dubna po poledni, brzy po dokonání slavnosti Mariánské v Nové Cerekvi.

Při první pobožnosti, která byla před sochou Panny Marie Lúrdské odpoledne téže neděle konána, oznámil vp. Sobotka věřícím četné shromážděným, že právě zemřel ctihodný učitel Mareš a vyzval ctitele mariánské, by svoje modlitby při této první pobožnosti obětovali za zesnulého. Tedy byly věnovány prvotiny modliteb ctitelů Rodičky Boží před milostným Jejím obrazem za spásu jeho šlechetné duše.

Tak podivně a přec tak krásně souvisela smrt Marešova s oslavou Mariánskou v chrámu Páně sv. Jakuba v N. Cerekvi, v chrámě to Marešově.

Pohřeb jeho byl slaven ve středu dne 29. dubna dopoledne. A to viděla Cerekev pohřeb, jakého ještě nikdy neviděla. Na něm se poněkud ukázalo, kdo vlastně zesnulý Mareš byl. Lidská vděčnost a uznání za platné zásluhy nebývá valná, takže často zklamání nalézáme a místo vděčnosti s nevděkem a neuznáním v nynějším světě se setkáváme. Ale kdo by mohl Mareše neuznati a jemu nevděčným býti?

Doprovodilo ho k věčnému odpočinku na 75 učitelů s p. inspektorem pelhřimovským v čele a 8 kněží zapělo mu „De profundis“. Také se dostavil ku pohřbu p. řídící učitel Wiedemann, syn to prvního učitele Marešova.

Účastenství obecenstva bylo překvapující. Hojnost přátel, množství ctitelů zesnulého, všechny místní spolky, mnoho lidu z místa i širokého okolí, ač byla polní práce. Mnoho dam z okolí zvláště z Pelhřimova přítomno. Četní byli i zástupci obce židovské v Nové Cerekvi a evangelíci sboru moravečského s p. kazatelem v čele. Mnoho věnců věnováno od obcí, rodin a spolků. Průvod dlouhý a spořádaný vedl Msgr. Luger s assistencí 7 kněží, přátel to a žáků zesnulého. V kostele byla všeska světla po celou dobu obřadů rozsvícena. Rakev spočívala v lodi před presbyteří. Řeč na kazatelně měl přítel oslavencův Msgr. Luger. Po slovech Šalomounových o marnosti světa líčil úchvatně působení, zbožný život veřejný zesnulého a vzorný život jeho rodinný. Mluvil o zármutku choti, dítek a vnoučat, o žácích zesnulého, a jak sám tratí v něm upřímného přítele, s kterým mu bylo po 47 let v radosti a pokoji působiti. Vzpomínka ta začínala bolestným „Můj Bože“ a končila pláčem kazatele i všech posluchačů. Jedno oko nezůstalo bez slz. Kdo nenahraditelného Mareše znal a jeho práce jen trochu oceniti dovedl, musl býti hluboce dojat. Následovalo slavné Requiem s assistencí, při němž skvěle provedeno bylo silami přítomných 75 pp. učitelů velebné Horákovy české requiem. Jak řečeno, vyžádal si je Mareš za živa. Řídil je i ostatní precisní zpěvy p. ředitel Fabian z Pelhřimova. U vedlejších oltářů slouženy smuteční mše sv.

Bože můj, vychoval celou osadu, tolik srdcí lidských vděčností si zavázal, všechny doprovázel na hřbitov — a nyní? Však bylo pozorovati, že přec to lidské srdce jest dobré, vděčné. Vroucně se modlil každý za duši otce Mareše při slavném jeho pohřbu. V den ten vážen jako duchovní otec. Líbali mu naposled ruce nejen školní žáci ale i velcí a dospělí.

Truchlící choť a rodinu potěšilo množství soustrastných dopisů a telegramů.

Odešel od nás otec Mareš, a my jsme sirotky. Kdo nám ho nahradí? Mareše nenahradí v Nové Cerekvi nikdo! Již proto ne, že nikomu asi nebude dopřáno působiti tam nepřetržitě plných 52 let.

Nemůžeme přivyknouti myšlence, že by ho více nebylo, zdá se nám, že to ani pravdou býti nemůže, že více než je pro Cerekev a celou osadu. Bohužel odešel, nevrátí se nám již. Jen jeho zářný příklad k nám mocně volá, abychom ho následovali v životě, jen jeho ctnosti vyzývají k napodobení. Zásluhy pak jeho připravily mu nevyhladitelnou památku v celé osadě. Vždyť ji celou odchoval a vyučil. A děti žáků jeho a těchto dětí potomci a pokolení budoucí na osadě nechť vzpomínají na něho a nechť měří svoje učitele, které budou míti, dle vzorného učitele Františka Mareše, jsou-li mu podobní a mají-li takové vlastnosti, jež jsme na Marešovi shledali.

Máme sice dosti řádných svědomitých a čistě křesťanských učitelů mezi lidem českým. Ale po smrti Marešově, zvláště v den pohřbu jeho bylo slyšeti od každého, kdo ho znal, slova: „Takoví se více nerodí.“ Jest to nejvyšší uznání, jež se smrtelníku na zemi dostati může od lidí a platí daleko více, než všelijaké záslužné kříže a vyznamenání, jež pryč Mareš za své 60ileté výtečné působení v učitelském povolání dostati měl, ale nikdy, pokud víme, nedostal. Než — odměny a vyznamenání na věčnosti jsou důležitější a ceny trvalejší. A ježto tak krásný byl život Marešův a tak záslužný, křesťanským duchem tak proniknutý a nábožensky spořádaný, nelze než s jistotou doufati, že ho Bůh korunou slávy odměnil.

Nehynoucí čest budiž památce jeho!

Dejž jen Bůh, aby národ český měl na každé osadě mezi učitelstvem druhého Mareše!

Dobytí Cařihradu Turky. *)

Napsal A. Majkov. Z ruského přeložil František Žák.

Hned od starodávna, sotva že země ruská se pokřesťanila, povstaly u nás velice přátelské styky se všemi pravoslavnými cárstvími — s cárstvím Bulharským, Srbským, zvláště pak s Řeckým. Bulhaři a Srbové jsou tého slovanského rodu jako Rusové; jazyk jejich i nyní ještě málo se liší od našeho jazyka církevního. Oni přijali křesťanství 100 let dříve než Rusové a proto měli již dávno množství knih církevních a historických přeložených na jazyk slovanský — a knihy ty přicházely i k nám. Od téchže Bulharů a Srbů dostalo se nám prvích našich kněží; ano i potom ještě vždy mnoho jich přicházelo na Rus, z nichž mnozí vybírání byli u nás i za metropoly. V Rusku vždy bylo známo, co děje se v oněch zemích; tamější události mzdy zapisovaly se v našich letopisech zároveň s našimi a řeckými a čítány bývaly určenými lidmi písem znalými. Krátce lze říci, že onino národové žili s námi v nejužším svazku, a církve jejich, t. j. bulharská, srbská, valašská (v nynější Moldavii a Valachii) a naše všecky pravoslavné byly jako sestry, vykvětší ve stínu společné matky své — církve cařihradské.

Konstantinopl, čili jináče Cařihrad, byl pro celý Východ velikou instancí, odkud vycházelo světlo všeliké moudrosti i ve věcech víry i v každické vědě. On všemi pokládán za město posvátné, protože byl i založen svým zakladatelem, Konstantinem Velikým, císařem římským, na zemi posvěcené na znamení konečného vítězství křesťanství nad dřívějším pohanstvem. Do Konstantina Velikého žili římscí císařové. Jsouce ještě pohany, v Římě ve Vlaších, kteréžto město pokládá se za První Řím. Vypravuje se, že když Konstantin Veliký stal se křesťanem, ve snu slyšel hlas, aby založil nový Řím na místě poblíž dřevního městečka Byzauce. Místo to bylo velmi krásné, na sedmi vrších; tam rostly cyprissy a po celý rok kvetly keře růžové; nebe bylo vždy jasné,

*) A. Majkov, věhlasný spisovatel ruský napsal také mnoho povídek, které nejsou než prostinské a populární vypravování z historie ruské. Podáváme z nich ukázkou, poněvadž tento způsob, popularisovati dějiny, jest velice šťastný. Ale Bohužel, že nelze schváliti tendenci těchto povídek. Vidíme z nich, že i Rusové používají historie, nešetříce historických pravd, ku svým stranickým zájmům, v této črtě především k tomu, aby mezi lidem byly vzbuzeny předsudky a zášť proti církvi římské, katolické. Papežům přiřkládají se tu taková slova a takové nešlechetnosti, o jakých dosud nikde jinde jsme nečetli. Jich nepravda jest tak očividna a tak známa, že netřeba je ani vyvracetí. Ovšem u ruského lidu budou dozajista míti žádaný výsledek.

vzduch teplý; a leželo místo to při průlivu z moře Mramorového do moře Černého, tak že k němu mohly přistávat koráby ze všech stran. Konstantin Veliký postavil hradby s věžemi, branami a příkopy, zbudoval paláce a chrámy boží, vyzýval také velmože své, aby stavěli si tam skvostné paláce — i v krátkém čase stálo na tomto překrásném a požehnaném místě veliké město, do něhož sneseny byly vzácnosti a památnosti z celého světa, zvláště předměty křesťanům posvátné. Do chrámů svezeny a tam uschovávány: obraz Spasitele, na rouchu otisknutý (sv. Veroniky); pás a roucho Bohorodičky i části dřeva z kříže Krista Pána, nalezeného v Jeruzalémě matkou Konstantinovou, sv. císařovnou Helenou; sloup, ku kterému přivázán byl Pán Ježíš Kristus, když byl bičován; různé nástroje, jimiž mučení byli první vyznavací Kristovy, také řetězy, kterými v žalářích byli přikováni i železná lože, na nichž bývali smaženi. Během času naplnily se chrámy mnohými krásnými obrazy, ostatky a hrobkami svatých mužů i samého císaře Konstantina Velikého a matky jeho Heleny, Jana Zlatoústého, Řehoře Bohoslovce, Athanasia Velikého i jiných. Nábožní poutníci každého jazyka a země hrnuli se do města Konstantinova a celé týdny trávili, prohlížejíce bohatství, svatyně a podivuhodnosti jeho a v udivení nazvali je Cařihrad. Rusů vždy mnoho tam přijíždělo a přicházelo jak za obchodními záležitostmi, tak s poselstvími; zvláště ale ze zbožnosti. Mnoho Rusů tam i bydlelo; mnozí vstoupili do klášterů řeckých, aby zkusili přísný způsob života tamějších mnichů, především na svaté hoře Athosské nedaleko od Cařihradu. Rusům náležel tam a náleží ještě ruský klášter sv. Pantaleona, který udržován byl příspěvkem z Rus. Nevycházejíce z podivení procházeli naši poutníci staveními města, divili se kráse jeho výstavnosti a polohy, jež hraničila se dvěma moři, obdivovali přepych a lesk císařského dvora. Byli přítomni církevním a dvorním slavnostem, při nichž vidívali císaře v celé jeho císařské slávě a zírali naň jako na nejprvnějšího člověka celého světa, Bohem zvoleného ochránce a obránce sv. církve. Oni volně připouštěni bývali i ku patriarchovi, a přijavše jeho požehnaní odcházeli od něho, chválíce laskavou jeho pozornost k nim, prostým lidem. Však nejvíce přiváděl je v radostné a svaté vzrušení chrámu sv. Sofie, Boží Moudrosti, o němž ještě bojarové, vyslaní velikým knížetem Vladimírem, vypravovali, že když stáli v něm, nevěděli, nacházejí-li se na nebi nebo na zemi, že tam Bůh zjevně s lidmi přebývá. Takovým ukázalo se toto město, lesknoucí se mramorem a zlatem, založené Konstantinem Velikým, nazývané Nový Řím, nebo dle krásy a posvátnosti Cařihradem, nebo konečně po místu dřívě u něho stávajícího Byzancí. Takové bylo, že lidé skutečně neměli pro ně dosti zvukného a důstojného jména a dávali mu několik jmen, jedno krásnější druhého.

Než hle, během času vždy horší a horší přicházely v Moskvu zvěsti ze země řecké a srbské a valašské o tom, že vždy víc a více na ně dorážejí Turci. Tu v r. 1382 náhle přišla zpráva: přijeli a s pláčem vypravovali v Moskvě srbská lidé, že císařství jejich přišla jista zhoubou, že slavný císař srbský Lazar pozdvihl se s celou zemí proti Turkům, ale byl poražen tureckým sultánem Amuratem. Obě vojska potkala se na rovině nazvané Kosovo pole. Císař měl chabrého vojvodu, jménem Miloše, na léta mladého ještě ale znamenitého již a slavného, tak že mu začali záviděti mnozí dvořenínové i starší vojevůdci. Oni večer před bitvou našeptali caru Lazarovi při večeři, že Miloš chce se vzdáti Turkům. Miloš o tom uslyšel, a hle, na čem se usnesl: V noci všel ze svého stanu, přešel v turecké ležení a pravil, že on je slavný vojvoda Miloš a že chce zraditi svého císaře a sloužiti tureckému sultánu, a proto že chtěl by jej viděti. Časné z rána vedli jej k Amuratu. Obě vojska stála již proti sobě, hotova vrhnouti se v boj. Miloš, byv předpuštěn před oči sultánovy, pravil, že něco tajně má mu říci. Sultán velel všem odejítí. Tu Miloš náhle obnažil svůj meč a vrazil jej přímo do srdce sultánova. Uviděvše to Turci, ihned rozsekali na kusy neohroženého sluhu cara Lazara. Ale krev jeho nepřinesla Srbům užitku. Turci hned prohlásili sultánem Amuratova syna Bajazeta i porazili Srby. Car Lazar byl zabit, téměř celé vojsko jeho

padlo; círství srbské podmaněno Turky a na Kosovu poli vystavěli oni z porubaných lebek srbských vysoký sloup.

Potom přišla zvěst o stejném pádu a zpuštění círstva Bulharského. Pak přišly zprávy, že zatím druhý sultán postupuje k samému Cařihradu a že císař s těží jemu odolává. Na to přišlo do Moskvy od papeže římského pozvání na sněm ku sjednocení církve východní i západní se slibem, že jestli toto sjednocení stane se skutkem, papež pozdvihne všechny evropské krále proti Turkům. Od nás jel na sněm metropolita Isidor, rodem Řek, a dán mu rozkaz, aby ničeho nepodepisoval na sněmě, co se přičí pravoslaví. Sněm od-
býval se v městě Florencii v Itálii. Mnozí Řekové byli nakloněni uznati vrchnost papeže nad celou církví. Vrátil se v Moskvu, metropolita Isidor sloužil mši sv. v Uspenském chrámě, zvěstoval slavnostně, že od nynějška přehrada mezi dvěma církvemi byla stržena, že od nynějška jest v křesťanství jen jedno stádo a jeden pastýř. Ale kdo že je tím pastýřem — to ukázalo se, když Isidor na místo obecných patriarchů začal při modlitbě připomínati římského papeže. Vladařem v Moskvě byl toho času vnuk Dimitria Donského, Vasilej Vasilevič Temný. Byl tehdaž slepý — ale jediný spozoroval novotu Isidorovu a ukázal ji duchovenstvu. Všichni užasli. Ukázalo se, že Isidor podepsal na sněmu spojení církve zcela v tom smyslu, jak chtěli papežové. Veliký kníže nazval jej ne pastýřem ale vlkem, velel uvězniti jej v klášteře Čudském, svolal synodu a soudil odpadlíka, Isidor však ušel z klášteře. V Cařihradě také povstalo zbouření pro onen sněm florentinský. Přišli sem biskupové podepsavši sjednocení. Lid uvítal je s křikem: „Prodali víru.“ Povstalo zbouření. Svolán sněm a proklel zrádce. (Pokr.)

K l e t b a o t e o v a.

Časová črta od Ant. Plačka.

(Pokračování.)

Večer téhož dne zakalila se obloha a sluneční den skončil pro osadu petrovickou osudně. Šedé mraky počaly se po obloze honiti, tak že uznali hodující hosté, již se hostiny „U Němců“ účastnili, za vhodné, ještě za sucha odjeti. Na rychle se zapřahalo a v brzku bylo ve statku obvyklé ticho. Čeleď šla na odpočnutí, a když byla Rozárka pečlivě světla uhasla, stanula těsně u Vojtíka, který zamýšleně v zachmúřenou oblohu pohlížel.

Podivná věc. Právě v den jeho „znovuzrození“ míhaly se mu temné stíny před očima. Bledá Andulka spínajíc ruce k nebi, pohlížela naň zrakem bolestným, jako by naň volati chtěla: „Ustaň, bídníče, již dosti útrap a neštěstí uvalil jsi na rod můj — obrať se k Bohu, dokud ještě čas —“. Přelud zmizel a dvě páži ovinulo se kolem krku jeho a svůdná žena šepotala: „Nyní jsi můj, úplně můj, miláčku srdce mého, touho duše mé. Nyní jsme těsně k sobě upoutáni svazkem lásky i víry a nic nás od sebe více nerozloučí. —“

V tom zaburácela vichřice a blesky se počaly křížovati, tak že byl statek jakoby v ohni. Leknutí manželů bylo veliké. Odskočili od sebe a Vojtík hrůzou jat, vyběhl na nádvoří. V tom zavzněl strašný třeskot zahučela rána, jakoby soudný den nastával a s výkřikem: „do statku v Pavlově uhodilo“ ubíhal pěšinou k Pavlovu.

V Pavlově byla celá ves vzhůru. Zmatený křik, řev dobytka, a úzkostlivý hlas zvonku poplašného mšil se v jedno. Statek stál v jednom plameni. Vojtík celý určicný, přiběhl k stavení, právě v okamžiku když dva sousedé vynášeli šíleného výminkáře z hořícího stavení. Vojtík počal hned mocným hlasem rozkazovati, jak si čeleď počínati má — ta však byla nenadálou ka-

tastrofou tak zděšena, že nebyla smyslů svých mocna a pobíhala bezúčelně z místa na místo. Jediný Frantik neztratil přítomnost ducha a vyvedl hříbata a krávy ze stájí. Jalovina, drůbež a vepřový dobytek staly se zároveň s výstavným statkem obětí zhoubného požáru.

Co se však stalo, že nepřišli sousedé z Petrovic k požáru? Ani hasičský sbor líbeznický se nedostavil, ač obdržel od obce každoročně peněžitou podporu. Když byli občané v plné práci při hasení, přihnal se ponocný Smrčka k spáleništi, a počal mocně volati: „Polovic Petrovic hoří, pohleďte!“

Skutečně. V rachot burácejícího hromu a ustavičného zvuku zvonů z vřekolních farních obcí se rozléhajícího mšil se křik a matný hlahol od Petrovic. Rudá zář vznášela se nad vískou jako příšerné divadlo a rozlévala po černošedé obloze, zážehy bleskovými protkávané, krvavě rudou záplavu. Ježto byly Petrovice v údolí, bylo lze z Pavlova hroznou spoustu, jižto úder hromu a blesk v Petrovicích byl způsobil, pozorovati.

U Zadáků bylo vše v bezpečí; o život nepřišel nikdo. Vojtíkova mužná postava míhala se všude, kde bylo nebezpečí největší; když byl vše jakž takž přehledl a se přesvědčil, že žádné dítko pohromy neutrpělo a dobytek pod střechou u soucitných sousedů uschován, poručil čeledi a ponocnému, by se ze spáleniště nevzdalovali a na vše pozor dají. Pak obrátil teprve zraku svého do údolí. Petrovice byly úplně dýmem zahaleny a „na úvoze“ stála řada statků i s hospodářskými budovami v jednom plamenu. To bylo více nežli mohla tvrdošijná a skálopevná povaha sněsti. S výkřikem: „Bože, soud Boží!“ sklátil se k zemi. —

Statek Němců stál v středu úvozu.

Co se stalo v Petrovicích?

Jakmile byl Vojtík ze dvora vyběhl a Rozárka spatřila jej při svitu blesku pěšinkou vzhůru k Pavlovu spěchati, vyběhla ven a zde se jí objevilo příšerné divadlo. Statek Zadáků, jenž stál o samotě na mírném svahu, hořel v jednom plamenu. Nemeškajíc, vyburcovala veškerou čeleď z lože a nařídila, by se všichni až na ženské k hašení odebrali. Sotva však že nohy ze statku vytáhli, zaburácelo nad její hlavou mocně a strašný blesk oslepl ji na okamžik, tak že leknutím k zemi klesla. Když se byla vzpamatovala, hořela střecha nad její hlavou jedním žárem. I zde zapálil blesk. Plameny sálaly ohnivými jazyky a zachvacovaly vše, co jim v cestě bylo. U Němců bylo vše klenuto. Rozárka skočila do síně a odtud do světnice, kde malé nemluvnátko v kolébce dřímalo. Otevřela zásuvku u truhly, vyňala spořitelní a záloženské knížky, jakož i jiné listiny cenu mající a strčila je v největším chvatu do malého slamníčku, na němž dítě leželo. Pak se chopila kolébky a nesla ji z hořícího stavení. V okamžiku kdy přeskočila práh domu, spadl ze střechy ohořelý kus prkna, nejspíše část holubníku, a zasáhl hlavičku malého děcka, tak nešťastně, že na místě omráčené ležeti zůstalo. Srdce rvoucí výkřik vytryskl z útroh nešťastné matky, která jako raněná lvice s mládětem svým z místa hrůzy prchala. Avšak nechť se obrátila kamkoliv, všude se jí stavělo v cestu plamenné moře dravého živlu zachvacujícího přibytky klidných občanů. V tom přišla pomoc. Čeleď a veškerí občané vyburcováni z prvního spánku přispěchali na místo požáru. Nejprvnější ze všech byl starý farář. Mužští byvše Rozárkou za Vojtíkem poslání vrátili se z cesty vidouce vlastní statek hořeti, a počali dobytek vyváděti ze stájí na rozsáhlý sad a zde jej u stromu vázali, jiní pak hleděli uhájiti hospodářské stroje. Zmatek byl nevyslovný. V obou sesterských obcích zuřil zhoubný požár a nebesa chrlila neustále klikaté blesky a hrozila zhoubnou ránou hromovou, jako by celé okolí hněvem svým zahubiti chtěla.

Starý farář jakmile byl Rozárku s kolébkou zahlídl, zaměřil s farským lidem ke koutu, k němuž se žena tulila, chtějíc tělem svým dítě, aby neuhorelo, chrániti.

Jen velkému úsilí všech podařilo se na polo šílenou ze dvora odvésti. Tato nespustíc se kolébky vlékla se namahavě z místa neštěstí k nedaleké

faře, kde jí ctibodný muž útulek vykázal. Jeden z čeledi zapráhl na rychlo do lehkého vozíku a ujížděl pro lékaře, kdežto stará hospodyně chystala lůžko pro ženu, Božím dopuštěním těžce nevěstívenou, která se úzkostí a zimou se chvěla. Od dítěte svého se nedala odtrhnouti a jakmile srčící krev z rány nemluvnátka setřeli, museli je k matce do postele uložit, která upadla brzo potom pod dojmem zažitých hrůz, do úplného bezvědomí. —

Tu teprve zazněla konečně trubka hasičská a v malé chvíli počali se hasiči k ohni sjížděti. V blízkém okresním městě spatřili nejdříve oheň v Pavlově a teprve když počali po svahu do údolí sjížděti shledali, že jsou Petrovice u větším nebezpečí a zabočili do vsi. Úsilí společnému podařilo se oheň na tři selaké usedlosti omeziti, z nichž nezbyly nežli holé zdi. Z dobytka nepřišel ani jeden kus na zmar, vše co se vůbec zachrániti dalo, bylo do sousedních statků odvedeno a hasiči zůstali na prosbu pana faráře ve vsi až do rána, neboť byla obava, že by se mohl požár rozšířiti ještě na ostatní statky „v úvoze“. Nejvíce však přispěl k dušení požáru nastalý prudký liják, ježž petrovičtí tentokráte jako spasného anděla míru uvítali.

VII.

Starý Zadák se synem leželi v jedné světnici u kmotra Zadražila s malou Andulkou, která jsouc celá ustrašená choulila se k dědečkovi, hladíc jej po tvářích hedvábnou ručkou a dávajíc mu nejněžnější jména. V tom se probral dědeček ze své ztrnulosti, posadil se v loži a ukazuje na druhou postel otázal se: „Andičko, kdo tam leží?“

Radostí vykřiklo děvčátko: „Ah, Bože, dědečku, vy mluvíte, to jsem ráda“, a počala ručkama tleskati.

„Hleďte, shořel nám statek, tatínka přinesli od ohně, snad je zabitý.“

Starý výminkář, přejel sobě rukou tváře, vstal s namaháním z postele a vlekl se spíše, nežli krácel k druhé posteli, na níž Vojtík, známky života nejevě ležel. Pohlížel dlouhou chvíli ve tvář ztraceného syna, jehož byl dříve tak vroucně miloval, pak jakoby mu spadly šupiny s očí, klesl u postele, sepjál ruce a zvolal: „Bože, odpusť mi přetěžký hřích — prokrel jsem nezdrábného syna — neměl jsem tak činiti — hle, kletba otcova sbourala dům, zničila klidnou domácnost, a kde druhdy jen klid a blahý mír panoval — zahnízdila se peleš lotrovská!“ Ubohý stařec propukl v hořký pláč.

„Poplač si, stařečku, tvoje slzy jsou hojivým balsámem na rány, jež ti vlastní krev byla způsobila a snad — dej Bože, budou ti uzdravujícím lékem a mannou nebeskou“, šeptala hospodyně, Zadražilová, sedící u kamen a pozorující starého Zadáka. Malá Andulka však přiskočila k dědečkovi a chopíc jej za ruku, zvolala:

„Ale, dědečku, pan farář nám ve škole říkává, že kletba otcova sice domy bourá, avšak požehnání matky je opět staví. Hleďte dědečku, jak nám naše matička žehnala, když nám jí Pán Bůh vzal, požehnejte i vy tatíčkovi, když mamičky nemá aby se i on pozdravil“, a kleknouc podle starého Zadáka počala se modliti Otčenáš, když pak se modlila „a odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům,“ pozvedla prosebně svého nevinného čistého zraku k dědečkovi, že se tento až do nejhlubšího útrobí zachvěl a zvolal:

„Bože, otče všech nás, odpusť skrze prosby nevinného červíčka bíd-nému hříšníkovi, který se synem mým nazývá, tak jako i já mu odpouštím, pro onu dobrou zemřelou ženu jeho, která za něj nehodného v nebesích oroduje.“

Vojtík, jenž až dosud klidně, takřka v úplném strnutí na loži ležel, probral se jakoby kouzelným proutkem dotknut ze mdloby a otevřev oči, spatřil malou Andulku vedle otce klečeti a za něj se modliti.

Slzy lítosti a krutého bolu počaly posud skalopevnému muži s očí téci a on citem přemožen, zablabolil:

„Pro Bůh, otče, odpuštění —! Těžce se dotkl krutý osud našeho rodu.“
„Lituješ, Vojtíku, svého zločinu? Přísahej, že od nynějška nebudeš chodit po cestách křivých — že přerušíš svazek zločinný. —“ (Pokr.)

D r o b n o s t i

Odověď na hádanku z čísla 12. r. VII. (Štítonoš a želva; viz „Malý Čtenář“ č. 15. r. X.)

Želva jest v našem podobenství (hádance) Církev katolická, štítonošem jest protestantská.

Želva, majíc své řádné plíce, může sama o sobě plouti a pluje velmi dobře v moři; štítonoš, jenž co ryba dýchá žebry a potřebuje tudíž vzdušného měchýře, jehož však jediný mezi rybami postrádá, a tudíž bez pomoci jiné — bez želvy, buď nemůže dočista, aneb jen velmi těžko plouti.

Církev katolická majíc své Duchem sv. spravované učitelstvo — po případě neomylného učitele ve věcech víry a mravů — pluje proudem i proti proudu času, ale církev protestantská, nemajíc daru neomylnosti, nechává se unášeti, ano musí býti unášena proudem časovým.

Církev katolická může zcela dobře obstáti bez evangelických vyznání, ale církev protestantská se udržuje jen a pomocí katolickou, s níž tvoří jako jednu bytost: křesťanství. V tom okamžení (kdyby totiž možno bylo), co by padla Církev katolická, padne i Církev protestantská, kdežto — až odpadnou církve a církvičky protestantské — vypluje vítězně Církev katolická.

Poněvadž na skutečný pád Církve katolické nikdy nedojde, třeba by svět ještě jednou tak dlouho stál jako stojí, možno nám o tom se přesvědčiti z důkazu opácného.

Proč pluje štítonoš dobře a lehce když drží se želvy, k níž se byl štítem na hlavě přissál?

Protože pluje zaň želva.

Proč ten trošek víry v protestantismu ostal a protestantismus po 300 let někde dosti dobře ano výborně plul a pluje světem — protože všechny nepřátelé od něj zaháněla a zahání Církev katolická.

Věru, jako by všechen ďábelský vztek vrhl se na Církev katolickou, kdežto protestantismus pod světovým štítem želvy — Církve katolické zůstává uchráněn a sesiluje se tím více, čím více obojována bývá a bojuje Církev katolická.

Avšak jako platí o každém přirovnání (omnis comparatio claudicat), že kulhá, tak i zde.

Želvu, na niž se přissála ryba „štítonoš“, přitáhnou na loď a ji k vůli dobré polévce a ještě lepší želvovíně utlukou. — Církev katolickou však kdož utluče?!

Obsah „Obrany víry“:

O mši svaté. (Dle Bened. Stim. podává Vincenc Bosáček. (Pokračování.) — Církev učí evangelium. (Dle „Kathol. Missionen“ sestavil Fil. Šubrt.) — Byli anebo jsou Jezuité nepřátely národa? — Dějepis sv. roucha v dómě trevirsském. (Dle J. Marxe podává Václav Josef Čečetka, duchovní správce v c. k. trestnici Kartouzské. Pokračování.) — Vzorný učitel. (Napsal + 11. Dokončení.) — Dobyť Cařihradu Turky. (Napsal A. Majkov. Z ruského přeložil Frant. Žák) — Kletba otcova. (Časová črta od Ant. Plačka. Pokračování.) — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendář“ příplácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

O mši svaté.

Dle Bened. Stim. podává Vincenc Bosáček. (Pokračování.)

Evangelium.

Evangelium slavně čísti neb zpívati patří po knězi jen jáhnovi, jenž dříve výhradně k tomu určen byl. Podjáhen nesměl se nikdy odvážiti při slavné mši evangelium zpívati.

Ve středověku dočítáme se, že německým císařům — jako králům římským — popřáno, aby při zvláštních slavnostech: korunovaci, o půlnoční mši sv. v čas vánoc atd. ve skvostném ornátu zpívali z ambony sv. evangelium. Zvláště rád tak činil nezapomenutelný náš Karel IV.

Evangelium čte se vždy na pravé straně oltáře (zříme-li na kněze obráceného od oltáře k lidu) čili jak lépe řečeno na straně půlnoční (severní). Nuže proč se tak děje?

Za jedno ví každý křesťan, že i při obřadech „pravice“ a „levice“ hraje velkou roli.

Pravá strana platí vždy za vznešenější, čestnější. Na posledním soudu zasedne „Syn člověka“, aby soudil živých — spravedlivých i mrtvých — ne-spravedlivých; i budou oddělení jako „ovce“ na pravici jeho od „kozlů“ na levici.

Vše co radostného označuje se pravicí, co smutného levicí. (Ku podivu bývá tak i ve sněmu.)

Zvláště pak co se týče obou zákonův, starého a nového, bývá dána vždy pravice — novému. Levice (také židovská strana) představuje starý Zákon, a poněvadž katechumeni v první části mše sv. (katechumenův) slýchávali po většině čtení ze Starého Zákona, proto až dosud čte se mše svatá z počátku na levici.

Židovstvo odvrátilo se ve své zarputilosti od učení Spasitelova a tudíž přeneseno Evangelium ku pohanům na sever (na půl noc). Z té příčiny museli i katechumeni, když měli býti pokřtěni, obrátiti se ku severu.

I evangelium směřuje ku půlnoci na znamení, že mírné a teplé světlo radostného poselství spásy naší proniká studenou noc rozumu lidského v roz-milé jaro ji přeměňujíc. „Vyšle slovo své a rozpustí je: zavane vítr jeho a tekou vody.“ (Žalm 147.)

„Pluhem sv. evangelia vzdělána Církev, plíř apóstolův očiřtěna od bejlř a posázena liliemi panen, růžemi mučenníkův, zelení vyznávačův. (Svatý Petr. Chrys.)

Ačkoliv jest kařký kněz, po případě jáhen, vyšřím svěcením uschopněn hlásati sv. evangelium, nicméně nařizuje Církev sv., aby před čtením samého evangelia kněz uprostřed oltáře nahnut stoje — jáhen na stupních oltáře kleče — vyžádal si požeňání.

Modlř se takto :

„Očiř srdce mé i rty mé, všemoucí Bože, jenž Jsi ústa Isaiáše proroka řhavým uhlem očiřtil: račiř i mně, Pane, očiřtiti milým Tvým slitováním, abych sv. Evangelium Tvé hodně mohl zvěstovati. Skrze Krista Pána našeho. Amen.“

Za základ k této modlitbice slouřř jedno vidění Isaiášovo.

„Léta, kteréhož umřel král Oziáš, viděl jsem Pána sedícího na trůnu vysokém — a věci, kteréž byly pod ním, naplňovaly chrám. Serafové stáli nad ním; šest křidel měl jeden a šest křidel druhý; dvěma zastřřali tvář svou a dvěma zastřřali nohy své, a dvěma létali. A volali jeden k druhému: Svatý, Svatý, Svatý Hospodin Bůh zástupů, plná jsou nebesa i země slávy jeho. A pohnuly se podvoje veřeřř od hlasu volajícího, a dům naplněn jest dýmem. I řekl jsem: Běda mně, že jsem mlčel, proto že jsem člověk majřřící poskvřněné rty, a uprostřed lidu rty poskvřněného já bydlím, a krále Hospodina zástupův viděl jsem očima svýma. I přiletěl ke mně jeden ze Serafinův, a v ruce jeho kamínek ohnivý, kterýž byl vzal kleřtěmi s oltáře. A dotekl se jím úst mých, a řekl: Aj! hle, dotklo se toto rtů tvých, a odjata bude nepravost tvá, a hřřich tvůj očiřtěn bude. A slyšel jsem hlas Pána řkoucího: Koho pošlu? a kdo nám půjde? I řekl jsem: Aj já! pošli mne!“ —

Nuže, když v Starém zákoně tak Bůh připravoval ústa prorokův, jak má připravovati se kněz (jáhen) na důstojně hlásání sv. evangelia. I jemu jest prositi, aby anděl očiřtil poskvřněná ústa jeho kamínkem ohnivým — aby se dotkla milost Ducha sv. tím sv. ohněm, „jenž čistí, co jest řpinavého, vlašřř, co jest vypráhlého, zdraví, co jest nemocného.“ (Sekv. Sv. D.)

Zároveň jako prorok odhodlal se kněz neb jáhen ku svatému úřřadu.

S knihou evangelia neb meřřní, již byl mezi tím položil z velké úcty k slovu Bořřimu na oltář — přikleká jáhen (assistující kněz) k biskupovi (ku kněži nejsv. oběť konajícímu) a zvolá:

Benedicite, Pater reverende! = Důst. Otče duchovní, račtěž požeňati!

A tu řehná tento slovy:

„Hospodin budiř v srdci Tvém i v ústech Tvých, abys důstojně a jak se patří zvěstoval Jeho Evangelium, ve jmenu Otce i Syna i + Ducha sv. Amen.

Po těchto přípravách přistoupí se ku slavnému předčítání (zpěvu) sv. Evangelia.

Nejprve pozdraví kněz (jáhen) lid. Pán s Vámi! (Dominus vobiscum.) Lid pak v témž tonu a tonině odpovídá. I s duchem tvým! (Et cum spiritu tuo).

Zde jest potřebí i čtoucímu i slyřřícímu bořřského přispění, aby slovo Bořří nebylo toliko slyřřeno, ale padlo v zemi dobrou (Mat. 13) — srdce připravené, což již krásně naznačil prorok Isaiáš.

„A jako sstupuje děřř a snřřh s nebe a tam se více nevrací, ale napájí zemi a zalévá ji a činí ji plodnou — — — tak bude slovo mé, nenavrátí se ke mně prázdňné, ale učiní, což jsem koliv chtěl, nebo řřastně se mu zvede — k čemu jsem je poslal.“

Hned na to poznamená jáhen počáteční slova sv. evangelia, obyčejně krásnými inicialkami vyznačena sv. křřížem, učiní pak totěž i na čele ústech a prsou — a celá obec — všichni přítomni znamenají se taktěž sv. křřížem slovy: Gloria Tibi, domine = Sláva Tobě, Pane!

To se děje na důkaz, že slávou i radostí jest nám slovo Kristovo, že je veřejně (čelem) vyznávati (ústý) chceme a v srdci nositi a věrně zachovati. Vonným zápalem kadidla okouří čtoucí sv. knihu na počest tu nejbvětší, jaká jen vzdálena býti může sv. písmu.

Evangelium čte se v stoje, v stoje se slyší. Tento zvyk jest prastarý a jest důkazem naší hluboké úcty, spolu ale výrazem, že jsme hotovi, za evangelium vše trpěti ba i umříti.

V starém Zákoně čteme: Přinesl pak Esdráš, kněz, knihu zákona před shromáždění — stál pak Esdráš, když otevřel knihu — a stál všecken lid. (2 Esdr. 8.)

A Spasitel přišel do Nazareta, všel podle obyčeje svého v den sobotní do školy: i vstal, aby četl . . . Luk. 4, 16.

Církev sv. takovou váhu klade na sv. Evangelium při mši sv., že kdo zmešká a přijde třeba ještě k offertorium (obětování) — nebyl na celé mši sv. — a jest mu z toho se zpovídati, byl-li zmeškání samovolná příčina.

Ku konci líbá kněz knihu evangelia (missál) řka: „Kéž nám pro slova sv. Evangelia shlazena jest naše vina. (Per evangelia dicta — deleantur nostra delicta).

Dějepis sv. rouch v dómě trevirském.

Dle F. Marxe podává V. Josef Čečetka, duch. správce v c. k. trestnici Kartouzské.

(Pokračování.)

Shora podané vypravování Řehoře tourského nám udává, že tunica byla v jednom městě Galatie uschována a ctěna, pozdější však doba o tom žádné zmínky nečiní. Před Řehořem nikdo o tom nepsal, podobně i po něm, jen toliko on na ni připadl. Ba i pokračovatel jeho díla „Dějiny Frankův,“ jenž není nikdo jiný, než shora často jmenovaný kronikář Fredegar, velmi málo se staral o udání Řehořovo, ač mu neznámým býti nemohlo, že bez rozvahy napsal ve své kronice zprávu o rouše „tunica“ Páně, která se nikterak s výpovědí Řehořovou nesrovnává. Tato okolnost odsuzuje vypravování Řehoře jako nespolehlivé a zmínky nehodné. Nám možno od tohoto podání ustáti a pozornost věnovati zprávě druhé Fredegarem ponejprv citované a ostatními kronikáři častěji opakované.

Roucho (kronikáři „tunica“ zvané), dle Fredegara v Jaffě kolem r. 590 nalezené, a ve slavném processí od tří patriarchů (constantinopolského, antiošského a jeruzalemského) do Jeruzalema přenesené a na místě, kde sv. kříž jest ctěn, uschované, mělo dle vypravování francouzských spisovatelů, po dlouhou dobu stejný osud se sv. křížem v Jeruzalemě uschovaným. Peršané když pod vedením Chosroea Jeruzalema dobyli, vzali s sebou roucho i sv. kříž, později pak, když císař Heraklius Peršany r. 628 porazil a s nimi mír uzavřel, vydány mu byly i tyto svaté věci, které si do Konstantinopole odvezl. Později, když Karel Veliký Irenu, císařovnu constantinopolskou, za manželku chtěl pojmouti, jest mu roucho ono darováno, který je daroval ženskému klášteru v Argenteuilu, kdež dcera Karlova Gisela byla abatýší.

Takto spojují se francouzští kronikáři, kteří od Fredegara až na počátek dvanáctého století o nalezení onoho roucha v Jaffě a přenesení jeho do Jeruzalema se zmiňují, s oněmi pozdějšími, kteří od konce dvanáctého století zmínku činí o nalezení tohoto roucha po dlouhém úkrytu v klášterním kostele argenteuilském a sice r. 1156. První zprávu o tom přináší Siegbert gemblourský, který pokračoval v díle Roberta de Monte, onen psal na sklonku XII. století, tento pak píše v r. 1156: „V krajině pařížské byl zjevením božím nalezen plášť našeho Spasitele, a sice v klášteře argenteuilském, ne-

sešívány a barvy načervenalé, který, jak listiny při něm uložené dokládají, od blah. Matky Páně, dokud chlapcem byl, zhotoven jest.“ — (In pago Parisiensi cappa Salvatoris nostri, monasterio Argentolio revelatione divina, reperta est inconsutilis et subrufi coloris, quam sicut literae, quae in ea repertae, indicabant, gloriosa mater illius fecit, dum adhuc puer esset.“ (U Struve scriptor. rer. germ. tom. I. p. 888.)

Po Robertovi opakoval doslovně toto vypravování Nicolaus Trinethus, kronikář anglický, jenž psal na počátku XIV. století. Podobně tak vypravoval Mathaeus vestminsterský a jiní. Průběh dějin tohoto roucha sestavil sumárně Ruinart, vydavatel děl Řehoře tourského, an píše k poznámce shora zmíněného místa Řehoře: „Tato tunica jest přenešena dle vypravování Fredegarova v třicátém roce krále Gunthrama z města Jafdy, dle Siegberta Zaphty, my pak je jmenujeme Jaffa čili Joppe, do sv. města Jeruzalema. Později za dob Karla Velkého přenešeno jest do Gallie a v Argenteuilu, v krajině pařížské, kde Gisela, císařova sestra a Theodrada téhož dcera jeptiškami byli, a tam uloženo. Když pak válečné nepokoje v zemi povstaly, dlouho leželo ukryto, až bylo v polovici dvanáctého století nalezeno a u přítomnosti Ludvíka Mladšího a mnohých vznešených od Hugona, arcibiskupa rouenského a mnohých jiných biskupů a opatů k veřejnému uctění věřícím vystaveno r. 1156. Pro toto velké množství lidu stal se chrám argenteuilský slavným a tak i za doby nynější od mnichů benediktinských naše kongregace sv. Maura se drahocenný poklad ten nejuctivěji uschovává a zbožňuje.“

Zde máme tedy zprávy středověkých kronikářů o rouše Páně, jež mnozí „tunica“ zvali, a zároveň se nám předkládají nároky chrámu argenteuilského na roucho toto. Nastává nyní otázka: Mohou tyto nároky a může zvlášť toto roucho v Argenteuilu tradici dómu trevírského a nároky jeho na nesešívání roucho Páně obmeziti.

Odpovídáme, ne a nikterak; ba ani žádná pochybnost, byť i roucho v Argenteuilu právě bylo, nesmí tradici dómu trevírského otřásti. Příčiny, proč nám tak jest odpověděti, vyvrátí u nepředpojatého posuzovatele veškerou pochybnost. Jsou následující:

1. Kronikář Robert de Monte, jenž nejdříve o nalezení a vystavení tohoto roucha se zmiňuje, a jenž i současně s touto událostí žil, jmenuje roucho toto „cappa“ aneb „capa“; podobně jmenují je i ostatní kronikáři. „Capa“ znamená v latině středověké vždy jen roucho vrchní, plášť. Mnoho důkazů máme u Ducange. Ducange dí, cappa (capa), jest roucho, které laikové (muži, ženy) mnichové a duchovní nosili; již z toho jest zřejmo, že cappa (capa) jest roucho, které se nosilo přes ostatní roucha. Máme důkazy i pozitivní. Mezi jinými píše středověký spisovatel „Tollens pallium suum, quod vulgo cappa vocatur.“ — „Vzal plášť svůj, který se obyčejně cappa jmenuje.“ — Zcela rozhodným jest místo u Rogera v jeho dějepise Jindřicha II., kde se o něm dí: „Mečem poraněn byl skrze plášť (cappam), sukni (tunicam) a košili (camisiam) ne bez krve prolití. (Percussus est cum gladio per cappam et tunicam et camisiam non sine sanguinis effusione. Roger. Hoved. u Ducange.)

Tato patrná jistota, že toto roucho není sukně, nýbrž plášť, jest potvrzena očitým svědkem, jehož svědectví v této věci jest velmi pádné, totiž francouzským opatem Calmetem, jenž byl znalcem biblických starožitností a jsa dějepiscem, zjednal si velkého a slavného jména. Tento velký učenec, který roucho v Argenteuilu viděl, ve svém commentáři k evangeliu sv. Jana, a v děje- a zeměpisném slovníku biblickém, a v dějepise Lothrink psal na mnoha místech o rouše Páně, psal i o sukni a zde nejen že ji připsává dómu trevírskému, nýbrž dí výslovně, že roucho v Argenteuilu není žádná sukně, nýbrž plášť barvy purpurové. „Ono roucho, které se v klášteře argenteuilském u Paříže ukazuje, není tunica, nýbrž plášť barvy purpurové.“ (V histoire de Lorraine tom. I. pag. 167 dí, že ono roucho v Argenteuilu viděl.)

I ze slov francouzského reformatora Jana Kalvína, která o rouše v Argenteuilu pronáší, vysvítá, že to není žádná tunica. Píšeť ve svém commonito-

rium: „Chci, by každý dal pozor na podobu obou rouch, která se ukazují v Argenteuilu a v Trevíru a pozná, že roucho, které se v Argenteuilu nalezá, podobá se mešnímu rouchu čili kasuli.“

K těmto svědectvím, která roucho v klášteře argenteuilském za vrchní roucho čili plášť prohlašují, připadá:

2. Všichni vynikající spisovatelé XVI., XVII., XVIII. století, kteří ve svých exegetických dílech příležitost měli, o sv. rouše — tunica inconsutilis — se zmínili a kteří při svých spisovatelských pracích nescíslná díla prostudovali, praví, že nesešívaná sukně se v domě trevírském nalezá, a žádnému nepapadlo, roucho v Argenteuilu za „tunicu“ považovati. Sem spadá i ta okolnost, že tito učenci jsou na mnoze Francouzi, které by přece zajímalo, kdyby tuto sv. sukni chrámu některému francouzskému přisoudili, což by učinili, kdyby důkazy proto měli, že ono roucho v Argenteuilu je tunica. Tito učenci mimo zmíněného Calmeta ¹⁾ jsou:

a) Učení spisovatelé Acta SS., obyčejně Bolandisté zvaní, kteří píší: „Tato tunica se nyní v Trevíru zbožně uschovává.“ ²⁾

b) Francouz, Le Quien spisovatel „Oriens christianus“ se nezdráhal, aby výrok učeného jesuity Papebroche-a nepotvrdil.

c) Dále Saussai, jenž žil v Paříži, tedy zcela na blízku Argenteuila, píše ve svém díle Martyrologium gallicanum, v němž dříve k 18. srpnu o sv. Heleně: „Nesešívanou sukni Ukřižovaného poslala do Trevíru, ještě s jinými památkami na Vykoupení.“

d) Slavný exegeta Cornelius a Lapide, dříve ve svém výkladu evangelium sv. Mat. 27, 35. „Tato nesešívaná sukně se nyní ve Trevíru zbožně uschovává u ukazuje.

e) Konečně jesuita Drexelius, který mnoho exegetických a dějepisných poznámek o rouších Páně a jejich mystickém významu ve svém díle „De Christo moriente“ napsal; podobně dříve i on: Tato nesešívaná sukně (tunica) Páně se nyní uschovává ve Trevíru; jestiž barvy černě fialové (schwärczlichen violetter Farbe), ačkoliv tato barva se určitě poznati nedá.

3. Z mystického významu této nesešívané sukně podáváme i tuto příčinu: Církevní otcové a spisovatelé od nejstarších dob až do pozdního středověkého jednohlasně souhlasí v tom, že nesešívané roucho Vykupitelovo jest obrazem Církve, a jako toto při ukřižování Páně nebylo rozděleno, podobně i církev, všechny její díly a údové, jako živé tkanivo, z jednoho kusu, nerozdělení, neroztržení býti mají. Jako obraz této nedělitelnosti církve, a poněvač i vojáci při ukřižování tuto sukni mezi sebe nerozdělili, nýbrž, nevědomky božské předpovědění plnice, ji neporušenou nechali, a o ní los metalí, bylo toto sv. roucho posvátným předmětem víry a vědomí celého křesťanstva, a bylo dle své ideje, která již samým evangeliem hluboce na věřící srdce působí, neporušitelné, a proto mohly by jen s neuvěřitelným a nepochopitelným poškozením jednotlivé kousky a částky ze sv. roucha odtrženy býti. Během času, hlavně však v předešlém století, bylo mnoho částek z roucha argenteuilského pro vznešené osoby odtrženo, tak že nyní původní a dřívější podoba roucha jest sotva k poznání. Z toho jde na jevo, že víra, ono roucho v Argenteuilu jest nesešívaná sukně Páně, ani v Argenteuilu nikde stálou a pravou nebyla, neb jinak by tuto víru o nedělitelnosti již idea sama zabránila musela, by aspoň duchovní z něho částky si nebrali.

Nemysliž nikdo, že snad to byli pouze církevní otcové, kteří tento mystický význam a z něho vyplývající idee o nedělitelnosti sv. roucha znali, a že by snad toto duchovním argenteuilským neznámým bylo. Kalvín, jemuž

¹⁾ Píšeť ve svém dictionaire: „Až do dnešního dne chová se sv. roucho Vykupitelovo v domě trevírském; jest pak beze švů, pět stop dlouhé, méně půl palce.“

²⁾ Acta SS. tom. III. mens. Maji tract. p. XXIX.: „Ea tunica nunc Treviris religiose asservatur.“

jistě žádná záliba a zbožná pečlivost pro sv. ostatky se vyčítati nesmí, přece to ještě cítil, že tunica inconsubilis dle její ideje se má považovati za neporušitelnou a nedělitelnou. Proto trevírská kapitola, když s kurfirštem Philippem Christophem ze Sölerňu pro domnělou částku ze sv. roucha rozmíšku měla, jemu rozhodně se opřela a vyslovila, že arcibiskupům trevírským a duchovenstvu z dřívějších století nikdy nemohlo napadnouti, sebe menší částku ze sv. roucha odříznouti, neb by byli mnohem více ukrutnějšími a zatvrzelejšími, než divocí vojáci, kteří Krista ukřižovali, ale tuto sukni neporušenou nechali.

Z toho jest vidno, že roucho v Argenteuilu není žádná tunica a proto neprávě se tunique aneb robe zove; proto nevdá nikterak tradici dómu trevírského, jenž si osvojuje roucho Páně.³⁾

Tedy tradice dómu trevírského, že roucho Páně se tam nalezá, jest dokázaná před časem nalezení a prvního vystavení; nedostatek dalších zpráv jest vyložen z dějin Trevíru a způsobu uschovávání svatých ostatků až do VII. století. — Středověcí kronikáři, kteří pší, že i na jiných místech se nalezají roucha Páně, která tunica nazývají, neodporují tradici Trevíru, kde jest roucho Páně již od IV. století. Proto přikročme k dalšímu dějepisu roucha Páně a hlavně k mystickému významu nesešivané sukně. (Pokr.)

Církev učí evangeliu.

Přehledy katolických missií posledních časů.

(Dle „Kath. Missionen“ sestavil Fil. Šubert.)

(Dokončení.)

Apoštolský vikariát B a t a v i a, zřízený r. 1842., má 45 kněží a příslušný počet sester rádoých. Tabulka statistická z r. 1889. vykazuje dáta: katolíků 45218, křtů 3443, obrátilo se od bludu ke katolické víře 411, z pohanstva 1154, sňatky byly 142 katolické, 41 smíšených. Vikariát tento obsahuje ostrovy: Sumatru, Javu, Sundajské Borneo, Celebes, Moluky atd. Ve školách se učí 3252 dětí.

V T o n g k i n g u vře stále v pohanech záští proti Francii a s tím i proti missionářům. Nespokojenci stále se scházejí a mnozí odvažují se veřejně do vesnic, kde jsou křesťané, aby je hrozbami donutili k odpadu. Věc tato ukazuje na nová budoucí nebezpečí, která církvi v této straně hrozí, ale missionáři neopustí svých stádeček. Ve vesnici Ugoc-Duong chtěli stavěti kapli. Obec jim slíbila místo na ostrově, ale nerada. Tu se vrátil z ciziny mladý muž, nepřítel křesťanův a vymohl, že místo křesťanům odepřeno, ba poslal do Hanoi, že prý se u nich zdržují lupiči, aby je šli zatknout. Chtěl za lupiče vydávati křesťany. Plán se nezdařil, udavači falešní na rok jsou zavřeni a zaplatili velké pokuty. Pozemek křesťanům byl vydán a za jejich majetek zapsán.

³⁾ Ovšem jsou ještě dva chrámy, přisvojící si sv. roucho; nároky jejich byly tak málo odůvodněné, že padly samy sebou. Tak chrám sv. Magdaleny v Kolíně n. R., udával, že má roucho Vykupitelovo. Poněvač pro pravost důkazů neměl a nemá, jest buď padělaným aneb jiným rouchem Páně. Druhým jest chrám late-ranský v Římě. Ať tomu bylo jakkoliv. Řím nyní si jej neosvojuje. Tomu nasvědčuje i bulla papeže Lva X. v r. 1514, který tradici trevírského dómu uznal a potvrdil a na sv. roucho odpustky obdařil. V Římě pak svaté roucho se ne-vystavuje.

Jindy chtěl přestoupiti bývalý podprefekt Kantonu na víru. Co ten zkusil! Jeho vlastní matka vymýšlela naň křivé žaloby; byl zajat a jako neděčný syn, který matku týrá, na smrt odsouzen. Jenom důrazným zakročením apoštolského vikáře vyvázl. Neprátelství k víře Kristově činí nejen obyčejné pohany, ale i některé soudce domácí pravými zběsilci.

Nyní poslyšme, co nám z Afriky píší.

V Africe východní je apoštolský vikariát Zanzibar. Odtud vypisují, kterak po dvouletých pokusech se jim podařilo zříditi missijní stanici na nejvyšší hoře Africké — Kilimandžaru. Kterak tam putovali, co viděli a zažili je ovšem zajímavé, ale zabralo by mnoho místa. Vyhledali si konečně příhodné místo, kde by s úspěchem mohla pracovati missijní stanice, a pak sloužil mši sv. 2900 metrů vysoko nad mořem. Jednomu podařilo se vyléztí ještě výše — na 5000 metrů výšky. Zanechali na budoucí stanici hned jednoho kněze, aby zatím studoval řeč a zvyky zdejšího lidu a vrátili se k Zanzibaru, aby odtud vyslali ostatní lid a věci potřebné. Nová štace sluje Mačame nebo Kilimanžarská a říditi ji budou „Otcové od sv. Ducha.“

V tomtéž apošt. vikariátě sev. Zanzibaru bylo třeba po velké povodni opustiti missii na řece Tané. Také nepřátelské nájezdy ohrožují život hlasatelů víry. Nepodařilo se ani zříditi za to missii při řece Melindě pro odpor otrokáře tureckého, který se bojí, že by obchod jeho vedle křesťanské missijní stanice trpěl!

Za to daří se dílo evangelia v střední Africe v apoštolském vikariátě Viktoria Nyanza. V missii Ugandě je nad 12 tisíc křesťanův. Sám král Muanga je dobrý katolík, ač někteří anglikánští poddaní s jeho ministrem v čele lstí a také vzpourou ho přemoci usilovali.

Na jižním břehu Viktoria-Nyanzy byli usídleni Arabové, kteří zde silný obchod s otroky provozovali. Předě dvěma roky podařilo se jim i krále Muangu zahrnati. Jejich ložky a dvě lodi neustále křížovaly po jezeře a chytaly otroky. Jednou uloupili a vezli do svých skrýší 200 žen, také křesťanek. R. 1888. konečně začali se jim obyvatelé vážně brániti, také Muangovi podařilo se znova trůnu dobýti. Boj není dokončen, ale Arabové odtáhli podál do lesův. Zde ještě jednou sebralo se na 300 lupičů k novému řádění. Ale Emin-Paša poslal na ně slušný počet vojska, kterému se podařilo velký díl jich pobíti a hojnost otroků a otrokyň vysvoboditi. Arabové zde se již asi nezmohou a tak odklizena je valná část překážek, které evangeliu do cesty se stavěly.

V západní Africe nastal mír mezi Francouzi a Dahomejskou „říší“ prostřednictvím missionáře P. Dergèra. Co se nepodařilo diplomacií ani zbráním, vymohl jednoduchý katolický missionář a sice bez diplomatických kliček, nýbrž přímou řečí. Král vydal Francouzům sporný pozemek a vrátil zajaté posly.

V apoštolské prefektuře Kamerunské zařídili missionáři první štaci blíž Tocotowou. Trpí příliš zimnicemi. Tamnější pohlavár pomáhal jim vlastní rukou stavěti chýži a kapli a nyní je navštěvuje, oblečen v dragonský kabátec (beze spodků i bot), vždycky o něco jako žebrák prose. Jako on, tak i druzí negři hledí z missionáře míti jen užitek. Proto je hlavní práce missionářova, by děti vychoval za křesťany a pokud jen lze, vymanil ze vlivu dospělých krajanů.

Z missie Oničské na dolním Nigru píše jedna řeholní sestra, kterak požeňnané by mohly působiti jejich školy, sirotčince a nemocnice, kdyby jen bylo peněz na jejich rozšíření. Divoši tamní mají důvěru k řeholnicím, svěřují jim své děti, jsou rádi, že z nich budou křesťané a jsou celkem přístupni. Ovšem několi všickni.

Na zlatém pobřeží zřídil P. Ulrich z Lyonské společnosti missijní novou stanici Saltpond. Ve stanici Cape-Coastu pokřtěno bylo dohromady na 190 osob. Katechese působí dobře. Na každý větší svátek je několik křtů

dospělých lidí. Kdyby bylo více katechistů, brzy by se mohlo zříditi mimo tři stávající štace mnoho jiných.

V jižní Africe na Zambezi pokračují missie přes nedostatek podpory zvláště v Beromé utěšeně. Boje Portugalců s domorodci mnoho pokazily, ale vše opět se zaceluje. Kaferské děti pilně navštěvují školu a učí se katechismu i modlitbám. Missie zdejší zasvěcena je sv. Josefu. Jeho zvláštní ochrany jsou missionáři často svědky — tak právě v bojích mezi Kafry a Portugalci, tak i v častém nebezpečí ode lvův a tygrův. Zajímavé je, že pohané Kaferští přímo zbožňují a tanci oslavují památku missionáře Pedra O. P., kterého jmenují králem lvův, a pak i P. Emanuele Gabriela S. J., jehožto hrob lev po tři dni ostříhal. Duše toho kněze je prý nyní v onom lvu. To by tak byla odměna pro missionáře! Naposledy býti lvem!

Kterak působí církev katolická v Severní Americe, je dílem povědomo, dílem svědčí o tom i tabulka o missiích mezi Indiány. Ze 277 tisíc je jich 87 tisíc katolických, mají 104 kostely, 81 kněží, 58 škol se 3096 žáky. Jenom to je smutno, že rovněž tak horlivě nepracuje se mezi tamními černochoy a tito propadají bludům různých fantastů. Více obětavosti bylo by v tomto směru třeba!

V apoštolské prefektuře jižní Patagonie v Americe jižní obdrželi Salesiáni Magelhanskou úžinu, aby zdejší Indiány civilisovali. Práce obrovská. Jsouť to bytosti tolik zanedbané, že bude třeba trpělivosti a úsilí obrovského.

Posléze pohledneme na tu smutnou stranu světa, kde posud nejméně světla evangelia poznali, na Oceánii.

Zde zřídil r. 1889 sv. otec apoštolský vikariát novou Brittanii, nyní na „Nové Pomořany“ přezvaný. Náleží mu ostrovy a Nové Pomořany, nový Meklenbúrg (prve Nové Irsko zvaný), pak Mikronesie a menší ostrovy. Vikářem jmenován jest Msg. Couppé z kongregace missionářů „U Srdce“ v Issoudanu. Tento píše: Ostrovy mého vikariátu jsou 5000 hodin cesty od Evropy, v podnebí nezdřavém. Bydlí tu nad million divochů, kteří jsou dosti schopni, ale na několik různých kmenů a řečí rozdrobeni. Tropí všeliké hanebnosti, mají ohavnou modloslužbu, žijí ve stálých rvačkách, ztročují a požirají se. Posud nebylo Evropanům lze tam se usaditi a proto zvali tyto ostrovy jmenem „země zločinců“ nebo „archipelag vrahů.“ Zde máme hlásati evangelium. K takovému podniku třeba velikých prostředků. Jmenování svoje za apoštolského vikáře obdržel jsem právě v Blavolo, jedině štaci toho velkého okrsku. Zdejší bídnu, listím krytá kaple, to mojí katedrálou. Klerus můj jsou dva kněží a dva fráteri, moje kongrua — dluhy. Co činiti? Vydal jsem se do Evropy, shledal zatím 10 missionářů, několik řeholnic a tak vypravil prvních 23 bojovníků do pole — abych lidojedy církvi a nebi získal. Nyní — peníze.“

Msgr. Couppé doufá, že i těch se mu dostane, jako vždy se děje, kdykoli nějaký nový díl světa má se státi vinicí Kristovou. Evangelium začíná vždy chudě a z nízkosti vzrůstá ve strom, který hostí a živí chlebem života národy.

K l e t b a o t c o v a .

Časová črta od Ant. Plačka.

(Pokračování.)

„Ticho, lidičky,“ zvolal mladý Zadražil v kráčeje do světnice, „nyní není na takové věci pokdy. Buď Pán Bůh pochválen, že jste, Zadáku, nabyl opět duševního klidu, a blahoslavena budiž matka Páně, že Vojtík k sebe poznání přišel. Vlastně neštěstí ohněm způsobené, je velikým štěstím, neboť statek vystavíte ještě letos, duševní klid však a vnitřní mír nelze za žádné poklady světské zakoupiti. Budiž Pánu Bohu chvála!“

Vojtk se potácel dlouho mezi bděním a sněním, konečně však zvítězila pevná povaha jeho, a on povstal duševně i tělesně pozdraven z lože. —

Starý Zadák se pozvolna dozvěděl úplné pravdy o zběhlých se událostech na statku „U Němců“ a patře na lítost a pokoření syna svého odpustil mu vše pod tou výminkou když blud svůj v kostele petrovickém veřejně odvolá.

Vojtk slíbil tak učiniti. —

Než vraťme se do Petrovic.

Na faře, v místnosti besední, mezi skříněmi s knihami, ležela Rozárka na úpravném loži; vedle ní stála kolébka s poraněným děckem. Lékař Sojka přijel právě, když Rozárka jsouc blouznivými záchvaty uchvácená, blábolila: „Zár kalicha chrlí oheň a zapálil hranici kostnickou — hoj, jak srší jiskry u divém reji — kde jsi, Huse, nevidím tě — pryč od kolébky — nesahej po mém dítěti — dosti již té zkázy — konec všemu — kde je mé dítě. —“

Učinniv potřebné zařízení, doporučil největší klid a prohlásil, nepřidruží-li se jiné příznaky, že bude Rozárka brzo uzdravena; co se však nemluvněte týče, sdělil faráři, že živo nebude.

Dlouho blouznila a potácela se v divém víru matných myšlének, ubohá žena, tak že hospodyně mnohdy myslila, že to s ní jde ku konci. Uprostřed pevného spánku procitla náhle, vyskočila, spěchala k oknu a zuřivě lomcovala mřížemi blouzníc: „Již plane záře, hu, nedotýkej se kalicha, — Vojtku, shoď jej se štítu — neštěstí — hořím — pomozte — Moje dítě — kde je — neberte mi je — vemte si krev srdce mého — sem s dítětem —“, pak náhle opět stichla dala se klidně k loži dověsti a ulehla naň jako krotký beránek.

Konečně nastal obrat. Jednoho dne přišel farář z kostela, posnídal a vešel do besedy, jak velký pokoj nazýval, aby navštívil Rozárku. Tato seděla na loži, kolébajíc nohou choré děcko, které chřadlo den ode dne, tak že každým okamžikem konec jeho se očekával.

Jakmile farář vstoupil, přelétl jasný paprsek radostí přes tvář její a ona vztáhnouc k důstojnému kmetu obě ruce, zvolala:

„Bůh vám odplaf Vaši lásku, velebný pane, sypal jste řeřavé uhlí na mou nehodnou hlavu, odpusťte, čím jsem Vám kdy byla ublížila,“ a chtěc vstáti z postele, vzchopila se avšak slabostí přemožena sklesla opět do podušek.

V tom vešel lékař. Jakmile do obličeje choré ženy popatřil vyjasnila se tvář jeho a on zvolal: „Je vyhráno. Již je po všem nebezpečství.“ Rozárka chopíc jej za obě ruce, děkovala i jemu slovy pohnutlivými. „A, což, Jozífek —“ otázala se jej konečně.

„Milá matičko“, odvětil lékař, vždycky nemůže jíti vše tak, jak by si toho lidé přáli. Z vašeho Jozífka stane se v brzku krásný andělček, který bude za vás u Pána Boha orodovati.“

Rozárka vypukla v usedavý pláč; farář jí počal dojemnými slovy těšiti, poukázal na bol matky Páně, co mezi tím se lékař nad děckem naklonil; po chvíli pravil: „Již letí dušička k nebesům.“

Rozárka však upokojena jsouc duchovní útěchou pravila: „Bože cesty Tvé jsou nevyzpytatelné a mlýny Tvé melou pomalu sice avšak jistě. Spravedlivý jsi, Pane, tresceš hříšnici velkou, budiž mně milostiv!“ Pak vypukla v hořký pláč. —

Po celé tři dny nehnula se od mrtvoly nevinného tvora. Chtěla se modliti ubohá — nevěděla jak, pročež prosila starou hospodyní, by jí modlitební knížku zapůjčila. Tato na ni s podivením pohlédla, ničehož neřkajíc, sáhla do skříně a vyňala knihu, položila ji nešťastnici do klína, tiše odešla. Byla to modlitební knížka sepsána vlasteneckým knězem V. Benešem Třebizským. Neodložila jí od sebe ani na okamžik a zbrala se v obsah její tou měrou, že zapomněla na svůj bol a nezměrnou ztrátu, cítila se býti volnou jako pták, a duše její zdála se vznášeti se k nebesům.

Pan farář ptal se jí, kde má býti robátko pohřbeno. Tu Rozárka prosila velebného kmeta, aby popřál dítěti jejímu místo na hřbitově katolickém. Tak se i též stalo.

Ježto byla dosud slabá, nemohla se pohřbu účastniti, za to však požádala důstojného kmeta, by jí po pohřbu několik okamžiků věnoval.

Když se byl pan farář ze hřbitova vrátil, odebral se do besedního pokoje kdež našel Rozárku úplně oblečenou naň čekající. Jakmile byl dvéře otevřel, pokročila mu několik kroků vstříc, klesla před ním na kolena, a spínajíc k němu ruce zvolala: „Duchovní Otče, zachraňte mne, poučte mne, co mám činiti.“ V mé duši bojují dva různé životy, u vnitru mém panuje úplný rozklad — o neopouštějte mne a poučte nevědomou, velkou hříšnici.“

Farář jí přívětivě pozdvihl žádal ji, by se upokojila a nabídl jí lenošku. Tu roztál úplně led srdce jí svírající, a ona počala ctihodnému knězi vše dle pravdy vyprávěti; složila mu úplnou zpověď, jak se sama později vyjádřila a po úplném vyznání viny své, prosila jej o přispění a o pomoc. Během nemoce, spadlo bělmo s očí její, ona nahlédla s hrůzou, nad jakou strmou propastí se až dosud byla vznášela a projevila touhu, seznati základy víry katolické, jejíž ctnosti byla v činu ctihodného kmeta a přednosti z překrásné knížky modlitební seznala.

Pan farář projevil radost nad úmyslem Rozárčiným a počal ji na vzájem vypravovati osudy statku Pavlovské jakož i veškeré události, jež se byly během její nemoci sběhly. Velebil prozřetelnost Boží, která moudře útrpením, cestu k blahu duševnímu a k sebe poznání ukázala, sdělil Rozárce, že sejmul starý Zadák kletbu se syna pobloudilého a že se týž opět na pravé cestě nalezá.

Rozárka vzdychla, zaštkala a rukama lomíc zvolala náruživě: „Přísný trest jsem zasloužila a však nejtěžší zajisté jest ten, že se nyní Vojtík ode mne s ošklostí a hrůzou odvrátiti musí — vím, že jsem jej ztratila, neboť tak zvrhlou ženu, by nikdy nemohl více milovat.“

Farář však odvětil: „Spasitel náš hlásal náboženství lásky. I když na dřevě kříže vise dílo spasení lidského dokonával, odpouštěl nepřátelům svým, ano, učinil ještě více — přijal největšího zlosyna, lotra kajícího, za syna a slíbil mu, že bude s Ním společně v ráji.“ Týž Bůh a Pán, jenž kající Magdalenu na milost přijal, přijme i tebe, ovečko zbloudilá, na milost, projevíš-li pravou a upřímnou lítost a slíbíš-li státi se věrnou dcerou církve pravé, od Něho ustanovené. Tak jako sám Bůh se nad tebou, dcero, slituji, tak jistě odpustí i Vojtík vše, co si rodu jeho učinila.

„A což starý Zadák —“ otázala se, váhajíc Rozárka.

„Starý Zadák sejmul kletbu se syna ztraceného a nabyl rozumu; zajisté odpustí i tobě, kající Magdaleno, a přijme tě za dceru. Zvěčnělá Andulka, bude vám s výsosti nebeské žehnati a za vás u trůnu Páně jistě orodovati. Modli se pilně a doufej, dcero, v milosrdenství Boží a v přímluvu blahoslavené matky Páně,“ těšil ji farář.

„Ó, tedy prosím vás snažně, důstojný Pane, naučte mne modliti se k matičce Páně, by za mne nehodnou hříšnici u Pána Boha orodovala“, prosila Rozárka, a farář, klekl před obrazem milostné královny sv. Růžence, pokynul jí, aby poklekla vedle něho a učiniv kříž počal se modliti chvějícím se hlasem veledojemnou modlitbu: „Zdrávas Královno“.

Rozárka, svatou hrůzou jata, pokřižovala se též nábožně na čele, ústech i prsou — poprvé ve svém životě, modlila se slovo za slovem slavnou modlitbu k nebes královně. —

(Pokr.)

Svátek Muharrem v Kahýře.

V Islamu jest více různých, ano protivných stran, z nichž nejznámější jsou strany Sunnitů a Šiitů. Sunnité (po většině se k nim čítají Turci) drží se vedle koranu i ústního podání, které Šiité zavrhnou. (Peršané náležejí k Šiitům). Šiité považují zetě prorokova Ali-ho za jedině pravého nástupce Mohameda a ctí jej i jeho dva syny Hassana a Husseina úctou skorem božskou. Synové tito šli do Persie hlásat víru prorokovu, čemuž se král Jezid rozhodně opřel. Když zpozoroval, že má Hassan již mnoho přívrženců, nechtěl proti němu zjevně vystoupit ale postaral se, aby jej jedna z manželek otráвила. Nedlouho na to zemřel, i Hussein byv zavražděn v prvních dnech Muharremu roku 680 po Kr. Šiité každoročně oslavují památku smrti těchto dvou velikých imanů v měsíci čtvrtém mohamedánského roku (Rabi et = tani) zvláštním, divokým způsobem po čtrnácte dní.

V prvních dnech svátků se schází Peršané večerem v okrášlené síni; na okrasu té síně hledí poslati každý šiita nějaký koberec. Na konci síně jest stůl pokrytý drahocennými věcmi, květinami. Dokud se neobětuje o dokud nezačnou modlitby, může sem vstoupiti každý: v menších místech se častují cukroviukami, sladkými nápoji a p. Jakmile mají počítí modlitby, musí jinovčerci i Sunnité odejiti a tu se počne množství Šiitů na znamení dané náčelníkem, bítí a mrskati: nelze slyšeti jen křik, pláč a bédování; kdo ze Šiitů se nesúčastní kajícího mrskání, ten se aspoň vrhá na zem, běduje pro Hassana a Hussejna a klně vražedníkům jich. Když to bylo chvíli trvalo, dá iman znamení, a Šiité odchází tiše se sklopeným zrakem do svých příbytků. Všichni mají při obřadech těch roucha černá. Před posledním dnem svátků, kterýžto den jest právě brán za den úmrtí Hassanova, nabývají obřady Šiitů rázu hrozného.

Lonského roku chtěli Peršané Kahýrenští slaviti památku Muharrem veřejným průvodem dne 25. srpna. Vláda anglická, která již mnohé fanatické zvyky Šiitů byla překazila, chtěla jim tentokráte celý průvod zabrániti a odvolávala se na to, že při průvodu Muharrem vždy mnoho cizinců do Kahýry přichází a že by se tím mohla cholera z Arabie přenést do Egypta; Zákaz ten rozčlil veškeré obyvatelstvo domáci: Peršané několikráte žádali za odvolání toho zákazu a vláda ustoupila, povolila posledního dne žádaný průvod. Časopisy francouzské i anglické ujaly se — ne vlády ale Šiitů a dokazovaly, že vláda má práti úplnou svobodu vyznání a z liberality povolití průvod náboženský, ať je jakýkoli. Vzpomenul jsem při tom, jak kdesi naše liberální noviny ve Vídni psaly proti prosebným průvodům ve vnitřním městě, ano žádaly, aby se upustilo od průvodu na Boží Tělo! Tak to dovede jen ta klamná liberálnost, to samé dovede i hanět i chválit!

Večerem jeli jsme do ulice Muski, kde se procházely davy všelikého obyvatelstva; Arabů, Evropanů, černochů; mnoho vozů sem přijíždělo se všech stran; po většině byly v nich ženy z haremů závojem zakryté: policie anglická velmi četna na koních udržovala pořádek. Vlídny důstojník nám konečně vykázal místo vedle chodníku, kde bychom mohli ve voze očekávati průvod, však tu se vyskytl Arab, majitel vedlejšího krámu, a hleděl našeho vozku odehnat, dokládaje, že jsme jeho obchodu na překážku. Objednali jsme si u Araba limonádu a byl pokoj. Lidu přibývalo, až nebylo možno jen s těžší procházetí tím množstvím. Byla již tma, když vycházel průvod z mečety, v níž se pry chová hlava Hussejnova.

Již se k nám blíží: napřed nesou Arabové v železných pánvích vysokých hořící dříví; za nimi dvě řady strážníků na koních; pak zase Arabové se smolnicemi, a za nimi 12 mužů obnažených, kteří sebou při vyvolávání jmen: Hassan, Hussejn! klátíli a mrskali se na prsou i na zádech svazkem železných řetězů; jen na jednom jsem pozoroval krev, ostatní měli kůži snad

tvrdší. Nyní zase řada vojáků ozbrojených a Arabové s ohněm a uprostřed vedli koně, na němž sedělo dítě asi sedmileté, bíle oděné, které podobně jako ostatní zpívalo: Hassan, Hussejn a dělalo si britkým, krátkým mečem rány do čela, tak že mělo jak obličej, tak i šat v předu i sedlo zakrvácené. Nyní kráčeli za velikého křiku dvě řady mužů, oděných dlouhým, bílým rouchem a třásl jsem se hrůzou, když jsem je viděl v krvi se potáceti: při pravidelném vyrazení jmen obou imanů, Hassana a Hussejna, bili se jatagany, ohnutými, ostrými meči do hlav svých; jeden se tak prudce ranil, že ho museli vedle jdoucí Peršané držeti: druhý již se potácel, jakoby umíral; krev z ran jejich i na obecenstvo vystřikovala. Peršané, kteří je provázeli, vzdychali jen a štkali pro imany a povzbuzovali tím ony nešťastné muže, aby krve své nešetřili. Hrozné to bylo divadlo, když tu 30 mužů zbytečně před vším lidem si dává smrtelné rány! Za nimi na koni jiné dítě jelo, které však mělo čelo obvázáno bílým šatem, aby se snad tak mnoho raniti nemohlo. Na konec světla a vojsko a policie. Příšerný průvod bral se dále do velikého domu bazárního, kde ti poranění kážou, či odříkávají něco z Koranu aneb mluví o smrti ctěných imanů. Každý nazir, který se až do krve obětoval, jest pak u Peršanů u veliké vážnosti. V Persii vedou v průvodě ještě třetího koně, na kterém sedí bílý holoubek.

Aby obřad byl úplný, jak se provádí v perské říši, mají se nazírové ku konci na vzájem bít meči svými, až jich několik polomrtvých padne: ti pak jsou hned svatými a zasluhují největší poctu. Někde ještě jest zvyk, že se horlivci vrhnou na zem, a když je zem pokryta těly jich, přijede šejch Šiitů koňmo a projíždí se několikráte po tělech těch ubohých: kdo jest koněm raněn, pokládá se za šťastna! Tyto poslední zvyky vláda anglická v Egyptě již nedovoluje: jest to ale již až mnoho, že hrůzy průvodu vůbec povolí. Tím domnívají se Šiité, že trpí za smrt oněch imanů, že je smírují. Slyšel jsem však, že to pokání činí většinou již z řemesla, poněvadž vědí, že budou na to od věřících dary obsypáni a nesmí se tudíž vše počítati jen fanatismu náboženskému.

Když byl přešel ten brozný průvod, který nás všechny naplnil hrůzou, řekl jeden z těch, kteří byli s námi, ironicky: „Jsem tomu rád, že vy co kněz, jste spatřil, kam vede náboženský „fanatismus“. Politoval jsem jej a nedivil jsem se té poznámce, neb jsem věděl, že je to muž nehodný, který bohužel i u nás, najmě v Rudohoří, sbírá pěvkyně a hudebnice a vodí je na Východ, kde je okrádá a ponechává zkáze. *Dr. Fr. Sedláček.*

Mahmal či průvod posvátného koberece Mohamedánů do Mekky.

Dle ustanovení starozákonního, po němž každý dospělý Israelita měl putovati do Jerusaléma, přikázal Mohamed svým věrným, aby putovali do Mekky. Statisticé moslemínů navštěvují každoročně po tom příkazu ono město a vozí sebou mnohé dary, které u hrobu prorokova aneb na jiných místech nechávají. Nejdražší dary posílá ovšem sultán turecký a místokrál egyptský. Při darech každoročních musí býti především nádherný posvátný koberec, který se za veliké slávy odesílá, aby kryl v Mekce posvátnou Kaabu. Koberec ten zove se „mahmal“, což značí „náklad, břímě“, kterým slovem se však jmenuje i velbloud, který koberec nese, i karavana, která koberec provází. Zvláštní úřední sbor stará se jak ve Stambulu a Damašku, tak i v Kahýře o skvostné provedení koberece a vystrojení „mahmal“ karavany. Sbor ten se nazývá „správu posvátného koberece.“ Darování koberece na Kaabu jest pradávno; neboť když Mohamed vrátil se po útěku svém vítězně do Mekky

a udělil Mekkánským velikomyslně milost, chtěl toliko, aby 17 mužů bylo z milosti vyjmuto: ti byli k smrti odsouzeni a přidána k rozsudku slova: „i kdyby se třeba nalézali pod koberci, kterými je pokryta Kaaba.“

Lonského roku vyšla karavana s kobercem z Kahýry v červenci. (Měsíc, v němž se pouť vlastní koná, zove se zul-hižže; pouť sama „hag“ neb „hadž“, poutník Mekkánský „hadži.“) Koberec darován byl místokrálem a sestával z 80 kusů a vyplnil by v celku plochu 1500 čtvercových metrů. Koberec jest hedbávný; zlatem a stříbrem jest ale na něm jméno prorokovo nespočítelněkrát vyšito. Paní kahýrenské si to kladou za velikou čest, je-li jim popřáno, nějakou část koberce vyšítí. Hotové části přinesou se do vládního domu, kde se srovnají a spojí; odtud odnáší celý koberec do mečety Saidna Hussajn, kde ho přijímá Emir-el-hag, (vůdce karavany či pouti.)

V den ustanovený, kdy měl vyjít průvod, dostavili se nejvyšší úřadové, ulemové prvních mečet, šejchové (starší, správcové) university El-ahzar, pašové a begové, vyšší důstojnictvo posádky anglické, městská stráž v slavnostním kroji. Slavnost tato, která se čítá k největším slavnostem Mohamedánů, počala za vlády Šagrat-Udury (strom perel), slavné sultánky Egyptské, která založila rod mameluků Baharitů. Lonského roku karavanu vedl Riaz paša a na náměstí El-Midan ji propustil, při čemž se vypálilo obvyklých 21 ran z děl. Karavana došla do Ablasieh, kde zůstala celý den. Emir-el-hag opatruje nyní wszeliké dary hojné, jako kožešiny, menší koberce, bílé látky, zboží cukrové, voňavky, rohožky, a svíčky, z nichž některé jsou až příliš dlouhé a silné. Dříve procházela karavana pouště Suezskou až do Birket-el-hag; nyní vezl ji zvláštní vlak do Suezu; koberec posvátný měl zvláštní vůz. Obyčejně se čítalo při karavaně na 500 velbloudů, 100 oslů, 250 koní; mužů bylo přes tisíc, k tomu ještě dlužno přidati něco vojska, úředníky a několik set chudých poutníků. Emirovi přidány jsou dvě švadrony jezdů, jedno oddělení dělostřelců se čtyřmi polními děly. Do Suezu dojedou po železná dráze. Ze Suezu dopraví se loď do Džeddah; pak putují dvě noci a odpočívají ve vesničce El-Hadda. Velký Šerif Mekkánský jde jim do opevněného místa při moři „Babigh“ vstříc a nyní počnou již poutní obřady. Po východu slunce oholí si vous i hlavu, ostříhají nehty, umyjí se, pak oblekou se bílým nesešivaným rouchem poutnickým; pravé ramě a hlava mají od té doby zůstati nepokryty. Nyuí se postem a mnohými úklonami připravují, aby dobře vešli do chrámu Allah-ova, kterého prositi mají za odpuštění všech vin svých. Jednotliví poutníci svěřují se vůdcům, jichž jest v přístavním místě veliké množství; s těmi si vyjednávají celou dopravu a zaplatí jim všechnu výživu na celou cestu. Vůdcové při nejbližším zastavení poutníkům ohlásí, že nyní nesmí ničeho požítí, chce-li vykonati pravou pouť a tak je nechají na celé cestě o hladu.

Po třech dnech dostane se karavana do Mekky: nejdříve navštíví hrob Anny, matky prorokovy a hrob Chadiže, prvé manželky jeho. Pak se sejdou v Haram, svatyni či spíše nádvoří dlouhém 190 metrů a 132 metrů širokém, kol kterého jdou menší svatyně a síně. Uprostřed stojí chrám Kaaby — v něm jest ukryto to nejposvátnější. Kaaba má býti onen chrám, který postavil sám Abraham Hospodinu Bohu svému. Kaaba jest jako čtverhranná věž, 17 m. vysoká, 10 m. široká a 12 m. dlouhá a jest stavěna z velikých tmavomodrých kamenů. Zevnějšek jest pokryt červeným atlasem: před východem jsou tři porfyrové sloupy. Poutník vcházeje obrací se v levo, aby se dostal k černému kameni a mohl se ho dotknouti; ten kámen spadl zároveň s Adamem s nebe; anděl Gabriel ho při potopě uschoval, a odevzdal na to Abrahamovi. Poutník políbí kámen a volá: „Jak veliký jest Allah!“ Nyní oběhne Kaabu sedmkrát, pozdravuje znovu ten kámen, jde píti ze svaté studnice Semsem, a probíhá některou ulicí Mekky sedmkrát nahoru a dolů, aby tím uctil Hagar a vzpomněl, jak ona bloudila po poušti. Kdo z poutníků jen trochu může platiti, vezme sobě v Mekce duchovního vůdce (mutawif), který mu veškery obřady ukáže. Nad Kaabou a v celém Haram vznášej se množství holubů; tyto ptáčí prorokovi nesmí býti v okrese Mekkánském hubeni. Po jmenovaných obřadech

jde celá karavana k hoře Arafat, která jest na den cesty vzdálena, tam vyslechnou kázání; při návratu vezme si každý sedm kamenů, aby je mohl v údolí china satanu hoditi na hlavu: v údolí china se prý satan postavil Abrahamovi do cesty a tento zahnal satana kamením. V údolí china se obětuje veliké množství zvířat, velbloudů, skopců: i nejchudší moslím hledí, aby mohl obětovati skopce.

Po třinácti dnech odebírají se do Mediny, tam uváděn jest velbloud nesoucí koberec v kadidle egyptskou branou do města: před branou míru skloní velbloud přední nohy a koberec se nese do Haram, které jest zde 117 m. dlouhé, 70 m. široké a má 5 bran a pět minaretů či věží (Mekkánské Haram má sedmero minaretů). Uprostřed jest Komnata Aichy, milované manželky prorokovy a v té uloženo jest tělo prorokovo. Poutník jde k oknu, nozdravuje odtud anděly: Gabriela — anděla zjevení, Michaela — ochrance Židů, Asreela — anděla smrti, Israfila — jehož trouba jednou mrtvé zvolá k životu. Ještě pozdraviti má pole, na kterém bude prorok Ježíš, syn Mariin jednou pochován: prorok ten dle nich ještě nezemřel a přijde na konec dní, aby tu bojoval a zemřel.

Na to se karavana vrací do Džeddah — obyčejně musí prodletí několik dnů, někdy i několik týdnů v karanténě, aby se jí nerozšířily nakažlivé nemoci: při návratu bývají poutníci zase slavně vítáni a oslavováni.

Dr. Fr. Sedláček.

D o m ů !

Snímek s velikého obrazu skutečnosti!

Nakreslil Vratislav.

I.

Šolín starší veselil se. Nebylo divu. Syn jeho, Šolín mladší, vrátil se ze zkušené domů. Na ruku měl skvostné prsteny, v ozdobném nákrčníku zlatou jehlici, a ostatní oblek od tuhého límečku gumového až po špičaté botičky podle módy nejnovější. Byl uhlazen, pln humoru a učenosti.

Však také celá vesnice se divila. Jen že ne celá vesnice, neboť mnozí z obyvatelů bylinských odešli na pouť do Staré Boleslavi. A to byla vlastně příčina, proč oba Šolínové ubírali se volným krokem do hostince „u zeleného stromu.“ Sestra totiž mladého Šolína Maruška také putovala k Matičce Boží. Kdo by jim byl oběd uvařil? Proto dlouho doma se nezdrželi.

„Neškodí“, Šolín starší zahovořil. „Třeba se upokojiti obědem, který nám kmotr Malík upraví.“

„Jen bude-li co míti?“ mladý pochyboval.

„I bude míti, Františku. Ve čtvrtek zabíjel pěkného vepřika na včerejší svátek. Měli tu z Mladé Boleslavi výlet a on jistě se na to zásobil dostatečně, Zbylo mu tedy asi pro nás . . . Ostatně“, při tom položil ruku na rámě synovo. „Maruška kolem šesté hodiny se asi vrátí. Zítra máme neděli a tu se hodně společně pobavíme.“

„Juž jest asi veliká. Pomahá-li vám?“

„Podivíš se, hochu, podivíš, jak Maruška naše vyrostla, jak jest pracovitá!“

„Těším se na ni, otče“, řekl mladý.

Tento název jako by nějakou záclonu neviditelnou mezi oba postavil. Starému alespoň tak se zdálo. Milejší by mu bývalo přítulné: „tatínku“. Ale maje za to, že se tak spíše hodí pro takového pána, jako byl jeho syn, nenamítal proti tomu ničeho.

„Po chvíli Šolín mladší pravil: „Snad by dobře bylo, abyste ji dal, otče, do města. Třeba do Vídně. Zaopatřil bych jí místo někde v obchodě. Lépe by se jí vedlo nežli tu na vesnici.“

„Nevím, Františku, nevím. Maruška z Byliny nepůjde. Ale o tom později. Hle“, starý obrátil se k nádraží, kde zároveň byl poštovní úřad, „tam pospíchá Knotek, posílák, a kývá na nás. Co asi chce?“

Zastavili se, aby vyčkali poštovního sluhu.

„Dobré odpoledne přeji, pánové“, pozdravil udýchaný posílák.

„Dobré odpoledne! Pozdrav Pán Bůh!“ Šolín starší poděkoval. „Co nesete?“

„Psaní pro vás, pane Šolíne“. Knotek odvětil a odevzdal mu psaní. Dostav poštovné, poděkoval a odkvapil.

Starý Šolín pohlédl na psaní. Nad adressou černala se firma nějaká. Zalekl se, ale beze slova psaní do náprsní kapsy zastrčil. Jen ještě po synovi úkosem se podíval, nezpozoroval-li. Mladý Šolín však zatím rozhlížel se po vesnici. vlastně městečku rodném. Bylo to úmyslné, či z nedbalosti, kterou si každý přinese z velkého města? Vida to, starý se upokojil a raději syna pobídl: „Abychom si pospíšili! — Škoda, že nebude „u stromu“ pan učitel, pobavili bychom se“, dodal, „ostatně budeš asi ty mnoho vypravovati, bude-li ti libo.“

Došli k hostinci, jehož starobylost zaručoval starý, plechový věnec, nad průjezdem se houpající. Nad věncem visela bílá tabulka s červeným nápisem: „Hostinec Josefa Malíka.“

Majitel stál v průjezdu. Pravzor vymírajících, pravých, nepadělaných hostinských. Vida hosti, pozdvihl čepičku zeleně prošivanou a vítal je: „Host do domu, Bůh do domu. Pozdrav Pán Bůh!“

„Á“, mladý pan Šolín, není-liž pravda? Mám tedy já tu čest po prvé jej tady v Bylině pohostiti. Nu, nu, nu! Víím, že Maruška vaše jest pryč, studený byste měli doma oběd. Nu, nu, nu! Čím mohu sloužit? Vepřovou, guláš, hus! Vše čerstvé, jako dort!“ Luskl prsty a sešpulil ústa. „Jen račte dál, pánové“, zval.

Šolín starší ovšem se nedivil této veliké uctivosti. Měl tu syna, pána; jemu patřila zajisté.

Vstoupili do čisté světnice hospodské, zsedli za stůl, pěkně vydrhnutý. V několika minutách Malík přinesl dvě sklenice pěnívého klášterského a dvě porci křepké vepřové.

Na chvíli bylo ticho. Oba jedli a pochutnávali si.

II.

Malík horlivě obsluhoval hosti své a bavil mnohým vtipem a dobrou zkušeností. Brzo však dřímota přemohla oči jeho. Dlouholetý zvyk hlásil se ku svému právu. Odpolední odpočinek byl jeho slabou stránkou. Obsluhu přenechal služce Anuši. Omluvil se u hosti a odešel do vedlejší světnice, kde usednuv do lenošky záhy usnul. Zdravý chrapot jeho závodil se starými vrzajícími hodinami, jež odbíjely druhou s poledne.

Křepká vepřová, jakož i líbezne pivo klášterské — jehož jakost Malík cenil nad plzeňské — brzo způsobilo, že hovor obou pánů Šolínů nabyl tónu vřelejšího.

„Vida, vida“, s úsměvem Šolín starší zahovořil, vidličku odkládaje, „jak jsi v cizině vyrostl a se zdokonal.“

„Ovšem, otče“, odvětil nadějný pan syn. „Však také se našinec ve světě vzdělá, mravy své uhladí a přesvědčení nabude. Kde pak tady, v takovém hnízdě jako jest Bylina?“

Po té zapaliv doutník otci nabídl; když však tento poděkováním odmítl, sám první obláček dýmu krouživě do výšky vypustil. Otec v údivu a zalíbení na něho pohlédl a řekl: „Inu, co bys chtěl na hloupém venkově?“

„Vidíte, otče! Každý rozumný člověk to dozná“, při tom hrdě prsa vypjal, jako by z té „rozumnosti“ jemu patřil větší díl. „Kam bych byl přišel s češtinou? Ani do Brna! V Praze ovšem také nějaký čas jsem pobyl. Ale tam jsem se seznámil s dělníkem, který ve Vídni pracoval a vychvaloval tamnější mistry. Měl pravdu. Jak jsem do Vídně přišel, hned jsem dostal místo. Praha i Brno připadaly mi tam jako vesnice.“

Otec Šolín čím dále jako by z nadšení střízlivěl. Při posledních slovech synovi pohlédl do obličeje a tázal se: „U koho jsi pracoval, Františku.“

Table otázka nebyla právě od Šolína mladšího čekána; podlé toho také zněla odpověď: „Inu, po prvé byl jsem u nějakého mistra v postranní ulici v Margariten. Byl Čech a ustavičně se k tomu veřejně přiznával, že někdy z toho měl i mrzutost...“

„A měl práce dost?“

„Měl. Všecko muselo býti do posledního stehu dokonalé, nic lehčího nebylo mu vhod. Mody vídeňské hrubě si nevšímal. Já, který jsem v Praze poznal moderní střih, divil jsem se, že ve Vídni toho se nedbá. Tázal jsem se jednou mistra po příčině, a on na to, že prý ničím jiným rozumem se nespřavuje, jedině tím, aby práce odvedla se dokonalá a vytrvalá; jest prý ovšem také draba, ale kdo chce mít něco pořádného, k němu vždy přijde...“

„To měl, Františku, pravdu“, Šolín starší mladšího přerušil. (Pokr.)

D r o b n o s t i.

Proč protestantští duchovní pořád poukazují na bezženství kněží katolických? Asi před 13 lety jel pan děkan Veprecký s jedním občanem z Mlčechvost z pobřhu katolického kněze, a tu pronesl se zmíněný občan evangelík takto:

„Co se mi u vás (katolíků) líbí, jest, že když umře farář, nezanechá tu ani vdovy, ani sirotků. Je tu po starosti!“

Jest patrné, že sbor, má-li jakési obtíže s vdovou po zemřelém pastovi neb nezaopatřenými dětmi téže, mimoděk poukazuje na bezženství kněží katolických. A to asi mrzí ženaté pastory nejvíce. Snad kdyby se katolíci kněží ženili, opět by od neženatých pastorů měli na tácu: ženitbu.

Co pak jest to něco zlého, neb proti víře a mravům, že Církev katolická vyžaduje na sluzích svých, jenž musejí hotovi býti každou chvíli se světa sejítí, aby zůstali svobodni? —

U p o z o r n ě n í.

Pl. tit. čtenářstvu! Za příčinou odjezdu redaktora t. l. k zřtavení se na venek vyjde sešit VII. „Kalendáře pro mrtvé a živé duše“ zároveň se sešitem VIII.

R e d a k c e.

Obsah „Obrany víry“:

O mši svaté. (Dle Bened. Stim. podává Vincenc Bosáček. (Pokračování.) — Dějepis sv. roucha v dómě trevirském. (Dle J. Marxe podává Václav Josef Ččetka, duchovní správce v c. k. trestnici Kartouzské. Pokračování.) — Církev učí evangelium. (Dle „Kathol Missionen“ sestavil Fil Šubrt. Dokončení.) — Kletba otcova. (Časová črta od Ant. Plačka. Pokračování.) — Svátek Muharrem v Kahýře. (Dr. Fr. Sedláček.) — Mahmal či průvod posvátného koberce Mohamedánů do Mekky. (Dr. Fr. Sedláček.) — Domůl Snímek s velikého obrazu skutečnosti. (Nakreslil Vratislav.) — Drobnosti

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (V. Kotrba) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budíž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

O mši svaté.

Dle Bened. Stim. podává Vincenc Bosáček. (Pokračování.)

C r e d o.

„Scio enim, cui credidi.“ — *Vím zajisté, komu jsem uvěřil.* II. Tim. 1, 12.

Až dosud zaměstnávali jsme se mši tak zvanou „katechumenův“. Této části mše sv. obcovali krom pravých křesťanů věřících též židé neb pohané, buď aby své zvědavosti ukojili, neb na sv. křest se připravili (katechumeni), dále tu byli přítomni veřejní kajícíci (flentes = lkající; audientes = slyšící), jakož i posedlí. Jakmile ale evangelium bylo přečteno, případně kázání ukončeno, vyzval jáhen všecky ty, kdož svatého přijímání při oběti mše svaté sůčastníti se nemohli neb nesměli, silným hlasem: „Ite missa est = Jděte již ven, mše počíná“, by se bez výjimky vzdálili, načež dveře za nimi zavřeny, kříž sv. (jenž byl k vůli nim dosud závojem přikryt), odhalen a veškeré shromáždění věřících hlasitě odříkávali: Credo in unum Deum = věřím v jednoho Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země, jakož všech viditelných i neviditelných věcí.

A v jediného Pána Ježíše Krista, jednorozeného Syna Božího, z Otce od věčnosti zrozeného, Boha z Boha, Světlo ze Světla, pravého Boha z Boha pravého, zplozeného, neučiněného: S Otcem stejné podstaty, skrze něhož všecky věci jsou učiněny; kterýž pro nás lidi a pro naše spasení s nebe sstoupil, působením Ducha svatého z Marie Panny se vtělil a člověkem se stal. Ukřížován též pro nás pod Pontským Pilátem trpěl a pohřben jest; třetího dne dle písem vstal z mrtvých. Vstoupil na nebesa, sedí na pravici Otce. A opět přijde se slávou soudit živých i mrtvých, jehožto království nebude konce.

Věřím v Ducha svatého, Pána a Oživitele, jenž od Otce i Syna vychází, jemuž s Otcem i Synem stejná božská čest a sláva se vzdává, jenž mluvil skrze proroky.

Věřím v jednu, svatou, katolickou (obecnou) a apoštolskou církev a vyznávám jeden křest na odpuštění hříchův a očekávám vzkříšení z mrtvých a budoucí život na věčnosti. Amen.

Během staletí povstalo patero vyznání víry: apoštolské, nicejské, konstantinopolské či cařihradské; athanasianské a Tridentické.

Však nemysli nikdo, že během času a v rozličných těch vyznáních (symbolech) rozličná víra, neb rozdílné učení se nachází; jestiž to jedno a totéž učení, jedna a tatáž nepřeměnná, poněvadž nepřeměnitelná zjevená pravda, rozličně však vyvinuta.

Tak věří dítě z první třídy obecné školy totéž co biskup, co kněz jej vyučující, jen že rozdíl jest ten, že víra dítěte jest jako poupě růžové nerozvinuté, kdežto u biskupa, kněze, v dogmatice (věrouce) vyučeného jest víra ta růží rozvitou, mnohdy vůni vydávající. Tak něžné a mile svítá slunko v ranní záři, jasněji a mocněji vysílá paprsky před polednem, v plném žáru však plane v poledne — ale vždy jest to jedno a totéž slunce, jež dočista nižádné změny v rozličném tom přechodu nevzalo.

Tak se to má i s naší sv. vírou. Všecky články naší sv. víry, všecky dogmatické (věroučné) pravdy, jak je nyní máme a známe, jsou již v apoštolském vyznání víry čili v základních 12 člancích zahrnuty.

Podle potřeb časových a ještě více na utvrzení základních pravd vystupují jednotlivé pravdy nové (nikoliv nové), aby jimi sv. Církev to které vzniklé bludařství potřela.

Tak první oddíl tohoto vyznání čelí naproti bludnému učení Manicheovců, kteří učili, že božství jest dvojí, dobré a zlé, že pak svět stvořen od boha zlého.

Druhým dílem odsuzuje se na sněmu Nicejském kacírství Ariánův, jenž proti osobě Kristově, jeho stejné, s Otcem v podstatě, jeho pravdivému člo- věčenství a dílu vykupitelskému své bludné učení pozdvihl.

Třetí díl směřuje hlavně proti Macedoňanům, kteří Božství Ducha sv. a Jeho východ z Otce i Syna upírali.

Tak hned v prvních dobách Církvě potřeny tři hlavy drakovy, jenž se již v naší původní Církvě odvážil na troji osobnost nejsv. Trojice Boží jed svůj chrliti.

Bohudík zahlazena nejen tato, ale všecka nastávající bludařstva (a těch je tolik, že ani jediná pravda našeho sv. náboženství nebyla zůstala neobojována.) A Credo — to čisté „věřím“ jak je sv. Otcové na sněmu v Cařihradě r. 381 ustanovili, zní až dosud neporušené ve velkolepých katedrálách (biskupských chrámech) stejně jako v skrovném kostelíčku venkovském — a zníti bude až na věky.

Čtvrté oddělení konečně tohoto vyznání sv. víry naší při mši svaté jest namířeno proti všem protivníkům jedné, svaté, apoštolské a katolické Církvě, této neomylné učitelce pravdy Bohem zjevené.

Od dob tak zvané reformace Luthera, Kalvína, Zvingliho nejvíce má namířeno ďábel proti Církvě sv. a její hlavě — protož musila se postaviti hráz posledním symbolem Tridentským, jež tuto podáváme:

Věřím v jednoho Boha, Otce všemohoucího . . . zcela vyznání niceno-cařihradské, jež bylo svrchu podáno . . . a budoucí život na věčnosti.

Apoštolské a církevní podání (tradici), jakož i veškeré řády a ustanovení této církve přijímám a za pravé mám. Písmo sv. beru podle toho smyslu, kterýž zachovávala a zachovává svatá matka církve, které o pravém smyslu a výkladu sv. písem rozhodovati přísluší, aniž mu kdy jinak rozuměti chci, než jak je svatí Otcové jednomyslně vyložili.

Taktéž vyznávám, že právě a vlastně jest sedm, od Ježíše Krista, Pána našeho ustanovených a k spasení pokolení lidského potřebných svátostí nového zákona, totiž: křest, bířmování, Svátost oltářní, pokání, poslední pomazání, svěcení kněžstva a stav manželský; že v těchto svátostech milosť Boží se uděluje, a že křtu, bířmování a svěcení kněžstva vícekrát než jednou bez svatokrádeže přijmouti nelze.

Obrády při slavném posluhování nadřečenými svátostmi církvi svatou zavedené a potvrzené přijímám a za pravé mám.

Cokoliv vůbec a zvlášť na svatosvatém sněmu Tridentském o hříchu prvotním a o ospravedlnění ustanoveno a určeno jest, přijímám a za pravé mám.

Podobně vyznávám, že se při mši svaté Bohu pravá příslušná oběť smíření za živé i za mrtvé obětuje, že v nejavětější Svátosti Oltářní pravé, skutečné a podstatné Tělo a Krev s Duší i s Božstvím Pána našeho Jezu Krista přítomno jest, a že se proměna celé podstaty chleba v tělo a proměna celé podstaty vína v krev děje, kteroužto proměnu Církev katolická proměnou podstaty čili přepodstatněním (transsubstancí) nazývá.

Taktéž vyznávám, že i pod jednou toliko způsobou (chleba neb vína) celý a nerozdílný Kristus a pravá Svátost se přijímá.

Pevně též věřím a vyznávám, že jest očištec a duším v něm se nalézajícím modlitby věřících prospívá.

Podobně vyznávám, že svaté, jež s Kristem králují, ctíti a vyzývati máme; že za nás svatí u Boha se přimlouvají, a že ostatky jejich v uctivosti míti sluší.

Pevně též vyznávám, že obrazu Krista Pána, jakož i neposkvrněné Rodiče jeho a jiných svatých míti dovoleno, a že obrazy tyto v náležitě vážnosti a úctě chovati se mají.

Též za pravé mám, že Kristus Pán církvi své zůstavil právomoc, odpuatkův udělovati a že získání jich křesťanskému lidu prospívá.

Svatou, katolickou a apoštolskou církev římskou za matku a učitelkyni všech církví uznávám a římskému papeži, co nástupci sv. Petra, knížete apoštolův a co náměstku Ježíše Krista příslušnou poslušnost slibuji a přísahám.

Podobně všecko, co církevními zákony, všeobecnými sněmy, zvláště pak svatosvatým sněmem Tridentkým (i Vatikánským) ustanoveno, určeno a prohlášeno jest, zejména o přednictví (primatu) biskupa římského a jeho neomylném učitelství — beze vší pochybnosti přijímám a vyznávám; cožkoliv pak tomu na odpor jest, jakož i všeliká od Církve svaté zamítnutá, odsouzená a zavržená učení kacířská i já odmítám, odsuzuji a zavrhuji.

Tuto pravou katolickou víru, bez které nikdo spasení dojíti nemůže, kterou nyní dobrovolně vyznávám a při které v pravdě trvám, míním s pomocí Boží až do posledního vzdechnutí života svého v úplnosti a neporušenosti zachovati a vyznávati, jakož i o to dle možnosti pečovati, aby i od těch, kdož mi jsou podřízeni, aneb jichž správa mocí úřadu mi přináleží, zachována, vyučována a hlášána byla.

K tomu mi dopomáhej Bůh a toto sv. Evangelium. Amen.

Toto vyznání, jež skládá evangelík neb jiný protestant při svém návratu do Církve katolické, neb jež přijímá biskup a jeho zástupce od nově jmenovaného faráře před nastoupením duchovní správy — jest velice poučné pro každého katolíka a neškodí: jednou za čas si ho přečísti, proto jsme ho sem při důležitosti „Creda“ položili, jak doufáme na utvrzení sv. víry.

Dle dekretu kongregace sv. sněmů ze dne 20 ledna 1877 přidává se učiněná vložka s primatu a neomylném úřadu učitelském papežově z posledního všeobecného sněmu Vatikánského 1870 — neukončeného.

Ani přednictví (primát) ani infallibilita papežova (neomylný úřad učitelský) nejsou novým učením;

Obé u víře zavinité věřeno v prvních dobách Církve, viz sv. Augustina ono slavné: „Roma locuta est — causa est finita = Řím promluvil, pře jest rozsouzena!“

Též jest nám zde vyložiti, jak se to má s tím názvem: „samospasitelné víry neb Církve.“

Mnohým jest tento název příčinou nárazu a mnozí jím na nás naráží; avšak neprávě! Neboť, co tato slova znamenají, není nic nového, nic snad pýchou nadutého, neb z nesnášenlivosti vyplývajícího, nýbrž jest to název zcela evangelický, právě apoštolský a dočista řeč sv. otcův. Neboť již Pán a mistr náš Ježíš Kristus pravil: „Toto pak jest život věčný, aby Tebe jediného pravého Boha poznali a kterého jsi poslal, Ježíše Krista.“ (Jan 17, 3). A o Sobě Sám praví: „Já jsem dvéře; skrze mne vejde-li kdo, spasen bude.“ (Jan 10, 9.)

A na jiném místě: „Já jsem cesta, pravda a život, nikdo nepřijde k Otci, leč skrze mne.“ (Jan 14, 6.)

Z těchto a jiných četných míst pisma sv. vychází na jevo, že tu řeč o jedné, jediné, samospasitelné víře — tedy, že kdo se tím slovem „samospasitelná víra“ uráží, musel by se cítit uražen i slovem Kristovým, jenž o sobě co „dveřích“, „cesta“ mluví, mimo než žádná vedlejší cesta, žádná vedlejší dvěře nejsou, jimiž by spasení nám přišlo.

A sv. Pavel píše: „Jeden Pán, jedna víra, jeden křest, jeden Bůh a otec všech.“ (Efes. 4, 5.)

Musel by tudíž Kristus Pán sám a jeho svatí apoštolové základ svatého učení za něco obojetného, vrátkého a nejistého považovati, ba za protivu svého učení, kdyby vedle této jeho, tedy nám Bohem samým darované víry ještě jiná víra neb druhy věr rovněž spásu smrtelníkům zajistovaly.

Pakli Kristus Sám Sebe nazývá samospasitelnou cestou, samospasitelnými dveřmi — a pravil-li k apoštolům svým: „Jako mne poslal Otec, tak já posílám Vás.“ (Jan 20, 21.) a „kdo vás slyší mne slyší“ (Luk. 10, 16.), nečiní Církev sv. nižádnému vyznání mimo Sebe křivdu, nýbrž, naopak Ona plní svou povinnost vůči Svému poslání, prohlašuje-li se za samospasitelnou.

Kristus, sv. apoštolové, sv. Otcové (Origenes, Fulgentius, sv. Cyprian, sv. Athanas, sv. Jeronym atd.) vložili ji tento název v ústa.

Při tom ovšem nesmí se přehlédnouti, že Církev katolická počítá za členy své všechny, kdož nezaviněným způsobem mimo Církev se octli a ač v bludu jsou, přece i touze po pravdě s Církvi se srovnávají.

Náš věk není přítelem rozhodného smýšlení, proto i ten výraz „samospasitelné Církev“ nerad slýchá.

I k našim nerozhodným „taky“ — křesťanům, neb „taky“ — katolíkům mohl by promluvit Eliáš:

„Jak dlouho ještě budete kolísati na obě strany? — Je-li Hospodin Bůh — následujtež Jej; pakli Bál, následujtež toho! —

Odpověď na tuto rozhodnou otázku zůstali by mnozí tak dlužni jako čteme v 3. knize Král. 18, 21. „A neodpověděl mu lid slova“.

Nechtěljiť si to mnozí s tím „černým“ pokaziti, a pro to čeho se víc bojí, tomu se kloní; jak zavane vítr, tekou vody.

Tu staví brány a řeční při uvítání biskupa, ale po biřmování, bojí se odřící příspěvek na pomník Husovi.

V neohroženém vyznání víry zahanbují nás dítky sedmileté, jako onen hošík Petr z Verony, jenž na otázku, čemu se byl ve škole naučil vyřikal a vyložil celé katolické vyznání víry (symbolum) a i když co kazatel proti bludům Katharův z Komy se vrace byl sekerou tat — ještě na kolenou modlil se: „Credo in unum deum!“

Dějepis sv. rouch v dómě trevirském.

Dle F. Marxe podává V. Josef Čečetka, duch. správce v c. k. trestnici Kartouzské.

(Pokračování.)

V 21. žalmu se nejen předpovídá umučení Páně, nýbrž i zmínka se činí, že vojáci rozdělí sobě roucha Vykupitelova a o Jeho oděv metati bude se los, a při ukřižování Ježíše vojáci, aniž by o tom věděli a tomu chtěli, toto proroctví doslovně vyplnili, kterážto okolnost velmi zaujímala církevní otce při vykládání pisma sv. Oba tyto výroky pisma sv. rouch Páně se týkající označily jako předměty, které Duch sv. svým zjevením skrze proroky a později zvláštním řízením Prozřetelnosti boží při dokonání díla vykoupení

vyznamenal, a které stále světu hlásaly: Ježíš jest ve St. Zákoně zaslíbený Vykupitel. Mimo toho, ač všichni čtyři evangelisté o rozdělení rouch a o metání losu o oděv nesešivaný se zmiňují, viděli v této okolnosti církevní Otcové větší důležitost a hlubší význam. Sv. Otcové nikdy neopomenuli o hlubokém a tajemném tomto významu se zmíniti; bylo-li rozdělení roucha na čtyry díly i v jeho mystickém významu časem opomenuto, zmiňují se za to tím častěji o nesešivaném a následkem losování o neporušeném rouše Páně i o jeho vyšším a mystickém významu. Jaký má význam toto nesešivané a nerozdělené roucho Páně? Církev dle písma sv. jest mystické tělo Páně, tím pak jest i poměr rouch Páně k Jeho církvi mysticky; která označují církev zevnitřní a ze zevnější stránky (prostorové rozšíření). Ze stránky zevnější jest církev rozšířená na čtyry strany světa, jak to i rozdělené roucho Páně prorocky předobrazovalo; při tomto rozšíření do čtyř stran světových, a rozdělením zevnějším obvodu církve, jest a zůstane vnitřní stránka, životní jednota její, nerozdělena, jest všude tataž a prochází jsouc duchovním tkanivem víry a lásky, svazkem jednoty, všemi údy mystického Těla Páně; jest roucho na čtyry díly rozdělené, obrazem zevnějšího rozšíření církve na čtyry strany světové; oděv pak z jednoho tkaniva pozůstávající, nesešivaný a nerozdělený jest obrazem vnitřní láskou v jeden celek spojené jednoty, živé souvislosti a nedělitelnosti církve. Proto čteme u církevních Otců a spisovatelů, kteří postavili se oproti počínání haeretiků a schismaticů, jež jednotlivé údy od jednoty víry odvrátili: že roztrhli nesešivaný a nedělitelný oděv Páně; že jsou ukrutnějšími vojáků při ukřižování Páně, kteří ušetřili Jeho nesešivaného roucha. Na doklad toho podáme zde jen nejzávažnější místa ze sv. Otců.

Sv. Cyprián, biskup kartagský, v polovici třetího století, byl roztržkou Novatianův a jinými církev znepokojujícími ruznicemi pohnut, aby napsal dílo o jednotě církevní. V tomto svém klasickém spise, zvaném „Jednota církve“ praví k předmětu našemu: „Kdo tuto jednotu církevní poruší, ten ruší i zákon boží, ten nemá víry v Boha Otce ni Syna a nemá života ni spásy. Tato posvátná jednota, tato páska nerozdílné svornosti se tím značí, když v evangeliu oděv Pána J. Kr. se nedělí, aniž trhá, nýbrž se o něj losem metá a to proto, kdo Krista obléká, celé roucho přijal a tak neporušený a nedělitelný šat dostal. Praví totiž písmo sv. „Byla pak sukně nesešivaná, od vrchu všeska veskrze setkaná, proto řekli mezi sebou: Neroztrhujme jí, ale losujeme o ni, či bude.“ Ten nemůže míti roucho Kristovo, který trhá a dělí církev Kristovu. Když dvanácte pokolení israelských roztrženo bylo, tu roztrhl prorok Achiáš roucho své. Naproti tomu ale poněvač lid Kristův nemůže roztržen býti, jest sukně Jeho veskrze setkaná, a ani od těch, kterým losem připadla, nerozdělena. Ona představuje nám nerozdělenou, spojenou v sobě a vespolek (kteří jsme Krista oblékli) spojovací svornost našeho lidu. Tajemstvím Svě sukně označuje nám Spasitel jednotu církve. Kdo jest tedy tak bezbožným a hříšným, kdo jest tak sveden duchem nesvornosti, jenž by se domníval, že jednota boží může roztržena býti, aneb by se odvážil, ji roztrhnouti? Sukně Páně! Církev Kristova!“

Ve čtvrtém století, kde roztržka Donatistů v Africe pohoršlivé výstupy v církvi způsobila a velikost zločinu odtrhnutím od církve nám na oči stavi, píše Pacian, biskup barcelonský, že daleko větším jest zločin kacíře, nežli hříšníka. Kacíř totiž trhá sukni Páně, církev Kristovu zkracuje, hubí a ji poskvřňuje“.

Sv. Augustin píše: „Byla pak tu sukně od svrchu všeska setkaná, dí evangelista; tedy s nebe, tedy od Otce, od Ducha sv. (tkaná). Co znamená jiného tato sukně, nežli lásku, kterou nikdo dělití nemůže; co jiného jest tato sukně, nežli jednota? O ní metali los, nikdo ji nedělí. Kacíři mohli sv. svátosti rozdělití, lásku však dělití nemohli.“

Tentýž píše na jiném místě: „Ptá se snad někdo, co znamená toto dělení rouch na tolik částí a metání losu o sukni. Roucho Páně na čtyry díly

rozdělené představovalo nám jeho církev na čtyry díly rozdělenou, totiž, že jest rozšířena na čtyrech stranách světových a v těchto dílech světa že jest souměrné, t. j. svorně rozdělena. Pročež dí se na jiném místě: že pošle anděly své, by Jeho vyvolené ode čtyr větrů shromáždili. Co to znamená jiného, než ode čtyr stran světových od východu, západu, jihu a severu? Sukně pak, o nic metali los, znamená jednotu všech dílů, které spojeny jsou svazkem lásky... Jest pak nesešivaná, by snad jednou nebyla roztržena; připadla jednomu, proto pojí všechny v jedno.“ —

O duševní spustlosti, kterou Arianové ve IV. století svým bludným učením zavinili, píše biskup Alexandr z Alexandrie. „Ano tuto nedělitelnou sukni Kristovu, kterou ani mučitelové roztrhnouti nechtěli, kacíři se nezpečují ji roztrhati.“ V tentýž čas, kdy Arius svým bludařstvím celý křesťansky okršlek znepokojoval, zjevil se Petrovi biskupu Alexandrinskému ve vězení úpícím, jak Baronius vypravuje, v noci Kristus rouchem roztrhaným. Když Petr po příčině se tázal, pravil mu Pán: „Arius mi ho roztrhal.“

Tato idea, která zde jest všude základem, že oděv Páně ve své nedělitelnosti jest tajuplným obrazem jednoty církevní, a by se označilo zločinné a bezbožné jednání kacířů a schismaticů jest stálým významem: dělící nedělitelnou sukni Páně jsou bezbožnějšími nežli vojáci, kteří Pána ukřižovali; tato idea nalezá se ve všech dobách církve a jest nerozlučitelně spojená s představou o sukni Páně a jednotě církevní. Mezi jinými nalezáme ji pronesenou i u sv. Bernarda — v polovici dvanáctého století — v dopisu, v němž líčí řádění Petra Abaelarda. „Trhají se roucha Páně, svátosti církve se děl; nesešivaná sukně zůstává však celá, která jest od vrchu všecka veskrz setkaná. Tato sukně jest jednotá církevní, která neví o žádné trhlině a žádného rozdělení nesnese. Neb co od vrchu jest tkáno, co Duchem sv. jest spojeno, to lidmi nebude zrušeno. Byť kacíři jazyky měli ostré jako hadové, a veškeré ostny vtipu svého vystrkovali, by mír církevní porušili, přece nikdy, poněvač jsou mocnosti pekelné, ji nepřemohou.“

Tuto ideu nalezáme vyslovenou i u středověkých spisovatelů. Tak u Thiofrieda, opata v Echternachu, na konci jedenáctého století. Píše, že rozdělení roucha na čtyry díly představuje nám rozšíření církve do čtyr stran světových, a aby vnitřní, živá souvislost těchto dílů v jeden celek, v jednotu církevní se lépe označila, proto se nedělí nesešivaná sukně, nýbrž metá se o ni losem a ona celá jednoho jest, by církev nikdy rozdělena nebyla. „Než,“ pokračuje, „jaký to bohaprázdný a velký zločin! Svaté roucho, které vojáci se obávali roztrhnouti, to trhá stále kacířství! Žádné srdce nemůže to pochopiti, žádný jazyk vypravovati, jaké svatosti jest tato nesešivaná sukně, již se nám představuje nedělitelná jednota (církvevní), do níž se zahalila láska, která jest Bůh, a nevylovitelná božská velebnost po svém vtělení.“ — Tato idea nalezá se ve spisech o sv. rouše Vykupitelově v XVII. století až i na naše dny, jak později ukážeme.

Z tohoto jest vidno, že nesešivaná sukně Páně měla zvláštní význam, který ji božskou Prozřetelností při díle vykoupění určen byl. Prorok St. Z. Duchem sv. osvícen 1000 let napřed věděl a určil, že nebude rozdělena a proto jest ona jak před ukřižováním tak i po něm podivným svědectvím, že se na Kristu veškerá předpovědění o budoucím Messiáši dopodrobna vyplnila; jest i názorným příkladem, by se vysvětlilo jak proroctví St. Z. od lidí se naplnila, aniž by tomu chtěli a o tom věděli, kteří jednali svobodně, a tak Bohem určený vyšší účel nevědomky vyplnili. Není toliko tento oděv svědectvím, že vyplnila se všecka proroctví St. Z. o Pánu Ježíši, nýbrž on jest i tajuplným obrazem jednoty o nedělitelnosti církve; a jako takový tajuplný obraz ukazuje se nám u všech církevních Otců, církevních spisovatelů všech století, a na tomto obraze zříme zločinné počínání kacířů, kteří děsněji si počínají, nežli vojáci při ukřižování. Tato idea o tajemném předobrazení nesešivaného oděvu vžila se ve vědomí křesťansko-církevní tak, že

nikdy a nikde vymřítí nemůže. Proto by bylo velkým probřešením se na této ideje, kdyby kdo vzal částku sebe nepatrnější z tohoto roucha, které podivným způsobem Bůh chránil, suroví vojáci ušetřili a které nám jest obrazem jednoty naší sv. církve, obrazem svornosti a lásky. (Pokrač.)

Dobytí Cařihradu Turky.

Napsal A. Majkov. Z ruského přeložil František Žák.

(Dokončení.)

Taková byla kolísavost a rozháranost v cařihradské církvi a v celém řeckém círství, se všech stran Turky ohroženém. Konečně v r. 1452 p. Kristu, t. j. asi před více než 400 léty roznesla se po všem východním pravoslavném křesťanstvu strašlivá zvěst, že Cařihrad vzat od Turků, že sultán turecký, Mohamed II. usedl na trůn řeckých císařů, že chrámy cařihradské (ano i chrám sv. Sofie) obráceny v mohamedánské mešity. Zpráva tato přivedla všecky ve strnulost. Kam nyní obrátit oči? Kde jest to světlo pravé víry, které zářilo tolik věků v Cařihradě na poučení a radost celého světa a na usvědčení a zahanbení nepřátel církve? Co bude nyní z křesťanstva, když popleněna a zneuctěna ta církev, která moudrostí svých velikých učitelů Jana Zlatoustého, Řehoře Bohoslovce, Basilea Velikého a mnohých jiných osvěcovala všechny druhé církve pravoslavné a byla živou strážkyní svatých podání apoštolských? Plakali lidé na poušti, plakali v chrámech, když pastýři ohlásili osadníkům strašné spustošení. Rozbíhali se lidé po domech a hádali, nenašel-li konec světa? A skutečně jako stádo rozprášené prchali Řekové jako poběhlíci do všech zemí, do celého světa, a všady okolo nich sbíhali se lidé, a všem oni vypravovali žalostnou zprávu o dobytí Cařihradu, a všichni je poslouchali s povzdechy a se slzami. Veliké množství těchto Řeků a s nimi i Bulharů a Srbů odebralo se do Moskvy a z Moskvy do ruských měst a klášterů; všady dostalo se jim bratrského přijetí i dostatečné almužny. Utrpení jejich církve a smutný osud jich círstev našemu sourodých přidávaly v očích ruského lidu zvláštní svatosti těmto poutníkům. Mnozí z nich ve své zemi bývali velikými vojevůdci, filosofoy, zaujímalí vysoká postavení duchovní — a o vše přišly a sotva zachránili život; a nyní živili se almužnou, a veliké množství jich bratří vláčilo život svůj v otroctví. Všecky tyto bědy byly na Rusi spíše pochopeny než kdekoliv jinde, protože všichni tito vyhnanci byli jedné víry s námi, a proto ještě, že v málo které ruské rodině neoplakávali někoho ze svých příbuzných, jenž by se byl netrápil nebo neumřel v porobě u tatarských lupičů. Mnozí i sami byli vykoupeni z otroctví bohatými dary, které sbíraly se po celé Rusi na vykoupení tatarských zajatců. Samým Rusům bylo pamatno, jak Tataři brali ruská města, jak národ i knížata jeho sraželi se a umírali v boji s nevěřícími — a všichni tázali se Řeků, jak se to u nich vše stalo.

A Řekové vypravovali.

Náš císař Konstantin Paleolog měl všeho 8000 vojinů; s nimi uzavřel se v Cařihradě a pět měsíců bojoval proti 280.000 armády Sultany. Nutno vám znáti, že město z pozemní strany ohrazeno jest vysokými hradbami s věžemi, a s moři přístup do jeho přístavu uzavírá se železným řetězem. Sultán postavil podél všech stran baterie a ustavičně — dnem i nocí — střílel na město kamennými koulemi; avšak vše, co on za dne z hradeb rozbil, Řekové za noci zase spravili. Střílí, střílí, a náhle jak udeří v celém ležení na bubny a kotle, zahvizdne se na zurny a fléty, křikem a řevem, s ohněm a žebříky vrhají se Turci na vchod — a tu už sám Bůh ví, co se děje; s vysokých míst vidíš a pozoruješ jen, že prachový dým jako mračno leží

nade zděmi a městem, a v tomto dýmu slyšeti jest jen hřmot a třesk zbraně, křik vojínův, pláč a nářek žen a dětí — a s tatarské strany zurny a flétny a bubny, z řecké strany z města zvuk zvonů kostelních, kde nepřestávala služba Boží. Bůh stále byl milostiv; pět měsíců po sobě odráželi Řekové, byť jich i málo bylo, útoky. Sultán hněvem ani nemohl spáti. I přivezl k městu se 60 voly ohromné dělo, těžké 1.900 pudů, dlouhé 4 sáhy; je nabyl kamennou koulí 36 pudů těžkou; kule letěla na 4 versty a když padla na zem, učinila jámu skoro dva lokte hlubokou. Vystřelit bylo z něho možno jen sedmkrát za den a vždy se pak celé rozhavilo, že bylo nutno po výstřelu ihned pomazávati jeho vnitřek bycím sádlem. Druhá děla, a těch bylo okolo 200, také byla těžká; každé vezlo 40 volů. Těmito děly bořili zdě. Ale vida, že to nespomáhá, počal Mohamel přemýšleti, jak by mohl v samé město j. t. v samý přístav vésti své koráby a stříleti ze dvou stran. A jelikož vchod do přístavu uzavřen byl železným řetězem, tu usmyslil si, že přetáhne koráby v přístav po suchu, z vnitřní jeho strany. Nastlav tam prkna a namazav je tukem, vykonal to za noci a pak už z dvou stran začal střelbu. Část hradeb na konec padla. Turci vervali se do města i počala zoufalá řež. Nevěřící zvítězili a rozběhše se po městě jali se vraždit a loupit, poskvřňovali chrámy, rozbíjeli nářadí chrámové, strhávali obrazy a šlapali je nohama. Sultán sám na bílém koni vjel do města a přímo k sv. Sofii; tam vedrali se již Turci i trval boj. Sultán vešel v chrám, vytrhl císařské dvéře, posel k oltáři a sedl si na trůn po turecku, t. j. skříživ nohy. Z trůnu vešel ustát v řeži, vyčistil chrám — a svojim kněžím, od nynějška konat v něm službu Mohamedovu. Nejprve vzbázel pro císaře. Ale císaře nikde nebylo. On bojoval jako chrabří rek. Nedlouho před tím přijel, pokrytý krví k sv. Sofii, vešel v chrám naplněný starci, ženami, dětmi a mnohým duchovenstvem, padl před oltářem, kál se, rozloučil se s patriarchou a s císařovnou, poklonil se na čtyři strany až k zemi, prose, aby odpustili mu hříchy jeho a urážky, jestliže koho urazil, právě při tom: „S Bohem, pravoslavné křesťanství! Již čas můj přišel, abych vypil za národ svůj kalich utrpení. Jestliže Turci mne zajmou živého, tu celý národ upadne ve věčné otroctví; jestliže budu v bitvě zabit, tu byť i sultán usedl na trůn můj, Bůh přijme císařovu oběť a věčného otroctví národu nebude. Bůh vzbudí mstitele za krev mou.“ Potom přijal nejsv. svátost i vyšel z chrámu, sedl na koně a opět jel do boje. Řekli sultánu, že viděli císaře bojujícího s Turky ve branách městských a že byl ubit. Velel sultán naléztí jeho tělo. Jali se prohlížeti těla a našli tělo císařovo, avšak bez hlavy; poznali je toliko po císařských okrasách na sandálech čili střevících. Sultán vešel naléztí jistě hlavu. Srubaných hlav leželo mezi těly veliké množství — i řeckých i tureckých. Jali se je zdvihovati, obmývati, konečně ji našli. Sultán zavolal zajaté řecké vojny a pravil, aby pohlédli, tatoli hlava císařova. Oni se strachem a slzami odvětili, jest to hlava císařova. Sám sultán zachvěl se, políbil hlavu a poslal ji patriarchovi. Patriarcha položil ji do zlaté a stříbrné schránky a tajně v noci ji pohřbil pod prestolem ve sv. Sofii.

Mnoho strašného a děsného vypravovali Řekové. Pravili mezi jiným, že v noci před posledním, třídenním bojem, na 21. května na památku zakladatele města sv. císaře Konstantina a matky jeho Heleny, celé město najednou osvitilo se jako září. Domnívali se, že to požár. Viděli, že světlo vychází z hořejších oken chrámu sv. Sofie, objímajíc zároveň kopuli, že celý plamen pak sloučiv se obrátil se v nevýslovné světlo a toto světlo vzneslo se k nebi — že jakoby se otevřely brány nebeské a přijaly světlo a opět se zavřely. Otázaní, co by to znamenalo, oznámili patriarch a arcikněz, že toto světlo — milost Páně a s ní anděl Páně daný Bohem na ochranu celé církve svatě a zachránění celého města, odšedši tuto noc na nebe, jelikož Bůh pro hříchy naše vydává nyní město toto do rukou nepřátel.

Do Moskvy k velikému knížeti přicházeli stále znamenití a učení Řekové, Srbové a Bulhaři. Naši vladaři přijímali je ve svých pokojích se slzami v očích a s účastenstvím, zvali je ku stolu svému a spolu se svými bojary

vyptávali se a posuzovali podrobněji, proč a jak vše to se stalo. Řekové takto jim objasnili věc.

Všem Vám vědomo, vládcové, že od počátku, když Pán náš Ježíš Kristus rozeslal sv. apoštoly, kázal evangelium po celém světě, přikázal všem církvím býti v lásce a svornosti jedna s druhou, a v případě nějakých rozepří odebrati se na obecný sněm a společně ustanovit dogmata víry, vyzpytovat a potvrdit pravou víru. I tak dělo se v církvi celé do té doby, dokud papež římský neusmyslil si postavit sebe nad sněmy. Sám se nazval náměstkem Ježíše Krista, i začal žádati, aby veškerá církev uznala jej za hlavu a vládce. A církve britská, galská, germanská a španělská pokořily se jemu, a on vládl v oněch stranách dvě třetiny zemí a svými vyslanci začal veleti i samým tamním králům. (Toť přece naivní! pozn.) Žádaje moc svou upevnit nad nimi a míti víře své ochránce a sobě pokorného sluhu, jednoho z německých králů korunoval císařskou korunou a nazval římským císařem a řekl jemu: „buď ty mne pravou rukou a přiveď pod moc mou celou zemi.“ Obořili se na slovanská cárstva, vyznávající řeckou víru dle knih sv. Cyrilla a Methoděje, i tu úskoky, tu krveprolitím poštětlo se jim odtrhnouti od jedné pravoslavné obecné církve ve své stádo ze společné jedné rodiny slovanské Čechy, Moravy a Poláky. Ale meč papeže a hadí chytrost jeho rozbily se jediné na věrných otcovské víře Srbech, Bulharech, Řecích a Rusech. Proto pojali papeži v nenávisť celé východní křesťanstvo. A jakých béd oni jemu učinili! Když Mohamed se objevil a moslemní ohněm a mečem počali obracet všechny národy ku jeho víře, když vzali sv. město Jerusalém, kde nalézal se hrob Hospodinův a zdvihlo se proti němu celé křesťanstvo — papežové použili útrap řeckého národa a zachvátili Cařihrad a 60 let drželi jej rukách svých a zřídili tam své latinské císařství a byli nám horší Turkův, protože Turci přece dovolují nám vyznávati víru naši, ale latiníci všechny násilně přiváděli k papeži. *) Přivedli také rytíře a veleti jim, ohněm a mečem rozšiřovati latinskou víru také v našich staroruských zemích, u Lotyšů a Estů, u Litevců a u vás Rusů, nazývajíce nás divokými ruskými pohany. Naším zákonitým císařům poštětlo se přede odnítí opět Cařihrad a vyhnat Latiníky — a u vás, víte sami, vaši knížata sv. Alexandr Nevský a mnozí jiní ochránili od rytířů rodnou ruskou zem.

Vina naše veliká záleží v tom, pokračovali Řekové u vypravování svém, že jsme si zamílovali příliš život pokojný a nečinný, v rozkoši a v radostech i u prázdných hádáních nežli v námaze vojenské; místo abychom se rychle bili s latiníky, vyzvali jsme Turky, aby chránili nás před nepřátely našimi. Turci přišli a usadili se v našich městech.

Latiníci také hleděli je poštívati na nás domnívajíce se, že když budou nás ohrožovat Turci, my volky nevolky k papeži obrátíme se za pomoc. Turci pokořili Bulharsko, Srbsko, i z řeckého císařství zůstalo toliko město Cařihrad a Morea a několik ostrovů. Papežové posílali k nám, jako by nás litovali, a vzkazovali, že pošlou nám na pomoc všechny krále své, ale že za to musíme zřít se své víry a uznat vrchnost římského velekněze. Za tím účelem svolali sněm florentinský ve Vlaších, kam od nás šel metropolita Isidor. Někteří z našich velmožů ano i duchovních soubhlasili a podepsali sjednocení, ale národ ani slyšeti nechtěl o zradě víry a tím méně — zemřelý císař Konstantin Paleolog; my všichni, téměř již pod děly mohamedánskými, říkali jsme: „Raději Turky než latiníky“ — Vzali Turci Cařihrad. Papežové domnívajíce se, že už nyní nás pravoslavné zlomí, praví a pší nám: „Vidíte-li vy nerozumní Řekové, kam přivedla vás vaše tvrdošijnost, nechtíte uznat papeže vrchní hlavou celého křesťanstva! Za tento hřích Vás Bůh tresce. Prohlédněte

*) Že celá tato věc nezakládá se na pravdě ale opisovatelem lživě tak jest obrácena, ví každé dítě. Že papežové nazvali Cařihrad a nezřídili tam své císařství, ale že události nejvíce litovali, poněvadž měla za následek nezdar křížácké výpravy, jest také věc známá všeobecně.

a sami suďte, kde očividná milost Boží. My jsme bohatí a vy v nuzotě a bez kouska chleba; my vládneme národy a králové země nám slouží, vy stali jste se otroky pohandů; naše chrámy a hrady lesknou se mramorem a zlatem, řezbami a obrazy, vaše chrámy jsou spustošeny a zneuctěny — nemáte kde se pomodlit. Což nevidíte, že Bůh v hněvu odvrátil od vás tvář svou? Obratťe se k nám, čiňte pokání, odstupte od své víry, uznejte moc papeže a papež odpustí vám a pošle krále své vyhnat Turky ze země vaší — i budete zachráněni.“ (Čtenář dobře cítí nešlechtnou tendenci pisatelovu. Pozn.)

Avšak i v otroctví a v bédách my odpovídáme papeži: „Soudové Boží jsou nevyzpytatelný. Za hříchy naše Bůh posílá na nás zkoušky a těžká trápení; ale my raději chceme přetrpět všeliké muky od Turkův, než zahubit duši, od jisté víry se odvrátit — a uznat tebe, smrtelného člověka, zemským Bohem. Bůh náš je na nebesích; zde na zemi ustanovil svou apoštolskou Církev, hlavou její neučiniv smrtelného člověka ale Syna svého Ježíše Krista, a Duchem svým svatým v církvi přebývá a oživuje ji, tajemně zjevuje jí vůli svou v ustanoveních sv. sněmů. Ty jsi člověk a smrtelný a nestálý a hříšný; Duch sv. ale, v Církvi přebývajíc, jest věčný a nezměnitelný a plný moudrosti.“

Takové jest, knížata, nešťastné naše poslování. hovořili Řekové. V toho složíme naději svou? Ke komu v hoři svém se obrátíme? Kdo postaví znova sv. naše chrámy? Kdo postaví trůn Konstantinův a državy jeho vytrhne z rukou bezbožeckých? Kdo znova posvětlí chrám sv. Sofie — kdy znova zazní tam zpěvy andělské a slyšáno bude v něm slovo Boha živého?

I poslouchali naši vladařové, knížata a bojarové, metropolita a biskupové — a žalost rozrývala srdce jejich. I zmáhala se horlivost na ochranu pravoslavi; ale pozorující s přemýtlavým zrakem položení své viděli, že Moskovské knížectví samo ještě jest pod mocí tatarů a druhá polovina Ruska v moci latinů u Litvy a Polsky, a jestli že by Rusové šli pro Řeky dobývat Cařihradu, bylo by jim zároveň bojovati s Turky i latiníky, kteří nepřítí, aby pravoslavi opět zkvetlo na Východě.“ Nijak nemůžeme Vám pomoci, s hořkostí děli naši Řekům: „Zbývá všem pokořit se vůli Boží, pevně státi u víře a očekávat čas, kdy Pán vzbudí mstitele za lži na nepřátely Jména Svého.“ —

Bůh dá sílu svalům a osvítl moudrostí mládce, odvětili Řekové — a naše naděje, síla spočívá jedině na vás, vládcové, a stejnorodém nám ruském národě. U nás v našich starých knihách, hle co jest zapsáno. —

Když sv. Konstantin Veliký vyvolil místo ku založení Cařihradu, náhle z doupěte vylezl veliký had; a na hada slétl s nebe orel, a uchvátiv jej vnes ho do výše, a had se ovinul kolem něho. Zmizeli očím. Ale brzo orel opět se ukázal a padl na téže místo, nebo had začal jej dusiti a přemáhati. Uviděvše to lidé, přiběhli a hada ubili a orla osvobodili. Mudrcové tehda objasnili, že orel jest znamení křesťanství a had mosleminství a znamená, že mohamedánstvo přemůže křesťanstvo, ale že pak křesťanstvo přemůže je. Nyní polovice proroctví již se vyplnilo; had přemohl orla. Naplní se i druhá polovice; přijdou lidé a zbijí hada. Jací to budou lidé? Ach, vladaři, jest o tom u nás i jiné proroctví a zapsáno jest již před 500 léty, že přijde ruský rod a společně se zbudovateli města přemůže mohamedánstvo, vezme Cařihrad, a usadí se tam jako král. Na veliké skutky pomýšlí Boží prozřetelnost — veliký narod ruský.

Amen! Staň se vůle Hospodinova! pravili naši vládcové, knížata, bojarové, metropolita a biskupové — a poznamenali čelo své znamením kříže, prostosrdečně a pokorně podávajíce sebe svaté prozřetelnosti Boží.

K l e t b a o t c o v a.

Časová črta od Ant. Plačka.

(Dokončení.)

VIII.

V Pavlově i v Petrovicích panuje opět blahý mír. Mladí i staří zmizeli, jakoby je země pohltila a staročeská sousedská povaha nabyla opět vrchu. —

Hospodskému Kvasničkovu se obecní hostinec při nové dražbě více nepronajal, nápis na něm změněm v „obecní hostinec“, politický klub se rozpadl, a katolická beseda zmohutněla soustředíc veškeré občanstvo v lůně svém.

Starosta Vojtík svolal v neděli celou obec a při zahájení oznámil shromážděným občanům, že se vůči velkému neštěstí, jež jeho rod stihlo, čestného místa v obci vzdává a prosil pohnutlivým hlasem bývalého starostu za odpuštění za příkoří, jež mu bylo stranou, které byl až dosaváde vůdcem, činěno a navrhoval, aby jakožto za odčinění křivdy, byl starý starosta místo něho zvolen. Bývalý starosta povstal a projevil radost nad vyznáním, jež byl Vojtík pronesl a prohlásil, že již tím jest cti jeho zadosť učiněno. Je prý již starý a zvykl si již tomu výminkářskému živobytí a tudíž, že pod žádnou výminkou čestný úřad nepřijme. Vojtík jest statný muž, rázný a povahy pevné; takového prý je v obci potřeba a nyní když veřejně doznal, že v mnohém pochybil a nestydl se tak veřejně před celým výborem vyzuati, jest prý teprve o tom přesvědčen že jest úřadu toho nejvíce hoden. Všichni s výrokem cti-hodného muže souhlasili, a když jak pavlovští tak petrovičtí k výmluvě, že nyní bude stavbou příliš zaměstnán, odvětili, že mu potahy i ruční prací vše možné přispějou a sám staříčkový farář naň doléhal, odvolal své poděkování. Činem tímto získal si Vojtík u všech sousedů rázem staré lásky. —

Po schůzi přidružil se farář k Vojtíkovi, pravě, že se musí na starého tatíka jakož i na své dítky podívat. U Zadáků zdržel se téměř do soumraku. Co tam vypravoval a se starým i mladým vyjednával, dověděla se osada na den svatých apoštolů Petra a Pavla.

U Němců v Petrovicích bylo živo. Ježto byl statek veskrz zděný a vše klonuto, nebyla škoda ohněm způsobená příliš značná. Krovky byly o překot svázeny, trámce, prkna a latě otesávány a nežli uplynuly čtyři neděle, červenalý se taškové střechy na statku u Němců již zdaleka.

Daleko hůře to šlo v Pavlově. Statek shořel úplně, a co neshořelo, muselo se do základu sbourati. Ale i tu šla práce dosti zdárně od ruky. Frantík byl duší celé stavby; pod jeho dozorem vzrůstaly zdi jako houby po dešti. Spusedé svázeli cibly, kámen, písek a vápno, kdežto opět Vojtík se svou čeledí oháněl se statečně v lese vozením stavebního dříví, a tak se pilně v obou vesnicích pracovalo o nových statcích.

Veškeré shořelé budovy i nemovitosti byly řádně proti ohni pojistěny, neboť v ohledu tom sluší Vojtíkovi všecka chvála. Jak mile úřad starosty nastoupil, dal si předložiti veškeré asekurační listiny; které byly na přemrštěnou cenu vystaveny, dal přiměřeně snížit, jiné pak poměrně zvýšiti. Tím se stalo, že pohořelí žádné značnější škody po vyplacení poctivě vyměřené náhrady neutrpěli.

* * *

Nadešel den sv. apoštolů Petra a Pavla, k jichž počtě byl petrovický chrám Páně zasvěcen.

Z nového statku z Petrovic ozývá se hlahol nebývalý. Sousedé a sousedky svátečně oděni vcházejí do statku zelením a kvítím okrášleného. V čele statku stkví se ve výklenku, v němž se před tím na krátkou dobu zlatý kalich nalezal, silně pozlacený kříž, na němž pní Spasitel světa.

Majitelka statku, Rozárka, bude při slavných službách božích činiti vyznání víry. Vyvolila si památný den zasvěcený nejslavnějším knížatům křesťanství proto, že jako se z horlivce Šavla stal nadšený bojovník Páně Pavel, tak i ona stává se z horlivé helvětky upřímnou dcerou církve katolické a nadšenou ctitelkou nejláhodnější Panny a rodičky Páně, spolu pak bude civilní sňatek její se Zadákem církevně spečetěn.

Mezitím co se v Petrovicích konaly slavné přípravy k nevidané dosud slavnosti, vyšel z Pavlova ze statku Zadražilova průvod svátečně oděných občanů se školní mládeží. Dítky řadily se s usměvavou tváří, a dívčinky byly vesměs v bílých šatech se zelenými věnečky na hlavách. Střed průvodu tvořila rodina Zadákova. Již se zatačí celý průvod do půvabného údolí a vchází na půdu petrovickou. Zde je očekával řídící učitel s hudbou, a tak za veselých zvuků dojemné hudby přišli do Petrovic. Nešli do chrámu Páně, jak každý očekával. Dítky tvořice přední voj celého průvodu, zabočily po pěšině do „úvozu“, kde u Němcovic statku zastavily. Rodina Zadákova vešla do vnitř s několika staršími sousedy. Rozárka svátečně oděna vyšla jim vstříc. První vkročil do světnice starý Zadák s obvyklým pozdravem: „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus —. Pokoj budiž domu tomuto.“ Rozárka, vzhlednouc starého výměnkáře do jizby vkráčetí a slyšíc jeho pozdrav, zarůměnila se v tváři, poklekla a odvětila s hlavou sklopenou: „Až na věky věkův. Pán Bůh račiž to dáti!“ Starý Zadák popošel až k ní. Tu Vojtík přiklekl vedle Rozárky a stařícký otec udělil oběma otcovské požehnání. Oba povstali a políbili otci ruku, načež je týž na vzájem poceloval. Dítky Andulčiny přicházely nyní jedno po druhém a políbily Rozárce uctivě ruku, kdežto tato jedno po druhém objala a náruživě líbala.

Venku před statkem seřadil se nyní velkolepý průvod občanů pavlovských i petrovických a za zvuků libé hudby kráčel do chrámu Páně.

Zde učinila Rozárka veřejné vyznání víry a Vojtík odvolal bludy své, přihlásiv se za věrného syna církve katolické.

Rozárka vyžádala si, by se směla na příště jmenovati Magdalena. Po složených slibech přiklekl Vojtík s Rozárkou opět k oltáři a ctihodný farář potvrdil sňatek jejich církevním požehnáním.

Po skončených slavnostech následovala ve statku u Němců svatební hostina, ku které byly veškerí účastníci průvodu s panem farářem pozváni. Dědeček Zadák usmíval se ustavičně, a když došlo k přípitkům, vstal a pravil: „Veledůstojný pane, nejsem hoden té milosti, že jsem se tohoto okamžiku dočkal, neboť uvaliv těžkou kletbu, již jsem syna svého ztížil, i hřích na hlavu svou; sboural jsem klid nad rodem naším se klenoucí. Otcova kletba sbořila dům, kde však je požehnání matčino, by jej opět zbudovalo? Ctihodný Otče, račil jste býti pravým duchovním rádcem oně světici, která ve své nevinnosti vás nejvíce ctíla, vám, nejdražší poklad svůj, dítky své, jako Otcí světosti, račtež ji prosím zastati a kdežto ona rodu svému na věčnost žehná, požehnejte jménem jejím rodu našemu zde přítomnému.“

Ctihodný kmet povstal a krátce objasnil v důmyslně sestavené řeči právě minulý děj a pravil, že vše moudře Božská prozřetelnost k dobrým koncům uvedla. Vždy však že tak nebývá, a pročež varoval přítomné před rodinnou kletbou, předvedl všem čtvrté Boží přikázání na paměť a končil výrokem písma svatého:

„Kletba otcova bourá dětem domy
a požehnání matky je znovu staví.“

D o m ů !

Snimek s velikého obrazu skutečnosti!

Nakreslil V r a t i s l a v.

(Pokračování.)

Syn odložil doutník a napiv se díval se na náves jaksi zamyšlen. Toho nečekal. Jemu, který viděl Vídeň a tolik toho zakusil, někdo odporuje? Ale byl to jeho otec, který mu po prvé odporoval. Zvážněl tedy, uvažuje, že jest otec ze staré školy, neví o požadavcích nynějšího pokolení. Jak pokročili lidé od té doby, co začal otec působiti! Zatišší venkovského nedotýkají se vlny proudícího pokroku.

„Snad“, pomalu povídal, nechťe uraziti otce po smyslu svém a natáhnuv pravici na stůl, doutník levicí pozdvihuje, počal vykládati: „Milý otče! Časy nynější vyžadují docela jiných věcí nežli minulé. Dnes žije se velice rychle. Trvalost nemůže se bráti na váhu. Jakost látek není hlavní otázkou, ale forma, počet, to jsou vládnoucí vlastnosti nynějšího světa. Žijeme v době praktické. Nikdo nemůže se zdržovati marnými zámysly někomu jinému pomáhati. Mé „já“ přednější jest, po té má teprve jiný právo prospěchu očekávati z mých úspěchů.“

Tu se zamlčel. Otec na syna díval se nedůvěřivě, hlavou vrtě, ale neřekl ničeho. Ale ty jeho myšlenky! Zdálo se, jako by byl očekával opak; kdo učil syna jeho? —

Napili se, a syn pokračoval horlivěji:

„Ano, staré přesudky jsou již zaprášený nábytek ve vlhké komoře, blízek vyhození. Co dříve náboženství hlásalo, sešednělo. Tomu se ani ve školách mnoho pozorů nevěnuje. Nač také? Počty, znalost jazyků, praktičnost, to jsou hlavní předměty dnešního učení. Svátky a neděle jsou nesmyslem. Nynější zákon o nedělním klidu dán byl jedině těm, kdo pracovati nechťi. Směšno! Ztracená minuta je ztracený kapitál, říká nás moudrý šéf...“

Starší Šolín povstal. Byl bled. Co to bylo? Kdo mluvil?

V těch pronesených slovech synových vězel hrot, který protknul otcovo nitro. Chtěl něco říci, ale rty vypověděly mu službu. Ústní svaly jeho trhaly sebou křečovitě, víčka oční začlonila mu zraky, a s pod nich vytryskla slza... Usedl zase —

Mladší udiveně na něho vzlhl.

„Co se vám otče stalo? Co jest vám?“

Otec otázky jeho nezodpověděl, ale sám se tázal:

„Kdo jest moudrý tvůj šéf?“

„Ó, velký pán, otče! Dnes má již závody ve Vídni, v Brně, v Olomouci, v Praze a v Liberci“, — odušil syn a dodal: „Však také! Co měl náš šéf, když začínal? Bídny krámek a jedinou dílnu. Jest ovšem praktickým, vypočítavým. Křesťan ani toho nedovede, co on, žid...“

„Nyní rozumím již“, vzdychl otec a s jakousi bolnou předtuchou ptal se: „A jak pak se jmenuje?“

„Samuel Rothberg“, syn odvětil.

Starý se zasmušil. V tom byly hodiny třetí s poledne.

„Pojďme, libo-li, domů“, řekl.

Malík občerstven jsa spánkem vstoupil svěží a vesel.

„Pánové jdou? Nebudu zdržovati. Hnedle budou zvonit.“

Šolín mladší zatím vytáhl zlaté hodinky: „Pravda. Čas jest jíti domů. Jsem unaven po cestě.“ „Zaplatíme“, řekl hostinskému.

Zaplatil a vzav otce pod paží vyšel z hostince. —

Cestou k domovu Šolín starší otázal se ve vnitru svém: „Mluvil-li pivo z něho či rozum?“ —

III.

Když oba Šolínové došli domů, starý mladému připravil vodu, aby se umyl a ochladil. Pan syn přijal tuto službu s elegantním poděkováním.

Mladý Šolín uchýlil se na chvíli do vedlejší světničky, aby se převlekl do čerstvého prádla, které si v kuffíku přinesl.

Otec zůstal ve světnici, která mu byla dílnou, dceři jeho kuchyní a oběma společným bydlíštěm. V jednom koutě stála otcova postel, v druhém u okna stál stůl, za nímž černala se stará pohovka. Mezi oběma okny, na náves hledicemi, pyšnil se pana mistra Šolína krejčovský „veřtat“: stoleček na jedné noze, vedle něho vycpaná židle. Nad kamny, které stály u dveří, viselo bidélko se šatstvem, jež lidé přinesli ku správci; nových již pan mistr Šolín asi dávno nedělal, neboť míry papírové, za zrcadlem mezi okny zastrčené, visely mdle dolů. Zvětšely

Co syn ve vedlejší světničce, Maruščině ložnici, se převlékal, otec kabát svůj cídil. Po té vyňal z náprsní kapsy psaní, které na cestě do hostince byl dostal. Otevřel je a četl. Smutný byl asi obsah, neboť se zasmušila jeho tvář.

Když je dočetl, vzdechl. Pohlédl na adresu, na firmu nad ní se černající. Tato zavdala mu příčinu k této úvaze:

„Samuel Rothberg. — Tak pojmenoval syn svého šéfa. Není pochyby, jeho šéf je majitelem i této firmy. On mu slouží. Zásady, které v hostinci přede mnou rozvinul, nejsou ty, jež jsem mu před osmi lety vštěpoval. Osm let, ba, již osm let, co z domova odešel! Co za tu dobu na něm a v něm se změnilo? Kdož ví, kdo a jak převrátil mysl jeho? Co před chvílí řekl, bylo hrozné. Čerpal z piva ten hovor či ze chladného rozumu? Ó ano, chladný, vypočítavý, hmotářský duch našeho věku z něho mluvil . . .“

Tak přemýšlel. Kde byl ten údiv, který synovi svému před hodinou ještě věnoval? — Ale on věřil v nápravu jeho.

„Je to má krev. Vrátil se v bývalé koleje. Zůstane-li tu, čas a naše okolí jej úplně přejinačí . . . Jen, zůstane-li? Neřekl ničeho. Přivítal jsem jej, přijal otecky, ale on neřekl: Přišel jsem domů a zůstanu zde, nebo odejdu. — Má však tu jen malý kuffík cestovní . . . Snad jest chud a hledá u mne přístřeší Ale ani to ne! — Vždyť řekl: „náš moudrý šéf říkává“, tož tedy jest v závodu Rothbergově. Chudým také není; oblek, hodinky, prsteny, velké peníze, jimiž Malíkovi platil, svědčí o protívě . . .“

Zajímavou tuto úvahu syn jeho přerušil, když úplně jsa převlečen do světnice vkročil. Hezký, mladý muž! Toho mu otec ani upříti nemohl.

„Ah, ještě máte ty staré hodiny s kukačkou?“ tázal se a zároveň si přísvedčoval mladý Šolín, pohlížeje na stěnu, kde hodiny visely.

„Máme, ovšem,“ řekl starý, „vždyť víš, že to jest památka po mém pradědovi. A, vida,“ doložil, ukazuje na hodiny, „jest tři čtvrtě na čtyry. Půjdem.“

„Teď právě zvoní,“ mladý Šolín otce upozornil. „Proč zvoní?“

„Což jsi již zapomněl, Františku, že přijde večer processí ze Staré Boleslavi? Že se mu chodivá společně naproti? Zvoní se, abychom se u kostelíčka sešli a s velebným pánem šli processí uvítat. Pohléd, sousedě je již schází. Děti pospíchají do školy ve svátečních šatech a půjdou s panem podučitelem také naproti. Pojďme tedy také.“

Pan syn se při této řeči útrpně usmíval. Proč? Výklad jeho „u zeleňého stromu“ přednesený vysvětloval úsměv docela dobře. Proto však přece šel. Starý zamkl vrátka, a šli. —

IV.

V pravdě, zvony hlaholily s vížky byliňského kostelíka, zvoucí ty, kteří doma zůstali, aby se pod lipami sešli a s velebným pánem přivítali poutníky ze Staré Boleslavi se vracějící.

V krátce po té děti vyhrnuly se ze školy, jež stála poblíž kostelíka, a vedeny jsouce panem podučitelem Borovičkou, postavily se pod košatými lipami, jež věncily svatyňku bylinšskou. Také staří výměnkáři a někteří hospodáři honem vzali lepší kabáty, ocídili kalhoty a boty, a volným krokem ubírali se za dětmi, tu a tam se pozdravujíce a sdrůžujícíce. Jenom hospodyně s děvečkami zůstaly doma, aby pro poutníky připravily občerstvení.

Když se sešli, zelená vrátka milouneké fary bylinské se otevřela, a v nich objevil se velebný pán, mladý ale vážný muž. A nyní objevilo se mladému Šolínovi, opodál stojícímu, divadlo, jehož po osm let neviděl. Velebný pán pozdravil shromážděné, a ti všickni hrnuli se k němu, aby mu ruku polsbili, nebo stiskli, nebo aspoň úsměv jeho spatřili. A on? Tu toho chlapce pohladil, děvče pochválil, na jiné se usmál; starých na ledacco se zeptal, tu těšil, tu žertoval. Jedva že do kostelíka se protlačil!

Kostelník Hruška — na toho mladý Šolín dobře se pamatoval; často zajisté ctihodná jeho pravice zasáhla jeho hlavu, aby si vzpomněl, že třeba zazvoniti a ne lelkovati, — však velebného pána předešel, nesl již rochetu a stólu. Předě dveřmi jej oblékl. Velebný pán do chrámu vešel a za ním vhrnuli se všickni přítomní. Před oltářem poklekli, aby se poklonili Bohu, ve svatyni skrytému, aby poprosili Ho za šťastný návrat poutníků boleslavských.

Mladý Šolín stoje opodál cítil, jako by vánek z dávno minulého dětství zavál k němu vzpomínku štěstí a klidu, kterého tu v chlapectví prožil. Ale podati se vzpomínkám planým, marným? Spíše politovati jest tyto lidi, kteří tu klečí, činí-li tak v zaslepení... Oč on stojí výše jich? Duch jeho, nese touhy své k věcem smyslu pochopitelným, k prospěchu a úspěchu. — Činí-li však to ti lidé z přesvědčení? Vždyť se na to musí pamatovati, jak bývalo za jeho prvního mládí... Tehdá zdálo se mu a také to viděl, že každý to považoval docela za přirozené před oltářem klečeti a Bohu se klaněti. Ani na mysl mu nepřipadlo, že by někdo jinak mohl smýšlet. A teď? Vidí, že sám takým jest... Mezi onou dobou dětství a dneškem uplynulo osm dlouhých, změny plných let...

Tak přemýšlel... Náhle se zarazil a opovržlivě usmál. Přistihl se při marném, neúspěšném snění, on, jenž mimo hmotu více uznati nechce, zahloubal se v plané uvažování! K smíchu! —

Velebný pán právě povstal ze stupňův oltářových a obrátil se k východu. „Pojďme ve jménu Páně“, vybídl věřící.

Pan učitel Borovička vyvedl napřed děti, jimž předcházel malý hošík v červené komži s křížkem. Po té mládež dorostlejší vyšla, za ní velebný pán a na konec usedlí občané bylinští. Hruška kostelník zavřel kostelní dvěře a zastrčiv klíče do kapsy, pospíšil si za panem páterem.

Mezi poslední oba Šolínové se vmísili. Sousedé zdědavě prohlíželi si mladého, který jim připadal jako veliký pán. Tento však se k nim zachoval dosti přívětivě, tak že s ním brzo si pohovořili. Mladý Šolín započal s nimi, vlastně obnovil známost s jistým druhem horlivosti, kterým vyznamenává se samozvaný reformátor... Čtěl li reformovati? Bylo by bývalo třeba, zůstatí. Zůstane-li? — Byl by rád u někoho začal...

Tu představil se jim starosta Horník, jenž staršímu Šolínovi něco do ucha pošeptal. Šolín na to hlavou přikývl.

Touž dobou pan podučitel ku starostovi se připojil a sdělil mu, že večer mu donese noviny z fary půjčené. Zajímavé prý tam jsou věci: o prvním máji socialistickém. Starosta poděkoval mu za ochotu a představil mu mladého Šolína, který v brzku s ním se zahovořil. Oba staří, starosta i Šolín otec, poněkud volnějším krokem jdouce zůstali pozadu, co zatím mladí mužové náhledy své vyměňovati počali.

Tu vzdělanost školská a snad již životní, tu obchodnická, životem velkoměstským zostřená vypočítavost i umírněnost — ctnost či nectnost našeho věku — brzo přemohly obvyklou tíseň dvou neznámých. Mladý Šolín ve světě

nabyl jakési vřelosti a plynosti a jistoty ve vypravování, tak že se každému do důvěry vhořil. Zdálo se mu, u mladého učitele že najde náhledy souhlasné. Šlo se s processím; bylo tedy processí nejbližší látkou jejich rozhořu. —

V.

„Myslíte-li tedy, pane učiteli, že po dnes jsou lidé tak málo praktickými, aby vydali se na pouť bez příčiny a pohnutky úspěšné?“ Šolín se otázal.

„Myslím-li?“ učitel rychle odvětil. „Ne, pane Šolíne. Nejen že myslím, ale i věřím tomu. Ale ani tak nechci mluvit: vidím to na našich sousedech.“

„Což,“ krejčí se s potutelným úsměvem k němu obrátil, „domnívám se a vy tomu přisvědčíte, pane učiteli, že na příklad mladá děvčata s úmyslem ne právě svatým jdou na pouť. Tam asi sejdou se s milými, v hostinci si zatančí a se obveselí. Snad přece to není tak užitečno, jak se domníváte.“

Mladý učitel zvažněl. Nezněla-liž slova krejčího jako vyznání k souboji. Mohl by se ho zbýti slušným odmítnutím. Učitel Borovička však zvedl hozenou mu rukavici a započal obranu.

„Dovolte, pane, abych vám vyprávěl, co sám jsem zde zažil. Dá Bůh, že snad náhled svůj poněkud pozměníte, vyslechnete-li mne.“

Mladý Šolín se uklonil na srozuměnou, že souhlasí.

„Přišel z ústavu,“ počal učitel vypravovati, „měl jsem nekrásnější plány: vychovati děti po názorech Lindnerových a Dittesových. Dittesa znáte asi z Vídně a o něm dojistá jste slyšel. — Chtěl jsem vyrvati děti z otroctví kněží,“ — učitel při tom trpce se usmál. — „a navésti je k účtě přírody, aby si uvědomněly, že pákou všeho je mravní a fysická síla. Chtěl jsem je osvitit. — A také jsem začal.“ —

„Nuže, a byl jste poražen klerikály?“ zvědavě a zároveň s jakousi pohrdou tázal se Šolín.

„Pravdu jste pověděl, pane Šolíne. Byl jsem přemožen, ale ne klerikály, jak jsem druhdy s opovržením kněze nazýval a jak vy jste je nyní pojmenoval, nýbrž přesvědčením skalopevným, jež jsem tu našel. Očekával jsem, že tu budou lidé zatemnělí, služebníci tmářství a zpátečnictví. Zmýlil jsem se. Našel jsem tu lidi uvědomělé, ne konservativní, ne liberální, ani „staro“ ani „mlado“, ale dobré katolíky, Čechy upřímné, jednoduchého ale zdravého úsudku o všem. Pátral jsem, odkud ta pokročilost, kde pramení se jejich vzdělanost. A pramen ten jsem našel. —“

„U kněží, ne-li?“ Šolín se zasmál.

„Ano, u nich, ale i u řídícího pana učitele. Ti ruku v ruce pracovali na národa roli dědičné. Pan farář potřeby náboženské, pan řídící potřeby světské u občanů doplňovali. Tu byla škola, nenáviděná liberály, škola konfessijní v nejvlastnějším slova smyslu.“

„Snad dokonce podle zákona Lichtenšteina?“

(Pokr.)

Obsah „Obrany víry“:

O mši svaté. (Dle Bened. Stím. podává Vincenc Bosáček. (Pokračování.) — Dějepis sv. roucha v dómě trevirském. (Dle J. Marxe podává Václav Josef Čečetka, duchovní správce v c. k. trestnici Kartouzské. Pokračování.) — Dobytí Cařihradu Turky. (Napsal A. Majkov. Z ruského přeložil Frant Žák. Dokončení.) — Kletba otcova. (Časová črta od Ant. Plačka. Dokončení.) — Domů! Snímek s velikého obrazu skutečnosti. (Nakreslil Vratislav. Pokračování.)

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovni ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádvkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

O m š i s v a t é.

Dle Bened. Stim. podává Vincenc Bosáček. (Pokračování.)

Obětování.

„Nazván jest (Kristus) od Boha nejvyšším knězem podle řádu Melchisedechova.“

(Hebr. 5, 10.)

Obětováním vlastně počíná posvátný řád mše svaté; vše co dosud se dělo, bylo jako přípravou za tím cílem, aby srdce se očistilo, duch osvítil, kněz i lid přispůsobil k tak vznešenému, ale zároveň nepochopitelnému tajemství kněžství Kristovu, o kterémž mnoho by se mělo mluvit, a to nenasadného k vypravení. (Hebr. 5, 11.)

Však i ta předcházející část mše sv. ve svém pořádku jest tajemným znázorněním muk Kristových. (I. Kor. 11, 25. 26.)

Tak když kněz na nejnižším stupni oltáře modlitbu stupní říká, kdo z pravověřících by si tu nepřipomněl Krista v zahradě Getsemanské se modlíceho v krvavém jeho potu.

Když pak kněz, roztáhnuv ruce a sepna znovu, k oltáři se ubírá a jej líbá, kdož by tu Jidášovo políbení a zrádci vydání na paměti neměl?

A není-liž kratičké pozdržení kněze u missálu (mešní knihy) při introitu (vstupu) zrovna jako by Kristus před Anáše byl předveden?

Když pak se ku Kyrie do prostřed vrací, není-liž to cesta Ježíšova ku Kaifáši —?

První obrácení se kněze k lidu: Pán s vámi; pohled Ježíšův na Petra? Chůze k epistole = chůze k Pilátovi?

Cesta do prostřed oltáře a k Evangeliu = cesta k Herodesovi a zpět?

Není-liž bývalé odkrytí obrazu Ukřižovaného a nynější odkrytí kalicha = jakoby svlékání šatův s Krista Pána při jeho bičování?

Ano, byť i křesťan katolický sebou modlitebních knížek neměl, může a má při mši sv. smrt Páně si vděčně připomínati, jen když obřady mše sv. pozorně stopuje.

K tomu jej vybízí opětně kněz obětující, jenž po „Credo“ podruhé k lidu se obrací a pozdravením: Pán s vámi — k jednotě, svaté lásce a spojené, vzájemné modlitbě vybízí, řka: Oremus! = modleme se! Jako by chtěl říci:

„Zdvojnásobněmež naši vroucnost u svaté jednotě a vespólném smíření k tajuplné Oběti!“

Tak prosil i Kristus ve své velekněžské modlitbě za jednotu svých vyznavačů: „Otče svatý, zachovej je, kteréž jsi mi dal, aby jedno byli — jakož i my jsme!“ Jan 17, 11.

A jest-li o obětních darech Starého zákona platilo: „Přinášíš-li dar svůj na oltář, a tu se rozpomeň, že bratr tvůj má něco proti tobě: nechejž tu daru svého před oltářem, a jdi prvé, smiř se s bratrem svým — a potom přijď, obětuj dar svůj!“ tím více má duch smíru a vespólného odpuštění osobních urážek a nepřátelství zavládnouti v té chvíli, kdy vstupujeme k oltáři nového zákona, k tajemné Golgotě, kde položí kněz, viditelný sluha Kristův, neviditelný dar Těla a Krve Páně u viditelné spůsobě chleba a vína ve jménu Tvém a za Tebe na oltář?

Následuje hned „offertorium“.

Offertorium jest antifona čili předzpěv, jež nyní kněz jenom vyřikává, jindy ale se zpíval, co zatím obětní dary, jak od duchovenstva tak od lidu sbírány byly.

A přinášeno nejen chleba a vína, nýbrž obilí, často ještě v klasech (prvotiny žně), oleje, hroznův, mouky, kadidla, vosku atd., z čehož ovšem nejprvé kryty potřeby bohoslužebné, pak na vydržování kněžstva a péči o chudé se ostatní, tedy třetina rozdělila.

Dokud byla shromáždění malá, jedlo se hned z rozdělených potravin a sluly pak takové hody lásky „Agapy“, při nichž, na důkaz, že není mezi nimi ni sváru, ni závisti, dáván polibek pokoje; anebo jako tak zvané obětiny (Eulogie) rozdávány těm, kdož ku sv. přijímání Těla a Krve Páně přistoupeni nebyli.

Nezřídka podávali mocnářové místo těchto skrovných dáreků celé kruhy čistého zlata, anebo celá zboží (krajiny) ve věnovacích listinách.

Při svěcení na biskupa přináší svěcenec světiteli v trojím průvodu kol oltáře jednu velikou svíci, dva soudky vína a dva pecny chleba, obě (soudky i bochníky) pozlacené a postříbřené.

Svěcenci a ti, kdož skládají svaté sliby, ofěrují jen svíce.

Totéž se děje v mnohých ještě krajinách při svatbách a slavných pohřbech.

Ve Mšeně, jakmile dá ministrant znamení zvonečkem, že obětování odkrytím kalicha se přiblížilo — jdou pozůstali přátelé, příbuzní a známí ofěrou: přijímající na straně evangelia svíci a položí (za oltářem se připravivše), peněžítý dárek po straně epištolní.

Ve Zbiroze při oddavkách, před umytím rukou, vezme kněz mši svatou sloužící krucifix do ruky — a nyní od ženicha a nevěsty počínaje celý průvod svatební, jde líbat a položit svůj obětní dárek (v penězích) na epištolní stranu oltáře.

Za našich dnův poukazují mnozí (závistníci — nic jinak) na veliké příjmy, statky a vůbec lepší postavení kněžstva, opravují církev tím okřídleným slůvkem „apoštolské chudoby“.

Kdož na „apoštolské časy a chudobu apoštolskou“ kněze odkazují, ať jen jdou někam na misijnářskou štaci do Asie, neb Afriky! Tam spí mnohý na spuchřelém rákosí, co zatím on si na perách, neb měkké matraci pohovuje.

Kdežto on zde vyhledává, jak by mu dobře vytrávilo, tam mnohý kněz, jenž také má svůj index z university cum successu eminenti, ukájí svůj hlad plesnivou rejší. A nepotřebuje ani do Afriky neb Asie, jen ať jde do Italie a nahlédne do špižirny některého ženského kláštera, jak malé sousto musí

stačit na celý den. Však i v Čechách mnohá farka není na tom lépe než missionární štace někde na Kamčatce.

V jedné společnosti, kde sedělo více mladíků při pivě, hovořilo se mnoho o kněžské štole.

Tu povstal jeden starší pán a otázal se:

„Dovolte, pánové, mám skromnou otázku: Jest vás zde šest a průměrný váš věk 20 let; nu tedy povězte každý, co jste již knězi dal?“

— Já nic, já nic, já také nic — a tak vůbec nic. —

„Vidíte: za 120 let vašeho průměrného stáří nedostal kněz ještě nic; to zajisté je velmi málo k jeho živobytí — stokrát nic“ umožilo i osla.“

Nikdo přece nebude tak blouznivým, aby věřil, že apoštolé a knězi Církve prvopočáteční od vzduchu byli živi; či snad archanděl Michael vždy v noci vyprázdňenou za den pokladnu znovu naplnil? — škoda, že o tom zázraku nevěděli tehdejší finančníci!

Nechť jen ti pánové: velebitelé „apoštolské chudoby a jednoduchosti“ si přečtou čtvrtou a pátou kapitolu „skutků apoštolských“ o Ananiáši a Sáfíře. Zajisté užasnou, jakých příspěvků vyžadoval socialismus prvních křesťanův, až by se dočtli, že kolikkoliv bylo těch, kteříž měli pole nebo domy, prodávající, přinášeli peníze za ty věci, kteréž prodávali a kladli je k nohám apoštolův.

Zhrozili by se zajisté toho, až by se dočtli jaký trest zastihl ty, kdož chtěli obelstít sv. Petra a lháti Duchu svatému.

Ostatně kdo chceš se přesvědčiti o komuně křesťanské z prvních dob Církve, postůj jen v poledne u fortny některého kláštera a uziš, že chudina jistě třetí díl všech příjmů církevních až posud dostává, jako se dělo u prvních křesťanů z darův obětních.

Jest-li že nyní zvyk obětovati nějaký dárek při mši svaté odpadl, neodpadla povinnost tvá jinou cestou přispěti na výlohy církevní v tvém okolí a širém světě křesťanském.

Naše sběratelny u chrámu Páně a „almužny pro chudé“ v chrámích žalují na neobětavost nynějších křesťanův. Nedostavený chrám sv. Víta nevědí též o přílišné obětavosti naší k dílu Vykupitelovu.

Výkaz na dílo sv. dětství (na pohanské dívky, by dosáhly sv. křtu), dílo na rozšíření sv. víry malinkou jen cifrou z Prahy jsou zastoupeny.

Jediný značnější dar obětní (?) našich křesťanských rodin jest veliká tlustá pamětní svíce, již staví s ohromným nápisem kolem oltáře svým milým zemřelým. Zdaž ale ten stearinový vosk či lépe řečeno čmoud z těch svící kostelům více škodí než duším prospívá, každý pravověrný uhadne.

Jest to však na prvním místě okázalost, oběť jest na posledním.

Jak malá uvědomělost našeho lidu při památce za zemřelé svědčí to, že se za věnec na rakev dává 15—20 zlatých, za to ale na oběť mše sv., almužnu 50 kr.! Ó, jak málo, velmi málo vědí, co jest mše svatá a jak drahá, jak nevyvážitelná jest cena nejsvětější té oběti Nového zákona.

Bylo mi k smíchu, když jsem slyšel kdysi chlapce mezi sebou rozprávěti: Pojdme na mši — a bylo tři hodiny s poledne; nyní jest mi to ale k pláči, když pozoruji, že ani velcí, rozumní, vyskolení lidé nejsou si vědomi rozdílu mezi mší svatou a požehnáním, mezi chrámem se Svátostí a mezi chrámem bez Svátosti oltářní. Bohužel!

(Pokrač.)

Odkud přichází blahobyt a úpadek národů.

Kdo mnoho cestuje, mnoho vidí, k tomu zajisté není třeba důkazů. Kdo za celý svůj život nepřijde daleko za svá rodná humna, neví, jak se žije jinde a proto též měří všechno, co odjinud slyší, podle svého domácího lokte, který příliš krátký jest na svět, jenž otáčí se okolo nebeského slunce. Svět ten, ačkoliv, jak jsme se ve škole učili, jest z nejmenších, jest přece příliš veliký, nežli aby s věže vesnického kostela mohl býti přehlédnut.

V době páry, kdy lze člověku za několik dní přelétnout celý díl světa, je dosud lidí mnoho, kteří měří svět podle krátkého lokte svého domácího rozumu. Čím výše lze člověku duchem se vyšínouti, tím větší kus světa vidí, totéž platí i o cestování. Cestováním rozšiřuje se obzor lidského ducha. Říkává se o mnohých lidech, co pak ten může věděti, vždyť ani nikde nepobyl!

Svět je knihou, z níž lze naučiti se více, nežli z celé knihovny, avšak přijde na to, jak kdo cestuje. I o cestovatelích platí slova písma: měli uši a neslyšeli a měli oči a neviděli. Aby kdo z cestování nabyl užitku co největšího, musí se umět cestovati. Kdo se jen dívá na veliké krásné domy, na drahé skvostné věci ve výkladních skříních a naposled třeba i na krásné prostranné kostely ve velikých městech a nehledí si zároveň duševní stránky života, bude mít z cest užitku velmi skrovného. Kdo vyjede si ku př. do Prahy a zde projde několik nejbohatších ulic a pak taky snad i několik hospod, utratí sice mnoho peněz, ale přinese za ně málo vědomostí. Přejde též velmi mnoho na účel, za jakým kdo cestuje. Jinak cestuje obchodní agent, jinak světoběžný turista, jinak rozkošník a jinak ten, kdož se chce poučit. Avšak i u těchto nebývá účel stejný. Inženýr věnuje hlavně pozornost stavbám na suchu i na vodě, lékař prohlíží si nemocnice, professor školy, kněz chrámy a dobročinné ústavy. S prospěchem poměrně nejlepším cestuje, kdož pokud možná věnuje všem odborům života přiměřené pozornosti. Z těch teprv poznává, proč ten který národ vynikl ku př. v zemědělství, proč v průmyslu, proč v umění, proč ve vědách, proč v přepychu a proč ne zároveň v udatnosti, v dobročinných ústavách, v dobrých mravech a vůbec v duchovních statcích. Pokrok a úpadek národů pravidelně vychází ze základu jednoho, podle toho, jak který na něm staví, anebo boří.

Pisatel těchto řádků vydal se letos na cestu do jedné z nejbohatších zemí na evropské pevnině, do Belgie. Dnes mnoho se pojednává o blahobytu národů. Všecko se pachtí po bohatství. Ve sněmovnách všechny debaty směřují k tomu, aby říši a jednotlivým zemím dostalo se zdrojů co nejvíce k bohatství a blahobytu národů.

Bohatství a blahobyt liší se od sebe velice. Není všude blahobytu, kde je mnoho bohačů a opačně, v některé zemi může býti poměrně blahobytu dosti, ale přece málo bohačů. Čím více kde u jednotlivých osob je bohatství, tím méně bývá blahobytu mezi širšími vrstvami lidu.

Země západní Evropy ode dávna slynou svým bohatstvím a dosti značným blahobytem lidu. Jsou to západní kraje Německa, pak též Francie a Belgie.

Vydav se pisatel tobo noční dobou na cestu, ocitl se létem ptáka ráno skoro až na Rýně. Z Mohuče, kde řeka Mohan do veletoku Rýna se vlévá, jel po parní lodi ke Kolínu. Cesta po Rýnu patří k nejkrásnějším na evropské pevnině.

Řeka Rýn protéká nejkrásnější krajiny Evropy. Ona od pradávna je nehlavnější tepnou obchodu evropského. Po ní, pokud jen paměti lidské sahají, pluli dobyvatelé a kupci, proto i břehy její hustě posety jsou stopami průrůzných národů. Po ní plul vydobyvatel světa: Říman, Norman, asiatský divoch a konečně i věrozvěstové Kristovi, aby zde zakotvili kříž. Dokud tu

nebylo kříže, dotud zde přebývali lidé, již s dravou zvěří zápolili v divokosti, zápolili s ní o kus vezdejšího chleba. Teprv když zde vztyčen byl kříž, začal zde i tichý, klidný mrav a s ním poznenáhly blahobyť národů.

Nejhlavnější řeka Evropy: Rýn, nejpatrněji znázorňuje pravdu, že teprv ve stínu kříže zmáhá se blahobyť, na niž nemůže dosti často býti upozorňováno.

Kde stojí kříž, tam musí zároveň slaviti se nekrvavá památka krvavé oběti na kříži ve mši svaté. Proto i všude kolem kříže vine se réva a roste pšenice, jehož obého nezbytně třeba ku slavení poslední večeře Páně. A nejen že kněz všudež potřebuje chleba a vína, on musí k oltáři kráčeti ve zvláštním rouše, jež vynikati musí nad roucho obyčejné nádhernější úpravou. Kříž učil národy nejen rozseváti obilí a pěstovati révu, on učil zároveň ruku lidskou tkaní a vyšívání nádherných bohoslužebných rouch, slovem učil umění.

Kněz nemohl nejsvětější tajemství víry slaviti vždy jen pod širým nebem, nýbrž pod pevnou, nezbornou střechou, kříž učil stavěti chrámy. Kříž učil člověka zacházeti nejen s zednickou lžicí, ale i s dlátem, kříž mu dal do ruky i štětec k výzdobě chrámu, slovem kříž vyučil národy evropské všemu umění.

Když právě na počátku doby křesťanské, tedy před patnácti a osmnácti sty lety divocí národové vrhli se na vzdělané Řecko a Řím, obraceli v ssutiny nejkrásnější památky stavitelství, a v prach a popel nejskvělejší díla řecko-římského umění. A teprv když přijali na se sladké jho kříže, začínali z rumu vyhrabovati, co byli dříve zpustošili a zničili.

Bez kříže bylo by umění řecko-římské na vždy zůstalo v ssutinách. Kříž je tedy teprv pozvedl opět z rumu, kříž, kde co bylo krásného zachoval, kříž z pustin vytvořil ráje.

Pravdu slov těch nejkrásněji znázorňuje nám mohutný Rýn. Nikde snad kolem obou břehů některé řeky, není tolik křížů, jako podél břehu Rýnu, nikde snad nad přibytky lidské nevyčnívá tolik krásných kostelů jako zde, z nichž nade všechny vyniká převelebný velechrám v Kolině nad Rýnem. Oko lidské na cestě po Rýnu žasne nad množstvím kostelů, a to nejen starých, omšných, nýbrž i nových a co nejnádherněji upravených. Takořka krok za krokem po obou březích Rýnu zvedají se města a vesnice a z každé pne se k nebesům, ne-li více, alespoň jeden úhledný kostel.

Na Rýnu vroubeny jsou oba břehy nejkrásnějšími svatyněmi, zrovna jako by národ německý unešen byl vděčností ke Tvůrci za bohatství plavbou po řece mu udělené.

A jsou tam kostely nové i starobylé a všechny udržovány v dobrém stavu. Těch opršalých kostelů s déravými střechami s krytem na spadnutí, jako u nás, bys kolem Rýna hledal marné. Zdá se, jako by všechny mezi sebou závodily v pořádku a čistotě. Nic neuráží oko cestovatele, jako pohled na krásné, výstavné domy a uprostřed těchto na chatrné chrámy; rozdíl tento bije příliš do očí, protože z něho vyzírá hrubý nevědek k nejvyššímu dárci všeho dobra.

Čím dále cestující pokračuje na západ až do Belgie a Francie, tím větší se mu ze vsad jeví bohatství a nádhera měst a v nich tím velebnější a nádhernější svatyně. S jakým vznešeným ustrnutím utkví oko cestovatele z našich bohatých Čech s chudými chrámy na velechrámě v Kolině nad Rýnem! Tu se studem vzpomíná srdce upřímného katolika na ty naše chudícké chrámy v Čechách, jež všeobecně co do výnosnosti půdy zajisté předčí nejúrodnější kraje kolem Rýna. Kterak všudež jinde hledí si lid úpravností a čistoty svých svatyní a kterak obé zanedbává se u nás! A přece čím více věnuje se ve Francii na kostely, tím bohatším stává se tam lid, na němž očividně zpravduje se, že co kdo daruje Bohu, tím obohacuje sama sebe. Krásné, výstavné domy a chatrné a špinavé svatyně, co to znamená? Znamená

tolik, jako doma si choditi hezky a do kostela v hadrech, pro sebe míti salon, a pro Pána Boha pastušku. Zdaliž má člověk právo, žádati na Pánu Bohu požehnání, nechá-li dům boží spustnouti na příbytek sovám a pavoukům? Tolik nevděčně nechovají se k Pánu Bohu nejbohatší národové evropští; Francouzové, Angličané, Belgové, Holanďané a Němci.

My bychom u nás žasli nad nákladem, jež tito národové vedou na své kostely, které nemají patronů. Snad že proto si jich více všimají, že nemohou odkazovati se se vším na milost patrona a na záduší.

Na evropském západě sbírá se při mši svaté třikráte. Nejdříve sbírá se na židličky a na udržování čistoty v chrámě. Ve Francii našich pohodlných lavic ve chrámech není. Tam vesměs jsou pouze nízké stoličky více ku klečení nežli ku sezení. Kdo má na starosti tyto židličky, za něž smí při každé bohoslužbě vybírat — po 2 trojnících v témdnu a po 4 v neděli a ve svátek — musí dlažbu anebo podlahu kostela dvakráte v témdnu umývatí a proto též kostely ve Francii nezapáchají tolik stoletým prachem, jako někde jinde. Po druhé se sbírá na vydržování kostela a po třetí na farní chudinu. Kdo nemá, ovšem nedá, ale kdo má, dává bez reptání. Těmito sbírkami udržuje se kostel ustavičně ve vzorné čistotě, kteráž ve Francii jest věru podivuhodná. Francouz, zavítá-li do kostelů našich, zhrozí se těch bezčetných voskových kaněk po lavicích a oltářích a toho prachu všudež v koutech, a těch pavučin a těch učazených zdí a obrazů od pohřebních svící. Ve Francii by také nikdo plváním podlahu kostela neposkvrnil. V Německu skoro všudež visí v kostelích nápisy: žádá se uctivě, aby se dům boží plváním neznečistil.

Ve Francii ani toho není třeba. Tam vůbec v kostele nikdo neupljuje se. Vzdělaný Francouz ani doma, ani na ulici neplvá a nevyhazuje ze sebe chrchle, což považuje za nevzdělanost. Spůsobem tímto napomáhá se čistotě ve svatyních.

Slovem nikde na světě nejsou svatyně tolik v úctě a v takové nádhře, jako u bohatých národů na evropském západě. U nás bohužel boháči kostelů se štítí.

Radostné je podívání na chování se bohatých Francouzů v kostele. Zde málo kdo jde do kostela bez modliteb a bez růžence. Obyčejně mívá každý obě sebou. Viděli jsme belgické vojíny v kostele při zpívané mši sv. klečeti a nábožně se modliti růženec. Snad nikde nemodlí se lidé tolik na růženci, jako ve Francii. Bohatí páni přinášejí dámám dárkem z lázní stříbrné růžence ve skvostném pouzdříčku. Při mši svaté všickni modlí se střídavě z knížek a na růženci. Zevlovat v kostele jako u nás, strkat ruce brzy na záda, brzy napřed, anebo do kapsy, považovalo by se tam za nevzdělanost. Věru přáli bychom našim vzdělancům povšimnouti si, kterak vzdělaní a elegantní Francouzové chovají se v kostele. Kostely jsou tam v neděli při hlavních službách božích plny a jsou tam kostely skoro všechny velmi prostranné.

Nechceme tím snad tvrditi, že snad právě pro tu jejich pobožnost Pán Bůh jim dává své požehnání, tolik ale tvrdíme přece, že bohatý Francouz na Pána Boha nezapomíná a že uznává za svou svatou povinnost, jistou část jmění na udržování svatyní vynakládati. A tu jak se říká: ruka ruku myje. Je-li člověk Pánu Bohu za dobrodiní vděčný, nezůstává mu Pán Bůh ani za tu vděčnost ničeho dlužen. Naučení: nenechme svatyně naše pustnouti, aby jednou nespustly naše domy!

Dějepis sv. rouch v dómě trevirském.

Dle F. Marxe podává V. Josef Čečetka, duch. správce v c. k. trestnici Kartouzské.

(Pokračování.)

Nalezení a první vystavení sv. roucha v dómě trevirském v r. 1196.

Dóm trevirský, tak jak nyní jest, nemá co do stavby sobě rovného, an jest z rozličných částí, v rozdílných stoletích a tím i v nestejných stavbách proveden. Střední část mezi chorem Mikulášovým a východním chorem, jest původu římského; této původní straně přidružily se pozvolna ostatní díly. Když tento nejstarší z římské části stávající chrám po delší čas spustošeným ostal, poručil jej arcibiskup Poppo (1016—1047) opět obnoviti a dostaviti, na to v r. 1038 jej pro bohoslužbu posvětil. Pak počal se stavbou západní části (přední díl dómu), jelikož však základy příliš hluboko položil, vystavěl je něco málo nad povrch země, když následkem úpalu slunečního při prohlášení práce zemfel. Poppoem v započatém díle, totiž stavbě choru Mikulášova, předních dílů, věží a východního choru, překlenutí celé budovy, pokračováno bylo od arcibiskupů Eberharda (1047—1066), Udonu (1066—1077), Brunonu (1103—1124), Hillina (1152—1169) a dokonáno jest Janem I. (1196). Při tomto pokračování a dokonání započatého díla, při čemž se na staré zdivo a klenutí přišlo, uzavřené reliquiáře byly otevřeny a vyšetřovány, nalezeno bylo sv. roucho v choru Mikulášově. Zpráva, jež o tom u Browera se nachází, zní následovně: „Rok 1196. jest vyznamenán nalezením nezapomenutelného pokladu sv. roucha Pána Krista. Toto bylo dřívě s posvátnými ostatky svatých ukryto v kryptě (adyta) dómu, uprostřed mezi dvěma věžemi v oltáři sv. Mikuláše, a nikdo z nyní žijících o tom vědění neměl. Arcibiskup Jan, když příležitostně dóm okrášloval, nové oltáře stavěl, při čemž staré zdivo kázal strhnouti a nové postaviti, našel mnohé reliquiáře a skřínky jež otevřel, a mnoho jiných ukrytých předmětů odkryl, přišel zde na drahocené roucho Kristovo, jež zřejmým znamením označeno bylo a totéž za všeobecného blahopřání celého města Trevíru, prvního května, ve svátek apoštolů Filipa a Jakuba lidu veřejně ukázal. Na to je s neobyčejně zbožným pohnutím mysle všech přítomných do nové postaveného a sv. Petru zasvěceného hlavního oltáře s mnoha jinými drahocennými památkami svatých uzavřel.“¹⁾

Dle této zprávy nalezeno jest sv. roucho v choru Mikulášském (kde nyní nové varhany stojí) pod oltářem sv. Mikuláše. Poněvad tohoto choru, jehož

¹⁾ Brower. annal. Trev. tom. II. p. 91. U novějších spisovatelů nalezá se jiné vypravování o nalezení sv. roucha, jež zřejmě mylné jest, totiž, že arcibiskup Jan našel sv. roucho v Cowernu nad Moselou při visitaci v chrámě Templářů a sice v oltáři sv. Mikuláše mezi dvěma věžemi a odtud do dómu trevirského přenesl. Toto celé mylné udání povstalo nedopatřením. Jest v annalech Browerových bezprostředně před zhora zmíněným nalezením sv. roucha o Cowernu a tamnějším templářském zámku zmínka, a následující stať o nalezení roucha se mylně na Cowernu potahuje. Že pak ve stati o Cowernu se zmínky nečiní, vyplývá z toho, že tamnější kaple není zasvěcena sv. Mikuláši, nýbrž sv. Matouši. (Viz Gunter. codex. dipl. tom. III. 2. stať p. 677.)

S touto mylnou domněnkou, že by sv. roucho v Cowernu nalezeno bylo, souvisí i jiná, která bez ohledu na tradici dómu trevirského vypravuje, že sv. roucho do Trevíru přeneseno bylo v dobách válek křížáckých, a za to se má, že Templáři, kteří v Cowernu svůj dům měli, tam roucho ze sv. země přenesli. Než známo jest, že Templáři v poslední čtvrti dvanáctého století se v Trevírsku usadili, a císař Bedřich I. ve svém psaní k arcibiskupu Hillinovi (1157) zmínku o rouše v Trevíru činí, 40 let před nalezením.

základy teprv v polovici jedenáctého století položeny byly, proto nutno za to míti, že tento oltář sv. Mikuláše spojen byl buď zdívem aneb klenbou, což ale starším bylo zdíva choru Mikulášova, a v něm již dříve sv. roucho ukryto bylo; zpráva sama pak mluví o odstranění starého zdíva; buď, že Poppo, jenž stavbou tohoto choru započal, aneb jeden z jeho nástupců, jenž ve stavbě pokračoval, roucho tam za dob bouřlivých v tichosti ukryl, a ti, kteří o tom věděli, opomenuli jiné o tom zpravití; aneb konečně, což jest pravděpodobnějším, že při svěcení oltáře sv. Mikuláše (1122), poněvadž do každého oltáře, který znova vysvěcen býti má sv. ostatky dáti se musí, sv. roucho a jiné sv. ostatky bez nápisu na straně zevnější do oltáře onoho uloženy byly, aniž by byl kdo věděl, že v této schránce se sv. roucho nalezá. I druhá tato domněnka nemá nic nepravdivého do sebe. Tak ku př. Poppo zemřel následkem úpalu slunečního; jak snadno jest možný, že o úkrytu sv. roucha nemohl jiným žádně zprávy podati! Vždyť i později v r. 1794 se stalo, že jen jedna neb dvě osoby věděly, kam se sv. rouchem utekli a kde se nalézá; jak snadno mohla by neočekávaným případem veškerá vědomost o něm se ztratiti. Tím více jest i poslední výklad možný, an se i Brower o podobném příkladě zmiňuje, že nalezeny byly ostatky ve známém oltáři přenosném (altare portatile) sv. Willibrorda, o kterých žádný nevěděl, aniž se kdo domníval, že by v oltáři co bylo.

Tak jako dříve sv. roucho před tímto nalezením a vystavením v oltáři Mikulášově uzavřeno bylo, tak mělo i nyní ve hlavním oltáři uzavřené odpočívati, ne snad aby časem ukázáno bylo, nýbrž by se vyplnil starý zvyk Církve, že pod oltáři, na nichž se přináší oběť mše sv., mají uschovány býti sv. ostatky, a poněvadž pro tuto sv. památku nebylo příhodnějšího místa než-li oltář, na němž sv. oběť se přináší. A tak odpočívalo přes 300 roků toto sv. roucho v tomto hlavním oltáři, aniž by odtamtud bylo vzato a lidu ukázáno. V tom zříme účinek starých mravů v západní církvi, že sv. ostatky z oltářů nikdy se nevyzdvihovaly. Zároveň takto si vysvětlíme příčinu, proč po tomto slavném vystavení sv. roucha v Trevíru, ač věřící v arcidiecesi trevirské věděli, že tam roucho sv. se nalezá v pozdějších bouřlivých a nepokojných dobách, žádného vystavení sv. roucha nebylo. Snad i dlouho by to bylo trvalo od doby prvé výstavy než by zase roucho Páně se věřícím ukázalo, kdyby císař Maximilián I. tehdejšího kurfirsta trevirského, Richarda z Greiffenklau, snažnými prosbami k tomu byl nepohnul, aby sv. roucho po době 316 let opět vystavil a tak víru v lidu opět obživil a upevnil. Na nás jest, abychom popsali druhou tuto výstavu sv. roucha.

Císař Maximilian přeje si nutně vystavení sv. roucha v dómě trevirském r. 1512. Císař Maximilian ohlásil říšský sněm na r. 1512 do Trevíru, kdež po velikonocích měl zahájen býti. Na počátku postní doby vydal se císař na cestu, přišel přes Lothrinky do Met, a v pašijovém témdni přijel s velikým komonstvem do Trevíru, kde byl přivítán s velkou slávou a okázalostí. Nikdy nežel Trevir tolik hrabat a knížat, tolik slávy a nádhery. Mimo císaře Maximiliana, Campeji, legáta papeže Julia II. a Richarda z Greiffenklau, kurfirsta trevirského, byli zde Uriel a Filip, arcibiskupové mohučský a kolínský, Ludvik, kurfirst falcký; biskupové z Bamberka, Štrasburku, Gurku a Tullu; vévodové bavorský, virtemberský a brunšvický, mimo tyto mnoho hrabat, knížat, poslanců od mnohých evropských mocností a německých biskupů. Dříve nežli se tato knížata sešli, vykonával císař svou pobožnost a rozmlouval mnoho a často s arcibiskupem Richardem. Při takové rozmluvě pravil mimo jiné: „Že dávno ví ze všeobecné tradice a ze starých spisů, že v Trevíru jest uschováno nesešivané roucho Kristovo, našeho Spasitele: [quam (tunicam inconsultem Christi Salvatoris) ipse tum constanti hominum fama, tum antiquis litterarum monumentis Trevis asservari jam pridem comperisset. (Brower tom. II. p. 328)]; přeje si, by věřícím bylo ukázáno: vystavení přispěje nejen k tomu, že umírající a hynoucí zbožnost mnohých se k novému životu produbí, nýbrž že i přispěje k rozmnožení slávy boží. —

Toto neočekávané přání císařovo arcibiskupa velmi zpočátku znepokojovalo. Byl i kurfiřt ochoten byl přání císařovu vyhověti, tož přece dlouho uvažoval. Neb nebylo zvykem předků, by svaté roucho vystavovali, jež přes 300 roků nedotknuté odpočívalo a každý byl naplněn takou svatou uctivostí a bázní, tak že ani žádný z arcibiskupů se neopovážil sv. roucho věřícím ukázati. Proto arcibiskup udával důkazy, dle nichž se domníval, že mu není možno přání císařovo vyplniti. Toto sv. roucho nalezá se zde již přes jedenáct století, aniž by, pokud známo jest, lidu se ukazovalo, mimo před 300 roky za arcibiskupa Jana I., což ale se ještě stalo jako Prozřetelností boží, neboť nikdo se nepokusil o otevření sv. roucha, a tak se sdělila i na nás tato neobyčejná svatá bázeň.

Než císař nedal se těmito důvody od svého přání odvrátiti. Proto svolal arcibiskup svou kapitolu, by se poradil, co mají dělati. Tito pak usnesli se na tom, poněvadž císař tak touží a si přeje roucho Páně viděti, by se přání jeho vyhovělo. — Arcibiskup nalezl v tomto výroku a usnešení své kapitoly jakési upokojení a proto se rozhodl, že sv. roucho vyzvedne; za touto příčinou poručil, aby se k této slavnosti konaly přípravy, jaké vždy církve k důležitému výkonu koná. Poručil, aby se konaly s lidem společně modlitby, duchovenstvo pak mělo prositi v modlitbách o ochranu a požehnání pro církev trevirskou, pro sebe a své nástupce; dále by Bůh při odhalení tohoto tak starého a památného roucha se dobrotivým a milosrdným ukázal, a škodu, která by snad povstati mohla, odvrátiti ráčil.

Když tyto přípravy skončeny byly, odebral se arcibiskup dne 14. dubna s veškerým kněžstvem do dómu. Byl tehda proboštem Eberhard z Hohenfelsu, děkanem Filip z Crichinků. Veškeré duchovenstvo stálo v choru, a když byl hlavní oltář otevřen — neb tam mělo býti dle spisů roucho Páně — a dvornímu kaplanu dostalo se rozkazu od kurfiřta, by do oltáře vstoupil a sv. poklad vyhledal. Sotva že v oltáři se obrátil k pravé straně, když narazil na velmi skvostné a uměle ze slonové kosti zpracovanou schránku, která byla z velmi starého dřeva velkou pečetí opatřena a zapečetěna. Byla otevřena a tu se objevilo zrakům všech nesešivané roucho Páně s nápisem: „*Toto jest nesešivané roucho našeho Pána a Spasitele Ježíše Krista.*“ —

Tak byla dne 14. dubna, ve středu po velikonocích, schránka se sv. rouchem z hlavního oltáře vyňata a otevřena. Mezitím, nebylo sv. roucho veřejně vystaveno, poněvadž Maximilián se na tom usnesl, jelikož říšská knížata stále přicházela, aby na svátek Nalezení sv. kříže slavné exequie za jeho zemřelou manželku Marii Blanku u přítomnosti všech knížat se konaly a tak obě slavnosti v jedno splynuly. Arcibiskup zpravil o tom věřící lid, tak že následkem této zprávy statisíce do města přišli.

Třetího května bylo sv. roucho k uctění představeno; než v tento den jen složené a shrnuté tak, jak bylo ve schránce. Poněvadž však kolem stojící knížata si přála, by roucho se rozprostřelo a tak se ukazovalo, byla za tím účelem přiměřená slavnost a druhý den sv. roucho rozprostřené se lidu ukazovalo. První pohled na toto sv. roucho byl u mnohých tak hlubokého dojmu, že mnozí plakali, jiní pak dojatí byli. —

Takým bylo první vystavení sv. roucha, jemuž předcházelo ohlášení a oznámení na věřící; ukázání v r. 1196. bylo velmi krátké, jak známo ze spisů; a proto i památka na roucho u lidu se brzy vytratila; jináče bylo v r. 1512 kde tradice na tuto výstavu v lidu se dlouho udržela a proto nemožným bylo, by se na sv. roucho zapomnělo. (Pokračování).

D o m ů !

Snímek s velikého obrazu skutečnosti!

Nakreslil V r a t i s l a v .

(Pokračování.)

„Ne úplně. Pan řídící ovšem uznával autoritu páně farářovu ať ve vzdělanosti ať v postavení, ale měl za to volné ruce ve svých předmětech. Tam, jsa přesvědčení ryze katolického, pevné víry v Boha, očistoval články podle osnovy učebné liberalismu a rozumářství přízřusobené...“

„Měl jste tedy asi boje, nežli jste přiznal barvu klerikalům? Soudím tak aspoň z vašeho líčení, pane učiteli“, Šolín vypravujícího přerušil.

„Neměl jsem zápasů bouřlivých, ale za to byly to boje uvnitř. Báł jsem se, že ztratím na vážnosti, uposlechnu-li hlasu přesvědčujícího, kterým hovořily ke mně zdejší poměry. Bojovala také nauka z ústavu přinešená se skutečností. Theorie čirého rozumářství narazila na skutečnou, zosobněnou víru a vzprála se podlehnouti.“

„Věřím rád“, pan Šolín podotknul. Cítě však nepohodnost předmětu projednávaného, rychle zahnul jinam: „Ale odchýlili jsme se od původní otázky: co s processím, co o poutích? Řekl jste, pane učiteli, že jste byl o poutích tady jinak poučen. Jsem zvědav, jak. Prosím, vypravujte.“

Podučitel tímto odchýlením Šolínovým od školské otázky poněkud překvapen jsa, poznal, že jest mu mluvití s pravým, nefalšovaným mudrákem moderním, který nepohodlné otázce rychle se vyhne a útokem žene na protivníka s jiné strany. Proto po malé přestávce pravil:

„S radostí vám odpovím. Co jsem dosud řekl, bylo předmlouvou k mé odpovědi na vaši otázku: co s processím, co o poutích. Dovolte mi však dříve věcnou poznámku, pane Šolíne! Nezapomeňte, prosím, že i vy jste byl žákem pana řídícího; vzpomeňte si, že vlastně vše víte, co jsem vyprávěl. Cizina však a dlouhý pobyt ve světě setřely vše, čeho jste tu získal. Promiňte mi tuto upřímnost!“

Mladý pán kousl se do rtů. Po té usmáv se pohrdlivě řekl: „Prosím!“

„Nuže, pane Šolíne“, pokračoval vychovatel bylinské mládeže. „Starý pan učitel vzdělal si s panem farářem pokolení toto, které nyní z Boleslavi se vrací. Letošní jaro bylo z počátku krásné, ale teď v květnu náhle zimy nastaly a studené deště. Vidouce to, páni občané sešli se minulý týden u pana faráře a tam ústy starostovými přednesli toto přání: „Velebný pane, je zima květy se stromův opadaly, obilí se zarazilo. Bojme se o budoucnost.“ — „Málověrní“, farář je s úsměvem pokáral. „Kdo vám pomůže? Císař pán, či pan hejtmán, váš starosta, či vy sami? — Na to starosta Horník odušil: „Víme, že nikdo z lidí nezabezpečí naší budoucnosti, našeho života. Bůh nám pomoci může. Chceme Jej prositi. Ke komu však se obrátíme jinému, nežli k Matce Boží, aby za nás se přimluvila? Chceme jíti na pouť do Boleslavi.“ — „Proč ne, sousedé“, přisvědčil pan farář, „ale vždyť tam chodíváme v srpnu. Proč bychom rušili pořádek otcí zavedený?“ — „Půjdemo i potom, velebný pane, třeba poděkovat za požehnání Boží, za přímľuvu Bohorodiččinu.“ — „Tož půjdemo“, farář s blaženým úsměvem odvětil. A šli. Pane Šolíne, chápete nyní příčiny poutí boleslavských? Přisvědčujete?“

Šolín pokrčil rameny a sklopil oči. Jen zarputilost a zlomyslnost byla by posupně se utrhlá: „Ne!“ Mladý Šolín toho učiniti nedovedl. Jen pýcha uražená přiměla jej k tomu, že po chvílce vzhlednuv k panu učiteli Borovičkovi nejistě řekl: „Uvidíme!“

Do rozmluvy jsouce zabrání, nepozorovali ani, že zůstali za procesím. Bylo třeba krok urychlití, aby je dohonili.

Chladný vítr zimavě vanoucí zarážel v lehounký svrchník Šolínův, tak že se tělo mladého muže zachvělo. Bylo to z té zimy či něco jiného zavínulo onen záchvěv? Na nebi visela a honila se mračna šedá, plná chladné vody. Na polích tmavě zelené obilí přilnulo k zemi, v příkopě podél cesty stála voda. Ve vzduchu vězelo cosi těžkého, studeného. — Právě tak asi bylo v duši mladého Šolína. Zasmušen, zahloubán v divné úvahy krácel mlčky podle pana podučitele. Byl to následek předešlé rozmluvy. „U zeleného stromu“ narazil na odpor u otce, tu u podučitele. Daremnou tedy byla dosavadní činnost a snaha jeho? Smýšlení jeho bylo převrácené, nesmyslné? Či snad ti dva, otec a učitel, jsou pozadu a nechápou novověkých myšlének? Ale nenacházel v nitru svém odpovědi uspokojující. Zdálo se mu jen, jako by jeho myšlénkový svět řtil se v trosky, cítil mohutný otřes . . .

V té prošli údolím a vystoupili na návrší. Tam se mladý Šolín ohlédl a spatřil za sebou v dáli otce s nějakým mužem, jehož pro vzdálenost nemohl hned poznati. Jakýsi hlas pravil mu: „Otec tě dohoní, utiší tě. Přijde Maruška, potěší tě. Bůh přijde, a uzdraví tě.“ Obličej mladého muže se vyjasnil, a hle, i otcova tvář se usmála.

Kdo mluvil k němu a kdo tváře jejich obrátil k sobě?

Ti dva hledali v tu chvíli u sebe spásu, a důvěru ve splnění tužeb jejich kdo jim dal? — — —

VI

Starší Šolín zatím zůstal pozadu se starostou Horníkem. Leckterý souseď ohlédl se na oba rozmlouvající, kteří v živém hovoru jsouce zabrání, čím dále tím více od processí se vzdalovali.

„Dostal-li jste, mistře, soudní prohlášku?“ tázal se Horník.

„Ano, starosto, Bohu žel!“ stíněný krejčí odvětil.

„Co tomu říkáte?“

„Ptáte se? — Jsem zničen. Dnes rozpomínám se, ovšem pozdě na vaše výstrahy.“

„Nejen moje, mistře, ale i velebný pán vás na to upozornil . . .“

„Starosto, vím, že jste se mnou dobře smýšleli. Mohl-li však jsem si pomoci? Měl jsem sice tu a tam ještě požadavky, ale nikdo nemohl tehda platiti. Neurodilo se. Však víte sám, že jste musil prodati krávu a to nejlepší.“

„Pravda svatá. Byla nouze. Což však jste nemohl se vypůjčiti v záložně?“

„Bál jsem se vzítí hotové“, krejčí si vzdychl a utřel si s čela krůpěje potu. „A tu liberecký žid přišel: „Nu, co, pantáto, za látky hned platit nemusíte. Počkám, i úroky počkám. Přišlo mi to tehda jako dobrodíní. Přijal jsem je a podepsal úpis . . .“

„A s nikým jste se neporadil, nikoho nezeptal“, vyčítavě přerušil jej starosta. Zastavil se, i Šolín stanul.

„S kým, řekněte, muži dobrý?! Kdo tehda mohl mi poradit? — Na posteli nemocná žena ležela, Maruška byla ve škole, syn daleko a — nouze za dveřmi. Žid tehda nabídl mi nad to ještě půjčku. Bože můj, co jsem měl činiti? — Vzal jsem . . . Netušil jsem, co z toho vzejde. Je tomu měsíc, co tu byl židův zástupce s agentem, který mi vzorky přinaášval. Prohlíželi barák, zahrádku a poličko za barákem. Mně bylo úzko, uvažujícímu, co chtěli. V hospodě „u věnce“ poptávali se, co vše stojí. Řeklo se jim: sedm set. Druhý den jsem se dopoledne o tom dověděl. Odpoledne jsem dostal výpověď na dluhy. Daes odpoledne poslal mi žid psaní prostřednictvím advokáta mladoboleslavského, abych ihned zaplatil, jinak že dá majetek můj vydražiti.“

„Vím vše, mistře“, Horník tiše odpověděl a vzav nešťastníka pod paži pobídl jej k chůzi, „Bůh vás potěš. Ale nelekejte se, musím vám oznámiti, že u mne leží plnomocenství na vydražení vašeho majetku od věcerejška.“

„Horníku“, krejčí vzdychl a zaslzel, „na tohle připraven jsem nebyl; vždyť odpoledne dostal jsem upomínku s výhrůžkou, a vy pravíte, že juž má se můj majetek vydražiti? Možno-li?“

„Vidíte, v tom je kus podvodnosti, kterou jsme vám předpovídali. Nyní jest na vás, abyste se honem někde vypůjčil. S radostí sám bych vám posloužil, ale nemohu. Jak víte, vybýval jsem nejstarší dceru, a tu každý groš jest vzácným. Jsem vyčerpán. A co nevidět, nastane mi potíž s vdavky druhé dcery Anežky. Byl bych vám tou radou, abyste si došel do záložny a poprosil. —“

„Do záložny?“ Krejčí opět se zastavil. „Starosto, prosím vás, nepřipomínejte mi toho. Tam jsem byl, a žádost mou zamítli. Proč? Pochopitelně. Kde pak mám podstatu, na níž by lze bylo půjčiti? Potřebuji nyní nejméně 1000 zlatých, abych se vzmohl. Kdyby konečně i chtěli mi půjčiti, kdo se za mne zaručí? Kdo pak se na takovou nejistotu uváže?“

„Poproste tedy u souseda některého“, starosta pobízel, ale juž jaksi beznadějně.

„Sám tomu nevěříte, že by mi někdo půjčil. Víte, že jsem u mnohých zaklepal, ale nadarmo.“

Šli kolem hřbitova bylinského. Pozdravili.

Trpce zkoušený Šolín zaslzel a s velikou bolestí pravil:

„Dobře jest Aničce mojí, že zemřela, že se téhle bídy nedočkala. Bůh jí dej radost věčnou!“

V té chvíli bylo mu, jakoby nějaký balvan jej rozdrtili měl.

Starosta mlčel. Náhle se rozjasnil jeho obličej, ruka jeho chopila Šolína za rameno. Zahovořil: „Mistře ještě jest pomoci!“

Udivený, a přece nedůvěřující pohled Šolínuv utkvěl na ústech rádcových.

„Máte Marušku, děvče zbožné a pracovité, že mu daleko široko rovné není. Syn truháře Novotného si ji oblíbil. Dejte mu ji, a on vám přinese tisíc zlatých a snad více. Maruška vaše pílí svou a rozumností vše mu nahradí...“

Šolín odmítavě mávnul rukou a znova se zasmušil.

„Horníku, děkuji vám za radu. Za takovou cenu však štěstí dceřino neprodám. Nevím, má-li mladého Novotného rada, a do smrti bych si vyčítal toto násilí, tuto abych tak řekl loupež.“

Horník pokrčil rameny, dáváje tím na jevo nemožnost další rady se své strany. Mistr šel po jeho levé straně s hlavou sklopenou a mlčel.

Processí zatím šlo malým údolím, tak že nebylo ho zřítí, až když vystupovalo na návrší k lesu, na jehož kraji bělala se kaplička Panny Marie Boleslavské. To bylo místo, kde měli přivítati vracející se processí.

Oba muži viděli, jak hošík s křížkem juž u kapličky se zastavil, jak pomalu děti se rozestavovaly, velebný pan vstupoval do kapličky a lidé poklekali ku krátké modlitbě šťastný návrat milých poutníků.

Na konec processí náhle vynořily se z údolí dvě postavy mladých mužů, jeden v obleku venkovském a přeci slušném, druhý v šatu městského švihaka. Tento se ohlédl a tvář jeho jaksi byla vesela. —

„Horníku, Horníku, starosto!“ Šolín pojednou zvolal a tvář jeho rozjasnila se jakousi jasnou představou vnitřní.

Volaný tázal se udiveně: „Co se stalo?“

„Můj syn! — pomůžte.“ Více nepromluvil a chvatem starosta pobízel k rychlejšímu kroku. Otázky Horníkovy byly marny. Starý Šolín nepromluvil. Rty jeho pohybovaly se jako by v modlitbě a z očí kanuly mu slzy jako bohatý brách... .

Myslil-li, že syn jsa u Rothberga v závodě vlivem svým mu vymůže poshovění, či jiné pomoci od něho očekával, té chvíle rozhodnouti nebylo lze. —

V krátce přichvátali ku kapličce, kde Šolín poklekl za oběma mladými muži a vroucně se modlil.

Tou dobou zaslechli veselý pochod zníti lesem, a brzo po té mezi stromy zaleskly se kříže praporů, kmitly se pestré šaty poutnic, zabělely se ranečky na jejich plecích, u kapličky stanulo očekávané processí bylinské . . .

VII.

Myslíte-li, že vítající s vracejícími se hned se objímali a líbali? Ó ne. To se stalo, až po krátké modlitbě děkovací. Pak se přivítali, objímali, si vypravovali.

Tak u kapličky také mladý Šolín spatřil svou sestru Marušku, hezounkou dívku modrookou, černobrvku, černovlásku. Nepoznal by jí, ale otec mu ji ukázal. Spatřivši otce Maruška pospíšila mu ruce a ústa polibit a s červánkem zvědavosti a cudnosti ve tváři pohlédla na mladého muže po boku otcově. Blíže však přihlédnuvši, shledala v jeho rysech podobu otcovu, poznala bratra. S plácem vrhla se na jeho šíji: „Tedy si přeci jednou přišel? Tedy jsi se vrátil? Zůstaneš-li u nás? Vid', že zůstaneš! Modlila jsem se za to u Maticky Boží staroboleslavské!“

Pocelovav čelo sestřino i ústa vábná, mladý Šolín promluvit nemohl. Proč? Nemohl ze sebe vypraviti slova on, jenž ve společnosti dámské sršel vtípem a leskl se dvorností, a tu té jednoduché dívčině venkovské, nad to sestře své nedovede odpověděti, nedovede ani jedné lichotné fráze pověděti! Či jiná přičina tu byla? — — —

Podíval se na otce a tu snad bělmo spadlo s očí jeho; neboť spatřil před sebou šedivého muže plačícího . . . Paprsek světla tohoto létнул hlavou jeho a osvětlil minulosť.

Požehnán budiž a pozdraven, ó duchu strážný, který z hlubin duše lidské v příhodný čas vylovíš perlu — představu, vzpomínku dětství — a vyneseš ji nad hladinu vědomí! Blažen ten, jehož vylovená perla skví se leskem nevinnosti! Ale jak úzko tomu, kdo vzpomínku z mládí spatří zakalenu!

Mladý Šolín viděl duchovním zrakem perlu mládí svého zakalenu . . . Viděl mladého chasníka opouštějícího domov s radostí a s touhou do neznámého světa, s nadějí v budoucí svobodu, s předtuchou příštích rozkoších . . . Viděl jej v Brně, v Praze a po té ve Vídni. Dvakráte domů psal, po té na domov zapomněl v náručí zábav a radovánek, po té v bídě a konečně ve službě žida Rothberga . . . A tu ne bohat, ne chud, ale zámožen jde na vykázané místo bohatých příjmů do Liberce, aby tam stal se zástupcem firmy Rothbergovy. Nese tam ustrádané peníze a zkušenosti, aby šéfovi dále sloužil. Na cestě zastavil se doma . . . Kdo jej zval domů, kde nebyl dlouhá leta? Jest tomu asi tři neděle, co ve Vídni setkal se s agentem liberecké filiálky. V rozmluvě s ním zaslechl z jeho úst jméno rodiště svého a to volalo v nitru jeho: domů! domů! Jest tedy doma. Co tu chce? Přišel se pochlubit, toho nemůže upříti. Je tu, diví se mu, ale nevyčítají mu, že tu dlouho nebyl, neptají se: proč jsi přišel. Ani otec slova o tom nepromluvil. Přivítal jej se srdečností otce milujícího. Dříve nevěštl si žalostného zjevu jeho, teď jej vidí, slyší jeho vzdechy . . . Kdo mu oči, uši otevřel? Vylovená perla z hlubin duše jeho. vzpomínka mládí, která se mu vybavila při pohledu na sestru dobrou. Maruška mu otevřela oči; povídá mu to a prosí: zůstaň! Vždyť se za to modlila na daleké pouti boleslavské . . . Otevře-li mu i srdce? — Toho nedovede . . .

„Maruško, sestro, přišel jsem vás navštívit“, vypravil konečně ze stísněných rtův.

„Jen navštívit?“ sestra truchlivě se ptala.

„A proč jen navštívit?“ otec se tázal.

„Doma vám povím vše“, mladý Šolín odvětil. Hlas jeho pozbyl oně vřelosti, mluvil zase tónem všedním, společenským. Paprsek onen byl právě jenom paprskem slunce, které náhle mračny prohlédlo na zakrslé rostlinstvo

a zaražené obilí, a zase zmizelo . . . „Není mi možno jinak“, doložil, „musím na místo, jež mi udělil šéf.“

Snad chtěl ještě něco říci, ale průvod již se hnul, hudba zahrála, poutníci zpívali, prapory vlály a jakoby jedno processí vraceli se vítající s výtannými k městečku bylinskému.

Všichni tři Šolínovi kráčeli podle sebe. Jen Maruška ohlédala se na hezkého bratra s okem zaslzeným a nemluvila, jen jednou k němu se naklonila a v ucho mu našeptala: „Musím si po té pospíšiti, abych ti připravila dobrou večeři.“

Bratr se usmál a stiskl jí drobnou ruku.

Otec však zachovával mlčení a s hlavou sklopenou jda v srdci svém uvažoval dojmy a slova, jichž množství mocně dolehlo na jeho hruď ustaralou. A přece hlavou jeho svítil onen proud světla, kterýž ozářil jej při pohledu na syna, když jej spatřil nad údolím.

Průvod rychleji se po té ubíral cestou polní, prošel zmíněným dolem, prošel alejí a minul hřbitov, u něhož si dříve starý Šolín zastesknul, kde prožil nebolnější chvíli ze života svého; neboť tam pocítil svou záhubu . . .

Brzo za hlaholu zvonů bylinských processí stanulo u svatyňky, na jejímž prahu (mladý) velebníček přivítal svého staříckého faráře. Tam také malé děvčátko, nejmladší dcera Horníkova, pozdravilo bylinského faráře a processí. Stařícký farář, postava velebná, a bělovlasý učitel řídicí, apoštolé obce bylinské, slzíce děkovali a pozdravovali se tu s občany, se starostou, s mladým učitelem Borovičkou, s dětmi.

Vešli do kostelíka, kde stařícký farář zapěl slavné „Tě, Bože, chválíme“. Pan učitel řídicí nedal si vzíti hru na varhany a chvějící se ruce jeho s nadšením a s výrazem nevýslovných děků zahrály vznešený chvalozpěv ambrosianský. A lidé z plna srdce děkovali Bohu za ochrauu na pouti, modlili se za splnění tužeb svých, prosili za klid a blaho pro oba stařečky ctihodné, milované . . .

Po požehnání pan farář oba pány učitele pozval k sobě na občerstvenou.

Poutníci rozcházeli se do domovů svých, odkud vítala je usměvavá tvář hospodyň a libá vůně občerstvení. Ten večer byl jim slavností . . .

U kostela ještě Maruška loučila se s roztomilou světlovláskou, dcerou starosty Horníka: „Dobrou noc, Anežko! Zítra zase se uvidíme po požehnání. Podíváme se trochu do lesa. Dnes spěchám; vidíš, přijel bratr. —“

„A kde jest tvůj bratr? To je ten mladý pán vedle tvého tatíuka?“ ptala se dívka, a nečekajíc odpovědi, řekla: „I božinku, z Františka se stal hezký muž?“

„Ano, ten je to“, řekla Maruška s jakýmsi sebevědomím, ale vzpomenuvši si, že jen na návštěvu přišel, zesmutněla a řekla tiše: „Buď s Pánem Bohem, Anežko; spěchám. Dobrou noc, pane starosto“, pozdravila starostu, který k nim přistoupil.

Starostovi poděkovali a odcházeli k domovu. Jen Anežka se ještě ohlédla po hezkém Šolínovi. Ten zatím s otcem přistoupil k Marušce. Zachytiv pohled Anežčin, smekl dvorně klobouk, a ona kývla hlavou. Spolužák se spolužáčkou se pozdravili . . .

Maruška učinila otci i bratrovi návrh, aby se trochu podívali po vsi, ona že zatím přichystá jim večeři. Oba přijali. —

VIII.

Maruška pospíšila si tedy domů. Svlékla zaprášené šaty poutnické, zula nízké střevíčky, a oblékla domácí oblek kanafasový, obula slaměné pantoflíčky a již obíhala chudou domácností, aby přichystala bratrovi večeři, ne-li bohatou, tož aspoň slušnou. „A taková večeře, připravovaná s něžnou láskou sesterskou, jak chutná! Hodý královské, nejvybranějším kuchařem ustrojené, nesytí a nelahodí tolik . . .“

Marušky nikdo nevítal, jí nikdo nechystal na přivítanou. To vše sama si musela učiniti, a nad to připravovala krmi pro bratra vrátivšího se — také z pouti. A z jaké pouti! Netušila a nikdy se nedověděla, jakou pouť bratr její vykonal . . . Je tu. Raduje se z toho. Jen to jí trápí, že se jen u nich návštěvou zastavil. Neviděla ho již dávno! Byla malým děvčátkem, když domov opouštěl, chudičký chasníček. A dnes vrátil se velkým pánem. Děkuje Bohorodičce, že vyplnila přání její, když ne celé, ale aspoň z části: bratr přišel domů, domů! Na tom dosti! Neví o tom, co otce dnes zabořilo, netuší hrozící zkázy, netuší, že bude musiti z této chaloupky, s níž srdce její srostlo . . . Neví, jakým bratr jest . . . Kdyby jej byla před hodinou slyšela! Hezkým jest podle zevnějšku, pěkný muž, ale — vnitřek jeho? — Toho neví, a proto se raduje z jeho příchodu. Snad jej přemluví, snad Panna mocná jeho úmysl zvrátí, a on tu zůstane . . . A potom? — Před zrakem jejím vynořila se postava mladého muže, a . . .

Začervenala se. Ano, i v největším roztoužení po štěstí cizím na sebe pamatujeme. Pravá i dobře zřízená láska k bližnímu počíná sama od sebe . . .

To uvažujíc, připravovala vejce na rendlík, vařila polévku, ano přinesla i od „zeleného stromu“ půl druhého litru piva, klášterského, dobrého jak plzeňské, jak je Malik vychválil.

Právě vše na stůl připravila, když oba Šolínové, kteří zatím pomalu vesnicí prošli a na zahrádku i poličko za domkem se podíavše do světnice vstoupili. —

(Pokračování).

D r o b n o s t i.

Zvláštní událost. Polský časopis „Katolik“ píše: „Denníky vlašské vylučují následující případ, který se udál v Sicilii v Barceloně. Dne 24. června t. r. v okrese Pozzo di Gotto vedle kamenného domu pánů Cambria, přebývá kovář, který s manželkou v míru zrovna nežije. Jmenovaného dne manželská hádka obnovena byla s nezvyklou příkrostití a žena mrštic žbánkem mužovi v oči utekla k sousedce. Muž rozjitřený do vzteklosti popadnul nůž a než za ženou se pustil, několikrát ostrým železem bodnul do stěny, a rouhaje se volal: „Chtěl bych ten nůž vbít do Spasitele samého. — V té chvíli se zablysko, kovář se dívá, a na stole v rohu jizby vidí najednou, jako na podstavci státi, Rodičku Boží, Marii Pannu, v zářícím měsíci. Zjevem tím kovář přestrašen, padnul omdlev s hrozným výkřikem na zem. Výkřik ten přivolal sousedy. Zjevení už nebylo k spatření, ale v místě, kam kovář kolikrát nožem bodnul, vápno odrýpnul, viděti bylo kříž s Kristem Pánem s velikou ranou na kolenou. Farář i kněží tamnější přišli spatřit kříž, kterého tam dříve nestávalo, a marně usilovali smýti krev, kterou kolena Spasitele zbrocena byla. Kovář dosaváde nemůže se z leknutí vzpamatovati. Lidu pobožného schází se tam na tisíce, aby div ten na vlastní oči spatřili. —

* * *

Jsou-li ještě lidožrouti? Z psaní P. Lutze, apošt. prefekta, 1. ledna 1890 v Ohanitaha (Afrika) vyjímáme:

V středu Afriky žije národ Umuzuků (dítek boha), jenž na lidském mase nalezá největší pochoutku. Skupují otroky a krmí je jako dobytek; když pak jsou náležitě tlustí a tuční, shromáždí se všickni, kdož na zakoupení něčím přispěli, useknou ubohému hlavu a rozdělí se o ostatní tělo, jež pak s největší chutí snědí.

Malá otrokyně utekla se na missionářskou stanici, byla však majitelem vyslíděna. Missionáři podávají jejímu pánovi, jenž jí chce na maso prodat, dosti značné výkupné. On však chce 450 franků (200 zl.), který obnos jest tam pro obojí stranu ohromná summa. Rozumí se, že stanice učiní, seč bude,

ale vzdor tomu všemu nelze někdy pomoci — a tak i pokřtění stávají se mnohdy obětí lidožroutství a pohanských zvyků obřadních.

Kéz ty hlasy nešťastných: „Smilování, musím umřít!“ jež hluboko do srdcí missionářů se zarývají, kdy však pomoc pro nedostatek peněz možna není, pohne srdcem těch, jež tolik soucitu mají ku zvířeti — psu, kočce — že je člověku na roveň staví a za ně 100—200 zl. platí.

V Africe člověk za psa — v Evropě pes za člověka!

(Z ročenky sv. dětství J. 1891. III.)

* * *

Kde všude chtějí nedoučení nebo přeučení vzdělanci, aby jim Bůh podal důkaz své jsoucnosti?

V jedné společnosti stěžoval si jistý studovaný pán na hajného, že při dresuře psů, tyto nemilosrdně, bestiálně býkovcem řeže, a doložil: „Je-li Bůh, že se na to může tak dívat?“

Toto při nejmenším „jména Božího nadarmo vzeti“ zamrzelo jednoho ze společnosti a rozvázalo mu jazyk k následující anekdotě:

Kdysi umřel švec, a jeho mladá, hezká ženuška v slzách se rozplývajíc slibovala, že do své nejdelší smrti lásku svou k jinému muži nepřenese, že do smrti chce zůstatí truchlící vdovou.

Švec však na to: „Z toho slibu Tě, má drahá, rozvazuji hned, neboť bys toho mohla jednou litovat, slib mi jenom, že po šest neděl mé památce zůstaneš věrna!“ Umřel.

Poněvadž byl spravedliv, pustil jej sv. Petr do nebe, a anděl mu vykázal místo na zlatém sedadle, za něž by ani císař styděti se nemusel.

Sotva tam byl čtrnáct dní, zachtělo se milému ševci zvědět, co dělá jeho nejmilejší panička. Binoklem z nebeské výstavy zpozoroval, že jeho drahá polovička ne půl, ale celé srdce dala mladistvému švihákovi, jenž mu zůstal dlužen za boty. Ihned v spravedlivém hněvu popadl zlaté sedátko a mrštil jím po své vérolomné ženě.

Dole se zablesklo. Ale nahoře jedno sedátko zlaté z inventáře bylo pryč. Anděl toho postřehl a ševce uvedl se žalobou před sv. klíčníka.

„Proč jsi tak udělal?“

„Milý sv. Petře! — Žena má mi slibovala věrnost i po smrti; já ji z toho rozvázal, ale zavázal ji: aby jen pořádně, jak se sluší a patří, šest neděl smutek držela — a hle, sotva tomu čtrnáct dní, ona v objeti jiného — i popad' jsem, co mi bylo při ruce, abych to ztrestal.“

„Můj ty světe! Vidíš, ty bláhovče! Kdyby měl Pán Bůh všecko hned tak trestat, co na světě se děje, jako ty, věru, že bychom brzy neměli na čem sedět a na světě by hřímalo od rána do večera a od večera do rána.“

Tak rozesmál celou společnost, a útlocitný dobrodinec psů vzal si z toho svůj díl.

Obsah „Obrany víry“:

O mši svaté. (Dle Bened. Stim. podává Vincenc Bosáček. (Pokračování.) — Odkud přichází blahobyt a úpadek národů (K.) — Dějepis sv. roucha v domě trevirském. (Dle J. Marxe podává Václav Josef Čečetka, duchovní správce v c. k. trestnici Kartouzské. Pokračování.) — Domů! Snímek s velikého obrazu skutečnosti. (Nakreslil Vratislav. Pokračování.) — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Metnodějské (V. Kotrba) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

O mši svaté.

Dle Bened. Stim. podává Vincenc Bosáček. (Pokračování.)

O b ě t o v á n í.

Sv. Tomáš z Villanovy byl velmi snažně povolán k lůžku umírajícího, jenž mu ještě něco velmi důležitého měl pověditi. Umírající vyprávěl pak, že dříve byl židem, že však ještě s jedním přítelem velmi často hovořivali o Messiáši.

Jednou prý se v širém poli vroucně modlili, aby jim, přišel-li již Mes-siáš, Hospodin Bůh milostivě nějakou stopu k němu vedoucí ukázal. Tu po-jednou objeví se z šedého temného mraku v jasné září kalich a na něm hostie. To jim postačilo, aby v Církvi katolické hledali spásu.

Ano, kalich a hostie poukazují vždy a všude na Církev svatou. Chléb a víno jsou její obětní dary; nad touto obětí spočívá oko Boží se zalíbením. Tak to ustanovil Kristus Ježíš, jenž při poslední večeři vzal do svých sva-tých rukou chléb, požehnal, lámal a dával učenníkům svým, řka: „Vezměte a jezte, toť jest tělo mé.“ A podobně vzav i kalich, díky čině podal jim pítí, řka: „Pijte z toho všichni, totoť jest krev má nového zákona, která za mnohé vylita bude na odpuštění hříchův.“ (Mat. 26, 26.)

Jest otázka: Proč Kristus — a po Jeho příkladu a rozkazu naše svatá matka Církev — právě chléb a proč právě víno živelní podmínkou učinili nekrvavé oběti nového zákona; proč ne maso a mléko, ovoce a vodu, neb vůbec něco jiného ze říše živočišstva neb rostlinstva?

Odpověď: Ačkoliv Kristus Pán především zcela podle svého nejsvobod-nějšího dobrozdání ráčil chléb a víno ku přeposvátnému tomu účelu zvoliti, ustanovil tak dle své božské moudrosti také proto, že jsou tu k tomu při-měřené důvody.

V první zajisté řadě stojí prorocství a předobrazení Starého zákona.

Křtist Pán za svého zde na světě pobytu, zvláště při svém utrpení poukazoval přečasto na starý zákon a výrok jeho: „aby se naplnilo, což psáno jest skrze proroky“, jest v evangeliích ustáleným.

Aby se naplnilo, co čteme v první knize Mojžíšově kap. 14., ustanovil Pán a Spasitel náš Ježíš Kristus chléb a víno pro oběť v nejsv. svátosti.

Král Chodorlahomor totiž a jeho spojenci přepadli Lota, zajali a odvedli. Abraham však se svými 318 bojovníky porazil jej, Lota osvobodil a vítězně s mnohou kofis í se vracel.

Snad postaví oltář, jakož byl častěji učinil — snad vezme nejučtější brav a položí v oběť zápalnou ve chvíli, kdy neočekávané vítězství ku díkům vázalo zbožného hrdinu. Nic tak. — Dokonce někdo jiný zaň obětuje dar dočista jinaký.

Z města svatého, z města pokoje, kde hora Sion mu kyne, kde skála Golgota trčí, přichází král — kněz a přináší v oběť chléb a víno — jest to Melchisedek.

Melchisedek jest obraz Krista Ježíše, a jeho oběť předobrazení tajemství oltáře novozákonního. „Přisáhl Hospodin a nebude toho želeti. Ty jsi knězem na věky podle řádu Melchisedekova. (Žalm 109.)

Řád pak, či vlastnost (karakter) kněžství řídí se podle předmětu oběti. Kdyby byl Kristus jen onu krvavou oběť na kříži přinesl, byl by knězem podle řádu Aronova, jakož byli knězi židovští vůbec, ani krvavé oběti přinášeli.

Má-li však Kristus býti knězem podle řádu Melchisedekova, pak musil přinést oběť nekrvavou a ta záleží v chlebu a víně.

Musil přinést oběť čistou, jídelnou, kteráž by od východu až na západ obětována byla a všechny ostatní oběti odčinila dle Malachiáše proroka. (Malach. 1, 11.)

A že byl a hlásán jest Kristus knězem podle řádu Melchisedekova, máme nezvratný důkaz u sv. Pavla; jenž na sedmi místech epístoly své k Židům Krista Pána ve spojení s Melchisedekem uvádí; že pak se to děje jen k vůli Jeho nekrvavé oběti jde z toho, že o Melchisedekovi nic jiného známo není, než že byl král-kněz, jenž vynesl chléb a víno v oběť Hospodini, aby došel Abraham požehnání od Hospodina.

V druhé řadě pozorujme, v jakém vелеvýznamuém poměru stojí tito vybraní živlové chleba a vína s životem lidským.

Chléb a víno jsou ty nejušlechtilější výrobky přírody a lidského přičinění, při tom ale zůstávají nejjednodušší a nejvydatnější potravou a nápojem.

Pšeničné zrno a hrozen vína vycházejíce z tuku země a uzrávše žárem slunečním, jsou nejušlechtilějšími výrobky rostlinstva, jsou, abych tak řekl, tělem a krví zeměkoule. Aby však ze pšenice chléb a z hroznův víno se stalo, třeba lidského potu; člověk namahavou prací dává za ně tělo i krev.

Jestliť tedy chléb a víno výron země rovněž jako lidské píle.

A právě tím, že obětuujeme Bohu chléb a víno, přinášíme Jemu v oběť svou práci a své namahání, naše tělo, naši krev, náš život celý vezdejší. Chléb a víno jsou nejučtější potravou našemu tělu.

Mouka pšeničná obsahuje již hotově podstatné částky krve; podává nám tutéž stravu jako maso, ano ještě více; poněvadž vylučuje ze sebe látky dýchání podporující a těch v mase není v takové hojnosti. Proto spíše se živí člověk pouhým chlebem než pouhým masem.

Mezi prostředky jimiž se dýchání, oběh a živost krve zachovává, má víno první místo. Odtud přichází, že chléb a víno (ambrosie a nektar) nejvíce opěvují básníci a velebí co dar Boží.

I žalmista Páně vyličuje hojnost požehnání a vrchol blaha Israelovi Hospodinem zaslíbeného; praví: Krmil je tukem obilí a medem ze skály (hrozny na skalnatých vinicích) sytil bych je. Žalm 80. Aneb v žalmu 103. 13. Ty svažuješ hory, abys vyvedl chléb země a víno, aby obveselilo srdce člověka.

Ty nejlepší plody země stávají se proto nejlepší potravou a nápojem lidským, aby z nich připraven byl pokrm a nápoj nadpřirozené ceny, chléb nebeský, víno andělské.

„Chléb s nebe“ sestupuje a vychází ze země; vyráží prut z kořene Jesse, z rajské půdy nejčistší panny. Toť jest ono pšeničné zrnko od Ducha sv.

v panenské lúno vseté; toť hrozen, jež dech Svatosti Jeho z panenské révy vyvodil. — Aby pak se stal pokrmem, musí utrpením pšenice rozemleta býti v mouku a uhnětena v chléb; hrozen pak zlisován a stlačen ve vinnou šťávu. Život a smrt spojily se, aby neavětější tělo Ježíšovo a nejdražší Jeho krev státi se mohly naší potravou, naším nápojem. („Psalite“.)

Pozorujme za třetí, že chléb a víno velmi trefně zobrazují jednotu věřících s Kristem a mezi sebou.

Mnoho zrněk — jeden chléb; mnoho vinných jahod — jedna tekutina; mnoho věřících — jedno duchovní tělo; jeden vinný kmen, z něhož ratolesti čerpají svou mízu, aby hojně ovoce nesly, mízu tu pak, milost boží čerpají z kmene požíváním těla a krve Kristovy ve svatém přijímání. „Nebo jeden chléb, jedno tělo mnozí jsme všickni, kteříž jednoho chleba účastni jsme. (I. Kor. 10, 17.)

Tohoto pak na výsost blaženého požívání chleba života dojíti lze jen těm, kdož se uspůsobí, aby Kristu podobnými se stali, jakož slovem i příkladem ukázal sv. Ignác, třetí nástupce biskupského stolce Petrova v Antiochii. Za Trajana přivezen na lodi do Kolosse (divadla — areny), aby předhozen byl lvům a tigrům. Na cestě do zápasistě zvolal: „Nyní teprv počínám učeníkem Kristovým býti, vše pozemské zavrhuji, abych jen Krista získal. Oheň, kříž, divá zvíř, zlámání hnátův, rozmlácení celého těla, ba všechny útrapy zlého ducha ať na mne přijdou, jen když Krista požívati mohu. Frumentum Christi sum — Zrnko Kristovo jsem a musím zuby šelem rozemlet býti, aby jako čistý chléb byl nalezen.“

A sv. Augustin dokládá k tomu: „Pán Ježíš Sám byl toto zrno seté, jež musilo umříti, aby se zúrodnilo; i vy jste zrnka setá, abyste přinesli užitek.“
(Pokr.)

Dům milosrdenství ve Vídni.

Upomínku z cest podává Dr. Jos. Burian.

Co jest milosrdenství?

Svatý Dionysius Carth. odpovídá: „Milosrdenství jest ctnost, kterouž kdo bídu cizí lituje a s ní útrpnost má.“

A bída jest na světě mnoho — — velmi mnoho. Jedna se týká těla, druhá duše a krutá jest jedna i druhá. Všech těch bíd — tělesných i duševních — můžeme na lidech politovati a je, pokud nám lze, od nich osvobodovati, aneb aspoň můžeme snad jho bída ulehčiti. Činíce tak, konáme skutky milosrdenství.

Z bíd tělesných zdá se mi nemoc dlouhá býti bídou velice obtížnou, a je-li nemoc nezhojitelná, bídou nejkrutější, zvláště když k nemoci nezhojitelné připojí se co druh nemilý ještě chudoba. Proto milosrdenství veliké prokazuje ubožáku takovému ten, kdo jakýmkoliv způsobem trapný život činí mu snesitelnějším

Meškaje ve Vídni, byl jsem upozorněn na dům milosrdenství ve Währingu. Žádostiv zařízení domu seznati, tím více, poněvadž v Praze teprv začátek k dílu podobnému byl učiněn, vkročil jsem v neděli kolem osmé hodiny do úhledných chodeb dosti prostorného domu. Právě sloužil kněz mši svatou v domácí kapli před vystavenou velebnou svátostí. Množství zbožného venkovského i městského lidu naplňovalo kapli ve všech prostorách. Jednoduchý ale dojemný zpěv rozléhal se v chodbách domu.

Ke kapli na obou stranách přiléhají objemné komnaty nešťastných trpitelů, kteří, spočívající na čistých postelích, velikými otevřenými okny zrovna patřiti mohou na oltář, kde kněz Bohu obět nejsvětější přináší!

Byl jsem velice pohnut, uvažuje tklivý obraz, jaký se skytal mému oku

V kapli lid zdravý a vedle hned ubozí, které Prozřetelnost Božská těžce zkouší nezhojitelným neduhem, velmi často ani nezaviněným. A jak vroucně při oběti mše svaté si vedou! S jakou nelíbenou nábožností pohroužení jsou v modlitbách, jak toužebně upírají jiní strasti a bolem vyschlé oči k oltáři Páně, hledajíce u Boha úlevu v smutném postavení svém. Jediná jen útěcha zbyla těmto nešťastníkům víra — náboženství.

Přál bych si, aby tak mnohý liberál, který má lidumilství v ústech, skutkův ale málo, tuto blahodárnou činnost církve hezky z blízka poznal. Tvrdého by musel býti srdce, aby rozjímaje o divech milosrdenství, nezvolal: V pravdě Božský úkol provádí zde církev katolická, v pravdě službu andělův zastávají u těchto nešťastníků sestry sv. Vincence z Pauly.

Ochota, vlídnost, laskavost, trpělivost zdobí zvláště ctihodné sestry, které se žádné práce ani ve dne ani v noci nelekají, jen když ubohým trpitelům dlouhé trápení nějak mohou ulehčiti.

Bylo po mši svaté

Kněz uděliv požehnání kráčel do sakristie a lid jeden po druhém se vytrácel. Zůstal jsem naposled. Sestra sakristánka zhasínala svíce, ohlédajíc se, zdali kdo v kapli se ještě modlí. Vstal jsem a vyslovil ctihodné sestře přání, že bych si rád ústav prohlédl.

Plna ochoty pravila: „Oznámím vaše přání představené.“

V malé chvilce přivedla velebnou matku, která mne laskavě uvítala a sama v místnostech ústavu prováděla. Kam jsme vkročili, všady nás ubozí nemocní uctivě pozdravením křesťanským zdravili. V těch ztrápených očích četl jsem projevené přání: „Aspoň politujte nás, nemůžete-li nám pomoci.“

Nemocní jsou odděleni dle pohlaví a stáří; ženy zvláště, mužové zvláště, děti zvláště. V r. 1889 obstarával ústav kolem 200 nemocných ze všech zemí Rakouských. Z Čech napočítal jsem jich přes 40. Velikou radost měli, když zaslechli, že jsem také z Čech a rodné místo některých znám.

Mnozí z nemocných dosáhli vysokého věku. Tak mně byla představena stařena čítající 88 let. Nedoslýchala již hezky, ale švitořila neustále. Napadlo mi, že povíдавost ženská jest také nezhojitelnou nemocí — ale kdož ji předělá?

Nemohu mlčením přejíti zvláště jedno zařízení v ústavu. Každý nemocný má totiž u hlavy postele stolec. Všedního dne stává naň rozličné potřeby, ale v neděli promění ho v malý oltář. Uprostřed na stolku stojí soška Rodičky Boží anebo některého svatého, zdobena věncem umělých květin, kolem pak rozestaveny jsou nejkrásnější obrázky; každý nemocný si takto krásí svůj oltářiček a pokládá tuto práci v strastech svých za nejmilejší. Jakou radostí září oko jeho, když jest s prací hotov! Jak opět a opět obrací zraky své k oltářičku, stojícímu zrovna u jeho hlavy!

Na konec jest se mi zmíniti o pramenech, z kterých čerpají se důchody k vydržování a obsluhování tolika nemocných. Prameny tyto jsou: Dary, nadace, odkazy, sbírky a příspěvky bratrstva Nejsvětější Trojice. Mezi příznivce ústavu, náleží nejvyšší panovnická rodina, vysoká šlechta, hodnostáři církevní i světsí.

Dejž Bůh, aby také v Praze na místě neužitečných příspěvků na rozličné ty pomníky, které jen různice v ubohém našem národě působí, raději se pomáhalo nešťastným trpícím.

Rodí se člověk jako zločinec?

V době novější nadělal mnoho hluku vlašský učenec Lombroso svým učením, že vraždění, paličství a vůbec zločiny, pro něž staví se kriminály rodí se s člověkem, ano že dědí se z rodičů na děti, vnuky atd. Jako děti přinášejí si sebou zárodky k tuberkulím, padoucnici atd., tak prý i rodí a plodí se lidé se zlodějstvím, loupežnictvím atd. Zloděj, vrah, palič nepatří prý do soudní síně před porotu a soudce, nýbrž do nemocnice a před lékaře. Lékař vůbec musí předcházeti soudce, dříve musí lékař rozhodnouti, byl-li ten který zločin spáchán zúmyslně, tedy za svobodné vůle, anebo z neodolatelného pudu.

Učení toto jako všecko nové po jistou dobu nalezalo mnoho souhlasu, ovšem jen u takových lidí, kteří nesejou, nežnou, neshromáždí do stodol, kteří vůbec nemusejí pracovati v potu tváří, nemusejí svěřovati svůj majetek cizím lidem, kteří žijou velmi pohodlně. Přejde totiž konec měsíce, oni napíší si kvitanci na několik set zlatých, pošlou si pro ně sluhu, anebo docházejí si pro ně sami do kasy a je dobře. Lidé druhu tohoto mohou snadno mazlíti se nejen se svými pinčlíky a pudlíky, ale i — na jistou distanci i s taškáři. Jejich ústa překypují samou humanitou k darebákům, protože vůbec s nimi nemívají co činiti. Oni si své byty před zloději dobře uzamykají, ostatně oni bydlí nejraději ve velikých městech, kde je s důstátek policie.

Rozumí se, že i v Praze byli mnozí, kteří s Lombrosem souhlasili. Ba jeden z nich napsal dokonce i divadlo: zkažená krev, v němž vede se důkaz, že lidé rodí se s neodolatelnou touhou, sahat jiným do kapes. Avšak důsledky učení toho byly příliš hrozné, a to jmenovitě tehdy, když nejhorší rošťáci před soudcem začínali se kroutit a vytáčet: prosím, já za svou náтуру nemohu, já tu zlodějskou nemoc zdědil od svého papinka, od maminky, ba mohl bych dokázati, že již můj praděd byl svobodným pánem ze Zlodějova, moje babička byla urozená paní z Kapsářova, můj otec byl profesorem pětiprstního umění. Tak já za to nemohu, že to již jakási zkažená krev, já nepatřím sem před soud, nýbrž do nemocnice. Poznenáhla každý vrah a lupič před soudcem začal se ošívati a tvářiti: prosím, já ho nechtěl zabit, ale já musil, mně to jinak nedalo, já musil, já to mám v krvi; a tu ovšem učení páni začínají zase obracet a psáti knihy proti těm nikoliv urozeným, nýbrž rozeným lupičům.

Povstávají protivníci Lombrosova učení, mezi nimiž vyniká dr. Francotte v Paříži, jenž mezi jiným dí:

Kdyby se k názorům Lombrosovým mohlo přihlížeti se stanoviska čistě theoretického, mohly by zasloužiti si cenu; ne sice jako nový objev, ale aspoň jakožto zajímavá kuriosita. Leč za těmito názory ukrývá se snaha, mající nevýpočetné dalekosáhlé účely. Za nimi stojí revolucionáři, hotovící se z kořene vyvrátiti zásady dosavadního trestního zákonodárství. Je-li pravda, čemu Lombroso učí, nemůže býti zlosyn volán k zodpovědnosti, neboť kdo chtěl by na člověku trestati hříchy přírody, obdařivší jej mozkiem neschopným než ku zlému? Kdo by se domníval, že stanovisko Lombrosovo je lidumilejší, nežli stanovisko moderního soudnictví, nedobře mu porozuměl. Ve skutečnosti zahaleno jest zde rouškou humanity ukrutenství. Je pravda, že odstraněn by musil býti trest smrti, ale poněvadž společnosti musí býti zůstaveno právo sebeobrany, byl by osud člověka, na jehož tělesné a duševní povaze zjištěna byla diagnosa rozeného zločinství, vždycky jenom jediný: vazba doživotní. Neboť nauka Lombrosova nepřipouští možnost nápravy: kdo se zlosynem narodil, je fatálním zločincem až do posledního dechu a i kdyby se sám jakkoli přemáhal a i kdyby jakkoli vychován byl. Moderní spravedlnost pokouší se i darebákům ze řemesla a ze zvyku vždycky ještě skytati příležitost, aby se polepšili. Lombrosovo neomylné učení nezná shovívavosti. Moderní právo

přihlíží nejen k osobě, nýbrž i ke skutku a ke všem okolnostem; rozhoduje teprve, když všechno položeno na váhu. Lombrosovy zásady důsledně prováděny všimaly by si jenom osoby; ať se provinila nepatrným přestupkem aneb hrůzným výkonem, ať poprvé aneb po kolikátékoli, výměr následků je vždycky ztráta svobody až do smrti.

Abý lidstvo odhodlalo se přijmouti tyto revoluční zásady a jejich konsekvence, musí „typus zločince“ míti žulově pevný podstavec. Dnes aspoň stojí ještě na pisku.

Dějepis sv. rouch v dómě trevirském.

(Dle F. Marxe podává V. Josef Čečetka, duchovní správce v c. k. trestnici Kartouzské.)

(Pokračování.)

Papež Leo X. udílí odpustky ctitelům sv. roucha v dómě trevirském.

Císař se ve svém očekávání nesklamal; velké množství lidu přišlo do Trevíru, by tam vykonali svou pobožnost. Zkušenosti, které takto kurfirst arcibiskup Richard nabyl, pohled na ty bezčetné zástupy zbožných poutníků do Trevíru přicházejících, aby tam sv. roucho uctili a zubožený stav dómu, pohnuly kurfirsta, že se obrátil k sv. stolici, by odpustky zjednal věřícím, kteří by pro vykonání své pobožnosti k sv. rouchu putovali a mírným dárkem na dostavení dómu přispěli. Přání zbožných poutníků by se předešlo, nařídil papež, že budoucně každý sedmý rok má býti svaté roucho vystaveno a toto vystavení sv. roucha má býti spojeno se starou slavností (palladium Aquigrani) v Cáchách, která začínala vždy 7. července a trvala po čtrnácte dní; kurfirst pak stanovil, aby vystavením sv. roucha bylo o 3 dni později (10. července), by zbožní poutníci, kteří v Cáchách byli, měli dosti času po vykonání své pobožnosti do Trevíru přijíti a tam velké slavnosti sv. roucha přítomni býti mohli. Dne 26. ledna r. 1514 vydal papež bullu, v níž plnomocné odpustky všem těm věřícím uděluje, „kteří před tím svých hříchů opravdově litovali a z nich se vyzpovídali, aneb již ten úmysl měli, jich opravdově litovati a se z nich vyznati.“ (de ejusdem omnipotentis Dei misericordia ac B. B. Petri et Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus et singulis utriusque sexus Christi fidelibus vere poenitentibus et confessis, seu vere poenitendi et confidendi propositum habentibus), by tím raději k vůli pobožnosti k tomuto chrámu putovali, k dostavení jeho přispěli a tak milostí nebeských si darem pozemským získali. V bulle se zmiňuje papež o stáří církve trevirské, jejíž založení do dob apoštolských spadá a nádhře a sláve, která darem císařovny Heleny rozmnožena byla, poukazuje pak na přednost (primat), kterou měla církev trevirská v Německu i v Gallii; hlavně však, že neseštváním rouchem našeho Pána Ježíše Krista, jedním ze sv. hřebů a jinými sv. ostatky, císařovnou jí darovanými, že stala se proslulou a proto právem zove se druhým Římem, královnou provincií a všech církví germanských a galských. Následkem mnohých spustošení, jak města tak i jeho chrámů, nemá patriční okrasy jak pro bohoslužbu, tak i pro tyto svaté a vznešené ostatky; proto jest mu pohnutkou k vydání těchto odpustků, by obživla víra a úcta k věcem svatým, aby tak Bohu dáno bylo, co božího jest.

Toto oblášení odpustků sdělil arcibiskup zvláštním přípisem svým suffragánům v Metách, Tullu a Verdunu a jim nařídil, aby to ve svém biskupství ohlásili.

Každého sedmého roku mělo býti svaté roucho vystaveno dle bully sv. stolici vydané; zároveň pak s tímto nařízením utvořilo se bratrstvo „Umučení a uctění sv. roucha našeho Pána Ježíše Krista“, jež za účel mělo rozjímati o umučení Páně.

Vystavení sv. roucha v Trevíru v r. 1531.

Ačkoliv bulla sv. Otce nařizovala, by výstava sv. roucha se děla každého sedmého roku, přece se tak nestalo, jak by dle nařízení každý očekával. Tři leta po vydání bully povstala mocná bouře „reformace“, doprovázena jsouc mnohými válečnými nepokoji, která neušetrila žádného státu. Tyto válečné nepokoje byly příčinou, že ono papežské nařízení nemohlo býti provedeno. Jmenovitě válka, která vedena byla proti městu Trevíru nedovolovala, by dle papežského rozkazu vystavení sv. roucha do doby té spadající se odbývatí mohlo, an v tomto roce František ze Sickingů proti Trevíru brojil. Bulla vydaná v r. 1514 žádala, by vystavení svatého roucha se odbývalo po sedmém roce, tedy 1522; než právě v tomto roce povstal František ze Sickingů, jeden z posledních vykonavatelů péstního práva, jenž honosil se všemi nectnostmi rytířství, ten spojil se s Frant. z Zollernů, hrabětem Fürstenbergem, Geroldsecků, Dittrichem Späthem a s jinými, pak s vojskem čítajícím 8—10.000 pěších a 5000 jezdců, útočili na kláštery a dobyvše několik hradů táhli na Trevír, když města, dědiny spustošili a vyplenili. Mocný kurfírst postavil se v čelo svého vojska, útok Sickingův statečně odrazil, než tím pokoj a mír nebyl zemi navrácen. Kurfírst chtěl panství Sickingové konec učiniti; pokoření jeho, zničení hradů loupežných rytířů, poražení děsného povstání sedláků ve Švábsku a v jiných končinách německé říše trvalo až do r. 1526, tak že Richard považoval to za nejisté v této nepokojné době vystaviti sv. roucho. Teprv r. 1531 nalezáme v trevírských pamětních knihách zaznamenáno, že v tomto roce se odbývalo vystavení tohoto sv. pokladu, aniž by byly čas trvání výstavy a jiné okolnosti zaznamenány. Brower dí: „v tomto roce (1531) jest sv. roucho našeho Pána za velkého účastenství věřícího lidu, který se ze všech stran sešel, vystaveno, při čemž se mnoho zbožných pobožností odbývalo.“

Výstava sv. roucha v Trevíru r. 1545.

O výstavě sv. roucha v tomto roce nenalezá se nikde bližších zpráv. Že však výstava v tomto zmíněném roce byla, jest naznačeno v předmluvě chvalo zpěvu Matyášem Agroeciem z Wittlichů o výstavě sv. roucha v r. 1585 sepsaném, kde totiž píše, že od roku 1545 pro nepokoje válečné v říši výstava sv. roucha až do roku 1585 se nekonala. Zde se musí za to míti, že Agroecius psané zprávy o výstavě při ruce měl, kterých však pisatelové annalů trevírských při spisování neměli, aneb se o nich nezmínili, poněvadž snad pozůstávaly z pouhého udání výstavy. Dí-li však Agroecius, že výstava sv. roucha se odbývala až teprv v roce 1585, jest toto udání nesprávným, jelikož postrádá nade vše pochybnost zpráv, které se zmiňují o výstavě sv. roucha v r. 1553. Tuto okolnost, že Agroecius z Wittlichů činí zmínku o výstavě v r. 1545, o níž ale letopisy zmínky nečiní, a že na druhé straně se annaly v r. 1553 o výstavě zmiňují, o níž Agroecius pomlčuje, lze tím vysvětliti, že o všech výstavách se na nás zprávy nezachovaly, a že výstav bylo mnohem více, než jak se z písemných zpráv dovidáme. Tato domněnka jest tím pravdě podobnější, zvláště co se týče poměrů v XVI. století, když čteme ve vypsání pro výstavu v r. 1553 od arcibiskupa Jana z Seyenů, že doba v r. 1552 jest příhodnou, kdy dle starého zvyku ve městě Trevíru nešešvané roucho Páně ukázáno býti může. (Pokrač.)

N ě m e c k á v ě d a.

Mezi učenými požívá jméno učence Büchnera pověsti přepodivné. Je prý náramně ženiální a náramně učený, což se nejlíp jeví tím, že nejen nevěří v pranic, nýbrž je nejurputnějším nepřitelem každého náboženství. Büchner žije dosud, je náčelníkem německých materialistů čili hmotářů, kteří věří jen v to, co sami mohou hmatat, čenichat, kousat atd. Büchner je již stařec a čím starší, tím i nevěrečtější. Nedávno vydal opět knihu: Das goldene Zeitalter, čili zlatý věk člověka.

Darwin je naproti Büchnerovi učiněné neviňátko. Učení jeho jest i „Národním Listům“ příliš tlusté, hulovaté. Píší o něm takto:

Ani Darwin nebojoval nikdy přímo proti myšlénce náboženské. Jen Büchner s pravou rozkoší reje a drásá v natrženém vazivu církevních podání, popíraje větu za větou. V pravdě otvírá Büchner strašlivou propast před čtenářem. Titul jeho knihy je čirá ironie. Dle různých nálezů v jezerech a jeskyních, v bahnech a močálech všech dílů světa maluje ve své fantasií minulost člověka v dobách před statisíci lety Zlatý věk lidstva!! Žádná ruka dobrotivá nestvořila člověka ze hlíny a vdechnutím ducha jej učinila pánem přírody! Člověk dle Büchnera znenáhla vzešel a vyvinul se z jiného nižšího tvorstva, jsa po dlouhou a dlouhou dobu lesním soudruhem medvěda i mamuta a jiných oblud předpotopních. Stejná chůze a spojená s tím schopnost mluvidel, staly se základem, na němž pozdější velká civilizace se vyvinula. S pravou labužností Büchner snaží se dokazovati, kterak dle nalezených zbytků kosti z pradoby, lidožroutství bylo mravem velmi rozšířeným, ba že ani bílí praotcové naši nebyli v té věci zcela bezúhonní. Jen pokrok a vychování obmezily zdivočilost všech pudů. Během tisíců a tisíců let člověk sám se učinil pánem přírody. Plemeno lidské zachovalo se jen neustálým obrňováním sebe k zápasu. Ani láska ani prozřetelnost nebděly nad kolébkou člověka, naopak veškero tvorstvo stálo proti němu a usilovalo o jeho zkázu. Tři věci mu dopomohly ke konečnému vítězství: p ř í m ý p o s t o j, ř e ě, která vedla k dohodnutí a spolčení a dovednost ruky.

Přece však není správné, stavěti je v přímou protivu proti podání biblickému. Znameníť praxet písma také líčí člověka co předmět neustálého vývoje. S nevědomostí započav domáhá se člověk znenáhla poznání, učí se znáti zvěř lesní. Záhy dělí se od sebe rolník a kočovník. Pojem vlády objevuje se zprvu ve tvaru patriarchálním. Tvoří se drobní kmenové s knížaty v čele, pojmy majetkové vystupují, v Egyptě poznáváme velký stát civilisovaný. Pak opět celé kmeny v bidě hynou a úpí až myšlénka svobody pronikne a čistý mravní řád vyrůstá v podobě svobodného národního sdružení. To pak ovšem tisícovým nepřitelem jsouc obklopeno neustálý boj o existenci vede. Zkrátka názor biblický, byť ne v detailech tak provedený, je přece myšlenkově neméně pravdivý, ba namnoze nad správnost materialismu povznešený.

Poslední konsekvence materialistického názoru nikterak nejsou jasny. Lidský rozum je dojistá mnoho, ale není všecko. Pouhý dar rozumu nezachraňoval člověčenstvo od nejnhusnějších poblouzení, od nebezpečí samobijstva. Netřeba býti mystikem a přece lze přes všechny vývody a poznatky exaktní vždy kloniti se k názoru, že člověk je částící vyšší nějaké bytosti vedené principem vyšším. Kdo se naivně odvolává ke svému svrchovanému jáství, maje se za pána přírody, ať jen nahlédne v učení fyziologie a sezná, jak málo my sami jsme sebe mocni a kterak jen vyšší noc nás vede, oživuje neb umrtvuje. Sami o sobě jsme velmi málo, jsme pouhými diváky ve vlastním svém těle, nevědoucí posud, které neznámé mocnosti všecko to divadlo v nás a kolem nás řídí a upravují.

K tomu dodáváme: ta německá věda nejlíp se hodí pro redakci „Záře“ a též pro „hmatáky“, jimž spravedlivý Bůh v jejich řemeslech velmi překáží.

D o m ů !

Snímek s velikého obrazu skutečnosti.

Nakreslil V r a t i s l a v .

(Pokračování.)

IX.

Maruška uvítala oba. Přistrčivši židle ke stolu, pobídla je, aby se posadili. Vylila polévku, jejíž vůně libě se rozvlnila světničkou.

Starší Šolín poznamenal se sv. křížem a modlil se hlasitě: „Oči všech doufají v Tebe“. Maruška tichounce v srdci svém s otcem se modlila. Mladý však ani nehlesl, jen se k oknu obrátil a díval se oknem na náves. Tam spatřil strážníka s nějakým pánem. Šli k „zelenému stromu“ a tu, jak zahybali se za roh statku Horníkova, pán se obrátil a mladý Šolín poznal agenta liberecké filiálky Rothbergovy. Byl to týž agent, kterého poznal před čtrnácti dny ve Vídni, týž, z jehož úst zaslechl jméno rodiště svého a při tom zataušil po domově. Ještě teď ozývá se v něm touha: domů, domů! Což není doma? — Při pohledu na agenta bodlo jej u srdce, nedal však na sobě ničeho znáti, a když z úst otcových splynulo „Amen“, odvrátil se od okna a zasedl ke stolu.

Nepozoroval ani, jak otec i Maruška na něm udivenými zraky utkvěli.

Viděli, že se nemodlil. Maruška nyní po prvé tušila tu propast, která se v duši bratrově rozevřela. Nemodlí-li se, na Boha zapomněl, a kdo Boha se spustil, toho — — — Nedomyšlila. Hrozným byl by závěr! — Byla zemdlena cestou a hladova, ale více jí nechutnalo. Otec také mnoho nejedl; vždyť dnešní den mnoho chuti mu nedodal! Již se nedivil, že se syn nemodlí; bylo to důsledno dle toho, co „u zeleného stromu“ od něho slyšel... Cítil, jakoby celé desetiletí šedou hlavou jeho přeletělo...

Jen mladému chutnalo dobře a když dojedl a zapil pivkem klášterským, usmál se na Marušku, luskl prsty a zahovořil: „Jsi výbornou kuchařkou! Z mála tohle upravití umělkyně by nedovedla. Škoda tebe pro Bylinu!“

„Děkuji ti, bratře, za pochvalu“, dívka skromně odvětila. „Že by však mne bylo škoda pro Bylinu, pochybuji. Zde jsem se narodila, zde jsem Boha poznala, zde jsem s tatíčkem maminku dobrou pochovala, zde s milým tatíčkem žiji a jeho spokojenost jest světlem života mého. Nešla bych nikam do ciziny, dokud on žije.“

Tu se vinula k otci a hladila ustaralé jeho líce.

Starý Šolín zapiakal a slovo jeho bylo: „Dítě mé drahé!“ — Bylo mu jakoby slyšel chválu Horníkovu: „Máte Marušku, děvče zbožné a pracovitě, jemuž daleko široko rovné není...“

Bratr Maruščin se zarazil. Paprsek sluneční náhle osvětlil světničku a celé okolí se zastkvělo zlatou září, a druhý paprsek osvětlil srdce mladého obchodníka. Slovo, které slyšel na cestě nad údolím: „Přijde Maruška a potěší tě“, slyšel v nitru svém opět. Nuže, přišla, a potěšila-li? Snad ne, vždyť tu jej spíše zarmoutila. Ze slov její vyzněla výčitka... Nechce odtud a tím připomněla mu, že domů přišel. Domů! divné slovo, a přece tak vzácné, tak drahé! Domů, přišel? Ó ne, na návštěvu k lidem cizím... Kde je ten zahřívající pocit dítěte domů se vrátivšího? Není dítětem více, jest mužem dospělým a přece v této chvíli žádal si onoho tepla krbu domácího. Ale odkud ho nabyti, kde se přihřáti, aby srdce jeho povzneslo se k lásce k těmto dvěma! — Ó cizino, společnosti novověká, neblahá, která olupuje svým světoobčanstvím srdce lidské o lásku k domovu a k rodině! — A zase ten paprsek letěl jeho minulostí. Teď se jí bojí, leká, děsí... Opuštěl je, a svět setřel se srdce jeho lásku k domovu, k řeči, ke svým, k Bohu... Tyto

pojmy zdály se mu výronem citlivůstkářství a planého nadšení. A tu vidí a slyší po dlouhém putování, že to přece něco jest, co člověka dovede pohnouti . . . Vstal a učinil krok k otci a k Marušce, jako by je chtěl na srdce své přitisknouti, aby aspoň jiskra z té lásky jejich do hrudi slétla. —

„Františku“, Maruška zahovořila. —

Při zvuku hlasu jejího mladý Šolín se zastavil . . . Zarazil se, neznámý pud hnal jej z kruhu jejich . . . Cítil se tu cizím. Jako ve Vídni při jméně rodiště svého zatoužil po domově, jako z Vídne spěchal domů, tak nyní štvalo jej to z domova. Tam ozýval se v nitru jeho hlas: domů, domů! — tak nyní volá hněvný hlas: pryč, pryč! Kdo volal „domů“ a kdo „pryč?“ Domů volalo jej svědomí a srdce, pryč vyhánělo jej vědomí viny . . .

Rychlým krokem vyšel ze světničky . . .

Udiveně ptají se otec i Maruška: „Kam jdeš?“ —

Ale odpovědi neslyší . . .

Mladý Šolín vyšel na dvůr a odtud na zahrádku. Má tisíc chutí odejít. Ale proč? čeho se bojí? — —

Zastavil se pod starou hruší, pod níž tak často si hrával jako malý hoch . . . Hlavu skloniv dívá se na zemi, kde v trávě závěje růžových květů spadanych leží; květnový mráz oloupil hruši o okrasu její . . . Není-li to život jeho, zbavený okrasy své, bezúhonnosti?

Pozdvihl oči a díval se na náves. Viděl, jak starosta Horník vyšel ze statku, jak pomalu přibližoval se k jejich domku, kdež u okna se zastavil. Nějakou obálku vyňal z náprsní kapsy a podal ji dovnitř. Z hovoru jeho nezaslechl nežli pozdrav: „S Pánem Bohem!“ A viděl jej zase domů se vracejícího . . .

Zachvěl se. Odkud to? Či studený vítr, který zavál, zabral se do něho, či něco jiného otřáslo tělem jeho? Ne vítr, ale pomýšlení na dnešní odpůldne. Byl to týž pocit, který nad údolím jej ovládl. Chladný vítr hnal chmurná mračna před sebou a zastřel tvář zlatého slunce, a hle, i nitro mladého Šolína se zatmělo . . . Přistihl se po svém rozumu ve slabé chvíli . . . Co to vyvedl? Odešel ze světnice a tu stojí venku, bez klobouku. Chce-li odtud, vrátí se do světnice. Přespí tu noc tady a ráno odjede. Vzal si sem jenom ruční kuffík s prádlem, věci nechal v Mladé Boleslavi, lehká tedy věc vzdáliti se. Tedy rozhodnuto; odjede.

Vracel se tedy pomalu a tu zaslechl hlas otcův a Maruščin. Otec cosi vypravoval hlasem stísněným, Maruška někdy vzlykla, konečně vypukla v usedavý pláč . . .

Co to bylo? Zastavil se a naslouchal . . .

X.

„Maruško má, musíme odtud. Nermuť se, ruce naše suad přece něčeho s Boží pomocí si vydělají . . .“

„Neopustím vás, tatíčku můj! Vám sloužití chci do umdlení. Ó toho nešťastného, jak mohl se nad námi takto zapomenouti! Tatíčku můj, možno-li, aby to byl učinil, a ještě přišel, aby se na to dílo své podíval!“

„Možno-li?“ — Mladý Šolín slyšel, jak otcův hlas náhle se zatvrdil a nabýval tónu příkrého. Tak otec nemluvíval nikdy! — Slova jeho jako bouře horská valila se v nitro mladého Šolína . . .

„Možno-li? Kdo, Maruško, domovu se odcizil, kdo zapsal se ve službu takového padoucha, kdo Boha se spustil, ten schopen jest nejhoršího, ten schopen jest vraždy . . . Vidíš tu jméno jeho? Kéž by byl ani jména mého nezdělil! . . .“

Pláč Maruščin přerušil otcova slova. Mladý chvěl se listem, nechápal obsahu slov otcových, jen tušil, že o něm řeč . . . Chtěl vykročiti, ale neznámá síla zadržela jej . . .

Slyšel otce dále mluvit:

„Otce svého přišel zničit! — „Dobře, Bože můj, bylo, že jsi Anničku moji k sobě povolal! Čeho by se dnes dožila!?“ Tu zavzlykal. „Syn náš, Anničko má, takhle se zapomněl! Dal své stvrzení na záhubu naší. Dnes přišly ty zprávy Jobovy na hlavu mou. Tamhle na návsí Knotek donesl mi výpověď na dluh, když jsem šel s ním k „zelenému stromu“, Horník mi druhou ránu zvěstoval, že leží u něho plnomocenství na zdražení mého majetku, a toto psaní zaráží poslední ránu. Tvůj vlastní syn, Šolíne, tvá krev tě zhubila . . . Tušil jsem to, když mi jmenoval čistého šéfa svého. Nyní mu rozumím . . . A já jsem jej přijal s otevřenou náručí, a on tak se mi odměnil! — Maruško, dítě mé, řekni mu, ať prchne, ať se vrátí k šelmě, u níž se naučil pít krev otcovu . . . Řekni mu, že jej . . .“

„Tatičku můj“, Maruška zalkala s tisícířými polibky, snažila se zažehnati kletbu z úst otcových „toho nevyslovujte!“

To viděl a slyšel mladý Šolín, když jako smyslů zbavený vrhnul se do světnice a padnuv na kolena před otcem na smrt roztrpčeným, sepjaté ruce své pozvedl k němu, jakoby prosil za smilování . . .

Starý Šolín odvrátil se a vztáhl před sebe pravici jako na ochranu, kdyby snad syn se k němu blížiti chtěl.

Maruška odstoupila k oknu a položivši rozpálené čelo na sepjaté ruce na rám okenní přitisknuté, plakala hořce . . .

„Pro památku matky své vás prosím, otče, promiňte mi“, prosil syu na kolenu, a oči jeho úzkostlivě upřeny byly na otce.

Ten však hněvivě zvolal: „Neklečel bys tu, kdybys byl nevinný. Jsi-li příčinou mého neštěstí, proč se odvažuješ ke mně se přiblížiti?!“ — Po té ukázal na dvěře a ledově promluvil: „Pryč s očí mých, nevděčnice, pryč zhubce našeho štěstí, pryč!“ —

„Otče můj, drahý tatínku, smilujte se nade mnou! Nevím o tom, že bych příčinou byl záhuby vaší!“ mladý Šolín štkal a snažil se chopiti rukou otcových.

„Nechci ničeho slyšeti! Tu jest plnomocenství jménem tvým vydané, aby se zdražilo jmění mé proto, že jsem nemohl zaplatiti dluh tvému pánu, tomu dravci, Rothbergovi! Nechci slyšeti více, tu důkaz!“ a se slovy těmi ukazoval synovi soudní úkaz, který mu nedávno přinesl Horník k okénku.

Mladý Šolín povstal a pozdvihnuv ruku jako ku přísaze pravil klidně: „Při spáse duše své nejsem tím vinný! Slyšte mne, prosím vás, a přesvědčíte se, že pravdu mluvím . . .“

Tu Maruška přiskočila k starému otci a objevši jeho šiji, úpěnlivě prosila: „Tatínku, drahý tatínku, dejte mu mluvit, ať zvíme, jak se to stalo; vždyť přísáhl, že není vinný neštěstím naším, a slíbil, že nám všecko vysvětlí. — — —“

Od otce pospíšila ku bratrovi a uchopivši ruku jeho prosila: „Mluv!“

„Nevinný-li, ať mluví“, stařec zašeptal a tu pod ním počaly se nohy chvěti, vrávorat . . . Obě děti přiskočily, aby omdlévajícího usadily na židli. Brzo však se vzpamatoval, položil obě ruce na stůl, aby se zadržel kdyby mdloba znova její napadla. Zraky jeho tékaly se syna na dceru, a konečně spočinulo na dlouho na Františkově . . .

Tu západním oknem vnikl do světničky zlatý proud světla dlouho nevidanéno slunce, které stojíc juž nad západem na čistém nebi jako veliká zřítelnice oka Božího se lesklo. Zlatem obroubilo prchající k východu mračna; tak oko lásky Boží osvěcuje člověku prchající od něho zlobu a neštěstí, aby poznal cenu smilování Božího. Ano, oko Boží shlédlo na tři tyto lidi, aby lásku v srdcích jejich rozlítlo a bouři od nich zažehnalo. Ano, tak jest po bouři, jen dozvuky její ještě ozvou se ve vypravování synově, a potom — — —

XI.

Mladý Šolín bled a přece s okem již jasným počal vypravovati:

„Když jsem včera ráno odcházel z kanceláře šéfovy, nevěděl jsem ještě, že se u vás zastavím. Zatoužil jsem sice po domově, ale domů jsem se bál . . . Přijav nabízené místo zástupce libecké firmy Rothbergovy, složil jsem do rukou šefových závdavek kauce summou 200 zlatých, to proto, že jsem podmínil skutečné přijetí místa, bude-li se mi tam líbiti. Tak jsem zachoval si možnost ustoupiti anebo — ze závodu jeho vystoupiti. Aby mne však získal, Rothberg odevzdal mi hned plnomocenství od včerejšího dne platné, rozhodnouti v obchodních věcech závodu libereckého. Ihned jsem se připravil na cestu a z Vídně jsem odejel ráno v půl sedmé, aniž bych se byl zastavil v chrámu Páně. Či bylo jinak možno mně, nevěrci? — V Brně zastihl mne telegram z Vídně od šéfa, abych se tam podržel, že odpůl dne dostanu jakési listiny z Liberce, abych je potvrdil a hned věc vyřídil. Zašel jsem tedy do závodu brněnského, a hle, po dvou hodinách listiny došly. Týkaly se objednávky ze závodu libereckého do brněnského a zvýšení ceny letních látek, což znamenalo, že všechny letní látky v severních zemích cislajtanských musí býti zdraženy. Konečně tam připojena byla depeše o nynějším stavu závodu libereckého a dotaz, co má se státi s požadavky, které jsem já přijetím zástupnictví na sebe převzal. Nač ta rychlost? ptal jsem se sama sebe. Byl jsem hotov ihned odpověděti, aby se dlužníci upomenuli. a kdyby nezaplátili, aby se proti nim soudně nastoupilo . . .“

Ve starém Šolínovi hněv znova se vznítil. Odvrátiv se, prudce zahovořil: „To jsi také učinil. Však jsem to dostal odpůlne, když jsem s tebou šel k Malíkovu na oběd! Ani jsi netušil, jak rychle byl tvůj rozkaz vyřízen! Nuže, co chceš více? vždyť se přiznáváš . . . Nač dále mluvit? —“

Ale Maruška, která s živou účastí sledovala vypravování bratrovo, prosila otce, aby sečkal. „Vždyť, odůvodňovala prosbu svou“, „vždyť řekl, že byl hotov, že tedy teprve chtěl rozkaz ten odeslati, snad . . .“

„Nuže, ať mluví dál!“

Mladý Šolín však nedal se více vytrhovati. Zlaté slunce osvítilo duši jeho celou, hrálo jeho prsa, musilo vše na jevo, aby pravda se ukázala. Proto pokračoval:

— „A rozkaz ten jsem okamžitě telegrafoval do Liberce . . .“

Maruška i otec nad tím se zarazili.

„Více nemluv! Či chceš pásti se na bolestech mých, které v srdci mém rozdíráš, vypravuje ďábelské dílo své?“ Starý Šolín zahřměl. „A ty se ho zastáváš?“

„Ale, tatíčku, vždyť nevěděl o vás, že jste dlužen a že tedy vás to stihne. Vždyť nevěděl o tom; dejte mu domluvit“, Maruška žadonila, vynalézajíc nové omyly a nevědomosti, s nimiž bylo bratru v Brně jednati. „A ty, Františku, vypravuj, vypravuj!“

„Děkuji ti, Maruško, za přímělu tvou. Do smrti nezapomenu, co jsi tuto pro mne učinila. Nuže, slyšte! Jedva že jsem zprávu odeslal, přišla depeše z Vídně, krátká, ale velmi obsažná; zněla takto“. Tu vytáhl z tobolky proužek papíru s modrými literami. Telegram byl německý. Překládal do češtiny: „Pan Šolín. Brno 320. Požadavky liberecké firmy buďtež do pondělí soudní cestou vymoženy. Zvláště v kraji mladoboleslavském, kde pro neúrodu jest malá naděje na zaplacení budiž ihned vymaháno. Samuel Rothberg, Vídeň.“

„Vidíte, tatínku“, Maruška se zaradovala. „Jest nevinnen. Neučiniv to ze své vůle, ale z rozkazu svého šéfa.“

„Uvidíme, co bude dále“, otec chladně na to odpověděl.

„Okamžitě jsem zasedl k telegrafu a rozkaz šéfův jsem zaslal do Liberce. Asi o druhé hodině s poledne došla mne odpověď, že se stalo.“

„Docela přesně, pane synu“, otec přisvědčil a podal mu listinu dražební, „ano, tak tomu jest. Nyní chápu to bezpráví do nebe volající.“

Mladý Šolín prohlédl listinu a přelétnuv ji zrakem, sesinal.

„Tot hanebnost, toť padoušství!“ vzkřikl a smačkovav papír mrštil jím o zem.

Otec i Maruška udiveně k němu vzhlédli. Proč tak učinil.

„Nařídil jsem, aby se stala toliko soudní výpověď na ony požadavky, aby splatily se prvním srpnem tohoto roku, a zde nevyžaduje se ani zaplacení, ani lhůta mnou nařízená se neudává, ale hned se zavádí protokol a na pondělí stanoví se dražba?! — V tom jest ruka zlosynova, ne člověka rádného! — Ha, svítá mi v mozku: snad bylo to vše od něho nalíčeno? . . . Ale není možno, vždyť se mnou tak vládně jednal, vždyť tak často sliboval mi, že mne učiní společníkem v závodě svém . . . Není možno! — — —“

XII.

„Ovšem, není to možno, pane Šolíne, ale jest to jisto!“ S těmi slovy vstoupil nenadále do světnice neznámý pán.

Všichni zarazili se neočekávanou návštěvou.

Jen mladý Šolín poznal v příchozím agenta filiálky liberecké, kterého před chvílkou viděl na návsi. Pokročil k němu a uchopiv jej za obě ruce stiskl mu je silou nadlidskou, neboť byl na nejvyš rozčilen . . . „Mluvte!“ zvolal.

Bolestí se zachvěv, agent promluvil: „Ano, jste, pane zástupce, nejen vy, ale celá rodina vaše obětí Rothbergovou . . .“

„Jak?“ tak se táže, starý Šolín povstal a přistoupil blíže.

„Jak?“ ptal se syn jeho, hněvem se třesoucí.

„Vím, co vás tu svedlo v hádku. Slyše pana zástupce pochybovati, zda možno, aby byl tak podveden, vstoupil jsem a řekl: jisto jest, že jste židovou obětí. Mám na sobě zkušenost. Nejsem již více ve službách jeho, prchl jsem. Chci poctivě žít, ne býti zlodějem, upírem krve lidské. *) Vás, pane Šolíne, pozdvihoval ve Vídni přízní svou a vašeho pana otce srážel k zemi. Proto mu tentokrát před lety nabídl i půjčku, proto nechtěl, aby se mu platilo hned, že počká, aby tím spíše jej zničil. Byl jste mu dobrým, poněvadž jste se bedlivě staral o rozkvět jeho obchodu. Povyšoval vás platil vám, ale jeho druhu člověk nedá, aby dvakrát nevezal. To vidíte z téhle listiny, kterou vás pan otec dnes obdržel . . .“

„Jaký to neslechetník ten můj chéf!“ mladý Šolín se rozhněval a odkopl chumáč papíru. „A jemu jsem chtěl dále sloužiti, jemu věnovati síly duše a těla?“ — —

Starý rovněž se hněval, ale hněvu z ponenáhla ubývalo, čím déle poslouchal vypravování bývalého agenta. Jakási lítost počala svíratí staré jeho srdce. Počal litovati hněvu svého na syna, tušil jeho nevinu a tušil spásu svou; rozpomenul se na to jak se vzpružil, když odpůldne syna spatřil nad údolím, jak se obcerstvil jakousi jistotou, že syn ho zachrání . . .

Maruška zatím nabídlá hosti židli, aby se usadil, což onen milerád přijal, neboť byl, jak se zdálo, velmi zemden. Když si usedli, pokračoval:

„Prominete mi zajisté tuto důvěrnost, kterou jsem si dovolil, vkročiv mezi vás a upozorniv vás na zlobu vídeňského obchodníka. Osvojil jsem si to právo, neboť mi hrozno bylo patřiti na tento zločin. Byl jsem tu před lety s Rothbergem, který vám tehdy, pane Šolíne, onu zlořečenou nabídku učinil. Jednal jsem tehda jako stůra jeho a slepě plnil jsem, co mi poručil, a to vše pro zisk a slíbenou šťastnou budoucnost. Byl jsem tu před měsícem

*) Takovým způsobem Israel přece krve křesťanské požívá“ Dr. R. Ms. v závěrku článku „Kritický rozbor řeči dra. Zuckra“. „Čech“ 5. III. r. 1890. čís. 53.

a vyptával jsem se na cenu majetku vašeho. Daleko však jsem se změnil od první návštěvy své. Nedočkáav se slibované odměny, počal jsem vážně přemýšlet o všem, co konám. Viděl jsem svou mravní sešlost, viděl jsem, kam jsem zabředl. Pozoroval jsem úskoky židovy, a vrcholu dosáhlo pozorování mé ve vaší záležitosti. Věděl jsem, že mladý pan Šolín jest ve vídeňském hlavním závodě Rothbergově obchodvedoucím, ale nevěděl jsem, že jest vaším synem, pane Šolíne, ale chtěl jsem to vědět, neboť shoda jmen vzbuzovala tuchu něčeho nekalého. Když jsem tu před měsícem byl, dověděl jsem se, že máte syna, který po osm let doma nebyl, a že jest také krejčím. Shodovalo se to s mým tušením. Když jsem asi za týden potom byl ve Vídni, shledal jsem v něm i podobu vaši a tu jsem počal teprve chápati vše to, co jsem vám dříve vyložil. Otec váš, pane zástupce, měl se dovědět, že vy jste o jeho osudu rozhodl, a proto měl vás z domu otcovského vypuditi, a vy prchna měl jste státi se otrokem zhoubce otce svého . . .“

„Bože můj!“ mladý Šolín zalkal. „Bože můj! Nyní rozumím hlasu tvému. Když jsem na zápraží stál a poslouchal bolestnou řeč vaši, otče a sestro, tu v nitru svém slyšel jsem hlas: „Vejdi, a dobře bude!“ Byl to týž hlas, který ke mně mluvil tam na vrchu, když jsme šli s mladým učitelem Borovičkou naproti tobě, Maruško. Přišel Bůh a uzdravil mne. Nyní věřím, věřím!“

Po té přemožen jsa city klesl k nohám otce, který objal hlavu jeho a na čelo jej políbil. Tak onen otec evangelický vítal syna marnotratného . . . Host uctivě přitil na tento výjev.

„Tatínku (již tedy neřikal: „otče“), odpusťte mi, že jsem vás tak dlouho neznal, odpusť mi, Maruško, že jsem i na tebe zapomněl, odpusťte mi také vy, maticčko zvěčnělá, že jsem ani z rukou vašich požehnaní nepřijal! Odpusťte mi všickni, aby i Bůh mi odpustil! Ano, zítra půjdu a s Ním se smírím . . . Našemu panu faráři celý svůj život vyznám . . .“

Pak plakal, hořce plakal . . .

Otec požehnal syna křížem a opět jej políbil: „Bůh ti odpusť!“ řekl. Maruška pak sama přiklekla k němu a láskala se s ním. — „Nuže přišel jsi domů a zůstaneš doma?“

Ale nebyl ještě čas odpovědi k této otázce; neboť v duši mladého muže hučelo dosud: „domů, domů!“ Necítil se dosud spokojeným, nezdomácněl. Klid měl nastati v příští chvíli . . .

A zapadající slunce naposledy zlatem ozářilo tento výjev. V jeho světle bylo něco smírného, uspokojivého . . .

(Pokr.)

D r o b n o s t i .

+ Jan Kříž. Missionární kříž před kostelem a starý Kříž před tímto křížem klečící — byly Svatopolským osadníkům dvě tak všední představy, že se nikdo nad tím dost málo nepozastavil. Ba nebylo nám to ani s podivením, když i v třesnutém mrazu, když v sněhu klečival ten staříčkový rolník, pololáník z Druhlic od kostela půl hodiny vzdálené vesnice. Ano, mohlo býti jak chtělo, starý Kříž vstal za tmy a v sněhu, blátě, plískanici kráčel do kostela a kdy nebylo lze se nadíti, že někdo do kostela přijde, starý Kříž tam jisto jistě byl.

Zvláštní to zjev byl ten náš starý Kříž! Zdálo se jakoby on za všechny osadníky tak tuhé pokání činil.

V staré církvi musívali veřejní kajcníci státi venku aneb klečeti a kolemjdoucí odprošovati — a náš starý Kříž klečel venku každého dne tak dlouho, dokud kostel nebyl otevřen, někdy čtvrt, někdy půl hodiny; — kolemjdoucí ovšem neodprošoval, ba ani nevěděl hrubě, co se kolem něho děje, za to však každou neděli se zpovídal a Tělo Páně přijímal a tu nebyl toliko na ranní,

ale i na velké, tak že jeho návštěva chrámu Páně v neděli trvala od šesti hodin z rána do dvanácti v poledne.

Teprv nyní po jeho smrti, která se z měsíce června t. r. datuje, napadá mi jeho bezpříkladná, dlouhotrvající, nezištná pobožnost, která sotva kde v arcidiecesi najde podobně. Proto jsem si umínil postavit tento nepatrný pomník v „Obraně víry“ nepatrnému napohled služebníku božímu, ale tím většimu oslavenci tam na věčnosti, čím více zde trpěl a strádal na zemi.

Nemysli však nikdo, že byl Kříž výminkářem a že neměl co jiného dělat, než se modlit a chodit do kostela. Náš starý Kříž nedal vládu nad statkem svému synu některému, ač jich měl dosti, nýbrž on hleděl všechny zaopatřiti mimo svůj dům, v domě zůstal ou pánem, ale takým že nejprvnější vstal, nejposlednější šel spat. Nebylo kouska role, jež by nepocítilo příčinlivou ruku jeho; z jeho ruky do letoška padalo símě — rozumí se bez klenf, ale také bez zpěvu, neboť náš tichý hospodář byl hluchým, někdy dočista nic neslyšel. To bylo také jeho štěstí; byloť toho dosti a jest toho dosti a pohněvá dobrého hospodáře, když lenivou, nesvědomitou čeládku vidí, nad to, aby ještě musil slyšeti, co se mluví. Často a zejména na svátky Marianské chodíval na Sv. Horu. Tam prodlel od bílého rána až do požehnání při kousku chleba. Vůbec jeho strava byla, jak jsem slyšel, ponejvíce káva a domácí chléb. Dočkal při svém tubém žití přec věku požehnaného; sedmdesátník byl jistě. A jaký byl život starého Kříže, taková byla jeho smř. Na slavnost korunovační 7. června byl ještě na sv. Hoře, na to v týdně se rozstonal, dal se zaopatřiti a v kleče vypustil duši.

Na Svatopolském hřbitově nyní odpočívá Jan Kříž, jehož veškerá radost po dlouhá léta od sv. missie (tuším z r. 1873) byla nejsv. svátostí oltářní a missionární sv. kříž!

* * *

Kam to zapsati: Národní Listy opravily též jednou vyřhanou klášterní historku!

Odpolední N. L. ze dne 28. srpna přinášejí:

Klášterní aféra. Přinesli jsme onehdy zprávu o skandálech, jež prý objeveny v jednom klášteře lissabonském. Zprávy ty uveřejněné v některých časopisech lisabonských měly v zápětí velké výtržnosti před klášterem a konečně zavedeno i soudní vyšetřování. A tu se ukázalo, že se má věc poněkud jinak. V pensionátu trinitarek v Lissabonu byla na vychování dívka Sara Pereira de Mattos. Na žádost svého poručníka seňova Gulaa dostala dívka dovolenou a strávila několik dní v jeho domě. Vrátila se do kláštera zcela patrně chorá a trudomyslná. Týden po té dívka zemřela, aniž se podařilo představené kláštera vypátrat příčinu náhlé změny stavu dívčina po návratu do kláštera. Brzy na to obvinil seňor Gulao v časopise „O Seculo“ trinitarky, že dívka v jejich klášteře byla strýzněna a zhanobena a že následkem toho zemřela. Jakožto svědkyni uváděl dívku Vileminu da Cuceicao Santos Oliveirovu, jež udala, že také byla v tomto klášteře na vychování a že s ní nakládáno podobně, jako se zesnulou dívkou. Následkem této zprávy strhly se velké výtržnosti před klášterem a také soud zavedl vyšetřování celé té aféry. Jeptišky žádaly především, aby byla předvedena ona Vilemina, jež tvrdila, že se dobře pamatuje na veškeré místnosti, kde se stala obětí hanebnosti v klášteře spáchaných. Když byla uvedena do kláštera, pozbyla Oliveirova své jistoty a majíc udat, kde ony domnělé hanebnosti byly páchany, pletla se ve svých výpovědech, činila udání naprosto sobě odporující a konečně vyšlo na jevo, že nejen nikdy nebyla chovankou kláštera, ale vůbec v klášteře nikdy ani nebyla. Dále vyšlo na jevo, že to ženština mravů více než pochybných a že sama svedla nešťastnou Saru k neřestem, jež byly příčinou její smrti. Také seňor Gulao byl vzat do vyšetřování, vyskytlí se svědkové, kteří tvrdí, že vůbec nebyl poručníkem zemřelé dívky, nýbrž že je vlastně otcem Sařiným a vůbec jest velice těžce kompromitován v celé té aféře. Vyšetřování není dosud skončeno.

Radosti kněží v světě Polsce. Z vypravování P. Jedka, missionáře z Moščiska sdílíme s laskavým čtenářem toto:

Lid v Polsce jest upřímně a jediné katolický, v Německu a Pomoří, kam kněz málokdy přijde, shledati možno se s úplně nevědomými, ale i ti dobrou chovají vůli a dětinou lásku ku knězi. Tam kde nemají chrámu, ani kaple, vyhledá si missionář prostorné stavení, slouží mši sv., pak uloží nejsv. Svátost pod skleněný poklop (šturc) a přikryje.

Poklop ten skleněný jest pak svatostánkem i monstranci zároveň. Chce-li vystaviti nejsv. svátost odkryje přikrývku, načež kalich s hostiemi objeví se zrakům lidu shromážděného.

Vše padá na kolena a klečí celé hodiny rukama vzhůru zdviženými. Čím prostěji, čím důvěrněji se jim káže, tím srdečněji se pak zpovídají.

Sotva byl postaven kříž missionární, v té chvíli jest pln věnců, aneb zasadí vznešená Polka velký kachel s břechanem, jímž pak kříž mistrně ovine.

Odchod missionáře neb příchod jest pochod vítězoslavný. Lid nejen ruce, ale šat i nohy knězi líbá a volá: Ojče dobroději! Kako Tě kochamy! Ojče dobroději! Cesty bývají samá květina, samá růže. Za to ruští (pravoslavní) popové vybírají jen peníze a neostýchají se za 16—20 rublů dáti rozhršení (absoluci) i mrtvému, neb již v hrobě ležícímu, a ujišťují strany o jeho spasení. Nezřídka jdou na pohřby v stavu podnapilém — a lid ani nemuknel

* * *

Ta kořalka! Z Něm. Lutyně píše „Op. Týd.“: V neděli ráno nalezena byla nedaleko farního kostela mrtvola mladého dělníka Karla Loremy. Ze světa sprovodil ho několika ranami nožem zasazenými o půl noci 21letý výrostek Porvol. Není to případ ojedinělý v naší krajině, že člověk smrtelný zraněn byl ve rvačce noční od lidí napilých. A všeho toho vinu nesou ty nesčetné kořalny a putyky, kterých pod jménem „Prodej smíšeného zboží“ jest na cestě z Dombrové do Něm. Lutyně veliké množství. Tato místa, kde poměrně za drahé peníze prodává se upracovanému lidu dělnickému otravující jed, který ničí jeho tělo i duši, jakoby se těšila zvláštní protekci jistých kruhů. V nich najdeš každou chvíli 10 až 20 mužů opilých, kteří pak okolí obhrožují, na okolojdoucí kamením házejí a vozky když ne po dobrém, tož po zlém donucují, aby je svezli. Jest to po většině lid slovanský, který v průmyslových místech a městech německých, hlavně od židovských kořalečnicků připravuje se o těžce vydělaný groš, kterého jinak by užil na zlepšení svého živobytí a na lepší vzdělání. Jak znamenitě postarano zvláště o lid slovanský co se týče kořalen, viděti z následujících čísel. Dle oficiálních dat z roku 1888 připadá vždy jedna kořalna: v Bukovině na 283 obyvatel, na Moravě na 293, v Haliči na 335, ve Slezsku na 361, v Čechách na 519, v Tyrolsku na 631, v Terstu na 726, v Gorici-Gradišce na 735, v Krajině na 817, v Štyrsku na 854, v Dalmacii na 905, v Istrii na 912, v Rakousích Dolních na 1.140, v Solnohradě na 2.974, ve Vorarlberku na 3.976, v Rakousích Horních na 9.263, v Korutanech na 49.918.

Obsah „Obrany víry“:

O mši svaté. (Dle Bened. Stim. podává Vincenc Bosáček. (Pokračování.) — Dům milosrdenství ve Vídni. (Upomínka z cest, podává Dr. Jos. Burian.) — Rodí se člověk jako zločinec? — Dějepis sv. rouch v dómě trevirském. (Dle J. Marxe podává Václav Josef Čečetka, duchovní správce v c. k. trestnici Kartouzské. Pokračování.) — Německá věda. — Domů! Snímek s velikého obrazu skutečnosti. (Nakreslil Vratislav. Pokračování.) — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Výroky svatého Petra.

Na bránu nebeskou zaklepal kdosi.

„Kdo je to?“ táže se nebeský klíčník, otvíraje zároveň u brány dvířka. Místo odpovědi naznačil vstupující na bráně trojhran.

„Kterak tomu mám rozuměti?“ tázal se klíčník.

„Mám za to, že jste se též časem zasmáli mým Δ .“

„Příteli, my v nebi se sice radujeme, ale nesmějeme. Smích je příznakem pošetilosti,“ odvětil klíčník hlasem káravým.

„Ah tak, to jsem já nevěděl,“ pravil na to vstupující poněkud nesměle. Já jsem si myslíval, že zde v nebi musíte mívati někdy dlouhou chvilí.“

„Pozoruju již, že mám před sebou vtipkáře jakéhos,“ podotkl svatý klíčník. „Milý příteli, nemám času k žertům, povězte: kdo jste, co chcete?“

„Myslím, že příčinu mého příchodu znáte. Právě jsem zemřel a hlásím se k té nebeské armádě.“

„To se ovšem snadno řekne, ale vykažte se dříve dobrými a pro nebe záslužnými skutky.“

„O těch se dočtete v Ottově šlovníku naučném. Je jich tam na jméno mé zaznamenáno dlouhá řada.“

„My zde máme knihu sedmerou pečeti zapečetěnou, kterouž jedině smí otevřítí nebeský beránek. Nežli však vás před něho předvedu, chci jaksi předběžně věděti, zdaž vůbec jste hoden, abyste byl předveden.“

„Je mi líto,“ řekl na to nový host, „že zde, jak vidím, nečtete žádné noviny. Nepotřebuju se odvolávat pouze na „Národní Listy“, jež v den mé smrti vyšly ve smutku, ale i všechny ostatní pražské listy přinesly o mých zásluhách dlouhá pojednání.“

„Pořád jen ty noviny, co je mi do vašich novin!“ horšil se nebeský klíčník, „zde žádají se zásluhy druhu jiného, nežli novinářského. Kterak se jmenujete?“

„Abyste mne neznali, Jana Neruda!“

„Jan Neruda! — Jan Neruda!“ rozpomínal se sv. klíčník. Zde alespoň v katalogu skutků pro nebe záslužných a zanešených do knihy života, jméno vaše nenalezám. Pochybuju velice.“ Na to klíčník obrátil se k pultu, na němž ležel velikánský katalog. Prohledal celou písmenu N. — „opravdu zde jméno vaše nenalezám. Možná, že by našlo se v katalogu jiném, ten my ale zde

v nebi nevedeme. Musil byste se obrátit tamhle k té bráně naproti — vidíte ji tam, jak z ní šlehají plameny?“

Neruda pohlédnuv v tu stranu, bezděčně se zachvěl.

„Tak, je vskutku pravda, že je peklo?“ tázal se s úžasem.

Místo odpovědi pohlédl na něho klíčník útrpně.

„Přiznávám se, že jsem si z pekla a čertů často šašky tropil. Slyšával jsem sice i o anděličkách jako dítě, ale dospívaje v muže, víru v anděly a ďáby jsem ztratil.“

„A bezpochyby též víru v Ježíše Krista?“

— — — „Ano!“ odvětil s váháním.

„Pak nemáme zde spolu dále co mluvit,“ odvětil klíčník přísně.

„Já sice naprostým neznabožhem nebyl — já se vůbec do náboženských věcí nerad pletl, já jsem všechno na světě pojímal z veselé stránky, slovem já býval šprýmař, vtipkář, já čtenáře své chtěl bavit, rozesmávat, až by se za břicho popadali, já vůbec tisícům a tisícům svých čtenářů spůsobil chvíle radostné. Já — já — přiznávám se, — houby jsem dbal na to, co přijde po smrti, já vždycky myslil, že člověk umře, že ho pak pochovají, tělo že se v zemi rozplyne v prvky a že je po všem — že nastane bezedná Nirwana — věčné nic. Já se divím vůbec, jak jsem se zde ocitnul. Zdálo se mi před chvílí ještě, jako bych byl usnul.“ —

„A probudil jste se na věčnosti, zde u brány“, doplňoval nebeský klíčník. „Tak se to zdá mnohým, kteří za živa na nebe a peklo vážně nepomýšleli. Pomýšleli sice, ale vždy jen s tajnou bází, a proto od myšlének takových utíkali, aby nemusili trpké výčitky svědomí slyšeti.“

„Ano, tak zrovna bývalo u mne!“ pravil host s rostoucími rozpaky.

„Povězte mi nyní přáteli,“ tázal se klíčník, „co se teď asi v duši vaší děje?“

„Zde nemohu jinak, nežli mluvit pravdu: chvěju se!“

„Dnes snad po dlouhém čase pověděl jste slovo pravdy. Vy se chvějete!“

„Nenadál jsem se, že přece je život věčný, již vidím, že jsem klamal se nesmírně.“

„Jen sebe?“

„Klamal i tisíce jiných. My jsme se klamali vespolek. My jsme si všechny myšlenky o věčnosti zaplašovali žerty. My připouštěli jen jednu věčnost, věčnost co spisovatelskou slávu, v níž my koryfeové literární trůniti budeme na věky!“

„Ubožáci!“ zvolal sv. Petr.

„A nyní vidím, že je to všechno jináče, nežli jsme si to představovali.“

„Z vašich slov poznávám,“ pokračoval sv. Petr, „že jste sotva kdy modlil se v našem apoštolském vyznání víry: „Věřím v život věčný.“

„My vzdělanci a dokonce spisovatelé nemodlili se vůbec.“

„To je mi velmi divné. Vy tolik učení lidé, kteří jako spisovatelé jste se považovali za vůdce a učitele lidu, vy jste nevzali si tolik práce, abyste podívali se, — chci se vyjádřiti co nejprostěji, — za humna svých rozumů. Zvědavost každému člověku vrozená pudí jej rozhled svůj rozšiřovati. Vy stavíte rozhledny, vy vstupujete do balonu a vylezáte na nejvyšší hory, abyste zrak svůj nořili do všech prostorů světových, jak do vysokostí nebeských, tak i do propastí pozemských: a vy vzdor tomu nesnažili jste se ukojiti touhu ducha zíráním do říše nadzemské, jež nekonečně a na věky rozestírá se po smrti v životě věčném. Vy nesmíte upřítí, že jste nikdy nepociťovali touhu v sobě, dozvědětí se, co následovati bude po životě pohrobném. Touhu tu měli největší mudrci starého věku a vy mi díte, že básníci a spisovatelé doby novější, jejichž vy jste u vás se stal jaksi patriarchou, o život věčný se nestarali. Vy jste se kdysi posmíval těm prostáčkům, jejichž duševní obzor nebývá větší, nežli z vesnické věže lze dohlédnouti, a sám jste se stal ještě obmezenějším, že jste netoužil poznati to, co následovati má po životě vezdejším!“

„My jsme k něčemu podobnému neměli času,“ omlouval se host, „my byli příliš zaměstnáni dějinami vlasteneckými, jež zasypány byly rumem zapomenutí.“

„Výborně, vy sám sebe porážíte, nuže povězte mi, co jste tam všecko našli?“

„Památky starého písemnictví, slavné skutky našich předků, našli jsme tam Husa, Žižku.“

„Dobře pravíte: našli jste tam konečně Husa a Žižku a jiného nic více?“

„My vůbec hledali jen Husa a Žižku, jež jsme výhradně potřebovali.“

„A co jste udělali se svatým Václavem, Karlem IV. a mnohými jinými zde v nebesích oslavenými muži?“

„Ty jsme hodili do starého haraburdí. My jen Husa a Žižku potřebovali ku probuzení ducha národního.“

„Vaše upřímnost je chvály hodná, vy jste si tedy z dějin domácích vybrali jen muže, kteří vyznamenávali se více méně odbojem proti církvi a proti císaři.“

Ti pracovníci tiší, trpěliví, pokojní, dobročinní, nábožní v národě vašem, ti pro vás neměli žádné ceny, protože vy jste měli na zřeteli pouze život vezdejší, vlastně jen slávu svou. Vy jste z rumu dějin vyhrabávali více hrdiny s palcáty v ruce, nežli bojovníky křesťanské, hrdiny práce, sebezapírání a nošení kříže.“

„Tomu jsme my nerozuměli.“

„Nerozuměli? Mám sem zavolatí Václava a Karla a mnohé jiné z Čech, aby vám pověděli, co bylo hlavním úkolem jejich snah? Ostatně dočetli jste se na každé stránce českých dějin, že předkové vaši vždy na zřeteli měli život věčný. Oni pečovali o věci vezdejší vždy jen se zřetelem na život věčný. Oni pečovali sice, aby lid v zemi české měl co jísti, a čím se odívatí, ale vždy s tím hlavním úmyslem, aby tím snáze, tím vydatněji mohl pečovati o život věčný. Či snad nastavěli předkové vaši v Praze i po vši zemi tolik krásných kostelů, abyste později z nich měli krásné vyhlídky do okolí? Slyšel jste jistě bezpočtukráte, že věž s křížem je prstem, ukazujícím do nebes k životu věčnému?“

„To byla věc kněží, my jsme se jim nechtěli plésti do řemesla.“

„Řekněte raději, že vy jste jim řemeslo jejich zúmyslně kazili. Vy jste zúmyslně v posměch uváděli to, co posměšně nazval jste řemeslem, jež jest pravdou křesťanskou. Vy místo co jste ochotně měli státi se spolupracovníky svých kněží, zvrhli se v jejich odpůrce. Vy jste prohlašovali pravdu křesťanskou za kněžské báchorky, náboženství za vynálezek kněžský a bohoslužby za kejkle. Vy slovem jste národ svůj od života věčného odvraceli, vy jste ho sváděli k pýše, marné slávě a k požitkářství. Vy jste se nazývali vůdci lidu, ale byli jste jeho svůdci. Žádný pravý vlastenec nebude lid od statkův věčných odvracetí, on spíše bude vždy snažiti se, aby lid neutonul v prospěchářství.“

„Prosím, já jsem též napsal písně kosmické, jež dosud těší se v Čechách veliké oblibě.“

„Chcete tím říci, že i vy jste snažil se čtenáře své z prachu pozemskosti k nebesům pozvednouti. Po hříchu, že vaše básnické ideály zde v království nebeském cenu mají jen nepatrnou. My zde máme pravou zlatou měnu. Bernou mincí zde je zlato dobrých skutků, jež na jedné straně musí nésti obraz nebeského krále Krista Ježíše a na druhé potvrzení, že konány jsou ve stavu milosti boží. Ideály vaše: krásy a dobra jsou bez pravdy křesťanské prázdnými slovy, jsou frázemi. Nic na světě nemůže býti krásného a dobrého, co by zároveň nebylo pravdivým. Krása založena na nepravdě, na lži, krásy založena na upírání Boha a náboženství, klesá v ohydnou pýchu.

(Dokončení).

O mši svaté.

Dle Bened. Stim. podává Vincenc Bosáček. (Pokračování.)

Obětování.

*„Rač z rukou kněze vzíti — tu oběť přestatou,
a nech ji stále býti — nám za hříchů výplatou;
ač jen se ukazují — zde chléb a víno nám,
co potom ukazují, — jest Ježíš Kristus Sám.“*

Tak jsme zpívaly děti ve sboru školní mládeže, a ještě až dosud uchvacuje nás ten ač ne liturgicky správný, přec něhyplný zpěv, kdykoliv jej z úst dítek zaslechne, kdy totiž kněz zároveň u slavení mše svaté k obětování dospěl. A co jsme jako nevinné dívky v dětské prostnosti tehdy zpívaly, to budiž nyní předmětem našeho lepšího a důkladnějšího poznání.

Při poslední večeři vzal Pán a Spasitel náš Ježíš Kristus chléb do svých svatých a velebných rukou, pozdvihl očí k nebi, požehnal, lámal a dával svým učedníkům. Podobně vzal i kalich, dsky řčinil a dával jim. (Math. Mar. Luk.)

Tohoto příkladu následuje Církev po Kristu Pánu, když čistý, bílý pšeničný, nekvašený chléb a víno z révy vinné oddělivši od obyčejného užívání a potřeby vezdejší, rozličnými modlitbami a žehnáními připravuje ku nastávajícímu, nejsvětějšímu okamžiku proměnění.

Zvláštní úcta a láska k této Svátosti vedla mnohé i korunované osoby, že se připravováním chleba a vína ku mši svaté zabývaly.

Tak čteme o vznešené paní jménem Kandidě (Bělka), že za časů císaře Valencia celé noci ztrávila mletím k tomuto obětnímu chlebu potřebné pšeničné mouky.

A kdoby z nás Čechů nevzpomínal tu sv. Václava, jenž obě, chléb i víno vlastníma připravoval rukama?

Velmi dojemným a posvátným úkolem jest pečení hostií u Benediktinů Klugenských. Tito již při setí pšenice na hostie určené zpívají příslušné žalmy. Sami pak vymlácenou pšenici přebírají, zrno za zrnkem umývají a v čistém pytlí do mlýna nesou. I tam očístí vodou oba mléci kameny a sukmem přikryjí. Frateři (bratři) při tom zaměstnaní jsou oblečeni v bílé alby, a tak oděni pekou v noci hostie za posvátného mlčení; ano dávají dokonce pozor, by ani svým dechem neporušili čistotu těchto hostií. (Höfler.)

Nechť si toho všimnou všicci, jimž starati se jest o náležité připravení hostií; nechť nekupují mouku z obchodu firmy nepoctivé neb čistotou nevynikající. Nechť nenechávají hostie na místě, kde se kouří atd.

Čerstvá vůně z tohoto, jako sněh bílého pečiva, má býti svědectvím, že hostie nejsou dávno, nýbrž na nejvýš před 7—14 dny pečené. Pak zajisté taková čistá, bílá, jemně upečená, neposkvřená, vůni ohněm dosaženou vydávající hostie jest důstojna sv. oběti a proměny nejsvětější. Tu pak kněz vloženou na pateně, když byl po kratičkém „offertorium“ kalich odkryl, obětuje — t. j. vzhůru (ve výši svých prsou) drží oběma rukama všemi prsty patenu objímaje, zrakem ku sv. kříži pozdviženým, brzy však sklopeným, a říká:

„Přijmiž, o svatý Otče, všemohoucí věčný Bože, tuto neposkvřenou hostii (obětinu), kterouž já, Tvůj nehodný sluha přináším, Tobě, svému živému a pravému Bohu za své nesčíslné hříchy a urážky a omeškání, za všechny zde přítomné, ale i za všechny pravověrné křesťany, živé i mrtvé, aby mně i jim prospěla ku spasení k životu věčnému. Amen.“

Hluboké pravdy jsou tu vysloveny, otázky na výsost zajímavé.

1. Komu se ta oběť přináší? Odpověď: Bohu Otci.

Věru hodno a spravedливо jest, aby Ten, jenž tak miloval svět, že ani Syna Svého neušetřil, ale vydal jej za všechny, oslavován byl obětí Toho, jenž nám byl Otcem dán.

Tak to učinil i Kristus Pán, tak tomu učil.

Jeho pohlednutí k nebi při poslední večeři; jeho volání: „Otče, v ruce Tvé poručím ducha svého“, na kříži tomu nejlépe nasvědčuje.

On nás tomu učil v modlitbě: „Otče náš, jenž jsi na nebesích!“

My křesťané máme před židy to právo tak volati k Bohu Hospodinu našemu, neboť nám teprv toho popřáno co dítkám Božím, abychom v Jeho Duchu volati směli k Němu: „Abba“ — „Otče!“ (Řím. 8, 15.)

Náš Otec však jest svatým, jak Jej sám Kristus Pán ve Své velekněžské modlitbě na cestě do zahrady Jetsemany nazývá: „Otče svatý, zachovej je, kteréž jsi mi dal, aby jedno byli, jako i my“. (Jan 17, 11.)

On však jest „všemohoucí a věčný, živý a pravý Bůh“.

„Uvažuj tedy“, napomíná Diviš Kartusianský, komu obětuješ, že jest to Bohu, všemohoucímu a věčnému Otcu. Pomyslení na Jeho dobrotu, lásku, milost a dobročinnost, musí Tě rozplameniti k vroucí lásce.“

2. Co se obětuje? Dle Benedikta XIV. „neposkvrněný beránek, v nějž tento chléb proměněn bude.“

V pravdě obé: i oběť „chleba“ i „Těla Kristova“ se vyrozumívá pod slovy: „hanc immaculatam hostiam“ — „tuto neposkvrněnou oběť“, neboť Církev vidí na paténě (zlaté misce) položený chléb již jako v proměnění, vždyť před Tváří Boží minulé jako přítomné a budoucí jako zrovna jsoucí se má.

Slovo „neposkvrněnou“ vztahuje se více na Kristovo Tělo z Panny neposkvrněné, ačkoliž žádoucnó, aby i chléb bez porušení byl.

3. Kdo obětuje?

„Já, Tvůj nehodný sluha“, modlí se kněz. Tu zračí se moc kněžská; přesahujet samo nebe; andělé přinášejí dary s nebe; kněz však dárce nebe samého; andělé se radují nad obrácením hříšníka; kněz však sám jemu odpouští — na srdce Boží smířeného pokládá.

Ale právě u oltáře jest mu se sv. Paulinem vyznati: Hospodinu zalíbilo se ve mně, bídné, hlíněné nádobě, složití ten nesmírný nebeský jeho poklad. On mne slabého pozdvihl ze země a z bláta povýšil chudého, aby mne posadil s knížaty, s knížaty lidu svého — kněze.“

Jak dojemně to tedy zní, kdy kněz na výsoati své moci volá: „Já, Tvůj nehodný sluha!“ Kdož by tak nezvolal s knězem z hloubi duše své?!

4. Za koho obětuje kněz?

Nejprve za své vlastní hříchy, urážky a omeškání, jichž jest bez počtu (innumerabilibus).

A v pravdě žádný kněz, i ten nejopatrnější nesmí říci, že mu není třeba jmenovati viny jeho jako bezpočetné.

Co u lidu (laiků) jest malým hříchem, jest často u kněze velkým; co se laikovi promine — nepromine se knězi; a kdyby na krásně nebyl si vědom žádného přestupku — omeškání jej usvědčí, že netěžil hřivnami mu mocí kněžskou svěřenými. A těch omeškání jest u kněží mnohdy plno a plno, „když učiníte všecko, co vám přikázáno jest, rcete: Služebníci neužiteční jsme.“ (Luk. 17, 10.)

„Hle, mezi svatými jeho žádný neproměnitelný a přece nebesa nejsou čista před obličejem jeho“. (Job 15, 15.)

V druhé řadě obětuje za všechny přítomné (pro omnibus circumstantibus).

Hle! po knězi hned v první řadě připadá ovoce mše sv. — přítomným. Neznamenáš, čtenáři, jak závazným jest tedy přikázání Církvě, v neděli aspoň a ve svátky celé mši sv. přítomnu býti?

„Jak jen kdo mši svaté jest přítomen a v Boha ponořil ducha svého, dosáhne tak rychlého osvícení, jako když ze tmy na slunečné jasno vystoupí.“ (Sv. Gertruda.)

V této příčině budiž upokojen každý, zvláště venkovan, jenž musí pro skrovnou místnost chrámovou státi venku před chrámem — tomu připadá ovoce mše sv. jakožto mravně přítomnému; kdežto mládeži, jež proto ráda venku zůstává, aby tu více svou světsky naladěnou mysl mohla baviti dojmy z ulice, z náměstí atd., mše sv. nic neprospívá.

V třetí řadě prospívá mše sv. všem pravověřícím křesťanům živým i mrtvým, zvláště těm, jež kněz na myslí má.

Ačkoliv tu svobodno knězi kohokoliv uzavříti v modlitbu svou, přece na prvním místě má již pomýšleti na toho, za něhož ta mše sv. určena jest, čili intence (úmysl) jeho jest mši svatou prospěti.

Tu pak za ten úmysl (intenci), jenž téměř od tohoto okamžiku (ano již v přípravě ku mši sv. v sakristii) jeho hlavou provívá, jest odměněn nějakým peněžitým dárkem dle slov sv. Pavla: „by, kdož oltáři slouží, z oltáře díl měli“. (Kor. 9, 13.)

Tak rozuměti dlužno výroku: N. N. dal na mši svatou X krejcarů. Chybný jest však výrok: N. N. zaplatil za mši sv. X kr. Chybná jest otázka: „Co jsem dlužen za mši sv.“

Oběť ta má cenu nekonečnou, cenu krve Kristovy a ta se zaplatit nedá.

Ačkoliv knězi Církvi svatou poručeno spokojiti se s obvyklým dárkem (zde v Čechách a vůbec Rakousku 50 kr.), nicméně každý uznává, že odměna knězi má býti kněze a té oběti důstojnější, zvláště za duš našich, kdy potraviny v ceně značně vystoupily. Uznalost pak se ovšem měří dle uvědomělosti náboženské.

V Anglii dopadli jistého lorda proti vládnímu zákazu při mši svaté a odsouzen za pokutu platit 500 liber šterlinků. A když byl pokutu s veselou tváří zaplatil, otázán, proč se při tom usmívá, odpověděl: „Špatným byl bych katolíkem, kdyby mi za štěstí mše sv. bylo líto toho kousku zlata!“

Uvědomělost také se jeví při těch rozličných úmyslech, jimiž ten neb onen veden, dává na mši svatou.

V krajinách nábožensky neuvědomělých nedávají vůbec na mši sv., aneb dávají-li, jsou to obyčejně zádušní, aby příbuzenstvo a okolí si povšimlo, že šťastní dědicové na duši zemřelého pamatují.

Intence znívá (a musí se ohlásiti — to bývá u některých to hlavní), asi takto: za v Pánu zesnulého N. N. a ten celý živý i mrtvý rod; nebo poněkud štědrěji: a za duše v očistci.

Intence za nemocného, na poděkování za dosaženou milost, ku cti a chvále Srdce Páně; Marie Panny; sv. Anny a jiných — marně v seznamu intencí bys hledal.

Kdy pak v tom ohledu dohoníme uvědomělé Francouze, Belgičany, Angličany atd.?

Vždyť mše svatá zahrnuje svou neskonečnou cenou všechny obětní dary, jež bychom rádi v našich tělesných i duševních potřebách přinesli. My obětujeme, když nás k tomu vděčnost zavazuje, mši sv. jako oběť děkův. Kolik hospodářů projeví svou obžinkovou radost pamatováním na mši svatou?

My obětujeme mši sv., když nás rozličné nehody a pohromy stihají. Kolik jich v čas mokravého počasí letos pamatovalo na mši sv.?

Při slavnostech zakládání škol, budov veřejných, jubileí přecetných, jimiž doba naše téměř jest zaplavena — jde se sice pro forma do kostela, zdaž ale to slavnostní komité pamatuje na to, aby mše svatá byla vrchol vši oslavy?

Při sňatku mauželském — kolik jest jich, jenž touží po štěstí mše svaté, toho máme nejlepší důkaz, jak šmahem se oddavky na odpolední dobu neb dokonce večerní odkládají. A přece, cokoliv naší duši hýbe: ať štěstí, ať neštěstí, ať radost, ať bolest, ať život, ať smrt, vše máme pokládati na oltář nového zákona, z něhož vše posvěcení, všecko pozhnutí plyne.

A oltář náš jest živá památka kříže.

Proto i kněz pokládá hostii ve způsobě kříže na čisté prostěradlo.

V způsobu kříže vznáší se tedy obětovaný chléb na oltář, aby naznačena byla tajemná smrt jeho, která nastane, až přestane býti chlebem.

(Pokračování.)

Dějepis sv. rouch v dómě trevirském.

(Dle F. Marxe podává V. Josef Čečetka, duchovní správce v c. k. trestnici Kartouzské.)

(Pokračování.)

Výstava sv. roucha v Trevíru v r. 1553.

Od poslední známé výstavy v r. 1545, v témž roce, když se odbyval slavný sněm tridentinský, počítaje, měla se příští výstava odbývat v r. 1552. Než byla odložena na r. 1553. a sice z příčin jednak shora uvedených, jednak i z té příčiny, kterou arcibiskup sám ve svém psaní udává. Nejen že v r. 1552, kdy vlastní výstava měla býti, Jindřich král francouzský, použil povstání protestantských říšských knížat proti císaři Karlu V., by tak své výbojné plány na záhubu Německa uskutečnil, biskupství metské, tullské a verdunské od německých zemí odtrhl „k Francii připojil a na Lothrinky útočil, a že kurfiřt saský Moric, se svými spojenci zrádně císaře Karla napadl, že následkem těchto hrůz válečných synoda tridentská rozpuštěna býti musela; nýbrž i v tomto roce se na Trevír přihnala divá válka, která tím více byla nebezpečnější, poněvadž ohrožovala pokoj a blahobyt města a obyvatelů, ano se pomýšlelo na plenění a loupež. Albrecht, markrabě brandenburský obrátil se s vojskem svým čítajícím 10.000 mužů po spustošení jiných měst proti Trevíru, když byl chrámy, kláštery, jak ve městě tak i kořem města spálil a vyloupil, a celou krajinu strachem a hrůzou naplnil.

Pročež dí kurfiřt Jan z Leyenů ve svém psaní ze dne 14. května 1552. „Jelikož pro boje válečné v německé říši časy jsou velmi nejisté, že mnohý obyvatel se bude obávati, by domácnost svou opustil a do Trevíru šel, proto se výstava sv. roucha, která by se vlastně v r. 1552 odbývat a se svátkem Margarety počítati měla, a zákonitá lhůta 7 roků již uplynula, bude se odbývat roku příštího (1553)*. Dalších pak zpráv o výstavách v letech pozdějších není.

Výstava sv. roucha v Trevíru v r. 1585, dne 6. 7. a 8. měsíce května.

Kurfiřt Jan z Leyenů obnovil vydané papežem nařízení, by se každého sedmého roku slavná výstava sv. roucha odbývala, a proto by se dalo očekávat, že na r. 1560 slavnost tato připadne. Než i tehdy byly poměry velmi pro výstavu nepřijemné. V r. 1559 Kašpar Olevian, syn pokařův, který byl ve Švýcarsku a ve Francii nauku zásady Calvínovy poznal, vystoupil v Trevíru a útočil na starou víru svých otců a tak vyvolal ve městě bouři, která ohrožovala mír města a celého arcibiskupství; vmísením se pak do nábožensko-soudních sporů s knížaty, a zdoluhavým vyjednáváním na soudě říšském trvala celá záležitost až do r. 1560 ano i déle. Vzpoura města Coblence v právní záležitosti s knížetem, právní spor města Trevíru s arcibiskupem (1566), které spory teprv v r. 1580 urovnány jsou; takovéto a podobné spory ohrožující svornost a mír zabraňovaly výstavě sv. roucha až do r. 1585.

Jmenovaný básník Matyáš Agroecius z Wittlichů, podává nám zprávu, jsa svědkem očitým výstavy sv. roucha, o těchto slavnostech ve zvláštním hymnu. Po 40 let nebylo možno by se odbývala výstava, poněvadž válečné nepokoje a bouře náboženské od nepřátel římské víry byly v říši vyvolávány

Když nyní opět pokoj a mír zavládl, tehdejší arcibiskup Jan ze Schönburgů použil přítomnosti papežského legata Františka, biskupa vercellského a s velikou okázalostí uspořádal výstavu sv. roucha. Tento legat vyžádal si od kurfiřta dovolení, by sv. roucho spatřiti směl; toho použil arcibiskup, v čemž jej legat posilil, by sv. roucho i věřícím okázáno bylo.

Ač tato výstava sv. roucha ve vzdálenějších krajinách známa nebyla, sešlo se nicméně velké množství věřících z blízkých vesnic a měst. (— praeter oppidanorum vulgus e proximis vicinis ac municipiis ingentem tamen multitudinem re fama civit. Bower.) Proto píše kronika limburská: „Trevírský kurfiřt Schönburg dovolil, by se po 3 dni našeho Pána a Spasitele sv. roucho ukazovalo, kam se s velkou pobožností mnoho lidu z blízka ano i ze zdálí uchýlilo. Ač se to neoznámilo, neb jináče by to bylo pro mnohé příjemnou novinou, a mnohý by byl plakal radostí.“

Mimo papežského legata byl zde i Jiří, biskup vormský, bratr kurfiřtův. Bylo zde mnoho vznešených, mnozí připlouli na lodích a kocábkách, jiní přijeli koňmo, ve dne i v noci putovali k městu. U přítomnosti četného shromáždění započalo se se slavností dne 6. května. Nejprv bylo kázání, v němž se poukázalo na bezčeta dobrodinů a mnohé záruky víry, jež máme v chrámě trevírském, totiž ve sv. ostatcích a v tomto sv. rouše. Po kázání, když mysl věřících byla připravena a toužebně čekala na onu okamžik, až sv. roucho mu bude ukázáno, a tento okamžik byl tím úchvatnější, že veškerými zvony se zvonilo, zvuky varhan a trubek naplnily prostorou chrámovou. Dojem tento popisuje Agroecius takto: konečně nejdrahocennější všech rukojmí, roucho Páně se nám ukázalo; žádný ze zbožných poutníků nehleděl na ně okem nezaroseným; nikoho nebylo, jenž by zraku svého nesklopil; sami nepřátelé víry stáli tu mlčky se slzou v oku, neb láska k sv. rouchu se jich zmocnila. *) Dále pak píše: „Tak bylo sv. roucho ctěno a taková mu úcta a služba prokazována; toužebně upřen byl na něm zrak věřících, mlčky každý klečel na kolenu, k nebi vzdychal a volal o smilování, jako by Kristus byl přítomen, by otevřel ústa božská a zvěstoval lidu děsná slova, že konec světa se blíží a že Vykupitel rozsudek bude pronášeti.“

Druhého dne slavnosti přišla mnohá procesí klášterních řeholnic, které obyčejně zachovávají nej přísnější klauzuru, by svoji pobožnost vykonaly. Třetího dne pak bylo děkuvzdání. Cizinci vrátili se do vlasti; vše pak toužilo opět po onom roce a dni, až jim dopřáno bude sv. roucho opět zřítí? (Tunc queque pube nova surgens, lanugine nulla, — a puero soboles, quae primos induit annos, — suspiravit udire urbem, speravit et ultra — ferri posse moram contractam atque effone tempus, — quo cantanda brevi sedeant solenia lustrum, — instituant ut iter celebres solenne per aras — cum patre saepe parens, cum pube recentior aetas.) (Pokr.)

O svatém Janu Nepomuckém.

„Podřipanů“ v Roudnici leží velice na srdci historická pravda o sv. Janu Nepomuckém z pohutek zcela místních — totiž proto, že v Roudnici u stodol do Hracholusk stojí nová socha sv. Jana Nepomuckého místo sešlé sochy staré, která asi před třemi lety byla snešena. Podřipanů vede se při tom, jako všem povrchním liberálům, že jen kousek pravdy hledají, anebo

*) „Tandem producunt beatissima pignora rerum
insignem tunicam visu, quam nemo piorum
Luminibus siccis aspexit; nemo remisit
non humilis vultum; tacito vel in hoste notata est
lacryma monstratae concepto vestis amore.“

když celá pravda jim známa jest — jen kouskem srdce — a ne celým srdcem ji přijímají — jen aby se v liberálnosti a neodůvodněné nevěře ukonejšili.

Podřipan dosud ví jen dle Tomka o tom kousku pravdy, že Jan z Pomuka sešel smrtí násilnou jediné za příčinou volby opata Kladrubského. Noli jurare in verba magistris! Nepřísahej nikdy na slova učitele jednoho, když jiný jinak učí. Tomek, učitel dějepisu, ignoruje u věci té knihu „*liber augustalis*“ od Vídeňského profesora Tomáše Ebendorfera z Hasselsbachu, jenž r. 1433. (tedy třicet let po násilné smrti Jana z Nepomuku) v Praze meškal a ve knize té jest napsáno: Zpovědníka také manželky své Jana, mistra v bohosloví, král Václav rozkázal ve Vltavě utopiti jak z té příčiny že prý řekl, že ten jest hoden jména královského, kdo dobře králuje, tak i proto, že, jak se vypravuje, nechtl zraditi tajemství zpovědi“ (srovnej i Palackého Dějiny díl II. č. II. str. 285).

V témž smyslu o příčině smrti sv. Jana Nep., že totiž umučen byl pro nezlozrné zachovávání zpovědního tajemství, píše Pavel Židek ve své zprávozné z r. 1471. a Kronika Žitavská ani z r. 1450 na listu 86.

Že jiné knihy z doby Václavovy o zpovědi při smrti sv. Jana Nepom. se nezmiňují — tomu se netřeba diviti — ano mnoho písemných památek z doby té vůbec nemáme pro ničivé a bouřlivé doby husitské jakož zvláště proto, že se za živobytí Václava IV. nikdo nesměl opovážiti pravdy té veřejně psáti. Konečně služík k poznání historické pravdy šlechtnému Podřipanu v Roudnici na vědomí, že sv. Jan Nepom. nebyl na základě těchto přirozených zpráv historických za svatého v Římě prohlášen, nýbrž že r. 1721 za blahoslaveného a r. 1729. za svatého mučenníka zpovědního tajemství prohlášen byl na základě nadpřirozených a nepopíratelných zázrakův, které Bůh učinil s jazykem sv. Jana z Nepom. Jazyk ten nalezen neporušen při prvním otevření hrobu r. 1719. a r. 1725. zázračně opět před komisí lékařskou naběhl, kdežto ze schránky v níž uložen, vyňat scvrklý a seschlý. O tento zázračný jazyk pravdy milovný Podřipan arci nezavádil — snad aby si jazyka svého nepravého neporušil. Ale doporučujeme mu ke studiu akta o zázracích těch — když již chuť má o sv. Janu Nepomuckém pravdy zvědět i ji šířiti.

Ostatně jak liberální pravda historická demokratického Podřipana Špindlerova vypadá — ukazují následující „omyly“ jeho.

1. Myslí že při vyzvídání zpovědního tajemství jednalo se o královnu Johannu — což není pravda — jednalo se o druhou manželku Václava IV. Žofii.

2. Myslí opětně „omylem“ že, jak známo, odsuzoval „Mistr Jan Hus“ ušní zpověď. My s celým světem proti Podřipanu víme, že sice Hus nesprávně učil o rozhřešení — avšak že zpověď měl za nevyhnutelnou k spasení věčného. A dle toho Hus i v Kostnici se častěji zpovídal. Myslíme že tuto abecední ignoranci a blamáž utřil si pravdymilovný a přece opatrný Podřipan jen k vůli svým abonentům mezi beránky a ovečkami sborův nekatolických, kteří zpověď zavrhnou, a přece za učenníky Husovy se vydávati chtějí. Mouřenínuv neumejete! Anebo si pisatelé Podřipana při zmínce o ušní zpovědi hráli na malé umrněné děti, které vody se děsí a před koupeli krní se a křičí, ačkoliv ji k očistění nevyhnutelně potřebují?!

3. Mýlí se Podřipan, myslí, že kult Mistra Jana Husi jest jádrem úcty k sv. Janu Nepomuckému. I ba ne! Jana z Pomuku nazývají svatým mučenníkem hned po jeho smrti dosti četní spisovatelé, o čemž se pilný Podřipan může přesvědčiti ve knize „Sv. Jan Nepomucký“ od Dr. Borového“, nákladem dědictví sv. Janského r. 1878 vydané str. 35. nn. Hrob Jana z Pomuku byl hned po smrti jeho v úctě náboženské a r. 1450. již z úcty železnou mříží na loket vysokou ohrazen — aby nikdo po něm neuctivě nešlapal.

Podřipan se mýlí v jádře sv. Jana Nep. Neboť strana bývalých utraquistův, která výroční památku upálení Husova slavívala, již v první polovici století XV. velmi značného úbytku utrpěla zavedením Jednoty Bratrské.

„Bratří čeští pak, ač se všelijak v učení různili, přece ze společného odporu proti církvi katolické ctění a vzývání svatých zavrhovali. Nemohli tedy ani čeští bratří a nemohou až dosud všichni nekatolíci čeští — o náboženské úctě k Husovi vůbec mluvit — Kult Husův byl kultem světským, politickým, snad někdy národním z odporu proti Němcům — avšak nikdy to nebyla úcta náboženská ve smyslu tom, v jakém katolíci ctí svaté vůbec a sv. Jana Nepom. zvláště — katolíci nikdy nepotřebovali se ani namahati, aby na poli náboženském Husův kult úctou sv. Jana zastírali. Katolíkům se jednalo a jedná při Husovi vždy hlavně o to, aby ukázali, že Hus v učení bloudil, přísně až nekřesťanský káral, poučiti se nedal, že vrchností svých neposlouchal, ve bludném přesvědčení bohužel upálen byl a bludy svými společnost a jednotu národa českého snad mimoděk ale nerozvážně porušil. Jest zajisté i Podřipan na pováženou — že novohusitismus mladočeský Husem počav — náramně lodí národa českého zmítá, až se již plavcům mladočeským voda do bot nabírá.

4. Mýlí se Podřipan, že jen „příspěním několika občanův Roudnických“ podstavec pod darovanou sochu sv. Jana byl zřízen. Těch občanův Roudnických, kteří přispěli — jest ke 200. — Jmenuje-li to Podřipan „několik“ — necháme ho konečně při tom. Přispívatelův na pomník Husův v Roudnici snad ani více nebylo, ačkoliv sebrali více na Husa; což se snadno vysvětlí, protože pomník Husův jest světský „národní“ a dávali na něj také z cizích kapes v záložnách, cukrovarech atd. Na pomník sv. Jana dávali každý z kapsy své pro náboženství! Kéž jen Podřipan hlouběji se ponoří do studia o sv. Janu Nepomuckém, a bude mu zajisté světec tento dražší, nežli všem svobodomyšlným demokratům Hus, kterého bez toho ani ve smýšlení ani ve skutcích plodných nenásledují, nýbrž jen jeho odporu a ničící negace se drží.

D o m ů !

Snímek s velikého obrazu skutečnosti.

Nakreslil V r a t i s l a v .

(Pokračování.)

XIII.

Když první nával citů pominul, Šoltnovi povšimli si hosta, kterak se chystal k odchodu.

„Tak nesmíte od nás odejítí, pane“, šťastný otec jej za ruku chopil a mírně dovedl ke stolu, kde mu židli nabídl.

„Třeba jest, abyste se občerstvil, čím posloužití může Maruščina kuchyně!“

Maruška tedy odběhla. V brzku přinesla chléb a čerstvé máslo, což na stůl před hostě položila a „berte, prosím“, zvala. Rychle ještě donesla džbán piva od „zeleného stromu.“

Bývalý agent nedal se dlouho pobízeti. Nebylo divu! Od oběda, který v Mladé Boleslavi „u koruny“ požil, ničeho nepojedl, a nad to — poněvadž té chvíle nejel žádný vlak — celou cestu vykonal pěšky, a přece z Boleslavi do Byliny byly dobré tři hodiny . . .

Jak rada by byla Maruška mu více podala. Měla za to, že zůstanou mu dlužníky vždycky. Nebyti jeho vysvětlení, do jakých zmatkův a nedorozumění by byli zabředli!

Nasytiv se a napiv, bývalý agent povstal a za pohostění děkuje chtěl odejítí.

Starý Šolín s týmiž myšlenkami, které Marušce tanuly na mysli, k hosti přistoupil a podav mu ruku, vřelými slovy poděkoval mu za upřímnou účast v zájmech své rodiny.

„Čím se vám odměníme?“ tázal se naposledy.

„Mně?“ host odvětil otázkou. „Děkuji Bohu, že jsem našel příležitost i čas pomoci sobě a varovati vás.“

„Ale, přece, pane —“ domlouval starý muž.

Bývalý agent zavrtěl hlavou záporně. Po té pravil:

„Hmotné podpory mně více netřeba; jsem v pražském jednom závodě přijat a mám, chvála Bohu, pěkné příjmy. Mravně však byste mne a sebe a celý národ mohli podporovati...“

„Jak to?“ starý Šolín se tázal.

Mladý, který zatím u stolu stoje malý lístek napsal a tam ležeti nechal, přistoupil při těchto slovech blíže k otci a tázal se v údivu: „Jak to myslíte?“ Host odpověděl:

„Víte dobře, pánové, kdo vládne nynějším poměrům. Jsou to cizinci kočovní, rodiny rozptýlené, ale dobře strojenou vnitřní vládou vedené, potomci Sémovi, židé. Do roku 1867. u nás pány nebyli. Dnes komandují ve státě, v obci, a zkaženou morálkou suazí se rozbiti klid rodinův. Tuto smutnou zkušenost sami na sobě jste učinili, tak jako já, jako tisíce jiných. Jim náleží veřejné mínění, jim náleží „dělení půdy“, jim slouží kapitál, jim podroben jest trh, na němž velkoobchod, máloprůmysluš i prodavač hub jest závislým... Těhu vlády jejich cítíme všickni, ale nedovedli jsme se proti tlaku tomu vzepříti... Dnes konečně nastává obrat k lepšímu, pozdviháme zbraně na svou obranu. Neútočíme — to zapovídá svědomí. Nebojujeme ani železem, ani prachem a olovem, — tomu se přičí celý řád křesťanský —, ale zápasíme prací poctivou, záchranou vlastního průmyslu, ruční produce, máloživnostnictva. Osoboditi vlast od nátlaku židovstva jest jediným lékem proti chorobě nynější společnosti lidské. Zkrátka, my nechceme násilí, ale moudré zákony proti tomu. Svůj k svému! Toť naše spravedlivá sebeobrana, toť náš křesťanský antisemitismus.“*)

Oba Šolínové byli v nitru svém nuceni přisvědčiti mluvě bývalého agenta. Trpce zakusili pravdu těch slov... Co zde slyšeli a co zakusili, hluboko do srdcí si zapiš, dle toho se zařídí. Ano, svůj k svému a vždy dle pravdy!

„A tento papír,“ host pokračoval, „zdvihněte, uschovte, bude vás ještě kolik set státi. Nezahazujte ho, ale uložte a sousedům i potomkům svým jej ukažte, vysvětlete jim, co bylo příčinou sebeobranu nynějšího věku... A nyní již půjdu. Poslání mé jest skončeno.“

Podav starému Šolínovi ruku a Marušce se ukloniv, obrátil se ku dveřím Starý otec ještě jednou mu poděkoval a v ochranu Boží jej odporoučel.

Mladý zatím oblékl se do svrchníku a klobouk vzav do ruky již ke dveřím pokročil.

„Půjdu s vámi, kousek“, řekl. „Tatínek jest unaven, ať si trochu odpočine.“

„Tož pána doprovod“, otec přisvědčil. „Tak tedy s Pánem Bohem!“

„Buďte zdraví, dobrou noc vám přeji“, agent pozdravil.

Brzo octl se oba obchodníci na návsi. —

Juž zapadlo slunce. Nad západem dosud plála jeho záře, ale ne červená, nepohodu věštící, nýbrž zlatá, která dává tušiti příští krásných a teplých dnův. Jen vítr dosud chvilkou zavanul studený... Na čistém nebi, tam na jiho-jihovýchod vystupoval nad krajinu stříbrný štít plného měsíce...

Mladý Šolín vzal bývalého agenta pod paží a podával mu jakési poukázky, hovoře při tom: „O něco vás ještě poprosím. Když jste toto dílo milosrdenství započal, konejte je, prosím. Až dojedete do Mladé Boleslavi, ihned mi odešlete mé věci, které jsem si ve skladišti tamního nádraží dal

*) Viz článek „Zvláštní obrana židovstva“, „Čech“ v č. 282. roč. XXII.

uložiti. Tu jsou zámky na ně a tu peníze“, při tom vyňal z tobolky potřebnou částku peněz a podal ji obchodníkovi.

Přijav obě, bývalý agent slíbil, že vše ihned obstará. Po té se tázal: „Kdy odjíždí z Byliny vlak?“

„V osm hodin“, odvětil Šolín, a „nyní máme za deset minut osm. Třeba si pospíšiti.“

Přirychlili krok. Po cestě vykládal mladý Šolín hosti o svém dřívějším postavení. Tento přičinil tu a tam poznámku Rothbergovi ne právě lichotivou.

„A co nyní?“ ptal se na konec bývalý agent. „Půjdete li do města? Škoda by vás bylo pro venkov, pane Šolíne!“

„Nechci se tu zakopati, ale do města také tak hned nepůjdu. Někjaký čas tu zůstanu, a po té zkusím štěstí své v Praze. Určovati do budoucna více nemohu a nesmím. Třeba jest, otce obsloužiti, přihřátí se doma . . .“ Šolín hovořil.

V té došli nádraží. Bývalý agent ještě jednou přislíbil, že věci Šolínovy obstará. Zakoupil si lístek do Boleslavi. Ještě se s Šolínem rozloučil — a již tu byl vlak, host vstoupil do vozu, zazvonilo se, vlak hvízdal a již se ztrácel v lese, který od nádraží na jih se táhl . . .

Mladý Šolín vrátil se z perronu do kanceláře telegrafní na bylinské stanici, přistoupil k úředníkovi službu majícímu a dal takto telegrafovati:

„Firma filiální „Samuel Rothberg, velkoobchod střížním zbožím a sukнем“, Liberec, Kratzauergasse 12. Pan František Šolín, krejčí v Bylině, zaplatil dnes dluh i úrok, 680 zl. 54 kr., což u starosty Horníka v Bylině jest složeno. Račte mu to připsati k dobrému. František Šolín, zástupce firmy, v Bylině, 8 h. 1 m. v.“

Po té do Vídně:

„Samuel Rothberg, velkoobchod střížním zbožím a sukнем, Vídeň, město, Ringsstrasse 52. Místa nepřijímám, závdavku se vzdávám. Šolín, Bylina, Čechy, * května 89. 8 h. 4 m. v.“

Zaplativ odešel.

V té chvíli byl volným jako pták. To bylo, co jej tížilo . . . Nyní třeba vykonati to, co dal telegrafovati do Liberce. Rychlým krokem vracel se do Byliny a to přímo k starostovům . . .

XIV.

Mladý Šolín doma se nezastavil, jen do oken se ohlédl, kde bylo již rozsvíceno a běloučkými záclonami stíny osob se kmitaly. Kdo tam byl, či co se tam dělo? — Nedbal toho, nezbývalo času.

Viděl, jak ve všech oknech se rozsvěcuje. Nebylo divu, poutníci měli mnoho věcí vyprávěti, a ti, co doma zůstali, povídali o tom, co se zatím stalo v Bylině. Mnoho toho nebylo, leda ten výlet, který sem mladoboleslavská omladina podnikla včera, v takový svátek! . . . Vy městští lidé, obývající pěkné domy, žijící ve hlučné společnosti, ve hluku hudby, ve zvucích písní, ve pláči bídy, ve stonu umírajících, vy v rychlosti dnův odkvétající — neslyšíte, mluví-li k vám Bůh! Ale venku, kde chaloupka od chaloupky hezky vzdálena, kde málo lidí ve světnici, kde blíže ku přírodě, kde jest klid a ticho, tam slyší duše slova Boží, tam rozum nakloněn jest vážněji přemýšletí a střízlivěji souditi . . .

Vy veliká města nynější, čím byste byla bez venkova? Vstává-li měšťák, čeká snídaně, v poledne sbíhá se po obědě, večer do hostince jde, a jedl-li by, kdyby z venkova nepřišlo? Čím město jest, tím učinil ho venkov . . . Neslyší-li města veliká výčitek, jež činí jim obce venkovské: My poslaly vám děti zdravé, mravné; vy jste duševních i tělesných sil jejich užila, a co nám vracíte? Vetché starce a stařenky, zmrzačené na těle a na duši . . . Běda vám! A tito ubozí pak žádají: chceme jísti od vás, u vás jsme se narodili, dejte!

A ti, kteří na duši rány utrpěli ještě jsou horšími, a politování hodnějšími. Ti stávají se metlami venkova . . .

Tuhle mladý Šolín z domova vyšel jako jinoch zdravý a mravný. Vrátil se ovšem tělesně zdráv, ale duše jeho! Kratinké dva hovory s otcem a s panem učitelem Borovičkou odhalily propast jeho nitra hroznou, děsivou . . . Kdyby se tu byl nezastavil u otce a sestry, čím by se byl stal? — — —

Za to bude musiti denně Bohu děkovati, že se domů vrátil, ano, domů k rodině. V její společnosti seslí duše jeho v dobrou, vrátí se zdravá, bujará mysl, ve společnosti rodiny odolá útokům mocností nepřátelských, jak dobře dí Doña Angela Crassi *): „Ó ano, šťastný člověk, který má rodinu! Kdo má rodinu, může se bouřím smáti, protože vichřici podaří se vyvrátiti strom ojedinelý, byť sebe mohutnějším byl, ale ničehož nesvede proti skupině stromů, jejichž větve a koruny se splétají.“

A což, až zařídí si sám domácnost, zůstane li tu, pak bude kmenem, jehož vichr neporazí . . .

Po návsi bylo klidno, tichounko. Před chalupami na lávkách seděla chasa a cídila boty na zítřek a tlumeně hovořila.

Mladý Šolín došel k Horníkovu statku, otevřel vrátka a vešel do dvora . . .

XV.

Když František s hostem odešli, starý Šolín zvedl papír smačkaný a znova jej prohlížel. Vzpomněl si, co řekl bývalý agent: „bude vás ještě kolik set státi.“ Ba, bude.

Otec se zarmoutil o pravil hlasitě: „Jak zaplatím summu takovou? — Ty Bože můj, dal jsi mi štěstí dnes, že jsem syna našel, dej, ať i tuto tíži od sebe odvrátím!“

Maruška, která zatím se stolu nádobí uklidila a u kamen myla, zaměnila se v hezounké tváři, zdvihala modré oči své a brzo je sklopila. K něčemu se chystala, ale . . . Konečně přikročila k otci a uchopivši jej za ruku, políbila ji. Po té tichounce zahovořila: „Tatíčku —“, Dale nemohla, zajikla se . . .

„Co chceš, Maruško, drahoušku můj?“ tázal se otec.

„Nehněvejte se na mne —“, a rozpačitě hleděla k zemi.

„Dětino, proč bych se na tebe hněval?“ otec ji pohládl po černých, lesklých vlasech.

„Tatíčku, — chtěla bych vám pomoci“, zašeptala a zase jen jen hořela.

„Ty? Mně? Jak bys pomohla?“ otec udiven se ptal.

„Když včera večer jsem se modlila v ambitech mariánského chrámu staroboleslavského, přišel ke mně mladý truhlář Novotný . . .“

„Ten? Toho-li se odvážil? starý otec se zahněval.

„Prosím vás, tatíčku, odpusťte mu!“ dívka prosila.

„Jemu?“ otec se podivil, „že na svatém místě znepokojoval tebe?“

„Ne, tatíčku, znepokojoval mne!“ dívka s uzarděním mladého muže hájila. „Přišel a pozdraviv mne, prosil, abych jej pro Svatou Pannu vyslechla . . .“

„A ty?“

„Vyslechla jsem jej. Co pravil, byla slova prosby a útěchy: Méj mne ráda, Maruško, buď mi ženou. S tebou chci žíti a se žádnou jinou. Otec tomu chce, nepřekáží. Vždyť zná tebe. Nechce žádného na tobě věna, jen to, abys mu byla hodnou dcerou, abychom — ty se mnou — mu poslední dny života oblažili. Dává nám tisíc zlatých, které budou tvým majetkem. Chce nad to, aby také tatínek tvůj k nám se přestěhoval. Budeme žíti společně . . .“

„Co's ty mu odpověděla?“ otec se tázal.

(Pokr.)

*) „Bohatství duše“, román. Přel. O. S. Vetti. V Praze 1889.

Miliontý — dvoumiliontý a — humanita!

Zábavně karakterní historie ze zápisků J. V. Višňovského.

Zpátky, bez lístku není vstup dovolen, zvolal výběrčí u vchodu zemské jubilejní výstavy v sobotu k večeru dne 25. července k zubožené, nuzně ošacené stařeně inteligentního vzezření.

Stařenka: „Již od desíti hodin ráno zde čekám. Žádost jest zadána, bych byla připuštěna, až ten miliontý vejde, by na mě zapomenuto nebylo.“

„A kdo jste matko?“ ptá se výběrčí, zvědavostí puzen.

„Jsem „Humanita“! odvětila vážně stařenka.

„Ihned jí obstoupilo na sta diváků. Ve všem jest rozdíl — i mezi lidmi. To bylo rozumu!

„Vy se jmenujete Humanita“? rozřečtal se na plné kolo pan Bořivoj Pařidlo, muž objemného těla, jemůž vyčnívaly z kapsy po levé straně kabátu čísla světových politických časopisů Třesky, Plesky atd., a po pravé, politický, humoristicko satirický týdeník „Klacky“, z něhož vtipy čerpal. „Moje stará se jmenuje Veronika, hrabe se často v kalendáři, ale takovou svatou tam ještě nenašla. Snad nechcete býti ta miliontá?“

Jiní, vzdělanější, kteří stařenku znali, uctivě ji pozdravili, sáhli do kapes a udíleli jí hojně podpory, za což jim ona, jménem n u z á k ů , p r o k t e r é t y t o p ř í s p ě v k y p ř í j í m a l a , v ř e l é d ě k y v z d á v a l a . Tu se k ní mačkanicí protáhnul jako soudek kulatý pán, uhlazeného zevnějšku. Každou hokyni tituluje „milostivá paní“, když něco z toho kouká, Humanitě však naměřil krátkým loktem. Ale, ale, osobo což pak Vás to nenapadá dostati se na výstavu, vždyť jest to nemožná věc? Uvedla byste svou návštěvou v tento slavnostní den rozjařené obecenstvo ve špatnou náladu. Navštivte výstavu později, času máte dosti, až bude deštivo, bude prázdno, takhle při dokončení, nemusíte se aspoň mačkat, a uvidíte dosti!

Po této moudré radě odevzdali pan Jedlík advokát a pan Bořivoj Pařidlo, soukromník, lístky a protáhli se turniketem do výstavy. Pan doktor batolil se k Pecoldovi, by po tak namáhavé řeči se zotavil, demokrat Pařidlo vzal na mušku ochutnávárny, kdež oba do uzavření výstavy setrvali.

Humanita smutně hodila okem za odcházejícími a zvěděvši od právě z výstavní kanceláře se vracejícího otce chudých, že výkonný výbor žádosti její nevyhověl, a n j í n e z n á , z h l u b o k a s í o d d e c h l a , z o č í v y h r k l y s l z e , n a j e j í m o b l i č e j í b y l o p o z o r o v a t í h l u b o k ý z á r m u t e k a v z d á l i l a s e .

* * *

Jak to dopadlo? přivítali nedočkaví přátelé otce chudých pana Moudrého v jeho bytě, an se do ustanovené schůze teprve po šesté hodině dostavil.

Špatně! Můj návrh nenalezl ohlasu, žádost jest zamítnuta, zde jest písemná odpověď.

„To jest dobré — ty důvody pro které tato humaní záležitost padla pod stůl — snad měli strach, že by se ten národ umačkal, když by měl pro dobročinný účel skládati malou hřivnu“, zvolal Rázný, muž ohromné postavy, kterého byl každý impresario jako med shrábnul, pakli by se chtěl za peníze nechati ukazovati. „Musím ihned domu odeslati telegram, by můj syn do Prahy nejel an černý oblek více nepotřebuji“.

Občan Štourálek: „Měli jste jim místo Humanity doporučiti nějakou americkou houpačku, která se po desátém zahoupnutí převrátí a vysype houpačící se obecenstvo do gumové plachty, půl hodiny by lítali nahoru a dolů, v tom horku by měli vzduchovou lázeň, to by se okamžitě přijalo.“

Občan Zvědavý: „Dostavil jsem se na Vaše pozvání do schůze, dosud však nevím, oč se vlastně jedná? Prosim o vysvětlení.“

Otec chudých Moudrý: „Jedná se o velice důležitou věc pro člověčenstvo, která se musí uskutečnit. Jest vám pánové známo, že jsem loňského roku pořádal vánoční tržnici ve prospěch domu Milosrdenství bez rozdílu národnosti, v paláci hraběte Lažanského, jehožto dobrosrdečností jsme obdrželi zdarma k těmž účelu celé první poschodí, pozůstávající z patnácti velikých pokojů. Tržnici jsem během 10 dnů velkolepě zařídil, továrníci dodali na sklad skoro za 30.000 zlatých zboží nejlepší jakosti, ve velice mírných cenách se též prodávalo — a jak se zachovalo obecenstvo a žurnalistika? Ačkoliv jsem sám napsal obšírné pojednání o domu Milosrdenství, aby obecenstvo mělo ponětí jak blahodárný ústav to jest, přinesly časopisy suchopárné lokálky o tržnici, pozvané dámy k prodeji většinou se nedostavily — veřejné posluhy na jich místo jsem dáti nemohl, následkem čehož byla velice slabá návštěva, celá tržba obnášela 1800 zlatých a výtěžek nestačil ani na regii, doplatil jsem na tento podnik ze svého zl 200 — a celá záležitost upadla v zapomenutí. Ostatně ta tržnice měla jen ten účel, učiniti začátek, by soucitné člověčenstvo celého království Českého se na tento ústav upozornilo. Založil jsem celý plán pro ředitelství, sběrací knihy k opisování větších i menších milodarů, návrh pro tiskopisy atd.

Občan Štourálek: „Tou dobou zde mělo národní divadlo pařížskou tanečnici a koukali jsme z oken, jak se obecenstvo hrne do divadla, u kasy šlo o život!“
(Dok.)

D r o b n o s t i .

Bláznivá závěť. Je duchu lidskému přirozeno, patří-li v době noční na hvězdnaté nebe a ví-li, že krouží tam ohromné, pomyšlení lidské přesahující světy, bezděčně tázati se: jsou ty světy obydleny tvory podobnými nám? Nebo přebývají tam duchové dobří anebo zlí? Věda rozhodla již dávno, že na žádném jiném tělese nebeském nelze žítí tvorům organismu našich, protože tam scházejí jejich životní podmínky.

Avšak zvědavost a ješitnost lidská nedává si pokoje a snaží se dorozumětí se se tvory, jimiž za pomoci fantasmie zalidňuje tělesa nebeská. To asi zavdalo příčinu k závěti následující:

Zmínili jsme se již oheďy o závěti vdovy Gurmanovy, jež věnovala 100.000 fr. na vypsání ceny tomu, kdo by vynalezl prostředek, kterak zjednat styky mezi obyvateli některé planety. Historie této závěti je tak zajímavá, že se k ní ještě jednou vracíme. Dne 7. května 1885 zemřel v Pau velitel dělostřelectva p. Piere Gurman srdečným neduhem, navzdor nejobětavější péči své staříčké matky. Právě před svou smrtí vyslovil Gurman, jenž se ode dávna zabýval záhadami duševního světa, následující pochybnost: „Zachováme svoji osobnost po smrti čili nic?“ Tato poslední otázka drahého zesnulého nedala staré matce pokoje, pronásledovala ji, když byla pohřžena v truchlivé dumání, ba naskytovala se i v jejích snech. Tu snažila se nebohá bezděčná stařena poučit se pokud možno o telepathii, jež jak známo, zabývá se zkoumáním nadpřirozených zjevů a když 30. června zemřela na pouti ku hrobu svého milého syna, nalezeno v její závěti následující ustanovení: Odkazuju akademii věd v Institutu de France stotisíc franků na založení ceny, jež by nesla jméno mého syna Pierra Gurmana. Tato cena budiž udělena tomu bez rozdílu národnosti, jenž nalezne prostředek, kterak zjednat spojení s nějakou hvězdou, totiž dáti některé hvězdě znamení, dostat na ně odpověď. Vylučuji planetu Marsa, o němž se mi zdá, že jest dostatečně znám. Pokud žádané rozluštění nebude nalezeno, buďtež úroky z odkazu po pět let shromažďovány a buďtež udílány jakožto cena u jmenovaného syna Pierra onomu francouzskému neb cizímu učenci, jenž buď pomocí fysických neb optických přístrojů,

neb jiným způsobem zjedná vážný pokrok ku poznání podstaty hvězd aneb naší soustavy planetové aneb poměru tohoto systému k naší zemi. Kdyby se po deset let nenašel nikdo, kdo by byl ceny hoden, budiž cena ta rozdělena za týchž podmínek dvěma učencům.“ Dále odkázala pí. Gurmanová opět pod jménem svého syna 50.000 k založení nadace, jejíž úroků by se užilo jako ceny vynálezci úspěšného líčení neuhů srdečních. Konečně odkázala 50.000 fr., z jejíchž úroků by se pořádaly bezplatné koncerty pro lid.

Že by na hvězdách nebeských mohli býti lidé — tomu nenasvědčuje ani bible, ani křesťanství, jež učí, že Bůh z nevystihlé lásky toliko na jedné z nejmenších planet umístil člověčenstvo, jehož účelem je věčná blaženost, a učí dále, že kromě člověka není žádných jiných organických tvorů rozumem obdařených, a důsledně ani tvorů zvířecích ke službě člověka určených. Duchové pak beztělesní žádné země k obývání nepotřebují. Je tedy závěť svrchu uvedená pošetilá, jež účelu svého nikdy nedosáhne.

* * *

Internacionala šťve již i sedláky proti vši autoritě. V Curychu ve Švýcarsku vycházející „Jahrbücher für Sozialwissenschaft“ píší doslovně: „Sedlák obyčejně je tupým, obmezeným tvorem“ (hezké to vysvědčení od orgánu dělnictva), „jenž ve všem řídí se sobectvím. On je s to obětovati zdraví ženy a dětí sobectví tomu. Sedlák ale dosud rád čte náboženské knihy. Takové musíme mu dávatí do rukou, ale tak, aby v něm prospikovány byly věty zásadami našimi. Musíme tam vpléstí, že všechna zkáza a bída vychází na sedláky od kapitálu, od kněží a berních pokladen. Spůsobem tímto získáme i sedláky sociální revoluci.“ — Ubohý revolucionářský list zapomněl, že sedlák, třeba i nosil na svém kožiše jistý květ, má též — za ušima dost praktického rozumu, aby tajný účel jedovatých spisů socialistických poznal.

* * *

Náruživí pijáci piva nedosahují vysokého věku. Professor jeden — tak četli jsme ve vídeňské „Presse“, dokazuje číslicemi, že sládci a pomahači pivovárničtí poměrně dosahují věku nejkratšího, což prý jeví se nejnápadněji ve Mnichově. Kdežto tam panuje průměrné stáří u dospělých lidí středně žijících 50—60 let, dosahují nemírní pijáci piva a jmenovitě sladovničtí, — sotva 30—40 roků. Útroby pijanů piva nadávají se přílišně a stávají se ku svým funkcím nespůsobilými, z čehož předčasně povstávají záněty ledvin, jater, žluče a pod. Nejnáchylnějším k nemocem a zánětům plícním je prý pijan piva, jenž jim obyčejně i podlehává, protože plíce jeho nejsou s to, nemocím akutním odporu klásti. Povážlivé katarhy žaludeční jsou prý též následkem hojného požívání piva, a dodejme i kouření.

Obsah „Obrany víry“:

Výroky svatého Petra. (K.) — O mši svaté. (Dle Bened. Stim. podává Vincenc Bosáček. (Pokračování.) — Dějepis sv. rouch v dómě trevirském. (Dle J. Marxe podává Václav Josef Čečetka, duchovní správce v c. k. trestnici Kartouzské. Pokračování.) — O sv. Janu Nepomuckém. — Domů! Snímek s velikého obrazu skutečnosti. (Nakreslil Vratislav. Pokračování.) — Miliontý — dvoumiliontý a — humanita! Zábavná karakterní historie ze zápisků J. V. Višňovského. — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nadavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendář“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budiž zasýláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

V ý r o k y s v a t ě h o P e t r a.

(Pokračování.)

„Básnictví má býti ve službě pravdy,“ pokračoval nebeský klíčník, „vy ale činili jste je často nevolnicí lži. Básnictví má státi u dveří dobra, vy však jste jím často opentlovali zlo, vy jste tedy minuli se s pravým jeho účelem. Vy jste bičovali pravdu, vy jste ji činili směšnou a to nikoliv vždy z pouhé nevědomosti, nýbrž zúmyslně. Ó kterak jste krásného vynálezu Guttenberga zneužívali, a kterak tím samým národ na scestí přivedli! Spisovatel má býti vůdcem, učitelem lidu. Slovo z úst odnáší vítr, avšak slovo psané zůstává na věky. Slovo z úst hrouží se do srdce jen u toho, kdo je slyší, ale slovo psané čte se ještě po stu letech, kdy vítr popel pisatele byl dávno rozmetl a jelikož nejen se čte pro sebe, ale zároveň předčítá se jiným, rozšiřuje se do nekonečna, do věčna. Což jest mor naproti psanému slovu lži, anebo slovu hříchu! Tam ode břehu lhu roznáší vítr černou smrt do celého světa, avšak mor i nejhorší má své meze. Potrvá dvě, tři leta, ale konečně umírá i on a zdraví opět se rozhostí mezi lidem. Za to ale nákaza ze slova psaného trvá na věky.“

„Jsou též knihy, které tlí nerozřezány ve knihovnách,“ namítal Δ .

„A nebývají to knihy nejšpatnější,“ doplňoval nebeský klíčník. „Bývají to knihy učenců, kteří učennost svoji podávají lidu v podobě velikých zeschlých bochníků, na nichž si čtenář láme zuby. Kdyby uměli učenost svoji podávati lidu v podobě krejcarových housek, působili by o mnoho lépe. V tom právě osvědčil jste se vy s vašimi společníky jako pravý mistr. Synové boží při vši dobré vůli bývají svrchovaně nepraktickými, kdežto synové světa právě ve věcech zlých osvědčují hadí chytrost. Vy jste takořka celou literaturu rozkrájeli na drobná sousta, jež jste ke všemu ještě ocukrovali krásným, úhledným slohem, příjemnou formou, čímž jste ji skoro veskrz opanovali. Co mi na to odpovíte?“

Místo odpovědi tázaný sklopil oči.

„Vy se tím odsuzujete sám. K částečné, ale jen částečné omluvě vaší milerád uznávám, že mládí vaše připadlo do doby, kdy veliké hnutí duchů připravovalo se. Revoluce francouzská pouze zdánlivě mocí zbraní přemožena, duch její zůstal netknut, protože ducha usmrtiti bodáky nelze. Přemoudří státníci při kongrese vídeňském na Páua Boha zapomněli skoro na dobro.

Kdyby byli na něj alespoň jen zapomněli, oni však chtěli si z něho učinit jen jakéhos lokaje, anebo biřice své panovačnosti. Úloha, jakou při kongrese tom vykázali církvi a její sluhům, byla více méně lokajská, nevolnická, z čehož náboženství samo vzalo škodu nesmírnou. Lid při každém kroku cítil, že církev je ve službě byrokracie a jelikož lid i na dále byl ponechán v nevolnictví, čili v tak zvané robotě, přenášel z husta zášť z roboty na náboženství a to tím spíše, čím více pozoroval, že někdejší páni Francové z Pána Boha mnoho si nedělají. Tak zvaná intelligence národa ssála do sebe ducha revoluce a stala se takto u věcech náboženských lhostejnou, čili liberální. Revoluce v podstatě, čili v jádře svém zůstala vítězem i po bitvě u Lipska a u Waterloo. Korsický velikan byl sice ku skále přikován, avšak duch revoluce zůstal netknut, ba vydobyl si přístupu i do domů velmožů. Ty potoky krve proti revoluci byly prolity skoro marně, protože státníci nepostarali se, aby i duch revoluce přemožen byl křesťanskou pravdou. Věru svrchovaným podivením naplňuje nás nebeštany tehdejší princip státnické moudrosti, jenž vrcholil ve slepé poslušnosti, čili jak lid uvykl si říkati: mlč a plať! Tehdy přeneslo se z Francie slovo nové, jež zní *loyalita*. Co znamená? Má znamenati poslušnost zákonům pod korunovanou hlavou, má znamenati oddanost ke trůnu. Při tom však zapomínalo se, že dle učení církve každý trůn musí opíratí se o oltář a že mají-li pevně státi trůny, musejí dříve pevně státi oltáře. Králové sice dlouho ještě podepisovali se: z boží milosti, avšak titul ten stal se poznenáhla pouhým slovem. Boží milost vychází z boží pravdy. Mají-li trůny zářiti v boží milosti, musejí všechny zákony, vycházející z trůnu zakládati se na křesťanské pravdě. Není žádné milosti boží bez boží čili bez křesťanské pravdy. A ta byla na mnoze opuštěna. Povězte mi nyní podle rozumu z rousky tělesné svlečeného, může-liž zákon, může-liž mravnost bez víry v Boha ostáti? Co lépe působí na vůli člověka, dí-li k němu: nezabiješ, nesesmilníš, nepokradeš atd., biřic anebo Bůh? Koho poslechne člověk z lásky, z úcty? Kdo člověka vzdělává lépe a činí ušlechtilým, zdaž zákon daný z pouhé vůle lidu, nebo z vůle boží? — Neodpovídáte. Zákon či vůle boží na počátku byla zvěstována svědomím, pak skrze proroky a posléze skrze Syna božího, kterýž svěřil zákon mně a mým nástupcům. Církev právomoc svoji obdržela od samotého Boha. A autoritu církve své jste vy podryl v Čechách nejvíce. Po Husu nepovstal nikdo, jenž by byl u vás v Čechách v příčině té uškodil tolik, jako vy. Omlouvá vás poněkud, jak jsem již řekl, liberální směr vaší doby. A abyste neřekl, že se vám zde na pravdě boží stojícímu, byť jen dosti málo ubližuje, připouštím omluvu ještě jednu a to velmi vážnou. — Na národě vašem spáchána byla křivda do nebe volající. Nemoudrá politika státní umínila si krásnou řeč vaši vyhubiti a s ní i národ váš s tváře země vyhladiti. Bůh tomu nedopustil. Na obranu národnosti povstalo především kužerstvo. Čím větší bylo na národě pácháno násilí, tím více mohutnělo v něm národní uvědomění, jež neopatrností strážců na Sioně zmohutnělo až v oheň, jenž hrozí pohltiti i náboženství. Nebezpečí toto mnozí kněží *vlastenci* přehlédli, čímž sami dali příčinu ku zmatení pojmů u vás velmi povážlivému.

(Dokončení.)

O m š i s v a t é.

Dle Bened. Stim. podává Vincenc Bosáček. (Pokračování.)

Obětování.

Podobným způsobem, jako byla obětována hostie, tak uyní i kalich přináší se Otci nebeskému v oběť.

Kněz anebo přísluhující jáhen naleje vína do kalichu a přimísí něco vody, kterou kněz požehná, doprovázejе toto smísení slovy:

„O Bože, jenž jsi důstojnost lidské přirozenosti podivně stvořil a ještě podivněji obnovil; dejž, abychom skrze tajemství této vody a vína byli společníky Božství Toho, jenž člověčenství našeho učiniti se ráčil účastníkem; Ježíš Kristus, Syn Tvůj, Pán náš, jenž s Tebou živ jest a králuje v jednotě Ducha svatého, Bůh po všechny věky věkův. Amen.“

„Natura in minimis magna — příroda i v těch nejmenších podrobnostech podivuhodna.“

Pozorujme jen to malinké zvířátko: včelu.

Včela sama není tak podivuhodná, ale nahlédněme jen do úlu. Zde vidíme vzor života v státě. Avšak důmysl, jakým včelstvo se udržuje, vyvinuje a pořádá, nejde během století, ano tisíciletí o jeden stupeň ku předu.

Včela z roku 1891 nic se neliší od včely z dob Samsonových.

Zde na Zbirově zámku — abych něco žertovného předvedl — praskl (zubem času hlodán) jeden z obrovských lvů, jenž dal kdysi (r. 1871) Dr. Strousberg v Berlíně uliti a před hlavní vchod hradu postavit.

Včelky, nalezše štěrbinou dutinu v břiše lvově, usadily se tam a nyní jest možno obrátiti hádanku Samsonovu (kniha Soudců 14, 14) i o lvu Zbirovském: Z jídacího vyšel pokrm a ze silného vyšla sladkost.

Nezmrzne-li ten roj včel, může někdy z měděného lva kapati med.

Pes, který dle Brehma jest zrcadlem kultury (vzdělání) člověka, nezaostal ani v r. 1891 svých způsobů a počíná si zrovna tak při projevu radosti jako onen psík Tobiašův, když se domů vracel za časů Salmanassara, krále assyrského. (Tob. 11. 9.)

Opice pak vzor všem Darwinistům a Büchnerovcům, ač k ní v Berlíně a jinde chodí učení profesori na přednášky, nepřivedla to ještě ani tak daleko, by mohla na universitu immatrikulována býti.

Že Číňané vynášeli prach bez vědomí Evropy, jest důkazem, že vzdělání se dovede každý člověk, je-li jen k tomu veden; zvíře, mnohému se sice přiučí, ale přes svůj vrozený pud dále nejde.

Jen člověka povýšil Bůh k té důstojnosti, v jaké nyní se nalezá. (Viz jub. výstava v Praze před 100 roky a r. 1891.) On nyní bleskem mluví (telefon), sluncem maluje (fotografie), parou jezdí (železnice), plynem se vznášá v povětří (balon).

Pokrok, jakého dosáhl člověk v 19. století, jest důkazem, že člověk nepovstal jako zvířata, nýbrž přímo vyšel z rukou Božích s duchem, tím „dechem Božím“ spojen, je dvě v jednom.

Však ještě podivněji obnovená Adamem, ovšem pokažená důstojnost lidská Kristem, Bohočlověkem ve sv. svátostech.

Nic by nám bylo neprospělo stvořeuu býti, kdybychom nebyli vykopeni“, píše jáhen při svěcení velikonoční svíce na bílou sobotu. (Sv. Aug.)

Láska, moudrost a mocnost Boha Hospodina září nepoměrně jasněji a mocněji v díle Vykupitelově než Stvořitelově, tak že Církev se sv. Augustinem vítězoslavně prozpěvuje: O felix culpa, quae talem, ac tantum meruit habere Redemptorem. — O šťastné té viny, která takového a tak velikého zasluhovala míti Vykupitele!

Konce vlastně koruny své podivuhodné důstojnosti dochází lidská přirozenost ve věčné slávě, která zde na zemi původ neb zárodek má v milosti boží, v životě vespolném s Kristem Pánem.

O tomto účastenství lidské přirozenosti na božské píše sv. Petr II. (1, 4.) „Skrze Krista nám Bůh veliká a drahá zaslíbení daroval, tak abyste skrze ně božského přirození účastni učiněni byli (utíkájíce), porušení žádosti té, kteráž jest na světě.“

Dáblova chytrost a vztek směřovaly k tomu, oloupiti člověka o bohopodobnost; neboť slovy: „budete jako Bůh“, chtěl jen zničit tu krásu duše, kterou plna milosti a svatosti Bohu podobna byla, však divem moudrosti a milosrdenství božského, satanáši na vzdor, k jeho zahanbení, dal Bůh člověku skrze Syna svého právě to, co mu satan chtěl vzíti.

Ut servum redimeres, Filium tradidisti — abys vykoupil sluhu, Syna svého jsi vydal. (Aug.)

K takovým myšlénkám přivádí nás tajuplné to smíšení vína s vodou. Víno, to znamená božství Ježíše Krista, voda zobrazuje člověčenství Jeho. A jako nelze po smíšení vody s vínem jedno od druhého oddělit, tak rovněž nelze po vtělení Syna božského rozdělit božství od člověčenství Jeho; Ježíš Kristus zůstává na věky věkův Bohočlověkem.

Než smíšení to jest památkou ještě z jiné příčiny.

Dle souhlasu všech sv. Otcův upotřebil Kristus Pán při poslední večeři k ustanovení nejsv. Oběti a Svátosti oltářní vína s vodou smíšeného.

Z boku jeho dle svědectví sv. Jana (19. 34.) vyšla krev a voda.

V tomto bodnutí spatřují sv. Otcové nejen nezvratitelný důkaz pravé oběti Kristovy, nýbrž oni v něm shledávají tajemný původ Církev, zdroj duchovního života plynoucí ze sv. svátostí.

Tak voda z boku vyšlá znamená křest. vodu znovuzrození; krev pak nejsvět. svátost oltářní.

V probodnutém srdci Ježíšově hledá Církev svou spásu.

Eva posla z boku spícího Adama; Církev z boku za nás mrtvého Spasitele.

Eva jen po boku svého muže byla šťastna, Církev jen u Srdce Ježíšova.

Konečně zobrazuje toto smíšení vody s vínem před obětováním: spojení věřících s Kristem.

Velmi trefně o tom píše sv. Cyprian:

„Vodou znamená se lid věřící, vínem krev Kristova. Tak jako v kalichu víno s vodou se pojí, tak snoubí se lid s Kristem, stádečko věřících s tím, v kterého věří. A jako nelze po smíšení vína s vodou jedno od druhého rozdělit, tak Církev, t. j. věřící lid, pakli u víře jest věren, nijak nemůže býti od Krista oddělen, s nímž jest láskou spojen. Proto ani jediná voda, ani jediné víno nemá se obětovati; je-li pouze víno, byla by to krev Kristova bez nás; pakli pouhá voda, byl by to lid bez Krista; teprv když obě jest v jedno smíšeno, dokoná se tato nebeská svátost.“

Kněz obětující zdvihne pak nalitý kalich do výše svých prsou a dívaje se na kříž, praví:

„Obětujem Tobě, Hospodine, kalich spasení, Tvou dobrotivost vzývající, aby před obličej božské velebnosti Tvé za naše i celého světa spasení s líbeznou vůní vstoupil. Amen.“

„Kalichem spasení“ nazývá se druhý podar při mši svaté, poněvadž brzičko přejde víno v obětní krev Kristovu, v tu přesvatou krev, která po všechny věky prýští se z nejsvětějšího Srdce Ježíšova, způsobujíc všem zvoleným spásu věčnou, jak ve zjevení sv. Jana (5, 9. 10.) čteme: „Hoden jsi, Pane, vzítí knihu a otevřítí ji; nebo jsi byl zabit, a vykoupil's nás svou krví Bohu ze všelikého pokolení a jazyku, i lidu i národu, a učinil jsi nás Bohu našemu královstvím a kněžství a budeme královati na zemi.“

Druhdy volala krev Abelova o pomstu do nebe, dnes však volá krev nového Abela o pokoj a smíření.

Otec nebeský shlíží s nebes výšin na tu krev v tisící kalichů se rdící, „i povoní Hospodin vůně příjemné a zvolá: Nikoliv více nebudu zlořečiti zemi pro lidi.“ (I. Mojž. 8, 21.)

Kdyby mše sv. nebyla obět smíření, nejen za naše, ale i celého světa hříchy“ (I. Jan 2, 2.), byli bychom neustále vysazeni hroznému soudu a prudkosti ohně, kterýž stráví protivníky. (Žid. 10, 27.)

Nyní ale bez ustání jest mše svatá věčným novým zákonem věčně nové úmluvy mezi nebem a zemí, kde prosba a slitování, chvála a dík, česť a sláva na oltáři skrytého, přece však pod spůsobami chleba a vína mezi námi přebývajícím Vykupitele trvá a trvati bude tato obět mše svaté až na konec světa, kdy On v oblacích nebeských s mocí a velebností opět přijde soudit veškeren svět ohněm.

(Pokračování.)

Miliontý — dvoumiliontý a — humanita!

Zábavně karakterní historie ze zápisků J. V. Višňovského.

(Pokračování.)

Občan Zvědavý: „A jaký je to dům Milosrdenství?“

Otec chudých Moudrý: „Dům Milosrdenství jest ústav k zaopatření nejmajetných nezhojitelných neduživců, které nemocnice, chudobinec, chorobinec atd. pro nedostatek místa přijati nemůže, doma jest podobný člen rodiny na obtíž ostatním, když musí dlouhá leta na lůžku setrvati až jej smrt z jeho trápení vysvobodí. Má takový člověk si zoufat a vzít si život?“

V Americe jest občanstvo uvědomělejší — o Humanitě má lepší ponětí nežli my zde v Evropě — také se tam tolik lenochů nepovaluje; kdo jest zdrav, může pracovat a nechce, zemře hladu, pro nebožáky k práci neschopné zařizují se však velkolepé ústavy o kterých my ani nemáme ponětí, na které jednotlivci i několik milionů věnují — čteme to skoro každý den v amerických listech, u nás v Rakousku máme dosud podobné ústavy jen dva a sice ve Vídni a proti Praze malém městě Linci, kde jednotlivec k témuž účelu 100.000 zlatých věnoval!

V Německu, Rusku, ano i v samotné Kahýře v Africe mají podobné domy, proč by naše matička Praha neměla býti okrášlena též podobným ústavem?

Celé shromáždění: „Výborně! Jen pokračujte!“

Občan Moudrý: „Když se chýlila návštěva jubilejní zemské výstavy k miliontému, promluvil jsem s vynikajícími osobnostmi, aby při této příležitosti nebylo na Humanitu zapomenuto. Pánové mě odkázali na výkonný výbor, i odebral jsem se do výstavy a podal žádost v tom smyslu, až miliontý vejde, by se ihned uspořádaly sbírky ve prospěch stavby domu Milosrdenství, by slavnost tato nabyla vážnějšího rázu, též — —“

Občan Štourálek: „Inu ovšem, v Mojžíšových dobách již nežijeme, chtěl jste zabrániti, by miliontý nebyl nošen a ukazován po výstavě jako zlaté — hodinky se zlatým řetězem, které darem obdržel!“

Občan Moudrý: „Též jsem výboru k témuž účelu předložil sběrací knihy, jednu elegantně vázanou v červených deskách, druhou jednodušší pro menší obnosy.“

Občan Štourálek: „Snad se výbor ulekl té červené sběrací knihy?“

Občan Moudrý: „To bych pochyboval, tam zasedají vzorní mužové ryzích charakterů, vládnoucí velkým jménem, ku př. velkopřemyslník X, kterému jen dům nese roční činže 32.156 zl. 36 krejcarů! Jaké příjmy má mimo to, nechá se ani určit. Takovému vzornému občanu na pár tisících zlatých nezáleží. Přispěl též na jesličky 10 zlatými. Když by se postavil v čelo našeho podniku, věřte pánové, že vystavíme dům Milosrdenství v Praze v krátké době — muselo by se ovšem tomu pánovi vše řádně vysvětliti — nyní to ovšem nejde, ana výstava vyžaduje ohromné práce.“

Občan Rázný: „Tisíce jsme mohli vybrati, považte si pánové, zítra navštíví výstavu nejméně 80.000 lidí a při této náladě a rozjařenosti by nikdo na nějaký ten desetník k takovému účelu nehleděl — peníze by se nám byly hrnuly, náš přítel Moudrý mohl lidu krátkými slovy vše vysvětliti, oč se jedná, nemuseli jej na ramenou nositi, nýbrž jen sahat do kapes, přispívati a i pro budoucnost pro účel tento pracovati. Co jest rozjařenost? Podobá se stohu slámy když chytne, jakmile shoří, jest po všem. Takový okamžik má se využítkovovati!“

„Občan Zvědavý: Teď mi ale pánové vysvětlete, jak jste chtěli zítřejší sbírku v tak krátké době uspořádati?“

Občan Moudrý: „Zcela jednoduše! Jest nás zde hromada. Výkonný výbor odbýval o třetí hodině poradu. O půl čtvrté mohli se ti pánové rozhodnouti. Vsedli bychom okamžitě do drožek a sezvali všechny pražské otce chudých, by se v určitou hodinu do výstavy dostavili. Na rychlo by se byl sestavil výbor, na výstavě při tak velké návštěvě mohl se lehce doplniti. Každým pádem by se též dámy sbírek účastnily.“

Z novin druhý den mohl se každý dočísti bližší podrobnosti, a kde jsou vybrané peníze k zúrokování uloženy.

Občan Rázný: „Vždyť vy již máte nějaký kapitál pro dům Milosrdenství pohromadě, který jste obdrželi na darech v tržnici pořádané, mnoho-li to obnáší?“

Otec chudých Moudrý: „Celkem 32 zlatých 62 krejcarů, které jsou uloženy v občanské záložně k zúrokování!“

Občan Štourálek. „Půl milionu máte zapotřebí k stavbě a udržování, to vám tedy schází ještě 499.967 zlatých a — 38 krejcarů!“

Otec chudých Moudrý. „Ovšem! A ty se také sejdou. Každý začátek jest těžký, nesmíme se však ničeho lekati. Když se vezme tento podnik řádně do ruky, dočkáme se příznivého výsledku. Včelka, když vletí do oulu a přináší špetku medu, nezhról se té velké prostory u vnitř, any ji družky ve jejím snažení podporují, na podzim jest oul medem takměř přeplněn. Vznik Labe, Vltavy a Dunaje u pramene jest též malý a při vlivu do moře jest proud mohutný, a tak vše ostatní, píslí, vytrvalostí a poctivostí dojde svého cíle! Ostatně, pánové, čas pokročil, v příští schůzi si promluvíme o ostatním — až po tom milioném, sejdeme se opět všichni do jednoho!“

Schůze se rozešla za provolávání na zdar domu Milosrdenství.

II.

Návštěva výstavy chýlila se již k dvoumiliontému. V ustanovený den sešly se opět členové výboru ku společné poradě. Slova ujal se občan Rázný. Pánové, neřekl jsem to ihned, jakého ohromného úspěchu jsme se mohli dopracovati ve prospěch domu Milosrdenství? Celé České království mohlo o něm mítí poněti. Výstavu navštívilo v den miliontého 82.038 lidí, a miliontý jest inteligentní člověk, s kterým se mohlo moudře promluvíti, scházelo nám jen povolení od výkonného výboru.

Občan Štourálek (vyňav z kapsy noviny): Zde vizte pánové, něco podobného nepříhodilo se v Praze již od korunovace českých králů, já vám to přečtu: Co se vypilo a snědlo při oslavě milionu? Jak statečně se hodovalo o svátku všech Aninek na výstavišti a jak bylo slavnostně naladěno lidstvo v den skončení prvního milionu, hosté při chuti, k tomu jsou živým výmluvným dokladem následující cifry: Ve všech restaurantech a ochutnavárnách výstavy bylo vyčepováno v den 26. července 61.500 litrů piva, 10.600 sklenic kávy, 2.200 litrů vína a 11.400 sklenic a láhví vod minerálních. Sněděno bylo 65.400 párků, 57.000 housek, 612 pecnů chleba, 130 telat, 950 hus, 300 kachen, 42 skopců a 830 kilogramů uzeného masa, mimo ohromné množství ryb, drůbeže, zmrzliny, ovoce a pamlsků — nepočítaje v to co si mnozí sebou přinesli!“

Občan Rázný: „A což tuto lokálku před dvěma dny uveřejněnou jste nečetli? Opuštění. Včera k 11. hod. v noci zaslechla policejní hlídka z parku nedaleko musea úpěnlivý pláč dítěte. Hned na to nalezla 34letou nádennici Rosalii Paterovou z Kudlice u Křivokláta bez vědomí ležeti na zemi. Vedle ní klečela, usedavě naříkajíc, tříletá její dceruška, která se nadarmo pokoušela přivésti matku k vědomí. Zdá se, že nebohá žena klesla k zemi následkem vysílení hladem. Žena i dítě byly dopraveny do všeobecné nemocnice.“

Otec chudých Moudrý: „Není to hanba pro lidskou společnost, když se v XIX. osvěceném století něco podobného přihodí? Čtete pilně noviny a předsvědčíte se o různém nerozumu, kterých se hltavost po penězích a — žaloudek

dopouští. Zde vizte tuto lokálku. Ujedl se. Minulého téhodne skončil vzácnou touto sebevraždou v Plzni topič na dráze Václav Bláha 50 roků starý, jenž vešel s kýmsi v sázku, že sní najednou 30 vajec na tvrdo uvařených. Sázku šťastně vyhrál, skonal však druhého dne za velikých bolestí.“

Občan Štourálek: „Měl snísti tři a s ostatními sedmadvaceti kusy měl nakrmiti lidi, kteří hlady mrou a mohli zde býti všichni!“

Otec chudých Moudrý: „Takovými lokálkami z novin vám mohu pánové posloužiti na sta. Povinnost lidské společnosti jest starati se o humanitu, ana jest protitlakem socialismu. Jaké vážnosti u vzdělanců požívá, máte nejlepší důkaz ten, že když Jeho Veličenstvo císař pán ráčil slaviti jubileum svého věhlasného 40letého panování, vyslovil přání, by na místě nákladného okrášlování a osvětlování měst, hlučných oslav a radováněk věnován byl náklad Humanitě. Nejvyššímu přání bylo vyhověno a hle! Co tu stipendií, nemocnic, chorobinců atd. bylo pro věčnou paměť založeno?“

Občan Štourálek: „Uzenář Klobása, můj soused, mi onehdy sdělil, že prý nepotřebujeme žádný dům Milosrdenství, any prý jsou nyní zařízeny všude okresní nemocnice!“

Otec chudých Moudrý: „Lidé, kteří nechtí krejcarem na nic přispěti, mají vždy nejvíce rozumu. Sdělte mu, když máme tolik hospod a plzeňských pivnic, můžeme míti vždy o jeden humánní ústav více. Kam chce ku př. umístíti Matěje Adamčíka (bytem: Smečky č. 10.), rozeného z Polomy v Uhrách? Žije v Praze již 26 let; před osmi lety jej ranila mrtvice na levou stranu a na řeč, leží na loži jako lazar, manželka jeho nemůže sobě nic vydělati, ježto jej musí opatrovati, žádný pražský ústav jej nepřijme, an není pražský příslušník. Potom jest nemajetná. Uhři, jakmile příslušník tamní mešká mimo Uhry 10 let, upírají mu příslušnost, jak pak teprve nyní po 26 letech! Než by se tato záležitost vyřídila, může chudák třikráte zemřít! Spolek sv. Vincence z Paula jej též do Vincentinum nepřijal, ježto přijímá dle stanov chorobné osoby jen do Čech příslušné. Jeho dcera jest industriální učitelkou na venkově a má nyní 120 zlatých ročně, 16tiletý syn, elev u vojanské hudby pluku č. 102 může rodiče podporovati leda nějakým komisárkem a několika krejcarey. Vůbec jest to zoufalý stav věcí. Byl jsem přítomen, když syn se dostavil do bytu, po vojansku se vzpřimil, salutoval, rozbalil servit a podáváje komisárek a 22 krejcarů matce, kterou polily slze, a jež podotkla: To jest můj syn! To bude náš oběd! Při takových scénách aby byl jeden z kamene! — Druhý případ máte s krejčím Brožem, též venkovským příslušníkem. Týž člověk prodělal křížovou cestu. Ležel tuberkulemi plíc a kostižerem střížen na loži — domácí pán dal složití nábytek jeho pro dlužných několik zlatých činže na ulici, on sám byl odvezen do všeobecné nemocnice, kde nebyl přijat, nýbrž zavezen do nemocnice milosrdných sester pod Petřínem. Po třech měsících byl opět v drožce zavezen do Žižkova k rodině a manželka, jejíž denní výdělek obnáší 60 krejcarů (šije košile), musela drožce zapraviti 1 zl. 30 krejcarů! Asi za týden, aby doma hlady nezemřel, byl opět naložen, opakovala se ta samá procedura, až konečně dne 28. září jej smrt vyprostila z trápení.“

(Pokr.)

Jak mnohdy na oko nepatrných okolností používá Duch sv. ku obrácení hříšníkův.

Důstojník francouzské armády stížen pakostnicí dal se konečně převésti do nemocnice.

Tato byla tehdy ještě svěřena sestřám sv. Vincence z Pauly.

Náš pacient, jenž byl od svého prvního sv. přijímání Bohu a náboženství úplně odvykl, nechtěl nic slyšeti o posluze katolické dobročinnosti a ihned

si vymínil, aby vojenský sluha, jenž mu byl vládou ponechán k ošetřování, i zde, byl jeho ošetřovatelem.

Sestry poučeny o jeho nepřívznivém k nim smýšlení, všemožně táhly se zpátky.

Ze světnice, kde měl nemocný vojnín býti uložen, vzdálily všechny náboženské předměty, aby mu nebyly proti mysli, jen jediný jednoduchý tam ponechaly — kříž.

Sotva, že jej postřehl netrpělivý a na nejvýš popudlivý podagrista, ihned velitelsky zvolal: „Sestro, dejte to, prosím, pryč!“

„Myslíte-li, pane hejtmane, ten kříž proti posteli? O ano, to se může státi.“

Toto tiché a rozhodné jednání sestřiu získalo poněkud předpojatého hejtmána, že od té chvíle jinak na sestru se díval.

Však posloužit si nechat — „na žádný způsob ne!“

Sloužící však nemohl stále u svého pána dlíti, bylo mu leckdy do města jíti — a tu prosil sestru, aby jej zastala.

Než nemocný nikdy nepožadoval služby sestřiny — a ať se ptala jak chtěla a nač chtěla — nepotřeboval prý nic.

Jednou, když se sluha vzdálil, bylo slyšeti hrozné klení a nadávání. Sestřička přispíší, a tiše pootevrouc, táže se co jen může soucitně po příčině nevole.

„Žán ať přijde“, zněla zhurta odpověď.

„Račte jen malé strpení míti, šel zrovna pryč do města, a prosil mne, abych ho zastala.“

„Vy ho nemůžete zastat!“ a hromy lítaly znovu na Žána, celý dům, ba na celý svět.

Sestra, aby jen tomu klení učinila přítrž, tázala se znovu:

„Prosím čeho si přejete od Žána? Račte mi to jen říci?“

„I, aby mi nacpal dýmku, — to přece vy nemůžete!“

„Zkusme to! Tu je dýmka; kde je tabák?“

„Ah! jděte pryč — vy s tím neumíte zacházet!“

Sestra šťastně nacpala dýmku. Nyní ale přišlo to nejtěžší. Nemocný nemohl si pro slabost zapáliti, bylť zvykl dýmku již rozhořenou přijímati.

Sestra vidouc nezbytí, zvolala v srdci: „Vše ku cti a chvále Boží!“ Vzala dýmku do úst, zapálila sirkou a odevzdala, když se jí to šťastně povedlo, dýmku rozhořenou panu hejtmanovi.

Na to se rychle vzdálila.

Nemocný žasl a jeho odpor proti sestřám a vůbec katolické věci byl přemožen.

Od té doby volal sestru častěji. Jednou vyřinula se mu z úst tato otázka:

„Sestro, jak to jen přišlo, že jste mi tehdy s tou dýmku tak posloužila? — Snad k vůli mně?“

„K vůli Vašnostem, ale z toho ohledu, abych zabránila dalšímu klení; z lásky k Bohu jsem to udělala.“

„Co? z lásky k Bohu! — Dělají lidé také něco z lásky k Bohu?“

„Ano, dělám to z lásky k Bohu, a poněvadž chci přijít do nebe.“

„Věříte, že jest nebe?“

„Ano — nebo jest a také peklo; obé pro celou věčnost po smrti. A neobráťte-li se, můj pane, nezakusíte nikdy, co jest nebe.“

A rychle zmizela sestra ze dveří; pro dnešek toho bylo dosti.

Druhého dne z rána volal sloužící sestru, aby navštívila jeho pána, že po celou noc nespál.

„Sestro! pravil nemocný při vstupu jejím — sestro, věříte skutečně, co jste mi včera povídala?“

„Ano, zcela úplně věřím, a bylo by na čase, abyste i vy opět víru měl a věřil jako dříve; o prosím, račte se jen obrátiti v toho, jímž jste byl, když vás paní matinka vychovávala.“

„Já se obrátit? To není možno? To nejde?!“

„O jak lehounko by to šlo; jen kdybyste ráčil vykonat dobrou sv. zповěď.“

— „Já zповídat?“ — já už nebyl u zповědi od prvního přijímání a to už jest přes 50 let; já ani nevím, jak se zповídál — a pak — pak nevím, čím bych začal a čím skončil, neboť já jsem všechno zlo na světě prodělal.“

„O, tím spíše byste se měl zповídat, ano, vy se musíte k sv. zповědi odhodlati, chcete-li býti zachráněn.“

„Ostatně, dodala, všechny možné hříchy jste přece nespáchal; to aspoň o Vašnosti nemohu ani věřiti.“

„Nuže, povíte-li mi jeden hřích, kterého jsem neudělal, pak — tu mé vojenské slovo: pak se budu zповídat!“

Sestra byla v rozpacích, nebo hned ji nemohlo napadnouti, v které stránce nemocný ještě nehřešil a proto vyžádala si denní lhůtu na odpověď, doufajíc že u Boha a spolusester rady dojde.

Sestry se modlily, ale ani večer žádné nic nenapadlo.

Konečně přišla sestra na tu myšlénku: Když mu sluha vyplácí úroky od dlužníků, že vždy něco dává na almužnu; činí li tak, soudila sestra, zajisté že nikdy nebral od nikoho nespravedlivé úroky.

„Nu, tak tedy, sestro, který hřích jsem neudělal?“ tázal se dychtivě nemocný druhého dne.

„Ten, že jste nikdy nežádal nespravedlivých úroků od svých dlužníkův.“

„Věru nikoliv, že ne — toho jsem se vždy chránil; vy jste vyhrála.“

„Pak ale jste zavázán vykonat sv. zповěď!“

„Ovšem, milá sestro, jen že u koho? Až se budu chtít zповídat, tak to kněz nevydrží; on mi uteče, dříve než bude konec.“

„Ráčíte-li mít jen tu obavu, pak tomu odpomůžeme, já vím o trpělivém knězi.“

„Dobře, jen mu ale povězte, co jsem zač, aby byl trochu na to připraven.“

Kněz přišel.

Rozmluva mezi vojínem a knězem trvala dlouho, bez mála dvě hodiny. Byla to rozmluva týkající se stavu duše, řekněme generální zповěď, jejíž rozhřešení následovalo při druhé návštěvě knězově.

Nemocný přijal Tělo Páně — a byl pak tak blažen a šťasten jako dítě.

Živ byl ještě dva roky a přijímal sv. svátosti zpravidla měsíčně.

Účinky sv. svátostí jevil se i na nemocném, snášel trpělivě svízele nemoci až do své šťastné smrti. Sestry a vůbec duchovních osob vážil si jako anděla strážce.

„Má dýmka“ — říkával „to je mé štěstí; bez ní bych byl toho pokoje v srdci nikdy nedošel.“

Beuron. P. A. S.

Kolik země potřebuje člověk?

Napsal Lev Tolstoj. Přeložil L. K. Čenský. (Z „N. L.“)

I.

Starší sestra z města navštívila mladší sestru na vsi; starší sestra byla provdaná za kupce, mladší za sedláka. Pily spolu čaj a bavily se. Starší honosila se vábným svým životem v městě; jak veliké jsou komnaty její, jak krásně se šatí a jak její děti chodí vystrojeny, jakých pochoutek si dopřeje, jak na procházku v povoze si vyjíždí a divadlo navštěvuje.

Mladší sestra byla tím pozlobena i hanila stav kupecký a život kupcův a chválila život selský.

„Za nic bych s tebou neměnila!“ prohlásila. „Žijeme sice prostě, ale nemáme starostí. Vám však, ač skvěleji žijete, kyne jen dvě: buď veliký zisk, aneb úplná záhuba. A pořekadlo jedno praví: Štěstí a neštěstí po jedné cestě krácejí. Dnes je člověk bohat, zejtra žebrákem. Život náš, sedláka, jest jistějším. Maličko, ale dlouho! Nadbytku nenajdeš u nás, ale přece vždy najíme se do syta!“

„Do syta se najíte?“ posmívala se starší sestra. „Ale s telátky pospolu! Bez lesku, bez okázalosti. Třeba by se muž tvůj sebe více lopotil, žijete na hnoji a na něm i zemřete! A vašim dětem nebude lépe!“

„Nu, a co na tom?“ hněvala se sestra mladší. „Žijeme za to jistě, na své půdě vlastní, neskláníme se před nikým a nebojíme se nikoho. Vy ve městě žijete v stálém pokušení. Dnes jde to ještě dobře, zejtra ale již přijde muži tvému ničema do cesty, v mžiku oka svede ho: i hraje potom, pije, honí se za ženami. A tak potom všechno rázem hyne! Není-liž tomu tak?“

Pachom, muž sestry mladší, ležel na peci i slyšel, co ženy spolu klábosí. „Žena moje dí svatou pravdu,“ pomyslíl si. „Našinci, jenž od dětských let brázdí a kypří matičku zemi, nenapadá žádná pošetilost taková. Škoda jen, že mám tak málo země. Kdybych však měl země s dostatek, nikoho bych se nebál, ani ďábla!“

Ďábel seděl ale právě neviditelný na peci a slyšel vše. Byl rozradostněn, že selka v muži svém vzbudila chlubitost: kdyby mnoho půdy měl, ani by se ďábla nebál!

Nuže, vsaďte se. Mnoho země ti dám! A tím tě polapím!

II.

Sousedkou Pachomovou byla malá statkářka. Měla stovcet desjatin. Dříve žila se sedláky v nejlepší shodě, neublížila jim nikdy. Nedávno ale přijala vojáka, jenž službu pod prapory opustil, za správce a ten trestal sedláky pokutami. Ač Pachom měl se velice na pozoru, marno: buď zaběhl mu kůň do ovsá sousedčina aneb zatoulala se kráva do zahrady aneb telátko na louku! A za vše pokuta!

A Pachom platí, kleje, práská svou čeládku — mnohých hříchů dopustil se za to léto k vůli správci. Byl šťasten, když mohl udržeti dobytek na dvoře — ovšem líto mu bylo píce, ale aspoň neprožil chvíle tak zlé úzkosti!

V zimě rozneslo se po vsi, že sousedka chce se statku svého zbavití a že by ho správce rád koupil. Když sedláci uslyšeli o tom, zděsili se.

Koupí-li správce statek, pomyslíli, nebude pokutám konce! Nalehali na statkářku, aby statek neodprodala správci, nýbrž obci. Poněvadž slibovali jí více, souhlasila s tím. Statek sousedčin měl se státi tedy majetkem obecním. Sedláci sešli se podruhé a nemohli se dohodnouti. I rozhodli se nyní, aby každý podle jmění svého část koupil. I k tomu sousedka svolila.

Když Pachom zvěděl, že soused jeho dvacet desjatin koupil, při čemž s polovičkou kupní ceny se mu sečkalo, probudila se v něm závišť. „Vše se rozprodá,“ pomyslíl si, „a mně nezbude ničeho.“ I radil se se ženou svou.

„Sedláci ostatní všichni kupují,“ pravil, „musíme hledět dostati také asi deset desjatin.“

I přemýšleli, jak by to učiniti mohli.

Sto rublů měli uspořeno, i prodali jednoho hřebce, prodali polovici oulů svých, pronajali syna svého do stálé práce — a jaks taks sehnali polovici kupní ceny.

Pachom vyhlédl si nyní patnáct desjatin s leskem i jal se vyjednávatí se sousedkou — patnáct desjatin si vyjednal, dal ruku na to i závdavek. A potom jeli do města, podepsali kupní smlouvu: položil ihned polovici peněz a zavázal se zbytek ve dvou letech zaplatiti: — Pachom měl tedy půdy dost.

Vypůjčil si peníze od švakra nakoupil semena a osil koupěnou půdu. I dařilo se mu výtečně.

Již po jednom roku mohl splatiti dluh statkářce i švakra. Pachom byl sám nyní statkářem. Oral vlastní půdu, kosil seno na vlastní půdě, na vlastní luka vyháněl svůj dobytek. A nemohl se ani dost potěšiti: jinak zdála se mu tráva růsti, jinak kvítí kvěsti; dříve zdála se mu tato země jako jiná: ale nyní zvláštní zdá se mu to býti kus té boží půdy.

III.

A Pachoma život nyní těší. Vše dobré by bylo, kdyby jen sedláci jeho role nepoškozovali a kdyby nepásli na jeho lukách. Domlouval jim přátelsky. Avšak nadarmo: vyháněli dál krávy své na jeho pažit a v noci cizí koně šlapali mu obilí. Pachom zahnal je a nemstil se proto sedlákům. Konečně ale pohněval se přece a podal žalobu k soudu. Věděl dobře, že sedláci činí tak z nouze a nikoli ze zlomyslnosti. Avšak přece, soudil, musím jim zatopiti, sice mi vše spasou. Bude dobře, dostanou-li pro poučenou.

A tak pomocí soudu najednou jim dal co proto, nejeden sedlák byl pokutován. Tím stalo se ovšem, že sedláci nehleděli okem vliďným na Pachoma a že mohli-li, rádi mu nějaký kousek vyvedli.

Jednou vplížil se sedlák jeden za noci do lesa a vytrhl deset mladých lip. Pachom jel lesíkem a viz — co to na zemi? Když přišel blíže, viděl osekané stromky s vytrženými kořeny na zemi. Rozeznil se. Ani jednu lípku mu ničema v zemi nenechal! Kéž bych mohl jen věděti, kdo to zrobil, schladil bych si na něm záhu! Přemýšlel a přemýšlel, kdo by to mohl býti. Jistě to nikdo jiný neučinil než Sémka. Aby se přesvědčil, zašel do jeho dvorce, nic však nápadného neshledal. A to bylo hněvu a křiku! A od chvíle té byl Pachom přesvědčen, že to nikdo jiný nebyl nežli právě on!

Podal žalobu. Soud sestoupil se a propustil pro nedostatek důkazů sedláka z obžaloby, což Pachoma nesmírně rozčílilo: měl to za urážku vlastní své osoby a láteril zle na starostu i soudce: „Vy sami,“ volal, „zlodějům příležitost děláte. Kdybyste sami žili dle práva a cti, nepropouštěli byste zloděje.“ Se všemi sousedy byl Pachom nyní rovněž na štíru. Půda jeho zvětšila se sice nyní, obec zdála se mu ale těsnější a těsnější.

V době té roznesla se zvěst, že mnoho lidí putuje do zemí, Rusí nově nabytých.

Pachom pomyslel si:

„K čemu bych vlastní půdu opouštěl? Ale půjdou-li jiní odtud, bude tu volněji: Skoupil bych půdu jejich a se svou bych ji spojil. Jest nám tu příliš těsno!“

Když seděl jednou doma, žádal cizí sedlák jakýsi, jenž právě se tudy ubíral, za přístřeší. Pachom poskytl mu i nocleh, dal mu hojně jísti a pítí, dotazoval se, odkud ho sem Pán Bůh přivedl i hovořil s ním o tom a onom.

Sedlák vyprávěl, že přichází od dolní Volhy, kdež byl na práci; mnozí pryč se tam usadili, byli k obci připsáni i rozděleno mezi ně po deseti desjatinách: výborná to půda, rozkoš hleděti na její žně! Sedlák jeden přišel tam chudý a nahý, jen s rukama holýma a nyní osil na padesát desjatin pšenice! Jen loni prodal za mnoho tisíc rublů pšenice!

Potěšen Pachom naslouchal. Pomyslel si:

„Co se tu v tísní lopotiti a zlobiti, může-li člověk dobře žíti? Prodám půdu i dvorec a za peníze stržené zakoupím se na dolní Volze a zařídím si pěkné hospodářství. Zde v naší obci malé je samý hněv a samá hádka. Seberu se a vydám se na cestu, bych na místě o všem se přesvědčil!“

A když léto bylo, přichystal se a vydal se na cestu do Samary po lodi po Volze a odtamtud pěšky čtyry tisíce verst. Přibyv na místo, shledal vše tak, jak mu bylo vyprávěno: dílce po deseti desjatinách jsou pro každou

duši určeny a rádi přijímají sedláci cizince do své obce; přinese-li ale některý peníze, může si k tomu půdy přikoupiti, co mu libo; tři ruble za desjatinu nejlepší půdy!

Když Pachom na to vše se vyptal, vrátil se na podzim domů; prodal se ziskem půdu svou, prodal dvorec i dobytek, vyčkal jara a odcestoval s rodinou svou do nové země.

IV.

Na místo s rodinou přibyv, usadil se Pachom ve veliké vsi a dal se do obce zanésti. Byl nyní přijat i rozděleno mu pro pět duší rodiny jeho mimo pastviny padesát desjatin různých rolí. Zařídil se a zakoupil dobytek. Jen půdy obdržené měl nyní dvakrát tolik co dříve — a jaká to půda úrodná! Všeho měl s důstatek a mohl držeti dobytek, cokoli chtěl!

Z počátku, dokud se ještě zařizoval, zdálo se mu vše výborné; když ale vžil se, bylo mu i na této půdě těsno. Brzy se mu zachtělo, jako jiní činí, pšenici oseti, ale půdy, hodící se pro pšenici, jest v onom kraji málo. Měkké půdy hojnost tu, hodí se ale jen pro žito a pšenice vyžaduje tvrdé půdy. Na tuto jest ale vždy čilá poptávka. Nestačí pro všechny. Z toho vznikají četné spory. Zámožní pšenku sami sejou a zadlužení přenechávají kupcům dobrou půdu místo platu. V prvním roku sil Pachom pšenici na půdě jemu přidělené; pšenice výborné se vydařila i zachtělo se mu, mítí více půdy pro ni. Zajel ke kupci jednomu a najal si od něho půdy na rok. Zeň byla výborná. Žel ale! pole ležela daleko od vsi, na patnáct verst musilo se obilí pozaté voziti. Vidí, pozoruje — kolemkol žijí ve dvorcích sedláci, kteří obchod vedou a bohatnou. O mnoho bylo by lépe, pomyslit si Pachom, kdybych místo nájmu půdu koupil a taktéž dvorce zakládal — to byl by zakrouhlený majetek v jedné ruce. I přemýšlel, jak by to zařídil, aby dobré půdy nakoupiti mohl.

Tu setkal se s jedním sedlákem, jenž, ač pět set desjatin měl, na mizinu se přivedl a svého statku lacino se zbaviti chtěl.

Shodli se brzy: Pachom měl zaplatiti patnáct set rublů, jednu polovičku ihned, druhou polovičku později.

V době té zavítal na Pachomův dvorec, aby tu koně své nakrmil, kupec jeden, jenž tudy cestoval. Pili spolu čaj a mluvili o tom a onom. Kupec vyprávěl, že přichází z daleka, z kraje Baškirův; tam nakoupil prý mnoho půdy: na pět tisíc desjatin a za to prý jen tisíc rublů zaplatil.

Pachom vyptával se. Kupec vše rád a dopodrobna sdělil.

„Třeba jou“, vyprávěl, „přízeň náčelníkův jejich získati. Rozdělil jsem mezi ně kaštany a koberce; na sto rublů mne to stálo; i čaje jsem jim rozdál a každého, komu se zachtělo, nechal jsem pálenky do syta se napíti. A tak dostal jsem desjatinu po dvaceti kopejkách — zde kupní list!“

Pachom vyptával se dále.

„Kraj ten“, líčil kupec dále, „neobešel bys do roka — vše to jest půda Baškirův. Lidé jsou tam nerozumní i obmezení: i zadarmo by skorem od nich člověk koupiti mohl!“

Pachom pomyslel si:

„Eh, což bych za tisíc svých rublů pět set desjatin kupoval a ještě se dluhem vázal, když za tytéž peníze mohu si zjednati lány přímo nedozírné?“

(Dokončení.)

D o m ů !

Snimek s velikého obrazu skutečnosti.

Nakreslil V r a t i s l a v .

(Pokračování.)

Maruška ovinula ruce své kolem šije otcovy a hlavu skrývající na jeho prsou, šeptala:

„Zaplakala jsem a odvětila mu, že sama v ničem nerozhoduji, že mu sice ze srdce přeji, ale aby si přišel v tyto dny k vám pro odpověď. Neodmítejte, tatíčku, mladého Novotného! Neodmítejte návrhu mého. Těch tisíc zlatých snad stačí na zapravení dluhu...“

Děvče, hodné děvče plakalo. Co stálo ji to as bojů, nežli osmělila si otci učiniti toto sdělení! Vděčná dcera překonala cudnou dívku milující... .

Starý otec přivinul dceru k prsům svým. Byl velmi pohnut. Brada se mu třásla rozechvěním, když pravil k dívce:

„Co mohu odpověděti? Mé dítě, domníval jsem se, že mladého Novotného nemáš ráda, a nyní vidím opak toho. Že bych však měl bráti věno tvé, Maruško má? Toho neučiním, nebo, co jsem ti zachoval? Dluhy... Ale ne-zoufej, jako já jsem doufati neustal! Bůh nás neopustí!“

Slzíc Maruška od otce odstoupila a domyvíš nádobí uložila je do poličky vedle kamen. Poněvadž se stmívalo, rozsvítila a stáhla na okna bělounek zástlonky. Co si chudáček při tom myslila! He, tatínek nepřijal její nabídky, a jak ráda by mu pomohla, ale on nechce... Což svolí-li, aby si mladého Novotného vzala? Až přijde František, poprosí jej, aby jí pomohl, aby se přimluvil u otce... Oh, bratr navracený, kteréhož příchod si na Panně přesvaté vyžádala, kterého tak vroucně miluje, neoslyší jí... Ale, dlouho nejde. — Teď hvízdá vlak, bývalý agent odejel, ale František nejde...

Otec díval se na hodiny. — Počal býti nepokojným...

„Přijde-li?“

Maruška odhrnula záclonku a podívala se na náves. Rychle však ji zatáhla. Začervenala se a zašeptala: „Již jdou.“

Toto množné číslo bylo Šolínovi divno.

„Kdo?“ tázal se Marušky.

„No, —“ dívka odpověděla.

V tom bylo klepáno na dveře...

„Dále“, zval Šolín.

Do světnice vstoupili dva mužové, otec se synem. Oba byli svátečně oblečení. Podle obleku nebyli právě nezámožní.

Maruška uchýlila se ke kamnům a růmnila se pivoňkou...

„Pozdrav vás Bůh, mistře Šolíne! Dej Pán Bůh dobrý večer vespolek!“

„Dejž to Pán Bůh, mistře Novotný, vítám vás“, starý Šolín vítal přichozí, i mladému podal ruku a vítal jej, což velmi vážl, zdravil-li stařec mladíka. „Posaďte se, posaďte“, zval.

„Děkujeme za pozvanou“, mistr Novotný odvětil. „Dříve však neusedneme, dokud záležitosti své nevyřídíme.“

„Bohu poručeno! mluďte“, Šolín řekl.

„Slyšel jsem, že se vrátil váš syn, mistře“, truhlář počal.

„Vrátil.“

„Na vždy-li?“

„Toho nevím, ale myslím, že zůstane.“ Šolín ani nyní nebyl tím jist.

„Pak by to šlo lehčeji, nežli jsem si myslil“, Novotný se spokojeně usmál. „Vy zajisté již víte, mistře, proč jsme přišli. Přišel jsem říci o Marušku pro Josefa. Nedal mi pokoje, musil jsem ještě teď ve svátečních šatech zůstatí a k vám takhle pozdě zavítati. —“

Syn jej zatahal za kabát netrpělivě.

„Nestyď se za to, Josefe“, mistr Novotný poklepal mladému na rameno. „Kdybych byl mlád, nečekal bych tak dlouho jako ty. Neslušno ovšem chvá-
liti mládež ve přítomnosti její, ale hříchem by bylo Marušky nepochváliti!
— Mistře, máte-li proti tomu spojení něco? Vyslovte se, nežli Hruška kle-
kání zazvoní, dokud ještě den, dokud mužové mluví!“

Šolín slyše tuto řeč a chválu dcery své, zaslzel, a po té řekl:

„Co bych proti tomu měl? Mníte-li to poctivě, děti se mají rády, a je-li
to vůle Boží, tu má ruka!“

Dvě ustaralé pravice tleskly v sebe.

Mladý Novotný zatím přitočil se k Marušce a přivedl ji, zdráhající se
k oběma otcům, aby jim požehnali...

Když oba otcové dětem svým požehnali, Novotní zasedli ke stolu. Tu
teprve hovor počal, jednaje o hmotné stránce předešlé smlouvy. Co Maruška
otci před chvílí řekla, bylo pravda. Mistr Novotný dával budoucí snaše své
„do hospodářství“ — jak řekl — tisíc zlatých, od ní ničeho nepožaduje leda,
aby láskou svou stáří jeho obveselovala, aby byla dobrou ženou Josefovou.
Chválil volbu synovu a řekl:

„Rovný k rovnému náleží.“ Oba jsou dětmi řemeslníků. Málo jim za-
necháme na penězích, ale čestné, poctivé jméno.“

„Pravdu jste řekl, mistře,“ Šolín potakal a obrátiv se k mladému tru-
hláři, pravil: „A ty, Josefe, nikdy nezapomeň, že svěřuji tobě Marušku svou,
neublížuj jí, buď jí ochranou! Odvedeš mi tu, která po matce mé i Anniče
zesnulé mi jest nejmilejší, a proto jsem řekl, neublížuj jí.“

Josef odvětil: „Není dobře, aby mladík ve společnosti starců se chválil,
ale abych uspokojil vás, můj budoucí otče, odvolávám se na svědectví vaše
a otcovo. Ublížil-li jsem komu?“

Oba otcové vážně zavrtěli hlavami.

Maruška zatím donesla od Malíka džbán piva a předložila hostům chléb
a sůl podle starodávného zvyku předků našich.

Zvonilo klekání.

Všichni povstali k modlitbě. Šolín jako nejstarší modlil se hlasitě „Anděl
Páně...“

Po té důvěrný hovor se mezi budoucími příbuznými rozpředl...

XVI.

Tou dobou mladý Šolín stanul na dvorci Horníkově. Zvonilo klekání,
a on smeknuv sepal ruce. Modlil se...

Psi zaštěkli, ale když veliký Hektor přičichl, poznal bývalého příznivce
Františka. I lsal se k němu...

Vrzla vrátka, psi po druhé zaštěkli. Příchozí byl mladý muž. Zpozorovav
Šolína zastavil se a smeknul též, ač dojista již se pomodlil, neboť nedělal
kříže, jen s udivením a s úctou pohlížel na Šolína. Ten zatím domodliv se,
pokryl hlavu.

„Dobrý večer, pane Šolíne,“ pozdravil příchozí a podával ruku.

Mladý Šolín děkoval a přistoupiv blíže prohlížel si příchozího. „Pan
učitel“, zvolal a začervenel se; díky tomu přítmi, že ho pan učitel Borovička
nepostřehl.

V rozpačitosti hladil hlavu Hektorovu. Pes cítě ruku Šolínovu vesele
zaštěkal...

V té se otevřely dvěře domu Horníkova a na prahu, proudem světla
z kuchyně jsouc ozářena, objevila se hezounká dcera starostova, Anežka.
Náhly pohled ze světla do tmy na chvílku ji oslepil...

„František tu jest“, dívka zašeptala. Za ní viděli oba mužové starší
hospodyní, Anežčinn matku. „Tak štěkával Hektor, když přišel si k nám
František brát. Mamiuko, slyšela-li jste Hektora? Hektore!“

Pes k ní přiskočil a lízal jí ruce.

Za ním ze tmy vynořily se postavy dvou mladých mužův. Oba pozdravili.

Dívka se zarděním ustoupila a schovávala se za matkou. Ó ano, nemýlila se. Byl tu František . . . Pamatuje-li? Odpoledne na ni se usmál, a teď přišel. Snad tedy přece pamatuje . . .

Horníková přivítala oba hosty. František jí ruku políbil, tu ruku, která jej hladívala a leckdy mu dala lívanec nebo buchtíčku do zlata pečenou. Paní starostová bránila tomu, ale vidouc pěkný obličej mladého Šolína a v lících tentýž úsměv, který mu druhdy v dětství kolem úst hrával, vzala jej za ruku a vedla jej do světnice. Anežka pana učitele pobídla, aby vešel. Po boku dívčině vkročil do světnice.

Paní starostová ohlédla se ještě na dceru a řekla: „Měla's pravdu, František přišel.“

Ve světnici u stolu, zády ku dveřím, seděl starosta. Vedle něho seděla sestřička Anežčina a něco otci diktovala. Když vkročili hosté do světnice, Horník povstal a obrátil se k nim.

„Áá, hleďme“, pravil, usmívaje se, „mládí dalo si u mne dostaveníčko. Vítám vás, pánové!“ Podával oběma ruce.

„Dobry večer, pane starosto“, pan učitel pozdravil.

Mladý Šolín tiskl starostovu pravici. Divné pocity střídaly se v něm. Před hodinou hladký a uštěpačný ve víře, a nyní najednou postižen byl od učitele při modlitbě. Tak rychlá změna! Co si o něm pomyslí Borovička? Je-li to slabost? Musil si odpověděti záporně . . . Proto vřele stiskl ruku starostovu.

„Pánové, posadte se a po té pohovoříme si“, zval hosty.

Anežka podávala jim židle. Když podala mladému Šolínovi židli, zaměnila se v hezounkých tvářích. Teď zví, nezapomněl-li, dle toho, jak poděkuje.

Mladý Šolín uklonil se jí dvorně a řekl: „Děkuji vám, slečno!“

— Zapomněl . . . Byl by řekl: Děkuji ti! S těžší potlačila slzu, a zašeptnuvši: „Prosím“, vyšla do kuchyně. Matka si toho všimla, ale ničeho nedala na sobě znáti.

Pan učitel přinesl noviny slíbené a rozloživ je před Horníka, ukázal mu na úvodní článek o stávce a sjezdu dělníků prvého května a rozhovořil se o tom.

„Smutné to je, pane starosto, smutné“, pravil na konec.

„Ba, pravdu máte, pane učiteli“, přisvědčil starosta. „Nedocílili ničeho, leda že dokázali možnost velikého spojení dělnického.“

„Prvního máje sešlo se dělnictvo české v Praze. My ode dávna přijímáme náhledy sousedův svých, ač víme, že zřídka kdy nám to jest s prospěchem. Lépe by bylo, kdyby lid náš uvědomil si, že víra svatá jedinou jest spásou jeho. Pak by lépe staral se o svůj prospěch a nenaslouchal by cizím písním bouřlivým . . .“, pan učitel podotknul.

Mladý Šolín při této řeči vzal svůj podíl. Co on si přinesl z ciziny?

„Tak jest, pane učiteli“, dotvrdil pan starosta. „Lépe by bylo, kdyby každý věrně stál na své postati a v oboru svém pracoval, netouže po nemožnostech. Takých mužů třeba jest nám zvláště na sněmě zemském i v říšské radě! Na přesrok jsou volby na sněm. Kéž by vysláni byli do Prahy mužové víry, slova i činu! Naše obec, pánové, bude voliti jen toho, který jest katolíkem a Čechem ryzím, rozumným, blaha našeho pamětlivým. A kdyby osamocena byla, nebo kdyby snad kandidát katolický ani se nepředstavil, nelekáme se toho a neustupujeme. Přijdou doby — a Pán Bůh nám jich dá se dočekať — přijdou doby, kdy takové muže voliti bude celý národ . . .“

„Dej Bůh, aby brzo již se časy ty přiblížily“, Horníková vroucně si přála, ruce v klíně spínajíc.

„Boje nás to ovšem bude státi, ale těch se nelekáme“, dodal pan učitel.

„Dříve jest třeba, aby přesvědčení pravé proniklo hruď i rozum každého

muže českého, aby tak povstal šik spořádaný proti nynějšímu proudu nepříznivému. My Bylinští seshlíli jsme dnes opět o jednoho bojovníka, pana Šolína. —“

Mladý Šolín se začervenál. Což, kdyby tak jej pan učitel zlehčoval, z něho smích si tropil? Pohlédl mu do očí a tu poznal, že ta duše pöctívá toho schopna není.

„Ano, pane starosto,“ obrátil se mluvčí k Horníkovi, „kdo po dlouhém pobytu v cizině a to ve Vídni dovede se ještě modliti, ten věří v Boha, ten jest našinec!“

Tohoto závěrku se ovšem Šolínův syn nenadál.

„Mnohému ještě bude se mi učiti“, řekl po chvílce.

„O ne, učiti, pane Šolíne, jenom v paměti obnovovati“, opravil jej učitel Borovička. „Zůstanete-li v Bylině, pomůžete nám.“

„Zůstanu, pánové, zůstanu na vždy! Bude mi mnoho činiti, abych nepřítomnost svou osmiletou nějak uhradil. Jsem tím povinen vám, svému otci, i Bohu svému“, slavnostně pověděl.

Horník při jeho slovech vzpomněl si starého Šolína, jak v největší starosti o pomoc všekerou spásu od dluhů od syna očekával. Usmál se, snad přece naděje Šolínova se splnila. A skutečně, mladý povstal a přiblíživ se k starostovi šeptal mu do ucha: „Prosím, pane starosto, na slovíčko!“

„Prosím“, odvětil Horník. „Vejděme do přístěnku.“

„Promiňte, pane učiteli“, Šolín u Borovičky se omlouval.

Vstoupil do malého pokojíka vedle světnice, kde starosta věci úřední ukládal, Horník svíčku rozsvítil.

„Čeho si přejete, pane Šolíne?“ tázal se.

František vyňal toboleku a list, který před odchodem agentovým doma napsal, vysázel na stůl šest stových bankovek, osm desítek a 54 krejčary, a prosil, aby starosta na list se podepsal, že peníze přijal, a aby vše zítra do Liberce odeslal.

Horník nyní viděl, že se nemýlil starý Šolín v synovi. Ovšem že netušil, co mezi tím se stalo v domě Šolínově, co předcházelo tomuto zaplacení. Proto pochválil mladého Šolína a řekl:

„Ó by každý otec takového syna měl! — Z vašich slov, Františku, — promiňte mi tento důvěrný název — bylo znáti, že jste chtěl odejít zase. Nečítejte toho, ale splňte, co jste slíbil, že zůstanete.“

„Pane starosto, pravdu jste měl, že jsem chtěl odejít, ale zůstanu v Bylině, v kruhu vašem . . .“, tu se zastavil a po chvílce dořekl: „usadím se tu. Mám do začátku, a Bůh-li mi požehná, i tu dodělám se štěstí a spokojenosti, které jsem marně u Rothberga hledal, pak teprve . . .“

„Pak teprve,“ přerušil jej Horník a otevřev dvéře do světnice uvedl Šolína do společnosti, „pak teprve dáme mu naši Anežku, viď, ženuško má?“

Udiveně a přece radostně pohnuta paní starostová řekla: „Dáme, dáme Františkovi Anežku!“

(Pokrač.)

Obsah „Obrany víry“:

Výroky svatého Petra. (K.) — O mši svaté. (Dle Bened. Stim. podává Vincenc Bosáček. (Pokračování.) — Miliontý — dvoumiliontý a — humanita! Zábavná charakterní historie ze zápisků J. V. Višňovského. (Pokračování.) — Jak mnohdy na oko nepatrných okolností používá Duch svatý ku obrácení hříšníkův. — Kolik země potřebuje člověk? Napsal Lev Tolstoj. Přeložil L. K. Čenský. — Domů! Snímek s velikého obrazu skutečnosti. (Nakreslil Vratislav. Pokračování.)

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovni ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendář“ příplácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

O m š i s v a t é.

Dle Bened. Stim. podává Vincenc Bosáček. (Pokračování.)

Obětování.

Chléb a víno v oběť přineseno. Oběť, kterouž Kristus, náš nejvyšší kněz podle řádu Melchisedekova brzičko svatosvatým proměněním vykoná, jest již připravena.

Sluší, aby nejen Kristus ten pravý kněz, pak kněz viditelně jej zastupující, ale i lid, zvláště lid přítomný, jenž jest v jistém slova smyslu též knězem, obětníkem — spojili se s tou obětí, neboť tehdy oběť Bohu milá, pakli obětující mysl, srdce, duši vnese na dar obětní.

Proto kněz, aby jak za sebe, tak za lid, toto odevzdání se v oběť Bohu ztlumočil, modlí se hluboce nakloněn: „V duchu poníženosti a se srdcem skroušeným nechat se zalíbíme Tobě, o Pane, a oběť naše staniž se dnes před Tváří Tvou dobrolíbeznou Pane a Bože náš!“

Abychom této modlitbě porozuměli a tak při mši sv. v pravém duchu se modlili, musíme znáti její původ. V 3 kap. proroka Daniele čteme:

1. Král Nabuchodonosor udělal sochu zlatou, zvýší loktů šedesáte, zšíří loktů šest a postavil ji na poli Důra krajiny babylonské.

2. Tedy poslal Nabuchodonosor král, aby shromáždili knížata, úředníky, a soudce, vůdce, a vladaře, a správce, a všechna knížata krajín, aby se sešli ku posvěcování sochy, jíž byl postavil Nabuchodonosor král.

3. Tehdy shromáždili se knížata, úředníci a soudcové, vůdcové, a vladaři, a přední, kteříž v moci postaveni byli, a všechna knížata krajín, aby se sešli ku posvěcování sochy, jíž postavil Nabuchodonosor král; i stáli před sochou, kterouž postavil Nabuchodonosor král:

4. a biřic volal ze (vš) síly: Vám se praví lidem, pokolením, a jazykům:

5. V tu hodinu, v kterouž uslyšíte zvuk trouby, a píšťaly, a citary, hudebného nástroje tréhraného, a harfy, a symfonie, i všelijaké hudby, padnouce klanějte se soše zlaté, kterouž postavil Nabuchodonosor král.

6. A pakliby kdo nepadl a neklaněl se, té hodiny uvržen bude do peci ohně hořícího.

7. A protož hned, jakž uslyšeli všickni lidé zvuk trouby, píšťaly, a citary, hudebného nástroje tréhraného, a harfy, a symfonie, i všelijaké hudby: padše

všickni lidé, pokolení, a jazykové, klaněli se soše zlaté, již byl postavil Nabuchodonosor král.

8. A hned téhož času přistoupivše muži chaldejští žalovali na Židy :

9. a řekli Nabuchodonosorovi králi: Králi na věky buď živ!

10. Ty králi vydals ustanovení, aby každý člověk, kterýžby slyšel zvuk trouby, píšťaly, a citary, hudebného nástroje tréhraného, a harfy, a symfonie, i všelijaké hudby, padl, a klaněl se soše zlaté:

11. a kdožby nepadl a neklaněl se, aby uvržen byl do peci ohně hořícího.

12. Jsou tedy muži Židé, kteréž jsi ustanovil nad věcmi krajiny baby-lonské, Sidrach, Misach, a Abdenago: muži tito, králi, potupili ustanovení tvé: bohů tvých nectí, a soše zlaté, již jsi postavil, neklanějí se.

13. Tehdy Nabuchodonosor v prchlivosti a v hněvu rozkázal, aby přivedeni byli Sidrach, Misach a Abdenago; kteříž i hned přivedeni jsou před krále.

14. A propověděv Nabuchodonosor král, řekl jim: V pravdě-li Sidrachu, Misachu, a Abdenago, bohů mých nectíte, a soše zlaté, již jsem postavil se neklaníte?

15. Protož nyní jste-liž hotovi, kteroukoli hodinu uslyšel byste zvuk trouby, píšťaly, citary, hubebného nástroje tréhraného, a harfy, a symfonie, i všelijaké hudby, padnětež, a klanějte se soše, kterou jsem učinil: pakli nebudete se klaněti, té hodiny uvržení budete do peci ohně hořícího: a který jest ten Bůh, jenž by vás vytrhl z ruky mé?

16. Odpověděvše Sidrach, Misach, a Abdenago, řekli králi Nabuchodonosorovi: Není nám potřebí o té věci odpověditi tobě.

17. Nebo hle Bůh náš, kteréhož ctíme, může vytrhnouti nás z peci ohně hořícího, a z rukou tvých, ó králi, vysvoboditi.

18. Pakli nebude chtíti, známo buď tobě, králi, že bohů tvých nectíme, a soše zlaté, kterou jsi postavil, se neklaníme.

19. Tehdy Nabuchodonosor naplněn jest prchlivostí, a obličej tváří jeho se proměnil proti Sidrachovi, Misachovi a Abdenagovi, a rozkázal, aby roz-pálena byla pec sedmkrát více než obyčej měli ji rozpalovati.

20. A mužům nejsilnějším z vojska svého rozkázal, aby svížíce nohy Sidrachovi, Misachovi a Abdenagovi, uvrhli je do peci ohně hořícího.

21. A i hned muži oni svázáni jsouce, v spodcích svých, a v čepicích, a v obuvi, i v šatech, uvrženi jsou do prostřed peci ohně hořícího; — — I procházeli se u prostřed plamene chváílce Boha a dobrořečícce Pánu, modlili se: — — —

37. Aj, Pane, zmenšeni jsme více než všickni (jiní) národové, a poníženi jsme ve vsí zemi dnes pro hříchy naše.

38. A není tohoto času knížete, ani vůdce, ani proroka, ani oběti zá-palné, ani posvátné oběti, ani obětování, ani vonného zápalu, ani místa (k obě-tování) prvotin před tebou,

39. abychom mohli naléztí milosrdenství tvé: ale v mysli skroušené, a v duchu poníženosti buďmež přijati.

40. Jako v zápalné oběti skopců, a býků, a jako v tisících beranů tuč-ných: tak buď obět naše před obličejem tvým dnes, aby se lí-bila tobě: neboť není zahanbení doufajícím v tebe.

41. A nyní následujeme tebe celým srdcem, a bojíme se tebe, a hledáme tváří tvé.

42. Nezahanbujž nás: ale učíň s námi podle dobrotivosti své, a podle množství milosrdenství svého.

43. A vytrhni nás předivnými skutky svými, a dej slávu jménu svému, Pane:

44. a nechť jsou zahanbeni všickni, kteříž ukazují služebníkům tvým zlé věci, nechť jsou zahanbeni vsí mocí tvou, a síla jejich potřína buď:

45. a ať vědí, že ty jsi Pán Bůh sám, a slavný po (všem) okrásku země.

Tak se modlili tři mládenci v peci ohnivé. Tři mládence vidáme vyobrazeny často v katakombách, oněch tajných shromaždištích prvňích křesťanův za času pronásledování: zajisté že jim známa byla tato modlitba jejich, v které hledali a našli pramen útěchy a srdnatosti, vždyť často postavení křesťanů nelišilo se od dob Nabuchodonosora krále.

Stejně jako tři mládenci se stejnou myslí ubírali se první křesťané k mukám a na smrt, a stejně s nimi máme i my poddati se nekrvavému mučennictví, jež nám pro věc křesťansko-katolickou podstoupiti jest.

Ano čím více duch náš jest zkormoucen při mši sv., tím více se stává Bohu obět naše líbeznější: Obět Bohu příjemná duch zkormoucený; srdcem skroušeným a pokorným, Bože, nepohrdneš. (Žalm 50, 19.)

Dar, jež Bohu podáváme, stane se teprv tehdy pravou obětí, přiložíme-li sebe samy (ovšem jen duchovně) k tomu daru. Neboť ne usmrčení zvířete, ne zničení obětního podaru jest to, co se Bohu líbí, nýbrž to duchovní odumírání lhostí naplněného srdce jest to, co Boha usmíruje.

Takové, žalem lásky a lhostí proniknuté srdce, to jest pravou náladou, s jakou k oltáři přistupovati máme; a které náš život stále provázeti má.

Kéž náš celý život jest takovým sladkobolným offertoriem. (Řím. 12, 1.)

Obětujmež tedy nejprve své tělo; neboť tělo nenáleží nám, nýbrž Bohu, jenž si v něm bydleti žádá. (I. Kor. 3.)

„Nevíte-liž, že chrám Boží jste, a že Duch svatý přebývá ve vás? — nebo chrám Boží jest svatý, který jste vy.“

Obětujmež srdce svá, neboť to jest, jež si Bůh ze všech údů těla vyžádal pro sebe a jež nikde jinde neodpočine, než v Bohu svém Spasiteli.

Obětujmež Jemu své záležitosti, svá trápení a soužení, naše pak slzy a žaly, pohrouženy v kalichu, jež kněz obětuje, spolu s krví Spasitelovou posvěcení dojdou.

Tak staneme se ověncenou obětí před tváří Boží, neposkvrněnou hostií, již Otec nebeský vyzdvihne z prachu země, ze slzavého toho údolí a promění v ráj radostí věčných.

Po obětování sama sebe a lidu přítomného vztýčí se kněz vzhůru, očima i rukama slavně k nebi pozdviženým, a zvolá:

„Přiď, Posvětiteli, všemohoucí, věčný Bože a po + žehnej tuto obět, Tvému svatému jménu připravenou!“

V těchto slovech obsažena prosba, by oheň Ducha sv. s nebe sestoupil a ztrávil chléb a víno tím způsobem, že je v tělo a krev Kristovu promění, neboť tak jako tělo Kristovo způsobeno zastíněním Ducha svatého v lůně Marie Panny, tak působením Ducha sv. se stává, že se chléb v tělo a víno v krev Ježíše Krista promění.

Ó jak krásné: Bohu Otci obětuje se Syn mocí Ducha svatého.

Toto tajemství vyjadřuje přeutěšeně sv. Jan z Damašku: „Jak se mi to stane? táže nejsv. Maria Panna, vždyť žádného muže nepoznávám?“

Duch sv. — praví archanděl — sestoupí v tě, a moc nejvyššího zastíní tebe.“ —

A nyní se tážeš ty: jak se stane z chleba tělo, z vína krev Kristova?

A já ti odpovídám: Duch sv. sestoupí na ty dary a působí, co všecku řeč a pojem přesahuje.“

Duch sv. jest tedy ten neviditelně působící konsekrator (proměnitel). On jest to, jenž nad obětními dary: chlebem a vínem se vznáší, aby proměnou těchto darův v tělo a krev Kristovu osvěcení, očištění, posvěcení vykoupným zjednal; ano tak se vznáší — jako kdysi na počátku „Duch Boží vznášel se nad vodami.“ (Pokračování.)

Miliontý — dvoumiliontý a — humanita!

Zábavně karakterní historie ze zápisů J. V. Višňovského.

(Dokončení.)

Občan Štourálek: „Vincentinum má již během několika let 6 postelí, 3 jsou obsazeny, 3 prázdné, mohli tam také tyto ubožáky přijmouti, trochu toho jídla pro ně by se již zaopatřilo — či máme psáti do Kahýry, aby nám podobné chudáky z milosrdenství zaopatřili? Klobásovské náhledy snad v Čechách nebude mít každý?“

Občan Bystrý: „Nezbývá jiná pomoc, má-li se učiniti začátek pro dům Milosrdenství, aby nebyl ustavičně „popelkou“, musíme získati pro tuto myšlenku vysoce postavenou osobnost, která by zanesla do červené sběrací knihy větší obnos, ostatní půjde samo. Mimo upsané obnosy získáme po různu rozličné odkazy, příspěvky od špořitelů, záložen, bankovních podniků, od hostinských a uzenářů, kteří na výstavě zbohatli, od lidí, kteří si to rozmyslí, za 60 zl. lítati v balonech a surážeti na Loretě všechny komíny atd. atd. Ředitelství zařídí se dle návrhu našeho přítele Moudrého, a heslo naše bude: „Beřme sobě příklad od včeliček!“ S výstavou není možno nic podniknouti, an výstavní výbor zařídil již Svato-Václavskou sbírku ve prospěch Matice školské a tím by se sbírky roztříštily.“

Občan Rázný: „Myšlenka pana Moudrého našla přece úrodné pole, nebýti jeho, byl by slavný výkonný výbor výstavní nepřišel na to, postavit velkou kasu před fontainou pro Matici — Humanita obdrží přece svoji hřivnu — ovšem dům Milosrdenství tím utrpěl, na německé obecenstvo asi málo bude přispívati.“

Občan Štourálek: „Navštívili jste pánové výstavu psů? U srdce mě zabořelo, když jsem spatřil osobnosti, které jsme zvali k návštěvě naší tržnice, žádný se z nich nedostavil, ale ty amidory navštívili do jednoho! Amidori byly v Jirřkové vidění! Uvázání po celé dni, štěkali a vyli, až jsme je na Vinohradech slyšeli. Prosim vás, pánové, tolik tisíc lidí když je obdivuje — to není maličkost, to aby pes vydržel! Časopisy (Praha) budou přinášeti, jak oznámili, biografii vynikajících psů, tak daleko jsme to již přivedli!“

Otec chudých Moudrý: „Musíme již schůzi ukončiti; přemýšlejte, pánové, do budoucnosti o naší záležitosti — mnoho lidí mnoho ví!“

Občan Štourálek: „Abych nezapomněl! Návštěva miliontého vyžádala sobě přece dva lidské životy, zdaliž jest vám to známo?“

Celé shromáždění: „Ale jděte! Snad je v tlačenici neumačkali? V novinách jsme se ničehož nedočtli!“

Občan Štourálek: „Jest to velice zajímavé. V den miliontého navštívil jsem též výstavu. Předě mnou krácel advokát Jedlík. Zastupoval mě též krátký čas, když jsem však pozoroval, že bych já i moje manželka s dětmi museli choditi po žebrotě, vypověděl jsem mu plnou moc. Zajímalo mě to, jak ten člověk žije. V palmárním účtě u solidního advokáta položku za 2 zl. počítá každému za 50 zl. Odebral se k Pecoldovi o jedenácté hodině dopolední, kdež usedl. Poručil si želví polévku. Vytáhnu notes a znamenám si jídla, která bude jísti. A víte, co snědl a vypil od 11 hodin dopoledne až do 9 hodin večer? Bych po tak dlouhou dobu nemusel v restauraci seděti, odevzdal jsem svým přátelům notes, by vše pilně zanášeli dále. Zde vizte: Želví polévka, losos, pstruhy, strasburská paštýka z husích jater, zvláštní beefsteak na rošti, perličky na způsob bažanta, srnčí kýta se špičkami chřestu, smažené kuře se zeleným hráškem, mořský jazyk smažený s omáčkou maršálskou, štika pečená na sardeli, kuřítatýrka s madeirou, jemné ragout v mušlích, medvědí pracky s bruselskou kapustou, mísu smažených žabích stehýnek s omáčkou holandskou, kuře alà kardinál s omáčkou s ragout zadělávané,

srnčí poledvice s madeirou a tetřeví stehýnka se žampiony. Mnoho-li snědl k snídání v pavilonu u Krásky, to nevím! K tomu vypil: 26 pilsenských, 4 láhve jemného bordó, 3 láhve šampaňského, 2 šálky čaje, oranžový dort s arakem a 10 skleniček koňaků! Účet obnášel 64 zl. 75 krejcarů, číšník se však přepočítal o 10 krejcarů v jeho neprospěch, což jej tak rozčílilo, že klesl bez vlády k zemi. Ihned jej odnesli do ochranné stanice, kdež se již nalezal domácí pán několika domů pan Bořivoj Pařidlo též na polo mrtve. Celý den jedl a pil, až se svalil ze stolice. — Tělo lidské není zhotoveno z podešvice!“

Občan Zvědavý: „A což tomu řekli lékaři?“

Občan Štourálek: „Třeli je rýzovými ostrými kartáči, by se jim krev rozproudila, polévali ledovou vodou, vše marné, k životu je více nepřivedli — ranila je mrtvice! Přítomný jeden inženýr dodal: Každý přetopený kotel musí prasknout!“

Otec chudých: „Mnoho-li věnovali zesnulí za svého živobytí humanitě a co jí odkázali?“

Občan Štourálek: „Humanitě? Nic! Ti nežili pro vyšší ideu. Dr. Jedlík každého odbyl, „z principu prý nic nedává“, mnoho-li večer utratil a v kartách prohrál, odstonal druhý den jeho první klient, který mu do rukou padl, ráno vychvaloval a zbožňoval ve veřejných schůzích Husův charakter, dopoledne připravil chudou děvečku o poslední groš, sám se dle charakteru Husa neřídil, dřel vše bez nože, kolik statků na venkově v exekuci prodal, tisíce lidí ožebračil, kletba ubohých obětí jeho jej všude provázela, u soudu však při obhajování prohnávaného darebáka, když mu řádně zaplatil, proléval krokodylí slze, zanechal zde jmění aspoň 300.000 zl., avšak žádný charakter. Byl to vůbec vřed lidské společnosti a kapse svých spulubních velice nebezpečný člověk, rozumný a opatrný občan se mu vyhýbal. Nejhorším dravcem na světě jest člověk postrádající cit a charakter!“

Občan Zvědavý: „A což občan Pařidlo?“

Občan Štourálek: „To byl trubec v oulu lidské společnosti, kolik velkých sudů by se muselo nechat zhotoviti dle vystavěného vzoru, aby se tam všechno pivo, které za svého živobytí vypil, vešlo? Každý den měl rozštípati několik sáhů dříví, on však nic nepracoval, žil od kapitálu; pěstování politiky po hospodách byl jeho sport, časopisu „Bombastika“ dělal reklamu. Když v Petrohradě některý ministr kýchnul a on se to nedověděl, stonal. Dopoledne k snídání polykal guláš a zároveň telegramy z novin. Krejcar nikomu nedal, žil pro žaludek a dle jeho tvrzení pro — vlast, jak si ji totiž chudák v duchu představoval. Jak žil, tak skončil. Jaké ponětí mají v cizině o Humanitě, vizte tuto lokálku: „Štědrý odkaz. Nedávno zemřelý milionář petrohradský, kníže N. B. Jusupor, odkázal ve své závěti značné sumy k dobročinným účelům. Tak na př. ustanovil 10.000 rublů na podělenou nejchudším obyvatelům petrohradským, dále 60.000 rublů na stipendium na universitě petrohradské, kdež studoval, 20.000 rublů petrohradskému ústavu hluchoněmých atd. Svým bývalým sedlákům prominul veškeré dosud nezaplacené dluhy v sumě 300.000 rublů. Knížecí titul a rodinné jméno knížete přejdou na jeho zetě, známého diplomata hraběte Sumarokova-Elstona.“

Občan Řízný: „Že však peníze světem vládnou, jsou dokladem také tyto dvě lokálky v časopise „Bombastika“ uveřejněné: Náhlé úmrtí. Včerejšího dne ztratili jsme opět ze svého kruhu dva vynikající vlastence. Již po několik dnů churavěl na slovo vzatý právník, rozhodný, obětavý, svobodomyslný a uvědomělý vlastenec ryzého charakteru pan JUDr. Jedlík, pročež ze svého bytu nevycházel. Lékař nařídil úplný klid a zachování diety. Vzdor tomu zesnul tento lidumil ochrnutím srdce po deváté hodině večer. Slavný pohřeb zesnulého odbývá se v pátek na olšanský hřbitov a nejlepším důkazem, jak byl oblíben, bude doprovázení téhož k hrobu za ohromného účastenství všech tříd občanstva. — Pana Bořivoje Pařidlo, muže nad míru vzdělaného, v nejlepších letech (u věku 36 let), ranila náhle mrtvice. Byl náruživým

cestovatelem a jen předčasná smrt zavinila, že neodkázal větší obnosy humanním účelům, an byl velice dobrého srdce, upřímný vlastenec, členem mnoha vlasteneckých spolků, předsedou klubu faifkářského atd.“

Občan Štourálek: „I aby husa kopla tyhle novináře, za velké parte v novinách co všechno napíšou, jim papír všechno snese!“

Občan Moudrý. „Pst! ticho, ať to žádný z nich neslyší, budeme je potřebovat pro reklamu domu Milosrdenství!“

Tím schůze skončena.

D o m ů !

Snimek s velikého obrazu skutečnosti.

Nakreslil V r a t i s l a v .

(Dokončení.)

Mladý Šolín překvapen jsa radostně, pospíšil k starostové a klesnuv u ní na kolena chopil její ruce a líbal je.

„Mně tolik štěstí dnes se dostalo, a vy, matko má, jste je korunovala. Ó ano, Anežka, družka dětství mého bude i družkou žití mého. Teď vím již úplně, co mne volalo z Vídně domů. Vzpomínka na světlovlasé dítě čarouvnou mocí vábila mne do Byliny. A což Anežka, pamatovala-li?“

„Na tebe, Františku, vzpomínala a často myslila, že's ty na ni zapomněl. O tobě byla řeč její. Dnes přišla z pouti a řekla mi s pláčem: František přišel! A čekala, že přijdeš ještě dnes, a ty's přišel a miluješ ji.“ Při tom hladila vlasy mladého muže.

Udivené a přece s úctami pohlížel na ten výjev pan učitel. Přál ze srdce mladému Šolínovi toho štěstí, věda, že to bude mu ještě více na prospěch, že úplně zapomene bývalých zásad svých . . .

Horník zatím vyšel do kuchyně a přivedl Anežku zdráhající se, ale bylo znáti, že odpor její jest touhou přemoženu býti.

„Tu ji vedu“, řekl.

Mladý Šolín povstal a podal ruku bývalé spolužačce své. Oba se rŭmĕnili a rozpačitĕ usmívali.

„Nuže, přivítejte se řádnou hubičkou“, pobídl Horník. Musil však sám přichýliti hlavy jejich k sobĕ, aby se políbili. Jen že se rty jejich sebe dotkly . . .

Bylo to směšné na pohled, ale co do obsahu velmi, velmi vážné.

Ještě chvíli hovořili, ale nastal čas, aby se rozešli. Blížila se devátá.

Rozloučiv se s Hornikovými a ujistiv je častou návštěvou, Šolín vyšel ze světnice s panem učitelem. Doprovázeli jej všickni. Anežka podala mu ruku na rozloučenou. „Dobrou noc“, zašeptla.

„Dobrou noc, Anežko,“ podĕkoval Šolín a usmál se.

V té k němu přitulil se Hektor, který po osmi letech jej poznal a doprovodil jej až ku vrátkům. Ještě jednou se Solín obrátil a prosil starostu, aby nezapomněl zítra vykonati, zač jej byl žádal . . . Ještě jednou přál s panem učitelem starostovŭm „dobrou noc“ a vyšel na náves.

Na rohu starostova statku s ním se rozloučil.

„Budeme přátely“, řekl pan učitel.

„Do smrti“, odvětil Šolín. „Provázej vás Bůh.“

„Dobrou noc!“ —

Rozešli se. Pan učitel ke škole a Šolín k domovu . . .

XVII.

Když přicházel k domovu, slyšel ze dvora jejich hlasy. Tedy přece někdo u nich byl. Viděl před chvílí stíny na zásloně a teď slyší hlasy. Ó ano, někdo tam jest, ale kdo? — Hlasy jsou radostné, slyší i Maruščin smích a otcovo vřelé pozvání:

„Budeme se těšiti, že nás zase brzo navštívíte. Děti, rozlučte se! Noc již přikvapila!“

„Na krátko jen, děti, na krátko.“ Slyšel ještě jiný hlas starého muže. „Zítřa dovolíme vám, Maruško i Josefe, abyste spolu šli do chrámu Páně. Tam se za nás pomodlíte! A vy, mistře, Františka pozdravujte a zeptejte se ho, co on o tom smýšlí!“

„Je-li tím Františkem, jakým byl, když v chlapectví svém jsme spolu hráli, pak bude souhlasiti. Snad nezapomněl na Josefa truhlářova.“ — —

Jak? pomyslí si mladý Šolín, Josef truhlářův? tož tam jest také jeho otec, starý Novotný. A ten napomíná děti, Marušku i Josefa, aby spolu se rozloučili, dovoluje jim, aby zítřa spolu šli do chrámu Páně, ptá se, souhlasí-li s tím syn Šolínův — — Teď chápe vše. . . I vkročí na dvorek a přistoupí k mladému Novotnému a objímaje jej, dí: „Josefe, že bych zapomněl na tebe? Ó ne, a zvláště teď! Že bych nesouhlasil s tím, že Marušku chceš? Tu ruka má, pane Novotný“, i vyvíjí se z obětí Josefova a podává pravici otci jeho, „tu ruka má, že chci tu zůstatí a že přeji tomu, abychom spříznili se tímto sňatkem!“

Překvapení byli všickni příchodem jeho. Jak různé a přece mile působila na ně slova jeho. Sestra vděčně pohlížela na výjev ten a zaradovala se, že přišel a že tu zůstane. . . A hle, milým jest i starému Novotnému, vždyť jej objímá, přisvědčuje slovům jeho: „Ano, budeme přibuznými!“

A otec její na to dí: „Ne tedy jen děti ale my všichni zítřa půjdeme do chrámu Páně děkovat za dnešní den a prosit za další pomoc Boží!“

„Nyní však třeba jest se rozejítí,“ připomenul truhlář, „ponocný již odtrubuje desátou. Starým údům třeba odpočinku.“

„Pravda, mistře“, přisvědčil mistr krejčí. „Také já jsem zemdlen, mládí ovšem i noc by nastavilo, ale i tu jest vše s mírou. Buďte zdraví oba! Děkuji vám za návštěvu, bude na mně, abych odplatil.“ Podávaje ruce oběma, přál jim „dobrou noc!“

Mladý srdečně rozloučil se s Josefem i s otcem jeho a doprovodil je přede vrátka.

Maruška zůstala pozadu, aby milovanému hochovi ruku stiskla. Chtěl ji políbíti, ale vymkla se mu a celá uzardělá prchla za otcem i za bratrem. . .

Vešla právě, když František podával otci nějaký list. „Zde, tatínku, platím svůj dluh,“ řekl.

Otec nahlédl do listu. Počaly se mu dělati mžítka před očima, několi-krát podíval se do listu, nevěří, že by pravda bylo; ale musí tomu býti tak, vždyť jsou tam podpisy: starostův a Františka jako zástupce liberecké firmy Rothbergovy.

„Tedy i tento kámen svalil se se srdce mého. Teď již vím, proč jsem v tebe kladl takovou naději, když mi bylo nejhůře. Za vše budiž Pán Bůh pochválen!“

To slyšíc, Maruška chápe, co bratr velikého nyní učinil. I padá oběma v objetí, líbá je. . . Děkuje oběma, pláče i směje se. „Budeš-li tedy doma Františku? Věděla jsem, že Panna Maria neoslyší proseb mých, ale nade vše očekávání hojné pozehnání nám vyprosila. Čeho jsem netušila, stalo se! Mně štěstí veliké dnes překvapilo. Nyní ovšem tatíček mé pomoci nepotřebuje, půjdu z domova, ale jako bych nešla. . . Jste tu oba, u vás bude mysl má; neboť vy po Panně přesvaté jste zakladateli štěstí mého! A ty od tatíčka neodejdeš, Františku, se mnou mu posloužíš!“

„Když ty odcházíš, nesmím já opustiti tatínka. Vrátil jsem se domů a doma zůstanu!“ tichounce pravil František. „Ale sám nestačil bych tomu! Družka tvá, Maruško, Hornškova Anežka, rodiči svými mně dnes darovaná, mnou od dětství milovaná, bude družkou celého žití mého!“

Zarděl se při tomto vyznání, ale růměnc ten slušel mu velice.

Starý otec sepal ruce a vzdychl:

„Bože můj, přílišné štěstí snesl jsi do domu našeho! Z plna srdce děkujeme Tobě!“

„Amen!“ odvětily děti.

Nesmírné napjetí citův unavilo všechny tři. Čas pokročil. František připomenul otci, aby již na lůžko se odebral.

„Seslábl byste ještě více, tatínku!“ řekl. —

„Ba, pravdu máš,“ otec stěžoval si, „stárnu a slábnu. Ale, mám-li vás, omládnou ve vás, děti moje“, dokládal odstrojuje se.

Maruška zatím odstrčila stůl, aby Františkovi na pohovce ustlala. Po té odběhla do své komůrky, aby odtamtud přinesla peřiny. Za ní odešel i František, aby přinesl si ruční kuffík, v němž měl uloženo prádlo.

Snažejíc peřiny z postele, zastavila se u bratra a řekla: „Pojd, Františku, podívat se na svou výbavu.“

Když František přistoupil, ukazovala mu krásné, kypré peřiny, v bělovoucích cíchách zašněrované.

„Hleď, to ti maminka nachystala a kdykoli — již v nemoci své — pohlédla na ně, plakala a vzdychávala: Kéž bych jej viděla ještě před smrtí svou! a František nejde, nejde... A když umírala“, tu dívka zaplakala, bratrovi také daleko do pláče nebylo. „Když umírala maminka dobrá, ještě na tebe pamatovala a řekla: Až se vrátí, povězte mu, že mu odpouštím jeho zapomenutelnost, že mu žehnám! Podívej se“, při tom sňala se stěny růženc visící pod obrazem nad postelí, „na tomto růženci modlívala se za tebe!“

To slyše, mladý Šolín rozplakal se jako dítě... Osm let tomu, co slzy naposledy zrosily jeho líce... Ó, požehnány buďtež slzy kající, vy spásu nosíte lidem, přinášíte odpuštění, požehnání... A to odpuštění a to požehnání zvěstovala mu Maruška, která příchod jeho na Matce Boží vyprosila, která se mu stala nyní drahou, milovanou sestrou... Objal ji a políbil a šeptal: „Maruško, zaplat ti to Pán Bůh!“

Pohlavší vlasy jeho, Maruška z objetí se mu vyvinula, vzala do náručí peřiny a donesla je do světnice. Tam ustlala je na pohovce. „Zítra vše urovnám“, dodala.

Otec zatím se domodlil. Povstav děti napomenul, aby odebraly se na lůžko.

Maruška ruku a ústa mu políbila i bratra pocalovala. „Dobrou noc! spěte dobře! Dej si, Františku, něco hezkého zdátí!“ To dořekši odešla do své ložnice.

XVIII.

Otec se synem osaměli. Onen ulehl na postel. Syn přikročil k němu, poklekl u postele a líbaje ruku jeho prosil: „Tatínku, odpusťte mi vše, čím jsem vás kdy urazil, prosím vás o to!“

Tak prosival František, když chtěl jíti ku správě Boží. Vrátil se do dětských let. Slyše a vida to, otec levicí na hlavu jeho položil a pravicí svatý kříž na čele, na ústech i na prsou mu udělal, řka: „Odpust ti Pán, jako odpouštím tobě já. Ve jménu Otce i Syna i Ducha sv.“

Syn ruku žehnající políbil i ústa otcova. Po té zašeptal: „A nyní přeji vám dobrou noc, drahý tatínku!“

Povstal, shasil světlo, svléknul se, odhrnul záslony, ale neulehl... Před křížem nad stolem visícím poklekl a modlil se... Ponocný odtruboval jednáctou...

Po chvíli i František ulehnu na pohovku...

Ani otec ani syn oka nezahmouřili. Jen Maruška klidně spala. Usměv na pootevřených rtech svědčil, že dívka sní o štěstí budoucím. To anděl její strážný předváděl před zraky její příští blahé doby . . .

Starý otec přemýšlel a jedva zachytil všecky dojmy minulého dne . . . Našel syna, byl na pokraji záhuby a zase zachráněn, viděl základy štěstí dětí svých . . . Závrať ho pojímala . . . I modlil se . . . A nyní vidí syna modliti se. Tož se vrátil nejen tělem ale i celou, celou duší, ó ano, krev jeho vrací se ve své proudy . . . Děkuje Bohu, blaženě usíná, blaženě procitne . . .

František nespí. Vidí před sebou ne více dávnou svou minulost, ale dnešní den. Co se to s ním stalo? Docela jest přeměněn, nepodoben zástupci liberecké firmy Rothbergovy, kterým byl před několika hodinami, svým jest navrácen. Nyní věří zase v Boha, Jemuž se na dlouho odcizil . . . Teď již chápe vše a uznává, co mu mladý učitel mluvil. nyní cítí úctu k staříckému panu faráři i k jeho soudruhovi k panu řídícímu, bývalému vychovateli svému . . .

Vidí Marušku a Josefa Novotného jako šťastný párek, přeje jim a na Bohu vyprošuje jim požehnání. Slyší z úst Maruščiných odpuštění a požehnání matčino, slzí při vzpomínce na ni a v duchu ji odprošuje . . . Děkuje otci za odpuštění a požehnání . . .

Představy jeho jeho jdou za sebou jako průvod andělů, krásných, usměvavých, žehnajících . . .

Jasný štít měsíce svítil celým oknem na jeho lůžko a tisíce hvězd trpytlo se oblohou. Tu vidí, proč processí vyšlo, a hle, dnes již vyplnily se touhy poutníků bylinských. Matka Boží vyprosila pohodu a jasné nebe. I on půjde s poutníky Ji poděkovat za to, že osvětlila mysl jeho a duši celou . . . Vidí poutníky a poutnice a mezi nimi Anežku. Jasný její zjev se k němu blíží, usmívá se a praví k němu: Přece nezapomněl! — — —

Představy jeho jsou jasnější, a jasnější, živější . . . Přecházejí ve blahý, čarovný sen . . . Spí klidně . . . Tak spí ten, kdo doma, doma spí. Nyní jest František doma, odkud nikdy více neodejde, Maruška spící, nikdy vás nepouští . . .

Bylo ticho vřkol, velebné ticho. A světlo měsíční kreslilo na podlaže obrysy oken . . .

„S. J. S.“

F i l o s o f.

Italsky napsal Cesare Balbo. Přeložil Fr. Volný.

Nevím proč, ani přihází-li se vskutku všem jako mně, že jisté neřesti zdají se mi většími, setkám-li se s nimi na venkově než v městě. Snad to přichází z té domněnky, kterou, ať již jest správná neb chybná, všichni více méně máme o zkaženosti městské a nevinnosti venkovské, pročež tu neřesti nás překvapují a tam ne. Neřest pak, která v městě se mi zdá, ať tak dím, více proti přirozenosti jest pokrytectví všeliké. V městě, kde každý chce se přidati k některé straně a pomocí této povznéti se ku štěstí, jest přirozeno, že se napodobují hned ty hned ony ctnosti té které strany. Na vsi, kde se žije více o samotě, kde se může méně ztratiti a méně získati, neukazuje-li kdo, jakým jest, zdá se nám, že jest to ještě horší, právě jako zrada zdá se sprostší, čím menší jest mzda, za kterou se vykonává.

Pokrytectví jest tolik druhů, kolik jest ctností, ba kolik jest vlastností špatných, avšak od některých lidí pokládáných za ctnost. A tak jest nejen pokrytectví mravnosti, nýbrž i rozpustilosti a nejen pokrytectví neodvislosti, nýbrž i poníženosti a konečně pokrytectví zbožnosti a pokrytectví bezbožnosti. Dvě poslední jsou tak četna, že kdosi rozezel jsa na svět řekl, že se

oň rozdělili. Toho říci nechci já a myslím, že Bůh dobrý jest znám a milován od lidí opravdu zbožných a také neuznáván od mnohých opravdu nevěřících. Přenešťastni jsou tito, ani nevinni ve všem; mámť za to, že On se dává poznati, kdokoli ho hledá s upřímným a čistým srdcem. Ponechávajíce však dobrému, nejvyššímu a podivně však opravdu spravedlivému Bohu úsudek o každém, my s tím srdcem, jež On nám dal, můžeme jen litovati těch, kdož opravdu jsou takovými, a tím více těch, kteří z hloupé marnivosti a lidských ohledů chlubí se bezbožností, které nemají. A jest mezi nimi týž rozdíl jako mezi mohamedánem „od rodu“ a upřímným a mezi křesťanem odpadlíkem.

Mezi věcmi, které mne trápily v životě nejvíce, (vzhledem k ostatním nešťastně) jest tato. Když jsem přišel domů, opustiv pluk, a ujal jsem se svého starého úřadu jako učitel, ježto byli časové plní převratů a běda nikdo mne v kraji neznal, jiní mluvili špatně o mně, jiní dobře, ačkoli jedni i druzí chybovali, nechal jsem jich mluvíti. Jednou správce pánův, jenž byl pryč po celý ten den, potkav mne na náměstí, přiblížil se ke mně a řekl mi, že v onom místě, kde byl, viděl pana Dominika, který se ho tázal po mně, a ač mne neznal, že mu nařídil, aby mne mnohokrát pozdravoval, a vyřídil mi, že on jest také filosof. Poděkoval jsem mu za pozdrav a při druhé části zprávy, nevěda, co by znamenala, počal jsem se tázati, kdo a jaký by byl ten pan Dominik, mně opravdu neznámý, jenž mi poslal takový vzkaz. Správce mi odpovéděl, že pan Dominik jest pánem onoho domu tam, nejznamenitějšího v celém okolí, a nedlouho před tím, že jím byl mnoha statků, které jsou nyní prodány, a že jest manželem oné paní a otcem oné dívky, které bydlí v téměř domě. A ježto mi nedostačovaly takové jednotlivosti, tázal jsem se dále a zvěděl jsem, že pan Dominik byl kdysi nejbohatším šlechticem v místě a okolí a šťasten v domácnosti a ve všem, potom před dvaceti a více lety za prvých bouří upadl do rukou špatných druhů a lidí zločinných, kteří nadužívali jeho a ještě více jeho jmění. A ježto mu bylo pochlebováno od nich, počal se míti za velkého člověka a pohrdati svou rodinou a pomalu ji opouštěl, opustil ženu a děti, a žil s milostnicí. Manželce bylo žítí jako vdově, a dcera dopadla zle, ale mohla dopadnouti ještě hůře; zamilovalat se do svého sluhy počestného a vdala se zaň, což mohla učiniti s jiným člověkem zločinným, který ji mohl opustiti a přivesti na mizinu. Pan Dominik, pokládaje se za člověka moudrého, a nevěda jak té moudrosti užiti, prováděl lékařství, nikdy ho nestudovav. Ježto měl z čeho žítí, nedal si platiti od těch, kdo k němu přicházeli o radu, ba platil jim sám, a ježto venkovaně nevěřící lékařům pravým důvěru velikou mají k šarlatánům, vždy měl dosti nemocných, ač tak špatný byl výsledek jeho léčení. Uslyšev tyto věci počal jsem chápati, jaká jest jeho filosofie, a ona, již mně přičítal.

Rmoutilo mne jindy, že někteří dobří mne měli za špatného, ale rmoutilo mne nyní více, že jsem od špatného považován za dobrého a hodného druhu. Věděl jsem velmi dobře, že špatným jest pan Dominik. Nedbati vlastních zájmů, ženy a dětí a žítí se špatnými společníky a milostnicemi, a prováděti šarlatánství, to vše jest velmi špatné, avšak přece jaksi omluviti se dá, pokud člověk sama sebe neomlouvá; ale když slabost a láska k neřesti vzrůstá tak velice, že člověk místo zanechati neřesti, volí zanechati rozumu a zbožnosti a svého Boha, a přidá se k těm, kteří se hodí k jeho neřestem, tu zbývá málo naděje, že se polepší, tu bez úsudku přenáhleného se říci může, žeť špatný. Neodvážil bych se prohlásiti takým pana Dominika, kdyby byl tajně chybujícím a hloupým; ale když, ač byl taký, místo co by se za to hanbiti měl, prolašoval se filosofem a kryl neřest a hloupost svou šatem vyhlazeným, rozhodl jsem se, že špatným jest. Zbývalo, abych odkryl, když věci tak se měly, proč mne zval svým druhem. Vystoupil jsem dobrovolně z pluku, v době, kdy jich bylo mnoho zrušeno, já katolík upřímný, kněz, nepřítel pokrytců, veliký milovník, když jsem vykonal svou povinnost, samoty a dlouhých procházek s knihou v ruce, milovník společností, ale takových, kde více se mluví,

než se pije a hraje, kde více uvažuje než se mumlá, kde se hledí, aby každý zvlášt lepším se stal, než aby se plakalo nad zkažeností světskou všeobecně; tolik dostačovalo, aby jiní z nenávisti nebo posměšně mne nazývali filosofem a rozuměli filosofa špatného, jiní pak aby mi tak říkali, jako pan Dominik, z lásky. Odpouštěje rád oněm, musil jsem raději odpustiti tomuto s větší láskou; a tak jsem učinil s panem Dominikem, a chtěl jsem se pokusiti, aby mu nebyl neužitečným pozdrav, který mi poslal.

Našed příležitost anebo záminku, zaměřil jsem do jeho domu. Nezáleží na tom, abych řekl, jak jsem přivedl hovor na to, o čem jsem mluvití chtěl, ani abych vykládal, o čem jsem mluvil později. Ostatně buď slova má nebyla sama sebou úrodná nebo dobrý Bůh jim nechtěl požehnati, buď tuze suchá byla půda a špatně připravená, jisto, že tenkrát nic neprosněla, ba ani nádeje ve mně nezůstala, že símě skryto zůstalo, aby později klíčilo. Učinil jsem krátce filosofovi své vyznání víry, že katolík jsem dobrý, apoštolský, římský, ale nevím, uvěřil-li mi a neváhal-li mne míti dále za bratra.

Po roce v den, kdy jsem měl schůzku s řečeným správcem nevím již proč, a očekával jsem ho celý den, potkal jsem ho odpoledne, an se vrací domů v obličeji sám sebou spokojen; sotva mne spatřil z dálky, přišel ke mně, a neřkaje nic a nedovoluje, abych něco řekl o naší záležitosti: „Pane učiteli, vše šlo dobře; učinil vše co se učiniti mělo, a hned tam pošlu jeho ženu, a je dobře; ale jest třeba pospíšiti, poněvadž nepředrží odpoledne a této noci ještě zemře.“

Nerozuměl jsem slova ze všeho a chtěl jsem ho zastaviti, avšak byl již pryč, byl v domě u ženy a dcery Dominikovy a poslal je do domu Dominikova; přišed znovu ke mně a netázán mi vypravoval, jak onemocněl Dominik, jak on se toho dověděl a rychle k němu se odebral, a přišed a našed ho an umírá, chtěl, aby se dal zaopatřiti, avšak ten z počátku nechtěl; však mluvil později s ním on (správce) a hovořil s ním, jak se mělo, odhodlal se, zavolal kněze, a učinil závět, a kdežto dříve chtěl vyděditi dceru, nyní jí odpustil a ustanovil ji dědičkou všeho; ba potom se rozhodl obejmouti ženu a smřiti se s nimi. Správce si oddechl, dopovědév to a doložil: „Dal nám práce dosti; avšak já jsem s ním mluvil, jak se má a vše bylo dobře, nezařechal v chudobě těch žen. Já tím tratím, protože prodal dům, já jsem ho koupil, a již jsem měl úpis na něj; a nyní nebudu míti krásného domu; avšak o to není, mám to raději takto. Vrátil jsem mu úpis a jsem jmenován vykonatelem poslední vůle. Nuž s Bohem, pane učiteli, mám na spěch; chci býti při jeho smrti.“ Pravil to spěšně, avšak vesele. Chtěl jsem mu ruku podati, abych mu poděkoval neb abych ho pochválil alespoň, však on rychle odešel. Učiniv několik kroků, obrátil se a vrátil se vážnější a ujav mne za ruku a přitáhnuv mne k sobě, šeptal mi: „Pane učiteli, ten filosof byl cizoložník!“

Druhý den ráno objevil se u mne správce a pravil vcházaje: „Zemřel a díky nebesům dobře“, potom postoupiv poněkud ku předu, „vše se spálilo, knihy, listy, vše co se našlo. Přinesl jsem vám toliko tuto knihu, kde jsou jména těch, kteří by nyní nechtěli býti tam.“ „A co s tím máte dělati vy?“ řekl jsem, „to především se mělo spáliti; ne li, doneste to farář, ať o tom rozsoudi.“ „A jestliže tam dali jména svá“, ujal se slova bodrý venkovan, „proč by se neměli viděti? Avšak máte pravdu, spálíme to!“ Kniha ta ukazovala, byl-li cizoložník nebo zloděj. Divil jsem se, jak takové věci dostaly se na venkov, a pochopil jsem docela, jaká to byla filosofie onoho nešťastníka, a nade vše divil jsem se Bohu, jenž někdy užívá hrubého nástroje, aby se vidělo, že vše dobro pochází od Něho.

Kolik země potřebuje člověk?

Napsal Lev Tolstoj. Přeložil L. K. Český. (Z „N. L.“)

(Pokračování.)

V.

Pachom vyptával se, kudy vede cesta k Baškirům. Když byl kupce doprovodil, chystal se na cestu. Pole a dvorec ve vsi měla zatím žena hlídati, vzal sebou jen jednoho čeledína. V blízkém městě, jímž musili jeti, nakoupili čaje, darů a pálenky — jak kupec onen byl radil.

Jeli, jeli — pět set verst již ujeli — a sedmý den přibyli do tábora Baškirův a shledali vše tak, jak kupec byl vylíčil. Podél řeky, na stepi bydlí Baškirové v kibitkách; neofou, chleba nejedí; krávy a koně pasou se na stepi; za stany jsou hřebci uvázáni; z mléka klisen připravují Baškirové kumys, ženy připravují sýr; muž nic jiného než že pije kumys a čaj, jí skopové a hraje na flétnu. Všichni jsou tlustí, veselí, zahálí celé léto. Nevzdělaný to lid, nerozumí rusky, ale jest přívětivý a vlídný.

Jak spatřili Pachoma, vyšli Baškirové ze stanů svých a obklopili hosta.

Byl právě tlumočnick po ruce, jemuž Pachom sdělil, že přišel, aby půdu koupil. Baškirové projevovali radost svou, chopili se Pachoma, dovedli ho do pěkného stanu, nechali ho usednouti na koberci, a hostili ho čajem a kumysem; zabili též skopce a předložili mu skopovinu.

Pachom vzal ze svého tarantasu přivezený čaj svůj i jiné dary a rozdělil je mezi Baškiry. Baškirové radovali se. Klábosili a klábosili mezi sebou a po té veleli tlumočnicku mluvit.

„Dávají ti říci,“ děl tlumočnick, „že si tebe zamilovali. U nás jest mrahem, učiniti hostu všemožné potěšení, dary za dary se odvděčiti. Ty jsi nás již obdaroval, nyní říci, co se ti z našeho líbí, abychom i my tebe obdarovati mohli.“

„Nejlépe líbí se mi u vás půda vaše,“ odvětil Pachom. „U mne doma jest těsnou a mimo to vše už jest zbrázděno. Vy máte mnoho půdy a to dobré půdy. Jak živ jsem takové neviděl.“

Tlumočnick přeložil odpověď Pachomovu.

A Baškirové opět spolu klábosili. Co to klábosili Pachom nerozuměl, ale viděl, že jsou veselí a že se smějí.

Po té utichli, pohlédli na Pachoma a tlumočnick pravil:

„Dávají ti říci, že jsou uznalými za tvou dobrotu a že chtějí ti přepustiti půdy, cokoli chceš. Ukaž jen rukou, který kus půdy vábí oči tvé ... i bude tvým.“

Baškirové radili se spolu dále a konečně počali se hádati.

Pachom se táže, z čeho vznikl spor.

Tlumočnick odvětil:

„Někteří míní, že dlužno se otázati náčelníka, bez něho že nelze nic takového ujednati; druzí tvrdí, že lze tak učiniti i bez něho.“

VI.

Mezitím, když ještě Baškirové se přeli, vstoupil muž s liščí čepicí na hlavě mezi ně. Všichni umkli a povstali.

Tlumočnick pravil:

„To jest náčelník.“

Pachom podal mu ihned darem nejlepší kabátec a pět liber čaje. Náčelník přijal dar a usedl na prvé místo. Baškirové hovořili s ním. Naslouchal, usmíval se i pravil pak rusky:

„Nu, to půjde ... vezmi jen, co se ti líbí. Půdy jest tu dost.“

Jak mohl bych vzítí, pomyslí si Pachom, co se mi líbí. Musím mít přece nějakého soudního potvrzení. Sice řeknou: Vezmi — a vezmou mi potom zase vše.

Nahlas pak děl:

„Díky za vaše slova dobrá. Půdy máte mnoho a já málo jí potřebuji. Jen musím vědět, která půda mně náležeti bude — ta musí býti změřena a potom potřebuji potvrzení. Neboť člověk mluví, Bůh mění, vůle jeho rozhoduje nad životem a smrtí. Jste dobří lidé; dáte mi půdu dnes, ale státi se může, že mi ji děti vaše opět odejmou.“

Náčelník se zasmál.

„Ovšem, lze vše ujednatí tak pevně,“ ujišťoval, „že pevněji nemůže to býti.“

A Pachom doložil opět:

„Slyšel jsem,“ pravil, „že byl jakýsi kupec u vás. Postoupili jste mu půdu a sepsali kupní list. Tak bych to také rád měl.“

Náčelník ihned porozuměl.

„To vše může se státi“, zvolal. „Máme písaře; pojedeme do města a potvrdíme i pečeti.“

„A jakou cenu budete chtít?“

„Máme jen jednu cenu — tisíc rublů za den.“

Pachom nemohl porozumětí, jaká jest to míra: den!

„Kolik jest to dejsatin?“ tázal se.

„Tak počítati nedovedeme. Řekneme-li „den“, míníme tím, že prodáme ti tolik pozemků, co bys za den obešel. A cena za den jest tisíc rublů.“

Pachom divil se.

„Za den“, mluvil, „lze mnoho půdy obejítí.“

Náčelník se usmál.

„Vše bude tvým. Jednu jen podmínku: nepřijdeš-li do konce dne zpět na místo, odkud jsi vyšel, jsou peníze tvé ztraceny.“

„Avšak, jak se zjistí, kudy jsem kráčet?“

„Postavíme se na místo, z něhož budeš chtít vyjítí — zůstaneme státi a ty půjdeš — za tebou pojedou naši lidé — kam rozkážeš, tam koly zaráží — a potom vyryjeme pluhem brázdu od kolu ke kolu. Jdi kruhem, jak chceš velikým — jen buď před západem slunce na místě, z něhož jsi vyšel. Všechna půda, kterou obejdeš, bude tvoje.“

Pachom svolil.

Usneseno vyjítí z rána, dnes však bavili se ještě všichni, pili kumys a čaj a jedli skopovinu.

Když noc nastala, Pachom ulehl a Baškirové se rozešli. Záhy ráno chtěli se opět shromáždití, aby před východem slunce byli na místě určeném.

(Dokonč.)

D o p i s y.

Z Ruska. Nedávno přinesl „Čech“ původní dopis o krutém násilí, jaké se na katolických kněžích a vyznavačích páše. Na jedné straně z Ruska do světa se vyhlášeje, kterak prý tam na dráze občanské svobody statečně se pokračuje a s druhé strany pod rukou páše se na katolících nejhorší násilí. Farizejství horší býti nemůže. Za biskupy, jejichž ústa oplývají ku katolíkům medem, následuje kozák s knutou, a konečně vystěhování na Sibir. Níže podáváme dopis českého vystěhovalce z Ruska, jenž nám z ruky přátelské byl přenechán. Jest psán po novém roce.

Milený sousede! Zase rok našeho života uplynul; opět přicházím ze svatě Rusie v myslí k vám draží vlastenci, srdečně a bratrsky vás pozdravuji: s novým rokem s novým štěstím! pevně důvěruje v Hospodina, že těchto

mých pár řádků obdržíte při dobrém zdraví a veselé mysli. My jsme též, díky Bohu všickni zdraví, jenom já jsem celý podzim vyležel, měl jsem tak silnou horečku, že jsem pět neděl pomateně mluvil, krev kašlal, zkrátka bylo se mnou zle; lékařská pomoc, která je zde po ruce, jest pramizerná; do města, kde jsou lékaři, jest daleko, a stojí to mnoho obtíže a peněz, tak že nežli se to všechno zaopatří, může člověk býti dávno vzhůru bradou; tak jsem deset neděl plně vyležel; od té doby tak přecházím, ale dělat nemohu skoro nic, potřeboval bych již jít na výměnek, ale mladému hospodáři jest teprve šest roků. Úroda byla zde letos špatná, vzdor tomu jest však lacino a nemůže se nic prodat, co však se musí kupovat, je dosti drahé. Dobytek je též laciný, od 15 do 30 zl. kráva, máslo v letě 17 kr., v zimě 23 kr. libra. Obilí: korec pšenice 4 zl., žita 3 zl., ova 1 zl. 80 kr., ječmene 2 zl. 50 kr., čočky 2 zl. 25 kr., zemáků 60 kr., a semeno jetelové nemá posud ceny.*) Zima je letos mírná, mrazy malé, snh posud žádný. Milý příteli, proto jsem krátce vypsál jen tyto obyčejné záležitosti, poněvadž ti chci opsat obsah pastýřského listu, poslaného nám metropolitou Kyjevským a Haličským Platonem, při čemž nám poslal též pozlacený obraz Spasitele.

Pastýřský list k pravoslavným Čechům kyjevské eparchie v Zubovské a Stremigorodě:

Milovaní v Kristu bratři a dívky!

Milost a pokoj od Pána Boha a Spasitele našeho Ježíše Krista ať se vám umnoží. Blahoslaven Bůh a Otec všeho milosrdenství a všeho utěšení, jenž vám odkryl cestu pravdy k pramenu spasení v lůně svaté pravoslavné církve, znovu zrodil vás slovem pravdy, abyste byli prvotinami stvoření Jeho (ep. sv. Jakuba 1. 18 v.) v rodě vašem českém. Sláva Jemu, že vám ukázal na východě světlo pravé víry, a nevyčerpatelnou v pravoslaví klenotnici všeho potřebného pro život a bohobojnost. Raduji se duchem, obdržev zprávu, že mnozí z vás Čechů žijících v mé eparchii, vyznání římsko-katolického připojili se k té jediné pravé, svaté soborné církvi, též i apoštolské, v níž věřil váš český rod v dny dávné, když byl obrácen z pohanstva na pravoslavnou víru Kristovu svatými osvětiteli slovanskými Cyrilem a Methodějem, a v kteréž dlouho trval, pokud násilím a lstí německých biskupů a římských papežů nebyl sveden s cesty pravdy.**) Radość a potěšení cítím s vámi, že jste se navrátili do své národní slovanské, východní katolické církve, kteráž jest jediné pravá, milosti plná a spasitelná církev. Děkuji Bohu, že váš příklad, jak mi bylo sděleno, vzbudil úmysl i v druhých vašich krajanech, kteří přijali ruské poddanství, nelišíte se věrou a životem od svých nových sourodáků, pravoslavných Rusů. Doufám a důvěřuji, že svaté pravoslaví, budete-li pravoslavnými nejen jmenem, skrze vás našimi styky, bývalými svými sourodáky přivolá k sobě i tyto, abychom s nimi chválili

*) Ceny tyto následkem letovní neúrody budou ovšem nyní vyšší. Red.

***) Pravda historická je ta. V době, kdy slovanští apoštolové od východu k nám přišli, byla na východě i západě mezi lidem křesťanská víra jedná. Svatý Cyrill a Methoděj za viditelnou hlavu všeobecné — tedy katolické církve — neuznávali cařihradského patriarchu, nýbrž římského papeže, což dokázali i skutkem, putováním ku prahům apoštolským do Říma. Neblahá politika císařů cařihradských, násilí a lesť ctižádostivých biskupů východních, konečně i lid přivedli k rozkolu. Násilí a lesť tedy páchány byly a dosud páchány jsou na východě, nikoliv u nás. Čech, jenž na Rus se přestěhoval, nemůže ani na okamžik býti v pochybnosti o tom, v které církvi asi lepší pořádek se vede, zdaž u nás, anebo v Rusku. Čech sezná nesmírný rozdíl mezi kněžstvem našim a ruským, předsvědčí se brzy, která církev je pravá, zdaž ta pod carem papežem a jeho vyděračnými a úplatnými činovníky, anebo pod papežem nejvyšším knězem a jeho vysoce vzdělaným kněžstvem. A kdyby nebylo té kozácké knuty a Sibíře, a bohužel i těch několik odpadlíků kněžských, věru že by žádnému Čechu ani ve snu nenapadlo, od víry sv. Václava odpadnouti. Red.

Hospodina jediným srdcem, jedinými ústy, jediným jazykem, svatých Cyrilla a Methoděje, v jediné spasné svaté pravoslavné církvi. Prosím Hospodina, abyste jako poslušné dítky pevně a neústupně trvali v přijatém vámi vyznání pravoslavné víry a jevíli upřímnou bratrskou lásku k vašim novým sourodákům a stejnověrcům, a učinili poslušenství všelikému lidskému panování pro Pána (ep. 1. sv. Petra 2, 13.). Na znamení mé modlitby aby vám zehnal Bůh s věrou a láskou, přijměte poslanou s tímto listem ikonu Pána našeho Ježíše Krista s vyobrazením Jeho zehnáni, které se posílá z nebes. Vroucné modlete se před ní, aby vás Hospodinu zdokonalil, utvrdil, upevnil a učinil nezvratnými v učení a zachovávání zákona svaté pravoslavné církve. Toto krátce napsal jsem vám, řeknu slovy apoštola Petra, abych vás ujistil, těše a svědectví vydáváje, že toto jest pravá milost Boží, v kteréž stojíte (ep. 1. sv. Petr 5, 10—12), přijavše spasitelné pravoslaví. Milost Pána našeho Ježíše Krista budiž s vámi, i láska má, v Kristu Ježíši se všemi vámi (ep. 1. sv. Pavla ku Korintským 16, 23. 24.).

Platon, metropolita Kyjevský a Haličský.

Dáno dne 19. listopadu 1888 v Kyjevě, pečerské laure.

Z diecése Budějovické. Založení nové Kongregace bratří a sester nejv. Svátosti oltářní.

Veliká radostná událost dojmá za smutných nynějších poměrů srdce každého věrného katolíka v diecési naší a můžeme směle tvrditi v celém katolickém světě, kam zpráva naše dosáhne. L. P. 1880 vysvěcen byl v Budějovicích mladý kněz pp. Václav Petr, rodilý ze Sušice, by co dobrý bojovník Kristův v řady mnohých vstoupil. Slabé zdály se tělesné síly jeho a mnohý vzdech z prsou dobrého jeho strýce zemřelého již, tehdáž ale horlivého pana děkana Sušického Matěje Petra, vznesl se za něj k Bohu a často vyslovil obavu: Brzy as pochovám mého milovaného Václava, neb jest velmi slabý. Než obava tato se díky P. Bohu nesplnila. Mladý kněz účinkoval horlivě v Blovicích co kaplan, odtud povolán byl do Budějovic co vícerektor hohoslovců až do roku 1886. Po smrti strýce jeho putoval důstojný kněz do Říma, a požehnání našeho svatého Otce Lva XIII. stalo se základním kamenem díla velikého. Vznikla v něm myšlénka opustiti postavení své a založiti novou kongregaci k ustavičnému uctívání nejsv. Svátosti a k dobrému vychovávání a pěstování křesťanské mládeže. Ujmul se zbožný sluba Páně hlasu toho, a s ním několik zbožných jinochů. Rovněž křesťanské panny z Mariánské jednoty Budějovické, v čele s milovanou jejich představenou slečnou Šebestovou, literní učitelkou, počaly dílo svaté, směrem s duchovním jejich otcem a vůdcem. Heslem bylo jim: Jedné věci žádal jsem od Hospodina, té vyhledávati budu, abych přebýval v domu Hospodinovu po všechny dny života svého. S velikými posty, modlitbami započato dílo beze všech skorem prostředků. Zakoupeny v Budějovicích dva domy vzdálené od sebe, jeden pro asyl mužský a druhý pro dívčí.

S velikou starostí, s tíhou nepochopitelnou, ale s vírou a důvěrou ve všemohoucnost Pána Ježíše v nejsv. Svátosti opravovány domy, činěny přípravy a již hlásily se dítky do vychovávání; bylo to nadlidské namahání a mnohá noc strávena v obou domech v slzách na modlitbách. Dívky opouštěly své ústav, buď co učitelky, buď co hodné dcery rodičů, skládajíce dohromady potřebné prostředky, rovněž i v druhém domě přihlásili se kněží vzorní, nesouce pomoc hmotnou i síly duševní. Vzdor všemu tomu ve všech vrstvách lidu pochybováno, ano až s bláznovstvím pokus porovnáván, přece zkvétati počala nová kongregace. Srdce zbožných katolíků lnouti počala ku kongregaci této, dobrodinci podali pomocné ruky a kdo jinak nemohl, aspoň modlil se vroucně za zdar díla toho.

Hle, letošní rok dne 22. srpna byl tak šťastný, že Jeho Veličenstvo císař a král náš potvrdil navždy kongregaci bratří a sester nejsvětější Svátosti Oltářní! Jaká to byla radost, když Jeho Biskupská Milost p. Dr. Josef Martin Říha co otec dítkám svým radostnou zvěst tuto osobně přinesl. Již dne 12. září v Jeho biskupské residenci o 7 hodině ranní nové řeholníky tyto oblékl a slavné sliby do rukou svých přijal. V den slavný nejsladšího Jména Panny Marie 13. září slavně vykonány obřady obláčky a slavných věčných slibů duší panenských ctih. sester kongregace nejsv. Svátosti oltářní. Dojemné, velmi vážné jsou to obřady a nezapomenutelné zůstanou hodiny ty nám očitým svědkům všeho toho. Při slavné oběti mše svaté, kterou přinášel náš nejdůstojnější pan biskup, konalo se svěcení rouch, odumření světu, obláčka, svatá profess, slavné sliby, právě samé nejsvětější Svátosti neposkvrněnému Početí Rodičky Boží a sv. Janu Nepomuckému. Nevíme opravdu, byly-li obřady ty dojemnější, nebo ta krásná, otcovská promluva našeho milovaného arcipastýře. Ano veliké věci učinil Pán rukou našeho nynějšího pana biskupa, jemu popřáno jest vyjednávatí svatořečení našeho krajana, biskupa amerického, Jana Nep. Neumana z Prachatic a opět založení nové kongregace této. Milovati bude jistě a žehnati kongregací této prvně Pán Ježíš, kde od tolika panických duší milován, odprošován jest. Pro lásku jeho vychovávána v domě ctih. bratří, pod řízením ctihodného Otce, důst. p. Maria Clementa Petra mládež studující a sirotci; útočiště najdou zde mladíci řemeslníci, toužící po křesťanské dokonalosti, tam naleznou útěchy srdce zraněná i kající. V druhém domě vedením ctih. představené sestry Marie Magdalény Šebestové vychováváni a řádné vycvičení dosáhnou dívky chovanky, možno tam obdržeti roucha pro chrámy Páně a jiné věci nejjemnější a nejčistější práce.

Z jejich rukou vyhotovena paramenta pro katedrální chrám Budějovický a jiné ku všeobecné spokojenosti!

Rodička Boží neposkvrněná, sv. Jan Nepomucký kěž požehnání vyprošují domům a duším pod ochranou Jejich postaveným, by ulehčeno bylo veliké břímě starostí představených.

Modlitby, jakož i dárky věnované kongregaci od dobrodinců, mezi něž hlavně čítati sluší paní hraběnku Josefínu Chotkovou, budou míti velikou cenu před Bohem, a budou dostiučiněním za námahy a svízele přestálé.

Potvrzení kongregace od Jeho Veličenstva, našeho zeměpána, jakož i požehnání udělené Jeho Svátostí Lvem XIII. budou v dějinách kongregace písmem nesmazatelým zapsány.

Ochrancem, Otcem duchovním bude dítkám těm náš milovaný pan biskup, neboť kongregace tato mu, tak řečeno, ze srdce vykvetla. Modlete se i za nás, duše panenské, za vzdálené duchovní vaše přátele a příznivce.

K laskavému povšimnutí. Sešit X. „Kalendáře pro živé a mrtvé duše“ vyjde zároveň s číslem 21. „Obrany víry“.

Obsah „Obrany víry“:

O mši svaté. (Dle Bened. Stim. podává Vincenc Bosáček.) (Pokračování) — Miliionty — dvoumilionty a — humanita! Zábavná charakterní historie ze zápisků J. V. Višňovského. (Dokončení.) — Domů! Snímek s velikého obrazu skutečnosti. Nakreslil Vratislav. (Dokončení.) — Filosof. (Italsky napsal Cesare Balbo. Přeložil Fr. Volný.) — Kolik země potřebuje člověk? Napsal Lev Tolstoj. Přeložil L. K. Čenský. (Pokračování) — Dopisy.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádvkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Vyobcujme Krista Renánova z rodin a vraťme jim Krista pravého!

Od pradávna býval život Pána našeho Ježíše Krista nejmilejší domácí knihou našich předků. Vedle ní též životy svatých a pak postilla. Pamatujeme se z dětských let, že knihy ty v dřevěných deskách a v kůži vázané bývaly za stolem na lavici zrovna pod křížem. Byly učazené a listy uvnitř měly ohmatané. V létě, dokud bylo plno práce, mívaly knihy ty pokoj, za to ale tím pilněji říkalo se z nich za dlouhých večerů zimních. Na nich učívaly se děti čísti, jako když práská bičem. A nejen čísti, ale též záhy spasitelné věci do srdce si vštěpovati. V létě zasévali rodičové dobré símě do polí a v zimě do srdcí svých dětí. Užitek ze zasevání obojího byl stonásobný.

„Život Pána Ježíše“ stal se u všech křesťanských národů domácí knihou a pakliže tu a tam knihou takovou býti přestal, je to znamení zlé. Okolo Pána Ježíše otáčí se celý svět, otáčí se všecken náš život. On je naším sluncem, jež nás zahřívá a osvětluje, bez něho by lidské pokolení vadlo jako tráva polní. V něm má náš život se zrcadlit.

Jaký užitek život Pána Ježíše v rodinách přináší, nejlíp poznává odvěký závistník a pokušitel člověka — ďábel. Pišeme tak s nejlepším rozmyslem. Neboť jen zlý duch mohl našeptati člověku, jakým je Renán, aby se pustil do sepsání života Pána Ježíše člověk, jenž nevěří v Boha. Zdá se býti na prostě nemožné, aby neznaboh mohl sepsati život Boha, — a přece se tak stalo. Francouz Renán upřel Kristu všechno božství, učiniv z něho pouze syna Marie, učiniv z něho člověka, jenž klamal sama sebe a jiné, jenž prý zneužil lehkověrnosti lidské, vydával se za syna božského a vyučiv se za mládí svého — do dvanácti let! — moudrosti egyptské, vydával podivné skutky své za zázraky, začež ovšem nemohl ho minouti trest — zasloužený. Co s podvodníkem, nežli na kříž!

Naložiti takto s Kristem mohl jenom ďábel a jenom ďáblu mohlo se podařiti, že našel člověka ochotného, něco takového napsati.

Renánův život Pána Ježíše je dnes po křesťanském světě rozšířen v milionech výtiscích. Je převeden skoro do všech řečí a dosud nalezá mnohých čtenářů. Měli sice i Němci život Pána Ježíše, sepsaný od neznabožky Strausse, který však, protože byl sepsán pověstným filosofickým slohem Němců, slohem

tedy nesrozumitelným, nemohl nikdy vniknouti mezi lid. Za to ale život Ježíše od Renána psán jest slohem lehkým, francouzským, slohem přímo úchvatným a proto i vnikal hluboko do lidu. Život Pána Ježíše sám sebou svrchovaně jímavý je, na tož, je-li sepsán se vši dovedností moderního spisovatelství. Nelze ani dobře vylíčiti, kterak zhoubně působil ve světě křesťanském.

„Život Ježíšův“ pérem Renána stal se díky Pána Ježíše u mnohých, Renán zavraždil Krista v srdcích lidských. Mezi knihami novějšími není žádné, jež by byla nadělala tolik škod, jako Renánova.

Renán pokusil se o vražedný útok na nejsvětější Trojici boží. Nejdříve odvážil se na Pána Ježíše, vydav jeho život. Později pustil se do Ducha svatého a Boha Otce vydáním dějin národa židovského, v nichž Pánu Bohu upírá stvoření světa a člověka; Duchu svatému inspiraci písem svatých, že totiž písma svatá původně nebyla sepsána z vnuknutí Ducha sv. Boha sice, jenž přebývá na nebesích, ruka smrtelníka dostihnouti nemůže, ovšem ale může jej zardousiti v srdci lidském falešným učením.

To se Renánovi podařilo.

Avšak prozřetelnost božská dopustivši velikou zkoušku na církve boží vydáním otravného života Páně, postarala se též o kazjed. Renánův život Ježíše povzbudil sice některé spisovatele k vydání pravého života Pána Ježíše, avšak žádný z nich nemohl se měřiti s Renánem co do vzletného, úchvatného slohu a proto pokusy jejich k vytištění díla Renánova zůstávaly marny. Teprv v době novější dorostl na Renána muž, jenž v každém ohledu se mu nejen vyrovná, ale jej i daleko předčí. Vyrovná se mu zúplna co do slohu, ale mnohem více co do učenosti. Mužem tím je na pohled nepatrný, prostinký řeholník P. Didon ze řádu Dominikánů.

Všeobecný úsudek je, že Didonův život Pána Ježíše Renánův daleko předstihuje v každém ohledu.

Renánův život P. J. vyšel též v jazyku českém a jest mnoho rozšířen. Renán i ve přemnohých rodinách českých Pána Ježíše zabil. Naši vzdělanci, kteří jinak s odporem hledívají na všecko, co by jen zdaleka zavánělo náboženstvím, nemohli si odepřítí potěšení, pokochati se též v Renánově díle. Ve kterém srdci Kristus jaksi marodí, kde totiž víra je slabá, tam po čtení spisu Renánova Kristus zemřel. Účinek takový měl Renán všude. Proto i Renán nejvíce nadělal škod u vzdělanců, od nichž pak nevěra níže šířila se do lidu. Vzdělaným se teď považuje každý, kdo nevěří v Krista, a nejvzdělanějším tehdy, nevěří-li v Boha vůbec. Jenom že vzdělanost tato rozešťává svět. Kristus nazývá se knížetem pokoje. Kde nechtí se Kristus, tam pronásleduje a ubíjí jeden druhého. Vyžeňme Krista Renánova z rodin, a vraťme jim Krista pravého, Krista, Syna Boha živého, Krista P. Didona.

Literatura naše má sice již život Pána Ježíše, a to v několika vydáních. Leč tato vesměs, ačkoliv přednostní některých se jim neupírá, neodpovídají době naší, neodpovídají na útoky od vědy moderní na Pána Ježíše činěné. Renán drží dnes duchy lidské v zajetí. Byť i dílo Renánovo mnohému známé nebylo, nevěrectví Renánovo straší ve hlavách našich vzdělanců, nevzdělanců a nedouků. Renán vlastně všecko nevěrectví doby naší sebral a v roucho Kristovo oblekl, načež jako Pilát před lid předstoupil a pravil: Ejhle člověk! Ejhle tvůj Kristus! A nyní předstupuje P. Didon s dílem svým epochálním a praví: Pryč s tím Kristem, to je falešný Kristus, zde jest Kristus pravý, Syn Boha živého podle sepsání evangelistův! Kdo kdy četl Renána, anebo jen slyšel obsah Krista jeho, má povinnost čísti i Krista Didonova, při nejmenším srovnati obsah obou Kristův a tázati se: či je Kristus syn?

Tím větší ale povinností bude křesťana věrného čísti dílo P. Didona, jež právě — po mnohých překážkách — se schválněm nejd. arcibiskupské konsistoře vycházeti bude v rouše českém. Nemělo by zajisté v těchto časech nevěreckých nikdež rodiny křesťanské býti bez Didonova Ježíše Krista, v němž odpovídá se na všechny možné bludy proti Kristu a pravdě jeho ve

slohu přímo úchvatném. Dílo vycházeti bude v sešitech a sice v knihtiskárně Cyrillo-Methodějské v Praze, tak že i nemajetnému bude lze, poznenáhla započítati si pro svůj dům pravý, nevyčerpatelný poklad četby nejspasitelnější. Slibujeme si od P. Didona Ježíše Krista návrat pravého Ježíše Krista všem rodinám, z nichž Kristus Kristem Renánovým byl vyhnán. Zdař Bůh!

O m š i s v a t é.

Dle Bened. Stim. podává Vincenc Bosáček. (Pokračování.)

Okuřování.

Majíce při tomto obšírnějším pojednání na mysli mši svatou slavnou, nesmíme vynechati řád a význam okuřování (incensace). Činíme tak tím spíše, ana se nám naskytuje příležitost obhájeti užívání kadidla v Církvi, jež se leckdy a v nejnovější době opět (viz hanopis Jana Pellára z Krucemburku pastorem Latem rozšiřovaný) církvi katolické vyčítá jako pohanstvím zápachajícím.

Otevřemež knihu ustanovení apoštolských (canones apostolorum) a tu čteme hned: Can. 4. Není dovoleno přinášeti na oltář leč novotiny z obilí, hrozny, olej do lamp a kadidlo to jest zápal v čase, kdy se svatá koná oběť. —

Hle, ti sami křesťané, již raděj si nechali spáliti ruku, než aby vhodili trochu zrnek kadidla před modlu pohanskou, ti právě přinášeli kadidlo v zápal při oběti nejsvětější nového zákona.

Mohla-li sv. Máří Magdalena pomazati noh Spasitelových a vyliti drahou masť na hlavu jeho, proč by nemohla Církev z veliké úcty a lásky k svátostnému Tělu Kristovu učiniti zápal kadidla? Či snad jsou protestanté z těch fariseův, kteří to nelibě nesli — a pro to od Pána pokárání byli? (Mark 14, 4. 5.)

„Ona co mohla učinila“ chválil Pán Ježíš kajnicí v domě Šimona malomocného v Bethanii — a tak i Církev, co mohla, vše učinila, aby jen úctu a velebu, svatosť a vznešenost sv. úkonu dala na jevo.

Nejslavnější okuřování děje se při obětování. Kdežto jindy žehná kněz podané mu kadidlo slovy: „Račiz tebe požehnati, k Jehož cti a chvále budeš hořeti,“ — říká kněz: „Na přímluvu sv. Michaela archanděla, stojícího na pravici oltáře zápalného, a všech Svých vyvolených, račiz Pán tento zápal po + žehnati a k vůni líbezné přijati. Skrze Krista Pána našeho. Amen.“

Církev od pradávna ctí v popředí andělův sv. Michaela archanděla jsouc mnohými zjevy a příklady přesvědčena, že tento anděl jest to, jenž jako kdysi nebe zlých duchů zbavil svrhnuv je do pekla, tak nyní brání a chrání církev, to království Boží na zemi před úklady ďábelskými. Proto již sv. Vavřinec Justiv. vyzývá věřící: „Kéž všicki uznávají archanděla Michaela za svého ochrance, ať ho každý chválí a velebí, ať ho prosí a zase znova prosí, by tak jeho přízně si vydobyli a svým polepšením života potěšili. On zajisté modlících se nepřeslechne, důvěřujících se neodmítne, od bohumilých se neodvrátí, vždyť on jest to, jenž pokorných se zastává, kajcníky miluje, nevinných se ujímá, život chrání a na cestu k nebeské vlasti doprovází, kde ženich církve sv. králuje, Ježíš Kristus Pán náš.“

Trojím křížem a trojím kruhem okouří kněz celebrant trojjedinému Bohu v oběť přinesené dary: chléb a víno, aby tím znázornil, že ode všeho nesvatého jsou vyloučeny, svatosvatou mocí duchovní tajuplně zahaleny a úplně Bohu vyhrazeny.

Zrnka pak kadidla, jež na řeřavém uhlí se rozplývají a příjemnou vůni, jako oběť Abelova vzhůru se vznáší, jsou uchvacujícím znázorněním oné nebeské zápalné oběti, která sžírala se kdysi na rožni sv. kříže ku smíření lidstva s Bohem rozhněvaným.

Ty vonné kotouče kouře, jež pak oltář vůkol zahalují, zdaliž nezasvěcují opět a opět oltář náš, aby v okamžiku přesvaté proměny stal se tajemnou výšinou Kalvarie, horou myrrhovou, pahrbkem kadidlovým?

Tento vonný kouř z kadidla vzhůru jako by z obětních darů i chleba a vína vystupující — jest zároveň zobrazením onoho ohně, jímž tito živlové mocí a silou Ducha sv. stráveni budou, aby učinili místo tělu a krvi oslaveného Bohočlověka.

Ó jak tajuplné, jak vznešené jsou pro katolíka ty obláčky kadidla.

Tajuplná a vznešená jest i modlitba kněze tyto vonné zápaly provázející: Nechať tento zápal kadidla, od Tebe žehnaný, vstoupí k Tobě, Pane, a sestoupí na nás milosrdenství Tvé.

„Vznášej se modlitba má, jako zápal (kadidla) před obličejem tvým: pozdvížení rukou mých jako oběť večerní. Polož, Hospodine, stráž ústům mým: a dvéře vůkol rtům mým, aby srdce mé nenachýlilo se k slovům zlosti: s lidmi pašícími nepravost — abych nebral podílu na libostech jejich.“
Žalm 140.

Každodenně ráno a večer přinášela se oběť zápalu kadidlového, jak byl již v Starém Zákoně Hospodin přikázal — každodenně obětuje se nyní Kristus nekrvavě — ráno na památku krvavé oběti na kříži, jež k večeru dokonána.

Že pak kněz okuřuje i ostatky svatých buď v oltáři neb na oltáři umístěných, že pak i ostatní klerus i přítomný lid se okuřuje, to tuším velmi dobře zobrazuje ono vespolečné účastenství církve vítězné i církve bojující na oběti mše sv.

Konečně má zápal kadidla upomenouti i kněze obětujícího na zápal srdce jeho při sv. oběti pro sv. oběť, a proto kněz znamená levici hrudi své křížem, když jáhen, neb přistojící sluha oltáře jej okuřuje.

Slova úkon ten provázející zní: „Nech ať zapálí v nás Hospodin oheň své lásky a plamen věčného milování. Amen.“

Okuřováním a ještě více přijímáním rozličných darův, jakož se dělo v staré Církvi, nastala knězi potřeba umýti si ruce. Ten obřad církev zachovala. Až dosud kněz při mši sv. myje si ruce či aspoň prsty, aby v čistotě těla zračila se i čistota duše, což i žalm 25. při tom odříkávaný krásně naznačuje:

6. Umyji mezi nevinnými ruce své: a obstoupím oltář Tvůj Hospodine.

7. Abych slyšel hlas chvály, a vypravoval všechny divné skutky tvé.

8. Hospodine miloval jsem okrasu domu Tvého, a místo přebývání slávy Tvé.

9. Nezhlazuj s bezbožnými, Bože, duše mé, a s muži krví života mého.

10. V jejichž rukou nepravosti jsou: a pravice jejich naplněna jest dary.

11. Já pak v nevinosti své kráčel jsem; vysvoboď mne a smiluj se nade mnou.

12. Noha má stála v přímosti: v shromážděních dobrořečiti budu Tobě, Hospodine.

(Pokračování.)

D u k á t.

Dle francouzského od Františka Copéa.

Lucien z Hemu položil poslední stofrankovou bankovku na stůl před hráče, jenž dával banku. Stál tam na smyslech takměř pomaten. Hlava se mu točila a svět se zdál točiti se mu kolem hlavy. Prosázel již všecko značné své jmění. V malé chvílce shrábl bankéř poslední jeho jmění. Pln zoufalosti potácel se od hráčekého stolu stranou na lavici. Chvilu díval se do prázdna, potom utkvěl zrak jeho na napnutím zpitvořených tvářích hráčů, kteří prohrávali jako on; pohled ten jej těšil. Neštěstí jiných je vždy útěchou neštěstí vlastního. Viděl též tváře, jejichž výraz z trapného napnutí měnily se náhle

v šílenou radost, když vyhráli. Slyšel pobízení ředitele hry: pánové sázejte — pane, zde je vaše výhra. Dutý cinkot zlata rozrýval mu srdce. —

Najednou viděl se v saloně u svého nebožtíka otce, viděl na stěně jeho bambitky, s nimiž v rukou v čele setniny učinil slavný útok na jakousi pevnost.

Lucien usnul.

V malé chvíli se probudil. Pohleděl na hodiny a poznal, že spal asi půl hodiny. Právě bilo tři čtvrti na dvanáct. Bylo mu nevolno ve hráčském vzduchu. Vyšel si ven na chodbu. Teprv zde vzpomněl si, že je štědrý večer. Maně přelétaly mu přes obzor paměti leta jeho mladosti, kdy jako dítě těšil se na dárky štědrovečerní. Pamatoval se, jak nesmírnou radostí způsobily mu nové střevice, jež mu Ježíšek nadělil. — V okamžiku zaklepal mu někdo na rameno. Ohlédnul se a spatřil starého Poláka — Dronského.

„Půjčte mi, příteli, pětifrank. Ode dvou dní jsem nehrál a po dva dni sedmnáctka se neobjevila. — Vysmějete se mi, ale já bych si nechal useknouti palec, neukáže-li se uhozením dvanácté sedmnáctka.“

Lucien z Hemu pokrčil rameny — neměť v kapse ani tolik. Na to si zašel do šatny pro svrchník, oblékl se a vyšel na ulici. Ode čtyř hodin odpoledne vaseděl u hráčského stolu. Byl svrchovaně překvapen, když na ulicích spatřil bílý sněhový rubáš. Nebe modralo se do tmava a na něm zářily hvězdy, jaksi uplakaně. Tetelily se mrazem.

Hazardní hráč zabalil se do kožichu. V těle ho prochvíval mráz a hlava mu mohla shořeti. Myšlenky zoufalé rozrývaly ji. Bambitky otcovy tančily před ním ve sněhu. Najednou se zastavil. Spatřil před sebou něco, co ho dojalo. Bylo to dítě.

Chudě oděné děvče sedělo na podstavci sochy v portálu jednoho hotelu. Mohlo čítati asi šest, sedm let. Při vši zimě, anebo snad právě zimou a hladem usnulo. Hlavinku mělo skleslou v zad na sloupu a z nožky mu spadl střevec, který asi nebyl z jeho nohy.

Lucien maně sáhl do kapsy, ale v tom si vzpomněl, že před chvílí marně se u něho Polák dlužil pětifrank a že tentokráte nedal sklepníku obvyklé zpropitné. Když mu nemohl dáti almužnu, chtěl alespoň odnésti dítě někam pod střechem a tak je zachrániti před zmrznutím. Již k němu vztahoval ruce, ale v tom uzřel na zemi něco se lesknoucího. Nahnul se a uzřel dukát.

Nějaká milosrdná duše, bezpochyby dáma, šla nejspíše mimo a spativší střevec na zemi, vložila do něho dukát v pevném domnění, že dítě až se probudí a nožku do střevice strčí, bude stkvělým darem radostně překvapeno. Snad si tu pomyslí, že to byl sám Ježíšek, jenž je podaroval. Zajisté, že dítě tímto překvapením zahoří k Ježíškovi láskou tím větší. Dukát! Kolik tu dní radosti bude mít za něj rodina žebráková!

Již již chtěl Lucien dítě probuditi a o nenadálém štěstí mu pověděti, když tu drsný hlas Poláka na paměť mu přišel.

„Ode dvou dní jsem nehrál a po dva dni sedmnáctka nevyšla. — Necháám si useknouti palec, nevyjde-li o půl noci.“

Mladíka — čítal teprv dvacet tři roky a byl ze vznešené rodiny — pojala myšlenka ďábelská.

Ohlédl se, zdaž ho nikdo nevidí, načež se sehnul, dukát ze střevice rukou se chvějící dítěti — ukradl. Po té jako bez vědomí spěchal nazpět k herně. Přistoupiv ku stolu a položiv dukát, zvolal:

„Plně na sedmnáctku.“

Sedmnáctka vyhrála. Lucien shrábl za jeden šestatřicet dukátů. Vsadil peníze všechny po druhé a po třetí na sedmnáctku a vyhrál po každé. V malé chvíli stála před ním hromada zlata. Zdálo se, jakoby kulička, jež v kole se točila, pohledem Lucienovým byla magaetisována, — po každé na cifru a barvu od něho určenou se příkulila.

Nyní štěstí se mu obrátilo, nyní mohl všecko své jmění prohrané opět dobytí. Ve hráčské horečce zapomněl se sebe kožich svléci. Poznenáhla měl

již všechny kapsy u kožichu zlatem a bankovkami naplněny. Pak cpal vyhrané peníze do kapes u kalhot, pak do vesty, konečně i do schránky na doutníky. Kapesní šátek byl plný dukáty. A hrál stále ještě dále, hrál jako posedlý. Házet povrživě luisdory a shraboval za ně hromady zlata. A na srdci visel mu železný balvan — myšlenka: vždyť jsi venku zanechal děvče, jemůž jsi ukradl dukát!

— Eh, vždyť ono tam ještě spí. Zajisté, že tam ještě spí. Kam pak by se podělo! — Ano, poběhnu tam, jakmile odbije jedna — ano přísahám na to, — uteku odtud — a děvče sem odnesu — ne ne, odnesu je do svého bytu — odchovám si je — jako svou dceru — jako svou nevěstu.

A hodiny odbily jednu, čtvrt na druhou, půl druhé, tři čtvrti — a Lucien stál dosud u pekelné hry. Konečně minutu před druhou bankéř vstal a zvěstoval smutně, ale hlasitě: pánové, banka je rozbita, pro dnešek je dost.

Lucien poskočil, odhodil okolostojící, již na něho závistně pohlíželi, stranou a skákal po schodech dolů. Pádil ku kamenné soše v portálu, díval se na ni z daleka . . . Bohu díky, ona tam ještě sedí.

Přišel k ní, stiskl jí ruku.

„Ó, kterák je studená, jako z ledu!“

Nazvednul hlavu dítěti, hlava zvedala se zároveň s tělem, jakoby do něho byla zavrtána.

„Jaké to tvrdé spaní!“

Přítiskl dítě k prsoum, dýchal na ně, polbil mu očka a v tom s hrůzou spozoroval, že očka jsou pootevřena a že jsou vyhaslá.

Luciena jakoby projel blesk. S hrůzou seznal, že v době, co za ukradený dukát vyhrával panství, dítě — zmrzlo.

Lucien chtěl vzkřiknouti, ale úzkost mu svírala hrdlo, namáhal se promluvit a v té námaze — se probudil na lavici, kdež hraním uštvaneho jej šatnář z útrpnosti nechal seděti a usnouti. Ta úžasná výhra byla pouhým snem, ale krádež dukátu děsnou skutečností.

Hustá prosincová mlha zatahovala okna. Lucien odešel. Když se rozednilo, zastavil své hodinky, koupil si chleba, pojedl, načež hlásil se jako dobrovolník do Alžíru.

Dnes je Lucien z Hemu kapitánem. Žije pouze ze svého důstojnického platu, je šetrným a karty se ani nedotkne. Práví se, že při skrovném důstojnickém platu uskiádal si malý kapitálek. Někteří mají ho za držgrešli. Žije více pro sebe, mají ho za podivína, za tajemnítkáře. Umínili si, že ho vystopují. Posledně pod večer kradl se za ním důstojník jeden, právě, když krácel po ulici Kasba v Alžíru. Zastavil se u malého žebříčeho děvčete, jež sedělo schoulené u jedněch vrat. Dřímalo. Lucien mu něco do ruky vtiskl. Důstojník šel za ním a s nemalým podivením shledal, že spořivý kapitán daroval mu — dukát.

Dějepis sv. roucha v dómě trevírském.

(Dle F. Marxe podává V. Josef Čečetka, duchovní správce v c. k. trestnici Kartouzské.)

(Pokračování.)

Výstava sv. roucha v r. 1594.

Jest velmi pravděpodobno, že vzniklé nepokoje nedovolovaly, by výstava sv. roucha se v čase předepsaném odbývala. Neb v r. 1592 protáhl Kašpar Buy, pán z Beffortů a Buyů, s vojsky metaskými a později hollandskými Luxembursko a část Trevírsko; v následujícím roce poplenil s Hollanďany Luxemburk a sousední krajiny. Proto nalezáme v rukopisech zaznamenanou výstavu sv. roucha až v r. 1594. Příčina byla přítomnost rakouského arcivévodý, jenž byl na cestě jmenován místodržitelem do Nizozemska. Arci-

vévoda s velikolepou slávou byl v Trevíru uvítán; sem se dostavili k přivítání: Arnošt, princ bavorský, kurfiřt kolínský, z Belgie Filipp Croy, vévoda z Arschottů a hrabě Boshut vyšli místodržiteli v ústřety. Dne 15. ledna bylo arcivévodovi a přítomné šlechtě sv. roucho ukázáno. Dalších zpráv o této výstavě není; nebyla veřejnou, nýbrž soukromou.

Spor kapituly trevírské s kurfiřtem a arcibiskupem Filippem Křištofem o zdánlivou částku ze sv. roucha v r. 1630—1631.

Za doby španělsko-rakouské vlády v Nizozemsku bylo mezi Trevírem a Brusel, resident místodržitele nizozemského, velmi čilé spojení, poněvadž rakouští princové se na svých cestách z Vídně do Bruselu přes Trevír ubírali. Při jedné návštěvě rakouské princezny Isabelly, infantky španělské u kurfiřta trevírského Filipa Křištofa, která v Bruselu sídlela, daroval jí tento 28. října 1627. malý díl z ostatků, které našel v dutém podstavci drahocenného kříže v kurfiřtské kapli v Trevíru; reliquie měla nápis: částka roucha Spasitelova (de tunica Salvatoris nostri.) Kurfiřt domnívaje se, že tato částka jest pravou, daroval jí arcivévodkyni Isabelle a podepsal jí listinu a i pečeti opatřil, že tato částka jest z roucha Kristova; arcivévodkyně, která rovněž nepochybovala o pravosti, darovala z této částky malý dílek ovdovělé královně francouzské. Jakmile se zpráva o tomto daru rozšířila, prohlásilo hned více duchovních, hlavně děkan Jan Vilhelm z Metzenhausenů a příbuzný kurfiřtův Reinhold z Söternů, že částka tato jest nepravou a kurfiřt sv. roucho, které po mnoho let pečlivě v dómě jest uschováno, ani neviděl. Zprávu o tomto výroku buď zaslechla princezna, buď duchovenstvo bruselské žádalo, jelikož princezna darovanou jí částku v kapli k uctění uložití chtěla, by hodnověrnými listinami pravost částky dokázala. Isabella dopisem ze dne 23. března 1630 obrátila se na kapitolu trevírskou a žádala ji, by jí vyhotovila hodnověrné listiny, že pravá jest částka sv. roucha jí darovaná. Dne 13. dubna téhož roku opakovala arcivévodkyně svou prosbu po zvláštním poslu, který přinesl částku kapitule, by si ji prohlédla. Po skončeném sborovém sezení odpověděla kapitula (19 dubna 1630), že důkladně si prohlédla částku arcivévodkyni zaslanou, a ji se sv. rouchem co do látky, barvy a tloušťky porovnála a seznala, že tato částka nemá podobnosti se sv. rouchem, a jelikož prastarý dóm trevírský si toho vědom není, že by mimo roucho v dómě uschované ještě jiné měl, proto nelze pro tuto částku pověřovací listiny vydati. Arcivévodkyně byla nucena žádost na zpět vzítí a tak byla částka, které se jí darem dostalo za nepravou uznána.

Jest snadno pochopitelným v jakých nesnázích se tímto obratem celé záležitosti kurfiřt ocítil. Bona fide, že ona částka jest pravou ji daroval, aniž by byl pomyslíl, zdaž se najde známka, odkud byla tato částka vzata, zda-li podobná bude sv. rouchu, a aniž by se byl pozeptal toho neb onoho z kanovníků, co jest to za částku, která se nalézá v kurfiřtské dvorní kapli. Nyní však, když byl arcivévodkyni polovinu této částky daroval jako pravou, a mimo to i pečeti opatřil, že částka ona ze sv. roucha jest, a oproti tomu kapitula nejen ústně, nýbrž i písemně bojovala a veřejně dokázala, že ona partikule jest nepravou, byl kurfiřt nejen před Isabellou, nýbrž i před diecesí kompromitován. Poněvadž Filip Křištof pro svou přísnou nadvládu a své pánovité chování s mnohými v opozici žil, padla mnohá trpká a bolestná poznámka nejen od domácích ano i od cizích. Proto se mluvilo: Buď kurfiřt viděl sv. roucho, neb neviděl. Že by sv. roucha neviděl, nezdá se býti možným, jelikož jsa člen kapitoly 40 roků v Trevíru žil, byv nejdříve chórovým biskupem, potom proboštem a nyní arcibiskupem; kdyby za tak dlouhou dobu sv. roucha neviděl, nutno souditi, že nemá k nejdražšímu a nejsvětějšímu pokladu dómu trevírského žádné úcty a zbožnosti. Viděl-li ale roucho sv., dal velkovévodkyni bezcenný dar, jí podvedl, neb bylo mu věděti, že ze sv. roucha není ani jediný kousek odříznut a shora uvedená částka, že není v nejmenším

styku se sv. rouchem, vždyť nemá ani s ním pražádné podobnosti. Sem spadá ještě, že když kurfiřt chtěl infantku Isabellu obdarovati, měl se s kapitolou poraditi, co sv. rouchem jest, zdali z něho nějaká částka jest vzata, neb zdali tato v kurfiřtské kapli nalezená má se sv. rouchem jakou podobnosť a teprv, když vše bylo prozkoumáno a uváženo, ji měl odeslati; tak by se vyhnul všem nepřijemnostem.

Za těchto okolností bylo by pro kurfiřta nejuvhodnějším, kdyby byl uznal, že se přenáhli, a že při dobrém uvážení nelze mu onu částku za pravou uznati. Než kurfiřt Filip Krištof nebyl takým mužem. Poněvadž s kapitolou již v napjetí žil, domníval se tedy, že prohlášení, které kapitola podala a částku za nepravou uznala, jakož i odepření listů pověřovacích, to že pochází z nepřátelství a z opposice proti němu, a ne z věcných důvodů: tím se stalo, že při své prudké povaze dopustil se tím větší chyby, horší první, zavedl proti kapitole soudní výšetřování. Na základě mnohých výroků kanovníky učiněných, že partikule kurfiřtem infantce darovaná jest nepravou, podal proti nim kurfiřtský fiskal Mikuláš Freilingen žalobu, by, jakožto opovrhovatelé sv. ostatků náležitě kanonickými tresty potrestáni byli. Kurfiřt odevzdal vedení processu proti kapitole Janovi Fladeovi, oficiálu v Koblenci, Bedřichovi Umscheidenovi, Janu Schneidтови, Krištofu Fischerovi a Theodoru Brüerovi (17. května 1630.) Tito ihned vyzvali kanovníky, by své řeči utrhačné buď opravili neb odvolali a příště mlčeli; toto oznámení přibito bylo na dvéře chrámové.

Ospravedlňovací spis kapitoly.

Bylo mnoho důležitých příčin; proč kapitola byla nucena, proti obžalobě kurfiřtské správy vystoupiti a poukázáním na svá práva všechna podezřívání od sebe odmítnouti. Neasměli výtku, že by se snad rouhali neb sv. otatky opovrhovali na sobě nechati, nýbrž bylo jich povinností, upozorniti hlavně na následky, jaké by to mělo pro sv. roucho, když by se ona částka za pravou považovala, ačkoliv neopatrné počínání kurfiřtovo v této záležitosti nesouhlasilo s vážným napomenutím, jaké nám dává sněm tridentský, co se týče svatých ostatků. Z nutných důvodů, které kapitolu k ospravedlnění pobádaly, a z této důležité záležitosti pochopíme onu ráznou a vážnou řeč, kterou kapitola uvádí ve svém spise. Dne 31. května 1630 obdržel fiskal v latinské řeči sepsaný spis, v němž se poukazuje na důvody o nepravosti oné částky. Není tomu dávno, dí kapitola co v kurfiřtském paláci jest kaple; dříve v ní byl malý oltář a teprv předchůdce Fil. Krištofa, totiž Lothar, před několika roky tam kapli postavil. Žádný člen kapitoly, žádný z kurfiřtských dvořenínů, žádný z mladých ni starých neví se pamatovati ani neslyšel, že by tam ostatky našeho Vykupitele byly uschovány a ctěny; za dřívějších kurfiřtů nikdo o nějaké podobné částce neslyšel, až před několika lety se doslechli, že dvorní kaplan předešlého kurfiřta, nyní pastor v Andernachu, ne snad z rozkazu, neb z udělené mu moci, nýbrž ze zvědavosti nějakou schránku pro ostatky na dvoře otevřel a v ní našel kousek látky, kterou bez kanonického vyšetření a k pohoršení mnohých za partikuli sv. roucha prohlásil. Zardíti se musí pan fiskal, poněvadž lehkomyšlně, pravost takových částek do světa hlásá a svou domněnku za skutečnou pravdu vydává. Jest ovšem pravda, když dí, by opovrhovatelé sv. ostatků kanonicky potrestáni byli; než i to jest pravdou, že padělatelé ostatků jakož i ti, kteří neznámé věci za známé a pochybné za jisté vydávají, trestuhodnými jsou.

Po tomto objasnění obrací se kapitola k nejdůležitější části svého ospravedlnění, kteréžto jest pro dějepis sv. roucha velmi zajímavým. Kapitola stěžuje si, že kurfiřt s touto částkou si neprozřetelně počínal, an nepozoroval, že takto uvádí pravost sv. roucha v nejistotu; právě v tomto vyslovuje kapitola svou pevnou víru o pravosti sv. roucha a dí, že již památka na toto roucho, poněvadž kurfiřt sám o pravosti jeho nikdy nepochyboval, by stačila, a jej o nepravosti oné částky přesvědčila.

Pak píše: „S největší urážkou jednorozeného Syna božího se pochybuje a ba i rouhává se, upírá pravé roucho Jeho, které po 14 set let v našem chrámě s největší uctivostí bylo uschováno, pečlivě stráženo a od slavných průvodů, které ze všech zemí k němu putovaly, bylo uctěno, jest až do dnešního dne zcela neporušené, o jeho věrohodnosti svědčí i staré bully papežův a jiné spisy, o jichž vážnosti není žádné pochyby; konečně dokazují to nade vše pochybnost dřívější za 7 let se konající veřejná výstava a zbožné uctění jak od domácích tak i od cizích, kteří z celého křesťanstva sem přicházeli, jakož i soukromé uctění, jež od knížecích a vysokorodých se konala. O tomto tak mnohými důkazy opatřeném sv. rouše pochybuje onen, který nepatrný kousek látky za částku tohoto roucha vydává.“ Nehledě k tomu, že svaté roucho dosud bylo celé, neporušené, že nebylo stopy, odkud by ona částka byla vzata, přesvědčí nás již porovnání částky se sv. rouchem, že není z něho. Látka, z které sv. roucho jest zhotoveno, dá se sotva určit; látka jest jemná a lehká a barva nahnědlá; částka pak opakem všeho toho, jest rozdílná látkou, barvou a tloušťkou. Po méně důležitém rozboru poukazuje opět spis k následku jaký by byl od oné částky pro sv. roucho, a appelleje pak kapitula na dokázanou pravost sv. roucha, a připojuje posléze k uvedeným důvodům a svědectvím nový a vážný důvod, ana dí: Nelze věřiti, že by kdo z předchůdců měl tu nešťastnou myšlenku, by kousek ze sv. roucha odřizl; a kdyby toho se byl některý z arcibiskupů dopustil, zacházel by on a o tom vědoucí kanovníci hůře s nesešívanou sukni Kristovou, nežli vojáci při ukřižování jednali, kteří ji mezi sebe rozděliti nechtěli.

Rozhněvaný kurfiřt touto mocnou a slavnou obranou kapituly uzdržel se dalších kroků. V měsíci červnu (tehď. r.) vydal s vlastním jmenem druhé předvolání proti „znesvětitelům svého jmena a ostatků“, dokazuje, že mu od jeho nastoupení tyto ostatky ve dvorní kapli jako takové odevzdány byly, a že dřívější dvorní kaplan na rozkaz kurfiřtův arcivévodkyni Isabelle a jiným vznešeným osobám je byl ukázal. Krom toho ukazuje se částka roucha Páně v Řítmě, z čehož vidno, že jich jest více.

Tento nový pokus kurfiřtův, by jasnou tuto záležitost zapletl a ji zkomolil, sám však se ctí vyvázl, přinutil kapitolu k novému a opětnému ospravedlnění. Nyní však bylo o jeden hlavní moment více: kurfiřt vystoupil sám jako soudce. Kapitola počala své ospravedlnění protestem proti novému soudnímu řízení: Kurfiřt sám jest zvé stranou, nemůže tedy býti soudcem a kapitola zde neuznává jeho jurisdikci. Na to opakuje opětně dřívější uvedené důvody, z nichž na jevo jde, že ona částka jest nepravou a připojuje k tomu, že dřívější dvorní kaplani Jan Binsfeld, Jan Vignelius, Bedřich Linen, Jan Braun dosvědčují, že taková částka u dvora dříve nikdy známa nebyla, aniž ctěna. O spravedlnosti své dobré věci kapitola přesvědčena odvolává se k papežskému nuntiovi.

Spis obsahoval důvody, že tato částka jest nepravou a následky, jaké by z toho pro sv. roucho pošly. Mimo toho obsahoval spis, že partikule není z pravého roucha, které v dómě jest uschováno a o jiném sv. rouše není ničeho známo a proto nemůže ani vůbec z jiného roucha býti, poněvadž jest z vlny a ze lnu, kterážto látka zákonem Mojžišovým Israelitům zapovězena byla. („Neoblečeš se v roucho, kteréž z vlny a ze lnu setkáno jest.“ 5. Mojž. 22, 11.) — Kristus, který pod zákonem se narodil, zákon ten i zachovával. Ze všeho toho vidno, že kapitola měla mnohou příčinu, by protestovala, že ona částka jest pravou, jelikož jí scházejí nejen známky a důkazy pravosti, nýbrž i pro sv. roucho by to mělo škodných následků, o jehož pravosti dosud nikdo nepochyboval. „Tímto by bylo pravé a skutečné roucho našeho Vykupitele odstrčeno a kompromitováno, nejen jakoby bylo nařiznuté a porušené, nýbrž i nepravé a falešné, poněvadž jest oné částce zcela nepodobno. Takové pak bylo by nejen pro katolíky, nýbrž i pro nekatolíky velkým pohoršením, jakoby se nejen naši zbožní předkové, nýbrž jako bychom i my veřejným a

soukromým ukazováním a uctěním podvrženého roucha na zbožnosti věřících a celého křesťanstva podvodu se dopouštěli, proto nám nemožno, bychom onu vinu na sobě nechali, jsme nejen svědomím zavázáni, nýbrž i přísahou církvi skládanou a naší úřední povinností jest, by se nezdálo, že snad naším mlčením a lhostejností v této záležitosti na sv. roucho podezření uvaliti chceme před Bohem a nejvyšším soudním dvorem i před svými potomky naše sv. ostatky hájiti, nám zdali to přísluší, bychom od práva ustali, přenecháváme soudu všech dobře smýšlejících a výroku nejvyšší církevní soudní vrchnosti. Tím méně bude nám moci posuzovatel ve zlé vykládati, proč my s takovým zápalem a tak pevně a věrně jedno a pravé roucho našeho Vykupitele v jeho právu chráníme, poněvadž známo jest, že kardinal Baronius více slavných ostatků, které poblíž Říma od četných zástupů uctěny byly, nejen že o nich nepochyboval, nýbrž za falešné uznal je a zavrhl. Jestliže, jak kurfiřt uvádí i papež v Římě má částku „de tunica“, o tom kapitola ničeho neví; jestli se tam ale věřícím ukazuje, není to pak žádná z vlastního roucha Páně, nýbrž z jiného roucha Vykupitelova a mimo to bude mít papež lepší listiny a důkazy, nežli částka v trevírské kurfiřtské dvorní kapli. (Pokračování.)

Kolik země potřebuje člověk?

Napsal Lev Tolstoj. Přeložil L. K. Český. (Z „N. L.“)

(Dokončení.)

VII.

Pachom nemůže usnouti. Stále myslí na půdu, již získá! To bude půdy! Celé knížectví obejdu . . . padesát verst ujdu za jeden den — den jest tak dlouhý — v obvodu padesáti verst jest deset tisíc desjatín. Před nikým nebudu se musit kořiti — zorám, zbrázdím, co budu chtít, ostatní ponechám za pastviny.

Celou noc Pachom nespí, jen ráno sdřiml trochu. Sotva sdřiml, měl sen: leží právě v této kubitce i slyší někoho venku se smáti. Aby věděl, kdo se směje, vystoupil z kubitky. A tu viděl náčelníka Baškirů venku seděti, jenž smál se, až se za boky popadal. Pachom přistoupil blíže a táže se ho, proč se směje — ale tu vidí; to není náčelník Baškirů, nýbrž kupec, jenž přišel na jeho dvůr a jemu o této výtečné a laciné půdě vyprávěl. A již táže se kupce: „Jak dlouho jsi zde?“ Avšak to není již kupec, nýbrž onen sedlák, jenž ve starém domově k němu od Dolní Volhy přišel. A nyní ani už sedlák to není — nikoli: ďábel jest to sám, sedí tu s růžky a kopyty, i chechtá se a hledí na jedno místo. A Pachom myslí si: nač as hledí? proč se směje? Ve snu vidí ležeti tam jakéhosi muže, bosého, jen v košili a spodkách, s obličejem vzhůru obráceným a smrtelně bledým. Pohlédnuv ostřeji kdo to as jest, poznal jasně: on sám! Probudil se zděšeně. Co se všechno člověku nezdá!

Rozhlédl se.

Počalo se rozednívati.

Musí Baškiry probuditi, jest čas, aby odjeli na určené místo.

VIII.

Pachom vstal, probudil čeledína svého, jenž spal v tarantase, dal zapráhnouti a šel, aby Baškiry probudil.

„Jest čas,“ zvolal, „jeti na step.“

Baškirové vstali, shromáždili se, také náčelník přišel.

Pili opět kumys a chtěli Pachoma čajem pohostiti.

Tento ale nalehal na odjezd.

„Máme-li jeti“, zvolal, „jeďme ihned. Jest nejvyšší čas.“

Baškirové vydali se na cestu; jedni na koni, druzí v tarantase. Pachom, provázen čeledněm, jede ve své tarantase.

Přišli na step, když nebe růžovělo již vycházejícím sluncem, vyjeli na pahorek a shromáždili se.

Náčelník přistoupil k Pachomovi a ukázal rukou na step.

„To vše“, pravil, „kam okem dohlédnouti můžeš, jest naše. Vyvol si dle libosti.“

Pachomovy oči zazářily: široko daleko viděl travnatou půdu, rovnou jak dlaň, černou jak mák, na místech nižších roste tráva vysoká až po prsa.

Náčelník sňal čepici, položil ji do prostřed pahrbku a pravil:

„Totof jest východiště; na ni polož i své peníze. Tvůj čeledín zůstane u ní státi, odtud vyjdi a sem se vrať. Všechna půda, kterou obejdeš, bude tvou.“

Pachom vzal peníze své a položil je do čepice, svlékl kaftan, tak že mu zůstal jen krátký kabátec, vzal si chleba do kapes, kol pasu přivázal plochou láhev s vodou a když byl hotov, dali se na pochod.

Přemýšlel a přemýšlel, kterým směrem se dáti. Všude půda krásná! Pomyslíl si: vše jedno, půdu směrem na východ, i postavil se tváří proti slunci — a čekal, až slunce docela nad obzor se vznese. Času netřeba ztrácti, myslel si, ano, za chládku jde se mnohem snáze.

Jezdci postavili se za ním.

A jakmile se slunce vzneslo nad okraj obzoru, dal se na pochod — jezdci za ním.

Nekráčel ani zvolna, ani rychle, ušel již asi verstu, když, aniž se zastavil, kázal kůl zarazit. A nyní, jsa již v pohybu, zrychlil krok a dal v brzku zaraziti druhý kůl. Ohlédl se na okamžik: pahorek jest ještě viděti, i lidi na něm. A jak k slunci pohlédl, soudil, že ušel již pět verst. Poněvadž počínalo mu býti horko, svlékl i kabátec.

Po dalších pěti minutách vedro bylo mu znovu na obtíž; pohled na slunce poučil ho, že jest čas k snídani. Dobrý kus cesty jsem již urazil, pomyslíl si — ovšem musím ujíti ještě čtyrykrát tolik — zahnouti se zpět, jest tedy ještě dost času. Ale obuv si zuju.

I usedl, zul střevice a kráčel dále; nyní lépe se mu to chodilo. Pomyslíl si: mohu jíti ještě pět verst ku předu, potom zahnu se v levo.

Čím dál, tím krásnější jest půda. I kráčel ještě stále v před. Když se ohlédl, bylo pahrbek sotva již viděti a lidé na něm vyjímali se jako mravenci.

Ale nyní musím se již zahnouti, pomyslíl si opět. Jaké vedro! Jakou žízeň mám!

I vzal láhev, pil při chůzi, dal zaraziti ještě jeden kůl a zahnul se na levo. Kráčel, kráčel — tráva byla vysoká, i bylo mu stále více horko. Dostavila se únava. Pohlédl na slunce i poznal, že musí býti již asi poledne.

Musím si odpočinouti, pomyslíl si. Zůstal státi a snědl kus chleba. Kdybych usedl, děl si v duchu, usnul bych snad. Postál tedy jen chvilku a kráčel potom dále.

Z počátku zdálo se mu to snadno, jídlo dodalo mu nové síly. Ale vedro bylo úmoruě i přemáhala ho ospalost — cítil se přespříliš znaveným. Nu, pomyslíl si, za chvilku trudu sto let štěstí.

Tímto směrem kráčel ještě asi deset verst. Chtěl zahnouti v levo, ale hle: kraj jest zde tak krásný: — údolí, kyprá nížina a té byla by škoda se zřeknouti — konopí musí se zde výborně dařiti! Přímo tedy šel, přivlastnil si tak nížinu a dal kůl zaraziti.

Teprve nyní učinil druhý úhel. Jak na daleký pahrbek pohlédl, mohl tam lidi sotva již spozorovati. K nim má asi patnáct verst. Dvě první strany, děl si, příliš jsem roztáhl, třetí musím tedy zkrátiti. Hranice pozemků mých budou tak sice trochu křivolaké — ale co činit? Zahnouti se již musím — potom přímo zpět k pahorku — musím si pospíšiti, neodbočovati příliš — země mám nyní s dostatek!

I obrátil se a kráčel přímo k pahrbku.

IX.

Nohy bolí Pachoma, otláčil si je. Shýbá se chvílemi — rád by odpočinul — ale nesmí — nemá času k tomu, před západem slunce musí býti zpět. A slunce nečeká. Běží, jak by ho někdo honil.

„Nemýlil jsem se? Nevzal jsem příliš mnoho? Kdybych tak nepřišel v čas! Jest to ještě daleko a jsem tak ztýrán! Kdyby tak všechno mé namáhání a všechny mé vydaje byly marny! Ó, musím napjati síly do krajnosti.“

I běžel cvalem teď. Nohy krvácejí — a on běží. Běží, běží, odhazuje kabátec, střevíce, láhev, čepici. Byl jsem příliš chtivým — vše jsem zmařil — nebudu před západem slunce na místě.

A teď jest mu ještě hůře: pro úzkost dochází mu dech. Běží — košile a spodky lepí se na tělo — ústa jsou tak vyschlá — v prsou jakoby měl měch kovářský — srdce bije mu jak kladivo — kolena, jak by jeho nebyla, pod ním klesají.

Sotva že ještě myslí na pozemky; myslí jen, co činiti, aby nezhylnul namáháním úmorným. Ano, bojí se smrti, ale státi zůstat přece nemůže. Tolik jsem uběhl, kdybych nyní stanul, bláznů by mi spílali.

Baškirové — rozeznává nyní jasně hlasy jejich — pískají, volají. Křikem jejich srdce jeho jak by ještě divočeji hořelo. Napjal poslední síly běží ještě — slunce dotýká se skorem obzoru — ale k pahorku jest již velmi blízko. Baškirové kynou, volají — vidí čepici z kožešiny — vidí peníze v ní — vidí náčelníka — jak na zemi sedí a za boky se smíchy popadá. I vzpomněl si na sen svůj: půdy, pomyslel si, hojnost jest tu — ale dá Bůh na ní živu býti? Ach, zničil jsem se — a při tom běží, běží . . .

Hledí na slunce.

Jest veliké nyní, rudé, země se dotýká, počíná zapadati.

Nyní k pahorku doběhl — slunce zapadlo.

Bolestný výkřik vydral se mu z prsou: myslí, že vše jest ztraceno. Avšak, vzpomněl si, že z vyššího místa jest slunce ještě as viděti. Kvapí po pahorku vzhůru — tu leží čepice. Klopýtá, klesá, dosáhl rukama až k čepici.

„Statný chlapík jsi!“ zvolal náčelník. „Mnoho země jsi získal!“

A jak čeledín chce k Pachomu přiskočiti a jej nazvednouti, vidí: z úst řine se mu krev: jest mrtev.

Čeledín běduje.

Náčelník sedí na zemi, směje se hlasitě a za boky se popadá. Nyní povstal a hodil čeledínu lopatu.

„Zde kopej!“

Baškirové povstávají a odjíždějí.

Čeledín s mrtvolou osaměl. Kope hrob Pachomovi, právě tak veliký, kolik měří od hlavy k patě — tři aršiny — a zahrabuje jej.

* * *

Tolik země potřebuje člověk.

D r o b n o s t i .

Princ Liechtenstein o liberálech a jejich žurnalistice v řeči své k voličům hernálským u Vídne, mezi jiným pravil: Liberálové při státním povozu hrají roli kololeče — (hemmschuh) — ale nikoliv takové, jež povoz při jízdě s kopce případně zadržuje, nýbrž nejčastěji do kola vpadá, když národové vši silou povoz táhnou na horu. Liberálové vždy jen házejí klacky mezi nohy a zalepují národům oči, aby neprozřeli, kam oni je vedou. Všecky dosavadní reformy na poli zákonodárství byly provedeny proti vůli liberálů, kteří povždy snažili se, návrhy k dobrému zákonu buď zmařití, anebo mnohými výminkami neplodnými učiniti. Liberálové stojí úplně pod vládou všemohoucího kapitalismu. Oni jsou nevolníky bursiánů a jejich listů. Jako za dob pohanských propuštěnec patronu svému, — příznivci — denně musil přátí dobré jitro a tázati se po jeho zdraví, tak i liberálové dnes závislí jsou na vůli i zvůli kapitalistů, kteří jim za úslužnost a patolízalství udělují tučné sinekury v obecních zástupitelstvech, různých spolcích, jakož i ve sněmích. Liberálové nemohou se emancipovati od kapitalistické žurnalistiky, kteráž bursiánům nadhání do kapes, na nichž i veskrz je závislá. Úkolem jejím je, lid o poslední úspory odírati a vedle toho jej proti církvi, biskupům a kněžím štváti. Zde dovolím si na paměť uvéstí l o t e r n í p ů j č k u, kterouž chtěla ta žurnalistika lidu na krk hoditi před několika lety. Mladé království řecké potřebovalo peníze, zrovna jako nedávno Srbsko.

Což ale ví obyčejný měšťánek o Řecku! On tam jakživ nepobyl a sotva kdy pobude. Kterak ale to navléknouti, aby přece Řekům prostřednictvím bursiánů, kteří z každé půjčky berou ohromný rebach, peníze půjčil? K tomu měla lid přiměti židovsky-liberální žurnalistika. K účelu tomu musila si počínati podle chytře promyšleného plánu. Nejdříve přinášely ty jisté listy duchaplné feuilletony o klasickém Řecku, zemí to Homéra, Sokrata, Planota, a největších hrdinů na světě. Listy židovské začaly velmi nápadně horovati o filosofii, výmluvnosti a divadlech řeckých. Chválily krásu pohanských chrámů. Pak následovaly cestopisy z Řecka. Vychvalovaly krásné ponebí, zdravotu krajin, přírodní krásy, bohatost dolů, olivových stromů, a nejvíce to řecké slunce, hvězdy a měsíc a modré nebičko (zrovna jako u Benešova). Asi po 14 dnech prohodilo se jako vějíčka několik článků o pilnosti a solidnosti moderních Helenů, o hospodářském pokroku — — až pak konečně v části hospodářské vytyčili se s loterní půjčkou, jejíž příznivé chance do nebe se vychvalovaly! Nepřítelem své kapsy byl by prý největším, kdož by opomenul své úspory v řeckých losech uložití. (Hlučný potlesk). V těchto loteriích v turecké, srbské, řecké, italské atd. jeví se otrokářsky kšeftovní povaha židovsky-liberálního tisku. Užívá prostředků ideálních k dosažení účelů veskrz špinavých. S klasiky řeckými začínají a u kuchařek a portýrů končí, jejichž úspory vylákati se snaží. — Liberální tisk musil dělati Homéra, t. j. nadšeného pěvce při loterní půjčce.

My křesťanští socialisté, kteří od tisku židovsky-liberálního jsme nazýváni klerikály, ultramontány, zpátečníky a pod, dobře známe mravní a praktickou cenu národnosti. I my milujeme náš německý lid, řeč a mrav, i my jsme hrdí na slavnou naši minulost. My ale víme též, že národnost v podstatě své v sobě chová mnoho živelů konservativních, jednak proti sociální demokracii, jež národnosti nezná, jednak i proti internacionale zlaté, proti mobilnímu kapitálu, jež krále a národy olupuje. Idea národnostní je nezbornou bráží proti všemocnému kapitalismu. Nám, německým konservativcům nemůže býti lhostejno, přichází-li k nám Němec z dubového lesa, anebo z tandlmarku, nebo z bursy. Idea národuostní až dosud kráčela vítězně po všem světě. Vy páni voličové přihlížejte s důvěrou k národnostem ostatním Rakouska: k Polákům, Čechům, Slovincům a Chorvatům. Zle všudež kněžstvo se vzdělanými laiky pracovalo na zuovuzrození národnosti obětavě,

nadšeně. Pohleďte naproti tomu na poslední tři desetiletí a seznáte tu jakýsi rozkol mezi lidem venkovským a městským. Je to lež, již tisk náš rozšiřuje, že by kněz následkem povolání svého neměl citu pro národnost. Tentýž tisk v posledních 30 letech štvál lid proti náboženství a proti kněžstvu. On snažil se kněze jako paria v národě izolovati. Jakmile moc kapitalismu a tisku jeho bude klesati, vzrůstati bude i vliv víry, církve a kněžstva. Pak kněžstvo i lid dohodnou se nadobro. Musíme se všemi křesťanskými národy se spojití proti manšesterskému liberalismu a jeho orientálnímu generálnímu štábu, jenž jest zapřísařhlým nepřitelem křesťanských národů. (Hlučná pochvala.)

* * *

Židé křesťanům příkladem. Konservativní Němec dr. Lueger vyjádřil se ve schůzi: Křesťané měli by si za příklad bráti židy, kterým je to jedno, věří-li kdo z nich v Boha nebo nevěří-li, kteří ale naproti křesťanům drží dohromady, náboženství své před potupou chrání a svojí zásadou: jeden za všechny a všickni za jednoho, k veliké moci přišli. Větší část židů náleží k tak zvaným osvícencům, kteří jedí stejně s křesťany vepřové maso, kteří ale na každý svůj veliký svátek svorně drží krámy zavěny, na bursu nechodí a vymohli si, aby výroční trhy ze svátků jejich překládány byly na dni následující.

* * *

Prodávání úradů a hodností v Německu. Němci z říše velmi rádi a často poukazují na prodejnost úradů jinde, jmenovitě v Rusku. Nedávno se poškleboval jistý německý list, že prý z Rakouska málo kdy přichází zpráva jiná, nežli o defraudacích a zatím i pod svícem evropské osvěty bývá tma, velmi tma.

„Die Leipziger Grenzboten“ přinášejí noticku, která výmluvně ilustruje nezdravé poměry v německé říši a staví tamnější úředníky ještě hodně hluboko pod mravní hodnotu starodávných ruských byrokratů z Gogolova „Revisora.“ Článek zmíněného listu zní doslova: „Že synátor samého pana vládního presidenta při maturitní zkoušce slavně propadl, je sice smutné, ale ne neslýchané. Že si chce papínek žákův vynutit na řediteli gymnasia písemní práce synovy, aby „zkoušel“ úsudek profesorů, je zvláštní. Že panu presidentovi statečný ředitel ukáže, kde nechal tesař díru, je přeskvostné, že propadlý školák za půl leta udělá na jiném městském gymnasiu maturitu s vyznamenáním, je pozoruhodné, a že se brzo na to ředitel dotýčného ústavu stane náhodou správcem královských vyšších škol, je velice zajímavé.“

Brzy na to noviny přinášely sensační zprávy o škandálním procesu dvorního rady Manché, který přes 40 roků byl přednostou kabinetní kanceláře císaře a který, ačkoliv měl veliké sluzné, přece pro zpronevěření na devět měsíců do žaláře odsouzen byl. Nebyloť prý na berlínském dvoře žádným tajemstvím, že řády a důstojnosti nebyly udíleny dle zásluhy, nýbrž podle „mazání“ panu šéfovi kabinetní kanceláře. S Manchém bylo ve spojení mnoho jiných úředníků a jmenovitě z policie kteří o to „mazání“ se rozdělili. Ba i sám bývalý finanční ministr Bitter byl udán, že ty, kdo trpěli na bolení kříže (v kabátové dírci) za propitné několika tisíc dolarů, poukazoval na „pravou cestu“. A cesta ta vedla k jisté palácové dámě císařovny Augusty, jejíž důvěry hanebně zneužívala. Dáma ta zanechala po sobě veliké jmění. Kdo chtěl dosíci titulů „dvorního dodavatele“, musil několik tisíc věnovati „k dobročinným účelům“; účelem nejdobročinnějším byly kapsy podvodníků.

* * *

Kněží neplette se do politiky. Obsahu takového řeč měl nedávno předseda vrchního zemského soudu ve Štýrsku pán z Waserů u příležitosti kněžské primice. V době, kdy každá kuchta s krejcarovým plátkem v rukou dělá politiku, má katolický kněz odsouzen býti k mlčení ve věcech, jež velmi

zhusta dotýkají se jeho stavu, ano i náboženství. Mnohý, byť i na doktora povýšený nedouk ve sněmích a v různých jiných shromážděních dotírá na náboženství a na stav kožský, a tu kněz jediný by nesměl zájmy svého stavu a víry na patřičném místě hájiti, protože nemá plésti se do politiky. Poslanci, zneužívající své poslanecké nedotknutelnosti, urážejí papeže, biskupy, kněze, jeptišky, jenom kněz má mlčeti, protože nemá plésti se do politiky. Kněz je zároveň občanem, jež stejně jako poplatníky nemine berní sluha. Je-li každý občan stížen přerozličnými přírážkami, je jimi kněz stížen nade všecky. Rabíni a pastoři mohou v parlamentě zájmy své hájiti, jenom katolický kněz má býti odsouzen k mlčení, protože nemá plésti se do politiky. — V tom vězí zúmyslnost. Všecky stavy smí čest svoji hájiti, jenom kněz nesmí. Tomu mají zašiti se ústa heslem: plať a trp a mlč. Dívej se a poslouchej, kterak sociální demokrati, židé, křtění i nekřtění, likerálové, zednáři a uličníci tupí tvou víru, ale ani nedutej, protože nemáš se plésti do politiky. A což biskupové a papež? O těch platí totéž, toliko s tím rozdílem, že kněžím prostým chce zašívati ústa leckterý byrokrat, a biskupům ministři, — kdyby si je vůbec zašiti nechali.

* * *

Z Číny. Mučení křesťanů.

Již kolik neděl zuří v Číně proti křesťanům hrozné spiknutí, jemuž, neodpomůže-li Bůh, podlehne tam křesťanství nadobro. Utvořily se i tam tajné spolky proti křesťanům. Budoucnost zajisté ukáže, nemají-li i v Číně zednáři naši v povstání tom své ruce. Posledně, jak se z Timesu dovídáme, byly v Shangai na zdi domů nalepovány plakáty, jimiž obyvatelstvo vyzývá se k povstání proti křesťanům. Ujišťuje se, že v různých provinciích vicekrálové, generálové a nejvyšší úředníci drží s buřiči. V provolání onom vyzývá se, aby každý kraj vyslal ozbrojence na křesťany. Kde je kraj veliký, ať pošle vojáků 20.000, kde menší 15.000 a ten nejmenší ať jich vyzbrojí 10.000. S těmi pak vyženeme ty ďábelské evropské „pigs“ — štětínáče. Jak mile budeme míti vojsko, pak vypálíme jejich příbytky, sbojíme jejich kostely a misionářské stanice. Nic se nebude konfiskovati, nýbrž všecko ničiti. Vyhoďme od nás učení Kristovo. Rozdupejme ho. Pojďte a palme ty zrádce, pokřténé Čínany a rodiny jejich ze země vyžeňme. Bratři, pojďte nám na pomoc.

* * *

Před soubojem k večeři Páně. Roku 1852. — tak se vypravuje z minulosti knížete Bismarka — pohádal se B. se starým liberálem G. von Vincke. Mělo dojíti mezi oběma k souboji, kterýž chtěli přátelé jejich zameziti. Pastor Büchsel Bismarkovi odepřel večeři Páně. Souboj udál se skutečně. Pastor Büchsel podal Bismarkovi večeři Páně přece. Když měl Bismark postaviti se před namířenou bambitku svého protivníka, vykonal ještě krátkou modlitbu. Na Vinckeho prý to učinilo veliký dojem. Souboj vypadl šťastně. Podle učení církve katolické nesmí kněz duellantovi umíněnému dáti ani rozhršení, tím méně mu podati nejsvětější svátost. A padl-li kdo v souboji, má se mu odepřítí církevní pohřeb. Je to věru divná církev, jež člověka, strojícího se spáchatí vraždu na bližním, připouští k večeři, kterouž lutheráni nazývají večeří Páně!

* * *

Armáda spásy v Německu kamenována. General Booth vysílá své vojsko též na evropskou pevninu. Nechce se mu však zde nějak dařiti. Prostý lid nenalezá ve vojsku jeho zálibení. Již v Brusselu dostali vojáci jeho na ulici výprask. V Barmenu pak udála se opětná proti nim výtržnost. Když t. začal jeden z armády spásy na ulici kázati, jal se jí lid splati. Na to armáda spásy bránila se kamením. V okamžiku shluklo se množství lidu, kteří by byli armádu Boothovu kamením utloukli, kdyby policie nebyla zakročila. Mnoho okolních oken je rozbito.

Pastor Harder pro podvod zatknut. V berlínských listech čteme, že bývalý pastor Harder ve Weissensee u Berlína na různých lidech vylákal podvodné půjčky, praví se, že úhrnem 35.000 marků, naposled na jednom známém 6000 m, načež dal se na útěk. Berlínská policie vydala na něho zatykač. Asi v témdnu na to byl postižen ve Štýrském Hradci. Státní žalobník pohání jej před soud pro podvod a nemravnost.

* * *

Nekupujme nemravné obrázkové noviny z Německa. „Bohemie“ a „Tagblatt“ často doporučují ve Stuttgartu vycházející list: „Vom Fels zum Meer“, který v rodinách katolických dosti čteně se odebírá. Tentýž list v nejnovějším čísle přináší novellu: Sterbelied — píseň umírajícího od Sudermanna. Spravedlivá kritika praví o tomto nejnovějším plodu Sudermannově (jenž napsal pověstné divadlo: Konec Sodomy): Obsahuje věci nejsprostší a nejnemravnější, jaké kdy v tisku vyšly. Sudermann zde oslavil nejsprostší smyslnictví. Rozpakujeme se obsah té povídky třeba jen naznačiti z básně, abychom pohoršení nedali. A něco takového kritika liberální doporučuje našim rodinám slovy, že to je dílo největšího básníka žijícího! List tento je v Praze ve mnohých kavárnách a odebírá se ve mnohých rodinách, kdež čtou jej panicky s dceruškami.

* * *

Socialisté mají též své spisy pro mládež, ale jaké. Na socialistickém sjezdu v Erfurtě bylo usnešeno, aby pro mládež německých socialistů překládány byly z jiných řečí vhodné spisy. Socialisté sami uznávají, že psáti pro mládež, není lehké. Spisovatel pro mládež musí jaksi sám státi se dítětem, musí cítit s dítětem a to ale socialisté neumějí. Jaké spisy tedy překládají? O bohatém necitelném fabrikantovi, jenž nechává děti dělnické o hladě. O vykrmených pánech a hubených dělnicích. O dětech zaobalených ve vatě a hedbáví a o bosých dětech dělníků atd. Účel je: v srdcích dětských budit záhy zášť proti bohačům. Místo o Bohu mluví se v těch spisech pro mládež jen o samé přírodě a o rozumu, o náboženství nezmíní se ani slovem. Ani o lásce k bližnímu není v nich řeči. Ovšem kde příroda je bohem, tam musí jeden požívatí druhého, jak se to v přírodě vůbec děje. Kdo s koho, ten s toho.

* * *

Jedno tělo a jedna duše. Občánek: Žiju již na 20 let se svojí ženou a po ten celý čas jsme spolu nikdy valně neharmonýrovali. Jen jednou, když u nás vypukl oheň, chtěli jsme oba vyjítí dveřmi najednou.

* * *

Kdo jest nyní na světě nejšťastnější? — Každý jednoduchý frater některého dobrou řeholí spravovaného kláštera.

Kdo pomohl naší jub. výstavě, že 17. a 18. května, 28. a 29. června, 15. a 16. srpna, 27. a 28. září nejvíce navštívena byla? — Dva po sobě jdoucí svátky — čili kalendář.

Obsah „Obrany víry“:

Vyobcujme Krista Renánova z rodin a vraťme jim Krista pravého! (K.) — O mši svaté. (Dle Bened. Stim. podává Vincenc Bosáček.) (Pokračování.) — Dukát. (Dle francouzského od Frant. Copée.) — Dějepis sv. rouch v dómě trevirském. (Dle J. Marx e podává Václav Josef Čečetka, duchovní správce v c. k. trestnici Kartouzské. Pokračování.) — Kolik země potřebuje člověk? Napsal Lev Tolstoj. Přeložil L. K. Čenský. (Dokončení.) — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budíž zasláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

O mši svaté.

Ačkoliv náš vysoce ctěný spolupracovník, důstojný p. Vincenc Bosáček v listu našem krásné a důkladné pojednání o mši svaté uveřejňuje, naskytá se nám příležitost o ni ještě zvláště pojednat. Děje se to za příčinou právě vydaného „Římského missálu“ od P. Prokopa Baudyše, kněze řádu sv. Benedikta kongregace beuronské v Emausích.

Dvěmi publikacemi nejčelnějšími knihtiskárna Cyrillo-Methodějská proslavila sebe roku letošního a to vydáním římského missálu a právě ohlášeným vydáním života Ježíše Krista od slavného apologety P. Didona v řeči naší mateřské, čímž tiskárna jmenovaná trvání své, skoro již čtvrtstoleté, jaksi korunovala. Obě díla: missál a život J. K. se doplňují, kdo chce s prospěchem největším mši svaté býti přítomen, musí hluboko do srdce si vštípati život J. Krista. Ježíš Kristus jest náš život, naše cesta, naše pravda a máe svatá jest středem, sluncem vši bohoslužby. Kde slunce toto nezáří, tam je čírá tma, je beznadějnost.

Mše svatá jest teploměrem křesťanské zbožnosti, křesťanského ruchu. Kde mše svatá je v neváznosti, tam zasychá, stydne všecken náboženský život. Na tomto ohnisku zahřívá a rozehřívá se srdce člověka a osvěcuje se rozum. Neváháme tvrditi, že první snahou oživené literatury katolické musí býti oživení úcty ke mši svaté. Marným zůstane všecko katolické spolčářství, všecko katolické spisovnictví, nebudeme-li chodit k ohnisku mši sv. ohřívati se, ne vzkřísíme-li z mrtvých úcty ku mši svaté.

Baže vážnost a úcta ke mši sv. u nás poklesla — katastrofálně.

Co jsme učinili ze mše svaté, z nejsvětější nekrvavé oběti Ježíše Krista? Učinili jsme skoro totéž, co za dávných věků učinil Babylon z Jeruzaléma. Všecko všudež jako popleněno, spustošeno. Nezapřeme si smutné pravdy: mše sv. od nás katolíků z převálné části je opuštěna. My skoro již ani nevíme, co vlastně mše sv. jest. Školní mládež ji skoro již nezná. Snoubenci o ní nedbají a co nehoršího: matky na mnoze přestávají s novorozeňátky svými při mši svaté Pánu Bohu díky vzdávati. A co nejsmutnější: jest snad na tisíce osad v Čechách, v nichž pozůstali za zemřelé mši sv. více obětovati nedávají. Mnoho zlatých obětuje se na parádu, věnce a svíce — avšak co by dušičkám pomahalo nejvíce, toho se nedbá. Věru až smutno o tom psáti. Opustili jsme ji takměř na dobro. Proto též ruch náš katolický všudež mrtvý jest.

Považujme to za pokyn prozřetelnosti božské, že nám prostřednictvím nejstaršího řádu církve — totiž sv. Benedikta — podán byl přesný převod missálu římského.

Kdož by z toho srdce nesouhlasil s předmlouvou k missálu pokorného mnicha P. Prokopa, již tuto z části podáváme doslovně:

Pax!

Podávaje veřejnosti tento missál svaté katolické Církve ku potřebám věřících upravený, mám za to, že nebude od místa, zmíním-li se, co mi bylo podnětem k této pokusné práci.

Nejprve hleděl jsem ke skutečným potřebám *katolického lidu*.

Neblahá ona doba, která ani jména svého ráda neslyší, již Bohu díky! minula, a jiný duch, duch katolický, probouzí se všude i u nás k novému, svěžímu životu. Odpadává sice tu a tam svadlé neb uschlé listí s mohutného stromu Církve, — ale kdo pravý katolík, jest si vědom svých předností, cítí se živě dítkem té rozsáhlé rodiny „synů Božích“, z nichž prvorozeným jest Ježíš Kristus, ¹⁾ — údem onoho posvátného duchovního těla, jehož hlavou jest týž Kristus ²⁾; on s plným přesvědčením oceňuje ty nepřeborné poklady milosti, které má a rozdává jeho matka — Církev.

V největší míře však pocituje toho uvědomělý katolík při nejsvětější Oběti Novozákonní. Zde obnovuje na oltáři sám Ježíš Kristus způsobem tajemným svou převelebnou oběť, kterouž netoliko lidstvo s Otcem *smířil*, ale i nejdokonalejší *úctu, chválu a dík* za veškeré lidstvo Otci projevil, a na pravici Otcově stále projevuje. Zde při oltáři cítí se katolík s knězem, osobu Kristovu zastupujícím, a se všemi přítomnými spojena v *jednu celistvou rodinu* před Otcem stojící a společně obětující, a proto žádá sobě s knězem v duchu co nejužší se sjednotiti. Za dob prvotních arcíť bývalo tak. Vizme na př.: obec křesťanskou shromážděnou kolem biskupa neb kněze svého konajícího v katakombách ³⁾ na hrobě sv. mučenníka Nejsvětější Oběti! Znajíce liturgický text jsou tu s ním věřící jedna duše a jedna mysl! — Zdaž možno takového s knězem sjednocení docíliti i novějšími modlitebními knihami prérůzného zrna? Pochybujeme. Nahlédněme do některé z nich, a s nelibostí poznáme, jak subjektivné, mělké a s duchem církevním nesouhlasné jsou tam mnohé modlitby! ⁴⁾

To cítí uvědomělý katolík, a proto všude kde vědomí katolické nabylo pevné půdy, sahají věřící dychtivě po modlitbách církevních, z missálu do mateřské mluvy převedených. ⁵⁾ Modlitby v missálu obsažené lahodí mysl katolické již pro svou ctihodnou starobylost (pocházejí některé ze samých časů apoštolských), jakož i ne méně svým jadrným a hlubokým obsahem.

Umít zajisté matka Církev *nejdokonaleji* se modliti; naučila se tomu od samého Božského zakladatele svého, Ježíše Krista a od Ducha svatého, kteréhož jí poslati račil, a proto také Církev svatá k nejdokonalejší modlitbě nás navede. Kdo se modlí jako Církev, modlí se tudíž dokonale; a mešní kniha církevní, čili *missál*, jest tedy nejlepší *knihou modlitební* pro katolíka.

Mimo to hodí se tento missál pro každý stav, věk a každé pohlaví, a není třeba, jej zvláště upravovati „pro muže“, „jinochy“, „pro vzdělané paní a panny“: jest mešní knihou *katolickou* v pravém smyslu toho slova.

Mohlo by se ale namítnouti, že k náležitému porozumění missálu vyžaduje se poněkud většího náboženského vzdělání a jakási znalost Písma sv., čehož právě za naší doby bohužel u mnohých pohřešujeme.

¹⁾ Řím 8, 29., Kolos. 1, 15.

²⁾ Kolos. 1, 18. Efes. 1, 22. — 4, 15, 16.

³⁾ podzemních chodbách v Římě.

⁴⁾ Srov. Časop. kat. duch. r. 1890. str. 153.

⁵⁾ Ve Francii a v Belgii užívají prý věřící při mši svaté téměř výhradně příručních missálků.

Toho ovšem upříti nelze, že v missále ukryty jsou *přehluboké poklady* svatě nábožnosti a nebeské moudrosti, a že jenom ten jich hojně dobývá, kdo potřebnými k tomu *nástroji* opatřen jest. Máť i missál, sestáváje hlavně zě slov Písma svatého svoje „*primos, secundos et tertios haustus*“ (st. Aug.), čili: jest tak bohatý, že můžeš z něho nabíratí jednou, po druhé i po třetí, aniž bys jej vyčerpál. Ale také zkušenost učí, že nahradí čistota srdce, dobrý úmysl a milost Boží u veliké míře, čeho se mnohé duši pokorné na vědomostech nedostává.

A protož s přesvědčením díme ku každému katolíku bez rozdílu stavu, pohlaví a vzdělání: „Vezmi knihu modlitební sv. Církve a uť se pokorně jako dítko od matky své modlití se k Otcí slovy Ducha svatého!“

V druhé řadě měli jsme na mysli *jednotu našich statečných Cyrillistů*. Naši Cyrillisté vytkli sobě vznešený úkol, chtějíce nám nahraditi liturgický sbor (chorus), jemuž druhdy svěřovala sv. Církve při službách Božích vynikající účastenství ve zpěvu liturgickém, čili chorálním. Má-li ale zpěv chorální býti *bohoslužbou*, a nemá-li snížiti se na pouhou pěveckou produkci, musí býti *modlitbou*, a to upřímnou, z hloubi duše vycházející. Za tou příčinou jest pěvci třeba, aby netoliko znal smysl a význam latinského textu liturgického, nýbrž jest mu i vniknouti do ducha a celé nálady Církve sv., s jakou ona kdy kterou slavnost neb svátek slaví.

Hleděl jsem tudíž mimo překlad textu latinského v krátkých poznámkách na ráz slavností církevních upozorňovati a mysl k přiměřeným nábožným citům vzbuzovati. Ovšem že se tak díti mohlo v míře mnohem skromnější, než bychom sobě byli přáli, aby se objem knížky příliš nerozšířil. Podaří-li se nám tím alespoň dost malou hřivnou přispěti věci našich Cyrillistů, bude nám to odměnou nad míru milou. — Ne bezpodstatně domníváme se, že by tento missál také bohoslovcům nějak posloužití mohl; alespoň se rádi přiznáváme, že by nám byla podobná pomůcka v seminárii velmi vítanou bývala. Máť zajisté bohoslovec již záhy seznamovati se s drahými poklady v missálu a v breviárii uloženými, aby si vedle Písma svatého *tyto dvě knihy* nade všecky jiné oblíbil.

Nedostatky některé zejména úplnosti se týkající buďtež nám laskavě prominuty, anot se samo sebou rozumí, že celý foliový missál v malou příručnou knížku pohodlně vtěsnati nelze. — Za všecky opravy a pokyny, které by ku zdokonalení této knížky posloužily, budeme, od kohokoli by se nám jich dostalo, povděčni.

Konečně podrízujeme všecko, co a jak v knize této obsaženo jest, vrchnímu a neomylnému soudu svatě katolické Církve, již napřed odvolávajíc všecko, co by se s jejím učením jakkoli nesnášelo.

Nechť tedy nastoupí tato skromná knížka putování své po vlastech československých pod záštitou nejblahoslavenější Rodičky Boží Marie Panny, jež při *první, krvavé oběti* našeho Božského nejvyššího kněze s miláčkem Páně na Kalvarii přebolestnou assistenci za nás konala, — jakož pod ochranou sv. Václava, velikého ctitele a příznivce liturgických služeb Božích!“

Dp. překladatel ve skromnosti své netroufá si ani plně vysloviti důležitost a dosah práce své. Jeho římský missál musí státi se jaksi „*Vademecum*“ každého kněze novosvěceného, každého kazatele a učitele náboženství. Kazatel musí velmi často odvolávati se na tu kterou mši svatou, chce-li důležitost a význam některé doby církevní, anebo svátku posluchačům vyznačiti. Čím by byl kazatel bez missálu. Katecheta potřebuje jej při vysvětlování mše svaté. — Nyní oba mají překlad missálu po ruce a mohou dle chuti přehluboký význam nejsv. oběti vysvětlovati. Jen takto lze ještě mládeži účtu ku mši svaté vštěpovati a lid k hojně návštěvě mše svaté pohnouti.

Po zdání našem při probuzování ruchu náboženského chytáme to za nepravý konec. Zakládáme spolky, konáme sbírky, přednášky, rozšiřujeme dobré noviny, brošury a knihy — to všecko je velmi hezké, ale tu stránku

nejlepší, kterou vyvolila si Marie — seděti u nohou Páně, s ním je dno býti v nejsvětější oběti, na mnoze zanedbáváme. Prospěšné, velice prospěšné jest, co konala Martha. I my připravujeme — kuchtíme — noviny, brošury, knihy, atd., Kristus Pán zajisté i tuto naši činnost jednou pochválí, avšak to nehlavnější, mši sv. nesmíme zanedbávati.

Pan překladatel velmi dobře podotkl, že ty přerůzné modlitební knížky s přerůznými — obyčejně zvůně sladoučkými názvy, za mnoho nestojí. Jsou to samé na mnoze falšované surogaty pravého živného mléka starých modliteb církevních. Je to nechutná cichorie naproti mléku a chlebu církve. Jako se vyrábí cichorie a „Kinderkafé“ ve velikých továrnách, tak se i vyrábějí modlitební knížky v továrnách — na desky. Desky se zlatou ořzkou jsou dnes hlavní věcí, a co je uvnitř, bývá nezáživný modlitební šund. Jen je-li na vrchu hezká etyketa s krásným andělkem — hezké desky — zrovna jako na čokoládových a celtičkových škatulkách, uvnitř postačí trošku nechutného a nezáživného dryáku — v tom pozůstává dnes skoro všecka modlitební literatura, které dnes zmocnili se na mnoze prohnaní kšeftovníci. Takové modní knížečky staly se již předmětem dámské toalety. Dáma se vystrojí, do jedné ruky vezme parazolek, do druhé knížky ve slonové kosti a nyní v plné parádě šustí do kostela, aby se dala vidět — švihákům. To je spíše rouhání se Bohu, nežli modlitba. Je na čase, aby tyto modlitební surogaty byly z oběhu vytlačeny mlékem nezkaženým modliteb církevních, jaké od věků uloženy jsou v římském missálu.

Římský missál právě vyslý zasluhuje proto všeho doporučení. Necht nenamítá se, že je příliš objemný. My rozhodni jsme nepřátelé těch miniaturních knížek, jež lze nositi v kapse u vesty. Naše babičky nosívaly objemné nebes klíče a nestyděly se za ně.

Nejen ženě, ale i muži sluší lépe modlitby objemnější, nežli ty pozlacené capartečky v rukou. Nestydí se učenec za objemnou knihu, proč by styděl se katolický křesťan za objemnější modlitby? Ostatně formát českého missálu jest dosti příručný, vejde se dobře do kapsy u kabátu i menší. Hodí se velmi dobře snoubencům za dárky, hodí i dětem ku svátosti biřmování, hodí též ku jmeninám a narozeninám. O skvostnou vazbu dle přání bude postaráno.

Záleží nyní na ctěných našich čtenářích, aby český missál všudež hojně doporučovali. Stojí nevázaný dva zlaté. Původně měli jsme v úmyslu, podati čtenáři jakýsi návod, jak se ty mše v misálku podle těch kterých svátků hledají, avšak pan překladatel podal jej sám dosti srozumitelně. Čtenář sám častějším modlením seznámí se nejlépe, co a jak kde se má hledati. Při mši svaté musí čtenář vždy míti na paměti jednotlivé části její, ku př. epištoly, evandělia a orace, pak si všecko sám najde hravě.

K n ě ž í — r e k o v é.

„Dobrý pastýř dává život svůj za ovce své.“
Jan. 11, 12.

Ze zápisků Jana Uhlářka, slovenského kněze S. J. v Kaloči v Uhrách vyjímáme:

„V den nanebevzetí B. P. Marie (1873) podalo nám nebe mnoho duchovních radostí. Už časně z rána obklíčeny byly zpovědnice a počet kajčníků co chvíli rostl v kostele.

Horlivost tu připisujeme jednak vřelé úctě a lásce, jakou náš lid vine se k Panně přesvaté, jednak obavě před nákazou cholery, která právě v Kaloči zuřila a přčetné pády smrti zavinila.

Posluhovali jsme všicki.

Náš dobrý Frant. Beluš, odbývající svou ranní pobožnost a sv. obět, byl zaujat cvičením zpěvákův ku slavným velkým službám Božím. Po této mši sv., při níž sám hrál na varhany, šel do zpovědnice.

Po dokončení sv. práce šli jsme k obědu opět všicki, i náš František přišel, zmožen a bled, avšak veselý a spokojený mysli.

Při stole tázal jsem se po jeho zdraví: odvětil, že je sláb — nechutí ku jídlu přemáhal čtením básní, jež ku počtě dvou paterův, toho dne poslední sliby slavně skládajících složili studenti. Náhle pocítí jakýsi záchvat, vstane a rychle se vzdálí; šel jsem za ním. I řekne mi: „můj ct. duch. otče, tuším, že milosrdný Bůh moji obět přijal; prosil jsem Boha, aby mně přijal za smírnou obět na odvrácení cholery v našem městě, aby náhlá a nenadálá smrt nezachvátila mnohých.“

Na to řekl jsem: „prosme raděj o zdraví a delší život, bychom mohli i na dále pracovat a trpět ke cti a chvále Boží na spasení duší.“

Však kdo pochopí cesty Boží?

Nemoc cholery vypukla na Belušovi celou silou a všemi příznaky vzdor hned přivolané lékařské pomoci a nejpečlivějšímu ošetřování.

Tělo bylo ztrmáceno až k úplnému zemlění.

Ct. O. rektor přikvapil a dal chorému bratrovi generální absoluci.

Již i posledním pomazáním mu poslouženo.

Za chvíli přišel nemocný k sobě, zpovídal se, doporučil se zcela sladkému Srdci Ježíšovu, ochraně sv. Josefa a do nebe vzaté slavné matky své i naší Panně Marii.

Na zprávu že se blíží poslední jeho hodinka jemným hlasem zazpíval: „Te Deum laudamus“ a po střídavém odříkávání modliteb v kruhu bratří v Kristu Ježíši usnul tiše smrtí spravedlivých.

Matka milosti v den svého oslavení vyprosila mu čest dědictví blahoslavených. Šťastná matka, které Bůh daruje tak dobrého syna; šťastný syn, jež zbožná matka zasvětil Matce Krista Ježíše!

Smrt jeho skutečně zastavila rádně cholery.

Noviny však (ovšem nevěrecké) psaly: „Hloupá bigotská střeštnost. — Jesuita Fr. Beluš v slepé horlivosti zachytil hostii z cholerických vývrátů, požil ji a druhého dne dostavily se následky nakažení, smrt cholera.“

Děj se má takto:

Náš obětavý P. Fr. Beluš — dle udání ministranta (děti a blázni mluví pravdu) — podal cholera stíženému patientovi, tuše z jeho pokojného stavu, že by se lépe měl, na jeho žádost přesv. hostii; však několik okamžiků na to dostavilo se dávení.

Ve vývraticích pozoroval kněz i sv. hostii — ihned požádal o sklenici vody, obmyl tu přesvatou částičku, vodu vylil do ohně a nevěda jak nej-světějšímu Tělu Božímu odčiniti to zneuctění — dle jeho úzkostlivého svědomí — jím zaviněně, že totiž se dal pohnouti, a stav nemocného ohledně možného vrhnutí nevyšetřiv, tělo Páně podal — přijal sám pobožně v rychlosti vyvrženou hostii, cítě se k tomu zavázán tou okolností, že sám byl p. mši svatě.

Dle soudu světáků jest to hloupá přemrštěnost, an mohl i dle církevních předpisů vyvrženou sv. hostii dáti uctivě spáliti, neb do sakraria (místička za oltářem čistým pískem vyloženého) uložiti.

Dle soudu ale zbožného lidu, Bůh odměnil velikou lásku Františkovu k nejsv. Svátosti blaženou smrtí, životem věčným. (Jan 12, 25.)

Mohlo by se ovšem namítati: proč nezachránila sv. hostie tak rekovnou láskou přijatá P. Fr. Beluše od nakažení? — ale stejně se můžeme ptáti o prvých mučennících: proč, když oheň, voda, muka, šípy, šelmy jim neškodily — ráně mečem podlehli? Bůh tak chtěl!

I Kristus podlehl ukřižování.

Protože tak Otce jeho nebeského vůle byla. (Z katol. Novin slov.)

Podobně zemřel rekovnou smrtí roku 1870 v Paříži abbé Guillemont tím, že, aby dokázal zatvrzelému nekajícíníku cholerou stíženému, že si neváží života, když se jedná o spásu nesmrtelné duše jeho — tohoto na jeho žádost v ústa polbil.

Dějepis sv. rouch v dómě trevirském.

(Dle F. Marxe podává V. Josef Čečetka, duchovní správce v c. k. trestnici Kartouzské.)

(Pokračování.)

Spor byl koncem července 1630 nerozhodnut. Kurfiřt rozmrzen nad tím, že pře jeho špatně skončí, a tak kýženého cíle nedojde, odjal nerozhodnutý spor fiskálovi a odevzdal jej světcím biskupům Řehořovi, biskupu azotskému, světcímu biskupu špýrskému, Janovi Ninisovi, auditoru apoštolského nuntia a Buschovi, oficiálu trevirskému, kteří hned kapitulu vyzvali, by se ve třech dnech k soudu dostavila.

V tak krátké lhůtě nebylo lze, by kapitulou splnomocněný člen se k soudu dostavil; probošta, advokáta a protektora kapitoly zde nebylo a tak žádný k soudu se nedostavil, i nařídili zástupcové kurfiřta, by fiskal svědky zavolal. Dne 1. února r. 1631 učinili toto zvláštní oznámení: že tato částka až dosud byla pravou partikulí roucha Páně, a protož i budoucně takovou ostane; pověst pak o ní, že jest nepravá a vymyšlená, jest bezpodstatná a jen proto, by kurfiřt byl pomlouván a na cti mu utrháno; odpůrcům této částky se ukládá, by o tom mlčeli.

Koncem února dozvěděl se Jan Vilém Husman z Namedy, probošt trevirské kapitoly a nyní nově jmenovaný biskup libecký, že postup soudního sporu jest nezákonný, a proto ve jménu svém a celé kapitoly (6. března) proti rozsudku protestoval, a odvolal se k papežskému nuntiovi do Lutycha. Odvolání poukazovalo k tomu, že kurfiřt jest stranou, a tudíž nelze mu býti zároveň ve při soudcem, nemá proto žádné právomoci aniž ji komu dáti může. Následovně všichni tito muži, kteří při kurfiřtovu vedou, nejsou kompetentními soudci, ani nemají jurisdikce sami ze sebe, aniž jim mohl kurfiřt jaké dáti. Světcí biskup ze Špýru a Trevíru a i oficiál jsou jak přísahou, tak i za obdržená benefícia díky vázání, následovně jednostranní, a proto soudci ve při kurfiřtově neplatnými. Jest také vidno, že kapitula nepomlouvala, nýbrž chránila a bránila drahého pokladu sv. roucha.

Konečně fiskal koblenický, freilinský a trevirský jsou laiky, ženatými, a dle kanonických práv není jim dovoleno proti duchovním buď se žalobou, buď denunciací vystupovati.

Kapitola odporovala této formě soudního jednání a rozsudku, a o objektivní nespravedlnosti sentence píše toto: Jest celému křesťanskému světu známo, že svaté roucho v Trevíru z dob sv. Heleny, tedy přes tisíc a více set let, bylo uschováno a ctěno, a dříve vždy v sedmi letech s ostatními sv. ostatky věřícím ze všech končin a krajín sem putujícím bylo nkazováno, a nikdy nebylo o něm pochyby, nýbrž svědectvím mnohých zápraků a rozličnými papežskými bullami jest stvrzeno, což i ona sentence výslovně doznává.

Nařto nařizuje i koncil tridentský, by si každý velmi opatrně počínal, jedná-li se o přijetí nových ostatků; tu jest na arcibiskupovi a jeho provinčních biskupech, aby i s vědomím papeže zkoušeli a vyšetřovali; zde však, kde se i o pravosti sv. roucha pochybuje, vyšetřující komisse v málo dnech by byly odsoudily nepředložené celou tuto záležitost.

Kapitola poráží fiskalem uvedené důvody o pravosti této domnělé částky, ohraňuje se proti její pravosti, která z oné sentence jde na jevo, a z toho, jakoby předchůdcové a nynější kapitula nepravé ostatky za sv. roucha vydávali a tím celé křesťanstvo podváděli, odvolává se, vědoma si jsouc svého

práva k římské stoličce, vota romana, a kdyby to možným nebylo, necht se celá záležitost odevzdá kurfiřtu a arcibiskupu kolínskému a mohučskému, ti necht vyslyší obě strany a soudí dle práva a spravedlnosti.

Komise ustanovená, by spor rozhodla, vynesla tento rozsudek, že částka jest nepravou, a vynešený rozsudek byl téhož roku v Římě potvrzen.

Tak kurfiřt byl přinucen soudem a rozsudkem vyšším, by právu a pravdě průchod dal, které dříve byl popíral. Než i z jiné strany byl přinucen, by tomuto sporu konec učinil. Švédové hrozí vpádem; v r. 1632 dobyli Koblence a rozptýlili se po Trevírsku; r. 1633 přitrhli i Francouzové. Kurfiřt s kapitoulou i z jiných příčin má spory, s císařem pak, poněvadž se přidal k Francouzům; r. 1635 přikvapili Španělové městu na pomoc, kurfiřt Filipp Krištof jest jat a do Nizozemska odvezen.

Tak veden byl spor o pravost částky v kurfiřtské dvorní kapli se nalezající, zároveň s oním sporem, který zuřil v celé téměř Evropě o pravost mystického těla Páně.

Nebylo v úmyslu kurfiřta, aby popíral pravost sv. roucha a jednal, když onu osudnou částku daroval, bez rozmýšlení, a později ze svěhlavosti, oppo- sity proti své kapitule a ze ctižádosti. Kapitula pak nemohla vydatněji nepravost oné částky dokázati, než když poukázala na všeobecně uznanou pravost sv. roucha, které jest neporušené a s nímž tato částka ničeho společného nemá. Při tom dovolává se kapitula dějepisných dokladů trevírského chrámu, papežských bull a slavných průvodů věřících, kteří ze všech končin sem putují, důkaz, že o jiném rouše není ničeho jinde známo, dovolává se i zá- zraků, *) jež se u sv. roucha v Trevíru staly. Hlavní důkaz jest ten, že nikým nebyla ani ta nejmenší částka ze sv. roucha vzata. Vzíti i ten nejmenší kousek příčí se křesťanskému vědomí, zbožnému uctění této tak svaté částky, uráží katolický cit, jak již se sv. Cyprian a Bernard o tom vyslovili, a ztrácí pak jméno, „tunica inconsutilis“. V 17. století doslechl kanonicus Marx, že jistý kazatel se vyjádřil: „roucho Páně jest již dávno od molů zničeno“. Výrok ten pohnal kanovníka k následujícím slovům: „Bezbožnějším jest tento čin, nežli vojínův, kteří se pod křížem dělili o roucho Páně.“ Jestliže Pane! tvé sukně lupiči ušetřili, proč by jí nemohl ušetřiti také kazatel? — „Vah quanto improbiior pravis malus iste ministris — sub cruce qui vestes diru- puere tuas? — Nam tunicae pie Christe tuae si parcere praedo — tunc potuit, quare non modo praeco potest?“ —

Proto zvolati může dón trevírský: Kdo diš, že máš nesešívané roucho Páně, nuže předstup a ukaž toto roucho, zdali jest skutečně nesešívané jako roucho mé.

Slavná výstava sv. roucha v r. 1655.

Devět let po skončeném tomto sporu (1640) přinutily bouře 30leté války strážce sv. roucha k tomu, že je v tichosti odvezli do Kolína n. R., a odtud zase brzo nazpět. By se v r. 1648 veřejná výstava sv. roucha odbyvala, ne- bylo lze ani pomysleti, poněvadž nebyl pokoj a mír v zemi upevněn a mnoho krajin krvácelo z ran jim bouří zasazených. Teprv 7. roku po uzavření míru vestfalského mohl kurfiřt Karel Kašpar se o to pokusiti, a sv. roucho k uctění věřícím vystaviti. Byla to snad touha věřících, aby spatřili opět tento sv. drahokam, či touha, by po tak bezčetných nejistých a hrůzoplých letech, náboženskou roztržkou přivoděných, měli klidnou chvíli a potěšiti se mohli pohledem na bratry ve zbožnosti pohřížené, či byl to cit vděčnosti,

*) Nejsou nikde jednotlivá fakta udaná; provinciální archiv udává zvláštní případ, který platí zvláštním vyhojením. V návrhu duchovenstvem pro výstavu sv. roucha v r. 1655 arcibiskupu učiněným stojí, že při slavné mši sv. má býti kázání — demonstrativi generis — a v tomto kázání [enarreturque miraculum, quod in postrema ostensione 1584 (1585) contigit, quando mulier ex tactu s. tunicae a continuo sanguinis fluxu liberata est.]

jenž všecky spojoval, aby na tomto posvátném místě Pánu poděkovali, že pokoj a mír má chudý i bohatý, či byl to společný výsledek všech těchto příčin, že výstava sv. roucha v r. 1655 byla jednou tou nejslavnější. Arcibiskup v oběžníku udává příčiny, proč tak dlouho výstava se neodbývala; že dlouho trvající nepokoje a bouře válečné tomu bránily, by tepr po 70 let sv. roucho vystaveno býti mohlo; nyní pak, když mír opět zavládl a cestování jest bezpečnějším a možným, že se na tom ustátoval, sv. roucho věřícím ukázati, by tam se v křesťanském lidu úcta k Bohu a ke svatým rozmnožila, rány, kterými Pán nás navštívil a jež se ještě nás děsí, odvrátil, a pokoj a mír vši krajině a i naši trevírské dioecesi dáti ráčil. — Poradiv se kurfiřt s kapitolou, určil k slavné výstavě sv. roucha 6. květen (Nanebevstoupení Páně), 16. a 23. května (svátky svatodušní a svátek nejsv. Trojice), a konečně 24. června (sv. Jana Křtitele a 29. t. měsíce (sv. Petra). By pak všichni věřící z blízka i z daleka, ať již mír u nich panuje, neb válečný nepokoj jest, bezpečně do Trevíru jíti mohli, požádal arcibiskup všecky krále, knížata a vévody, kteří dosud zbraň nesložili, a je žádal, by žádný z jejich vojsků poutníka do Trevíru jdoucího cestou neobtěžoval a jemu nezabraňoval, a úřadům své arcidioecese poručil, aby se postarali o veškeré bezpečí života cizinců do a z Trevíru jdoucích. Toho i dbal, aby nikdo, kdož nakažlivou nemoc má, aneb z krajiny, kdež by taková nemoc panovala, do Trevíru nepřišel.

Konečně žádal i papežskou stolicí, by mu udělila pro ty plnomocné odpustky, kdož dle předepsaného způsobu svaté roucho uctí. Následujícími slovy končí svůj okružník: „To bude k větší slávě všemohoucího Boha a ku cti blahoslavené Panny a všech svatých, k blahu křesťanství a k časnému i věčnému dobru jednotlivce.“ —

Dále vydal arcibiskup zvláštní pořádek celé slavnosti, z něhož, poněvadž podává nám obraz celé slávy, toto vyjímáme:

1. Roucho sv. nebudiž ukazováno věřícím uvnitř chrámu, nýbrž zevnitř, Pročež na mikulášském choru ze tří velkých oken prolomí se prostřední. a v tomto otvoru se z prken a z trámu zevnitř vystaví stan.

2. Nad stanem postaví se baldachyn, jenž chrání proti větru a dešti, a světla před shasnutím.

3. Pochodně se upevní tak, aby roucha vedle umístěná neporušily.

4. Chor mikulášský budiž uvnitř silnou mříží oddělen; uprostřed stanu se postaví skříň, aby večer, sv. roucho rozprostřené, tak jak vystaveno bylo se tam uložilo, a tím se častému svinutí a rozbalení zabrání.

5. Stráž, z 18 kurfiřtských vojáků a 12 občanů bude státi u mikulášského choru, by nepořádku zabránila.

6. Nádvoří budiž řetězy uzavřeno, by vozy a koně ve vnitřní místnosti nepřekážely. —

7. Slavnost začne každodenně ráno slavným procesím. Při návratu průvodu se mezitím vystaví sv. roucho nahoře ve staně, by věřící při vchodu do chrámu je viděli. Při výstavě sv. roucha po celý den assistovati budou v kněžském rouše infulovaný prelát, kanovník, vikář a prebendář.

Po otevřené slavnosti bude slavnou mši svatou „o sv. ostatcích“ sloužiti buď světící biskup neb jiný prelát. — Při slavné mši svaté bude kázauí, o němž již dříve mluveno bylo.

8. Okrášení dómu budiž nádherným a vkusným, jakož i všech ostatních chrámů městských a i v celé arcidioecesi, kudy poutníci se ubírali budou.

By nával lidstva nebyl ohromný a krajina bez obyvatelstva, nechť stanovní se jednotlivým okresům arcidioecese a biskupství jisté dny k pouti. — Městský úřad pečujž o potravu a ubytování. —

Na to stanoven pořádek, kdy má obyvatelstvo toho neb onoho biskupství a města do Trevíru se dostaviti, a počet dnů mu přesně stanoven. Obyvatelstvo města Trevíru v den sv. Filipa a Jakoba, z Koblence na nebevstoupení Páně.

Venkovská města a obce mají dobu od svatodušních svátků až do Božího Těla a od sv. Jana Křt. až do Petra a Pavla, a sice: Kolín (4 dny), Cáchy-Münster (2 dny), Lutych, Stahlo Malmedy (2 dny), Hunsrückén, Westénwald (2 dny), Luxembursko (2 dny), Lottrinky a Mety (2 dny), biskupství mohučské, vormské a špýrské (3 dny), Münster, Paderborn, Hildesheim (2 dny), Würzburg a Wamberk (2 dny). (Pokrač.)

Svobodná zednářka.

Pod tímto názvem uveřejnily nedávno noviny přelíčení, provedené s prohnanou zlodějkou: Terezií Kloudovou, jež tuto v krátkosti uvádíme: Do jedné z krivolakých uliček páté čtvrti přistěhovala se letos v létě obstarožná ženština, bývalá hospodyně z Vyklentic, Terezie Kloudová, kterou přijali manželé Dvořáčkovi do podnájmu. Sotva Kloudová, neobyčejně zlá a hubatá ženština, přespala jednu noc pod střechou, měli Dvořáčkovi nové „afterpartaje“ po krk dost. Babka nadělala v domě hned první den svou klepavou hubou plno mrzutostí, rouhala se svatým obrazům a mluvila o víře a náboženství tak nestydatě, že ji chtěli domácí lidé shodit se schodů. Kloudová dopálena, že její spustlým řečem nechť Dvořáčkovi notovati, začali jim nadávat: „Jděte, hlupáci, s vašim pobožňůstkářstvím, teď věřejí na Pána Boha a na kostely, už jen Staročeši! Vy Dvořáčková jste taková zatemnělá Staročeška a nevíte, co je pokrok a osvícenost! Já jsem vzdělaná ženská, podle mně se rychtujte, já znám, co jsou to frajmajerové!“ Dvořáčkovi nestáli o takové moudrosti a dali Kloudové výpověď; když pak se měla kmotra klepna z bytu vystěhovat, ukázalo se v pravém světle to volnověrectví, pokrok a osvícenost milé „frajmajerky.“ Kloudová ukradla totiž dne 14. srpna sousedce Marii Linprechtové velkou peřinu a schovala ji u komína; když se chtěla vzdálit, byla však dopadena a zatčena, načež strážník odvedl nepřítelkyni Staročechů do vězení, všecku sazení ukoptěnou a umouněnou. Při včerejším líčení, které vedl rada zemského soudu p. dr. Prušák, oclla se Kloudová před čtyřčlenným soudem žalována ze zločinu rouhání a pro zločin krádeže. Když pak byla k návrhu státního zástupce Koupila uznána vinnou, vyměřil jí senát trest sedmi měsíců těžkého žaláře. Přitěžující okolností bylo, že prohnaná ženština již seděla pro krádež devatenáctkrát v kriminále, následkem čehož ji čtyřčlenný soud prohlásil za nenapravitelnou zlodějku ze zvyku.

Tato rouhavá, prohaná, klepavá, zlodějská baba je pravým vzorem pověstných zednářů, kteří si vedou zrovna tak jak ona, jenom že dělají, jak se říká, fajnovější práci. Jako Kloudová jsou i zednáři všudež afterpartají, t. j. vtírají se všudež, ať je kdo chce, nebo nechce. A kdyby domácí pán, panovník, nebo vláda, dávali vyhazov, oni přece nejdu, čehož důkazem je to, že ačkoliv v našem Rakousku spolkem jsou zapovězeným, přece se všudež, i u nás v Praze roztahují. Jako zlodějka Kloudová, mluví i zednáři rouhavě o náboženství a nejrouhavěji o katolické církvi. Jako Kloudová, tak i zednáři prohlašují, že oni mají na pokrok a osvícenost patent. Je vidět, že Kloudová velmi dobře studovala tajnosti zednářů. Dokázáno je již bezpočtukrát, že zednáři jsou zloději nejprohnanějšími a zároveň nenapravitelnými. Oni též kradou peřiny a strkají je do komína, kradou lidu svatou víru, pod kterouž se ohřívají nesmrtelné duše, a mažou jí koptem utrhačství nejhoršího. Avšak v jedné věci nepodobá se Kloudová zednářům. Tu totiž odvedli do žaláře zakoptěnou. V tom jsou zednáři o mnoho šťastnější. I když při nekalém činu jsou přistíženi, a kdyby byli černí jako čerti, vynasnažují se přece všickni, kde jen kdo je, je obmývatí. Každý je omlouvá a nikdo nedá na ně dopustit. To prý kněží jen tak na ně ze zášti sočí. Když pak poukazuje se na zákon, že jim pobyt v domě je zakázán, protože jsou tajnou společností a tajnou

proto, že se za své skutky stydí, tu proti nim žádný četník, ani strážník, ani policejní komisař nehne ani rukou. Ještě není slýcháno, že by u nás v Rakousku některý státní zástupce pohnal usvědčené zednáře pro tajné spolčování a pro tajné schůze před soud. A přece svatý Otec nynější, přes jehož ústa nevyšlo ani slova nepravdivého, v soublasu se svými předchůdci proti zednářům opět a opět vznesl žalobu, že podrývají základy říší, že proti panovníkům osnují vzpuru, že při všech revolucích v době nové byli účastníci. Je o nich dokázáno, že oni byli spolustrůjci francouzské revoluce před sto lety, a že jednoho panovníka za druhým vyhánějí s trůnu. Oč horší jsou zednáři nežli sprostá zlodějka Kloudová. Zpravduje se i zde, co přísloví dí o zlodějích malých a velikých.

Informační proces ku svatořečení ctihodné sestry Luisy de Merillac.

Neprátele církve, nejvíce ovšem protestanti, vytykají, že církev má mnoho svatých, že si svatě dělá ledabylo a pod.

Již jednou jsme zde podotkli, že nic není tolik nesnadného, jako býti od církve svatořečenu, čehož máme opětý doklad na sestře Luise z Merillaců. Na počátku tohoto měsíce arcibiskup pařížský, monsr. Richard ve chrámě Matky Boží slavnostně zahájil její svatořečení. Nežli však skutečné a to v Římě bude za svatou prohlášena, do té doby uplyne ještě mnoho vody. Řečená Luisa pochází ze slavného rodu Merillaců. Záhy, v 21. roku byla provdaná za Le Gras-a, štolbu a tajemníka Marie z Medici. Po třinácti letech ovdověla a nazývala se prostě paní z Grasu. Zeměla r. 1660. Prozřetelnost božská uvedla ji jako vdovu se světcem Vincencem z Paula. Duch tohoto působil na ni tou měrou, že odhodlala se, ostatní svůj život věnovati ošetřování nemocných a sirotek. Stala se zakladatelkou ženské řehole sv. Vincence z Paula. Dneš čítá kongregace její po všem světě přes 30.000 členů. Sestry lze nalézt v Číně, Japonsku, Australii i na ostrovech Tichého oceánu. Všudež buď ošetřují nemocné, nebo odchovávají sirotky. Zvláštní byl osud její po smrti. Původně tělo její uloženo bylo v kostele sv. Vavřince v Paříži. Po 15 letech bylo přeneseno do zvláštní kaple její sester, zvaných „filles de la Charité“, čili Milosrdných sester.

Když v Paříži vypukla revoluce, sestry bojíce se o ostatky své zakladatelky, ukryly je v kapli sirotek v ulici Vieux Colombier. Odtud teprv r. 1813 byla nazpět donešena do kostela sester. Farář od sv. Vavřince sepsal její životopis, jenž naplnil čtenáře obdivem nad hrdinými jejími ctnostmi. Ctitelé její započali pobízeti, aby sbíraly se doklady k jejímu svatořečení. V tom však je církev velmi „nevěřící“. Přípravných prací ku svatořečení ujali se horlivě kněží sv. Vincence ze řádu Lazzaristů. Započalo se r. 1886. Tehdy bylo uveřejněno prohlášení, aby každý, kdo by co o sestře Luise věděl, anebo od ní něco psaného měl, udal to informačnímu soudu, jenž k tomu cíli sestaven byl ze tří nejučenějších a nejzbožnějších doktorů písma: protonotáfe, notáře a prokuratora.

Tento soud konal od r. 1886. s to a devět sezení, v nichž s advokátskou zevrubností každá maličkost z jejího života byla probírána, aby se dokázalo: 1. že sestra Luisa již za života konala skutky křesťanské lásky, jež dosahovaly stupně hrdinnosti, a 2. že Bůh oslavil ji po smrti zázraky. Nyní vyšetřování dospělo k tomu, že všechny spisy zašlou se do Říma, kdež proces bude započat znovu, což opět bude trvati leta.

Obrázky z naší vsi.

(Dle skutečnosti líčí Frant. Křivohlávek, farář.)

I. Upomínka na dušičky.

Na vše svaté odpoledne podvečer dozněly zvuky varhan; kněz a lid domodlili se nešpory. Lid se rozešel do chat. Zahlaholily zvony jakoby prosebný nářek duší očišťovacích. Celá ves se modlila růženec. Spasitelný to zvyk před večerem dušičkovým. Na hrobech zaplanuly světla jakoby jiskry z plamenu věčnosti. Po chvíli ubasla jako ten život lidský. Hřbitov se vyprázdnil jako když dobrý otec čtené rodiny odejde. Ticho se rozhostilo kolem vesnického chrámečku. V chatách si vzpomínali na ty drahé duše, které v roce odešly. Pak se každý pokropil svícenou vodou a uložil se ku spánku. —

Vedle chrámečku stojí krčma. Tu je živo. Hluk se dere okny, proudí do ticha nočního — až na hřbitov. Dvě postavy vyrazily z krčmy; dým a pára je sprovázejí. Kmitly se jen ve tmě noční a pádí na hroby. Jaký zámysl je sem vede? — Tam stranou v koutě při zdi hřbitovní jsou tři hroby. Leží v nich těla zoufalců. Sem se ty postavy ženou. Patrně na nich, že náladu dušičkovou nemají. Tu klekají — zase vstanou — jako se objímaly — zase naříkají. Právě to noční obludy. Tu zase jeden druhého poučuje a důrazně dokládá dí: „Slyšíš ho, jak tam ten dole v hrobě tluče, chce ven, slyšíš ho?“ A svalil se na hrob. Druhý mu pomáhá vstávat, — ale nejde to. — Ulehli oba dva. Trvalo to chvíli, nežli se probrali. Podzimní mrazík jimi zatřásl. Vstali.

„Teď půjdeme na faru,“ dí jeden z nich. „Ty, můj kolego, nejsi ještě z těch nejhorších; byl's vojákem — postav se a pojď se mnou na faru pro poučení. P. farár je kos, on ti zazpívá pěknou písničku, anebo i zahraje; však víš, žes tuhle pod okny poslouchaje řekl, že takový instrument musel nějaký anděl vyštudýrovati. Jen se neboj a teď pojď! Já ti spravím, kolego z vojny, pěkný frak, abys mohl choditi do kostela a z tebe bude chlapík. Teď už toho modlení zanech a basta!“

Jaksi sobě podivně zasténali a vrávorali ku farským dvěřím; ty byly zavřeny. Zazvonili. Vezma světlo dívám se po očku, co se poděje. Vpustil jsem je. Tu stojí můj známý soused v nedbalkách, kývaje na svého kolegu z vojny.

„Ale pro pána krále,“ spustím naň, „kterak to člověče vyhlížíte; jako byste ze zednické práce dnes ve svátek byl přišel?“

„Prosím za odpuštění,“ dí soused, „my tuhle dva, já a — kolega z vojny“ ohlížeje se po něm ve tmě, která se mohla na věrtele měřit, „byli jsme spolu jako pravověrní křesťané se pomodliti.“

„A kdeže ho máte, toho svého kolegu z vojny?“ ptám se.

Pan soused se ohlíží, chce jemu věrnou duši své představit, ale kolega z vojny a z krčmy upláchl.

„Tu to máte,“ dím, „když váš kolega se za vás stydí a v boji opouští.“

Šel ho hledati. Vždyť si umínil před svým farářem ho o lepším života způsobu poučiti a pak mu slíbil nový mundúr, aby s ním pěkně do kostela chodil. — Za chvíli přišli oba.

„Čistá to visita noční,“ myslím u sebe. Všedše postavili se oba kolegové z vojny před svého faráře a salutovali. Jeden vypadal hůře než druhý. Ani hrobník, když tuhle o tyfusu čtrnácte hrobu po sobě vykopal, tolik zamalován nebyl. Nastala alokuce — úvod a počátek obracování.

„Ponfženě prosím,“ dí můj soused, „tento člověk není tak nejhorší jak totiž vypadá a jak zlá nějaká huba o něm mluví; že tu a tam něco si vzal

a že se napije, — to dělá chudák z lítosti dnes; on tak musí někdy od Marklasefa si koupiti; vědí, že kolega z vojny má také velikou potíž s tou svou chamradí. Ale ode dneška, jak povídám, od této chvíle vzal jsem si ho jako kolegu z vojny na starost. Já mu dám nový mundúr a oni p. faráři dají mu něco pro polehčení srdce; on změkne hned jako tvrdá kůrka v kafi.“

Oba kolegové z vojny zavrávali. Skoro mne pojal strach, aby tito tolik citliví sousedé moji mne z lásky neobjali. Proto jsem v tomto trialogu zaujal jistou a pevnou posici za dlouhým stolem, aby ti kolegové z vojny na mne neučinili útok. Nemoha sám útočně na ně nijak vypadnouti, házel jsem jen kulomety řečnické do nich. Účinek mé akce byl dobrý. Tito dva kolegové z noci dušičkové couvli až ku dvěřím. Mě bylo volněji. Vida dobrou posici pro alamarš, otevřel jsem jim rychle s pastýřskou obratností a opatrností dvěře spásy a uvedl jsem oba — do temnosti nočních.

V krémě slavili synové lidští při kartách a moku svátek všech svatých a mnohý soused také předvečer svého krachu na statku a na duši. Duše otců zesnulých prosí o pomoc, sv. církev se modlí za ně a tak mnohý člověk ztrácí v tu svatou chvíli všecken cit, duši i dobro pozemské v krémě při smrtonosném zápachu lihovin . . .

A kdeže se octli ti milí dva kolegové z vojny. Lidé a hrobník sobě šeptali, že jeden z nich se svalil do nově vykopaného hrobu a druhý mu po pádu pomohl ven. Dále prý se ještě něco jiného šustlo s nimi, ale o tom prý lépe pomlčeti. Ale co já vám dopovím, je, že ten můj soused ze všeho umíněného apoštolování sešel a je prý nyní v Americe kondukerem při jakési dráze; zdali koňské, aneb volské — není známo.

Druhý pak kolega nemůže se posud jaksi z grantu obrátiti; nedostal totiž dosud slíbený frak a proto také z veliké tesklivosti po svém odešlém kolegovi, — musí se posilňovati. Tam vede ten mor ďabloviny. Běda těm, kdo toho nesou vinu! Lide, nedej se otravovati ni křesťanem, ani nekřesťanem. Zij střídě, svatě a spravedlivě a socialní mizerie přejde sama.

2. Kterak soused Havla dělal na vrbě testament.

Kmotr Havla byl rozumec. Jeho zahrada byla první ve vsi. Samé štěpy kolem chalupy a pěkná řada oulů každému se líbily. Jeho panímáma hleděla si zase své Teriny jako zřítelnice svého bystrého oka. Děvče so také pěkně „neslo“. Kmotr Havla chtěl jí také jednou na chalupu vdáti, aby nepřišla do cizích rukou. Tou myšlénkou se stále zabýval. Jednou z jara, dříve než olše a vrby vedle potoka, kam také pro vodu chodívali, pučeti počínaly, vypravil se Havla s pilkami a se žebříkem ořezávati vrby a olše. Havlová s Terkou mu při té práci byly nápomocny. Havla se pokřizovav, což činil před každou prací, přistavil žebřík k vrbě a lezl po něm nahoru. Když žebřík nedostačoval, stoupl si na ratolestě a řezal dále. Terka s panímámou sbíraly uřezané ratolestě a odnášely je do kůlny. Havla vylezl zatím až do vrchu a chtěje sobě ušetřiti slízáni pokoušel se překročiti na oproti stojící stihlý strom. Havlová mu v tom bránila. On však vždy za rozumnějšího se pokládaje, neuposlechl. Jenu nohu vztáhl na protější strom a jednou stál na vrbě. Uprostřed obou tekł potok. Když se však kmotr Havla z jednoho stromu na druhý chtěl přemrštiti, — tu povolí ten druhý a víc a víc se od vrby odděluje. Na kmotra šly smrtelné úzkosti. Cítil již, že se musí rozštěpiti, anebo do potoka slétnouti. Potil se a křičel o pomoc. Ale kdo má nahoru za ním lézti. Ženské trnou dole, panímáma se modlí, lomí rukama; Terka padá do mdlob. V těch úzkostech padne zrak kmotrův na milou Terku. Co se s ní poděje, jestli on teď spadne a bez testamentu se zabije! Co mu dech stačí počne do světa vůli svou dělati: „Duši svou poručím Pánu Bohu, Terce chalupu a ženě výměnek.“ Žena zaslechnouc tato slova mužova, vzhopí se a poslední radu na vrbu posílá.

„Udělej notný hurtík (skok)!“ Havla vskutku napjal zbytek svých sil a udělal ten osudný hurtík — a byl před smrtí zachráněn. Když pak slezl dolů dala mu jeho zánětlivá hrozc mu prstem ponaučení: „Má milá lenosti, dej se mi vždy přemoci.“ Testament však, ježto nebylo mužských svědků při něm, pozbyl prozatím platnosti.

Vesnický žert.

Črta ze života.

V Brozánově v dolní hospodě jako by nabil. Prosim Vás, je nedělní odpůdne, tu buďsi sedlák, buďsi podrub, každý spěchá do hospody, aby se tak trochu o těch žních posilnil. Posilnil? No ano, doma se neposilnil! Žně jsou kolem do kola. Žita doma, pšenice se už začíná. Potu dost a dost. Proto v neděli trochu toho klidu, a potom člověk tak něco slyší, vždyť pak má tak co povědět doma panímámě. A to dělá často mnoho, ne-li všechno. Stůl panský jest obsazen jako obyčejně celým výborem, jenže bez starosty. Pan starosta sem vůbec nechodí, jest z té staré školy, a těm mladým těžko jest se zalíbiti. Radní tu sedí všichni, Víšek, Mlejnek, Punčocha, Karafiatek, ti vedou hlavní slovo, takže i u druhého stolu, kde jest to trochu pomícháno, krejčí vedle ševce, tu zase orač, nadenník, jim také naslouchají. Brozánov co se týče hospody nikterak se neliší od našich všech vesnic, všechny mají hospody asi takové.

Mluvílo se všelijak, brzo o dobytku, hned o válce, pak zase, jak to jde se žněmi, tu jeden sděloval druhému, že ten nový prach má velkou výhodu, jelikož se nebude vidět, kdo to střílí, čemuž se třetí náramně divil a t. p. U panského stolu měl právě „slovo“ druhý radní, Víšek, mladý to asi 30letý hospodář, takto urputný člověk, a vypravoval, že starosta obce zavádí totiž zase jednu novotu, totiž bude mít od prvního deputátníky! Deputátníky? Jak to, co to je? Víšek hned vykládá, že nebude mít chasu, jako oni dosud, totiž děvečky, orače, nádvorníky, ale že si vezme dvě, nebo tři rodiny, ty že budou mít jistý „deputát“ tolik a tolik měř obilí, beček bramborů, palivo, něco sole a p. A už má jednoho „Hádejte koho?“ Hádali sěmo tam, ale neuhodli! „Inu znáte ho, Balenu.“ „Balenu? ach chudáka, toho smutného, no to bude mít deputátníka.“

* * *

Stalo se. Starosta poznával, že s nynější chasou nemožno vyjít, vzal si dvě rodiny „pod deputát“, dal jim dobře ucházející živobytí, zvláštní obývání, a byl spokojen. To bylo v Brozánově něco nového, proto se mu mnozí, zvláště Víšek, vyšklibovali, aby nežertoval, aby pak sám nedoputatoval. První se mu naskytl Balena, ženatý 30letý statný trochu přibledlý muž, ale pracovitý, že mu nebylo v okolí snad rovno. Pracoval chutě, ale byl smutný, říkávali také o něm, že je tichý blázen, — ale buďsi, jak buď, nikdo ho neviděl smát, jen jsa otázan, odpovídal a to krátce, úsečně; do hovoru se nikdy nepouštěl. Býval kdysi veselým a čiperavým, ale to bylo za dětských let. A tomu už je dlouho. Když dospíval, zemřel mu otec; sotva ujal se hospodářství, maličkého domku po otci, domek mu vyhořel — sám se ženou byl po práci, nevěděl nic až když šel z práce podvečer domů. — Přišel k spáleništi . . . Zmalomyslněl! Pojištěn nebyl; kousek toho políčka i s místem stavebním prodal a šel se ženou sloužit, šel pracovat na cizí. Dřel se do krve, dřel jako na svém, někdy i více. —

Však přece někdy oko jeho se zalesklo, malá radost polila tvář jeho — a to bylo, když vytáhl ze staré truhly po otci zděděnou pušku, kterou mu útrpní sousedé s několika kusy nábytku a peřin z hořícího stavení vy-

nesli. Miloval ji, teď miloval ji ještě více, než dřívě. Jak rád by si vystřelil, jak rád by tak šel s hospodářem na honbu, stříletí dovede . . . Pytláčiti nikdy se neodvážil, ačkoliv všemožně sousedi jeho, když ještě měl barák, táhli ho sebou, měl to za hřích, ale tak svobodně . . . takhle býti někde třeba posledním hajným . . ., tak uvažoval, tak vzdychával často.

* * *

„Dobrá večer, páni,“ oslovil hostinský, když rozžehl novou bleskovku nad stolem panským, kdež zasedli sedlák Víšek, chalupník Dlask, sedlák Mlejnek, klempíř Palička a krejčí Loket. Mluvílo se všelijak až zase začal Víšek o Balenovi. Vypravoval jim, co se o něm dověděl, proč je tak smuten a co nejdůležitějšího — že má flintu. Všecko tak vytáhl na ženě, když s ní šel dnes s pole. Za to jí přislíbil košík pěkných bramborů. Za takové věci člověk je rád dá. „Pánové,“ povstal, „víte co, uděláme si komedii, beztoho jsme už dlouho nic neměli. Kdo souhlasí, kdo chce míti legraci?“

„Brávo, to se rozumí, všichni,“ hučeli páni i s hostinským.

„Tak já vám povím,“ pokračuje Víšek dále, „uděláme si z Baleny blázna, teď je místo po myslivci na panském uprázdňeno a víte, že Balena po něčem takovém stále vzdychá — a to bude komedie, my mu napíšeme dekret, že je myslivcem.“

„Ha, ha, no jen aby se to povedlo, to by stálo za to!“ vskočil do řeči krejčí Loket.

„Povedlo? Povede, jako tenkrát s tím kupcem, jak koupil od Punčochy ovce, které on neměl, a jak dal 5 zl. na pivo, to jsme se tenkrát chutě napili, co? a zasmáli, když mu dával Punčocha závdavek zpátky, když jsme byli hotovi s pivem, tenkrát jsem myslil, že v tu chvíli umru.“

* * *

„Přineste tuhle Balenovi také jednu!“ rozkazoval Víšek, když se usadil k panskému a Balena k obecnímu stolu. Měl co dělati, než ho přivedl do hospody. Sedl si, ale nepromluvil ani slova. Páni, mezi nimiž, dnes ještě vidíme nového člena, prvního radního Punčochu, pohlíželi mlčky na Balenu. Hostinský přinesl ve dvou sklenicích čerstvý mok, jednu postavil před Víška, druhou před Balenu. Víšek začal hned.

„Víte co, páni, hraběnka nemůže naléztí žádného myslivce, už psala do všech světa koutů, ale nikde páry po nějakém myslivci. Včera mi to vypravoval správce, paní hraběnka neví co dělati, myslivce přece musí míti.“ —

„To jsem blázen,“ přisvědčil chalupník Dlask, „já vždycky myslil, že téhle „branže“ je nejvíc.“

„Nejméně řekněte,“ na to Mlejnek, „teď se chytá každý študije a když ne študije tedy řemesla a tohle zůstává prázdnou,“ Balena začal naslouchati.

Víšek: „Ale ať si vezme nějakého člověka, ať je to kdo chce, stříletí dnes umí každý a má myslivce hned. Správcovi jsem to takhle povídal a ten souhlasil se mnou. Vy, Baleno, že byste šel od minuty?“

Balenovi se zajiskřily oči. „To bych jistě šel, věřte mi, páni, šel, stříletí dovedu. Já umím stříletí, mám po nebožtíku otci pušku a jakou pušku . . .“

Balena se rozpálil, oko se mu lesklo, mluvil tak od srdce, že ho přece některým sedlákům bylo líto. Sám Víšek se zarazil a skorem litoval, že s ním hraje takovou komedii. Však jen na okamžik, hned zase pokračoval.

„To je docela lehoulinké, Baleno, každý víme, jak se nadřete, než si zaopatříte to sousto do úst, co to stojí práce a potu, a co až sestárnete?“

Balena svěsil hlavu, vzpomínal snad, že měl kdysi svůj krov, že neměl strachu o budoucnost.

(Dokonč.)

D r o b n o s t i.

Jak nepatrných okolností užívá Duch sv. na obrácení hříšníkův.
(Dodatek.)

Francouzský jeden týdeník „Foyer fam.“ přinesl letos v jednom čísle svém příběh krátce asi v tomto znění:

Umírá manžel, otec — nevěrec.

Jeho manželka i dcera marně se namahají otce nakloniti k tomu, by si kněze zavolal, neb aspoň k sobě připustil.

V tom vejde starý jeho přítel do předsíně — rovněž liberál od kosti, ale dobrák.

„Vám k vůli vše udělá náš papá, — pro Bůh — prosíme, řekněte mu, by se zpovídal.“

Slze a prosby zarývají se v srdci přítele též nevěrce, ovšem menšího stupně.

„Pokusím se. — — —“

„Ty mi to radíš? Ty?? — —“

„Budeš upokojen, věř mi; abys věděl i já jsem se zpovídal.“

„Ty???“ ještě větší podivení.

„Nu — když ty jsi se zpovídal — to věru i já se chci zpovídati.“

Přítel volá kněze a svěří se mu, že umírajícího přelhal, jen aby mu dodal odvahy; že skutečně u zpovědi nebyl od dětských let.

Kněz na toto vyznání, váhá jíti k nemocnému: lží se nemá i k tomu nejspasitelnějšímu činu pomahati.

„Víte co, milujete-li svého přítele — zpovídejte se dříve Vy, abyste mluvil aspoň nyní pravdu.“

Přítel tak učinil.

Místo jednoho, obrátili se dva.

V. B.

* * *

Převedení obřadů latinských do řeči lidu. Zvláštní ruch ukazuje se v severních státech amerických. „American churchlers“ čili církevníci v Baltimoru žádají, aby bohoslužba latinská ve státech severních Ameriky převáděna byla na řeč lidovou, anglickou, pod záminkou, že pak by protestanti tím více navracovali se do lůna církve. Občan Cahensly za tím účelem obrátil se již do Říma s dotýčným přáním mnohých občanů amerických. Jeden katolický list za přeměnu tu se přimlouvá a listy protestantské pro ni horlivě agitují. Právě se, že arcibiskup Ireland stojí v čele tohoto ruchu. — Na to odpovídáme, že přání tomuto svatý Otec sotva vyhoví. Byť i latinská řeč nebyla částí podstatnou jednoty katolické církve, nýbrž jen prostředkem, čili nástrojem té jednoty, již z té příčiny musí při nástroji tomto zůstat. Církev povoluje jen tam při bohoslužbě jinou řeč, kde lze dokázati, že tak již dříve bývalo, jako u jižních katolických Slovanů, u nichž toho zvláštní poměry místní aneb časové za nutné vyžadují. Národové všickni na západě takorka odchování jsou v bohoslužbě latinské a tu Řím z příčin velmi vážných přeměnu takovou schváliti nemůže. Zvláště pak v Americe řeč lidová — t. j. anglická — byla by překážkou šíření se katolické víry. Do Ameriky stěhují se katolíci všech národů: tedy nejen Angličané a Irčané, ale i Němci, Francouzové, Španělé, Italové, Češi, Poláci, Rusové atd.; neslyšce v kostele katolické kněze zpívati a sloužiti mši latinsky, necitili by se při mši svaté doma, kdež od mladosti zvykli byli latině. Ti by pak snadno mohli se více katolické odciziti. A co by povolilo se Američanům a Angličanům, kterak by se mohlo odepráti Indianům, Laponcům, Eskymákům a praobyvatelům austrálským, africkým atd.? Na světě je řeč i nářečí mnoho set, praví se do tisíců. Kterak asi pochodili Angličané svými mnohojazyčnými biblemi? Kolik asi obrátili Číňanů čínskými biblemi? Ani jediného. K vůli řeči nestane se žádný

pohan křesťanem. Ze srdce musí pocházeti touha po pravdě boží, kteráž se mu přednesla v řeči mateřské. Řečí mateřskou podává se mu slovo boží a vysvětlují obřady církve Kristovy. Že obřady ty konají se v řeči, jež svojí starobylostí a kulturní důležitostí vydobyla si po všem světě povšechné úcty, to spíše slouží za doporučení naší svaté víry, jelikož právě latina, v níž církevní otcové psali a učili, svědkem jest přeslavné minulosti a pravosti církve katolické. V té obřadní latině vidí katolický křesťan, že to je tatáž církev, kterouž v Římě založil sv. Petr, již zde hlásali učenníci apoštolští a v níž trpělo na miliony mučenníků v prvých stoletích křesťanských. Jako u židů hebrejščina spolu svědkem jest pravosti jejich bible, tak i u katolíků latina má význam tentýž. Z těchto a mnohých jiných příčin sv. Otec žádosti Američanů vyhověti nemůže.

* * *

Opatrnost při dávání děvčat do služby. Pověstné kanceláře pro dodávání kuchařek, služebných holek, učednic a pod. bývají časem dodavateli nezkušených děvčat do domů neřesti. V té věci nelze rodičům a děvčatům samým dosti raditi k opatrnosti. Čteme též často lákavé inseráty: Přijmou se kuchařky, panské atd. do výnosné služby, — což vlastně znamená: naše kancelář vede nejhynusnější obchod s lidským masem. Spůsobem tím z Rakouska ročně na tisíce, a z Čech zajisté na sta zachovalých děvčat ročně odveze se do cizozemska, do domů neřesti, odkud nebývá vykoupení jiného, nežli smrtí. Málo kdy podaří se nešťastnému děvčeti z ciziny domů utéci. Obchod takový vedl se do nedávna do Řecka. Policie vypátrala, že z těch pověstných kancelářů pro zaopatřování služeb bylo za několik let jen do Athen — v Řecku — zavezeno 500 mladistvých děvčat ve stáří 10—16 roků. Ubohé byly sliby, lstí i násilím přinuceny k neřestem. Z těchto 500 nemohlo se vypátrati 200, kam by se byly poděly. Nejspíše že byly násilně se světa zprovozeny. Když totiž ubohá oběť hříchu i na těle spustne, když poslední vnady na ní zvaďnou, pak je buď otráví anebo uškrtí, načež je někam stranou odhodí, kdež je sežerou hladoví psi, jichž na východě ve dne v noci mnoho běhá po ulicích.

* * *

Překvapení k narozeninám. Císařovna německá slavila v těchto dnech své narozeniny. Mezi gratulanty objevil se též její manžel císař Vilém II., který ale u ní vzbudil radostné podivení svým vzezřením. Dal si totiž oholiti plnovous, který se jí nelíbil. Muž, jenž manželce své přinese oběť takovou, má ji zajisté rád. — Kéž by i jiní mužové snažili se ku svátku matky svých dětí přinést jim oběť zlých návyků, ku př. hospůdkování, karbanění a pod.

* * *

Něco hrozného. V jednom porýnském listu četli jsme doslovně: Jistý zdejší (z Bahumu) otec, řezník patnácti žijících dětí učinil životu svému podřezáním si krku konec.

Obsah „Obrany víry“:

O mši svaté. (K.) — Kněží — rekové. (V. B.) — Dějepis sv. rouch v dómě trevirském. (Dle J. Marxe podává Václav Josef Čečetka, duchovní správce v c. k. trestnici Kartouzské. Pokračování.) — Svobodná zednářka. — Informační proces ku svatořečení ctihodné sestry Luisy de Merillac. — Obrázky z naší vsi. (Dle skutečnosti líčí Frant. Krivohlávek, farář.) — Vesnický žert. (Črta ze života. (Ant. Vetešník.) — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (V. Kotrba) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendář“ příplácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

P. Didona: Ježíš Kristus.

S nemalou radostí vítáme 1. sešit ohlášeného, po všem světě již známého díla, sepsaného od kněze ze řádu sv. Dominika. Mocnosti opravdu pekelně vynasnažují se prostředky všemožnými a ovšem nejvíce tiskem vyrvatí lidu přeúčtější víru naši. Statistické apoštoly nevěry putují po světě a po hříchu nejvíce ze řad sociální demokracie čili revoluce, k níž odvádí se naše dělnictvo a s ním i za ním i vyšší vrstvy obyvatelstva, aby pod zámkou osvěty a pravdy „rozšiřovali mezi lid“ — zoufání. Nebo což je nevěra jiného, nežli po krátkém požitkářství zoufání. Když prohýří se jmění vlastní, sahá se po jmění bližního, nastává boj všech proti všem a konec je zoufání.

Zloprověsný Renan napsal rouhavou knihu o Ježíši Kristu, jež ve světě uvrhla ve zkázu mnoho duší lidských. Jed knihy té dosud otravuje duše. Nuže prozřetelnost boží dává nám do rukou lék na Renanův jed a na všechny ty rouhavé mezi lidem rozšířené řeči o Pánu Ježíši. Komu Bůh dopřál jen poněkud statkův pozemských, nuže necht' zaopatří si jako rodinný poklad P. Didona Ježíše Krista.

Mnohdy vyhodí se v rodině desítka na lečjakou hloupost: na kousek parády, na hračku, na planý okamžitý požitek. Kterak by blaze v rodině působila kniha tato! Necht' nikdo neomlouvá se: já tomu nerozumím, co tam stojí, já jsem neučený. Čtou se noviny, a v novinách často věci, jímž nerozumí často ani ten, co je psal: počti si tedy i v Ježíši Kristu od P. Didona a čti opět a opět a pozneáhla porozumíš všemu. Ovšem román to není, nýbrž kniha svrchané poučná. Aby však nikdo těch těžkostí se nelekal, přinášíme na ukázkou hned úvod z knihy té:

„Ježíš Kristus jest veliké jméno v dějinách. Jsou jména, pro která lidé dovedou i umřít, ale jméno „Ježíš“ jest jediné, jež po všechny věky ctí veškerí národové a veškerá plemena lidská.

Ten, jemuž náleží jméno to, jest znám po celém světě; až k divochům, oněm zvrhlým kmenům pokolení lidského, přicházejí neúnavní věrozvěstci, by jim zvěstovali, že umřel na kříži, aby i oni, ač ode všech lidí opovrženi, přece mohli být spaseni, budou li Jej milovati. I za naší doby lidé u víře lhostejní uznávají, že pro ubohé trpící lidstvo nebylo lepšího Utěšitele na světě.

Nejslavnější mužové doby minulé byli by zapomenuti, kdyby pomníky, paláce, obelisky a brobky nebo i písemná svědectví, jako: pergamenové neb papírové listiny, cibly, náhrobní desky, památné mince nebyly nám zachovaly nějaké po nich památky. Ježíš však žije v srdcích věřících, a to jest Mu svědectvím a nezničitelným Jeho pomníkem.

Jeho jménem vyplňuje církev od Něho založená čas i prostor; zná Jej, miluje a ctí Jej; jako On žije v ní, tak ona žije v Něm; On jest její věroukou, jejím mravním zákonem i její bohoslužbou. Církev učí všechny lidi bez rozdílu, bez výjimky, že On jest jediný Syn Boží, který se stal člověkem a počat v lůně panenském z Ducha Svatého, přišel na tento svět, aby pro naše spasení trpěl a umřel, aby svým z mrtvých vstáním přemohl smrt, vstoupil pak k nebeskému Otci svému aby nám připravil příbytkův u Něho, odkud zase přijde soudit živých i mrtvých, aby dal spravedlivým život věčný a do temnosti a věčné smrti duchovní zavrhl hříšníky.

Toto „vyznání víry“ jest souborem dogmatickým a historickým zároveň, věroukou i populárním životopisem Ježíšovým. Věřící křesťan může dle něho upravit život svůj; v těchto málo slovech prostých, ale významem hlubokých dovídá se, že největší událostí v dějinách lidstva jest příchod Kristův na tento svět; dovídá se dále, že Bůh člověka miluje a chce jej zbavit zlého a sebe sama mu dáti; že největší povinností člověka jest láska, protože z lásky k němu Spasitel umřel; že má dobře činiti, protože Pán jeho bude jej souditi, že se nemá báti smrti, protože Mistr jeho přemohl smrt, a že člověk určen jest k životu věčnému.

Člověk věřící v toto učení a v Krista může spokojeně kráčet životem, má zbraň, kterou lze mu hájiti sebe, ale i dokonalým se státi. Nic mu nepřekáží, aby se zdokonaloval, ježto učedník Ježíšův opanoval svět, nikoliv v ohledu hmotném a smyslném, — neboť násilí nesrovnává se s duchem ukřižovaného Mistra, — ale v duchu spravedlnosti, dobrotivosti, zapírání sebe, obětavosti a mravné hodnoty. Duch ten zasévaje tyto ctnosti jako zárodky života připravuje a vzdělává v srdci lidském půdu, z níž rodí se zeň duchovní — pravá vzdělanost.

Avšak jako každý rozumný a myslící člověk hledí po znáti základní články víry, žádaje, aby mu byly vysvětlovány, ovšem podle našich nedokonalých a stále obmezených vědomostí, a odráženy útoky filosofie, vědy a nepřátelské literatury: tak zároveň si přeje, aby dopodrobna seznal lidský a božský život Ježíšův, totiž slova, jež mluvil, zákon, který ustanovil, způsob, jak vyučoval, jak kázal, jak zápasil, trpěl a umřel.

Život Ježíšův jest základem víry. Nauka evangelická, bohosloví, křesťanská mravouka, bohoslužba, hierarchie neb církev, vše to na něm spočívá. Neustálou prací lidí učených učení Ježíšovo, mravouka, bohoslužba a církev Jeho staly se poznenáhla předmětem vzácné, dokonalé, dobře zřízené vědy, vyhovující všem oprávněným nárokům oněch věřících, kteří chtějí pěstovati vědu, ale při tom zachovati víru svou, a právě z toho plyne potřeba, aby také život Ježíše Krista vypravován byl dle požadavků, jakých vyžaduje historie.

A vyhovětí tak naléhavé potřebě jest snahou díla tohoto.

Přívřezci školy, která se nazývá „kritickou“, praví: „Kristus dle věrouky a tradice, Kristus, jak jej líčí apoštolové a evangelia vykládaná podle učení církevního, není a nemůže býti Kristem podle dějepisu. Onen ideální Kristus, Bůh a člověk, vtělené Slovo, neslýchaným zázrakem počatý, jenž sebe nazývá Synem Božím, ve smyslu metafysickém a absolutním, jenž činil zázraky, mluvil, jak evangelium sv. Jana o něm vypravuje, ve třech dnech vstal z mrtvých a čtyřicátý den přede tváří svých učedníků vstoupil na nebesa, ten Kristus není skutečným člověkem, on žije toliko ve zbožné obraznosti svých věřících, která si ho takto připravila.

Pravý Ježíš, Ježíš historický narodil se jako jiní lidé, žil jako oni, nečinil zázrakův, ale učil přesnějši mravouce, založil dokonalejši náboženství než jiní zakladatelé, a jako všickni reformátoři pravidelně podléhají nesnášen-

livosti svých vrstevníků, tak i on se stal obětí nesnášenlivosti židovské, umřel jako my umíráme, nevstal ani z mrtvých, ani není živ jako Bůh.“

Jsem pobouřen — budiž mi odpuštěno slovo to — nejen ve své křesťanské víře, ale i ve své nestrannosti jako člověk nad tímto rozporem mezi vírou a dějepisem, který učiněna jest v životě Ježíšově zásadní otázkou, zcela protivnou životu Jeho jakožto Boha a člověka. Jsa přesvědčen, že Ježíš byl Bohem neviditelným v lidské, nám podobné bytosti, jako historik pohlížím na Něho tak, jak žije v této dvojité podstatě.

Otázka o Božství Kristově hned od samého příchodu Jeho na tento svět různila největší duchy a bude je různiti až do konce světa. Již to jest neobyčejným zjevem, že Ježíš přivedl na přetřes otázku, která nikdy neutuchne v myslích lidských a o které jsme jisti, že povždy bude je zabývati. Dovolují si tedy i já činiti tuto zcela jednoduchou úvahu historickou, platící mužům nepředpojatým, pravým kritikům, duchům jasně myslícím.

Veliký odpor, jehož předmětem jest Ježíš, byl od proroků předpověděn, a bude tak dlouho trvati, dokud svět světem bude; zarmucuje to ovšem křesťana, ale křesťan se tomu nediví, aniž se tím klame, vidí v tom toliko znamení Mistra svého. Rozpor ten vznikl již za živobytí Kristova, a od té doby, co učedníci Jeho na otázku: „Kým mne vy býti pravíte?“ odpověděli: „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého“, od té doby židé a jiní lidé pravili: „Není, leč prorokem“; a opět jiní ještě zaslepenější učinili z Něho rouhače, ano i buřiče.

Hned jak opustil tento svět, v době, kdy apoštolové ve sbornicích židovských kázali o Messiáši, že jest Bůh a člověk, plný moudrosti a moci Boží, tenkrátě již první bludaři Nazareové a Ebionité, neviděli v Něm než pouhého člověka. Pře o tom trvala po několik století; pohanský mudrlec Celsus, nepopíraje zázraků Páně, posmíval se jak učení Jeho, jež nazýval nesmyslným, tak Jeho kříží, kterýž mu byl hanebným. Origenes, vyvracuje tento blud, prohlásil slavně Božství Kristovo.

Věky uplynuly od doby té; Ukřižovaný byl povznešen, zvítězil nad pohanstvím, zahubil mudrcství, s trůnu svrhl císařství, dobyl zemí, uslechtil divoké národy, stvořil nový svět.

Kdož měl tedy pravdu, židé, kteří Ježíše prokleli a usmrtili; pohané, jako Tacit, Sueton a poctivý vladař Bithynský, Plinius mladší, kteří Jím opovrhovali, Jím i Jeho učedníky, majíce je za sektu opovržení hodnou; mudrci, jako Celsus, kteří bláhovou moudrostí hleděli Jej potlačiti — aneb apoštolé, kteří Jej ctili jako Syna Božího?

Byl-li Ježíš skutečně jen člověkem, jemuž židé a pohané se posmívali, jak to možná, že na roli tohoto světa vyhloubal tak velikou brázdou? že založil náboženství, které vládne světem?

To jest událost, již nelze vysvětliti; ona jest lidstvu důkazem, že Ježíš jest tím, kým Jej Církev býti praví.

O m š i s v a t é.

Dle Bened. Stim. podává Vincenc Bosáček. (Pokračování.)

Dokončení obětování a tiché modlitby.

Po umytí rukou vrací se kněz rukama sepjatýma do prostřed oltáře, pokloní se hluboce a říká:

Příjmiž, svatá Trojice, tu obět, kterouž přinášíme Tobě na památku umučení, z mrtvých vstání a na nebe vstoupení Ježíše Krista, Pána našeho; ke cti blahoslavené Marie, vždy Panny, blahoslaveného Jana Křtitele, sv. apoštolů Petra a Pavla a těchto (svatých, jichž ostatky v oltáři, neb jichžto

památka se slaví) jakož i všech svatých, aby jim sloužila ke cti, nám pak ku spasení, aby za nás orodovati ráčili v nebesích ti, jichžto památku konáme zde na zemi. Skrže téhož Krista, Pána našeho. Amen.

V této modlitbě odůvodňuje se příčina oběti dle ustanovení Krista Pána.

Sv. oběť ta se koná (ob memoriam) na památku umučení Páně. Tak Kristus Pán rozkázal při poslední večeři slovy: To čiňte na mou památku!

A sv. Pavel dokládá: kolikrátkoliv budete chléb tento jísti a kalich píti, smrt Páně zvěstovati budete, dokavadž nepřijde. Kor. 11.

V těchto slovech jest zahrnuta památka na přehořké utrpení, smrt, z mrtvých vstání a na nebe vstoupení Páně s dokladem, že tak dlouho bude se konati mše sv., až přijde Pán v poslední den.

Zároveň s památkou na vykoupení naše (umučením, z mrtvých vstáním a na nebe vstoupením) připomíná si Církev Marii Pannu, Matku Boží.

Kde jest syn, tam i máť.

Když Kristus sestoupil s nebe na svět, byl to začátek (introit = vstup) oběti.

Maria Panna sdílela pak s Kristem tu oběť Jeho od kolébky až na Kalvárii, od jeslí — na kříž; z jejího objetí vzata žertva novozákonní — do jejího lůna opět složena.

Jestli odkrytí kalicha znamená svléknouti roucha Ježíšova v domě Pilátově; jestli umývání rukou živě nám připomíná Piláta umytím rukou nad Ježíšem ortel vynášejícího: znamená tato třetí*) zmínka Bohorodice při mši sv. její bolestné s Kristem setkání se v ulicích Jerusalema.

Církev nezapomíná při vzpomínce na královnu svatých — největšího světce po ní Jana Křtitele a knížat apoštolských — vůbec všech svatých.

Vzpomínkou, voláním ku pomoci svatých — Bůh bývá zveleben. (Chvaltež Boha ve svatých Jeho. Žalm 150.)

Prosba ku svatým doráží na Boha dvojnásobně.

Ale nejen Církev vítězíci dovolává se kněz při mši svaté, ale i Církev bojující, která s onou spojena jest Kristem.

Proto políbí kněz oltář (Krista) a obrátiv se k lidu vyzývá jej k modlitbě:

„Orate fratres!“ = „Modlete se bratří, aby má i Vaše oběť dobrolibeznou se stala před Bohem Otcem všemohoucím.“

„Modlete se!“ právě nyní potřebuje kněz podpory modlitbou, ježto se nalezá v onom vážném okamžení, kdy vstupuje na tajemný vrchol Golgoty, by dokonal nekrvavou oběť — památku vždy trvající oné oběti krvavé na kříži.

Jest to poslední, co se obrací tvář k lidu. Od této chvíle, jakoby zahalen svatým oblakem neukáže svou tvář lidu až po dokonaném tajemství.

Časté a opakované pozdravení lidu a vybízení k modlitbě má udržovati vzájemné obcování a spolupůsobení kněze obětujícího s jedné a lidu spolupobětujícího s druhé strany.

Kněz a lid mají se na vzájem podporovati, povzbuzovati a rozplameňovati. Z toho poznati lze, že nejlépe mši sv. obcuje, kdo v přímé blízkosti s knězem se modlí a že tato pobožnost ztrácí mnoho na svém ohni, je-li kdo příliš od oltáře vzdálen.

Vždyť svaté obřady až do toho nejmenšího úkonu jsou nejen na oslavu Boží, ale i ku vzdělání a užitku věřících ustanoveny.

Žádný kněz nesmí přibrat neb ubrat z nich čeho libovolně pod trestem hříchu mnohdy hříchu těžkého, neboť veškery ty obřady stojí pod stráží několika kardinálův, kongregace ritův, jimž sám papež předsedá.

Chybuje tudíž, kdo z ostýchavosti neb nemístné skromnosti do zadu, do temna se staví a na kněze, ač by mohl, nevidí.

*) Po prvé v konfiteor, po druhé v „kredo“.

Nejvíce tak dělají naši výrostkové; ti vyhledávají místečka temná, chodby a oratoře, kde se ukrytí a spíše hovořiti mohou.

Dobře tedy, že se nyní staví chrámy bez galerií, výklenků a kobek, jak to u kostelů z doby rokokové ku škodě věřících shledáváme.

„Modlete se, bratří!“ To jest oslovení v pravdě a čistě křesťanské. Již jakýsi Cecilius píše o prvních křesťanech: Vyznávači této nové víry jmenují se vespolek bratřimi a sestrami!“

Tak osloveni, cítíme se opět v katakombách, kdy všicki byli jednoho srdce, jedné mysli.

„ — aby má i vaše oběť . . . “ těmi slovy zřetelně může každý přítomný křesťan sebe za kněze (obětníka) v druhé řadě považovati, jak sv. Petr lid křesťanský nazývá: královské kněžstvo.

Toho však si vědom zůstává lid věřící, že viditelné konání té oběti a provedení zákona Kristova jest věcí výhradně kněze posvěceného, a proto zní jeho odpověď: Přijmiž Hospodin oběť z rukou tvých ke cti a chvále jména svého, ku prospěšenství našemu i celé své Církvě svaté.“

Kněz jakoby si toho z plna srdce přál odpoví: Amen! Staň se!

Nyní následují modlitby po tichu jako v soukromí (sekrety) odříkávané v tom počtu, kolik jich bylo při kolektách. (Pokrač.)

Svatý Blamont¹⁾ a jenerál Quesnel.

Napsal Leo Taxil.²⁾

R. 1815 spiklo se francouzské zednářstvo proti Ludvíku XVIII. a připravilo republiku či spíše návrat Napoleonův.

Tento byl při prvním svém vystoupení nástrojem sekty. Dávno již před 18 Brumairem³⁾ ukázal svou přichylnost k zednářství.

Jako důvěrník bratra Robespiera děkoval tomuto za své štěstí, poněvadž tento jmenuje ho velitelem dělostřelectva, odevzdal mu zároveň vedení při obléhání Toulona.

Jsa později s mladým Robespierrem v čele vojska italského, byl s tímto v tak úzkém spojení, že mu bylo Henriotem nabídnuto velitelství vojska pařížského, a že sám byl po 9. thermidoru⁴⁾ deset dní zajatcem.

Bonaparte to byl, kterého volali královští vrahové z konventu na pomoc, když se 13. vendémaire⁵⁾ lid vzbouřil a je postrašil. Jako jenerál řídil se vždy plány zednářů.

Ano, on první dopustil se činu proti majetku sv. Otce, tažením do Italie.

„Mým míněním“, tak psal direktorům „stran zničení církevního státu jest to, že se Řím déle udržeti nemůže, pozbude-li Bologny, Ferraru a Romagni se třiceti miliony; stará bouda se potom sama s sebou sesype.“

¹⁾ Pseudonym policejního agenta, jak o tom později.

²⁾ Der Meuchelmord in der Freimaurerei. Von Leo Taxil. Einzig autorisierte deutsche Uebersetzung. Salzburg 1891. Matthias Mittermüller, Buchhändler des heil. Apost. Stuhles. Cena 2 zl. 75 kr. v Cyrillo-Methodějském knihkupectví. Stať nadepsaná jest pátou celého díla, které vyjde v brzku česky.

³⁾ Brumaire = mlhavý měsíc, od 23. října do 21. listopadu; druhý měsíc bývalého republikánského kalendáře.

⁴⁾ Thermidor = letní měsíc (parna), 11. měsíc býv. kal republ. od 19. července do 18. srpna.

⁵⁾ Vendémaire = měsíc vína, od 22. září do 21. října, první měsíc bývalého franc. kalendáře. Pozn. překladatele.

V Egyptě se chlubil Bonaparte mohamedánům, že pokořil papežství.

Ve svém svolání takto se vyjádřil: „Nebyli jsme to my, kteří jsme papeže zničili, který by rád mohamedány zničil, a nebyli jsme to my, kteří jsme zničili maltézský řád, poněvadž věřili tito střestilci, že jim Bůh poroučí, aby mohamedány zničili?“

A přece všechno toto bylo jen zednářským pokrytectvím, — jak to později sám Napoleon na ostrově sv. Heleny vyznal: „Byl to šarlatanismus nejvyššího stupně . . .“

Věděli tedy sektáři velmi dobře, že by povýšením Bonaparta na trůn jen toho korunovali, který by jejich dílo proti trůnu a oltáři svou vůlí koronoval!

Ostatně podal svým bratřím a přátelům v posledním okamžiku pevnou záruku svého smýšlení a to — vraždou vévody enghienského.

Ještě večer před samým zločinem pravil ku svým důvěrníkům: „Mnozí chtějí revoluci překaziti, spoléhajíce na mne. Já však ji budu hájiti, neboť já jsem revoluce, já, já. Od nynějška necht' se mají na pozor, nebo se dozví, co my zmůžeme.“⁶⁾

Za vlády Napoleonovy byla hlavní doba rozkvětu zednářstva.

„Ku 1200 ložím“, píše bývalý (sekretář) tajemník velikého orientu, bratr . . . Bazot, „bylo tehdá ve Francii, v Paříži, v departementech, v koloniích, v připojených zemích, ve vojště, nejvyšší úředníci, maršálkové, jenerálové, důstojníci všech stupňů, úředníci magistrátní, učenci, umělci, obchodníci, průmyslníci, skoro celá Francie se spojila s prostými občany a bratřimi loží; bylo to jeneralní všeobecné vstupování“, t. j. do zednářstva.

„Co činil ve Francii Napoleon, aby revoluci upevnil, to činil i v celé Evropě, kde jeho vojska vítězila.

Svržení legitimních dynastií, stejnost kultu, vypuzení kněží, prodej církevního jmění, zrušení dědičného velkostatkářství, zrušení dělnických spolků, politického rozdělení zemí a všech stávajících privilegií, to bylo denním pořádkem všech zemí, které spojil přímo s císařstvím, anebo jež dal spravovati královskými vasally ve Španělsku, v Neapoli, Italii, Holandsku, Vestfálsku a Polsku.

R. 1809. dovršil své dílo výbojně, uchvátiv církevní stát a snaže se katolickou církev všude k nízké státní církvi, dle vzoru Ruska, snížití — dávně to přání lišáckých loží“.⁷⁾

Proto mu zednáři všude připravovali jeho válečné cesty; neboť až do r. 1809. zajišťovali mu válečné štěstí — zradou, protože zednářské lože všech zemí, které vojsko francouzské opanovalo, vždy byly za jedno s francouzskými bratry . . .

Br. . . Clavel, praví dále, že královská vláda byla velice příznivou k zakládání vojenských loží, a že velice málo bylo pluků, kterým by nebyla připojena zednářská dílna. Jakmile se francouzské vojsko v některém městě usadilo, vyhledávalo ihned místnosti pro své lože, snažíc se ty do loží uvést, kteří měli vliv na obyvatelstvo.

Tito si zařídili potom své vlastní lože a podřídili je synovsky francouzskému velikému orientu. Tyto rozmnožené zemské lože tvořily takto národní veliký orient pro sebe, který tihl do Paříže a odtud spolkové stanovy obdržel.

Viděti jest tudíž z toho, jak byly prospěšnými tyto lože; s jedné strany zjednávaly vítězství, s druhé přátely dobré pro případ zlých dnů.

Napoleon byl zednářům jako desátníkem, který měl všechny rozdíly národností v Evropě vykořeniti. Na upraveném místě hodlala sekta ústřední republiku založiti.

Od r. 1809. pozorovali zatím zednáři, že císař více pro sebe pracoval a řád považoval jako ve svých službách; sekta ho opustila, byla mu ne-

⁶⁾ Thiers, Dějiny konsulátu a císařství.

⁷⁾ Tajné spolky od P. Dechampse a M. Claudia Zanneta.

přítelem a když viděla, že se jeho štěstí ku konci blíží, podala se otrocky Ludvíku XVIII., doufajíc jej získati pro své záměry.

Než nezdařilo se jí a tak nové spiknutí sekta zase kula, ať již pro znovuzřízení republiky, nebo pro nové vydání císařství, při čemž by již předem Napoleona pevně smlouvou zavázala.

Do této doby spadá děj, který vypravovati hodláme: záhadná, úkladná vražda jenerála Quesnel-a. Tento zločin jest jednou z episod boje, který vedla sekta proti Ludvíku XVIII. ve prospěch Napoleona, který byl tehdá na ostrově Elbě.

Jenerál Quesnel byl neocenitelným důstojníkem; znamenité služby státu prokázal.

Otec jeho kolář při dvoře královském, přišel v revoluci o všecko jmění. Znamenitě vychoval svého syna, který se nejprve pokusil vystoupiti jako herec. Hrál v divadle Molièrově, potom v „Divadle français“, kde se seznámil s Talmou.

Toto přátelství mu bylo velice prospěšným, když se později rozhodl, aby se věnoval dráze vojenské.

Nejdříve sloužil v císařské gardě a vyznamenal se obzvláště v tažení do Španěl pod Soultem a Suchetem.

Když byl maršálkem jmenován, dostal se r. 1812. k veliké armádě, na ústupu z Ruska byl zajat a poslán do Ukrajiny, kde zůstal až do uzavření míru r. 1814.

Císař Alexandr mu dovolil, aby se navrátil do otčiny, a tak přišel zpět do Paříže.

Tam ho velice trápilo, že celá jeho rodina královsky smýšlí, kdežto on s mnoha důstojníky zůstal věren věci Napoleonové. Většina těchto, jako on, byla zednářskou. Často navštěvoval lože a účastnil se jejich plánů a nadějí.

Byl znám jako muž plný statečné mysli a odhodlanosti, na jehož pomoc se mohlo počítati v hodině státního převratu.

Zatím se představil jenerál Ludvíku XVIII. Král byl v politice doma; myslel, že kdyby se mu zdařilo Quesnela, tohoto muže znamenitého, k sobě upoutati, bylo by to velice důležitým hlavně pro jeho zájmy, překvapil jej tudíž neobyčejným přijetím a sám mu udělil kříž sv. Ludvíka. Od tohoto okamžiku byl jenerál jako přeměněný; stál jenom na straně royalistické (královské.)

Brzy podal důkaz změny svého smýšlení; stalo se tak při následující příležitosti:

Královna Hortensie pozvala do Saint Leu větší společnost. Quesnel byl také při tom. Pilo se na zdraví císaře Napoleona. Jenerál odepřel to, vysvětliv, že byl právě Ludvíku XVIII. složil přísahu věrnosti a že chce králi věrným zůstatí.

Toto mužné slovo, pronesené ve kruhu tak revolucionářsky smýšlejícím, bylo ihned nejvyšším náčelníkům zednářů — jak si snadno domyslíti můžeme — doneseno a usnešeno, že musí býti tento muž odstraněn. Věděl o jejich tajnostech a plánech; maje pak veliké přednosti mohl jim býti jednou nebezpečným nepřítelem. Zatím však tyto přednosti nabyly špatné tvářnosti (t. j. pro zednáře), a jenerál nic netuše, chodil do loží dále.

Najednou — bylo to na začátku února r. 1815. — roznesla se Paříži děsná zvěst, že byla ze Seiny, u mostu v St. Cloud vylovena mrtvola nějakého důstojníka, který byl ranami nože úplně poset. Byl zachycen sítěmi, které na tomto místě řeku přepásaly. V této mrtvole byl poznán jenerál Quesnel, který před osmi dny záhadným způsobem zmizel.

Nalezena byla u něho slušná suma, hodinky, některé ozdobné věci; více nežli — 40.000 franků čistého jmění bylo v jeho bytě nedotknuto. — Bylo tedy jasno, že tu nešlo o loupežnou vraždu.

Úkladná vražda tato vyvolala neslýchanou sensaci, všeho druhu tu kolovaly domněnky. Míněním všeobecným bylo, že byl jenerál při přechodu mostu svými politickými nepřátely přepaden, zavražděn a do řeky vhozen.

Věc byla najednou objasněna, když tu zprávy jednoho zesnulého dokázaly, že celá ta záhada byla spáchána od zednářů — že bratří . . . této vraždy se dopustili!

Dva až tři měsíce uplynuly od tohoto zločinu; policie se vzdala již naděje, že vrahy polapí, a věc upadala pomaloučku v zapomenutí, — tu stalo se, že zemřel nějaký muž v Lausanne ve Švýcarsku.

Byl úplně neznámým; před krátkým časem tam přišel, bylo pozorovati na něm hluboký zármutek. S nikým nemluvil, býval sám a očividně scházel. Myslilo se, že má jiné jméno. To bylo podkladem celé řady legend, které se o neznámém tomto zasmušilci spřádaly; tu zemřel tento náhle; patrně z velkého zármutku.

Tajemný muž zanechal rukopis, ve kterém následující vypravuje:

Nedávno že přišel do Paříže, dal se k svobodnému zednářstvu a navštěvoval pilně lože.

Tam seznámil se s jenerálem Quesnelem, jehož vlastnosti a vojenské příhody obzvláště jej poutaly, a tak vyvinulo se brzy mezi oběma důvěrné přátelství. — Často spolu jídávali.

Toho dne, kdy jenerál měl býti zavražděn, měli opět svou společnou hostinu.

Při tom hovořil Quesnel o novém úmyslu, který zednářstvo pojalo, aby vládu Ludvíka XVIII. svrhlo, a jak jej to hněte. Myslí, že takovéto spiknutí není zákonným. Že on (t. j. Quesnel) jest v ohni mezi přísahou věrnosti ku králi a přísahou poslušnosti k řádu. Že jest mu uvažovati, zdali to, co svým bratřím a stoupencům . . . slíbil, spravedlivým jest, a zda by to trestuhodnějším nebylo, kdyby přísahu splnil, nežli kdyby jí nevyplnil.

Vzpomněl si na vysvětlení, které podal u královny Hortensie; prohlásil se tam veřejně pro vládu Ludvíka XVIII., mohl nyní o pádu její s bratřimi pracovati?

Jenerál byl smutným a tajná předtucha (mu sevřela srdce) — i plížila se mu do duše — v očích se mu dělala kola a v uších mu znělo, jako by slyšel „hlas umíráčku“.

Příteli nebylo milým, že se Quesnel podal takové pověřivé bázni. Což, pravil k němu, dal by se takový voják, takový kos, takovou fantasií, smýšlenkami a babskou pověrou přestrašiti?

Když však mu taktó mluvil, bylo se samému přemáhati, aby žertoval a jasné čelo ukázal, neboť věděl velmi dobře, že vysoká rada zednářská jenerála k smrti odsoudila, a že se má obávati ještě, aby právě on sám nebyl určen k této bídné vraždě.

(Dokončení.)

V e s n i c k ý ž e r t .

Črta ze života. (Dok.)

„Jak povídám,“ pokračoval Víšek, „my vám napíšeme žádost k paní hraběnce, a já pojedu s neděle do panského pro dříví, tak tam za vás nějaké to slovo ztratím. No stříletí umíte, tedy jste jako myslivec. Ostatně vám poví, co všecko budete dělati.“

„Pantáto, pantáto, to byste mne učinil nejšťastnějším člověkem“ — dále nemohl pro slzy v očích. Nohy se mu třásli, sotva se chudák držel. „Já přišel o všecko, pracoval jsem ve dne v noci . . . ale Pán Bůh mne přece neopustí . . . vždyť chodím každou neděli do kostela . . .“

Punčocha: „Nenaříkejte, všecko se vám obrátí, uvidíte, Víšek vám k tomu dopomůže.“

Víšek: „Víte co, napíšeme to hned, kdo ví, budeme-li míti zítra čas a ráno to vezme posylák na poštu. Jste srozuměn?“

„Jak bych nebyl, pantáto, kdyby tak Pán Bůh dal,“ žebronic Balena. Víšek poručil hostinskému, aby přinesl potřebné k tomu věci a připravoval se ku psaní. Hostinský usmívaně přinesl žádané věci. Aby snad hosty nepohněval, také vmísil se v hovor. „To byste to, Baleno, nabral! 24 věder piva, kolik sáhů dříví, jo vy byste se měl lepší, než každý od nás! Ale to vám povídám předem, že také na nás nesmíte zapomenouti! Nebožtík pan myslivec, dej mu Pán Bůh věčnou slávu, ten tady nejednu noc přespall! Je ho škoda, velká škoda!“

„Tak teď začneme! Jmenujete se Balena Josef, vidíte, jste rodilý . . .“

„Ze Vránova, číslo 5., ale už není mé . . .“

„Nenaříkejte, vždyť nejste sám, jak vy si teď pomůžete; budete se míti lépe než třeba ve svém,“ obracel se k němu klempíř.

„Jak by neměl, jen špacirování po lese, co se takhle člověk našije, na-stará, jo jo, není živobyť jako živobyť,“ připomněl krejčí.

„Tedy dejte pozor!“ Víšek psal a při tom hlasitě četl:

„Vaše hraběcí milosti! Já nížeapsaný, rodilý ze Vránova v čísle 5. Josef Balena, nyní deputátník v čísle 12. ve Brozánově osměluji se přednésti prosbu o udělení místa mysliveckého v panských lesích po nebožtíku panu myslivci. Dokládám, že jsem zachovalý, otec můj měl grunt výše jmenovaný, který jsem zdědil, ale vyhořel mi, takže jsem se ocitl na mizině a musil jsem dělati podruha. Připomínám dále, že jsem v lesích obeznámen, stříletí umím, takže Vaše hraběcí milost mi může toto místo svěriti.

Prosí snažně o udělení tohoto místa ve vsí úctě Josef Balena, deputátník v čísle 15. ve Brozánově.

„Dobré, velmi dobré, tak to dostačí“, přichvalovali si páni sousedé.

„Zítra to vezme posel na počtu a v neděli jistě zde máte odpověď, těšte se, že to dopadne dobře.“

„Pantáto, páni, já vám mockrát děkuji, že jste si všimli takového chudáka, jako jsem já . . . děkuji vám srdečně“.

Poslední slova zaznívala skorem už v pláči, nemohl se zdržeti, cítil se buď tak nešťastným anebo viděl se už na prahu spokojeného života, který byl jeho ideálem.

* * *

Hospoda jako by nabil! Pivo učiněný malvaz, včera si ho hostinský dovezl z Náměstí, dostává prý to nejsilnější, ale páni hosti to někdy nepoznávají. Ale dnes pijí, až se hory zelenají! U panského stolu dnes prázdnou?! Ale! Kde pak jsou ti páni? Sedí vedle v pokojíku, hrají v karty. A ták! A zdá se nám, že tam také nějaká jiná tvář! To je Balena, vyžádali si ho, aby jim nosil pivo, hostinský to dnes nemůže všecko zastati a proto požádal Balenu aby mu vypomohl u „pánů“, což mu vlastně dali páni sami na jevo! Hm, hm. Čekají posla! Má přinésti odpověď pěkně zdělanou druhým dobrodincem Punčochou. A aby tak nezaháleli, zahráli si „zapovězeného“. Balena mlčky pohlíží na hráče, zdá se, jako by přemítal, zdali posylák přinese odpověď. Tu dveře se zprudka otevrou, a vejde starý posylák Maštal.

„Dobrý den, pánové, ponížený služebník. Mnoho štěstí, pánové! Tady je psaní, a vy jste zde přece, povídali vedle, že jste zde u pánů (to je velké vyznamenání), máte tady, milý Baleno, z Prahy velké psaní s pečeti hraběcí.“

„Pantáto, pantáto, už je to tady,“ Balena celý pryč.

Víšek vyskočí: „Co je, co tady je,“ jakoby na oko nepozoroval, co mluví posylák. Vezme nedbale psaní, rozpečetí, přehlédne ho. „No tak vidíte, co jsme povídali, paní hraběnka vás ustanovuje za myslivce. Přejí vám, jakož všichni, co jsme zde, zdraví, štěstí v novém povolání a . . .“

Balena se skácel k zemi. Když ho přivedli k sobě, nevěděl dlouho, kde je. Konečně se vzpamatoval a Víšek mu ještě přečetl odpověď J. Milosti hraběcí.

„Vzhledem k žádosti podané ze dne . . . měsíce . . . roku . . . ustanovuje se myslivcem na mých pozemcích Jos. Balena, o čemž se mu vědomost dává! Jmenovaný ať se do týdnu ujme myslivny a hlídání lesů.“

V Praze — — —

(Pečeť.)

Eleonora z —

Balena vylétl jako šílený. Vytrhnuv papír z rukou Víškových, jedním skokem byl v nalevárně. „Já jsem myslivcem, koukejte, hoši, já . . . já . . . radujte se . . .“ oči se mu koulily divoce, tvář k nepoznání. Hned na to vyběhl z místnosti, běžel k domovu, kohokoliv potkal, třeba i děti, ukazoval jim potvrzení a pečeť, že je myslivcem, že bude střílet v panských lesích. Přiběhl domů. Nikoho tu. Žena asi byla v kostele. Vzal rychle klobouk a hůl a běžel — do myslivny. Za několik minut doběhl prostorného stavení lesního na pasece. Vběhl dovnitř, na okamžik se zarazil, několik osob zde hrálo v karty. Kouře plno. Koufili asi statně. Seděli tu dva myslivci a jeden starší pán, kteréhož Balena poznal, byl to pan správce. Hráči ani nepozorovali, že by někdo byl vešel, teprve když Balena dal pozdravení, obrátily se hlavy všech ke dvěřím. Správce povstal a přistoupil k Balenovi, znal ho dobře, ještě když měl barák. S otcem jeho býval dobře znám. Ihned se ho optal, co přináší nového. Balena mlčky podal svůj dekret. Správce podívá se na písmo, čte, obličej se mu chmúří . . .

„Kdo pak vám to dal?“

„Přišlo to, poníženež prosím, z Prahy,“ odpovídá Balena.

„To si z vás, milý příteli, někdo udělal blázna!“

„Blázna? Vždyť mi tam p. Víšek psal žádost a to paní hraběnka odpovíděla, vždyť se tady sám přimlouval . . .“

„Co vás napadá, tady nikdo nebyl, můžete mu říci, že se mu poděkuji; vidíte tuhle je myslivec, přijel včera . . .“

Dále Balena neposlouchal, vylítl, jako by do něho střílel.

* * *

Za časného rána vyjíždí lehký vozík paně starostův ze dvora. Plachta je natažena, kočí sedí na předku — a starostlivě se jaksi ohlíží za sebe. Vezou Balenu — do Prahy; starosta sedí u něho. Zdá se, že Balena tiše dríme, však na chvíli, za okamžik mění se v hrůzoplného člověka. Proto musili mu ruce dříve sepnouti. Zešlel, zešlel docela! Smutná výprava! Dlouho ještě vyprovází vzdalující se vůz pláč dobré, starostlivé jeho družky, sestárle ženy . . .

Ant. Vetešník.

Krátký nástin o starobylé soše sv. Alžběty Durynské na svaté Hoře.

Již nejednou četl jsem: zachovejme starožitnosti. Každý soudný člověk musí pravdě svědectví dáti, že povinností naší jest, starobylosti, jež svědčí o ctnostech a umění našich otců, zachovati, a jich sobě vážiti.

Kolik podobných předmětů shlédli jsme na naší milé výstavě a s jakými pocity a myšlénkami jsme na věci ty zřeli, jež nám hlásaly dobu minulou se všemi těmi četnými svízely a nehodami a zároveň i s tím pokrokem a vymoženostmi mnohými, jak je zříme v době naší.

Zajisté že až dosud mnohá vzácná památka starobylá, buďsi již církevní aneb jiná, jest nepovšimnuta a v zapomenutí, snad i brzké své zkáze vydaná, a to jedině z nevědomosti. A jednou z nich jest beze vší pochybnosti dřevěná socha sv. Alžběty Durynské na sv. Hoře se nalezající, jejíž starobylost a dějiny teprve v době letošní na jevo přišly a to vdp. Kameníčkem, redem-

ptoristou svatohorským, jak sám v kázání o sv. Alžbětě se zmínil: že zkoumaje dějiny sv. Hory, v kronice Balbinově nalezl zprávu o soše sv. Alžběty, která z dob Arnošta, prvního arcibiskupa pražského, pochází. Sochu tu asimetr vysokou a krásně obnovenou zřeli jsme na hlavním oltáři dne 8. listopadu t. r., když po mši svaté v 10 hodin posvěcena byla vldp. rektorem svatohorským Fr. Němcem.

D jiny sv. Hory splývají s dějinami města Příbrami a proto nemožno někdy jedny od druhých oddělití, a tak se to má i se sochou touto.

Dějiny nám dokazují, že Arnošt z Pardubic, prvním arcibiskupem pražským jmenovaný 4. ledna 1343, bydlíval v Příbrami na svém zámku, kde choval i sošku P. Marie svatohorské, která teprve v době pozdější na svatou Horu donesena byla, jsouc ukryta v dobách husitských v kostele sv. Jana, jenž zároveň se špitálem pro chudé založil také Arnošt. Daes již špitálu ani kostela onoho nestává, avšak pamatuji se jako školák ještě, že na špitále z venku na zdi vyobrazena byla sv. Alžběta, kterák poděluje almužnou chudé a mrzáky. Kostel, jenž vedle špitálu stál, vzal za své již dřívě, a na místě tom postaven nový dům r. 1881, kde nyní jest hostinec a prodává se tabák. V kostele tomto umístěna, vlastně uschována byla soška Marianská a vedle této i socha sv. Alžběty, která tam uctívána a vzývána byla od chudiny jako matka chudých, a byli to ponejvíce zdejší horníci, kteří Pannu Marii stejně se sv. Alžbětou ctili a vzývali ve svých modlitbách, o přispění a pomoc ve svých nebezpečných pracích v dolech stříbrných. Když kostelíček sv. Jana Křtitele tak byl sešlý a ohněm poškozený, že nebylo tam bezpečno, odvezeny byly obě sošky do kaple svatohorské, která v době té nebyla příliš velká. Od této doby splývají dějiny svaté Hory s dějinami zázračné sošky Panny Marie Svatohorské jakož i sochy sv. Alžběty, a sice do 15. století.

Původ sošky Marianské a podobně i sv. Alžběty klade se do r. 1348, není však známo, kým socha sv. Alžběty zhotovena byla. Po celou dobu, kdy sochy obě na sv. Hoře umístěny byly, zažilo město Příbram mnoho svizelů, zvláště v první čtvrti patnáctého věku, kdy byla Příbram čtyřikráte vybojována Hanušem z Kolovratů, a kdy čtyřikráte řádili nepřátelé v městě. Ani doba předbělohorská, protikatolická neušetřila Příbram. V r. 1632, v době to 30leté války, hrozilo oběma sochám na sv. Hoře nebezpečí, že budou od nepřátel zneuctěny, anebo i zničeny. Neboť i vojíni naši, majíce na vršku svatohorském postaveny své hlídky, rozbili dvéře u kaple Svatohorské, a vše, co v ní ze dřeva se nalezalo, rozbili a spálili, aby se zahřáli. Avšak veliké podivení naplnilo obyvatelstvo Příbramské a radost jejich byla veliká, když nejen soška Marianská zůstala bez pohromy, ale též socha sv. Alžběty. A není pochybnosti, že ana soška Marianská byla tak ctěna a vážena, že by socha sv. Alžběty byla opovržená a nevsímaná. Jisto jest, že jednoho času obě ty sochy umístěny byly na jednom oltáři postranním v kostele, kterého již nyní nestává a že ani tenkrát pohromu nevzaly, když sloužily za svícen lidem k rozsvěcování svíček.

Později soška Marianská dostala se na oltář hlavní, kdežto socha sv. Alžběty umístěna byla na zvláštním sloupu poblíže dveří kostelních uvnitř. Na to zase umístěna byla v Pražské kapli, až pak se dostala, jak nezaručená zpráva vypravuje, do výklenku ve schodech do Příbrami vedoucích naproti soše sv. Jana Nepomuckého, kde až dosud výklenek ten prázdný možno zřítí.

V místě tom, jak pověst ovšem nezaručená praví, slychati bylo pláč a nárek sv. Alžběty a slyšána slova, bezpochyby z úst zbožného lidu: nechci zde býti, jsem zde málo vážena a ctěna; a toto prý se opakovalo vícekráté, až pak socha svěťice slavně ve průvodu odnesena do kostela do výklenku zvláštního ve zdi, v nynější kapli sv. Františka naproti kůru, kde až dosud se nalezá. Budiž tomu jakkoliv, jisto jest, že od dob nepamětných staří návštěvníci sv. Hory z Příbrami sochu tuto pamatuji ve výklenku tomto, a proto nemalou radostí naplnění byli, když dostalo se soše starožitné místa důstojného, a v duchu dobrořečili všem, jenž k tomuto oslavení způsobem

jakýmkoliv přispěli. A oslavení to stalo se následovně. Před několika lety dali dvě starší paní, z nichž jedna již v Pánu odpočívá, z Příbrami onu sochu bílou barvou natřítí, však barva počala se olupovati, což k okrase sochy málo přispívalo, a proto, aby nemusel tu nikdo svoji nemístnou kritiku pronášeti, odstraněna byla socha sv. Alžběty z onoho výklenku a sice mezi staré nepotřebné již předměty. Avšak ctitelové její pohřešili ji brzo, činili po ní poptávku, avšak nezvěděli více, než že tu sochy sv. Alžběty není, a domnívali se, že bude snad opravena aneb novou nahrazena.

Pátraje letos vdp. Kameníček v dějinách sv. Hory, našel zprávu o té soše ku své radosti. Shledáno, že je velmi stará, částečně byla již zetlelá, polepena jsouc plátnem, by snáze pohromadě držela; na několika místech byla zubem času poškozena méně, ostatně vše shledáno původní až na korunu a žezlo, které věci z doby pozdější byly. Po dobrém uvážení ustanoveno sochu obnoviti a na místo bývalé k veřejnému uctění věřícím postaviti, a to způsobem slavnostním. Jistá zbožná rodina z Příbrami uvolila se potřebnou částku peněžitou na opravu sochy poskytnouti a tak hned dána socha jednomu umělci do Příbrami k obnovení, což velmi dovedně provedeno.

Dne 8. listopadu t. r. byla obnovená socha po dlouhé době na hlavním oltáři opět u Maticky svatohorské slavnostně umístěna. Vdp. kazatel, P. Kameníček o soše této některé události sdělil, když ji byl vdp. pan rektor svatohorský Fr. Němec posvětil. Ku konci kázání pak vdp. kazatel všem věřícím sv. Alžbětu k úctě a vzývání odporučil, nastíniv zkrátka život, působení a utrpení svěřice této, jejíž svátek slaví církev sv. dne 19. listopadu, ve který den měla se i tato jen soukromá, avšak významná slavnost konati. Jelikož ale vdp. rektor na sv. missii se odebral, kde až přes slavnost svatě Alžběty má pobýti, proto vykonána slavnost tato dříve k radosti a potěšení všech.

Podáváje to laskavým čtenářům na vědomí, podotýkám, kdo by pochyboval o pravdivosti toho, kdokoliv příště na sv. Horu zavítá, nechť shlédne a pociť i sv. Alžbětu na udaném místě a přečte sobě nápis takto znějící: „Sv. Alžběta, matka chudých. Socha tato darována Arnoštem z Pardubic, prvním arcibiskupem pražským, původně bývalému kostelíčku sv. Jana Křtitele v Příbrami, přenesena jest odtud zároveň se záračnou soškou Panny Marie na sv. Horu v XV. století. Obnovena opět l. P. 1891.“

Tolik osmělil jsem se napsati o starobylé soše sv. Alžběty všem milovníkům a ochráncům starobylostí a zároveň i katolíkům, kteří na sv. Horu přijdou a zejména ctitelům sv. Alžběty. Ty pak, sv. Alžběto, matko chudých, přimlouvej se i za mne nehodného, avšak chudého a tvé pomoci žádajícího horníka Příbramského.

U d ě d o u š k a.

(Črta ze zašlých dob.)

Bylo zimní odpoledne. Veliké vločky sněhu poletovaly chladným až mrazivým vzduchem. Vítr fučel do nich a zmítal jimi sem a tam po střeších nevysokých domů. Byl to čas velice nepříjemný a proto není divu, že zasněžené ulice byly prázdný jako po vymření. Náhodou, neb nutností z teplého příbytku vyplašený člověk s okřehlým obličejem a omrzlými rukama pln nedočkavosti vracel se k teplému krbu. Podél domků jedné z širších ulic malého města T... ubíhalo těsně při sobě dvě děti; byly zavínuty ve veliký matčin šátek tak těsně, že jen nožky z pohyblivého toho klubíčka vykukovaly. Teď se zastavily před nízkým staromodním domkem, v jehož vnitřnostech okamžitě zmizely.

Tuk ... tuk ...

„A, to jsou k nám hosti; a, co vás to napadlo děti v takovém nečasě? No jen pojdte dál a nestyďte se, budem spravovat hodiny, nák se nám sloty zastavují.“ Tak pobízel švitořivý dědoušek ostýchající se párek. Děti dodaly si odvaby, položily šátek na lavici a usedly na zídku, která vedla okolo teplé zdi. Dědoušek byl pekařem, nejstarším cechu, při tom měl „úřad“ otce chudých, potěšením jeho bylo chodit na poutě a sbírat léčivé byliny; měl celou domácí lékárníčku na půdě. Jinak nestaral se mnoho o ostatní svět, „na parádu nedržel“ jak sám říkával a ten „hadřík“, co na sobě měl, ten pocházel ještě z mladých let „kdy řemeslníci ještě něco znali.“ Postavy byl prostřední, statné a pádné, chůze jeho byla však těžká; tím ovšem není řečeno, že by byl slabý chodec, vždyť nebylo většího poutníka nad něho! Každý rok — a to již po třicáté — musil viděti Matičku Boží Svatohorskou, ba i Mariacellské zvonky vítaly několikrátě našeho poutníka. Byl v celém kraji znám a oblíben. Obvyčejný oblek jeho byl krátký šerkový kabát bez šosů, vesta s velikými světlými knoflíky, kožené kalhoty a střevíce, jež řemínky svazoval. Na hlavě mival důkladnou čepici, jejíž vrch byl nepoměrně širší než spodní kruh i se stínidlem. Pro svátek a na poutě měl ohromně široký, na způsob haveloku šitý kabát, do něhož celý se zaobalil.

Dědoušek seděl ve vestě u dlouhého oválovitého stolu, na němž ležely staromodní hodiny s kukačkou. Veliké okuláry, pro větší bezpečnost provázkem k hlavě přivázané oznamovaly, že děd chystá se k důležité práci. Přelozil noby na kříž, opatrně odloup ciferník a pak beze všeho rozebral každé kolečko zvlášť.

„Tak, co dělá matka, děti?“ spustil po krátké době.

Malá Tonča štuchla Vašíka, koukli se na sebe, usmáli — a nevěděli, co odpovědět.

„Nevíte, co dělá maminka?“ ptal se dědoušek po druhé.

„Meje nádobí!“ Vyjel najednou s kuráží Vašík. Dědoušek se usmál a mlčel. Hbitě probíraly se jeho ruce v starém „štrmentu“ — bylo vidět, že není v tom nováčkem. Co tak s hlavou sklopenou velikými okuláry prohlížel a čistil umazaná kolečka, otevřely se tiše dveře a do teplé pěkné světnice vstoupila dcera dědouškova, matka dětí. Byla dosti velké postavy, přes hlavu měla pchrnutý dlouhý šátek, který zakrýval téměř celé tělo; na ruce houpal se úhledný proutěný košíček. Za ní kráčela babička.

„Dobré odpůldne tatínku!“ přívětivě oslovila již na prahu, dědouška zabraňného v spravování.

„I, vítám tě, Marjánko, pojd' dál a posaď se!“ Dědoušek nechal „štrmentu“ a šel dceři naproti. Matka zatím usedla k hrajcím si dětem.

„Je to nečas, aby do toho psa vyhnal, co?“ Matka přikývla a děd pokračoval v správě.

„A, co je nového; což dělá Josef?“

„Štípe dříví! Mnoho se spálí, nemáme ani třísky. Až se toho bojím, letos bude zlá zima, brzo to začíná.“ Matka se rozhovořila.

„A do čeho se to dali dědoušku? Že ty křápy už jednou nevyhodějí!“ Jak vidět podle starého mravu a způsobu užívala matka třetí osoby na označení vážnosti a fucty k osobě oslovené.

„Máš pravdu holka, věčně to za tu práci nestojí, budu musít je vyměnit, ale je mi jich líto, jsou až po panu děkanovi.“ Mezi řečí složil hodiny, připnul kývadlo a chystal se je nanovo pověsit; v tom však se zastavil uprostřed světnice:

„Tak se mi zdá lidi, není dnes jarmark?“

„Jak pak ne,“ ozvala se babička, která sedíc vedle dcery u velikého válu, na kterém trůnily váhy k odměřování těsta předla na kolovratu. „Což nevidíš děti?“

Dědeček klepl se do hlavy. Malá Tonda a Věna strčili rázem hlavy do kouta, jakoby se styděli.

„Já bláhovec nevěděl, proč v takové slotě sem jdou!“ Dědoušek položil hodiny znova na stůl, přistoupil k pěkné staromodní almárce, klíč zachřestil v zámku a děd vytáhl celé šuple ven; při spodu totiž nalézalo se pár stříbrňáků a drobných peněz, jež dědoušek utržil za ty „mrzáky“. Tonča s Venou radostí se zubili. Matka zatím odešla k pekárně něco poohřát.

Ohlédněme se kolem sebe!

Dědouškův domek „u Erbenů“ bylo nízké staromodní stavení, které mělo tu výhodu, že ze třech stran byl otevřen do ulice; bylo jak říkáme „na ráně.“ Druhá přednost jeho byla, že vyhovoval úplně všem potřebám pekařským. Bylo již také tak stavěno a Bůh sám ví do kolikátého kolena se tu pekařství provozovalo. Před domkem po dobrém starém mravu vyzděno bylo sedátko, na němž často dědoušek sedával; ovšem nejraději podvečer, aby se sousedy si trochu „pokrápal“. Nad sedátkem zdvihala se střecha domku, tak že pod ní bylo vždy sucho. Na rohu vyčnívalo do ulice zděné víko, na němž rozloženy byly rohlíčky, nějaký ten bandur, či kruchovka, bochníček chleba, o vánočních také houska, nebo křížala. Domek byl pečlivě šindelem pokryt, neboť dědeček pilně každou skulinku zastrkával. Jinak, byl bělounce vápnem obílen, rovněž tak i sedátko a veliké domovní dvře. (Dokonč.)

D o p i s y.

O dojmu, jaký na čtenáře i vzdělané povídka *Mojžíš činí*, svědčí následující dopis:

*Seneca: Statečný duch v boji s protivenstvím,
ještě krásnou podívanou pro samé bohy.*

Důstojnosti! Dočetla jsem „Mojžíše“, nemohu odolati dojmu, jaký na čtoucího činí. Je to kniha nového rázu, jiné školy, než Vrchlického, jenž zaujal srdce i mysl spisovatelů téměř všech a proto snad tak mocně hýbá duši i srdcem, zvláště nás žen.

Jsme ženy, jimž prý těkavost vrozena a u nichž o charakteru vždy pochybně se mluvívá, a hle! — jak čestnou výminku ukázal Jste nám: matku zločinnou, již všemocná láska v anděla přeměnila. —

Ó, díky Vám za slova, jež vložil Jste obhájci v ústa, díky vřelé za všecka zlatá Vaše slova. — Bída a opuštěnost! ano to ten nejukrutnější farao všech faraonů, jenž činí z člověka vraha, duši ztracenou — —

Leč mocným paprskem té Lásky, jež na potupném dřevě kříže pněla, ozáren, stává se člověk opět člověkem, jenž trpělivě snáší všecka protivenství a odhodlaně a pevně kráčí v před a když již kolena pod ním klesají, opírá se ještě o svou zmužilost, plynoucí z pevné důvěry a oddanosti v Boha!

Tolik — ovšem neumělými črty podáno — vycítili jsme z „Mojžíše“, a nám všem, kdož jsme nejen tento, ale i jiné Vaše spisy četli, nelze jinak, než vzdáti díky neuctivější a nejvřeější. Neděkujeme pouze za sebe i za ty, jež čísti budou ještě obrázek Váš a jimž, jako mnohá jiná díla Vaše, rozžehne větší světlo a zahřeje nitro v temných a mrazných chvílích života.

Bůh žebnej Vás a ještě dlouhá leta ve zdraví zachovej!

Za dobrotivé prominutí mé smělosti uctivě prosím.

V dokonalé úctě

Jedna z mnohých ctítelek Vašich děl.

V Plzni 14. listopadu 1891.

D r o b n o s t i.

Navedení ku správnému upotřebení římského missálu.

Především dobře si přečti a častějším čtením do paměti vštip, co stojí na straně XIV. a XV.: Připomenutí o tomto missálu.

Pak si vyhledej neděli anebo svátek připadající podle obsahu v zadu a založ stránku obrázkem anebo pentličkou. Na to jdi do kostela na mši svatou a dávej pozor na kněze, co dělá. Upraviv si missál, pokloní se u prostřed oltáře a sestupuje dolů před stupně.

1. Modlitba u stupňů oltáře str. 4—8.

2. K oltáři vystupuje str. 8—9.

3. Introit na straně epištolní. Viz stránku připadající neděle anebo svátku obrázkem, anebo i prstem pravé ruky založenou. Vůbec si drž missálek v obou rukou. Palec levé ruky měj na řádu mešním napřed a palec pravé ruky na připadající neděli anebo svátek a nemůžeš pochybiti.

4. Kyrie eleison a Gloria str. 9.

5. Orace. Kde držíš palec pravý na připadající neděli anebo svátek. Po oraci následuje epištola, tamtéž.

6. Modlitba kněze před evandéliem str. 11.

7. Evandélium. Převrať kde držíš palec na připadající neděli nebo svátek.

8. Po evandélium je Credo, str. 12 a 13.

9. Offertorium čili obětování zvláštní pod rukou pravou.

10. Kněz obětuje chléb str. 13. a víno smíšené s vodou str. 14. 15. 16. Umývá si ruce str. 17. Uprostřed oltáře str. 18.

11. Secreta čili modlitba tichá, zvláštní pod pravou rukou.

12. Praeface připadající str. 38—50. Založ si ji obrázkem.

13. Sanctus str. 20.

14. Kanon čili tichá mše, pozdvihování atd. na str. 20. atd. až ku str. 33.

15. Communio a Postcommunio zvláštní pod pravou rukou.

16. Ite missa est a Placeat str. 34.

17. Poslední evandélium. Str. 34.

Jako ku všemu na světě, tak i zde zapotřebí malého povčení.

* * *

Pronásledování církve ve Francii děje se nepřetržitě dále. Na vychovávací a ošetřující (řehole) byla uvalena veliká daň a když ani tou nemohli zednáři ničeho poříditi, přešlo se k tak zvané saekularizaci, čili konfiskaci klášterů. Kde to jen poněkud šlo, byly řeholní domy a pole prohlášeny za majetek obce. Kde totiž zbožný zakladatel výslovně v závěti neurčil majetníka neb dědice, správce a pod. zbožného odkazu, obec si ho přivlastnila. Nemine týdne, aby milosrdné a školní sestry nebyly z některého kláštera vyhnány. Pro kázání je přes tu chvíli některý kněz odsouzen. Nedávno byly milosrdné sestry vyhnány z nemocnice v Aixu, v níž 225 roků nemocné ošetřovaly. Obec totiž většinou hlasu se usnesla, že nemocnice je ústavem obce a že obec sama si ošetřovance nemocných ustanoví. A když náboženský spolek obce té dokázal, že dům, v němž nemocní se nalezali, je majetkem jeho, a když proto klíče od něho mairovi — starostovi — vydati se zdráhal, nařídil tento pochopovi, aby přešel přes zeď a aby zevnitř dvěře násilně zotvíral. — Z námořního města v Marseillu byly též milosrdné sestry vyhnány a na místo jejich úředníci se světskými opatrovnici ustanoveny. Avšak tu ukázal se náramný rozdíl v platech, kdežto dříve milosrdná sestra průměrně město jen sto franků ročně stála, jelikož nespotřebuje nic na zbytečnou parádu a spokojí se stravou nejprostší, musil ředitel nemocnice dostati služného ročně 3000 franků, kromě svobodného bytu o osmi pokojích,

dříví a světla. Vedle toho vyžaduje si říditel služebníka a služku z nemocnice k osobní obsluze, tak že říditel si přijde na 8000 fr. ročně. Biskup ve Francii má pouze 10.000 franků ročně. Praobyčejný tedy říditel nemocnice stojí si ve Francii jako biskup.

* * *

Krádeže dětské množí se. Nedávno přinesly vídeňské noviny přelíčení se čtyřmi ministranty, kteří okrádali v kostele truhlíčky určené pro sbírky na opravu kostela a na chudé. A nyní opět byli ve Vídni odsouzeni tři školáci pro rozličné krádeže. V týdnu právě minulém stál před porotou pražskou mladík Jan Kříž, obviněný ze zločinu děsného zabití své milenky Marie Hozmanové. Co do jeho vychování zjištěno bylo před soudem toto: „Kříž jest vyličen jako zahaleč a ničema. Trestní vyšetřování stopovalo chování jeho od dob, kdy školu navštěvoval, až do osudného dne, kdy prolil krev bývalé své milenky, a tu každý, s kým Kříž přišel do styku, dal mu prašpatné vysvědčení. Správa školy chlapecké v Karlíně potvrzuje, že se obviněný choval vždy spustle a nevázaně, a v náboženství prospěl zcela nedostatečně. Když vyšel ze školy, učil se Kříž od r. 1881 až do r. 1886 u zlatníka Václava Lišky, a mistr tento praví o něm, že byl surový, zlostný, prechlivý a vzdorovitý, tak že jej v pěti letech pětikráte vyhnal a jenom na přímlovu chudé matky ho zas vzal do učení. Vyučiv se pracoval Kříž u zlatníků Tomáše Paula, Josefa Vostroho, Aloisa Salvy a Jana Škrdlanta. Všichni tito svědci shodují se v tom, že byl obviněný sice dovedným dělníkem, že však práce si nehleděl, a že byl člověkem nepořádným a rabiátským. Jednou, když byl v práci u Aloisa Salvy, a tento jej slovy ostrými plánil, stál obviněný nepohnutě, avšak jak se mistr obrátil, popadl Kříž těžké zlatnické kladivo a skryl je za zády. Když Salva odešel, sdělil obviněný učni Bohuslavu Maršálkovi, kdyby naň mistr býval jen sáhnul, že by mu kladivem lebku roztrástil.“ — Byl odsouzen k smrti provazem. Zde je doklad příliš patrný, co se stane z mládeže odchované bez Pána Boha. Bez Boha nebudou z ní lidé, nýbrž dravé šelmy.

L i t e r a t u r a.

P. R. Didona Jesus Christ počal právě vycházeti v jazyku českém. Dílo to způsobilo ve Francii hluboký dojem; první dvě vydání ve velikém nákladu v krátké době byla rozebrána. Sám svatý Otec poslal spisovateli Svůj dík a apoštolské požehnání. V době jednoho roku přeloženo výtečné toto dílo téměř do všech evropských jazyků. České vydání vzala na se knihtiskárna Cyrillo-Methodějská (V. Kotrba) v Praze. Překlad pořídil slovatný prof. Jan Ev. Hulakovský. Upozorňujeme na vzácné toto dílo, jež ve vzdělaném světě budí obdiv a nadšení. Cena sešitu 50 kr.

Obsah „Obrany víry“:

P. Didona: Ježíš Kristus. — O mši svaté. (Dle Bened. Stim. podává Vincenc Bosáček.) (Pokračování). — Svatý Blamont a generál Quesnel. (Napsal Leo Taxil. — Vesnický žert. (Črta ze života. Ant. Vetešník. Dokončení.) — Krátký nástin o starobylé soše svaté Alžběty Durynské na svaté Hoře. — U dědouška. (Črta ze zašlých dob.) — Dopisy. — Drobnosti. — Literatura

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: **Ostrovní ulice č. 1508—II.**

Majitel, vydavatel a nakladatel **VÁCLAV KOTRBA**, odpovědný redaktor **PETR KOPAL**.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

V ý r o k y s v a t ě h o P e t r a .

(Dokončení.)

„Před Bohem“, pokračoval svatý klíčník, „stejnou cenu má obrovský dub, z něhož řezou se trámy na střechy chrámů, anebo suchoparní travinka, již ruka děvčete svázala kyticí pod obrázek Matky Páně, zavěšený na strom vedle cesty. Všecko má sloužiti ku cti a slávě boží. Proto nesmí se vychloupati cedra, že z ní zdělán byl stánek úmluvy před borovicí, již snad bylo jen k zápalu obětnímu použito. Zlato nesmí se vynášeti nad železo proto, že z onoho ruka zlatníka vyrábí kalichy a monstrance a z tohoto pouze klíče ku svatyni, anebo jen kleště ku braní žhavého uhlí. Kterak veliký je slon a přece světu užitečnější je včelka! Kterak mohutně vypadá řvoucí lev a přece červ, jak vědci vaši nedávno vypátrali, protože roli proměšuje a úrodnější činí, hospodáři je užitečnější nežli onen.

Zajisté že krásnější a drahocennější je kůň, nežli velbloud a přece Arab, má-li cestu konati pouští, oním pohrdne a vyvolí si tohoto. Oblak deštonosný pro rolníka větší má cenu, nežli všechny obláčky, jež houpají se na větrech a projíždějí jen tak pro okrasu po nebesích. Proto již starý zbožný trpitel zvolal: zeptej se jen hovad a naučí tebe a ptactva nebeského a oznámí tobě. Mluv zemi a odpoví tobě: a vypravovati budou ryby mořské. Všecko učinila ruka Boží. Obyvateli mrazivého severu dala soba a psa a obyvateli žárného jihu dala velblouda, aby oba stejně mohli obživu si vyhledávati a Boha chváliti. Všecko na světě má své místo i čas.

Mát stříbro pramenů svých počátky: a zlatu místo jest, kde se přepouští, železo ze země běře. Rozděluje potok od lidu putujícího ty, na kteréž zapomenula noha nuzného člověka. Stezky nezná pták, aniž jí spatřilo oko káně. Nešlapali po ní synové kupců, ani šla po ní lvice.

Moudrost boží kde nalezena bývá? Neví člověk ceny její, propast praví: není ve mně; a moře mluví: není u mne. Nebude dáno zlato ryzí za ni, aniž odváženo bude stříbro za směnu její. Nebude přirovnána ku skropeným barvám indickým, ani ku kamenu sardonichu nejdražšímu aneb k safíru. Skryta jest před očima všech živých, před ptactvem také nebeským tajná jest. Toliko Bůh zná cestu k ní, kterýžto učinil větrům vání a vody zavěsil u míře, když ukládal deštům právo a cestu bouřkám zvučným, tehdaž viděl ji a zjevil a připravil a vystihl. A člověku řekl: Aj, bázeň Páně, tať jest tvá moudrost

a odstoupiti od zlého, tvá rozumnost. — Tak se, přáteli, rozumovalo již před 3000 lety ve stavech arabských šejků a věru je s podivěním, že státníci dosud nepochopili, proč Bůh stvořil dub a kvítka polní; proč slona, koně a orla, proč skřivánka, broučka a červíka. Proč národy veliké: jako Němce, Francouze, Rusy a proč i malé, jako Čechy, Dány, Švédy? Proč jeden národ nechal rozložit se v ponebí fiků a pomerančů a proč druhý zapudil až na pokraj říše věčného ledu? Každému národu vykázal Bůh jeho úkol, dal mu hřivnu. A státníci hřivnu tu národům menším vydírají a dávají národům větším, čímž dopouštějí se bezprávní a národové zajisté činí dobře, brání-li se všemožně proti znásilňování a potlačování.

Tak se dělo i národu vašemu. Však nemůžete upřít, že národ český původnímu poslání svému stal se nevěrným. Pošinulť jej Bůh na západ až na kraj všech Slovanů, aby odtud ku bratřím slovanským šířil křesťanskou osvětu. Bůh to řídil tak, že světla křesťanství dostalo se dříve národům přimořním, od nichž mělo šířiti se dále do vnitř. Zvláštním řízením božím stalo se, že poslal k vám od východu apoštoly, abyste od nich přijali víru Kristovu. Z rukou slovanských přijali jste ji, a tím vám vyznačena byla cesta v budoucnosti. Vy jste měli vzdělanost západoevropskou spojití s duchem slovanským a nésti obě dále na východ ku svým bratřím. A vy jste místo toho pochytili ze západu Wiklifovy bludy, jež jste mečem a ohněm roznášeli do sousedství, čímž jste poslání svému providenciálnímu stali se nevěrnými a položili sami základ ku svému zanikání.

Svoji vinou přivedeni jste byli ve dvoustoletý smrti podobný spánek. A když milosrdný Bůh přimlouvou svatých patronů k životu vás opět probudil, upadáte opět do bludů starých a to hlavně vinou vaší. Žižkovské palcáty rezaví sice v museích, ale bludy Husovy přioděli jste pozlátkem vzdělanosti bezbožecké a šíříte je mezi ostatními Slovaný. Vinou vaší stali se Čechové slepými nohsledy těch, o nichž stále tvrdíte, že národ český utiskují.

Němci býti nechcete, ale od Němců otravnou vzdělanost přijímáte. Kde je v tom důslednost? Mezi státníky Čechům nepřátelskými a vámi českými vřastenci je pouze rozdíl ten, že oni snaží se poněmčiti český jazyk a že vy poněmčujete českého ducha. Co je horšího? Kdo je vrah větší? Zdaž kdo zabije tělo, anebo ten, jenž zabije ducha? Odpovězte na to.

Neodpovídáte.

Německé mluvnicki zuby nehty se braníte. Slovíčka německá z české řeči vyháníte a ducha nečistého, ducha Heineho, Börneho, Schopenhaura a pod. plnými pytlíky rozsejпáte. K tomu jste hlavní podnět dal vy. Vy svým jalovým vtipkářstvím ve formě uhlazené národ jste odvrátil od vážného přemýšlení a způsobil jste, že teď málo kdo v Čechách vážně přemýšlí, že přemnozí opíci se, že vtipkují jalově po vás a že honí se jen za běžnými frázemi. Teď kdo v Čechách nadán je silnějšími plícemi a nabeře si ze spisů vašich trochu frázi, je hrdinou dne. Ubohý český národe!

Svatý Blamont a jenerál Quesnel.

Napsal Leo Taxil.

(Dokončení.)

Zvláštní to věc, zednářský fanatismus (zášť), který je s to, aby bývalého nejupřímnějšího přítele proměnil v pokrytce a vražedníka!

Pravý zednář tento, neměl tolik zmužilosti, aby byl řekl Quesnelovi:

— „Bratři vás odsoudili k smrti; chtějí se vás zbaviti; snad ještě dnes večer bude mi rozkázáno, abych tuto úkladnou vraždu spáchal. Zachraňte se, opusťte Paříž, změňte své jméno; opusťte Francii, prchněte do země, kam moc sekty nesáhá — a žijte tam v zapomenutí.“

Aby mu byl toto řekl, k tomu neměl onen muž síly — obzvláště, když by se nebyl kompromitoval a svých pohnutek nevyjevil, snaže se přiměti ho k tomu, aby se dnes schůze lože nesúčastnil a raději přibytku neopouštěl.

— „Jest mi říci vám“, děl tento k němu, „kdybych byl na vašem místě, v takovém trapném stavu, raděj bych ulehl. Blíží se vám nemoc.“

— „Vskutku“ odvětil Quesnel, „to by bylo nejlepším; cítím to, ale nechci tomu; rozhodně tam chci jít, abych se rozloučil s bratry — navždy.“

Quesnel pronesl tato slova: „na vždy“ tak smutným hlasem, že trnul falešný přítel. Bylo to jako prorocství o své blízké smrti.

Tak odcházeli, krácejíce k místnostem lože. Spiklenci se scházivali tehda v neznámé části ještě katakomb, které se táhnou pod Paříží a její okolí na levém břehu Sekvany.

Podzemní tyto stavby jsou daleko rozšířené a sestávají z uzoučkých chodeb, které se proplétají na všechny strany tvořice bludiště; tam, kde lamači (kamení) velké otvory k odvážení kamenů vyhloubali, byly místnosti do kruhu.

Sklepem soukromého domu jednoho vstupovalo se do jeskyně, která byla přijímacím sálem zednářským.

Oba přátelé kráceli k tomuto domu; najednou byli z jakési příčiny od sebe odloučeni: uvidíme, jak měli býti ještě přede dnem opět spojeni.

Tři nováčci se přihlásili, aby byli dnešního dne posvěceni na první stupeň zednářství, aby se stali „učenníky“. Mezi těmito žadateli byl i jakýsi policejní agent jménem Svatý Blamont — zřejmě cizí to jméno — který byl žádostiv seznati tajnosti sekty a proto chtěl býti přijat mezi zednáře.⁸⁾

Dopustil se snad tento horlivý agent nějaké neprozřetelnosti? Vykouzlo mu nějaké slovo, z něhož by byl poznán jeho úmysl, aby spiklence při činu dopadl? Anebo již jeho policejní povolání mu připravilo ortel smrti? Neví se! To však jest jisto, že jej bratři lože k smrti odsoudili již před jeho přijetím, věduce, s kým jest jim jednati. — Byl pohromadě se dvěma jinými nováčky, kteří se podrobovali zkoušce učenníků, právě tak, jak by se nebylo nic přihodilo.

Světla — tak zní to v jejich spolkové řeči — dostalo se třem nově obráceným; na to bylo pokynuto dvěma novým učenníkům, kteří se byli s Blamontem přišli, aby se vzdálili.

— Agent zůstal samoten a tu mu „nejctihodnější“⁹⁾ oznámil, že mu neobyčejné věci sdělí.

Vše se okamžitě změnilo.

Blamontovi bylo řečeno, že se ví velmi dobře, proč byl žádal o přijetí; stalo se to jen proto, aby nové své bratry zradil a že již při samé přísaze tuto ve svém srdci zrušil.

Když mu bylo dokázáno, že jest vyzvědačem a že moc policie až tam nesáhá, byl mu vyrčen ortel smrti na základě přísahy, kterou byl právě složil. Nyní se vrhli bratři na zoufale se bránícího, svázali jej tak pevně provazy, že nemohl údy hýbatí a zacpali mu ústa.

Jak svrchu řečeno bylo, dály se přijímací obřady v jakési vyhloubené jeskyni. Tento sál byl tehdá určen, ku velkému přijímání; za příčinou stávajícího zasvěcování do hlavních stupňů „královské lodi a velkého přepažení“ svatých síní¹⁰⁾ byly podniknuty rozličné změny.

⁸⁾ Tři jsou stupně zednářské: učenníci, tovaryši a mistři. Viz více o tom: Nástin svobodného zednářství, V. Sladomela, r. 1891. nákladem katolického spolku tiskového, cena 30 kr. Jiné spisy české o zednářství jsou V. Sladomela: Svobodné zednářství r. 1890. cena 40 kr. Vyznání Leona Taxila, přeložila J. K. 1889, cena 60 kr., obé nákladem Cyrillo-Methodějského knihkupectví.

⁹⁾ Předseda lože.

Pozn. překl.

¹⁰⁾ Více o tom u L. Taxila: Geheimnisse der Freimaurerei; 5. vydání r. 1884. Paderborn; 1 marka.

Pozn. překl.

Pět velikých sloupů se vypínalo až ku klenbě v nestejných mezerách; tu a tam bylo viděti podobné sloupy výše poloviční a uvnitř ještě duté. —

Blamont byl vyzdvižen a do jednoho takovéhoho sloupu dutého strčen.

Co někteří bratři nešťastného pevně drželi, který zajetí uniknouti se snažil, přinášeli jiní maltu a kamení a dali se do zazdívání kolem svázaného zrádce.

Když zvěděl Blamont, k jak hrozné smrti jest odsouzen, zdvojnásobil své síly, aby se dostal z této kamenné roury.

Ačkoliv měl roubík v ústech, slyšeti bylo přece jeho dušený křik a znáti proklínání na jeho rtech; celé tělo se chvělo děsným vytím.

Zdivo stoupalo, brzo bylo viděti jen ramena oběti, těžké vzdechy, jako smrtelný chrapot, draly se mu s hrdla, nad roubíkem bylo viděti oči hrůzou vyvalené, hrozně strnulé; studený pot pokryl mu čelo a vlasy mu hrůzou vstávaly.

Již blížil se sloup stropu; brzy zmizel obličej nešťastného, ještě chvíli bylo slyšeti dusícího se chrapot a konečně vše utichlo.

Nešťastný policejní agent byl za živa zazděn! — — — — —

Přítel Quesnelův byl přítomen této hrozné scéně. Byl přivolán. — Třesa se rozčilením, následoval.

Byl přiveden do jiné jeskyně, kde ho jiní dva bratři, a předseda vrchního zednářského soudu pařížského, očekávali.

Tento začal:

— „Bratři, tato noc bude krvavou. Dvě oběti jsou nutny pro naši bezpečnost. Jedna podlehla právě zákonům naší neuprosné spravedlnosti, druhou, nic netušící stihnouti musí smrt. Veliké důvody politické nám nedovolují, aby byl potrestán touž smrtí. Kočár jest právě přede dveřmi — vstupte doň s viníkem. Má na sobě modrý kabát s odznaky a nemá masky, jako ostatní. Ostatně jméno jeho jest vám známo, a vy se je dovíte ještě než odejdete. Bratři, kdyby se některý z vás zpěčoval, budiž jist, že za něj zemře. Kdybychom mu prominuli, byli bychom zničeni. Tento zrádce se rozhodl, aby nás zítra soudu dodal. Úmysl by uskutečnil; není to tedy pomstou, nýbrž nutností, že jej předejdeme. Nuže jděte, bratři; Pracujte o společné zájmy spolku a o vlast.“

Aby „sbor pomsty“ síly ku práci nabyl, byla jim donesena láhev muškátového vína.

Dva bratři chopili se těchto, každý z nich vypil dvě velké plné sklenice; třetí — přítel generála Quesnela — svažil rty.

Předseda vrchního soudu zednářského divě se takovéto střídmosti, domlouval, aby jen pil, aby si dodal síly.

Té bylo skutečně třeba; práce, k níž se připraviti měl způsobila mu silnou horečku; požádal tudíž sklénku limonády.

Byla mu rychle donesena.

Vrah pil tento nápoj s takovým chvatem, až mu kapka zaskočila; okamžitě tak silný kašel jej přepadl, že celý nápoj zvrátil.

V témž okamžiku byl ohlášen povoz generála Quesnela.

Tak zvěděli všichni tři vrahové jméno oběti.

Majíce klobouk hluboce v čele, pevný nůž pod pláští, stoupali bratři . . . po schodech, jež ku sklepu vedly a odtud ku dveřím domu, východu to z místnosti zednářských. —

Povoz byl na ulici; v něm seděl generál Quesnel, který ničeho netušil. Vrahové vsedli a posadili se — jeden vedle něho, dva proti němu.

Povoz se obrátil k Sekvaně. Vozka náležel ku spiklencům.

Jenerál myslel, že jede domů, neboť povoz tam směřoval: ostatně správně se domýšlel, že společníci — z nichž jednoho znal — rovněž do svého bytu jedou, který též na pravém břehu řeky byl, a že co nejdříve nejbližší most přejedou.

Mezi jízdou se mluvilo o obyčejných věcech.

Jakmile dostihli nábřeží v tuto dobu opuštěného, vrhli se vrahové rázem na generala bodajíce ho noži. — To se stalo tak náhle, že mu nezbylo času, ba ani si nepomyslel, aby se bránil. Učinil sice mimovolný pohyb, ale vrazi pokračovali tak neohroženě a rázně, že byl v okamžiku mrtev a tělo jeho bezvládně kleslo.

Když otevřeli vrahové dvířka povozu, který se zastavil na blízku mostu „pont des arts“ vyvěkli mrtvolu, donesli ji k strmému nábřeží a shodili ji do Sekvany.

Když se přesvědčili, že se potopila, spěchali do bytů, aby si pokrvácené ruce umyli a potřísněný šat odložili.

Šli pěšky; jeden sám, druzí dva pospolu. Mezi těmito byl i přítel generala Quesnela, který byl pil limonadu a ji zvrátil.

Sotva že síně dostihli počal se ten, — který vypil dvě láhve muškátového vína — náhle klesati a bylo mu usednouti. Studený pot se mu řinul po těle, oči sálaly ohněm.

„Jsem otráven“, volal, „druhý také a vy také.“

„Cože? Tolik vražd! . . . A proč?“

„Ach! Nyní vidím: tyto zločiny jsou nutnými pro bezpečnost našich představených. My nejsme ničím leda jejich nástrojem Kam jdete?“

„Hledám pomoci!“

„Jest to marným. Nestarejte se o mě, jest již pozdě. Pamatujte na sebe.“

V malé chvíli skončil.

Ten, jenž měl toliko několik kapek limonady v žaludku, odnesl to jenom kolikou.

Jakmile se mu lépe udělalo, poznal, že udělá nejlépe, když se po tichu vytratí, Paříž a Francii opustí, aby se dostal na bezpečné místo, sice ne před policii, ale bratry . . . bodů, kteří se jej z vděčnosti za to, že jej vrahem učinili, zbaviti chtěli.

Nežli však odejel, chtěl zvědět, co se stalo se třetím druhem, který šel sám k domovu. Tento nedošel příliš daleko. Dva kroky před svým bytem ranila ho mrtvice.

Ten, který přežil toto děsné drama nepřál si více vědět; hned na to odejel do Švýcarska, v jedné jízdě až do Lausanne.

Policie ho nevy pátrala — ale svědomí ho potrestalo za jeho bídný čin: v několika měsících pomalu umíral hroznou smrtí. —

Měl čas ještě, tyto věci poznamenati, aby to bylo výstrahou a poučením světu, aby poznal konečně, že zednářstvo jest nejhorší samovládou těm, kteří byli tak nešťastni, že do něho vstoupili. —

Přel. J. Zitek.

Dějepis sv. rouch v dómě trevirském.

(Dle F. Marxe podává V. Josef Čečetka, duchovní správce v c. k. trestnici Kartouzské.)

(Pokračování.)

Z tohoto vidno, jaké množství lidu ze všech končin světa se do Trevíru dostavilo, by tam sv. roucho uctili. Domácí kronika ženského klášteřa sv. Jana udává, že bylo tolik věřících, kteří ku stolu Páně zde přistupovali, že sestry v nepatrném klášteře svatojauském měly přes dva tisíce komunikantů. Velké zajisté to množství, uvážíme-li, že za tehdejší doby bylo v Trevíru velmi mnoho chrámů. Tato radostná nálada dojímala ostatní tím více, že v Trevíru byla, jak nám pokračovatel „Gesta Trevirorum“ udává Eleonora Magd. Theresia, matka císaře Karla VI., o níž píše: „Narodila se r. 1655 dne 6. ledna téhož roku v letě, když v Trevíru se ukazovalo nesešivané roucho Páně, dopravili ji v kolébce z Düsseldorfu po vodě do Trevíru.“

Jan Reinand Marx z Mohuče, kanovník ze Frankobrodu, který se zvláštním spise toto vystavení sv. roucha popisuje, udává počet návštěvovatelů, jak bohatých tak i chudých na 200.000 lidí; zajisté po tehdejších bouřlivých dobách počet to velmi neobyčejný. Na památku této výstavy sv. roucha byly i pamětní peníze raženy s nápisem: tunicam inconsutilem publicae venerationi exposuit. 1655. (u Hontheina.).

Doba od konce 17. a začátek 18. století. Svaté roucho v Trevíru a Ehrenbreitensteinu.

Výstava sv. roucha byla v r. 1655. velmi velikolepou a skvělou. Dějepis sv. roucha byl nám dosud významným obrazem tehdejších časových zvlášť však politických a občanských poměrů arcidiecése trevírské, a v tomto obraze pokračuje dále. Od polovičky 17. století přihnaly se na Trevírsko veškeré hrůzy, trampoty a svízele válečné. Říše německá byla sama sebou seslabena a rozdvojena; Francie centralisací veškeré politické moci se sesílila a využítkovala vždy sporů a hádek náboženských v Německu ve svůj prospěch. V této právě době, když Francie hrabivostí svou vše si přisvojovala, bylo to opět Trevírsko, která jsouc církevním státem nespolehalo se na moc vojenskou, a proto utrpení a spustošení na pospas vydáno bylo. Hlavně byla doba králování Ludvíka XIV. (1661—1715) pravým zděšením a utrpením jak pro město Trevír, tak i pro celé okolí; kurfiřtové nejsou již bezpečnými v Trevíru a proto opouštějí své sídlo a stěhují se na pravý břeh Rýna, do Ehrenbreitsteinu. Následkem vyvinutí se feudalství ve spojení s hierarchií měl říšský kurfiřt knížete církevního v moci své a proto v politických nesnázích byla církev do boje sebou stržena. Proto stávalo se, že v těchto dobách kurfiřt trevírský církevní i světskou hodnost v jedné osobě spojoval, a katedralu opustil, aby v pevnosti byl jistým.

Tak stalo se v této době i sv. rouchu, pro jistotu bylo mu sídlo jeho v dómě opustiti, by na pevnosti říšského knížete bezpečnosti se mu dostalo. Jelikož nejen ze strany Francie, což ale častěji se přihodilo, nebezpečí jak městu Trevíru, tak i Trevírsku hrozilo, nýbrž i ze strany pravého Rýna, z říše samé, proto vidíme, že sv. roucho stále putovalo mezi Trevírem a Ehrenbreitsteinem, dle toho, zdali byla mu nebezpečná Francie, neb říše válkou hrozila. By sv. roucho v tomto nebezpečném čase vystaveno bylo, na to nebylo ani pomyslení. Ehrenbreitstein neměl žádného chrámu, jenž byl prostranným a pro takovou slavnost nádherným; v hlavním městě diecese nebylo ni nutného míru a pokoje.

V druhém roce po poslední výstavě sv. roucha v r. 1657, bylo svaté roucho, když Francouzové se k hranicím Trevírska blížili, v tichosti z Trevíru do Ehrenbreitsteinu odvezeno. Brzo potom opět do Trevíru. V r. 1667. kapitola poslala tajně sv. roucho opět nazpět do Ehrenbreitsteinu, kdež dlonho bylo uschováno. Počalof panování Ludvíka XIV. až do 1715, které se vyznamenávalo lakomým bažením po sousedních krajinách, a ze okolností těchto nebylo Trevírsko hrůz výbojně války ušetřeno.

Proto bylo sv. roucho v těchto nebezpečných dobách na pevnosti uloženo. By tam schránku jeho důstojnou mělo, poručil kurfiřt, aby pod zbrojnicí mu zvláštní místo vystaveno bylo.

Soukromá ukázaní svatého roucha na pevnosti Ehrenbreitsteinu kurfiřtovi kolínskému v r. 1725.

Od prvního, historicky známého vyzdvižení sv. roucha z oltáře r. 1196, užilo se vždy při jeho ukazování, jakož i když se otvíralo a do skříně zavíralo, ve které odpočívalo, a i nyní odpočívá, velmi opatrných a pečlivých nařízení, by se tím tajným, a nedovoleným, byť i soukromým výstavám sv. roucha předešlo. Njen že bylo sv. roucho do třech rozdílných skříní, jež do

sebe se vkládaly, uloženo, kůží a plátnem zaobaleno a vnitř bavlnou zaopatřeno a konečně do trojího obalu rozdílně barveného damašku zatočeno, by se vlhkosti předešlo, nýbrž i kurfiřtovi nebylo dovoleno, bez svolení a přítomnosti kapituly sv. roucho i otevřítí. Proto měla každá z těchto skříní zvláštní zámek a i klíč, z nichž jeden měl kurfiřt a ostatní dva měla kapitola. Nyní, když sv. roucho bylo v Ehrenbreitsteině, kdež i kurfiřtové sídlili, bylo zapotřebí, chtěl-li arcibiskup někomu sv. roucho ukázati, zvláštního vyjednávání s kapitolou, by k tomu svolila a přítomná byla. Neb nejen, že měla kapitula 2 klíče, nýbrž měla i právo, by 2 zástupcové z jejího středu přítomni byli a při uzavírání sv. roucha přitiskli pečeť kapitulní, jakož i pečeť kapitulní, jakož i pečeť jednotlivých kanovníků, a podepsali konečně protokoll, jenž obsahoval vše do podrobná. Takový případ udal se v r. 1725, kde kurfiřt chtěl privátně a v tichosti sv. roucho ukázati.

Nejmenovaný pokračovatel „Gesta Trevirorum“ vypravuje o tom následovně: „dne 24. března 1725 přijel kurfiřt koblenský do Trevíru, dne 22. dubna odejel opět do Coblence; tam ale přijel kurfiřt z Kolína a Mnichova a tům, s povolením kanovníka trevirského bylo, mimo jiných drahocenných věcí, i sv. roucho ukázáno.“

Spisy provincialního archivu podávají nám o tomto vyjednávání, mezi arcibiskupem a kapitulou bližších zpráv. Kurfiřt oznámil prostřednictvím dvou kanovníků kapitule, že jest jeho přáním, aby mohl nově svěcenému arcibiskupu a kurfiřtu kolínskému, který cestuje z Mnichova do své nové residence sv. roucho na pevnosti ukázati, a proto žádá, by mu poslány byly klíče a pečeť kapitoly, jakož i 2 zástupové kapitoly by přišli. Než kapitola nebyla k tomu z počátku nakloněna, by při takové soukromé výstavě spolupůsobila, a proto na generální schůzi stanovila „že tak lehkou nedovolí, by takovým způsobem sv. roucho se ukazovalo.“ Nyní svolili k tomu k vůli arcibiskupu kolínskému, žádali ale i kurfiřta, by dřívější usnešení kapituly potvrdil, aby tím se opětne privátní výstavě předešlo, a kdyby kurfiřt se na tom ustanovil sv. roucho opět někomu ukázati, „nechť neděje se to jináče, nežli k potěše celého křesťanstva při zdejším dómě.“ Kurfiřt opětoval své přání, aby kapitola mu vyhověla poslala ze svého středu dva do Ehrenbreitsteinu, jimž klíče a i pečeť dala, a žádá opětne na kurfiřtovi, an by mnoho osob za privátní ukázkou žádalo, a tím by posvátnost sv. roucha sevšedněla a úcta nepatrnou byla, by:

I. potvrdil dřívější usnešení kapitoly, jimž se nedovoluje privátní ukázání sv. roucha.

II. by se nikdo nedotýkal sv. roucha,

III. by obal, v němž sv. roucho jest uschované, kapitule k rozdělení připadl a nový se zaopatřil,

IV. se vyjednávalo s kurfiřtem, kdy, kterou dobu by sv. roucho pro celé křesťanstvo v Trevíru vystavěno býti mohlo.

Zhotovení drahocenného oltáře pro sv. roucho v r. 1732.

Kurfiřt František Ludvík, který, jak právě řečeno, kolínskému arcibiskupovi sv. roucho privátně ukázal, obětoval velké částky peněz na ozdobení dómu a poručil dva mramorové oltáře v pravo a v levo schodů vedoucích k hlavnímu choru postaviti. Tento kurfiřt tak byl pamětliv dómu, že mnohý peníz na něj i tehdy obětoval, když byl již arcibiskupský stolec trevirský opustil. Byv totiž coadjutorem kurfiřta mohučského, stal se 20. ledna 1729 po smrti jeho kurfiřtem v Mohuči. Chtěl hlavnímu dómu trevirskému, který nyní opustil, zanechatí drahocennou památku, a tak k tomu pracovati, by roucho do Trevíru se převezlo a na věky zůstalo na místě mu původně sv. určeném. Pročež poručil zhotoviti stříbrný oltář, jenž by podobu měl reliquiáře „by v něm v dómě trevirském sv. roucho povždy uschováno bylo. Za tou příčinou obrátil se ředitel kurfiřtův ze Schebenů na jesuitu Kristofa Tausche v Řezně a tento dal práci zlatníkovi Tadaeáši Langen-ovi by ji dle výkresů

provedl. Práce se dařila výborně a ačkoliv kurfiřt mohučský 26. dubna 1732 zemřel, nicméně se v práci neustálo. Ředitel ze Schebenů postaral se o dopravu díla z Řezna do Mohuče, a odtud do Ehrenbreitsteinu a zapravil vydaje, které dle účtu zlatníkem daného se páčí na 2951 zl. 15 kr. Skříní pro sv. roucho byla stříbrná, pozlacená; znak kurfiřtský a kapitoly jsou na skříní. V červenci 1732 došlo dílo do Mohuče, jednotlivé částky byly v 15 bednách a celé dílo vážilo 35 centů. Dne 14. července kurfiřt František Jiří poručil by dílo z Mohuče do Ehrenbreitsteinu a odtud do Trevíru bylo dopraveno. V létě v r. 1733 dílo od samého umělce bylo postaveno.

Drahocennost a neobyčejnou dovednost celého díla vychválila kapitola ve zvláštním psaní, které kurfiřtovi poslala. (Tento stříbrný oltář s mnoha jinými poklady revoluce francouzská pohltila.) (Pokrač.)

O m š i s v a t é.

Dle Bened. Stim. podává Vincenc Bosáček. (Pokračování.)

Druhý hlavní díl.

Proměna.

„Amen, amen pravím vám: uvríte nebe otevřené a anděly boží vstupující a sestupující na Syna člověka.“
Jan I. 51.

Když onen učenník, o němž Kristus Pán tak krásně vydal svědectví: Hle, pravý Israelita, v němž není lsti, žasnul nad znalostí srdce svého budoucího mistra, a seznav Jeho vševědoucnost zvolal: „Mistře, ty jsi Syn Boží, ty jsi král israelský“ — odpověděl mu Ježíš: „Že jsem tobě řekl: viděl jsem tě pod fíkem, věříš: větší věci nad to uzříš.“

„Amen, amen pravím vám: uvríte nebe otevřené a anděly boží vstupující a sestupující na Syna člověka.“

Dle výkladu sv. Augustina naráží tu Kristus Pán na žebřík Jakubův. Jak známo nazval pak patriarcha Israelitův ono místo, Bethel = dům boží. I. Mojž. 28, 19.

Co v starém Zákoně Jakub viděl v Bethel jen ve snách jako v obraze, to se v novém zákoně tajemným způsobem vyplňuje v chrámech našich na oběti Kristově.

I zde děje se jakési nahoru i dolů vystupování a sestupování andělův božích; i zde otvírá se nebe a Syn člověka sestupuje na oltář, což se děje při druhé hlavní části mše sv. při proměně = konsekraci.

Byly-li až dosavadní modlitby a úkony na výsost posvátny, tož jsou následující, jež přesvatou proměnu provázejí, ještě více tajemny a velebný.

Při výkladu těchto jest nám jako kdysi proroku Jeremiášovi, jenž mluvití maje, když stala se řeč Hospodinova k němu zvolal: a, a, a, Pane Bože! aj neumím mluvití nebo dítě jsem já. (Jerem. 1, 6.)

Slyšme jen, co praví v té příčině kardinál Wisemann.

„My bychom se měli za nedostatečné či lépe za nedorostlé cítiti k tomu, abychom podali čtenářům jakýs pojem o té výtečnosti modliteb, jež vlastní část liturgie, totiž od obětování do konce v sobě obsahuje. Ano, jest nám vyznati, že nás pojala svatá bázeň, když jsme spozorovali, že ani jedna z těch modliteb vydatně proměnití se nedá, ale že spíše v úzkém prostoru vše řečeno jest, co se žádalo neb jen pomysleno býti mohlo.“ — — —

Zde musíme ustáti, neboť předmět ten pro naše pero příliš svatý. Půda, na níž vatoupiti míníme, jest svata, a kdo se na ni odvážíti chce, musí zouti obuv s nohou svých.“ Tak píše onen veliký kardinál.

Konsekrace čili proměna jest tedy zlatý střed, to nejsvětější z celé mešní liturgie a vůbec ze všech svatých úkonů. Má však svůj vchod, jakoby nějakou skvostnou předsň, jako zářící vítězobranu vedoucí k nejsvětějšímu úkonu; a tím vchodem tou předsní, tou vítěznou branou jest preface čili slavný předzpěv.

Vysvětlovatelé sv. obřadů mešních shodují se v tom, že preface patří k těm neslavnějším a nejúchvatnějším zpěvům nejen co do obsahu, ale i co do toniny. Píšíci tyto řádky slyšel kdysi zázku o Mozartovi, že týž měl tvrditi: „všecku svoji slávu před musikálním světem dal by za to, kdyby původcem byl skladby prefací.“

Jistý c. kr. horní rada v Jachymově tvrdil píšícímu tyto řádky, že nezná na světě nic velebnějšího, jako když kněz zpívá s průvodem varhan prefaci, že při slovech: tremunt potestates = třesou se mocnosti, mimoděk se chvějí jeho útroby posvátnou jakousi hrůzou.

Ano, preface jest vírou nejčistšího básnictví ovívaného dechem Ducha svatého; preface jest nejkrásnější píseň písní, jakouž církev sv. svému přícházejícímu ženichu v ústrety jde.

Preface jest onou velekněžskou modlitbou, jakouž Pán a Mistr náš Ježíš Kristus hned po ustanovení nejsv. Svátosti po poslední večeři svému Otci nebeskému díky vzdával. Prefaci srovnati lze s oním zpěvem, po němž Pán se ubíral se svými učenníky přes potok Cedron do zahrady Jetsemanské, tedy labutím zpěvem Páně. Mat. 26, 30.

Její průvod padá do dob apoštolských; aspoň všicki sv. otcové a nejstarší liturgie tomu nasvědčují. Co se týče nápěvu jest tento zajisté z těch nejstarších, jenž z dob prvních křesťanův na nás přešel.

Preface v dobách apoštolských byla mnohem delší, než nyní jest: Hospodin se tam zvelebuje dle všech svých vlastností a dokonalostí pro stvoření duchovního i tělesného světa, pro stvoření člověka dle obrazu božího, zvláště pak pro Adama, Abela, Setha, Enosa, Enocha, Noema, Lotha, Abraháma, Melchisedeka, Joba, Isáka, Jakoba, Josefa, Mojžíše a t. d.

Končí pak s jmény knížat a mocností nebeského vojska, jež všicki vespolek s jinými tisíci miliony andělův bez ustání zpívají: „Svatý, svatý, svatý a t. d.“

Ještě to znáti jest v bohoslužbě řecké, kde preface samými vzletnými názvy a výrazy pro Boha třikráte svatého oplývá, jenž tu obklopen jest myriádami andělův, trůny serafinů a cherubinů, jež šestero křídel ovívá a nepočítanými zraky patří na tvář Boha, jenž hlasitě provolávají vítězospěv: „Svatý a t. d. . . .“

Dle obsahu rozdělujeme prefaci na tři díly: vchod, prostředek a východ.

Vchod jest u každé preface tentýž.

Po slavném ukončení tiché modlitby (sekrety), již se úkon obětní uzavřel, zazpívá kněz hlasitě: „per omnia secula seculorum = po všecky věky věkův,“ načež lid nebo sbor zpěvákův odpovídá: Amen.

Na to kněz: Pán s vámi! Odpověď: I s duchem Tvým!

Kněz při tomto „Dominus vobiscum“ neobrací se k lidu, neboť již zabrán jest v sv. úkonu, tak jako Mojžíš na hoře Sinaji. (Pokr.)

U d ě d o u š k a.

(Črta ze zašlých dob.)

(Dokončení.)

Do domku vstupovalo se po dvou schodech právě řečenými bílými dvěřmi, na jejichž vnitřní straně viselo veliké „domovské požehnání“ a na sta obrázků z různých poutí přinesených. Sínka byla dosti prostraná a uprostřed visel u stropu železný kruh, na nějž ve vši slávě bývalo obyčejně pověšeno prase, aby vychladlo. Na pravé straně byla prostora podobná světničce, v jejíž středu jako hrob vykopaná byla díra, byl to prostor, do kterého obyčejně děd vstoupil, když dával do pece pečivo. Tam stála teď matka a pomalu nasazovala na podlouhlou lopatku různé, jemné pečivo: ampreliky, precličky, ptáky, brejle, kolečka a jak se to všechno jmenuje. Matka byla jako cukrářka, uměla hezkou věc udělat a jak jemně, chutně a bez velických vydajů.

„Tak, co vám dal dědoušek?“ velikou radostí a jásotem dětí upozorněna ptala se matka.

„Čtyrák každému!“ vykřikla radostně nedočkavá Tonča.

„Čtyrák! Co budete s tolika penězy dělat, ukažte, já vám je schovám!“ Tonča měkčí dala peněz z ruky, ale Vena se mračil, že je jarmark, že by si rád něco koupil.

„Co je to za jámu maminko?“ za malou chvíli ptala se Tonda matky upírajíc oči na výhlubek.

„Na popel, také leckdy pohodí sem dědoušek pometlo, když začíná hořet; ale byly tam jednou poklady! Dědoušek tam zakopal peníze, ba i šaty před těmi Prajzy. Ach to jsem byla ještě doma! Pán Bůh rač nás chránit vojny, to jsou zlé časy dětí!“ Matka sepjala ruce a stála v zamyšlení; děti daly se skoro do pláče. V tom zdvihl se Veník a utíkal do světnice. Za ním pádila Tonča. Byla to pěkná jizba, ta dědouškova světnice. Bělounce vybělena, čistá jako sklo. Jeden úhel její vyplněn byl přístavkem t. z. pecí. Okolo pece šla zeď nízká jako lavička. Na stěnách houpaly se obrázky, jednoduché zrcadlo a krucifix. Protějšek pece zastaven byl velikým, bílým válem; na něm postaveny byly váhy k odměřování těsta. V světnici bylo velice mílo a teplo.

„Seber se, Vašíku, půjdem proměnit hodiny,“ promlouval děd mezi tím, co natahoval na sebe šerkový kabát. Vzal pod paži hodiny, Venovi vstrčil do ruky „perpetlík“ a již ubírali se ze dveří.

„Jen, ať vás nenapálí!“ hrozíc prstem s úsměvem provázela „hodináře“ babička. Dědoušek se zasmál — a byl venku. „Je to slota, je to slota — ale nebude jinak, nebude! Když jsem byl ještě mlád, to bylo něco jiného: hodný mráz, ale také pěkné léto — a teď? Co to z nás bude! Na polích se neurodí“ . . . Tak k sobě rozumoval dědoušek, až najednou vytrhl ho z rozjímání křáplavý tenký hlas: „Pane Erben, pane Erben, rozstoulo se mi dítě, má ouplavičku, nevědí, co by se hodilo?“ „Ale Bože, Kačenko,“ po chvíli oslovil děd starou, vráskovitou ženu, „přijďte si ke mně, podívám se do „verbáře,“ snad tam něco najdem.“

„Tak prosím jich.“ — Bába zmizela.

Zatím již otvíralo se náměstí. Byl jarmark. Ale jako vymeteno. Kdo pak by šel ven v takovém nečase. Kupci, chudáci zalézali do bud, neb do průjezdů — nikde nic, jen boudy trčely do vzduchu, větrem a sněhem jsouce silně porouchány.

„A — zaplať Pán Bůh, přece někdo!“ v průjezdu hostince vzdychl si hodinář, když uzel děda krácejícího k výkladu. Hodiny všeho druhu, pestře malované houpaly se tu na stěnách temné sínce. Tam s kukačkou, nebo pohnocným, tu s hracím strojkem, tam s vojákem a kavkou.

„Prosím vás, pantáto, zastavte tu brnkačku — už mě z toho bolí hlava.“ Zahovořil dědoušek a prohlížel výklad. Hodinář, který cítil výdělek, udělal

„kuntovi“ po vůli, za to ale spustil „svoji řečtačku“, které se žádný „špilverk“ nevyrovnal: „Tak, které, pane strejčníku, ty se srdcem, s kukačkou — to vám máte moc krásné — nebo s kostelíkem, s Pannou Marií? . . .“

„Moc řečí pantáto! Dejte mi s Pannou Marií!“ nemile dotknut nad „darem řeči“ dědoušek rychle si hodiny vybral. „Tu ale máte na výměnu — děd rozbalil hodiny ze sátku — něco přidám, mnoho ne!“

Hodinář, chytrák zamžoural očima, pohlédl na úkosem na děda a jidášsky se usmívaje sliboval, že tedy něco sleví; co však sám přirazil o tom se nezmiňoval. — Po krátkém smlouvání shodli se na pětku, s podotknutím, že přinese hodiny nazpět, nepůjdou-li. Pak se shýbnul ještě jednou, vytáhl z kapsy čtyřák a žasnoucimu Venovi vmáčkul do rukou: „To máš od cesty, ale babičce neříkej nic, co jsem dal za hodiny!“ Pak zastrčil do kapsy starou, vlastnoruční „šrajtofle.“

Dědoušek opatrně pověsil hodiny na velikou skobu, párkrát fuk do nich a obdivoval se „krásnému hlasu“. Teď vstoupila i babička do světnice a uzříc nové hodiny spokojeně se usmívala.

„Tak, co bys řekla, co to stojí — a bijou!“ Dědoušek se nemohl zdržet, aby ihned neudal výtečnou onu vlastnost. Stál uprostřed a potutelně se usmíval. „Já tomu nerozumím — zahovořila babička — ale myslím, žeš' tak tři zlaté musil přidat. Ve mlýně tuhle koupili do šalandy zrovna takové a dali půl páté!“ Dědoušek jako, kdyby ho vařící vodou polil. To si dal! Ten ho natáh! Ale nedal na sobě nic znát a slabším hlasem zahovořil: „Když jsem je proměnil, tak jsem přidal něco přes dvojku!“ Dědoušek nelhal a babička se obdivovala, jak lacino zná kupovat. To ho potěšilo a proto pln radosti začal vychvalovat svůj čin a také se zmínil o staré Tochtové: „Ty, co bys' řekla, ta Tochtová mě potká, řkouc, že má capart ouplavičku. Musím jít na půdu nějaké to koření najít, kdyby přišla!“ Věna šel za ním. Na sínce se zastavil, shýbnul se, vstrčil ruku do kapsy a vytáhl — Veník strnul — třetí čtyřák: „Tu máš, žeš' byl dnes tak hodný!“ . . .

Alois Krámen.

Ku zjištění dne usmrcení sv. Jana.

Přítel našeho listu nám píše:

V „Čechu“ číslo 108. ze dne 13. května 1891 jest na třetí stránce vyznačena lokálka: „Posměvači úcty sv. Jana z Nepomuku“ — a mezi jiným se tam píše: „Co pak se týká roku umučení a smrti sv. Jana z Nep. jest nyní — po odhalení omylu Hájkova — jisto,*) že se stalo r. 1393 dne 20. března.“ „Omyl v roku není přece . . .“ atd.

K vůli dobrému dorozumění, vlastně k vůli vysvětlení a téže věci řádnému objasnění osměluji se, upozorniti na udání a tvrzení v knize: „Hundert-jährige Jubelfeier der Heiligsprechung des heil. Johann v. Nep. — Herausgegeben auf Hohe Anordnung Sr. fürstl. Gnaden des hochw. und hochgeb. H. H. Wenzel Leopold (Chlumčanský), v. Gottes Gnaden Fürsten-Erbischof: von Prag etc. etc. von Wenzel Franz Neumann, Domkustos an d. Prag. Metropolitankirche — Prag, 1829. fürsterzb. Buchdruckerei bei Josefa verwittweten Vetterl), a sice:

1. na stránce 35. . . . „Diess geschah am Vorabende der Himmelfahrt Christi c) im Jahre 1383 d) — (což bylo tehdaž 16. května a proto se dosud slaví všeobecně Jeho památka vždy dne 16. května) — pak dále na str. 36., 37. a 38., kde se všude a zřejmě dokazuje rok smrti 1383.

2. V téže znamenité knize na str. 107 jest dole psáno: „Erstens: die 336 Jahre in der Erde gelegene und unverwesene heil. Zunge“ — a hned

*) Prosím: „kdy, kde, jak v kým jest to zjištěno?“ —

na str. 108 v 8. řádce shora čteme: „Der 19. März des Jahres 1729 . . . wurde zu dieser Heiligsprechung festgesetzt.“ Odčítáme li tedy od r. 1729 — 336, zbude nám zase rok 1393, což si opět odporuje?

3. Pak na str. 117. v řádce 6. shora čteme zase rok 1383 a na řádce 6. zdola také rok 1383, a konečně na str. 118. přichází zase rok 1383, taktéž na připojeném obrazu (reprodukce to z prastarého vyobrazení sv. Jana z Nep., na dřevě v r. 1383 malovaného originálu) v dřevotisku vyznačen jest rok (rok tedy 1383):

A^o. MCCCLXXXIII. XX. May.

ex deposito Corpore in Ecclia S. Crucis
Joannis de pomuc Canon: a Wences:
lao IV. ex ponte in Moldavam dejecto,
vera vultus et corporis depicta imago.

Mimo to čteme v knize „Die Heiligen Gottes“ von Ludwig Donin (1853) im 3. Bande pag. 89. o sv. Janu Nep., že „Am 3. Sonntage nach Ostern im J. 1383 hielt er in Prag die letzte Predigt, a na str. 90. zase: „und stürzten das schuldlose Opfer den 16. Mai i. J. 1383 in die Moldau“ a konečně na str. 91.: „die Königin Johanna war untröstlich über den Tod ihres Beichtvaters und ihr Leben welkte sichtbar dahin, bis sie im J. 1387 von ihren Leiden durch einen seligen Tod erlöset wurde.“

Z toho ze všeho zřejmě vysvítá, že „omyl roku zde přec jen byl“ (a snad dosud jest?), což arcif skutečnému sv. Janu z Nepom. na ujmu a na škodu nikdy není, ano býti nemůže.

Jos. Frant. Smetana píše zase ve svém „všeobecném dějepisu na str. 568 v řádce 19. zdola: „kanovnici byli zase propuštěni, ale Jana z Pomuka kázal Václav času nočního v pytli uvrhnouti do Vltavy a utopiti. (1393).“ Zvláštní je, že **Proprium Bohem.**“ (1865 editum) v téže důležité věci nic určitého nepodává, ani rok, tím méně snad „datum“, nýbrž jen zcela všeobecně: „in Moldavam flumen, Pragae interfluens, noctu dejicitur.“

Návěšti.

Uzavírajíce číslem tímto ročník, dovolujeme si ctěné čtenářstvo uctivě žádati o obnovení předplatného na rok příští. Péči naší bude vždy, obsah listu statěmi přiměřenými ku křesťanskému poučení a zábavě obohacovati. Všem našim pl. t. spolupracovníkům a přispívatelům vzdáváme tímto nejupřímnější díky. Zároveň ale též prosíme, aby četné nedoplatky za rok minulý a částečně i předminulý byly vyrovnány.

Obsah „Obrany víry“:

Výroky sv. Petra. K. (Dokončení.) — Svatý Blamont a jenerál Quesnel. Napsal Leo Taxil. (Dokončení.) — Dějepis sv. rouch v dómě trevinském. (Dle J. Marxe podává Václav Josef Čečetka, duchovní správce v c. k. trestnici Kartouzské. Pokračování.) — O mši svaté. (Dle Bened. Stim. podává Vincenc Bosáček.) (Pokračování.) — U dědouška. Črta ze zaslých dob. (Dokončení.) — Ku zjištění dne usmrcení sv. Jana. — Titul a obsah.

Předplatné budiž zasláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

OBRANA VÍRY.

ČASOPIS

VĚNOVANÝ ZÁJMŮM KATOLICKO-POLITICKÝM.

ROČNÍK VII.

Majitel a vydavatel:

Václav Kotrba.

Odpovědný redaktor:

Petr Kopal.

V Praze 1891.

Tiskem a nákladem Cyrillo-Methodějské knihtiskárny
(V. Kotrba).

O B S A H.

Články poučné.

	Str.
Vhodné odpovědi na námitky proti katol. víře nejčastěji pronášené. Upravil M. V. Zahradnický	1, 17, 33, 65, 81
Zásady a nauky nevěry. Jos. Jiroušek	2, 18, 37
Jak řešil sv. apoštol Pavel otázku socialni	3
Masf. V. H.	9
Tajemství velikých činů. Podle P. A. M. Weisse	35
Kdo jsou naši evangelíci, helveti? Linhart Jakoubek	41, 60, 68, 74, 84, 151
O mši sv. (Dle Bened. Stimmen podává Vinc. Bosáček)	49, 100, 117, 150,
163, 177, 189, 193, 209, 225, 241, 257, 276, 290, 305, 323, 355, 376	
Dějepis sv. rouch v dómě trevirském	52, 87, 104, 118, 141, 199, 211,
228, 247, 262, 279, 326, 342, 373	
1800—1900	54
Obraz Panny Marie Strakonické	71
Vliv tisku na mravnost	82, 109, 119
Trestnice pod dozorem a vedením řeholnic	89
Hus rozlišením duchů	97, 115
Ohrazení proti postavení pomníku Husovi	98
Církev učitelka. Fr. Šubert	106, 195, 214
Nový dědičný hřích	114
Z hnutí protiotrokářského. V. Drbohlav	125, 134
Příčiny neúspěchů Ježíšova u židů. P. Didon	129, 145, 161
Byli Jezuité nepřátely národu?	198
Odkud přichází blahobyť a úpadek národů	244
Rodí se člověk jako zločinec?	261
Německá věda	264
Vraťme rodinám Krista pravého	321
Římský missál	337
Informační proces ku svatořečení Luisy de Merillac	346
P. Didona Ježíš Kristus	354

Články zábavně poučné.

Na sklonku tohoto století. Z haraburdí na světlo vytaženo od Pravdomila C.	11
Sebevražda na jevišti. Posudek o divadle	13
Vzor šlechtěného kněze učitele	22
Malé obrázky ze soudní síně	27
První přijímání před popravou	44
Hrdinové za trůn a oltáře	24, 55
Francouzští vojáci v německém zajetí	58
Šestiletá komunikantka. Fr. Vaněček	63

	Str.
Pětašedesátiletý neokomunikant. Fr. Vaněček	73
Upomínka na první sv. přijímání	73
Vzorný kněz	90
Kdo to umřel?	92
Matka Štěpána Velikého	108
V chudobinci. M. H.	121
Trappisté afričtí	123, 137
Svatý Jan Nepomucký	132
Divadlo beze slov o ztraceném synu	135
Církev učitelka (missie)	141
Kletba otcova. Antonín Plaček	155, 170, 187, 205, 216, 335
Sestra Cecilie	164
Svatý Jan dobrodincem chudého studenta	165
Noc starého Jakobína	167, 179
Bílý kos. J. V.	180
Vzorný učitel	182, 201
Dobytí Cařihradů Turky	203, 231
Svátek Muharrem v Kahýře. Dr. Fr. Sedláček	219
Mahmal či průvrem posvátného koberce Moh. do Mekky. Dr. Sedláček	221
Domů. Vratislav	222, 237, 250, 265, 282, 301, 310
Dům milosrdenství ve Vidni. Dr. J. Burian	259
Výroky sv. Petra	273, 289, 369
O sv. Janě Nepomuckém	280
Miliontý — dvoumiliontý a humanita. J. V. Višňovský	286, 293, 308
Nepatrné okolnosti k obrácení hříšníků	295
Kolik země potřebuje člověk	297, 316, 330
Filosof. Cesare Balbo	313
Dukát	324
Kněží rekové	341
Svobodná zednářka	345
Obrázky z naší vsi. Frt. Křivohlávek	347
Vesnický žert	349, 360
Blamont a jeneral Quesnel	357, 370
O soše sv. Alžběty na svaté Hoře	362
U Dědouška	364, 378
Ku zjištění dne usmrcení svatého Jana	379

